

טעה"כ

2	סדר כוונת כתיבת התפילין כפי הוי"ה ד' הוי"ה ת, ושמות אהי"ה ואדנ"י - 2, פירוט בפרשיות של ראש - 2, פירוש בפרשיות של יד - 3, עוד כוונה במ"ב אותיות - 4, עוד כוונה בשם אהי"ה - 5	תפילין א
6	סדר כתיבת התפילין - 6, תפילה קודם הכתיבה - 6, ד' שיטין בתפילין של ראש - 10, ז' שיטין בתפילה של יד - 10, קדושת כתיבת שם ה' - 11, שינוי אותיות - 12	תפילין ב
13	למה יש ד' בתים בתפילין של ראש וא' בתפילין של יד	תפילין ג
14	ש ו"ץ - 14, בתים נעשו מעור, והיותם שחור - 15, שס"ה - 15, ענין הרצועות - 16	תפילין ד
16	שמנה קושיות בענין תפילין - 16, מוחין חדשים בכל תפילה - 17, מוחין דתפילין, ומוחין דתפילה - 19, שימני כחותם על ליבך - 19, יום ולילה בענין תפילין - 20, ירידת רחל בלילה - 21, עליית רחל בבקר - 22, למה נשים לא מניחות תפילין - 23, קדימת תפילת של יד לשל ראש - 23, עוד בענין עליית רחל - 26, עוד טעם ב' להניח תפילין קודם התפלה - 26, עוד טעם שני למה קדמו תפילין של יד לתפילין של ראש - 27, סדר הנחת תפילין - 28, רצועות - 30, כוונת התפילין - 30, הסח הדעת מתפילין - 31	תפילין ה
32	תפילין של ר"ת מנהג האריז"ל בתפילין דרש"י ר"ת ושמושא רבה - 32, כוונות בתפילין דר"ת - 33, ההבדל בין תפילין של רש"י לשל ר"ת - 34, שמות בכוונות תפילין דר"ת - 35, תפילין דר"ת הם תפילין דעלמא דאתי - 36	תפילין ו
37	הקב"ה מניח תפילין - 37, ביאור הזוהר שלא יזוו הי' מהתפילין - 40, עזה כמות אהבה - 41,	תפילין ז
118	ו' בחי' מוחין היורדים לז"א מאו"א - 118, למה תפילין במקום המצה, ולמה קמן פטור מתפילין - 120, רצועות וקשר של ראש - 122, מוחין דנוק' ותפילה של יד - 124, יציאת תפילה של יעקב ושל רחל - 126, טעם למה יצאו מהמצח רק אחרי שנכנסו ביסוד - 129, הנחת תפילה של יד מיושב - 130, ג' כלים מכסים העור דז"א - 130, ה' דרכים בענין שם הוי"ה - 132, ב' שינים - 134	השלמת כוונות תפילין מפע"ה הערה מב'

פְּעָה"כ

דרוש א' בענין התפילין

²ובתחילי נבאר סדר כתיבתם. כבר ידעת שפרשיות של הראש נכתבים ד' שורות בכל פרשה ופרשה, ופרשיות של יד נכתבים ז' שורות בכל פרשה ופרשה. וזה סדר חילוקם בפרשיות של הראש, פ' קדש ארבע שורותיהם הם אלו: וידבר, מזה, בחדש, בצאת³. פרשת והיה כי יביאך, ד' שורותיה הם אלו: והיה, וכל פטר, ה' ממצרים, פטר רחם. פרשת שמע, ד' שורותיה הם אלו: שמע, נפשך, לבניך, לאות. פרשת והיה אם שמוע, ד' שורותיה הם אלו: והיה, ונתתי, יבולה, בשבתך.

תפילין של יד, פרשת קדש, ז' שורותיה הם אלו: וידבר, את היום, בחדש, זבת, את שבעת, ה' לי, ה' ממצרים. פרשת והיה כי יביאך, ז' שורותיה הם אלו: והיה, רחם, ואם לא, זאת, לשלחנו, לה' כל, עיניך. פרשת שמע, ז' שורותיה הם אלו: שמע, את, מאדך, היום, בביתך, לאות, על מזוזות. פרשת והיה אם שמוע, ז' שורותיה הם אלו: והיה, ובכל נפשיכם, ואכלת, ה' בכם, אשר ה', בין עיניכם, ביתך ובשעריך.

ונבאר כוונת כל פרשה ופרשה, מה שיכוין הסופר בעת שיכתוב אותה, ואח"כ נסדר הכונה הזאת כפי סדר השטות⁴ אשר בהם.

פרשת⁵ של ראש.

פרשת קדש היא ה' של ההויה⁶, ואחריה והיה כי יביאך באות ה' ראשונה של ההויה, ואחריה שמע באות ו', ואחריה והיה אם שמוע אות ה' אחרונה של הויה. והרי נתבאר איך יש הויה א' פשוטה בארבע⁷ פרשיות תפילין של ראש. עוד דע, כי מזאת ההויה הפשוטה (ז' ע"ד) נמשכין ויוצאין ממנה ד' שמות הויה, והם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן⁸, ונכללים בה, והם ע"ב באות י', ס"ג באות ה', מ"ה באות ו', ב"ן באות ה' אחרונה. ונגם ד' שמות אלו כוללין הארבע פרשיות של תפילין על הסדר שלהם.

עוד דע, כי מזאת ההויה נמשכין ויוצאין ממנה ד' שמות אלו, כי מאות י' נמשך שם אהיה במילוי יודין¹⁰, ומאות ה' שם אהיה במילוי אלפין, ומאות ו' נמשך שם אהיה במילוי ההין, ומאות ה' אחרונה נמשך שם אדני במילואו. ואלו הד' שמות ג"כ כוללים ד' פרשיות של תפילין על הסדר שלהם, כל שם בפרשה א'.

נמצא שקודם שיכתוב פ' קדש, יכוין כי כל הפרשה הזאת היא י' של ההויה פשוטה, והיא הויה א' דע"ב דיודין, והיא ג"כ שם אהיה דיודין.

וקודם שיכתוב פרשת והיה כי יביאך, יכוין כי כל הפרשה הזאת היא ה' ראשונה של ההויה פשוטה, והיא הויה א' דמילוי ס"ג, והיא ג"כ שם אהיה דאלפין.

וקודם שיכתוב פ' שמע יכוין כי כל הפרשה הזאת היא ו' של ההויה פשוטה, והיא הויה א' דמילוי אלפין שהיא מ"ה, והיא שם א' של אהיה דמילוי ההין.

- מאיר הכוונה -

² פע"ח כה ע"ג.

³ בלאתי (פע"ח).

⁴ השמות (פע"ח).

⁵ פרשיות (פע"ח).

⁶ עי' הערה בסוף הספר אות א עמוד 36.

⁷ כוללת כל ה' (פע"ח).

⁸ עי' הערה בסוף הספר אות ב עמוד 37.

& שהמילויים הם תולדות ופחות מרמה מהפשוטה.

⁹ מכאן עד סוף הפסקה לא מלאתי צפעה"ח.

¹⁰ בהערה בסוף הספר אות ב עמוד 37 מוזכר קצת, אבל לא מצאתי באמת אה"ה דמילוי.

פְּעֵה"כ

וקודם שיכתוב פ' והיה אם שמוע יכוין כי כל הפ' הזאת היא אות ה' אחרונה של ההויה פשוטה, והיא הויה א' דמילוי ההין שהיא ב"ן, והיא שם א' של אדני מלא כזה אלף דלת נון יוד.

ואחר שיכוין הכונה הנז' קודם שיכתוב כל פרשה ופרשה עוד יחזור ויכוין בשעת כתיבת השיטות כזה: קודם שיכתוב שיטה א' של קדש דתפילין של ראש, יכוין באות י' פשוטה של הויה הפשוטה, ויכוין באות י' דמילוי שם ע"ב דיודין, ובאות אלף דמילוי אהיה דיודין.

ובשיטה ב', יכוין באות י' פשוטה של ההויה פשוטה, ויכוין¹¹ באות ה"י דמילוי שם ע"ב דיודין, ובאות ה"י דמילוי אהיה דיודין.

ובשיטה ג', יכוין באות י' פשוטה של הויה פשוטה, ויכוין¹² באות ו"י דמילוי שם ע"ב, ובאות יוד דמילוי אהיה דיודין.

ובשיטה ד', יכוין באות י' פשוטה של ההויה פשוטה¹³, ובאות ה"י דשם ע"ב, ובאות ה"י דשם אהיה מילוי יודין.

ועד"ז תכוין בד' שיטות של פרשת והיה כי יביאך, כי בשיטה א' יכוין באות ה' פשוטה של הויה פשוטה¹⁴, ויכוין באות יוד דשם ס"ג, ובאות אלף דמילוי אהיה דאלפין. ובשיטה הב' יכוין באות ה' פשוטה של הויה פשוטה, ויכוין באות ה"י דמילוי שם ס"ג, ובאות ה"א דמילוי אהיה דאלפין. ובשיטה ג', יכוין באות ה' פשוטה של הויה פשוטה, ובאות ו"י דמילוי ס"ג, ובאות יו"ד דאהיה דאלפין. ובשיטה ד' יכוין באות ה' פשוטה של הויה פשוטה, ובאות ה' דמילוי ס"ג, ובאות ה' דאהיה דאלפין.

ועד"ז תכוין בד' שיטות של פרשת שמע, כי בשיטה א' יכוין באות ו' פשוטה של הויה פשוטה, ויכוין באות י' דמילוי שם מ"ה, ובאות א' דמילוי אהיה דההין. ובשיטה ב', יכוין באות ו' פשוטה של הויה פשוטה, ובאות ה"א דמילוי שם מ"ה, ובאות ה"ה דאהיה דההין. ובשיטה ג', יכוין באות ו' פשוטה של הויה פשוטה, ובאות ו' דמ"ה, ובאות יוד דאהיה דההין. ובשיטה הד', יכוין באות ו' פשוטה של הויה פשוטה, ובאות ה"א דשם מ"ה, ובאות ה"ה דאהיה דההין.

ועד"ז תכוין בד' שיטות של פרשת והיה אם שמוע, כי בשיטה א' יכוין באות ה' פשוטה של הויה פשוטה, ובאות יוד דשם ב"ן, ובאות אלף דשם אדני. ובשיטה ב', יכוין באות ה' פשוטה של הויה פשוטה, ובאות ה' דמילוי שם ב"ן, ובאות דלת דשם אדני. ובשיטה ג' יכוין באות ה' פשוטה של הויה פשוטה, ובאות ו' דשם ב"ן, ובאות נון דשם אדני. ובשיטה ד' יכוין באות ה' פשוטה של הויה פשוטה, ובאות ה' דשם ב"ן, ובאות יוד דשם אדני.

אבל כוונת כתיבת ד' פרשיות של יד הם באופן אחר, לפי שהם בז' שיטות, וצריך לחלק הכוונות לז' בחי' חלקים. ונבאר כוונת שלהם דרך כלל בתחילה, והם אלו: ראשונה, יכוין אל הויה פשוטה כוללת ד' פרשיותיה, עוד יכוין כי ד' שמות יוצאים מד' אותיות הויה הנז', והם שם ס"ג באות י', שם מ"ה באות ה', שם ב"ן באות ו', שם אלף דלת נון יוד בהא אחרונה¹⁵.

- מאיר הכוונה -

11 "באות י' פשוטה של ההויה פשוטה, ויכוין" נמחק צפע"ח.

12 "באות י' פשוטה של ההויה פשוטה, ויכוין" נמחק צפע"ח.

13 "באות י' פשוטה של ההויה פשוטה" נמחק צפע"ח.

14 לכל הפרשה (נוסף צפע"ח).

15 "שם אלף דלת נון יוד בהא אחרונה" נמחק צפע"ח, ובמקומו איתא "ובאות ה' תתאה אין שם יוצא ממנה רק שם אדני במילואו כנ"ל".

פעה"כ

עוד יכוין, כי ד' שמות יוצאין מד' אותיות הויה הנז', והם אהיה דיודין באות יוד, ואהיה דאלפין באות ה' ראשונה, ואהיה דההין באות ו', ושם אלף דלת נון יוד באות ה' אחרונה.

וכל ג' בחי' אלו נחלקים בד' פרשיות של יד, כי קודם שיכתוב שיטה א' מפרשת קדש, יכוין באות י' של הויה פשוטה ובשני שמות שהם אהיה דיודין והויה דס"ג משולבין זב"ג, ויקדים אותיות אהיה לאותיות הויה דס"ג לפי שהוא תפלה של יד, שהיא נקבה. ואח"כ יחלק השילוב של ב' שמות הנז' לז' חלקים בז' שיטות, והם עשרים אותיות, ויצרף עמהם אות י' של הויה הפשוטה בתחילת {ח ע"א} הכל, ויהיו הכל כ"א אותיות, וכשתחלקם יהיו ג' אותיות בכל שיטה בזה האופן: יא"ל פי"ו דה"י הי"י וד"ו או"ה יה"י.

וכן עד"ז יכוין קודם פ' שנייה אל ה' ראשונה דהויה פשוטה, ואל שילוב ב' שמות שהם אהיה דאלפין והויה דאלפין, ויקדים אהיה להויה למעם הנ"ל, ואח"כ יחלקם לג' ג' אותיות בכל שיטה מן הז' שיטות ע"ד הנ"ל.

וכן עד"ז יכוין בפ' שמע, קודם שיכתוב אל¹⁶ אות ו' דהויה פשוטה ולשילוב שני שמות דהויה דההין ואהיה דההין יחד, ויקדים אהיה להויה למעם הנ"ל. ואח"כ יחלקם כ"א אותיות הנ"ל לג' ג' אותיות בכל שיטה ושיטה מז' שיטות ע"ד הנ"ל.

וכן עד"ז יכוין קודם שיכתוב והיה אם שמוע אל ה' אחרונה דהויה פשוטה ואל שם אדני במילואו. והנה אין בהם רק י"ג אותיות, ולכן תחזור לכוין פעם שנית אל אות ה' הפשוטה אחר כל הי"ג אותיות הנז' וישלמו לי"ד אותיות, ותחלקם {ח ע"ב} לז' שיטות, ב' אותיות בכל שיטה.

ודע שמלבד זה יש עוד כוונה אחרת באלו הד' פרשיות של יד, והוא שבפרשה הראשונה תכוין אל מ"ב אותיות שיש בפשוט ומילוי ומילוי המילוי דהויה דע"ב דיודין¹⁷, ותחלקן לז' חלקים, שהם ששה אותיות בכל שיטה ושיטה. ובפרשה שניה תכוין ע"ד הנ"ל אל מ"ב אותיות שיש בפשוט ומילוי ומילוי המילוי דהויה דס"ג, ותחלקם לז' חלקים ע"ד הנז"ל, שהם ששה אותיות בכל שיטה. ובפרשה הג' תכוין ע"ד הנ"ל מ"ב אותיות שיש בפשוט ומילוי ומילוי המילוי דהויה דמ"ה דאלפין, ותחלקם לז' ע"ד הנ"ל. ובפרשה ד' תכוין תחילה אל שם ס"ג ואל שם אהיה דיודין ואל שם מ"ה דאלפין ואל שם אלף דלת נון יוד על סדר הזה ממש, והם מ"ב אותיות כסדר הנז', ותחלקם לז' חלקים בשבעה שיטות כנז"ל. והנני מסדר לפניך הכל באר היטב כדי שלא תטעה.

תפלה של יד

ה	והיה	ו	שמע	ה	והיה	י	קדש	ה
	24	23	22	21	20	19	18	
הא	יוד היו	ואל	יהו היו	האל	יהו היו	יאל	יהו היו	25

- מאיר הכוונה -

¹⁶ נמחק בפע"ח.

¹⁷ עי' זהר ח"ג לד ע"א.

¹⁸ מ"ב לע"ב (פע"ח).

¹⁹ ס"ג קס"א (פע"ח).

²⁰ מ"ב דס"ג (פע"ח).

²¹ קמ"ג ומ"ה (פע"ח).

²² מ"ב דמ"ה (פע"ח).

²³ קנ"א וז"ן (פע"ח).

²⁴ ס"ג קס"א מ"ה במילואו אלכ"י (פע"ח).

שְׁעָה"כ

שיטה ב'	דהי ויו	פיו	דהי ואו	פיו	דהא ואו	פיו	אוה יאל	לף
שיטה ג'	היי ודו	דהי	היי ודו	דהא	האי ודו	דהה	פּהי יוד	דל
שיטה ד'	יוד לתה	היי	יוד לתה	האי	אוד לתה	ההי	היי ודה	תן
שיטה ה'	ייו דוי	ודו	ייו דוא	ודו	אאל פוא	ודו	אוא והא	ונ
שיטה ו'	ויו דוי	אוה	ואל פוא	אוה	ואל פוא	והה	אלף דלת	יו
שיטה ז'	והי יוד	יהי	והי יוד	אהא	והא אלף	ההו	נון יוד	דה

תפלה של ראש

	קדש	י	והיה	ה	שמע	ו	והיה	ה
שיטה א'	יוד	אל	יוד	אל	יוד	אל	יוד	אלף
שיטה ב'	הי	הי	הי	הא	הא	הה	הה	דלת
שיטה ג'	ויו	יוד	ואו	יוד	ואו	יוד	ויו	נון
שיטה ד'	הי	הי	הי	הא	הא	הה	הה	יוד

וה' ע"א} ²⁶ עוד צריך להבין מ"ט בתפילין של ראש יש ד' שיטות בכל פרשה, ובתפילין של יד יש ז' שיטות בכל פרשה. והענין הוא, לפי שבראש ז"א אינם מקיפין רק ארבע בלבד²⁷. אבל בתפילה של יד שהיא המלכות, יש בה ז' מקיפין²⁸, כי ארבע מוחין הראשונים הם מתלבשים בנה"י דאימא, ונכנסים בגולגלתא דז"א כנודע, ואח"כ אלו הם נעשים בבחי' מקיפין אל המוחין של הנקבה. והנה הם ארבע גו תלת, שהם ז', וכנגדם יש שבעה שיטות בתפילין של יד.

עוד כוונה אחרת קטנה כוללת בענין פרשיות התפילין של ראש ושל יד. הנה בפרשה ראשונה מתפילין של ראש, תכוין לשם אהיה דמילוי יודין, ובשניה תכוין לשם אהיה דאלפין, ובשלישית לשם אהיה דמילוי ההין, וברביעית לשם אדני במילואו. והענין הוא כמ"ש לך מ"ש בזוה"ק פרשה²⁹ ואתחנן (רסב ע"א)³⁰ שארבע פרשיות של התפילין הם חו"ב חו"ג, ובמ"א³¹ אמרו כי התפילין ש"ר הם אימא על ברא³². אבל הביאור הוא, כי כל ארבע פרשיות אלו ה"ם אהיה שהוא בינה, ובערך זה אמרו שהתפילין הם אימא על ברא.

ועוד לטעם אחר, והוא לפי שאלו ארבע מוחין מתלבשים בנה"י דאימא כנודע. והנה כל אלו השלשה שמות של אהיה הם בחי' הכתר אשר בכל פרשה מאלו הד' פרשיות, וכנגד אהיה דמילוי יודין שבמות ראשון הנק'³³ חכמה, יש שם הויה במילוי ס"ג

– מאיר הכוונה –

²⁵ צ"ע למה הו' תיבות נחלקים לג' ג', ועי' פע"ח שיש חילוק אחר, ולא הבאתי שלא היה נ"ל נ"מ בזה, ובעיקר נראה שהיה צריך להיות כתוב כל הו' תיבות יחד.

²⁶ פע"ח כז ע"7.

²⁷ ##*.

²⁸ זראשק (נוסף צפע"ח).

²⁹ פרשת זל ופרשת (פע"ח).

³⁰ עי' הערה בסוף הספר אות ג עמוד 40, ועי' בזה פע"ח פרק ח ד"ה ואח"כ חוזרת (הובא בהערה בסוף הספר אות מב עמוד 85).

³¹ בהקדמת תיקונים 77 ו (פע"ח).

³² עי' לעיל הערה. **Error! Bookmark not defined.**

³³ "שמוח ראשון הנק'" נמחק צפע"ח, ובמקומו איתא "זכתר של".

פעה"כ

שיש בו ג' יודין כמו שיש שלשה יודין בשם אהיה דיודין הנז' 3534. וזו ההויה היא בז"ת שבחכמה זאת, ונעשית מלבוש אל שם אהיה דיודין הנז', כי הוא נשמה אליו, לפי שהוא בחי"ג שבה. וכן שם אהיה דמילוי אלפין הוא בחי"כ כתר שבמות הנקרא בינה דז"א³⁶, והיא נשמה אל שם הויה דמילוי אלפין³⁷, אשר שם בז"ת שבו³⁸. אבל שם אדני במילואו הוא במלכות שהוא כנגד "והיה אם שמוע", ואין לו התלבשות אחר במה להתלבש כמו האחרים כנז', וע"כ בתפילה של יד תכוין בד' פרשיותיה אל ארבע שמות האחרים³⁹ הנז', שהם הויה דס"ג ודמ"ה ודב"ן שם אדני במילוי.

דרושי תפילין דרוש ב

⁴⁰ בסדר כתיבת התפילין. הנה תחילה צריך (ח ע"ב) שיכתוב התפילין⁴¹ של ראש ויתקנם לגמרי, ויתפרם וישחירם, ואחר כך יכתוב תפילין⁴² של יד⁴³, ויתקנם וישחירם. גם צריך לזוהר⁴⁴ לכתוב כל הד' פרשיות של ראש או של יד רצופים יחד, ולא יפסיק ביניהם בשום דיבור כלל ועיקר, ומכ"ש באמצעים. ואם הוא זקן או חולה ואינו יכול לכתוב כל הד' פרשיות ביחד, יכתוב שלשה פרשיות הראשונות ביחד, ואח"כ יכתוב הד' לבדה. ואם גם זה קשה עליו, יכתוב עכ"פ ב' פרשיות הראשונות בלבד בלתי הפסק בנתיים בשום אופן, ואח"כ יכתוב ב' הפרשיות האחרות יחד⁴⁵.

והנה אם כתב ב' הפרשיות הראשונות והפסיק אח"כ, כשיבוא לכתוב פרשת שמע צריך שבתחילה יעביר הקולמוס בדיו, ויכתוב על תיבת וידבר של פרשת קדש, ועל תיבת והיה של פרשה שניה, ואח"כ יכתוב מ"שמע" ואילך, ועי"כ נקרא קצת חיבור. ואם כבר כתב שלשה פרשיות והפסיק, אז יעבור הקולמוס גם על תיבת שמע שבפרשה ג', ואח"כ יכתוב פרשה רביעית כולה ביחד.

גם קודם שיתחיל לכתוב, יתפלל ויאמר יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו שתשרה שכינתך במעשה ידי⁴⁶, ותצליחני בכתיבתי זאת, שאני כותב תפילין אלו לשם

- מאיר הכוונה -

³⁴ "כמו שיש שלשה יודין בשם אהיה דיודין הנז'" נמחק בפע"ח, ובמקומו איתא "ואלף נגד ג' יודין ואלף שצטם אהיה דיודין".

³⁵

³⁶ נמחק בפע"ח.

³⁷ שצדינה (נוסף בפע"ח).

³⁸ "אשר שם בז"ת שבו" נמחק בפע"ח, ובמקומו איתא "ושם אהיה דמילוי ההין הוא כתר דז"א שהוא נשמה אל שם הויה דמילוי ההין שבו"ת שבו".

³⁹ תתאין (פע"ח).

⁴⁰ פע"ח כו ע"ב.

⁴¹ תפלה (פע"ח).

⁴² תפלה (פע"ח).

⁴³ ויתפרם (נוסף בפע"ח).

⁴⁴ כל מה שיכול (נוסף בפע"ח).

⁴⁵ אצל זין פרשה ראשונה לשניה לא יפסיק בשום ענין (נוסף בפע"ח).

⁴⁶ עי' ספרי פינחס (פיסקא קמג): ובמלאכתן מה הוא אומר, וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צוה ה' כן עשו ויברך אותם משה (שמות לט מג). מה ברכה ברכם, אמר להם יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, והם אומרים ויהי נועם ה' אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו (תהלים צ יז).

שְׁעָה"כ

קדושת מצות תפילין שציונו ה' אלהינו, ותצילינו מטעות הכתיבה ומטעות הכוונה, אמן בן יהי רצון, ויהי נועם ה' אלהינו כו'⁴⁷, ואח"כ יתחיל לכתוב תכף עם הכונות הנ"ל.

גם יכוין כי בפרשה הראשונה יש בה עשרה פסוקים כנגד י"ס, וכנגד יו"ד של ההויה פשוטה כנ"ל. ובפרשה שניה יש בה ששה פסוקים כנגד אות הא במילוי אלפין. ובפרשה הג' יש ששה פסוקים כנגד אות ו' שבפרשה הזאת כנ"ל⁴⁸. ובפרשה הרביעית יש ט' פסוקים לרמוז שהיא במלכות המקבל מן ט"ס שעליה⁴⁹, שהם כח"ב חג"ת נה"י⁵⁰.

גם יכוין כי כל הפסוקים של ארבע פרשיות הנז' הם בנימי' שם א"ל היוצא משם ס"ג⁵¹ כנז' בזוהר פרשה פנחס בר"מ (רמו ע"ב), שהוא שלשה יודין וא', גם הוא כנגד שם א"ל היוצא משם אהיה במילוי יודין, שיש שם ג"כ ג' יודין וא'. והכונה זאת היא בארבע פרשיות תפילין של ראש, אבל בארבע פרשיות דתפילין של יד יכוין בשם א"ל היוצא משם אהיה במילוי יודין כנ"ל, וגם אל שם א"ל שהוא בחסד, כמו שאמר הכתוב חסד אל כל היום (תהלים נב ג) כנז' בזוהר פרשה ויקרא (ל ע"ב⁵²). (ח ע"ג)

גם תכוין כי כל ההויות שיש בארבע פ' התפילין הם כ"א אזכרות כמנין אהיה, ולכן כשכותב ההויה הראשונה יכוין לאות א' של אהיה, ובה' הויות אחרות יכוין בה' של אהיה, ובי' הויות האחרות יכוין ליוד של אהיה, ובה' הויות האחרונות הנשארות יכוין בה' אחרונה של אהיה.

אמנם סדר פרטן הם ז' הויות בפרשה א', וז' הויות בפרשה שניה, וג' הויות בפרשה ג', וד' הויות בפרשה ד'. ויכוין להמשיך ז' הויות שבפרשה א' בג' הויות שבפרשה ג', וז' הויות שבפרשה ב' בד' הויות שבפרשה הד', בסוד חכמה וחסדים, בינה וגבורות⁵³ כמשי"ת לך בע"ה ממה שית' למטה.

והנני כותב הטעם לפניך.

⁵⁴הנה בתפילין של ראש יש כ"א אזכרות כמספר שם אהיה כנ"ל, ובהם ד' בתים כנגד ד' אותיות של שם אהיה, ובהם ד' פרשיות כנגד ד' אותיות של שם הויה, כנז' בתיקונים בהקדמה (דף ט ע"א י ע"ב⁵⁵). ונבאר טעם לזה איך האזכרות שהם פנימיים מכולם, והבתים שהם היצונים מכולם, נרמזים בשם אהיה, והפרשיות שהם בחי' אמצעית,

- מאיר הכוונה -

⁴⁷ "ויהי נועם ה' אלהינו כו" נמחק צפע"ח.

⁴⁸ "שצפרקה הזאת כנ"ל" נמחק צפע"ה, ובמקומו איתא "שצצס הוי"ה פשוטה".

⁴⁹ עי' הערה בסוף הספר אות ד עמוד 44.

⁵⁰ "לרמוז שהיא במלכות המקבל מן ט"ס שעליה שהם כח"ב חג"ת נה"י" נמחק צפע"ח, ובמקומו איתא "נגד ט' אותיות דקס צ"ן שהיא מלכות"

⁵¹

⁵² עי' הערה בסוף הספר אות ה עמוד 46.

⁵³ "חכמה וחסדים, בינה וגבורות" נמחק צפע"ה, ובמקומו איתא "כללות חכמה וחסדים ובינה בגבורות".

⁵⁴ פע"ח יח ע"א.

⁵⁵ יה"ה בארבע בתי דתפלי דרישא דאינון ארבע אתוון אה"ה. ועי' הערה בסוף הספר אות ו עמוד 46.

ועי' סג ע"א: ארבע בתי דרישא אינון אה"ה ארבע פרשיין דאינון קדש לי (שמות יג ב) והיה כי יביאך (שם יא) שמע ישראל (דברים ו ד) והיה אם שמוע (שם יא יג) דא יה"ה ארבעה בתי דיד דא אדנ"י ארבע פרשיין דא יה"ה

תרגום: ארבעת בתי הראש הם אה"ה, ארבע פרשיות שהן: "קדש לי", "והיה כי יביאך", "שמע ישראל", "והיה אם שמע", זה יה"ה. ארבעת בתי היד זה אדנ"י, ארבע פרשיות זה יה"ה.

ז"ל הגר"א שם: אינון אה"ה - דסוד אהיה הוא החשמל, דלבוש מלבו"ש, ואה"ה מורה על מנין אזכרות שבתוכו כמו שמפרש והולך, ובהון ארבעים ותריין כו', ה' בס, ר"ל הויה"ת כמנין ב"ס.

שְׁעָה"כ

נרמזים בשם הויה. גם נבאר טעם אל ארבע שימות שיש בכל פרשה ופרשה מהד' פרשיות תפלה של ראש.

והענין הוא כמה שנודע שהתפילין ה"ם אימא על ברא כנזכר בתיקונים⁵⁶. וכבר הודעתך כי ד' בתים של התפילין הם נגד ארבע אותיות אהיה, וד' פרשיות כנגד ארבע אותיות הויה, וכ"א אזכרות שבהם כנגד שם אהיה, שהוא בגימ' כ"א. והרי הם ג' שמות אהיה הויה אהיה בתפילין של ראש, שהם גימ' חיים, ונקרא חיי המלך⁵⁷, לפי שהם מצד אימא⁵⁸ הנעשים תפילין של ראש דו"א. וע"כ ארו"ל (מנחות מד') המניח תפילין מאריך ימים, שנאמר ה'59 עליהם יחיו⁶⁰. כי המלך הוא ז"א, וחיי המלך הנז' נמשכים לו מאו"א הנקראים חיים כנודע⁶¹. וכבר הודעתך כי ג' בחינות היו בז"א, ושנים מהם, הראשונה והשלישית נקראים עיבור, והאמצעי נקרא זמן היניקה⁶². ולכן הראשונה והשלישית נרמזים בשם אהיה, ששם אהיה מורה על בחי' העיבור, וכמ"ש פ' ויקרא (יא ע"א) דאהיה ר"ל אנא זמין לאולדא⁶³.

והענין הוא כי בתחילה בהיותו במעי אמו, לא היה כי אם ג' כלילין בג', דהיינו ו' זעירא שבתוך ה' ראשונה⁶⁴, ונקבה שלו היתה רמוזה בו בסוד פסיעה לבר, בסוד רגל הו' כמבואר אצלנו⁶⁵ פ' בלק (דף רג ע"ב)⁷⁰. והנה בהיות הנוק' שם הנה כל אחד כלולה מן

- מאיר הכוונה -

56

⁵⁷ עי' הערה בסוף הספר אות ז עמוד 49.

⁵⁸ עי' זהר ח"ב רנז ע"א: והכא אתרשים שמא קדישא דאקרי אלה"ם בגין דאית אלהים חיים דאיהו לעילא לעילא סתים מכלא ואית אלהים דאיהו בי דינא דלעילא ואלהים דאיהו בי דינא דלתתא הדא הוא דכתיב (תהלים נח יב) אך יש אלהים שופטים בארץ אלהים עלאה רזא דאלהים חיים כליל לאלין דלתתא וכלא איהו חד.

תרגום: וכאן נרשם השם הקדוש שנקרא אלהים משום שיש אלהים חיים שהוא למעלה למעלה נסתר מהכל ויש אלהים שהוא בית דין שלמעלה ואלהים שהוא בית דין שלמטה זהו שכתוב אך יש אלהים שופטים בארץ אלהים עליון סוד של אלהים חיים כולל את אלה שלמטה והכל הוא אחד. בי דינא דלתתא - והיינו בינה וגבורה ומ' (מ"מ).

⁵⁹ מלה"פ ישעיה (לח טז): אדני עליהם יחיו ולכל בהן חיי רוחי ותחלימני והחיני, וצ"ע שזה שם אדנות ולא שם הויה. אמנם עי' זהר ח"ב רלט ע"ב: זכאה חולקיהון דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי דאינון ידעי ארחי דאורייתא ואזלי בה בארץ קשוט עלייהו כתיב (ישעיה לח יז) יהו"ה עליהם יחיו מאי עליהם (יחיו) אלין ארחוי דאורייתא יחיו יתקיימו בהאי עלמא ובעלמא דאתי. ארחוי דאורייתא - פ' המצות שהם על האדם כתפלין וציצית וכדומה, ושיעור הכתוב אם ה' עליהם שהם המצות עליהם דישראל יחיו בעו"הז ובעו"הב (מ"מ).

⁶⁰ עי' שער מאמרי רז"ל (סנהדרין): והיה אור הלבנה כאור החמה כו' והענין הוא כי אז יחזרו אר"א פעם אחרת לעלות בסוד העבור בתוך א"א כמו שהיה בעת בריאת העולם ונודע כי כל חזרת העבור הוא לחדש מוחין שלהם ועי"כ יהי' בהם כח להגדיל אור הלבנ' כאור החמ' שהם זר"ן והנה המוחין ההם נק' חיי העוה"ב כי הם החיות שלהם כנודע כי המוחין נק' חיי המלך בסוד מ"ש רז"ל המניח תפילין מאריך ימים שנא' ה' עליהם יחיו כי הם החיים הנמשכים אל העוה"ב שהיא אימא.

61

⁶² עי' ליקוטי נוסחאות ועי' עיבורים ב ומלכים ט' שאין עיבור ביניקה.

⁶³ "ושנים מהם, הראשונה והשלישית נקראים עיבור, והאמצעי נקרא זמן היניקה" נמחק בפע"ח, ובמקומו איתא "עיבור ראשון והב' הוא יניקה והג' הוא עיבור ב' דגדלות אמנם בחינות האמצעות אינה בסוד עיבור".

⁶⁴ "אנא זמין לאולדא" נמחק בפע"ח, ובמקומו איתא "שאו"א זמין לאמטכא ולאולדא".

⁶⁵ עי' הערה בסוף הספר אות ח עמוד 50.

⁶⁶ "שבתוך ה' ראשונה" נמחק בפע"ח.

⁶⁷ עי' זהר ח"א יח ע"א וח"ב קטו ע"ב, ח"ג יא ע"א ועוד הרבה, ותיקו"ז סוף תיקון מז.

⁶⁸ נמחק בפע"ח.

⁶⁹ ואולי שער מאמרי רשב"י מו ע"ג וצ"ע.

⁷⁰ עי' הערה בסוף הספר אות ט עמוד 52.

שְׁעָה"כ

הז"ת שהם הו"ק, והמלכות היא ז' בסופם כנז', אבל לפי שאינם רק ג'71, לכן הם ג"פ ז', והם גימ' כ"א אזכרות. ולפי ששם היו במעי אימא והיו מעולין שם יותר, והיו בתכלית הדקות בבחי' מוחין, להיותם תוך אימא, ולכן נרמזו בבחי' אזכרות והויות.

וענין היותם ד' פרשיות הוא אחר שנולדו ויצאו⁷² לחוץ⁷³ ונתפשטו אל ו"ק שלימים, ואז המלכות היתה ז' להם, ואז נוק' אין בה רק ב' מוחין בלבד כנודע⁷⁴, ולוקחת אותם מן הו"ק, והד' הנשארים מן הו"ק⁷⁵ הם נשארים אל ז"א עצמו, וכנגדם הם ד' פרשיות, כנגד שם הויה⁷⁶, כי שם אהיה אינו נרמז אלא בבחי' העיבור כנז'.

וענין היותם ד' בתים הוא כנגד העיבור הב' למוחין דגדלות, כי אז חזרה עוד אימא והיתה⁷⁷ בסוד עיבור, ונתנה ד' מוחין לז"א שהם כחב"ד, אז יהיו חו"ב ודעת כלול מב', או⁷⁸ חו"ב וב' עטרין דדעת שהם הו"ג, והם כנגד ד' אותיות אהיה המורה על זמן העיבור כנז'.

ונלע"ד ששמעתי ממורי ז"ל טעם אל היות העיבור השני הזה נקרא בשם אהיה, לפי שכיון שהוא בחי' עיבור, לכן נתקשרו שם כל הז' קצוות מחסד עד מלכות, ונכללו כל הז' בסוד ג' זימנין ז' כמו שביארנו⁷⁹ בעיבור ראשון, ולכן נקרא גם הוא אהיה, שהוא כ"א, שהם ג"פ שבעה כנז'⁸⁰.

וטעם היותו נרמז בד' בתים ולא בד' פרשיות שהן מוחין עצמן, הוא כי בתחילה לא היתה אימא בסוד בית אלא בבחי' מוחין⁸¹, ועתה נעשית בית ממש אליהם, כמו שנתבאר אצלינו זאת ההקדמה. גם הענין הוא, כי כבר הודעתך כי מוחין אלו אינם מאימא לבדה, אלא שהם כלולים מאו"א, משום דתרוייהו כחדא שריין לעולם⁸², וא"כ נמצא כי ארבע מוחין דאימא נעשים ארבע בחי' בתים אל ארבע מוחין דאבא, כי אימא בית לאבא⁸³, והבן זה. ולכן נרמזו ארבע בתים בשם אהיה שהוא באימא כנודע⁸⁴.

- מאיר הכוונה -

71 "הנוק' קס הנה כל אחד כלולה מן הז"ת שהם הו"ק, והמלכות היא ז' בסופם כנז', אצל לפי שאינם רק ג' נמחק צפע"ת, וכמקומו איתא "קס כל א' מאותן התלת היה כלול מז' קס ו"ק עס המלכות שצסופס".

72 שְׁנוֹלָד וְיוֹלָא (פע"ח).

73 אז לא היה צסוד עיבור (נוסף צפע"ח).

74

75 היינו שהיה חב"ד דזו"ן בז"א והעביר אליה חו"ב, דידה, ונשאר לו חב"ד דיליה, ודעת דילה. 76 ואם היה צסוד עיבור היה צסם אהיה (נוסף צפע"ח).

77 אמא היתה בסוד עיבור, או ז"א עלה בסוד עיבור? ##

78 כחב"ד, אז יהיו חו"ב ודעת כלול מב', או – נמחק צפע"ח.

79 קהיה (פע"ח).

80 פיסקא זו מופיע לאחר הפיסקא הצאה צפע"ח.

81 עי' שער הנסירה פרק א' שבתרדימה המוחין דז"א הם רק נה"י דאימא ללא הארה של אבא. ועי' פו"ח י': המוחין דקטנות דעיבור ויניקה אינם רק הלבושים דנה"י אמא בלבד, והרי הם עצמן המוחין, אך בגדלות יש לבושים דנה"י דאמא, והם אה"ה הפנימים, ועוד מוחין ממש בתוכם והם הויות. ועי' לקמן פ' ע"ג דרוש ב' באריכות, וצ"ע.

82 עי' אד"ז הובא בהערה בסוף הספר אות י עמוד 54.

83 עי' תיקון, כ ע"א: בראשית ב' ראשית נקודה בהיכליה והאי נקודה איהי מחשבה סתימא אדהכי הא אליהו אזדמן לגביה דרבי שמעון אמר ליה רבי רבי והא ב' פתיחא איהי אם כן במאי איהי מחשבה סתימא בה אלא בריש הורמנותא דמלכא בוצינא דקרדינותא כד מדיד משיחא האי נקודה נפיק מינה קו דסתים ניצוצא ההוא מחשבה כגוונא דא ס' בקדמיתא איהי מ"ם סתימא וכד אתשפט קו דאיהי ו' מן המדה איהי אתפתחת ואתעבידת ב' ודא בראשית ב' ראשית נקודה בהיכליה

תרגום: בראשית, ב' ראשית, נקודה בהיכלו. והנקודה הזו היא מחשבה סתומה. בינתים הנה אליהו מזדמן אל רבי שמעון, אמר לו רבי רבי, והרי ב' היא פתוחה, אם כן במה המחשבה סתומה בה. אלא בתחלת שלטון המלך, הניצוץ הקשה, כשמדד החבל, הנקודה הזו יצא ממנה קו שהסתיר הניצוץ אותה מחשבה כמו זה ס. בהתחלה היא מ"ם סתומה, וכשהתפשט הקו שהוא ו' מהמדה היא נפתחה ונעשתה ב', וזה בראשית, ב' ראשית, נקודה בהיכלו.

פְּעָה"כ

וענין היות בתפלה של ראש ארבע שיטין, הוא מפני שהמוחין הם ארבע, וכל אחד כלול מכולם, ולכן כל פרשה כלולה מארבע שיטין.
וענין תפילה של יד, הנה כ"א אזכרות שבהם, הם ממש על דרך שביארתי בתפילין של ראש, כי גם הנוק' כלולה מכל הז' ג' זמנין, והרי הם כ"א אזכרות.
וענין ד' פרשיותיה, הוא במה שנודע, כי תריין מוחין דילה הם נו"ה דדכורא, וכל אחד מהם כלול משנים, לפי שהנקבה נעשית מאחורי נו"ה דז"א, הנקרא תרי פלגי גופא (רע"מ פנחס רלו ע"א⁸⁶), (ח ע"ד) והנקבה⁸⁷ עצמה נחלקה גם היא באחוריה לב' פלגי גופא, הרי הם ארבע כנגד ארבע פרשיותיה. והיותם כולם בבית אחת לבדו, הטעם הוא לפי שכיון שהם בסוד פלגין כנ"ל, נמצא שארבעתן אינם רק אחד בלבד, ולכן הם בית אחד לבד, והוא כנגד שם אדני.

וענין היות ז' שיטין בתפלה של יד, הוא כי הנה תריין מוחין⁸⁸ דנוקבא⁸⁹ הם נו"ה כנז⁹⁰, והנה היא צריכה לקבל הארה גם מתחילת ראשית⁹¹ המוחין דז"א, בעלה דידה. והנה ד' מוחין דיליה ועוד חג"ת דיליה, הרי הם ז', כנודע שמשם נמשך הארה בנו"ה, וכנגד זה היו ז' שיטין.

וענין המעברתא של התפילין, הוא סוד ג' שמות הנז' שהם אהיה הויה אדני, והם בגימ' יב"ק⁹², וז"ס ויעבר את מעבר יב"ק, כי דרך ג' שמות אלו עובר ונמשך השפע מתחילת האצילות עד סופו^{93, 9594}.

– מאיר הכוונה –

בהגר"א נקודה בהיכלי' - ר"ל, נקודה חכמה בהיכליה בינה, וזה ב' בינה דאיהי ביתא דלעילא בית ראשון, ראשית חכמה (תהלים קיא י'), והוא נקודה בתוך הב' כמ"ש לעיל בהקדמה (יד ע"א): איהי מחשבה סתימא - ר"ל, יסוד דחכמה, שהוא (איוב כח ז) נתיב לא ידעו עיט, והוא סתום ביסוד הבינה:

עי' בהגר"א לקמן פ' ע"ד שהמציאות של נקודה בהיכליה היא מציאות של חכם בבינה (ס"י פ"א מ"ד), ועי' בהגר"א בסד"צ יד ע"ב ד"ה וענין ג', שחכם בבינה הוא ישסו"ת.

⁸⁴ עי' לקמן הערה בסוף הספר אות ח עמוד 50.
⁸⁵ גם הטעם הוא כי אין המוחין נכנסין בז"א אלא בהתלצסם תוך נה"י דאמא ולינו מתגלה רק הלצוס ולכן נקרא קס אהיה גם בעיצור הב' (נוסף בפע"ח).

⁸⁶ עי' הערה בסוף הספר אות יא עמוד 55.
⁸⁷ הנו"ה דנוק' (לש"ו על הפע"ח), ועי' לקמן ריש ט ע"א שהארם דנו"ה דז"א יוצר את הבית, אם כן משמע שהוא חר"ב דנוק' וכמ"ש ביפ"ש, וכן עי' 'נוסח פע"ח שגורס "נחלקה היא באחוריו (לשון זכר)".
⁸⁸

⁸⁹ מוחי המלכות (פע"ח).

⁹⁰ נמחק בפע"ח.

⁹¹ ג' (נוסף בפע"ח).

⁹² עי' הערה בסוף הספר אות יב עמוד 56.

⁹³ עי' ת"ז קמב ע"ב: אשכחנא תקונא כגוונא דא, אק"ק כתר עלאה, יהו"ה עמודא דאמצעיתא, אדני"י שכינתא תתאה.

⁹⁴ והנה נתבאר לעיל כי כל לורת היודיין תתאין לאותיות אלפייין אשר נכתבין בתפילין הם לורת דלתיין כזה א כנזכר בתיקונים לאית א' שהוא צלורת יוי ואות א' שהוא צלורת יוד ולפי שהתפלה של ראש הם אמא על צרא ע"כ אלפייין שבהם צלורת יו"ד מה שאין כן שאר כל האותיות שהם שיין דלי"ק עיין וכיולא כי כולם סוד יודיין ולא זייניין (נוסף בפע"ח).

⁹⁵ עי' לקמן פב ע"ב: הא' בציור יו"י הוא בחסדים, והא' בציור יו"ד א הוא בגבורות.

עי' יז ע"א: א' כגון י' לעילא ו' באמצעיתא ד' לתתא א' איהו קוצא לעילא קוצא לתתא קוצא באמצעיתא ואיהו סגו"ל ואיהו שור"ק תלת נקודין כלא איהו א'.

עי' כב ע"א: מסטרא דא' דאיהו יו"י דסליק יהו"ה הוה קודשא בריך הוא הוא ושמיה לחוד בכתרא קדם דאתברי עלמא.

שְׁעָה"כ

וענין ד' קלפים לבנים שכורכים בהם הפרשיות, נתבאר בברכת אבות דר"ה ע"ש (צה ע"ב).

⁹⁶ גם דע כי לעולם יש בחי' מוחין בין ב"א בין בנוקבא, אמנם הענין הוא כי קודם הנחת תפילין, אז יש ל"א מוחין בבחינת רוח⁹⁷, כי כן ז"א הוא רוח, ואז יש לנוקבא בחי'⁹⁸ נפש, כי כן נוקבא היא⁹⁹ נפש (זהר ח"ג רמב ע"ב). אבל אחר הנחת תפילין, אז יש ל"א מוחין בבחי' נשמה, ולנוקבא בבחי' רוח. ונלע"ד כי אלו הנק' רוח הם מוחים דיניקה, שהם כלים האמצעים כנודע¹⁰⁰.

¹⁰¹ גם כשכותב שם ההויה¹⁰², אז קודם שיכתוב אותה, יקדש את השם כבראשונה¹⁰³ כדת וכהלכה (עי' או"ח סי' לב סי"ט), ואח"כ כשכותב אות יו"ד, יכוין שנחלקה לשלשה קוים, והם כח"ב, ובהם נכללין כל הי"ם בעיבור¹⁰⁴, שהכתר כולל כל קו האמצעי שהם כתר ת"ת יסוד, והחכמה כולל כל קו ימין שהם חכמה חסד נצח, ובינה כוללת כל קו שמאל שהם בינה גבורה הוד, והמלכות כוללת את כולם. וכשכותב אות ה' יכוין אל החכמה ביחוד עם הבינה, ובחמשים שעריה מחולקים בחג"ת נו"ה, והיסוד כוללם ונותנם אל המלכות. וכשכותב אות ו', יכוין לחג"ת נה"י והמלכות כוללתם בשיתא¹⁰⁵ סדרי משנה שלה כנודע (&)¹⁰⁶. ותכוין אל ראש אות ו' אל הדעת העליון הנמשך מכח"ב¹⁰⁷.

– מאיר הכוונה –

ועי' קלג ע"א: אית א' דאיהי בדיוקנא דא יו"ד י' לעילא ו' באמצע ד' לתתא ודא א' מן אה"ה א' מן אדנ"י אבל האי א' סופה כתחלתה ותחלתה כסופה ובה אמר עלת העלות אני ראשון ואני אחרון (ישעיה מד ו) ובאת ו' דאמצעיתא ומבלעדי אין אלה"ם (שם). בהגר"א: אלף מן אה"ה ומן אדנ"י הוא יו"ד שכולל ג' דרגין י' בג"ר ו' בז"א דשם ד' בנוק' דשם והוא ד' דל"ל מגרמה כלום (זהר ח"א קפ"א ע"א) מלכות נוק' אבל באלף הזה לית נוק' דכולא שוה שם וז"ש סופה כתחלתה דשניהם יודין.

⁹⁶ פע"ח תפילין סוף פרק ח.

⁹⁷ עי' ע"ח שער המוחין פרק ח.

⁹⁸ מוחין כסוד נפש (עולת תמיד לג ע"ב).

⁹⁹ נקרא (פע"ח).

¹⁰⁰ ונלע"ד כי אלו הנק' רוח הם מוחים דיניקה, שהם כלים האמצעים כנודע – נמחק צפע"ת.

¹⁰¹ פע"ח תפילין יד.

¹⁰² איזה שתהיה מכל הפרשיות (נוסף צפע"ח).

¹⁰³ נמחק צפע"ח.

¹⁰⁴ נמחק צפע"ח.

¹⁰⁵ כסוד שיתא (פע"ח).

¹⁰⁶ עי' זהר ח"ג רנג ע"ב: ובזמנא דחבו ישראל ואתחריב בי מקדשא מה כתיב (דברים כב ז) שלח תשלח את האם הה"ד ובפשעיתם שלחה אמכם ואינן מארי שיתא סדרי משנה כתיב בהו ואת הבנים תקח לך דאינן שית מסטרא דשית בנין דתחות אימא עלאה דאינן בשית תיבין דק"ש או בשית סדרי משנה אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים וקשרין לון בקשרין דתפילין על רישא ועל דרועא:

תרגום: ובזמן שחטאו ישראל ונחרב בית המקדש, מה כתוב "שלח תשלח את האם", זהו שכתוב "ובפשעיתם שולחה אמכם", ואלו בעלי ששה סדרי משנה כתוב בהם, "ואת הבנים תקח לך", שהם ששה מצד של ששה בנים שתחת האמא העליונה, שהם בשש תיבות של קריאת שמע או בששה סדרי משנה, אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשמים, וקושרים אותם בקשרי התפילין על הראש ועל הזרוע.

ועי' הערה בסוף הספר אות יג עמוד 58.

שְׁעָה"כ

ובשכותב אות ה' אחרונה, יכוין אל י"ם הנכללין בה, כי היא אות ה"א, וציורה היא ד"ו שהם עשר.

גם תכוין ביוד אל שם ע"ב, ובה' אל שם ס"ג, ובו' אל שם מ"ה, ובה' אחרונה אל שם ב"ן.¹⁰⁸

¹⁰⁹ גם בצורת האותיות של כתיבת התפילין יש קצת שנויים ואלו הם: באות אלף יכוין כי כל האלפין יהיו בציור יו"ד¹¹⁰ מלמעלה כנז' בתיקונים (סוף תיקון י"ט קלג ע"א¹¹¹)¹¹², ומלמטה¹¹³ תהיה בצורת ד' כנז' בתיקונים שם, שצורת א' היא יו"ד¹¹⁴. ומעם הדבר הוא לפי שהתפילין של ראש הם אימא על ברא¹¹⁵ כנז' בתיקונים¹¹⁶, ולכן כל צורת האלפין שבתפילין הם כצורת הנז' א. משא"כ בשאר כל האותיות כמו השינין והעיינין והצדי וכיוצא בהם, כי כולם הם בחינת יודין לא צורת זיינין.

¹¹⁷ באות¹¹⁸ ה' ראשונה של שם ההויה, כולם יהיה להם כעין קוץ אחד קטן מאד¹¹⁹ למטה בסיום רגל ו' ועירא שבתוך אות ה', והוא הנז' בזהר בשם פסיעה לבר בזהר בלק (דף רג ע"ב¹²⁰) כמבואר שם אצלי¹²¹, וזה צורתה ה'.

ב באות ו' כולם יהיו להם גוף וראש וקוץ קטן על הראש, וזה צורתה ו'.
באות י', כולם יהיו להם ג' קוצין א' למעלה וא' למטה וא' באמציעתה וזו צורתה

¹²².

ב באות ט' כולם יהיו קו שמאלי שבהם כעין ז' וזה צורתה ט'.

ע באות ע' כולם יהיו הקוין שבהם כעין ווין ולא כעין זיינין, וזה צורתה ע'.
באות צ' כולם יהיו שני ראשים כעין שני יודין, והימיני יהיה כעין י' הפוכה לאחריה, ושמאלי כעין נון כפופה למטה, ויוד ישרה על ראש הנון כפופה, וזה צורתה צ'.

ע באות ש' כולם יהיו הנג' קוים שבהם כעין ג' ווין ולא כעין ג' זיינין, וזה צורתה ע'.

– מאיר הכוונה –

¹⁰⁷ עיקר הוראת הו' הוא רק על המוחין הכלולים בהז"ת עצמן, וע' בנסירה (פרק ד') ובפע"ח (שער התפילין פ' י"ד) כי ראש אות ו' הוא הדעת הנמשך מכח"ב, והרי עכ"פ הוא כי אינם הכח"ב ממש (הקדו"ש מא ע"ב). עי' תיקו"ז כט ע"ב יעקב מלבר משה מלגאו.
¹⁰⁸ עי' עוד ליצורים זהערה בסוף הספר אות יג עמוד 58.

¹⁰⁹ פע"ח תפילין א.

¹¹⁰ נדצ"ל י'.

¹¹¹ עי' לעיל הערה 95.

¹¹² נמחק בפע"ח.

¹¹³ לורת היודיין תתאין לאותיות אלפייין אשר נכתבין בתפילין הם לורת דלתיין (פע"ח).

¹¹⁴ א

¹¹⁵

¹¹⁶ כנז' בתיקונים – נמחק בפע"ח.

¹¹⁷ פע"ח תפילין יד.

¹¹⁸ וכל לורת (פע"ח).

¹¹⁹ יולא לחוץ (נוסף בפע"ח).

¹²⁰ עי' הערה בסוף הספר אות ט עמוד 52.

¹²¹ כמבואר שם אללי (נמחק בפע"ח).

¹²² עי' הערה בסוף הספר אות יד עמוד 59.

פעה"כ

ושאלתי את פי מורי ז"ל בענין צורת האותיות אשר כמה שינויים וחילוקים יש בין כתיבת הספרדים לכתיבת האשכנזים. וא"ל כי לכולם יש רמז וסוד נרמז למעלה, כי לכמה ציורים ושנויים וצורופים משתנים צורת האותיות. וא"ל כי בפרט בענין צורת הא' שכותבים האשכנזים שעושים י' ראשונה שבאלף כעין זיין שיש בזה רמז בס' התיקונים. גם תעיין במ"ש בזהר פ' ויקרא (יא ע"ב¹²³) בענין כתיבת ההויה הנז' שם היטב, ואיך צריך הסופר לזהר בכתיבה שלה.

¹²⁴דרושי תפילין דרוש ג

נבאר בו ענין תפילין של ראש, למה יש להם ארבעה בתים, ושל יד בית א' לבד. ובמ"א¹²⁵ ביארנו טעם אחר לזה. ונבאר עתה יותר בפרטות, כמה שנעורר שאלה אחרת, והוא, כי הנה גם¹²⁶ הד' בתים דתפילין של ראש הן מנה"י דאימא, וא"כ לא היה צריך אלא שיהיו שני בתים בלבד: אחד, מנה"ה, תרי פלגי גופא¹²⁷. ואחד, מן היסוד. ושם (לקמן דרוש ו') תירצנו שהיסוד נבקע¹²⁸ ונחלק לשני בתים בצאת אורו לחוץ בסוד אור המקיף. אבל ענין הנז"ה עדיין צריך לתרץ, שיהיו שניהם (ט ע"א) בבית אחד בלבד¹²⁹.

אבל הענין הוא שבמלכות¹³⁰ אין הנז"ה דז"א עצמן נעשים בתים במלכות, רק הארתם בלבד בולטת ויוצאת לחוץ אליה, ולכן אינן נחשבים בה שניהם רק לבית א'. אבל בז"א אשר הנז"ה עצמן דאימא נכנסין בתוכו, לכן נחשבים לשני בתים¹³¹.

גם יובן זה במ"ש בפ' בראשית (דף כא ע"ב¹³²) כי שמואל אתנבא מן הוד דרגא רביעאה, והקשינו שם שהנצח הוא הרביעי לא ההוד. ושם ביארנו¹³³ שהענין הוא שנו"ה דז"א הם מועילים ומשמשים לזו"ן, ומתם נעשין שניהם, וכותל אחד מפסיק בין שניהם. אמנם מצד פנים, הנז"ה הם נחלקים לשנים, לפי שלגבי ז"א הם לו בחי' שני רגלים, ולכן נחלקים לשנים, אבל מצד האחוריים שלהם הם מחוברים יחד, משום דלגבי הנקבה הם משמשים לה בבחי' הראש שבה, כי מהם ממש נעשה הראש של הנקבה, ולכן הם מוכרחים להתחבר ולהיות בחי' אחת.

ובזה תבין ענין מ"ש כי נו"ה הם תרי פלגי גופא¹³⁴, כי זהו עיקר הטעם, כי הנז"ה הם שנים נחלקים מצד פניהם, ומצד אחוריהם הם בחי' אחד בלבד, ולכן אין בנקבה רק בית א' בתפלה שלה. כי גם זה הוא ענין מ"ש באדרא זוטא (רצו ע"א) וז"ל ונהירו דתרי מוחין

- מאיר הכוונה -

¹²³ עי' הערה בסוף הספר אות טו עמוד 62.

¹²⁴ פע"ח תפילין א' יח סע"ב.

¹²⁵ פרק ה' דף י ע"ב.

¹²⁶ כמו שמוחין דנוק' מנה"ה דז"א כך של ז"א מנה"י דאימא.

¹²⁷ עי' הערה בסוף הספר אות יא עמוד 55.

¹²⁸ ואז נעשין ממנו ב' מוחין חו"ג (נוסף בפע"ח).

¹²⁹ המלכות אין בה רק ב' מוחין לבד מבחי' נ"ה דז"א ואלו הנ"ה עצמן דז"א היו נכנסין תוך הנוקבא והם עצמן היו נעשין בתים אל ב' מוחין לילה היה בנוקבא ב' בתים כדוגמת הנ"ה דאמא שנכנסין תוך ז"א הם עצמן אבל כאן אינו כך כי הארה שלהם בלבד הוא הבולטות אל המלכות לכן שניהם נחשבים לבית א' לבד (פע"ח).

¹³⁰ נדצ"ל פרצוף נוק'.

¹³¹ עי' הערה בסוף הספר אות יא עמוד 55.

¹³² עי' הערה בסוף הספר אות טז עמוד 64.

¹³³ שם נתבאר כי הזכר והנוקבא הם אז"א נמלא כי אחר הנלח שלו עומד כנגד אחר ההוד שלה וכן אחר ההוד שלו עומד כנגד אחורי הנלח שלה (נוסף בפע"ח).

¹³⁴ "ובזה תבין ענין מ"ש כי נו"ה הם תרי פלגי גופא" נמחק בפע"ח, ובמקומו איתא "וזהו אחד מן הטעמים שנ"ה נקראים ב' פלגי גופא".

פְּעָה"כ

גליפין בה¹³⁵, שאין בה רק תריין מוחין ושניהם נעשו א' לסיבה הנ"ל. וגם לסיבה זו נקרא בית זו של תפלה של יד בשם אדני, כנו' בשם התיקונים¹³⁶ (ד ע"א¹³⁷), לפי שהוא עצמו מתהפך ונעשה ראש ממש אל הנקבה הנקרא אדני, כי בחי' האחוריים דנו"ה דז"א אינם נקראים כלל ע"ש ז"א, כי אם רישא דנוקבא ממש. ולכן נקרא אדני על שמה ולא על שמו¹³⁸. אבל דנו"ה¹³⁹ דאימא אינם הם עצמם בחי' הראש דז"א, אמנם הם מתלבשים בתוך ראשו¹⁴⁰. ובהתלבשם בתוכו, נשארים נחלקים בחללי¹⁴¹ גלגלתא דז"א, ואינן צריכין להתחבר. ולכן שם הם נקראים בשם ב' בתים נפרדים זה מזה¹⁴².

ולמעט זה ג"כ נתבאר למה אינם נקראים הבתים דתפילין של ראש בשם הויה כדרך שנקרא בית תפילין של יד אדני ע"ש הנקבה.¹⁴³ אבל הטעם הוא כי שם מתהפכין ונעשים ראש שלה ממש, ולכן נקרא על שמה, אבל כאן שאינם נעשים בז"א בחי' ראש, אלא שמתלבשים בתוכו ולכן נק' הבתים ע"ש הבינה עצמה בשם אהיה^{144, 145}.

דרושי תפילין דרוש ד

¹⁴⁶ בענין השינין שבתפילין של ראש, שין דתלת רישין ושין דארבע רישין, והם שבעה רישין¹⁴⁷. והענין הוא במה שביארנו כי המוחין הם ד'¹⁴⁸, ומתלבשים בנה"י דאימא שהם שלשה אחרים, והרי הם שתי בחי'. וכנגדם הם שין של ארבע רישין מצד א' ושין דתלת רישין מצד אחר.

גם יש סיבה אחרת, והוא שהמוחין הם ארבע ובהתלבשם תוך נה"י דאימא¹⁴⁹ נעשים תלת מוחין לבד כנודע, וכנגד שתי בחי' אלו במוחין עצמן היו שני שינין, א' דתלת רישין ואחד דארבע רישין¹⁵⁰.

- מאיר הכוונה -

135

¹³⁶ צָסַם הַתִּיקוּנִים – נִמְחַק צִפְע"ת.

¹³⁷ עי' הערה בסוף הספר אות ו עמוד 46.

¹³⁸ "כי בחי' האחוריים דנו"ה דז"א אינם נקראים כלל ע"ש ז"א, כי אם רישא דנוקבא ממס. ולכן נקרא אדני על שמה ולא על שמו" נמחק צפ"ת.

¹³⁹ היינו לבושין דנו"ה דאימא.

¹⁴⁰ עי' שער כא פרק א: בחי' הכלים של נה"י דאמא בלבד הם אשר נתלבשו בהם בתוכם רוחניות ונשמת המוחין דז"א, ואח"כ נתפשטו הכל ביחד תוך ז"א כנ"ל (שער המוחין יב). ועי' שער כג פרק א: לפי שכבר נסתלקו אורות שלהם ונכנסו אורות הז"א במקומם, לכן אלו (הנה"י) [הכלים דנה"י] דאמא מתחלפין מטבעם הראשון ונהפכים להיות עצם מעצמו ובשר מבשרו של הז"א עצמו, וכגוף עצמו דמין ממש, ואינן נקראין אלא בשם גופא דז"א ממש.

עי' בהגרא"א בסד"צ ט"ו ע"ב וז"ל, וזה יקרא בשם יקב בינה, דהיא נחתא רביעא על בנין ונכנסת בראשו של ז"א, ונעשית עצם מעצמו, כידוע שנה"י דילה נעשין גופא דילה, כמ"ש בא"ז (דף רפ"ט ע"ב) ואפיק חד נהרא דנגיד ונפיק לאשקאה גנתא, ועייל ברישא דז"א ואתעביד חד מוחא ומתמן אתמשיך ונגיד בכל גופ' ואשקי כל אינון נטיעאן, עכ"ל.

[צ"ע שהרי מש"כ נחתא לרבעא על בנין משמע מזהר תרומה קכז ע"א, וכן מאד"ז רצ ע"ב שזה בדווקא בשעת היניקה, וצ"ע*## ויתכן שאפילו ביניקה זה כך]

¹⁴¹ "נשארים נחלקים בחללי" נמחק צפ"ת, ובמקומו איתא "אז נחלקים צב' חללי".

¹⁴² ואינן צריכין להתחבר. ולכן שם הם נקראים צָסַם צ' בתים נפרדים זה מזה – נמחק צפ"ת.

¹⁴³ מכלאן עד הסוף לא מופיע צפ"ת.

¹⁴⁴ ואפשר עוד לתרץ שכל בית קיבול היא נוק', ולכן צריכים לקרא את הכלי על שם הנוק'.

¹⁴⁵ עי' הערה בסוף הספר אות כא עמוד 71.

¹⁴⁶ פ"ח תפילין ב.

¹⁴⁷ עי' הערה בסוף הספר אות יז עמוד 64.

¹⁴⁸ חו"ב חו"ג. עי' לעיל דרוש ב' והערה 78.

¹⁴⁹ "נה"י דאימא" נמחק צפ"ת, ובמקומו איתא "ז"א".

¹⁵⁰ עי' ע"ח שער כו פרק ב: ענין המוחין דז"א איך נכנסו בנה"י דאמא הוא כך, כי יסוד אבא נכנס בנצח דאמא, ויסוד דאמא נכנס בהוד שלה עצמה. וב' המלכיות שהם מלכות דאבא ומלכות דאמא,

שְׁעָה"כ

עוד יש ענין גדול, והוא כי הנה השינין והבתים הם בחי' עור בלבד ואינן בחי' כתיבה ממש, וגם הם שחורים כנודע. והטעם הוא, כי אלו הם סוד המוחין דקטנות אשר נעשים אח"כ בחי' בתים ולבושים אל המוחין דגדלות, שהם הארבע פרשיות דתפילין כנודע. ולכן אינן רק בחי' עור בלבד¹⁵¹, כי הם בתים ולבושים אליהם. וגם לזה הם שחורים¹⁵² להורות אל היותם דינין תקיפין¹⁵³.

והיותם שתי שינין, אחד דתלת רישין ואחד דארבע רישין, הם ע"ד הנ"ל, כי בתחילה הם ארבע מוחין דקטנות, ואח"כ נעשים שלש לבד, והרי הם שבעה. גם הם ארבע מוחין דקטנות ושלש נה"י דאימא לבושים אליהם, הרי ג' וארבע, שהם ז' רישין. ובזה תבין טעם היותה בבחי' שינין, והוא כי שין גימ' אלהים דיודין העולה ש', והוא בגימ' מצפ"ן שהוא תמורת שם הוי"ה בא"ת ב"ש¹⁵⁴, כנודע שהם בחי' המוחין דגדלות שהם הויות. וזה מה שאמר הכתוב (דברים כה י) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך¹⁵⁵, וא"ר אליעזר הגדול אלו הן תפילין של ראש (ברכות ו ע"א). והענין הוא כי ר"ת "שם יהוה נקרא" הוא אותיות שין. והענין הוא, כי להיותם בחי' מוחין דקטנות שהם שמות אלהים¹⁵⁶, לכך ויראו ממך, כי¹⁵⁷ היראה היא משם אלהים¹⁵⁸.

והנה שין בגי' ש"ס, ואם נמנה ז' רישין שבשתי השינין שהם בחי' ארבע מוחין ותלת נה"י דאימא כנו¹⁵⁹, יהיו בגי' שס"ח עם הכולל¹⁶⁰, ואלו הם עצמן שס"ח מנים שהיו בקטורת הסמים, כי מאלו המוחין דקטנות שהם אלהים נמשכין י"א סמני הקטורת, שהם

– מאיר הכוונה –

שניהן נכנסו במלכות דאמא (נ"א ומלכות דאבא נכנס במלכות דאמא), ואז נצח דאמא נעשה חכמה דז"א, והוד אמא בינה דז"א, ומלכות דאמא דעת דז"א, וז"ס ש' של תפילין דג' רישין נגד נה"י דאמא, ושל ד' רישין כזה **ל** נגד ד' מוחין, שהם יסוד ומלכות דאבא ויסוד ומלכות דאמא. ועי' שער הכללים פרק ה: החו"ג תחילה הם נפרדין ונחלקין לב' מוחין בסוד ס' דצלם, ואחר שיתלבשו תוך נה"י של אמא, אז נכללין החו"ג תוך יסוד אמא ונעשים חד מוחא סוד ל' דצלם, ואז נקרא חד עטרה, וזהו בעטרה שעטרה לו אמו לשון יחיד. וזה סוד ש' של תפילין, של ד' ראשין ושל ג' ראשין, שמתחלה היו ד' מוחין, ואח"כ נעשו ג' מוחין לבד.

¹⁵¹ עי' הערה בסוף הספר אות יח עמוד 66.

¹⁵² עי' עמק המלך (שער טז פרק לט): עוד נדרש בפסוק, 'קווצותיו תלתלים שחורות כעורב' בהתגבר על זעיר עשר שמות אלה"ם שזכרנו למעלה, מיחדים שער ראשו בסוד הדינין, לכן הבתים של תפילין וגם השינין שחורות. ואומר שחורות כעורב, דומה לעורב, שהיא קליפה שחורה, והם כעורב אכזרי, אבל אינה קליפה ממש חס ושלוש, וכן כתיב, 'היה י"י כאויב' ולא אויב' ממש [זוהר שמות קכ"ב א'], וכל שכן שישחירו שערותיו 'בקדרותא דצפרא', שאז היא שעת דין גמור, כדברי ספר ברית מנוחה. והוא כטעם כל דבר [ה]מתגבר כנגד הרוצה לבטלו, כי בהאיר היום בטש שער אריך על ראשו דזעיר, וממתיק דיניו, ומלבן ראשו, תדע שכן בני עורב אשר יקראו הם לבנים, והוא רמז למיתוק הדינין הקשין. והעורב עצמו רומז לזקני עם הארץ שכל זמן שמזקינים מטפשים ומשחירים [ראה קינים ג' משנה ו'], כי השכחה והטפשות באה מצד הדין, ומתגבר מאוד בעת זקנתו:

¹⁵³ כי הקטנות הם דינין (נוסף צפע"ח).

¹⁵⁴ עי' לקמן יח ע"א והערה.

¹⁵⁵ עי' הערה בסוף הספר אות יט עמוד 68.

¹⁵⁶ "שמות אלהים" נמחק צפע"ח, ובמקומו איתא "שם אלהים שהוא גימטריא סי"ן ונרשם בתפילין כנ"ל".

¹⁵⁷ כל (נוסף צפע"ח).

¹⁵⁸ עי' הערה בסוף הספר אות כ עמוד 69.

¹⁵⁹ "בחי' ארבע מוחין ותלת נה"י דאימא כנו" נמחק צפע"ח, ובמקומו איתא "סוד המוחין לנה"י".

¹⁶⁰ עי' לקמן יג ע"ד.

שעה"כ

רוחניות הקלי¹⁶¹ כמבואר אצלינו (יג ע"א)¹⁶². ולכך כל בחי' הקלי' הם מצד אלהים, אלא שהקלי' עצמן¹⁶³ נקרא אלהים אחרים.

גם טעם אחר אל היותם שבעה ראשין, הוא לפי שהארת המוחין דגדלות הם ארבע ותלת, כנודע הם שבעה {ט ע"ב} הארות. ואם תחברם עם שם אלהים דמוחין דקטנות העולה בגימ' ש', יהיה הכל שם"ה מנים שבקטורת. ולכך שם"ה¹⁶⁴ מנים הם העיקרים כנגד שם"ה ימות השנה שהם המוחין עצמן דקטנות שהם שי"ן העולה ש"ס, ועם ד' מוחין דגדלות הרי שם"ד, ועם הכולל הרי שם"ה מנים. אבל ג' מנים היתרים שבקטורת הם כנגד נה"י דאימא¹⁶⁵.

¹⁶⁶ענין הרצועות כבר נודע שצריך שיעבדם לשם קדושת תפילין¹⁶⁷, וטוב שתעבד שתי עורות, א' לתפילין של ראש, דהיינו לרצועות, ואחד לרצועות תפילין של יד. וכשתשים העור תוך הסיד והמים, אם העור הוא לצורך רצועות הראש, יכוין שהוא לשל ראש, ויכוין לשם ההויה. ואם הוא לצורך רצועות של יד, יכוין שהוא לשל יד, ויכוין לשם אדני¹⁶⁸. גם צריך שישחירם פנים ואחור¹⁶⁹ שחורות כעורב, גם טוב לכוין ברצועות כי רצועה בגימ' שע"א, והם ב"פ א"ל במילואם העולים ש"ע והכולל הרי שע"א, וה"ס ש"ע נהורין הנודעים¹⁷⁰.

דרושי תפילין דרוש ה

¹⁷²נבאר בו טעם למה אנו מניחים התפילין ביום ולא בלילה, וג"כ למה תפלה של יד קודמת לשל ראש, כי לכאורה היה נראה לשום תחילה של ראש הקודמין לבא מוחין דז"א קודם ביאת מוחין בנוקבא. ואגב יובן למה נקשרת בשמאל, וגם למה אנו מניחים אותם קודם התפילה, והרי בחי' התפילין הם הארת המוחין אחר שנכנסו בפנים ויצאו לחוץ בסוד אור מקיף, וכיון שהמוחין הפנימיים אינם נכנסים לגמרי עד זמן העמידה של ח"י ברכות, א"כ איך ולמה קודמין התפילין לתפילה. וגם מהו הטעם של חכמים הראשונים שהיו מניחים התפילין בראשם כל היום¹⁷³, כי הרי מאחר שכניסת המוחין

- מאיר הכוונה -

¹⁶¹ "רוחניות הקלי" נמחק בפע"ח, ובמקומו איתא "חיות בקלי".

¹⁶² ועי' שער השבירה פרק ב: והנה נתבאר מה שנפל מאו"א גם בחי' היותן נחלקים לד' פרצופים כנ"ל, וגם נתבאר סדר יציאת ז' מלכים. ונמצא כי ירדו ז' המלכים שהם זעיר ונוקבא, ועוד ד' אחריים דאו"א עלאין וישס"ת, סך הכל הם י"א בחי' שירדו, ומהם נתברר ומהסיגים שלהם נעשה קליפות, והם י"א סמני הקטורת שהם י"א אורות שנשארו מאלו הי"א בחי' כנ"ל שירדו, ולא יכלו אורות אלו להתברר ונשארו נתונים תוך הקליפות כמבואר אצלינו בסוד פטום הקטורת (שעה"כ תפילת השחר פרק ג').

¹⁶³ "הם מלך אלהים אלא שהקלי' עלמן" נמחק בפע"ח.

¹⁶⁴ עי' הערה בסוף הספר אות יז עמוד 64 תיקו"ז דף כז ע"א.

¹⁶⁵ ונלע"ד כי לכן היו משמשין ליה"כ נגד צינה לכן אלו שכנגד נה"י דצינה הם היו משמשין ליה"כ (נוסף בפע"ח).

¹⁶⁶ כל פיסקא זו לא מופיע בפע"ח.

¹⁶⁷ לא מצאתי מקור לזה שיש לעבד הרצועות לשם קדושת תפילין.

¹⁶⁸ עי' הערה בסוף הספר אות ו עמוד 46.

¹⁶⁹ ?

170

¹⁷¹ עי' אריכות בסוף הספר הערה אות כג עמוד 72.

¹⁷² פע"ח תפילין ז.

¹⁷³ לא נ"ל שזה מוסבר בשעה"כ בכלל.

¹⁷⁴ ונלע"ד חיים שיש שמונה תפילין כל היום הוא גורם להסחות המוחין כל היום הכוונה על הרשימו דגדלות כי המוחין עלמן כבר אמרנו שאין יכולת להסחות אותם יותר מג' שעות וצדק קלח

שעה"כ

אינם אלא ג"פ ביום בג' זמני התפילות כנודע, א"כ בשאר היום שאין מוחין מהיכן יש תפילין. וענין זה ית' בע"ה בסדר שכיבת הלילה (דרושי הלילה דרוש ד נג ע"ד), וע"ש גם בפרשת ויחי בשער המצות (י ע"ב) במצות אבילות¹⁷⁵ נת' מעם פטור הקטן והאבל מן התפילין ופטור יום השבת, ומצאת שם כי תדרשנו וע"ש¹⁷⁶.

ולבאר זה צריך שנבאר ענין א' בתפילות¹⁷⁷, כי הנה נתבאר אצלנו כי בכל תפילה ותפילה נכנסים המוחין, ואחר התפילה חוזרים ומסתלקים. וראוי שתדע כי הענין אינו כפשוטו, לומר שהמוחין עצמן שבאים הם מסתלקים והם הם שהחוזרים ובאים בכל תפילה, לכן דע לך שאין כן הדבר. אבל הענין הוא, כי בכל תפילה ותפילה באים מוחין חדשים גמורים לגמרי, בעבור כי אין לך כל תפילה ותפילה שלא יתחדש למעלה אור שפע חדש לא ראי זה כראי זה כלל¹⁷⁸. ונמצא כי בכל יום ויום ובכל תפילה ותפילה באים מוחין אחרים חדשים לגמרי כמבואר לקמן בע"ה ע"ש. וכפי זה צריך שנודיע ונבאר מה שביארנו בסדר שכיבת הלילה, כי אחר התפילה חוזרים להסתלק המוחין, א"כ להיכן הם מסתלקין ומה נעשה מהם.

– מאיר הכוונה –

– אסור לו לחדש לשעות שלש שעות כפיו פרוקות השמים] ואפילו משרע"ה לא היו ידיו פרוקות רק ג' שעות גם זה הוא הטעם מה שאמרו רבותינו ז"ל שהחסידיים הראשונים לא היו צטלו תפילין מעליהם כל היום והענין הוא כדי לגרום כח למעלה שהמוחין עליונים דז"א יתעכבו קם כל היום כולו וזהו שארז"ל שלא היו ידיו של משה פרוקות יותר מג' שעות כי אי אפשר לעשות כן יותר מג' שעות (פע"ח שער התפילה ז).

¹⁷⁵ ז"ל: ונבאר עתה איך המוחין דקטנות גורמין הסתלקות התפילין ובה יתבאר ג"כ טעם למה הקטן פטור מתפילין כי הנה הקטן והאבל שניהם שוים בבחינת זו כנזכר כי האבל חוזר לזמן הקטנות. והענין הוא זה כי בתחלה בימי היניקה היה נקרא קטן וראש שלו היה אז במקום שהוא עתה בחינת הת"ת שבו בימי גדלותו לפי שאז לא היה רק בבחינת ו' קצוות חג"ת נה"י ואח"כ הגדיל וע"כ הרים ראש ועלה למעלה עד חצי הת"ת דתבונה הנזכרת. והנה בהיותו גדול כשיעור הזה נמצא כי סיום קוצא דשערי דרישא דא"א הנמשך מאחוריו מגיע בחצי הת"ת דתבונה כנגד אחורי הדעת דז"א ומכה הארתו שם ונבקע ונכנס תוך המוחין דז"א וחוזר בוקע המצח ומאיר שם בחינת תפילין דרישא. אבל בהיותו קטן אשר ראשו למטה מאוד והוא במקום שהוא עתה בחינת הת"ת שבו בגדלותו אין ההוא קוצא דשערי מתפשט עד שם כי גבה מאד ממנו ובכן אין תפילין יוצאין בראשו כי אין תפילין יוצאין אם לא בכח הכאת קוצא דשערי. והרי נתבאר טעם לפטור הקטן והאבל מתפילין. גם בזה תבין טעם לפטור התפילין בשבת כי בשבת עולה ראש ז"א למעלה משיעור ימי החול והנה שם הוא מקום גבוה למעלה ממקום סיום קוצא דשערי דא"א ולכן אין בחינת תפילין יוצאין שם כנזכר כי אין אור התפילין יוצא אלא ע"י הכאת ובטישת ההוא קוצא דשערי בסיומו. ולכן בהיות ראש ז"א מכוון ממש כנגד ההוא סיום קוצא אז יוצא בחינת הארת תפילין אבל בהיותו למעלה ממקום זה כגון בשבת או למטה ממקום זה כגון בהיותו קטן או בזמן האבלות אין תפילין יוצאים אע"פ שיש בפנים מוחין פנימים.

¹⁷⁶ הפע"ח ממשיך לקמן במקום הערה 194.

¹⁷⁷.

¹⁷⁸ ע"י שער הפונה קדים קד ע"ב שה"ה בכל מצוה ומצוה בכל יום ויום. וע"י ספר הכללים ח"א קו ע"ד: והנה אותו הצלם הנה הוא מהנצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ח המתבררים בכל יום, ונמשך בירורם ע"י ה"ב צרופי הו"ה השולטים בכל יום, י"ב צרופי פנים בה"ב שעות דהיום, וי"ב צרופי אחר בה"ב שעות דהלילה, ומתחלק ומתגלה כל א' לתת"ף צרופים, שהם תת"ף רגעי השעה. וכן גם כל אותן הצרופי הו"ה, הנה הם בכל יום ויום בגילוי מיוחד, שאינו דומה אור הצרופים דיום אחד לחבירו, ע' פרדס שער פרטי השמות (פרק ב), ובהגר"א בליקוטים סוף ספר יצירה (דף כ"ג ע"ד מדפוס ווארשא תרמ"ד), ע"ש ותמצא כ"ז. והנה מזה הוא שינוי ההנהגה והמאורעות שבכל יום, והוא לפי חלוקי איכות הניצוצין המתבררים בכל יום שמשונים בכל יום מזולתו כמ"ש בפע"ח שער התפילה (פרק ז) וכן בשעה"כ (נט סע"א), ונעשה בירורם בכח אור הצרופים דהשם הו"ה ב"ה המתחדשים ג"כ ומתגלים ומתחלפים בכל יום כנז'. ומאותן הניצוצין המתבררים ומתחדשים בכל יום ע"י ה"ב צרופי הו"ה ב"ה המתחדשים ג"כ בכל יום, הנה מחדש הקב"ה בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית (ברכת ק"ש). ע"י לקמן דרושי סדר שבת הקדמה.

שעה"כ

¹⁷⁹ אבל סוד הענין הוא כי אחר התפילה חוזרים להסתלק המוחין מהם ויוצאין מן רישא דז"א ועולים ועומדין על ראשו דז"א בבחי' אור מקיף על ראשו¹⁸⁰. אמנם כבר הודעתין כי כל דבר קדושה ורוחניות אע"פ שמסתלק, עכ"ז נשאר שם לעולם בחי' רשימו¹⁸¹ זעיר¹⁸²1831 תמיד ואינו מסתלק משם¹⁸⁴. ונמצא כי אע"פ שאלו המוחין נסתלקו למעלה בסוד מקיפין כנו', עכ"ז נשאר¹⁸⁵ רשימו דילהון גו ז"א כל היום כולו¹⁸⁶187, ועי"ז אין ז"ן מתמעטין אלא נשארים כל היום כולו במדת גדולתם שהיו בעת תפילת שחרית, בכח אותו הרשימו הקטן הנשאר בהם, אע"פ שאינן מוחין גמורים.

וכמו שיוצאים מרישא דז"א כך יוצאין אחר התפילה מרישא דנוק', ועומדין לה בסוד מקיפין ג"כ, ואין נשאר בתוכה רק רשימו זעיר כל היום כנו', והוא מעמיד אותם בשיעור קומת גדלותם כל היום כלו¹⁸⁸.

וכאשר הוא לילה¹⁸⁹, תיכף מסתלק מהם אף אותו הרשימו הנז', והרשימו דז"א יוצא אז תיכף בתחילת הלילה, ונעשה אז אור מקיף על ראשו, והמוחין הפנימיים שבו שהיו בסוד מקיפין על ראשו כל היום כנו', הם עולים עתה למעלה יותר מן המקום ההוא. וכמו שביום בצאת המוחין הפנימיים ממנו אחר התפילה ועולים להיות בסוד מקיפין, ואז המקיפין הראשונים העיקריים כנודע, הנה הם עתה עולין ממקומם לתת להם מקום, כן עתה בתחילת הלילה נתעלו כולם מדרגה אחר מדרגה, והמקיפין הראשונים העיקריים עלו למעלה מאד, והמוחין הפנימיים עלו וישבו תחתיהן, והרשימו הזה שיצא בתחילת הלילה עלה וישב תחתיהן של המוחין הפנימיים, והיה שם בסוד אור מקיף כנו'. (ט ע"ג) וכדי שלא נאריך לא נוכל לבאר עתה מקומם ומדרגתם, איך הם עולים כל אחד ואחד בפרטות.

סוף דבר כי הרשימו דז"א עולה בתחילת הלילה ונעשה בחי' אור מקיף על ראשו, אבל הרשימו דמוחין דנוק' הנקרא רחל עקרת הבית, הוא מסתלק בלילה ממנה ונכנס תוך

- מאיר הכוונה -

¹⁷⁹ פע"ח שער התפילה ז.

¹⁸⁰ ואז המוחין המקיפין שלו ראשונים והעליונים הם מסתלקין ועולין גם הם יותר למעלה ממקומן כי אלו מוחין הפנימיים שנסתלקו עתה עלו ולקחו את מקומן והולכנו גם הם לעשות להם מקום ולעלות הם למעלה יותר וכן עד"ז עולין שאר הבחי' יותר למעלה עד שאי אפשר לבאר פרטם עתה כל מדרגה ומדרגה להיכן עולה (נוסף בפע"ח).

¹⁸¹ עי' הערה בסוף הספר אות כב עמוד 71.

¹⁸² עי' גרסאות, וקשה, אמנם הוא נוסח הזהר ח"ב סח ע"ב, וכן בתז"ח נ ע"ג, אמנם לא נ"ל שזה אותו רשימו, וצ"ע.

¹⁸³ נמחק בפע"ח.

¹⁸⁴ עי' לקמן הערה 195.

¹⁸⁵ חד (נוסף בעולת תמיד)

¹⁸⁶ צקוד לעולם ה' דברך נכב בשמים (פע"ח).

¹⁸⁷ עי' ע"ח (שער כג פרק ה): וז"ס לעולם ה' דברך נצב בשמים שהמל' דז"א אף שנפלה למטה לעולם הרשימו שלה למעלה וזה דברך שהוא מל' נוקבא דז"א הוא נאמר על הרשימו ואמר שלעולם היא שם בשמים למעלה בז"א שהוא שמים וכן בכל בחי' ובחי'. ועיי' שם שער לה פרק א: וכן תמצא שבכל קו האמצעי דז"א יש לה שרשים תמיד שם כי היא תמיד יש לה שורש ביסוד ז"א בסוד עטרה וז"ס לעולם ה' דברך נצב בשמים והבן זה.

¹⁸⁸ נמצא כי אחר כל תפלה ותפלה שנסתלקין משניהם המוחין ומתמעטין כנ"ל אין פירוש מיעוט גמור שהוא חוזר על ו"ק והיא חוזרת על הנקודה הא' כמו שהיה שרשם בתחלה כנודע אמנם הם שניהם נשארים במדת גדולתם כל היום רק שהמוחין שלהם נסתלקו כנ"ל והרשימו שלהם הנשאר בתוכם מעמידים במדת גדולתם וזהו הסתלקות המוחין עצמם הוא שאמרנו למעלה שנתמעטין ז"ן אחר כל תפלה ותפלה והנה כל זה הוא דיוס (נוסף בפע"ח).

¹⁸⁹ אחר תפלת ערבית כמ"ס במקומו (פע"ח).

שעה"כ

גופא דז"א ממקום מוצאו שיצא בתחילה¹⁹⁰, שהוא בחזה דז"א, ושם עומד בתוך ז"א, ומשם הוא מאיר אליה למטה, ושם הוא עומד בבחי' מקיפים אל רחל נוק' דז"א. והרי ביארנו השינוי שיש בין היום ובין הלילה.

ובזה נבא אל הביאור הנ"ל. כי הנה בכל היום אשר נשאר עדיין רשימו של המוחין תוך זו"ן, הוא זמן תפילין דרישא ודרועא, כי מכה אותו הרשימות יוצאים ג"כ בחי' תפילין¹⁹¹. אבל בלילה שאין שם רשימו לא בז"א ולא בנוק' כלל, אז אין זמן תפילין לא דרישא ולא דדרועא.

גם בזה תבין ענין התפילין מה עניינם, כי דע לך שאין נעשין התפילין אלא מאותו הרשימו הנשאר מן המוחין הראשונים שנסלקו אחר תפלה שקדמה. וכאשר אנו חוזרים ומתפללים תפלה אחרת בשחרית, חוזרין ובאין מוחין אחרים חדשים, והם בחי' מוחין ממש גו רישא דזו"ן, ואז הרשימו שעבר יוצא ונעשה בחי' התפילין, ולעולם אין התפילין אלא מבחי' הרשימו שהיה מן המוחין של אתמול, ואותם החדשים הבאים עתה בתפלת שחרית הם מוחין פנימיים ממש גו רישא דילהון.

ולכן אנו מקדימין להניח תפילין קודם התפלה, כי התפילין הם מן רשימו דאתמול שנעשה בחי' תפילין, ובתפלה באים אח"כ מוחין חדשים פנימיים. גם לטעם זה עיקר מצות התפילין הוא בבקר בעת התפילה לפי שאז יש מוחין גמורים, אבל בשאר היום שאינם אלא מכה רשימו בלבד, לכן אינה כ"כ מצוה וחובה כמו בעת התפילה¹⁹².

¹⁹⁴ועתה צריך שנבאר ענין הרשימו הזה שמסתלק בלילה, ובו נבאר ג"כ פסוק (שיה"ש ה' ו') שימני כחותם על לבך כו', אשר בספר הזוהר¹⁹⁵ והתיקונים¹⁹⁶ ביארוהו על תפילין של יד¹⁹⁷. והוא דע כי יש חילוק בין ז"א לנוקבא, כי הרשימו דז"א מסתלק ועולה¹⁹⁸ על ראשו, אבל רשימו דמוחין דנוקבא נשאר תוך ז"א ממש, תוך החזה שלו, אשר שם נתון לב ז"א, ומשם יוצאת הארת אל הנוקבא. וכבר ידעת כי כל הארות שמאיר ז"א אל נוקבא, כולם הם עד"ז.

ונמצא כפי זה, כי נוקבא לא הפסידה כמוהו, והוא ענין הפסוק שימני כחותם כו', והוא לשון שאלת הנקבה אליו, שישמנה כחותם כו', פירוש כי אלו המוחין הנכנסין תוך רישא דז"א הם מוחין עיקריים, לפי שהם בחי' המוחין עצמן הנכנסין בו עם בחי' נה"י דאימא עצמה כנודע. אבל מוחין דרישא דנוקבא, הם נקרא חותם בלבד, כי אינם רק הארת חותם הנחתם בה מן המוחין דרישא דז"א, שהם מוחין עיקריים כנז'.

- מאיר הכוונה -

¹⁹⁰ מובן הוא שהרי היא חזרה להיות נקודה ואין מקום למקיף אז.
¹⁹¹ כאשר זה הרשימו של המוחין הראשונים הוא חוזר ונכנס תוך ז"א ונוקבא כנ"ל אז חוזר האור שלהם ונעשים בחי' תפילין במאחיהם ונמצא כי התפילין אינם נעשין אלא מאותו הרשימו לבד הנשאר מן המוחין שעברו צראשונה ונסתלקין (פע"ח).

¹⁹²

¹⁹³ יש הפרש בין שעת התפלה לשאר היום כי בשעת התפלה שאז יש מוחין גמורים ממש צרישא דז"א ולכן עיקר של מצות תפילין הוא אז בשעת התפלה אבל בשאר היום שאין תפילין אלו אלא מכה רשימו לבד ולכן אין התפילין אז מצוה וחובה כמו בשעת התפלה (נוסף בפע"ח).
¹⁹⁴ פע"ח שער התפילין ז'.

¹⁹⁵ עי' הערה בסוף הספר אות כד עמוד 73.

¹⁹⁶ עי' הערה בסוף הספר אות כה עמוד 74.

¹⁹⁷ המונחת בזרוע וכנגד הלב (נוסף בפע"ח).

¹⁹⁸ ויושב (פע"ח).

שְׁעָה"כ

והנה נודע, כי ביום יש קירוב לז"א עם נוקבא, לפי שיש בהם בחי' מוחין. אבל בלילה שהמוחין מסתלקים לגמרי, שאף הרשימו מסתלק, אז הוא זמן פירוד בין ז"א לנוקביה, לפי שהבחי' שהיתה מקשרת¹⁹⁹ אותם היו המוחין הנמשכין ונתנים ממנו אליה, ועתה בהסתלקותם יש פירוד ביניהם, ואז היא שואלת אליו ואומרת לו, שימני כחותם כו', ופי' אע"פ שעתה הארתך מסתלקת ממני, עשה באופן שאותו החותם שלי שהוא הרשימו של המוחין שלי הנשאר בי ביום, ועתה גם הוא מסתלק, עשה באופן שתשים זה החותם והרשימו שלי על לבך, וישאר שם במקום החזה כנ"ל, ולא יסתלק לגמרי אל המקום אשר באו משם, כאשר עשו המוחין שלך שנסתלקו לגמרי, אמנם ישארו על לבך כנז'. ומעם הדבר הוא, מפני רוב האהבה שיש לי עמך, וזמ"ש (שיה"ש ח ו) כי עזה כמות אהבה, ואיני יכולה להתפרד ממך לגמרי²⁰⁰. ולכן בהשאר אותו הרשימו שלי על לבך, אז תוכל להמשיך לי הארה משם, משא"כ אם נסתלק יותר למעלה.

²⁰¹ונמצא כי כפי זה שבליילה הוא זמן המעטת זון, שמתמעטים מגדלותם, והוא חוזר בסוד ו"ק בלבד, והיא בסוד נקודה בלבד, ולכן התעוררות הדינים הם בלילה. משא"כ ביום, כי אף אחר התפלה שמסתלקים המוחין, ואינו נשאר רק הרשימו בלבד, עכ"ז אינם מתמעטים אבל נשארים בגדולתם ע"י אותו הרשימו.

ומ"ש במקום אחר, כי אחר התפלה הם מתמעטין, אין הכונה לומר מיעוט ממש, אלא כיון שאין נשאר בהם רק הרשימו בלבד, הרי זה נק' מיעוט, אבל נשארים הם בגדלותם כל היום. משא"כ בלילה, ואז בלילה היא אומרת אליו שימני כחותם כו', ואז בלילה נמצאת היא יתירה עליו, לפי שהרשימו של המוחין שלו נסתלקו לגמרי, אך רשימו דמוחין שלה נשאר קיים בחזה שלו שהוא על לבו ומאיר בה משם.

והנה תיכף בהתחלת הלילה מסתלק הרשימו שלו ושלה כנז'²⁰²²⁰³, וכבר (ט ע"ד) נתבאר אצלינו בענין שכיבת הלילה, כי זוג של חצות לילה הוא עם לאה, לא עם רחל

- מאיר הכוונה -

¹⁹⁹ ותפארת כבוש כו' - כמ"ש לעיל (י ע"א) דאנן קשרין לה' תתאה באות ו' שהוא הרצועה, והקשר הוא יו"ד, וז"ש האיש מצווה לכבוש, שהוא כובש אותה להיות עמנו, אבל אין האשה מצווה לכבוש, שהיא אינה כובשת אותו. ובמה כובש אותה באות יו"ד, ואז הוא ג"כ כבוש עם היו"ד דרצועה, איהי קשורה עם הקשר, וכן ו' עם יו"ד קשור תמיד, גוף וברית. וכשהברית מתייחד עמה, אז הוא ג"כ קשור עמה, דכל חמודיה ביה. וז"ש ונפשו קשורה בנפשו, הרי שהוא"ו כובש הה' להיות, אבל מי כופה אותו להיות עמה, אימא עילאה, בתפילין של ראש, דשם איהו חבוש כו', פרשיות בתוך ד' בתים, שהוא ו' בתוך ה' עילאה כנ"ל, ואז חבוש עמנו, עם היו"ד שהוא יסוד, בתחילה כובשין אותה בו, ואח"כ חובשין אותו, ואז הם עמנו, וז"ס תפילין של ראש, ותפילה של יד: ובג"ד אין חבוש כו' - שהוא עצמו עמנו בגלות, עד דהיא מפקא אותו, דבידה תרעין דחירו: לא צר בא' - מפרש הכתוב: לא צר ודאי כו' - דנשמטא מסט' דאצילות אין יצה"ר שולט כנ"ל (י ע"א ד"ה דבכל יומא):

@@@@

²⁰⁰ המשך הזהר ח"ג נד ע"ב: כי עזה כמות אהבה מאי כי עזה כמות אלא לא אשתכח קשיותא בעלמא כמה דפרישו דנפשא מגופא כד בעיין לאתפרשא (ועל דא) כך אהבת כנסת ישראל לקודשא בריך הוא דלא אתפרשן לעלמין ובגין כך תפלה של יד אתקשרא בזרוע לקיימא דכתיב (שם ב ו) שמאלו תחת לראשי

תרגום: כי עזה כמות אהבה, מה זה כי עזה כמות. אלא לא נמצאת קשיות בעולם כמו פרידת הנפש מהגוף כשרוצים להיפרד, (ועל זה) כך אהבת כנסת ישראל לקדוש ברוך הוא, שלא נפרדים לעולמים, ולכן תפלה של יד נקשרת בזרוע, לקיים את הכתוב שמאלו תחת לראשי.

²⁰¹ פע"ח שער התפילה ז.

²⁰² המוחין מסתלקין בלילה מז"א אחר תפלת ערבית אבל מוחין לנוקבא מסתלקין מחשכת הלילה וחזרו אז"ל ועדיין מוחין דז"א הם במקומן בתפלת ערבית להזדווג עם לאה כנודע ואחר תפלת ערבית מסתלקין גם מז"א ואז גם לאה חוזרת אל אחורי ז"א כמו רחל ואז מוחין דז"א הולכין כמו צעת הסינה וניתנין ללאה ונכנסת זה מתחלת הלילה עד חצות ואז היא לוקחת הט' ספירות דרחל הזאים אליה צסוד תוספות ועל ידיהם נגדלת לאה ככל קומת זעיר אנפין וחוזרת פכ"פ עמו אחר

שְׁעָה"כ

הנק' נוק' דז"א האמיתית, ושם ביארנו ענין זה איך הוא. כי הנה רחל נוקבא דז"א יש בה י"ם, והספ"י העשירית שבה²⁰⁵²⁰⁴ היא שורש עצמות שבה, ואינה יכולה להתערב ולהתחבר עם לאה, אמנם הספ"י האחרות הבאים לה ע"י תוספת, אלו הם יכולות להתערב ולהתחבר בפרצוף לאה, ועי"כ נגדלת לאה אחר חצות לילה בכל אורך ז"א כולו, ע"י אלו הספ"י שלוקחת מרחל.

ושם כתבנו כי היה ספק אצלי²⁰⁶ אם שמעתי ממורי ז"ל שהספ"י דרחל הם יורדין בלילה בעולם הבריאה, או אם שמעתי שהספירה העשירית היא היורדת²⁰⁷. ועתה אבאר לך אמיתות הדבר בלתי ספק. ודע כי שני ספרות אלו שמעתי ממורי ז"ל, ושניהם הם אמיתיות. והענין הוא באופן זה, כי בחצי הלילה יורדת הספ"י העשירית דרחל בעולם הבריאה בהיכל הז' העליון הנקרא היכל ק"ק דבריאה כנודע (זהר ח"ב רנח ע"ב), ועומדת שם עד אור הבקר. וכל אותה חצות לילה²⁰⁹²⁰⁸ יושבת ומזמרת וקוראת אל ז"א, וז"ם (תהלים פג ב) אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל, כנז' בפרשת לך לך (דף פו ע"א)²¹⁰. וספ"י האחרות הם מתחברות עם פרצוף לאה, ועי"כ נגדלת בכל קומת ז"א,

– מאיר הכוונה –

חלות וזה הענין נעשה מתחלת הלילה צעת השקנה אחר תפלת ערבית עד חלות הלילה ואז נמלאת לאה שלמה לגמרי ככל מדת ז"א על ידי שלקחה הט' ספירות דרחל (פע"ח).

²⁰³ עי' עוד בזה בפע"ח שער התיקון חצות פרק ב' בדף פא ע"ד ופב ע"א (לש"ו) [והוא בשעה"כ דורשי הלילה ד].

²⁰⁴ היא הכתר שבה שהיא היורת מעולה מן הט' ספירות שלה (פע"ח).

²⁰⁵ הוא הנקודה שהיה לה בצאתה בעולם הנקודות והוא הכתר שלה אמנם הוא רק המלכות דהכתר כי הספ"י הם יצאו רק לאחר התיקון. ולכן אמר הספירה העשירית כי היא רק המלכות ור"ל המלכות דהכתר י' כי הג"ר יצא כ"א בי' מלכיות דה' ספירות שבכ"א והיה חסר הספ"י דכל ספירה והז"א יצא בו' מלכיות דהחג"ת נה"י והיה חסר מכל הג"ר ומהט"ר דחג"ת נה"י שבו והנוק' היא יצאה רק נקודה אחת שהוא המלוכות (המלכות) דהכתר והיה חסר לה הט' עליונים דהכתר והט' אחרונים הם היו חסרים בה לגמרי וכ"ז הוא בהב"ן הכללי אבל המ"ה הכללי היה חסר (חסר) אז כולם מכל וכל (לש"ו) @@@@.

²⁰⁶ עי' לקמן נד ע"ב ובספר עולת תמיד ד ע"א (לש"ו).

²⁰⁷ בשער המלכים (פרק ו) איתא דהט' אחרונים עולים ומסתלקים בעת הפגם, ובשער מיעוט הירח (פרק ב) איתא דהט' עליונים מסתלקים ויורדים בעת הפגם. {שמאי} עי' דע"ה ח"ב קטו ע"ב: מה שאמר בשער הכוונות (כח ע"ד דרוש ב) כי הכתר נשאר לעולם באצילות, הכוונה הוא על הכתר דכתר הנז', שהוא אינו יורד לעולם, וכן הט' אחרונים הפרטיים דהמלכות אשר מתחת כל הכתר הנז', והם באו ג"כ רק בעת התיקון וכנ"ל סי' ג', הנה הם אינם יורדים ג"כ לעולם בבי"ע, וכמ"ש בשער המלכים (פרק ו) שהם מסתלקים ועולים בעת הפגם בעת המיעוט נסתלקו הט' עליונים הכלליים והט' אחרונים הפרטיים מהמלכות שלה. אמנם בעת הפגם יורדים עמה ט' העליונים הכלליים ג"כ, והם יורדים עמה לעולמות בי"ע.

כל הנ"ל הוא בט' הכלליים. אמנם ט' האחרונים הפרטיים דאותה המלכות אינם יורדים אפי' בעת הפגם, אלא שהם מסתלקים למעלה כמו בעת המיעוט. והטעם, מכיוון שאם היו יורדים הם היו נפגמים יותר מדאי ח"ו, שהרי הם למטה מהכתר הנז', ואין חשש בהם כ"כ, ואדרבא הוא, שכל הברור נעשה לעולם רק על ידם, שהרי הם יורדים עם אור המ"ה ג"כ כנז', ואור המ"ה הוא המברר לעולם.

ועכ"ז שהכתר דכתר נשאר אף הוא באצילות, אלא שקיימת בו עלייה וירידה באצילות גופה, ובעת שעולה הוא נכלל בנוק' ועולה עמה בכל העליות כולם. אמנם בעת הפגם ח"ו, הוא יורד למקומו הראשון, הרי הוא למטה מיסוד דז"א.

²⁰⁸ אינה מחרשת ושוקטת ודומיה כל הלילה לשבח להקצ"ה לכן ראוי לאדם לשתף עצמו עמה לעשות כמעשה לכן כריך האדם להרבות ולצבוע ככל לילה על גלות השקנה שהיא רחל וחורבן בית המקדש ואח"כ לעסוק בתורה וז"ס דוד המלך שכל לילה היה עוסק בשיחות ותשבוות לסייע לשקנה (פע"ח תיקון חלות א).

²⁰⁹ היינו מחצות ואליך.

²¹⁰ עי' הערה בסוף הספר אות כו עמוד 75.

שְׁעָה"כ

ונשארינן כך עד אור הבוקר. ובאור הבוקר מתמעטת לאה וחוזרת לשיעורה הראשונה בלבד²¹¹, ועומדת באחורי ז"א במקומה כנודע. ואז אותם הט"ס שלקחה מן רחל, הם יורדות למטה גם הם בעולם הבריאה להתחבר עם אותה הנקודה עצמית של רחל שירדה בחצות הלילה, ואז אותה הנקודה העשירית שירדה שם בחצות הלילה, היא עולה עתה באצילות, לפי שבתחילה דחתה אותה לאה שהיתה מתפשטת ולוקחת מקומה כנוז' שם במקומו. ועתה אשר כבר נתמעטה לאה כנוז', אינה דוחה אותה, ואז היא עולה למעלה באצילות. וגם טעם אחר יש בזה, והוא כי ע"י עסק התורה שעוסקים ישראל הקמים אחר חצות לילה, הם מוסיפם בה כח והיא עולה מעט מעט, עד שנמצא כי באור הבוקר גמרה היא לעלות באצילות, אבל הט"ס ירדו למטה בבי"ע כנוז'.

ודע כי הנקודה העשירית הנוז'²¹² היא בחי' הכתר שברחל, והיא שרשית ועיקרית בה²¹³. והט"ס האחרות הם התחתונות שמן החכמה שבה ולמטה, ואלו הם הבאים לה בסוד תוספת כמבואר אצלינו. ועיין היטב בברכת למשומדים כו' (&), כי שם נתבאר דרוש זה היטב, וגם בברכת המפיל חבלי שינה כו' (&), וגם בדרוש א' של תפילת ר"ה בברכת אבות, וצ"ע שם, כי נראה שהוא הפך ממה שכתוב כאן. אבל הנקודה הקטנה לבדה היא היושבת בבריאה, ועולה בברכת אבות, ובהקדמת ברכת אבות דשחרית דחול כתבתי הנלע"ד בזה.

²¹⁴והנה באור הבקר עלה הכתר דרחל באצילות ושאר הט"ס התחתונות ירדו למטה בבי"ע²¹⁵, ואז אותה נקודת הכתר דרחל, להיותה שרש רחל ועצמותה, לכן בעלותה באצילות, יושבת עם ז"א פב"פ²¹⁶. ובפרט כי עתה נכנס בה אותו הרשימו שנסתלק ממנה בלילה כנוז'ל וכמו שנבאר²¹⁷. והענין הוא, כי בלילה היא אומרת (שיה"ש הו) שימני כחותם על לבך, כנוז'ל שיוצא רשימו דילה ועומד בחזה שבו. ובאור הבוקר היא אומרת לו (שם) כחותם על זרועך, והוא כי בעלות ספירת הכתר שבה מן הבריאה לאצילות וחוזרת עמו פב"פ כנוז', הנה להיותה בחי' נקודה בלבד ואינה פרצוף שלם, לכן מקום חזרתה הוא בזרועו השמאלי הנקרא גבורה, לפי שכל עצמה של הנקבא היא גבורות כנודע, ולכן היא מתקשרת עמו בזרועו השמאלי. וז"ס מ"ש בזהר²¹⁸ דיצחק אתער בלילה ואחיד לה לנוקבא בהדיה, ובבוקר אז אתער אברהם כו'²¹⁹.

- מאיר הכוונה -

²¹¹ עי' לקמן כ ע"א שזה סוד ויהיה בבקר והנה היא לאה.

²¹² עי' שער הנסירה פרק א ועי' מיעוט הירח פרק ב (לש"ו).

²¹³ עי' ע"ח שער לד פרק ב כלל ח: אותה הנקודה שלה לעולם אינה נפרדת ממנו, והיא בחי' בפ"ע, אך אותן הט' חלקים אחרים הם מתדבקים בו ולפעמים ננסרין והבן זה מאד.

²¹⁴ פע"ח שער התפילין ז.

²¹⁵ ועומדת שם על תפלת שחרית ואז ע"י התפלה הם עולין כמ"ש צע"ה (נוסף צפע"ח).

²¹⁶ פי' פב"פ בזרוע דז"א ואינו לפני ז"א ממש רק לצד הפנים בקבורת עי' לקמן ד"ה ומעתה.

²¹⁷ אז הרשימו של המוחין דזעיר אנפין חוזר למקומו תוך ז"א בלור הצוקר וגם הרשימו של נוקבא שהוא כלילה ניתן צפנימית החזה של ז"א בלבו וכו' אמנם תחלה נמשך הרשימו שלה ואח"כ הרשימו לילה (פע"ח).

²¹⁸ עי' זהר ח"א קמא ע"ב: כתיב ויקרא אלה"ם לאור יום דא אברהם דאיהו נהורא דיממא ונהורא דילה אזיל ונהיר ואתתקף בתקונא דיומא ובגין כך מה כתיב (בראשית כד א) ואברהם זקן בא בימים באיננו נהורין דנהרין ואיהו סיב (ונהיר) כדין אזיל ונהיר כמה דאת אמר (משלי ד יח) הולך ואור עד נכון היום ובגין כך (בראשית א ה) ויקרא אלה"ם לאור יום ולחשך קרא לילה דא יצחק דאיהו חשך ואיהו אזיל לקבלא ליליא בגויה ובגין כך איהו כד סיב מה כתיב (שם כז א) ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות הכי הוא ודאי דבעא לאתחשכא ולאדבקא (בחשך) בדרגיה כדקא יאות.

עי' הערה בסוף הספר אות כז עמוד 77.

²¹⁹ לא מלאחי קום זהר כזה, וענין זה לא מופיע צפע"ת.

פעה"כ

ונמצא כי בזרועו השמאלי עומד הכתר דרחל פב"פ עם ז"א, וע"ז נאמר כחותם על זרועך, כי היא נקשרת עמו בזרועו בחוץ ואינו בתוכו על לבו, אבל בחי' הרשימו של המוחין שלה אשר יכולים לכנס תוך ז"א עצמו, עליו נאמר שימני כחותם על לבך, כי מקומו הוא נתון בלבו דז"א בפנימיותו ממש, ויושב שם עד אור הבקר. וכשעלה הכתר דרחל ונקשר בחוץ כחותם על זרועו, אז יוצא אותו הרשימו דמוחין דרחל מתוך פנימיות ז"א מלבו ממש שהוא כנגדה, ויוצא לחוץ ונכנס תוך רישא דכתר דנוק' דז"א, ושם משמש זה הרשימו בסוד מוחין של הנקודה ההיא. ואז בהכנס אותו הרשימו תוך אותה הנקודה, אז נקראת אותה הנקודה תפילין של יד. פי' כי אותה הנקודה נקשרת בזרוע השמאלי דז"א במקום הקיבורת שהוא מכוון כנגד הלב ממש, כדי לקחת אותו הרשימו שלה העומד שם בפנים כנוז', ואז נעשים בראשה בחי' תפילין. נמצא שבערך ז"א נק' תפילין של יד, ובערך נוקבא נק' תפילין של ראש שלה ממש. ובזה לא יקשה לך מאמרי הזוהר²²⁰ אם התפילין של יד הם תפילין דזרוע ז"א או אם הם תפילין דנוק', כי הכל אמת, וי ע"א והם תפילין נמורים ממש בראש רחל כענין תפילין שבראש ז"א.

והנה מן הראוי היה שכמו שהאיש מניח תפילין כדמיון תפילין של ראש ז"א, כן גם האשה תחייב בתפילין כדמיון הנוקבא דז"א שמנחת תפילין בראשה כנוז'. אבל הטעם הוא, לפי שאלו התפילין דראשה דרחל הם בהיותה בבחי' נקודה א' בלבד, ואין בה עדיין פרצוף כלל, ולכן אינה נרמזת בענין התפילין רק הז"א, אשר הוא מקשר עמו אותה הנקודה בזרועו עם אותה התפילין שבה ונק' תפילין של יד דז"א. וביאר הטעם ואמר, כי עזה כמות אהבה (שיה"ש ח ו), וכיון שאהבתינו היא עזה מאד, ראוי שתשימני בתחלה כחותם על לבך בלילה בבחי' אותו הרשימו, ואח"כ באור הבוקר תשימני בבחי' נקודת הכתר הזוהר כחותם על זרועך בחוץ בסוד תפילין של יד, כי הרי היא עזה כמות אהבה.

והנה אחר שהנחנו תפילין של יד, אח"כ צריך להניח תפילין של ראש. והענין הוא כי בראות ז"א אשר הרשימו של המוחין דנוקבא שהיו עומדים על לבו בפנים בלילה, חזר באור הבוקר ע"י עסק התורה של התחתונים שעסקו בלילה כנוז', ועלתה נקודת הכתר שלה למעלה²²¹, ונקשרה בזרועו ע"י עסק התורה של התחתונים שעסקו כנוז'. ואותו הרשימו ג"כ נכנס בנקודה ההיא בכח המצות שעושים התחתונים בהניחם תפילין של יד, וגם ע"י הברכה של להניח תפילין²²², ואז נעשית בה בחי' תפילין²²³. אז מתקנא גם הוא

- מאיר הכוונה -

###* 220

221 ע"י לקמן דרושי הלילה ד' נד ע"ג. וע"י זהר ח"ג יב ע"ב: רבי חזקיה הוה יתיב קמיה דרבי יצחק קמו בפלגות לילא למלעי באורייתא פתח רבי יצחק ואמר (תהלים קלד א) הנה ברכו את יהו"ה כל עבדי יהו"ה וגו' האי קרא הא אוקמוה חברייא והא אתמר אבל האי שבחא הוא דכל אינון בני מהימנותא ומאן אינון בני מהימנותא אינון דמשתדלי באורייתא וידעין ליחדא שמא קדישא כדקא יאות ושבחא דאינון בני מהימנותא אינון דקיימין בפלגו ליליא למלעי באורייתא ומתדבקו בה בכנסת ישראל לשבחא ליה לקודשא בריך הוא במלי דאורייתא תא חזי בשעתא דבר נש קם בפלגות ליליא למלעי באורייתא ורוח צפון אתער בפלגות ליליא ההיא אילתא קיימא ומשבחא ליה לקודשא בריך הוא ובשעתא דהיא קיימא כמה אלף וכמה רבבן קיימין עמה בקיומיהו וכלהו שארין לשבחא למלכא קדישא

ההוא מאן דזכי וקם בפלגות ליליא למלעי באורייתא קודשא בריך הוא אצית ליה כמה דאוקמוה דכתיב (שיר ח יב) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני וכל אינון אוכלוסין לעילא וכל בני תושבחתא דמזמרין למאריהון כלהו משתככי בגין תושבחתא דאינון דלעו באורייתא ומכרזי ואמרי (תהלים קלד א) הנה ברכו את יהו"ה כל עבדי יהו"ה אתון ברכו את יהו"ה אתון שבחו למלכא קדישא אתון אעטרו ליה למלכא וההיא אילתא מתעטרא ביה בהווא בר נש וקמת קמי מלכא ואמרת חמי במאי ברא אתינא לקמך במאי ברא אתערנא לגבך

222 ע"י ע"ח שער מ פרק ב: כל המעשה הוא וברכותיה הכל הוא בחיצוניות²²², או"פ כנגד המעשה, ואו"מ כנגד הברכה.

שְׁעָה"כ

בה, וממשיך ושואב בו גם את הרשימו שלו שנסתלק ממנו בלילה, ונכנסו בו ונעשים בו תפילין של ראש, וגם זה ע"י מצות תפילין שמניחין התחתונים, כי אין דבר נעשה למעלה אלא בכח מעשה התחתונים, וזמ"ש (שיה"ש ח ו) קשה כשאל קנאה²²⁵²²⁴.

– מאיר הכוונה –

²²³ ואחר כראות ז"א שכבר היא יש לה תפילין בראשה מחמת שנתקרבה בזרועו לכל הרשימו שלה אקר שם בחזה (פע"ח).

²²⁴ אחרי מ"ס כחותם על לבך כחותם על זרועך כי עזה כמות אהבה (נוסף בפע"ח).

וא"ת לא יניח תפלה ש"ר עד שיאמר ק"ס ותפלה שצארתו זמן נכנסים ז"פ של נ"ה אמא בראש ז"א בק"ס ובעמידה אז נכנסין ג' פרקין והאחרים שנכנסו קודם יורדין למטה ואז נכנס יסוד אמא בדעת ז"א ונעשו המוחין אצל תשובה לזה שפי' הטעם כי עזה כמות אהבה דז"א לנוקבא קשה כשאל קנאה מאחר שיש לנוקבא הארה ג"כ פי' לנוקבא יש הארה ולא לז"א וזוהו הוא מקנא ועולה לקבל המוחין שלו שנסתלקו אז הם צאו לו בסוד תפילין וטעם הדבר שז"ן נקראים דודים אשה ובעלה ויש אהבה ביניהם לזה אמרה שימני כחותם על לבך כי עזה כמות אהבה מז"א לנוקבא לכן מתחזרים ומתדבקין עמו כי הם דודים אשה ובעלה (פע"ח).

ואח"כ ע"י התפלה של ראש, בלתי ברכתה, נעשו מוחין דעולמות אלילות פנימי לבד, כי המקיף נעשה שלא על ידינו, ויורד אור מנפס אלילות עד העשיה לבד, הנקרא נפס צערך שאר העולמות, לפי שער עתה לא עשינו רק מעשה שהוא בעשיה, וזה למה שנוגע אל מעשה האדם. אך בחי העולמות שאינם תלויים במעשה האדם, נעשה כולם מעצמם על ידי מעשה לבד, ואפשר לומר כי גם ג' עולמות אצ"י לא נתקנו לגמרי רק קצתם מלרבות (פע"ח ט ע"ד).

²²⁵ עי' זהר ח"א רמה ע"א: תקיפו דרשימו דכנסת ישראל לגבי קב"ה כתקיפו דמותא בשעתא דבעי רוחא לאתפרשא מן גופא קשה כשאל קנאה (שם) כל מאן דרחים ולא קשיר עמיה קנאה לאו רחמותיה רחמותא כיון דקני הא רחמותא אשתלים מכאן אוליפנא דבעי בר נש לקנאה לאנתתיה בגין דיתקשר עמה רחמותא שלים דהא מגו כך לא יהיב עינוי באינתו אחרא מהו קשה כשאל אלא מה שאל קשיא בעינייהו דחייביא למיחת ביה כך קנאה קשיא בעינייהו דמאן דרחים וקני לאתפרשא מרחמותא

תרגום: חוזק האהבה של כנסת ישראל לקדוש ברוך הוא כחוזק המות בשעה שרוצה הרוח להיפרד מהגוף. "קשה כשאל קנאה", כל מי שאוהב ולא קושר עמו קנאה, אין אהבתו אהבה. כיון שקנא, הרי האהבה השלמה. מכאן למדנו שצריך אדם לקנא לאשתו כדי שיתקשר עמה אהבה שלימה, שהרי מתוך כך לא יתן עינו באשה אחרת. מה זה "קשה כשאל". אלא מה שאל קשה בעיני הרשעים לרדת אליו, כך קנאה קשה בעיני מי שאוהב ומקנא להפרד מאהבה. כאן רואים הקנאה בין ז"א לנוק', וגם הקשור למיתה, שהרי כאן זה הרשימו שהיא הנשאר בקבר, וצ"ע.

עי' זהר ח"ג (נד ע"ב): קשה כשאל קנאה בכל דרגין דגיהנם לא אית קשיא כשאל דנחית לתתא מנייהו בר ההוא דרגא דאקרי אבדון ודא אשתתפו כחדא ודא קשיא להו לחייביא מכלא כך קשה כשאל קנאה דלית קנאה אלא ברחמותא ומגו רחמותא אתי קנאה ומאן דקני לההוא דרחים יתיר קשיא ליה לאתפרשא מניה מההוא דרגא דאקרי שאל דאיהו קשיא מכל דרגין דגיהנם תרגום: קשה כשאל קנאה, בכל דרגות הגיהנם, אין קשה כמו השאל, שיורד למטה מכולם, פרט לאותה מדרגה שנקראת אבדון, וזה השתתפו כאחד, וזה קשה לרשעים מהכל. כך קשה כשאל קנאה, שאין קנאה אלא באהבה, ומתוך אהבה באה קנאה, ומי שמקנא לאותו שאוהב ביותר, קשה לו להיפרד ממנו מאותה דרגה שנקראת שאל, שהיא קשה מכל דרגות הגיהנם.

ועי' תיק"ז (יט ע"ב): כי עזה כמות אהבה תקיפא איהי אפרשותא דקודשא בריך הוא ושכינתא מישראל כפרישו דנשמתא ורוחא ונפשא מגופא ותו כי עזה כמות אהבה כד ישראל מייחדין שמא דקודשא בריך הוא ברחימו ואמרי הבוחר בעמו ישראל באהבה קשה כשאל קנאה דקודשא בריך הוא יקני עלייהו בזמנא דיפקון מן גלותא דאיהו יהא בההוא זמנא קנא ונוקם ובעל חמה רשפיה רשפי אש (שיה"ש ח ו) בההוא זמנא יתער שמאלא בשלהובין דיליה דאינון רשפי אש שלהבת י"ה ויוקיד כמה היכלין דבתי עבודה זרה ויטול נוקמין מעמלק דאיהו אומי בתרין אתוון דשמא קדישא דאינון י"ה לנטלא נוקמא מיניה הה"ד ויאמר כי יד על כס י"ה ודא איהו רשפי אש שלהבת י"ה²²⁵

תרגום: "כי עזה כמות אהבה" (שיה"ש ח ו), חזקה היא הפרדת הקדוש ברוך הוא והשכינה מישראל כמו הפרדת הנשמה ורוח ונפש מהגוף. ועוד, "כי עזה כמות אהבה", כשישראל מיחדים את שם הקדוש ברוך הוא באהבה, ואומרים הבוחר בעמו ישראל באהבה, "קשה כשאל קנאה" (שם) של הקדוש ברוך הוא שהוא מקנא עליהם, בזמן שיצאו מהגלות, שהוא יהיה באותו זמן קנא ונוקם ובעל חמה, "רשפיה רשפי אש" (שם), באותו הזמן יתעורר השמאל בשלהבות שלו, שהם

שְׁעָה"כ

והרי נתבאר איך תפילין של יד קודמת לתפילין של ראש. גם נתבאר איך כל בחינת תפילין קודמים אל התפלה, כי במצוה המעשית ובברכתיה בעת הנחת התפילין, הספיק לתת בהם מכה אותו הרשימו שעבר בחי' תפילין דיליה ודילה. ואח"כ ע"י מצות התפלה והק"ש, באים מוחין אחרים חדשים לצורך זיווג ז"ן, ואינם המוחין של התפילין כנ"ל.

גם נתבאר איך התפילין של יד הם בחי' רשימו דמוחין של רחל עם בחי' דעת שלה ג"כ, שהוא הקשר דתפילין של יד כמבואר אצלנו בהקדמת ביאור אדרת האזינו באורך (נז ע"א²²⁶) וע"ש, וכל זה נקרא מוחין²²⁷. אמנם פרצוף רחל עצמו אינו נרמז לפי שהיא נקודה א' בלבד כנז, ולכן אין אנו עושין רמז וזכר אלא על התפילין שלה בלבד, שהם המוחין עצמן שלה אשר הם מוחין שלימים בבחי' שלימות כל פרצוף רחל כולו כנז. אבל רחל עצמה שנתמעטה בסוד נקודה א', אין אנו עושין זכר לה, ולכן אין הנשים חייבות בתפילין^{228,229} רק נקרא תפילין של יד טפל אל ז"א, יען כי היא נקשרת ונתונה בזרוע שמאל כנז.

וזה סוד הפסוק (שיה"ש חו) רשפיה רשפי אש שלהבת י"ה²³⁰, ר"ת ראש"י. והענין הוא כי הנקודה הזאת הוא הכתר דרחל כנז ונקרא ראש"י של הנקבה, והיא הנקשרת בזרוע השמאלית הנקרא גבורה שהוא בחי' אש, וז"ס רשפיה כו'²³¹. וביאר ואמר מה הם, אלו התפילין שלה. ואמר שהם שלהבת י"ה, כי הארות ושלהביות היוצאות מן י"ה שהם או"א, כמבואר אצלנו באורך בהקדמת ביאור אדרת האזינו (שער מאמרי רשב"י נז ע"א),

– מאיר הכוונה –

רשפי אש שלהבת י"ה, וישרוף כמה היכלות של בתי עבודה זרה, ויקח נקמות מעמלק, שהוא נשבע בשתי האותיות של השם הקדוש, שהם י"ה, ליטול נקמה ממנו, זהו שכתוב "ויאמר כי יד על כס י"ה" (שמות יז טז), וזהו "רשפי אש שלהבת י"ה".

²²⁶ ז"ל: עיקר המוחין שלה אינן אלא מנצח והוד דאימא ולא מן המוחין עצמם ועוד כי הנצח וההוד דז"א הם לבדם המתלבשין בראשה בסוד מוחין אבל לא היסוד כנ"ל וכללות ארבע מוחין שלה אינן אלא בנצח והוד בלבד הנ"ל ונדוע כי נצח והוד תרי פלגי גופא אינן ושניהם אינם רק גופא חדא לכן אין הבתים בתפלה של יד רק בית אחד כי הבתים מנצח והוד נעשו שהם בחינה אחת אבל הפרשיות הם ארבעה משום הארבעה מוחין עצמם שבתוך הבתים דנצח והוד. והנה אחר שבלטו אור המוחין במצחא דרחל נוקבא דז"א חזר האור פעם שנית בסוד אור חוזר גם כן ונכנס תוך המוחין פנימיים שלה ומתחברין ארבע מוחין אלו בתוך היסוד דז"א המלוּבש תוך ראשה ואז בחי' היסוד הזה בולט דרך אחור בעורף שלה והוא סוד קשר תפלה של יד צורת יו"ד כי היוד הוא יסוד ובתוכו מלוּבשין ההארות ארבע מוחין שבה על דרך שביארנו בקשר דתפלה של ראש דז"א.

²²⁷ עי' ע"ח שער כה פרק ב אות יג: דעת דנוקבא אינו רק מחציה²²⁷, שהוא עטרה דגבורה לבד. ואף גם בחי' זו אינו למעלה ברישא, אלא בגופא בשליש עליון דת"ת שבה, באמצע בין ב' הכתפיים שלה. וז"ס קשר יו"ד של תפילין של יד כמבואר במקומו²²⁷. לפי שהמוחין דז"ן שהם חכמה ובינה שלהן הממשיכין או"א בעת זיווגם ממוחין שלהן עצמם, ולכן נשארים ג"כ בראש ז"ן, אך הדעת שבז"א (ונוקבא) לא המשיכוהו מדעת עליון שלהם, אלא היה מהח"ג המתפשטין בו"ק דאו"א. לכן גם בנוקבא דז"א היה כך כנ"ל, שירדו ונתפשטו בתחלת הו"ק בשליש עליון דת"ת בין הכתפיים כנ"ל²²⁷.

²²⁸ עי' ע"ח שער נוק' דז"א א': למה נשים פטורות מן התפילין, כי אין לרחל בחי' אורות מקיפים שהם סוד התפילין כמו שיש ליעקב, כמ"ש למטה בענין יעקב, והרי שלקחה רחל כלי ואור לצורך כתר שלה, ושם לעיל (שער לידת המוחין פרק ב'²²⁸) נתבאר היטב ענין הכתר הזה וע"ש.

229

²³⁰ בשיה"ש היא מילה אחת שלהבתיה.

המשך הזהר ח"ג נד ע"ב: רשפיה רשפי אש שלהבת יה ומאן איהו שלהבת יה דא אשא דנפיק מגו שופר כליל מרוחא ומיא ומגו ההוא שלהובא כד מתלהטא בכנסת ישראל אוקיד עלמא בשלהובתא בקנאה דקודשא בריך הוא ובשעתא דהיא מקנאה ליה ווי דאערע בשלהובתא דאיהו יתוקד בהו: תרגום: רשפיה רשפי אש שלהבת יה, ומי היא שלהבת יה, זו אש שיוצאת מתוך שופר כלולה מרוח ומים, ומתוך אותה השלהבת כשמתלהטת בכנסת ישראל, שורפת העולם בשלהבת, בקנאה של הקדוש ברוך הוא. ובשעה שהיא מקנאה לו, אוי לפוגש בשלהבת שהוא ישרף בהם.

²³¹ סיונתקת משס ונעקית אז צה תפילין סלה (פע"ח).

שְׁעָה"כ

כל בחי' אלו התפילין שלו ושלה מה עניינו. ושם ביארנו כי הד' פרשות התפילין של יד הם ממוחזין דחו"ב דאבא וממוחזין דחו"ב דאימא אשר בז"א. ונמצא כי או"א נק' י"ה, וגם המוחזין עצמן הם בחי' חו"ב הנק' י"ה וזהו שלהבת יח.

ונבאר עתה ענין שאר הט"ס דרחל שירדו בבקר²³² כבי"ע מה נעשה מהם. והנה אח"כ ע"י תפלה של שחר שמתפללין התחתונים, הם מעלים אותם מעולם לעולם. עד שמתפללין ברכת אבות, ואז בברכת אבות עצמה אנו מעלים הט"ס האלה עד אחורי ז"א, ושם נעשית פרצוף רחל, מחכמה שלה ולמטה פרצוף גמור אחור באחור עם ז"א. ואחר שעלו שם אלו הט"ס, אז חוזרת הנקודה ההיא שהיא כתר דרחל, שהיתה עד אז עומדת פב"פ עם ז"א כנודע, בזרועו השמאלי, וחוזרת אל האחור, ומתחברת עם הט"ס תחתונות שבה, ונתקנת עמהם יחד ע"י המוחזין החדשים שבאו לה מחדש. ואז בברכת אבות עצמה חוזרת אח"כ פ"ב²³³ הנקודה ההיא המחוברת עם כל הט"ס וכל הי"ס שלה ביחד, חוזרים פב"פ עם ז"א ועם יעקב כנודע. ואז יעקב עומד בקו ימין בחסד ונצח דז"א, ורחל עומדת בקו שמאל שהוא גבורה והוד שבו²³⁴, במקום שהיתה הנקודה דכתר שבה בתחילה קשורה בסוד תפילין של יד בזרועו השמאלי, ושם הם י' ע"ב} מזדווגים יעקב ורחל בימי החול כמבואר אצלנו.

ומעתה אל תתמה אם כתבתי כאן שזו הנקודה עומדת פב"פ עם ז"א מעת הנחת תפילה של יד²³⁵, ושם בביאור ברכת אבות כתבנו²³⁶ כי אין רחל עומדת קודם ברכת אבות אלא בבחי' אחור באחור, ובברכת אבות היא חוזרת פנים בפנים. ויובן זה במ"ש כי הנקודה היא לבדה עומדת פב"פ תמיד²³⁷, ושאר הט"ס הם אחור באחור עד בברכת אבות, ואח"כ בברכה זו עצמה חוזרת כל הי"ס שלה ביחד לעמוד פב"פ²³⁸ כנ"ל. אבל בביאור ברכת אבות דר"ה²³⁹ נראה בהפך ממ"ש כאן, כי המלכות עומדת בסוד הנקודה קטנה בכריאה, והיא לבדה עולה בברכת אבות עד הכתר דז"א אחור באחור, ואח"כ נעשית פרצוף ג"כ בבחי' אחור באחור. ודע כי כל ענייני התפילין של ראש ושל יד נתבארו באורך גדול בהקדמת ביאור אדרת האזינו (נה ע"ג²⁴⁰).

²⁴¹ עוד טעם ב' ²⁴² להניח תפילין קודם התפלה, כי לכאורה היה ראוי להניחם אחר התפילה, לפי שהתפילין נעשים מבחי' מוחזין הפנימים שיוצאים מבחי' אור מקיף בבחי' התפילין כנודע, ואם המוחזין אינם באים אלא בתפלה, איך התפילין באים קודם התפילה.

- מאיר הכוונה -

²³² בנה"ש ד' כ"ז ע"ב כתב "העומדת בהק"ק דבריאה" - השד"ה (לש"ו). ועי' פע"ח (שער התפילה פרק ד דף ו ע"א): אמנם ענין עליות ז"נ דאצילות בבחי' מ"ן באופן זה כי הנה רחל שהיא נקודת המלכות שירדה בלילה בהיכל ק"ק דבריאה כנודע היא עולה עד האצילות ונכללת שם עם לאה העומדת שם בפרצוף שלם של י"ס

²³³ צ"ל פנים בפנים.

²³⁴ עי' דרושי עמידה ב' שנו"ה היא בלחש, וחז"ג בחזרת הש"ץ.

²³⁵ עי' לעיל הערה 216.

²³⁶ עמידה ב' (ש"ש)

²³⁷ היינו אחרי עלות בעליית הכתר דאחור למעלה.

²³⁸ עי' ע"ח שער לד פרק ב אות ח: כשאנו אומרים שאחר שנגדלת אב"א, אז חוזרת להיות נקודה קטנה בפנים, פירוש הוא על אותה נקודה מבחינת פנים שעדיין בבחי' פנים שלה, אין לה רק נקודה אחת, אמנם כל האחוריים הם שלמים לגמרי והבן זה מאד.

²³⁹ דרוש ו' (ש"ש).

²⁴⁰ עי' הערה בסוף הספר אות כט עמוד 79.

²⁴¹ פע"ח תפילין ת.

²⁴² "עוד טעם ז'" נמחק בפע"ח, ובמקומו איתא "והנה פעם אחרת שמעתי ממורי זל"ה" בענין טעם למה".

שְׁעָה"כ

אך הענין הוא, כי התפילין הם בבריאה, ושם הוא בבחי' אלו המוחין, מאותם שירדו בלילה אל עולם הבריאה. ואפשר כי זהו בחי' הרשימו של יום אתמול שירד בלילה בבריאה, כנ"ל בדרוש שקדם²⁴³.

עוד טעם שני²⁴⁴ למה קדמו תפילין של יד לתפילין של ראש, עם היות שהמוחין שלו קודמין למוחין שלה, דע כי תחילה נעשין לנקבה מוחין מצד הבריאה כמבואר אצלנו, כי תפילין של יד הוא בבריאה²⁴⁵, ואנו עושין לז"א מוחין שלו²⁴⁶ בעולם האצילות. ואח"כ נמשכין אליה ונעשין לה מוחין מן²⁴⁷ האצילות, והוא כי אחר שהנחנו תפילין של ראש²⁴⁸ שהם בבחי' ד' מוחין שלו שהם ד' פרשיות בראשו שהם הקרקפתא והנה אח"כ²⁴⁹ נמשכין ממנו²⁵⁰ שתי רצועות²⁵¹ המקיפות את ראשו²⁵² בחי' הו"ג ונמשכין דרך אחורי הראש²⁵³, ושם אנו עושים קשר א' והוא בחי' הת"ת, כי שם הוא קשר כל הספירות כנודע (&), ושם נרשמת בחינת המלכות, כי שם מקומה אחורי החזה דו"א, כנגד הת"ת שבו. ולכן בקשר ההוא עושין צורת ד' גדולה, שהוא סוד ד' של יהודה כנרמז אצלנו²⁵⁴, ומשם נמשכין עוד שני הרצועות בסוד נו"ה, ואז על ידה נמשכין עד התפילין של יד, ונעשים שם מוחין לנקבה, בסוד האצילות²⁵⁵. וענין קשירת תפילין של יד בזרוע השמאלי, זה יובן

- מאיר הכוונה -

²⁴³ ואפשר כי זהו בחי' הרשימו של יום אתמול שירד בלילה בבריאה, כנ"ל בדרוש שקדם (נמחק בפע"ח).

²⁴⁴ "עוד טעם שני" נמחק בפע"ח, ובמקומו איתא "ופעם אחר שמעתי טעם אחר".

²⁴⁵ עי' הערה בסוף הספר אות לא עמוד 84.

²⁴⁶ "לז"א מוחין שלו" נמחק בפע"ח, ובמקומו איתא "לתת לו מוחין".

²⁴⁷ "ונעשין לה מוחין מן" נמחק בפע"ח, ובמקומו איתא "מוחין ליליה מזל".

²⁴⁸ בראש ז"א (נוסף בפע"ח).

²⁴⁹ שהם בבחי' ד' מוחין שלו שהם ד' פרשיות בראשו שהם הקרקפתא והנה אח"כ (נמחק בפע"ח).

²⁵⁰ משם (פע"ח).

²⁵¹ עי' הערה בסוף הספר אות לב עמוד 85.

²⁵² המקיפות את ראשו (נמחק בפע"ח).

²⁵³ ושם מאירין בצאורה המלכות אשר שם שהיא לורת ד' הנקרא קשר של תפילין בסוד התפארת שהוא הקושר, ובאחוריו הוא המלכות, ואח"כ נמשכין צ' הרצועות שהם נו"ה עד תפלה ש"י שהוא נוקבא דז"א ואז נמשכין ונעשין אליה מוחין בסוד האצילות. ופעם אחר שמעתי טעם אחר למה התפילין של יד קודמין לתפילין של ראש ואמר כי הטעם הוא כי התפילין הם בבריאה ושם הם אלו המוחין והם מאותן שירדו בלילה אל עולם הבריאה (פע"ח).

²⁵⁴ עי' ע"ח שער כח פרק ד אות ו' (אם שינוי קל משעה"ק סט ע"ד): ו'. ג' בחי' היה לז"א: א', בהיותו במעי בינה, כי היה ו' זעירא, ג' כלילן בג', ובחי' המלכות שבו בסוף הו' בסוד פסיעה לבר (זהר בלק רג ע"ב). ואח"כ כשיצא לחוץ, אז נתפשטו כל הו"ק ו' שלימה, ובסופה סוד המלכות. ואח"כ בקניית המוחין נשלם ל"ס, הרי ג' בחינות. והראשונה היא סוד ראובן שמעון לוי בז"א ואח"כ הד' יהודה בסופם הוא נוק'.

עי' תיקו"ז י ע"ב: ואתפשטותא דה' עלאה עד הוד²⁵⁴ באת י' איהו דאיהו קשר של תפילין דרישא דאיהו ה' עלאה סליקת לחמשין חמש זמנין עשר באת י' והיינו ה"י מן אלה"ם חמש זמנין ה' באת י' חמשין בחמש ספירן יסוד כ"ל נטיל לון כלהו וירית לון לכלה והיינו כ"ל כל"ה.

תרגום: והתפשטות של ה' העליונה עד הוד, באות י' היא, שהוא הקשר של תפילין של ראש, שהיא ה' עליונה, עולה לחמשים. חמש פעמים עשר באות י', והיינו ה"י מן אלה"ם, חמש פעמים ה' באות י', חמשים בחמש ספירות, יסוד כ"ל, נוטל כולם ומוריש אותם לכלה, והיינו כ"ל כל"ה.

²⁵⁵ תפילין של יד דז"א, שהוא תפילין של ראש דרחל מרושם אור שבה, והיא נעשית אח"כ פרצוף שלם באחורי ז"א, ר"ל כי מתחילה היא בסוד תפילין של יד דז"א, ואח"כ נעשית פרצוף שלם מאחוריו. ואח"כ הנה היא חוזרת פב"פ בתפילין בראשה, והרושם נשאר בו לעולם בסוד תפילין של יד, כמ"ש כ"ז בדרושי תפילין (שעה"כ דרוש ה), וכן הנה נשלמת ונתקנת ג"כ אח"כ מהתפילין של ראש דז"א מהקשר של ראש ע"י ב' הרצועות הנמשך מהקשר, והם נמשכין עד ראש רחל באור

פעה"כ

במ"ש באדרת נשא (דף קל ע"ב²⁵⁶) בענין ב' נקבי דפרדשקא, דמנקב שמאלא דידיה עתיד לאתקא רוחא דחיי על מלכא משיחא שהוא נוקבא דז"א.

²⁵⁷מעם לסדר הנחת תפילין, כבר ידעת (ט ע"ב) שהתפילין ה"ם אור מקיף, והנה צריך לאושטא שמאלא כנז' בזוהר (ח"ג נה ע"א²⁵⁸)²⁵⁹, והכונה הוא להורות כי ז"א מניח שמאלו תחת ראשה. וימינו תחבקה, בסוד יד ימין הכורך את הרצועה סביב הזרוע השמאל²⁶⁰. וסוד הדבר הוא, לפי שהנקבה עדיין היא למטה, ואין קומתה כשיעור קומתו עדיין, אבל ראשה הוא במקום²⁶¹ החזה דז"א. ונמצא כי ראשה נתון בין זרועותיו, ונמצא שהחיבוק הזה אינו חיבוק גמור²⁶², אלא חיבוק בראשה בלבד. וז"ס ב' פסוקים הנז' בשיר השירים: הא' (ח ג) שמאלו תחת ראשי. והב' (ב ו) שמאלו תחת לראשי²⁶³.²⁶⁴ וכנגד החיבוק הנז', שהוא בראשה בלבד, אמר שמאלו תחת ראשי, כי ראשה נתון שם בשמאלו. וכנגד חיבוק האמיתי, הנעשה בברכת אתה גבור, שאז החיבוק הוא בגופא ממש, לפי שכבר הגדילה, ונמצא כי שמאלו הוא נתון עתה בגופה, שהוא במקום שהיה בתחילה במקום ראשה, ועתה הוא מקום גופה ממש, וזהו תחת לראשי הבכור²⁶⁵, שהוא מחבקה ונותן זרועו תחת המקום שהיה בתחילה ראשי, אבל עתה הוא גופי. משא"כ בתחילה, שזרועו היה נתון תחת ראשה ממש, וראשה שוכב על זרועו. אבל עתה גופה שוכב על זרועו, וזרועו נתון למטה ומחבק גופה מלמטה, וימינו למעלה, וגופה נתון בין שני הזרועות, זה למעלה וזה למטה. וכבר ביארנו כי בהיותה כן, שראשה אצל החזה שלו, נמצא שהד' פרשיות של תפילין שלה²⁶⁶, הוא סוד תנה"י דז"א, כמבואר אצלנו בתיקונים (דף ל ע"ב לד ע"א²⁶⁷) בענין קרית ארבע ד' שמהן דיליה וע"ש.

²⁶⁸סדר הנחת התפילין: בתחילה יקשור תפילין של יד בזרועו השמאלי על הקיבורת²⁶⁹, ויכסה זרועו בשלית, כדי שתהא הנחת תפילין בהצנע²⁷⁰. ואח"כ יכרוך

– מאיר הכוונה –

מקיף, ונשלמת עי"ז במוחין חדשים, ע' פע"ח (תפילין ספ"ח). ונראה לענ"ד (וה"י יכפר) כי עיקר הקשר של יד, שהוא ג"כ בבחי' מוחין מוח הדעת דרחל כמבואר שם, הנה הוא נעשה ג"כ ע"י התוספות מוחין הללו אשר ע"י הקשר של ראש, כי משם הוא העטרין דחו"ג היורד בהיסוד דז"א, אשר ממנו הוא הדעת דרחל, וע"י הארת הב' הרצועות הנמשך שם, הנה עולה עי"ז אור היסוד דז"א למציאות הדעת דרחל, אשר מקומה הוא כנגד הזרוע שמאל דז"א, ונשלם עי"ז מוח הדעת שלה שהוא הי' דקשר של יד כמבואר בהדרושים שם (כללים ח"ב ז ע"ג).

²⁵⁶ עי' הערה בסוף הספר אות לג עמוד 85.

וז"ל השער מאמרי רשב"י שם: כל הגבורות אשר בז"א מתקבצות כולם בתוך החוטם שלו וכדי לאכפייא כל אותם הגבורות שבחוטם ההוא דז"א צריך להמשיך רוחא דחיי מחוטמא דעתיקא שהוא אריך אפין אל ז"א ונוקביה הנקרא מלכא משיחא בסוד המלכות.

²⁵⁷ פע"ח תפילין י.

²⁵⁸ עי' הערה בסוף הספר אות לד עמוד 85.

²⁵⁹ כאשר יניח תפילין של יד צראשונה לריך להושיט הזרוע השמאלי כנזכר בזוהר וטעם לזה כדי להורות כי כל זה הוא צסוד א"מ כנ"ל (פע"ח).

²⁶⁰ חיבוק הימין הוא כאשר כורך הלצועה סביב הזרוע (פע"ח).

²⁶¹ כנגד (פע"ח).

²⁶² בגופה (נוסף צפע"ח).

²⁶³ וז"ס הפסוק שמאלו תחת ראשי ולא אמר לראשי כנזכר צפרשת אחרי אלכא תחת ראשי ממש (פע"ח).

²⁶⁴ עי' לקמן דרושי ר"ה דרוש ד.

²⁶⁵ בלמ"ד (לש"ו).

²⁶⁶ צראשקה (פע"ח).

²⁶⁷ עי' הערה בסוף הספר אות לה עמוד 85.

²⁶⁸ פע"ח תפילין י.

פעה"כ

הרצועה סביב זרועו ז' כריכות, כנגד שבעה נערות הראויות לתת לה כמבואר אצלינו עניינם²⁷².

ואחר שיכרוך הז' כריכות, אז יניח תפילין של ראש, ולא קודם הכריכות. ואחר שכבר הניח ז' ע"ג תפילין של ראש שהוא בעלה²⁷³, אז יתן לה הבעל קדושין, שה"ם כריכות הרצועה סביב האצבע האמצעי, הנקרא אמה, כדרך הטבעת העגול של הקידושין הניתן באצבעה. וצריך לכרוך שם ג' כריכות, והכריכה העליונה תהיה²⁷⁴ בפרק האמצעי של האצבע הזה, וב' כריכות תחתונות²⁷⁵ בפרק התחתון המחובר אל כף היד, שלא כדברי המתייהרים²⁷⁶ לכרוך כל הג' כריכות בפרק התחתון, ושיבוש הוא בידם.

ומורי ז"ל היה נזהר שלא להוציא תפילין של ראש מכיסן עד שיניח תפילין של יד ויקשרנו²⁷⁷ למעלה במקום הקיבורת, ואח"כ לא היה חושש מלהוציאם, אע"פ שלא כרך עדיין הז' כריכות סביב זרועו כנ"ל. אבל ודאי שצריך לכרוך הז' כריכות האלו קודם שיניח תפילין של ראש בראשו.

– מאיר הכוונה –

²⁶⁹ כעין פ' ג' כריכות (נוסף בפע"ח).

²⁷⁰ ובעת הנחת תפילין של יד צריך להיות הנחתן כהנחתן ולכסותם בטלית ויקשור התפילין בקיבורת כעין פ' ג' כריכות ואחר כך יכרוך בפרק האמצעי של הזרוע ז' כריכות והם נגד שבע הנערות הראויות לתת לה מבית המלך (פע"ח).

²⁷¹ דווקא של יד, ועי' הבאת ציקי קדרה בחשאי, ואולי כל עניינים מחוץ לאצילות צריך להיות בצנע.

ועי' פת"ש גדלות דז"א כא: ופרצוף המוחין הוא כולל ג"ר וז"ת, והיינו הנהגה של המעשה דז"ת של ו' אלפי שנים וג"ר של המוחין הם העטרות של הנהגה זאת, שבה מתעלה להנהגת אלף הז' של אימא, והם בסוד הנסים והנפלאות שמתגלים לפרקים שהוא ביטול הטבע, והוא סוד הג"ר שהם נשגבים מבחינת הטבע שהוטבע בו' ימי המעשה ימי בראשית שהם ו' אלפי שנים, והוא מה שמתגלה ע"י תפלת הצדיקים שהם נענים ע"י התפלה, וניכר מעלתם כמ"ש (דברים ד ו) כי היא חכמתכם ובינתכם וגו' (שם ז) כי מי גוי גדול וגו' אשר לו אלקים קרובים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו, ואז ניכר מעלת ישראל, כמ"ש (דברים כח י) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וגו', ואמרו (ברכות ו' ע"א) אלו תפילין שבראש, והם סוד הג"ר של פרצוף המוחין, אבל הנהגה הפנימית של המעשה שהם ז"ת של המוחין שמתלבשים בז"ת של גופא דז"א, הם סוד נסים נסתרים שהוא לישראל, והוא סוד תפילין של יד שהוא באתכסיא, והיה לך לאות ולא לאחרים לאות (מנחות ל"ז ע"ב) ואינו אלא בלב ישראל באמונה, אבל אין מתגלה לכל, שמצד זה האפיקורסים ואו"ה תולין הכל בטבע ובמקרים ובאמת הם נסים נוראים, והן הן גבורות גבורותיו, שאלמלא כן היאך שה אחת כו' (יומא ס"ט ע"ב).

²⁷² עי' תיקו"ז קעב ע"א: ושכינתא אתמר בה (משלי לא טו) ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה כל הנחלים דאזלין לימא הא שבע אינון ואינון שבע נערות הראויות לתת לה לאימא קדישא דאיהי בת שבע.

ועי' ע"ח שער מו פרק ו: ודע כי היכלי ז' דבריא הם נקראים ז' נערות אסתר, לפי שהן נוקבין בערך אותן ז' היכלין דאו"ה דבריא, אבל הם נקראים שבעת הסריסים המשרתים, ונקרא דוכרין. ועי' שער מאמרי רשב"י ויגש: דע כי שבע נערות אלו הם בבריא ואלו הם מבית המלך שהוא הבריא כנודע והם הם ההיכלות של המלכות.

ועי"ש (כה ע"א): דע כי שבע הנערות הראויות לתת לה מבית המלך הם הם תיקונוי דסיהר' קדישא גם שבעה רואי פני המלך בהם עולה למעלה ובזה הנערה באה אל המלך.

²⁷³ "שהוא בעלה" נמחק בפע"ח, ובמקומו איתא "והם תפילין של בעלה ז"ל ואחר שכבר בא בעלה שהוא תפילין של ז"ל של ראש אז יכרוך ג' כריכות באצבע."

²⁷⁴ "והכריכה העליונה תהיה" נמחק בפע"ח, ובמקומו איתא "ויכרוך כרך א'."

²⁷⁵ "וב' כריכות תחתונות" נמחק בפע"ח, ובמקומו איתא "ואח"כ ב' כריכות."

²⁷⁶ הנהגים (פע"ח).

²⁷⁷ ג' כריכות (נוסף בפע"ח).

שְׁעָה"כ

ובענין הרצועות ראיתי מקפידין להניחן תלויות, ולא להניחם באבנט כדי שלא יגיעו לארץ אם הם ארוכות, ומורי ז"ל אמר לי כי אדרבא, ראוי הוא להניחם באבנט, דהיינו לשום קצוות הרצועות תחת האבנט, כדי שלא יגיעו לארץ.

בענין כוונת התפילין, ביארנו לעיל בסדר הכונה בד' אותיות הויה, שיש בהם ד' יחודים כנ"ל בדרוש הציצית (דרוש ז') וע"ש. אמנם הנלע"ד יותר באמיתות הוא, שצריך לכוין ליחד בתחלה ב' אותיות י"ה זו בזו, ואח"כ יכוין להעלות ה' תתאה עד אות ו', שהוא חיבור נוקבא בז"א, ואח"כ יכוין להוריד ה' ראשונה עד אות ו', כי הוא סוד נתינת המוחין. עוד תתבאר הכונה הנז' ביתר שאת.

כבר ביארנו לעיל בדרוש הציצית ענין ד' מצות עשה הרמוזים בד' אותיות הויה, והם, ק"ש ותפילין וציצית ותפלה, וכוונת כל א' מהם תתבאר במקומה ג"כ בע"ה. ונבאר עתה כוונת התפילין.

²⁷⁸הנה תניח תחילה תפילין של יד מיושב ולא מעומד²⁷⁹, וקודם שתברך הברכה, תכוין לחבר ב' אותיות י"ה, שהוא סוד התעוררות או"א להזדווג יחד²⁸⁰, כדי להמשיך מוחים אל זו"ן, כדי שמהם יבואו התפילין, כנודע. ואח"כ תכוין להעלות ה"א²⁸¹ תתאה עם אות הויה²⁸² כזה, ה"ו אל ה"א²⁸³ ראשונה, בסוד העלאת מ"ן²⁸⁴. ואח"כ תכוין להוריד ה"א ראשונה אל שתי אותיות ו"ה, שהוא סוד כניסת המוחין ע"י נה"י דאימא עילאה²⁸⁵ ברישא דזו"ן²⁸⁶.

ואח"כ תקשור התפילין ותברך עליהן, וזה סוד ההויה הנז', יה הוה הוה, ותכוין ע"ד שנבאר בתפילין של ראש²⁸⁷, והוא שתכוין תחילה²⁸⁸ בסוד עיבור ראשון אל אהיה פשוט, ואח"כ²⁸⁹ בד' פרשיותיה אל סוד היניקה אל שם הויה פשוט, ואח"כ בבית²⁹⁰ שלה בסוד

- מאיר הכוונה -

²⁷⁸ פע"ח שער התפילין יא, פע"ח תפילין י' הגה"ה מע"ח.

²⁷⁹ והנה ענין הכוונה שתכוין צעת הנחת תפילין של רש"י הוא כך כי תחלה תכוין אל מה שתכוון למעלה כי תפלה ש"י בצריאה וס"ר הוא באצילות וסם יתבאר עניינם וע"ש מה תיקון הוא עושה בעולמות אבי"ע אח"כ קודם שתברך ברכת תפלה ש"י שהוא להניח תפילין אחר שהיה כבר מונח על הקיבורת בזרוע קודם שתקשרם תכוין כוונה זו וכבר ביארנו ענינה לעיל בענין ליצית ענין ד' יחודים שיש בד' אותיות הויה ויחוד תפילין הוא זה' ראשונה ורכיך שתכוין שיתקון הפגם שפגם האדם אם איזה פעם חטא ולא הניח תפילין ופגם זה' ראשונה ויכוין ליחד יחוד זה לתקן הפגם הזה וזהו כוונתו (נוסף בפע"ח).

²⁸⁰ על אף שאו"א בזיווג תמידי עכ"ז עי' הערה בסוף הספר אות לו עמוד 85.

²⁸¹ ה' (פע"ח).

²⁸² נדצ"ל ו'.

²⁸³ ה' (פע"ח).

²⁸⁴ והוא המלכות העולה עם ז"א למעלה צבינה להיותן מ"נ אל הזיווג הג"ל (פע"ח).

²⁸⁵ דאימא עילאה" נמחק בפע"ח, ובמקומו איתא דה' ראשונה.

²⁸⁶ ופ"א שמתתי שלח יכוין רק להוריד ה' ראשונה לגבי ו' כזה ה"ו והנה אם תחבר כל בחי' הם י"ה ה"ו ה"ו יהיה גימטריא ל"ז והוא מילוי דהויה"ה דס"ג שהוא באמא שהיא מניחה את התפילין וכמ"ש בתיקונים וגם בזוהר שהתפילין הם אמא על צדא ותכוין כי היחוד הזה הוא באות ה' ראשונה של הויה"ה (נוסף בפע"ח).

²⁸⁷ וזה סוד ההויה הנז', יה הוה הוה, ותכוין ע"ד שנבאר בתפילין של ראש (נמחק בפע"ח).

²⁸⁸ שיש כ"א אזכרות בד' פרשיותיה והם בגימטריא אהיה פשוטה והוא בחי' עיבור ראשון (נוסף בפע"ח).

²⁸⁹ תכוין אל ד' פרשיות עמנו שהם ד' מוחין שבה והם ד' אותיות הויה פשוטים (פע"ח).

²⁹⁰ תכוין לבית (פע"ח).

שְׁעָה"כ

עיבור שני דגדלות אל שם אדני במילואו אלף דלת נון יוד. ואח"כ תכוין כי ג' שמות הנז' אהיה הויה אדני עולים גי' יב"ק²⁹¹, וה"ס²⁹² הויה אלהים, שה"ס המלכות בסוד מעבר יב"ק (&).

ואח"כ בהניחך תפילין של ראש, תכוין באופן אחר, כי תחילה תכוין בסוד עיבור ראשון לשם אהיה במילוי יודין²⁹³, ואח"כ תכוין לסוד היניקה שהוא הויה²⁹⁴, והוא ד' מוחין שהם חו"ב וחו"ג, ותכוין למה שהודעתך בדרוש הציצית, כי כל אחד מד' מוחין כלול מד', ולכן תכוין אל ד' שמות יה"ו במילואין בסוד ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן והוא מוח החכמה. ואח"כ תכוין אל ד' שמות אה"י מן שם אהיה, והשנים הראשונים יהיו במילוי יודין, והג' באלפין, והד' בההיץ²⁹⁵. וטוב לשלב ולחבר יה"ו הראשון עם אה"י הא', וכן עד"ו כל הד' יה"ו עם ד' אה"י. והנה ד' שמות אה"י הם בגימ' תפילין, ואל זה תכוין באומרך ברכת להניח תפילין, אל ד' אה"י אלף²⁹⁶.

גם תכוין במילת תפילין, אל שם פסתם²⁹⁷, והוא שם של כ"ב כנודע, והא ג"כ בגימ' תפילין. ואמנם ח' שמות האחרים שיש בד' מוחין דחסד וד' דגבורה, מספקא לן אם צריך לכוין בהם²⁹⁸. והנלע"ד כפי דברי מורי ז"ל, שאין צריך לכוין אלא בחו"ב, אבל בחו"ג הם כלולים בהם על דרך מה שכתבנו כיוצא בזה בענין הק"ש במלת א"י²⁹⁹ ע"ש. ואח"כ תכוין אל שם אהיה דיודין אל סוד עיבור השני דמוחין דגדלות³⁰⁰. ואח"כ תכוין³⁰¹ אל ג' שמות הנ"ל שהם אהיה הויה אהיה העולים בגי' חיים, וה"ס חיי המלך³⁰² כנ"ל³⁰³, וגם הם בגימ' בינה, להורות, כי כל זה נמשך מן הבינה אל ז"א כנודע. והם גם כן כ"א אזכרות וד' פרשיות וד' בתים, כמבואר אצלנו לעיל בדרוש אחר. ואח"כ תכוין ותחבר אל שני הכונות שהם יב"ק דתפילין של יד וס"ח דתפילין של ראש, שכולם בגי' ק"ף, כמנין ג' הויות ע"ב ס"ג מ"ה.

³⁰⁴ והנה נודע מ"ש חז"ל שאסור להסיח וי ע"ד דעתו מתפילין³⁰⁵, ואפילו בהיותו מתפלל, ובכל רגע צריך לחזור ולכוין בהם, זולת בעת שאתה עוסק בתורה איזה זמן

- מאיר הכוונה -

²⁹¹ עי' הערה בסוף הספר אות יב עמוד 56.

²⁹² והס גימ' (פע"ח).

²⁹³ "תכוין באופן אחר, כי תחילה תכוין בסוד עיבור ראשון לשם אהיה במילוי יודין" נמחק בפע"ח, ובמקומו איתא "ותכוין אל הנ"ל כי הוא צלילות ותכוין מה תיקון עושה למעלה בעולמות אבי"ע ואח"כ תכוין שיש בד' פרשיותיה כ"א אזכרות כמנין אהיה אלא שתכוין אותו במילוי יודין והוא צחי' עיבור ראשון".

²⁹⁴ וגם צחי' ד' פרשיותיה עלמנן (נוסף בפע"ח).

²⁹⁵ והס מוחין לבינה (נוסף בפע"ח).

²⁹⁶ בענין ברכת תפילין של ראש, עי' לקמן יב ע"א ד"ה הנה בתחילה.

²⁹⁷ עי' לקמן דרושי ר"ה דרוש ט. עי' הערה בסוף הספר אות לז עמוד 85.

²⁹⁸ "ואמנם ח' שמות האחרים שיש בד' מוחין דחסד וד' דגבורה, מספקא לן אם צריך לכוין בהם" נמחק בפע"ח, ובמקומו איתא "אמנם השמות האחרים של החו"ג מספקא לי אם צריך לכוונם".

²⁹⁹ אחד (פע"ח).

³⁰⁰ והס סוד הד' בתים (נוסף בפע"ח).

³⁰¹ לרך כלל (נוסף בפע"ח).

³⁰² עי' הערה בסוף הספר אות ז עמוד 49.

³⁰³ "וה"ס חיי המלך כנ"ל" נמחק בפע"ח.

³⁰⁴ פע"ח תפילין י.

³⁰⁵ ומורי זל"ה היה מזהיר בענין זה מאוד מאוד כי ענין היסח הדעת גורם לסלק מוחין העליונים ואין לך פגם גדול יותר מזה (פע"ח).

שְׁעָה"כ

שיהיה, או בעת שאתה מתפלל תפילת י"ח, אבל בכל שאר התפילה צריך לכוין בהם בכל רגע³⁰⁶.

³⁰⁷ולכן כדי שלא תטרד בכונה³⁰⁸, בהיותך מתפלל שאר התפילה, עשה זאת איפא, ובעת שתניח ותקשור התפילין תכוין כל הכונות הנז', ואח"כ בשאר שעות היום או בשאר התפילה, תכוין כוונה זו בקצרה באופן זה, תכוין תחילה בתפילין של ראש בג' שמות אהיה הויה אהיה פשוטים, ואח"כ תכוין בתפילין של יד שהם ג' שמות אהיה הויה אדני פשוטים. ותכוין כי חבור כולם ביחד הם בגימ' ג' הויות ע"ב ס"ג מ"ה, והכוונה זו תכוין בכל רגע ורגע, אפילו בעת שאתה מתפלל שאר התפילה, חוץ מכשאתה מתפלל תפלת י"ח, או בעת שאתה עוסק בתורה כנ"ל, שאז אתה פטור מכוונת אלו³⁰⁹.

דע כי צריך להתפלל כל התפילה אחר שתניח תפילין, ואחר שתגמור עלינו לשבח ועל בן נקוה לך, אז תסיר בתחילה תפילין של יד מיושב כדרך שהנחת אותו מיושב כנז', ואח"כ תסיר תפילין של ראש מעומד³¹⁰, ואח"כ תסיר הטלית. כי כמו שהנחת הטלית קודם התפילין, כך יהיה הטלית בראשך עד אחר שתסיר התפילין, וצריך לחלוץ תפילין של יד מיושב עכ"פ³¹¹.

דרושי תפילין דרושו

³¹²בענין תפילין דר"ת. דע כי מורי ז"ל בתחילה היה מניח תפילין דרש"י ור"ת ביחד³¹³, ומתפלל בהם תפילתו בשחרית, כמ"ש בפ' הקומץ³¹⁴ כי מקום יש בראש להניח בו ב' זוגות. ובמנחה לא היה מניח אלא תפילין דר"ת. ואח"כ עשה³¹⁵ זוג תפילין דרש"י³¹⁶ כסברת שמושא רבא³¹⁷, שהם אצבעיים על אצבעיים וחריצין שקועין עד מקום המעברתא, באופן שיהיה כל בית ובית חלוק ומפורד מחבירו. ובעת התפירה היו חושי הגידים מפסיקים ועוברים בתוך החריצים ממש, מצד זה לצד זה. ובבוקר היה לובש שני זוגות דרש"י ור"ת, ובמנחה של שמושא רבא לבד, והיה אומר דתפילין אלו דשמושא רבא

- מאיר הכוונה -

³⁰⁶ עי' הערה בסוף הספר אות מצ עמוד 85.

³⁰⁷ פע"ח תפילין יא.

³⁰⁸ אין להסיח דעתו מן התפילין אפילו בתפילה עצמו כנ"ל ולא תוכל לכוין זו הכונה בכל רגע כי אתה טרוד בזוונת התפילה (פע"ח).

³⁰⁹ שאז אתה פטור מכוונת אלו" נמחק בפע"ח.

³¹⁰ נגד השר"ע@.

³¹¹ פיסקא זו לא מופיע בפע"ח.

³¹² פע"ח תפילין ט.

³¹³ הפוסקים אמרו כי ראוי הוא להניח שני זוגות תפילין מספק א' כסברת רש"י וא' כר"ת ודע כי ב' הסברות אמיתיות (נוסף בפע"ח).

³¹⁴ עירובין צה ע"ב וע"ז מד ע"א. (לש"ו).

³¹⁵ כוה לעשות לו (פע"ח).

³¹⁶ אלא שהם מדורים קדש לימין המניח מבחוץ ואחריו והיה כי יביאך ואחריו שמע ואחריו והיה אם שמוע לשמאל המניח מבחוץ משא"כ לרש"י ז"ל הוא קדש לשמאל והיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע לימין (לש"ו).

³¹⁷ עי' רא"ש במנחות בהלכות תפילין שלו: נשלמו הלכות תפילין הנמצאים במשנה ובגמ' ואכתוב הלכות תפילין הנמצאים ע"ש גאון ז"ל ונקרא שמושא רבא. אמר רבא האי מאן דבעי למיעבד תפילי מיייתי אעא טבא תרין אצבעי על תרין אצבעי כעין תרי אצבעי ואי הוו טפי שפיר דמי ואי הוי בציר לא פסול. ונאפיר ביה תלתא נפירין בשוה ומפתי להון כי היכא דניעול בהון קילפא והויין ד' ראשין מעילאי עד מצעי וממצעי לתתאי הוי חד וסימניך ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. ועביד בכל נפירא חדא נקובתא מפיתחא לפיתחא וה"ל ארבע נפירין דתנן תפילין מרובעות הלכה למשה מסיני ומיייתי קילפא קשה דמן בהמה טהורה אבל דטמאה אסור.

שְׁעָה"כ

הם כפי שני הסברות דרש"י ור"ת, ועולין במקום ב' הסברות, כי מוחין דאוי"א שהם תפילין דרש"י ור"ת, שניהם מתחברים יחד, ונעשין זוג תפילין א', וזהו טעם היותם אצבעיים כנגד או"א³¹⁸.

ואמנם אופן הנחתם הוא זה, כי תחילה יכניס בזרועו תפילין של יד דרש"י, ואח"כ תפילין של יד דר"ת, ושניהם יניחם במקום הנק' קיבורת של פרק העליון שבזרוע השמאלית. ודרש"י יהיה למעלה סמוך כלפי צד הכתף, ודר"ת סמוך לפרק אמצעי³¹⁹. וכן בתפילין של ראש יניח בתחילה דרש"י, ואח"כ יניח דר"ת למעלה מרש"י. וכן גם הקשר של תפילין דרש"י יניח בעורף יותר למטה מן הקשר תפילין של ראש דר"ת, וטעם הקדמת הנחת תפילין דרש"י, הוא לפי שבתחילה קודמין ליכנס מוחין דאימא, ואח"כ נכנסין מוחין דאבא³²⁰, שהם תפילין דר"ת, כמשי"ת בע"ה. ולכן³²¹ כשאתה כורך הרצועות סביב הזרוע, תשים הרצועה דר"ת תחת הרצועה דרש"י, באופן שלא תתגלה הרצועה דר"ת, כי כן אורות אבא מכוסים באורות אימא.

³²² והנה נת"ל מה שצריך לכוין בתפילין דרש"י, אמנם דר"ת לא קבלתי ממורי ז"ל מה שצריך לכוין, אבל מה שהבנתי מדבריו הוא זה, שיכוין בשל ראש בג' שמות אהיה יאה"ו אהי"ה, ובשל יד אהי"ה יהה"ו אדני, אשר חיבור ששה שמות אלו הם בנימ' ק"ף, כמנין ג' הויות ע"ב ס"ג מ"ה. ואין הפרש בין דרש"י לר"ת, אלא בענין ההויה, כי כפי סברת רש"י היא כסדרה, וכפי סברת ר"ת היא בסוד יהה"ו, הויות אהדדי³²³. ואל תתמה אם יש בתפילין דר"ת אהיה מאחר שהוא מוחין דאבא³²⁵, כי כבר הודיעני מורי ז"ל, שכשנכנסין מוחין דאבא והם תוך מוחין דאימא, נקראים אהיה כמותם ממש³²⁶. גם נלע"ד שצריך לכוין בד' שמות יה"ו במילוי ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, כמבואר אצלנו בתפילין דרש"י, אלא משום דתפילין דר"ת הם מוחין דאבא, והם בסוד ד' אותיות גמורות כנ"ל בדרוש הציצית, לכן צריך בד' הויות גמורות דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, אלא שצריך להקדים שם ב"ן לשם מ"ה, בסוד הויות אהדדי, וזהו ענין ביאור תפילין דר"ת³²⁷.

- מאיר הכוונה -

³¹⁸ אצבע כנגד אבא ואצבע כנגד אמא (פע"ח)

³¹⁹ ודרש"י יהיה למעלה סמוך כלפי כד הכתף, ודר"ת סמוך לפרק אמצעי" נמחק בפע"ח, ובמקומו איתא ש"תהיה ע"ג התפלה של רש"י ז"ל יותר למעלה מעט אליה לכל הכתף". [וכן הוא צעולה תמיד לה ע"א].

³²⁰ צ"ע גדול אם כוונתו כאן לאבא או לאוי"א וכן אמא היא ישסו"ת, עי' לקמן הערה 326.

³²¹ ואח"כ יכרוך הז' לרעות ביחד (פע"ח).

³²² פע"ח תפילין יא.

³²³ עי' הערה בסוף הספר אות לח עמוד 85.

³²⁴ "ואין הפרש בין דרש"י לר"ת, אלא בענין ההויה, כי כפי סברת רש"י היא כסדרה, וכפי סברת ר"ת היא בסוד יהה"ו, הויות אהדדי" נמחק בפע"ח.

³²⁵ באומרו מוחין דאבא האם כוונתו שהם מעל ראש אבא או מעל ראש אמא, ועי' בתז"ח הובא בהערה בסוף הספר שזה של אמא*##@@@.

³²⁶ "הודיעני מורי ז"ל שכשנכנסין מוחין לאבא והם תוך מוחין דאימא, נקראים אהיה כמותם ממש" נמחק בפע"ח, ובמקומו איתא "נתבאר לעיל כי צינה לאבא הוא חכמה לאמא וגם מלכד הנ"ל נודע כי כיון שהתפילין של אבא הם מתלבשים תוך של אמא לכך נקראו שם אהי"ה כמותן".

³²⁷ "אלא שצריך להקדים שם ב"ן לשם מ"ה, בסוד הויות אהדדי, וזהו ענין ביאור תפילין דר"ת" נמחק בפע"ח.

שְׁעָה"כ

³²⁸הנה בזהר פ' פנחס (בר"מ דף רנח ע"א³²⁹) וכן במקומות הרבה בתקונים הוזכרו שני אלה הסברות דרש"י ור"ת, ושם אמרו כי תפילה דר"ת הם תפילין דעלמא דאתי ותפילין דרש"י הם {יא ע"א} תפילין דהאי עלמא, ולכן תפילין דר"ת הם הויות אהדדי, בסוד שם יהה"ו, היוצא מר"ת י"תהלל ה"מתהלל ה"שכל ו"ידוע³³⁰.
ודע כי פעם אחת שמעתי ממורי ז"ל, כי ענין הפרש שיש ביניהם, הוא תלוי בחקירה³³¹, אם נכנסה תחילה עיטרא דגבורה או דחסד ברישא דז"א, כי כפי סברת רש"י, נכנסת תחילה עיטרא דחסד, שהיא פ' שמע, ולכן קודמת לוהיה אם שמוע, שהיא עיטרא דגבורה. ולסברת ר"ת הוא להפך³³².

ואח"כ פעם אחרת שמעתי ממנו באופן אחר, והוא זה הדרך שנבאר עתה בע"ה, ונלע"ד שזה הדרך מפרש הדרך הא' הנז' ולא פליגי ושניהם אמת, ובוה נבין דרש"י ור"ת לא פליגי, וב' הסברות הם דברי אלהים חיים, שלא כדברי החושבים שסברא א' היא האמת והאחרת בטילה, חלילה מלהאמין דבר זה³³³. וזהו ששמעתי בדרך השני: הנה במקומות רבים ביארנו שיש לז"א שני בחי' מוחין, והם ד' מוחין מסטרא דאבא, וד' מוחין מסטרא דאימא. ומן המוחין דאבא יוצאין תפילין דר"ת, וממוחין דאימא יוצאין תפילין דרש"י. ובהכי לא פליגי ושניהם אמת דברי אלקים חיים.

והענין הוא כמה שנודע, שהיסוד דאימא הוא רחב ויש בו מקום לסבול ולהכיל בתוכו³³⁴ תריין עטריין דדעת, שהם החו"ג, ביחד³³⁵ באופן זה, כי החסדים הוא מצד פנים, והגבורות מצד אחר³³⁶, והיסוד דאבא מפסיק ביניהם, ומכריע בין החו"ג דיסוד דאימא³³⁷. ואמנם כאשר נבקעים נה"י דאימא לצאת מתוכן ההארות בסוד תפילין, נבקעים בתחלה עליונים שהם חו"ב³³⁸, ואח"כ נבקע היסוד³³⁹, ואז בולטין כסדרן במצח ז"א³⁴⁰, חכמה ואח"כ בינה, ואח"כ החסדים שהם מצד פנים, ואח"כ הגבורות שהם מצד האחר. ואלו הם ד' פרשיות דתפילין דרש"י ז"ל.

אבל תפילין דר"ת הם ממוחין דאבא, והוא כי הנה היסוד שלו צר מאד, שהוא ארוך ואינו רחב כיסוד הנקבה, ואין מקום להכיל החו"ג. ובתחילה נכנסין החסדים לתוכו, יען הוא עיטרא מעולה³⁴¹ מעטרא דגבורה, ואחריו נכנסת עטרא דגבורה. וכיון שהמקום צר, דוחין הגבורות את החסדים למטה ויוצאין מפי היסוד לחוץ. ואמנם ודאי הוא שאינם

- מאיר הכוונה -

³²⁸ פע"ח תפילין ט.

³²⁹ עי' הערה בסוף הספר אות לח עמוד 85.

³³⁰ "היולא מר"ת י"תהלל ה"מתהלל ה"שכל ו"ידוע" נמחק בפע"ח.

³³¹ עי' לקמן ר"ה דורש א' מח' ר"א ור"י.

³³² כי תחלה נכנסת עטרא דגבורה ולכן פרשת והיה אם שמוע קודם לפרשת שמע (נוסף בפע"ח).

³³³ עי' הערה בסוף הספר אות לט עמוד 85.

³³⁴ ציחד (נוסף בפע"ח).

³³⁵ נמחק בפע"ח.

³³⁶ עי' ע"ח שער הארת המוחין א: והנה כבר נתבאר לך ענין ב' מיני מוחין שיש אל ז"א מן אבא ומן אמא מתלבשין תוך נה"י דאמא ותוך נה"י דאבא, ונה"י דאבא מלובשין תוך נה"י דאמא, ונה"י דאמא תוך ז"א עצמו. גם נתבאר אצלינו כי יסוד דאמא נשלם בחזה דז"א, לכן עד שם היו מוחין דאבא מכוסים תוך הנה"י דאמא, ומשם ולמטה מתגלה יסוד אבא. ולסבה זו יצאו שם חוץ לז"א ב' פרצופים, כי מיסוד אמא, ר"ל מאורותיה המגולין שנתגלו מן החזה ולמטה, יצאה רחל מאחוריו שיעור מקום זה, ומלפניו יצא פרצוף יעקב ג"כ.

³³⁷ "דיסוד דאימא" נמחק בפע"ח, ובמקומו איתא "כי הנה הוא נתון תוך היסוד לאמא".

³³⁸ נ"ה שכתוב חו"ב (פע"ח).

³³⁹ שכתוב חו"ג (פע"ח).

³⁴⁰ ותחלה יולא (נוסף בפע"ח).

³⁴¹ "יען הוא עיטרא מעולה" נמחק בפע"ח, ובמקומו איתא "לפי שהוא גדול".

פְּעֵה"כ

יוצאין לחוץ ממש, שהרי נתבאר אצלנו שהיסוד דאבא מתפשט עד היסוד דז"א³⁴² וארכם שוה³⁴³, וא"כ אי אפשר שיצאו לחוץ מיסוד ז"א³⁴⁴. אבל הענין הוא כי עתה בעת³⁴⁵ כניסת ראש היסוד דאבא בראש ז"א, עתה הוא שיוצאין לחוץ בסוד התפילין, אבל אחר שנתפשט כולו בתוך ז"א, אז אין הדבר כן, אלא כמו שיתבאר בע"ה.

וסוד הענין הוא באופן זה, כי החסדים מגיעים עד מקום עמרת היסוד דאבא, ונודע כי עד שם יש ב' עורות מלבישין את היסוד³⁴⁷³⁴⁶, אבל במקום העמרה, כבר נכרת ונסתלק עור א' ע"י הפריעה, ולא נשאר רק מסך א' של בשר כנודע. ובהגיע החסדים למקום ההוא, נוקבים המסך הדק והזך ההוא, ויוצאים לחוץ, ושרשם נשאר בפנים, מפני היותם עוברים דרך המסך, משא"כ אלו היו יוצאין ממש דרך פי היסוד לחוץ, היו יוצאים לגמרי.

והנה ביארנו בדרוש הציצית (דרוש ג) שהחוי"ג דאימא הם שמות של אה"ו, אך החוי"ג דאבא הם שמות שלמים מד' אותיות אהו"ה³⁴⁸. והנה אח"כ כשנכנסים הגבורות תוך היסוד דאבא, גם להם קצר המצע מהשתרע, ולכן יורדין הההין אחרונות של שם אהו"ה של הגבורות למטה עם החסדים, לפי שהיסוד דאבא הוא דכורא, והוא צר מאד, ואינו מכיל אותם למעלה. והנה החסדים הם עומדים מן העמרה ולמעלה מחוץ ליסוד, ומקיפין אותו מבחוץ סביב, וז"ש (תהלים לב י) והבוטח בה' חסד יסובבנו, כי מעלת הבטחון הוא באבא³⁴⁹, ולכן שכרו הוא חסד יסובבנו כדמיון חסדים דאבא שסובבים היסוד שלו סביב כנו". ונמצא כפי זה, כי ביסוד דאימא יש חוי"ג דאימא וגם חסדים דאבא, אבל ביסוד דאבא לא יש אלא גבורות שלו בלבד, ומזה הטעם נקרא היסוד י"ה, כמבואר אצלנו בסוד מספר רפ"ח ניצוצין, כי יש בו ט"ו חוי"ג כמנין י"ה³⁵⁰. והנה בהכנס נה"י דאבא תוך רישא דז"א, אז נבקעים גם הם ע"י קוצא דשערי³⁵¹ דא"א המכה באחורי רישא דז"א³⁵², ונבקעין אלו הנה"י דאבא, ואז יוצאות הארת המוחין לחוץ בסוד תפילין דר"ת, כדמיון יציאת התפילין דרש"י ממוחין דאימא³⁵³.

- מאיר הכוונה -

³⁴² עי' ע"ח שער הצלם פרק ג ושער לב פרק א'.

³⁴³ "וארכם שוה" נמחק בפע"ח, ובמקומו איתא "צעת גלותו".

³⁴⁴ "מיסוד ז"א" נמחק בפע"ח, ובמקומו איתא "בתוך ז"א עלמו".

³⁴⁵ התחלת (נוסף בפע"ח).

³⁴⁶ לאלף (נוסף בפע"ח).

³⁴⁷ עי' הערה בסוף הספר אות מ עמוד 85.

³⁴⁸

³⁴⁹ עי' הערה בסוף הספר אות מא עמוד 85.

³⁵⁰ עי' ע"ח שער רפ"ח ד: ונבאר תחלה מה הם בחי' הניצוצין שירדו מהם. הנה נודע כי נו"ה הם ב' פלגי דגופא (רע"מ פנחס רלו ע"א) כנ"ל [ונחשבים לספירה א', ונודע כי בכל ספירה יש הוי"ה א' - מבו"ש], לכן אין הוי"ה גמורה בכל א' מהם, רק הוי"ה א' בין שניהם, נמצא כי חצי הוי"ה הוא אור של נצח, וחצי הוי"ה הוא אור של הוד. ופשוט כי כשהוי"ה נחלקת לב' אינה עולה בשם בפ"ע רק חצי העליון שהם ב' אותיות י"ה, כמ"ש (שמות יז טז) כי יד על כס י"ה, כי ב' אותיות ו"ה אינן שם בפ"ע. נמצא כי נצח נקרא י"ה, וכן ההוד וכן היסוד י"ה, כי היסוד אינה בחי' בפ"ע, רק הארה כלולה מהאורות עליונים כנודע [ולכן נקראת כל (זהר בראשית יז ע"א) ולכן גם הוא איננו הוי"ה גמורה רק ב' אותיות י"ה - שעה"ק]. ועוד טעם אחר במה שנבאר, כי ב' יסודות דא"א מתלבשין תוך ז"א, וכל א' מהם יש בו ה"ח וה"ג, וה"ח דיסוד דאמא הם מתפשטין בז"א בחו"ג ת"ת ונו"ה שלו, והה"ג דיסוד דאמא וכן הה"ח וה"ג דיסוד דאבא אשר לא נתגלו ולא יצאו, הנה כל אלו הם יורדין אל היסוד דז"א. וכבר ידעת, כי סיום היסוד דאבא הוא מסתיים ביסוד דז"א עצמו, נמצא כי ט"ו חסדים וגבורות יש ביסוד דז"א, אשר מספרם י"ה.

³⁵¹ לרישא (נוסף בפע"ח).

³⁵² המכה באחורי רישא דז"א (נמחק בפע"ח).

³⁵³ כדמיון יציאת התפילין לרש"י ממוחין דאימא (נמחק בפע"ח).

שְׁעָה"כ

והנה סדר יציאתם הוא כך: תחילה הוא יוצא מוח החכמה, ואח"כ הבינה, ואח"כ עיטרא דגבורה שהוא בתוך היסוד דאבא, וזהו ענין הויות אהרדי³⁵⁴, שהם בינה וגבורה, ואחר שיצאו הגבורות לחוץ כבר נפנה המקום, והחסדים יש להם מקום לעלות. ומה שהיו בתחילה מקיפים סביב היסוד, הנה עתה חוזרים ונכנסים לפניו תוך העטרה ממקום שיצאו, ועולים החסדים יותר אל היסוד בתוך פנימיותו במקום שהיו הגבורות עומדות, ואז גם הם יוצאות משם לחוץ, ובולמים במצח אחר שיצאו הגבורות. וז"ס פ' שמע, שהיא חסד, אחר פרשת והיה אם שמוע שהיא גבורה, כסברת ר"ת ז"ל.

ועתה צריך לדעת {יא ע"ב} כי הנה החסדים בהיותם מקיפים סביב היסוד, למה לא יצאו משם לחוץ במצח דו"א טרם יציאת הגבורות, ולמה הטריחו עצמן לחזור ולהכנס תוך היסוד, ולחזור ולצאת לחוץ. כי בענין זה הוכרחו להתעכב ביציאתו עד שיצאו הגבורות³⁵⁵. אבל הטעם הוא, כי אי אפשר לחסדים לצאת לחוץ אלא בהיותם מלוכשים בתוך³⁵⁶ נה"י דאבא, כי מהם נעשים³⁵⁷ בתים של התפילין, ולכן הוכרחו לחזור ולכנס תוך נה"י דאבא, כדי שיקחו מהם ויצאו לחוץ מלוכשים.

והנה כל זה הוא בתחילת הכנסתם³⁵⁸, אבל אחר שנעשה מהם בחי' התפילין, והם יורדים עוד ומתפשטים נה"י דאבא תוך ז"א, אז אותם המוחין המתפשטים תדיר, כנודע שבכל רגע נמשך התפשטות שפע המוחין מן או"א אל ז"א, ואז ע"י אותו השפע הנמשך אח"כ בהתמדה, הם חוזרים להפך, כי תחילה נכנסים הגבורות ויוצאות לחוץ תוך יסוד דאימא, ואח"כ נכנסים החסדים ונשארים בפנים, הפך ממה שהיה בתחילה כנ"ל. ובענין זה יתבאר מ"ש בענין דרוש עשרה הרוגי מלוכה³⁵⁹, שאמרנו שהם בחי' העשרה גבורות דאו"א אשר כולם עומדים תוך היסוד דאימא. והנה זה הוא הפך מן הנז"ל, ובמ"ש עתה יתיישב, ולא פליגי אהרדי.

ובזה תבין מ"ש בזוהר (ח"ג רנח ע"א) דתפילין דר"ת נקרא תפילין דעלמא דאתי³⁶⁰, פי' כי כיון שהם ממוחין דאבא, א"כ הם גדולים מן אימא הנקרא עלמא דאתי כנודע³⁶¹,

- מאיר הכוונה -

³⁵⁴ עי' הערה בסוף הספר אות לח עמוד 85.

³⁵⁵ כשהיו החסדים מקיפים היו יכולין ללכת צמח קודם הגבורות ול"כ מה טעם כניסתן לפניו מן היסוד כי על ידי כן נתאחרו וילאו אחר הגבורות (נוסח הפע"ח - יתח קריאל ולא קיש שנינו במשמעות). {שמא"י}

³⁵⁶ כלבוס שלהם שהם (פע"ח).

³⁵⁷ "כי מהם נעשים" נמחק בפע"ח, ובמקומו איתא "שהם בחי".

³⁵⁸ כניסתן (פע"ח).

³⁵⁹ שעה"ג הק' כו: הרי מצינו חמשה מיני זווגים (א) ז"א הנקרא ישראל, עם נוקביה הנקראת רחל, (ב) זווג יעקב עם רחל, (ג) זווג יעקב עם לאה, (ד) זווג ישראל עם לאה, (ה) זווג יעקב עם לאה, ולהם חמשה מיני יסודות, ומכל אלו היסודות יצאו טפות קרי, ואמנם אלו הטפות [של שז"ל שיצאו מהיסוד העליון במעשה של יוסף עם אשת פוטיפרע] הם סוד לבושי הנשמות.

ונבאר עתה כל אלו החמשה בחי', הבחי' א', שהוא הזווג היותר מעולה שבכלם, הוא זווג ישראל עם רחל. והנה יש בו ב' בחי', משא"כ בשאר הזווגים, והוא, שביסוד האמיתי של ישראל שהוא המזדווג עם רחל, יש בו חמשה חסדים וחמשה גבורות, הנמשכים שם ממוחין דאימא, וגם חו"ג ממוחין דאבא. כי הנה היסוד דאבא המתלבש תוך ז"א, הנה הוא מגיע ומתפשט עם סיום היסוד דז"א ממש, והנה העשר גבורות, שהם, חמשה דאבא, וחמשה דאימא, הם בחי' עשרה הרוגי מלכות, אשר נשמותיהם נתלבשו באלו הטיפות. עיי"ש באריכות.

³⁶⁰ עי' הערה בסוף הספר אות לח עמוד 85.

³⁶¹ עי' שער הזווגים סוף פרק ה' שכוונתו לתבונה לפי שהיא יורדת למטה ומתגלית תמיד, אבל בינה עליונה נשארת למעלה ואינה יורדת ולכן נקראת לעתיד לבא.

ועי' ביאורים ח"א נג ע"א: מ"ש "שקדימת הב"ן להמ"ה הוא בסוד תפילין דר"ת", כי הב"ן הרי הוא הה' אחרונה, והאורות דאח"פ שהם הס"ג הרי הוא הה' ראשונה, ויצאו אורות דהעינים שהם הב"ן והה' אחרונה, אחר האורות דהאח"פ שהם הס"ג ה' ראשונה, וקודם לאור המ"ה דהמצח

שְׁעָה"כ

ואלו הם תפילין דידה ממש, שהם למעלה ממנה. גם זהו מ"ש שם, כי ז"ס (ברכות יז ע"א) צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם³⁶². והוא כי נודע כי עטרא דחסד הוא דדכורא דז"א³⁶³, והם נמשכין בסוד התפשטות הה"ח אל יסוד, ואלו הם סוד הצדיקים. ואמנם עיטרא דגבורה הוא למעלה מהם, שהיא עיטרא דנוק', כי פרשת והיה אם שמוע קודמת לפרשת³⁶⁴ שמע, וז"ס ועטרותיהם בראשיהם, כי המלכות³⁶⁵ נק' עטרא כנודע³⁶⁶, והגבורות שהיא בחי' המלכות נקראת ג"כ עטרא, והיא למעלה מראשיהן. משא"כ התפילין דסברת רש"י, אשר עטרה שהיא הגבורה היא תחת הזכר בהאי עלמא, שהוא עולם זו"ן³⁶⁷, אשר היא יושבת תחתיו. והרי נתבאר איך התפילין דר"ת הם בסוד שם יהה"ו ומוחין דאימא הם בסוד יהוה. אמנם כל שאר הפרטים אין הפרש בין תפילין דרש"י לדר"ת.

³⁶⁸ עוד ירצה, כי כבר ידעת³⁶⁹ כי זווג או"א הוא לצורך זו"ן לתת להם מוחין. והנה המוחין הם חו"ב, וחז"ג הנקרא תרין עטרין, אמנם³⁷⁰ חו"ב הם לצורך ז"א שהוא זכר, ונודע כי כשהאשה יולדת זכר, היא מזרעת תחילה (&), א"כ נמצא שאימא הזריעה תחילה טיפת המוח הנק' בינה, ואח"כ נתן בה אבא טיפת מוח הנקרא חכמה. וכבר נודע שהנכנס ראשון יוצא אחרון, וע"כ בתחילה נולד חכמה שהיא פרשת קדש לי, ואח"כ נולדה הבינה שהיא פרשת והיה כי יביאך. אבל תרין עיטרין שהם חז"ג, הם לצורך נוק' דז"א, והנה היולדת נקבה הוא מזריע תחילה, וא"כ נמצא שאבא הזריע תחילה, וכשבא זמן הלידה, נולדה הנקבה תחלה שהיא גבורות פרשת והיה אם שמוע, ואח"כ נולד הזכר שהוא חסד פרשת שמע, ואלו הם התפילין כסברת ר"ת ז"ל, והסיבה היא זו כאמור³⁷¹.

דרושי תפילין דרוש ז

בענין תפילין מחודש בקיצור בכל ענייניו.

³⁷² אחר עטיפת הציצית יניח תפילין, והמניח הוא ז"א, בסוד מ"ש חז"ל שהקב"ה מניח תפילין. וענין התפילין עצמם הם בסוד המוחין שלו, כי הנה נתבאר אצלנו כי בתחילה הם ד' מוחין, ואח"כ כשמתלבשין תוך נה"י דאימא טרם שנכנסין תוך ז"א עצמו, חוזרים להיות שם בסוד ג' מוחין בלבד³⁷³.

– מאיר הכוונה –

שהוא האות ו' וכנ"ל אות מ"ז, שיצאה אז הנקבה מתחילה. והרי נתגלה אז השם הוי"ה הפנימית שבא"ק בגילוייו שמבחוץ בגילוי הצירוף י' ה' ה' ו', שהם סוד תפילין דר"ת, והוא כי הנה לצורך המציאות דעולם הנקודות כנ"ל אות מ"ה, הנה יצאו הגבורות מתחילה ויצא הה' קודם להו', והיא סוד תפילין דר"ת, וכמ"ש הרב בפע"ח (שער התפילין פ"ט).

³⁶² עי' הערה בסוף הספר אות לח עמוד 85.

³⁶³ שהוא ז"א (פע"ח).

³⁶⁴ "קודמת לפרשת" נמחק בפע"ח, ובמקומו איתא "היא למעלה מפרשת".

³⁶⁵ ג"כ (נוסף בפע"ח).

³⁶⁶ עי' שער כה פרק א שזה מלכויות דאו"א, ועי' ביאורים ח"ב לד ע"א: כלומר עטרת היסודין וזה דוגמת כל כתר דתחתון הוא במלכות דעליון, ועי' שער לד פרק ב אות ט', ונראה ששם מקורו של הביאורים.

³⁶⁷ הנוק', הנקראת עולם הזה (פע"ח).

³⁶⁸ פע"ח תפילין יב.

³⁶⁹ "עוד ירצה, כי כבר ידעת" נמחק בפע"ח, ובמקומו איתא "ענין סברת התפילין דר"ת".

³⁷⁰ או"א הוא לצורך זו"ן לתת להם מוחין. והנה המוחין הם חו"ב, וחז"ג הנקרא תרין עטרין, אמנם (נמחק בפע"ח).

³⁷¹ ואלו הם התפילין כסברת ר"ת ז"ל, והסיבה היא זו כאמור (נמחק בפע"ח).

³⁷² פע"ח תפילין ז כא ע"ל זקס החברים.

³⁷³ ובתפילין יס כ"א אזכרות ולא יותר כמנין אהי"ה וי"ש ד' פרשיות וד' בתים וכפי מה שכתבנו היה ראוי להיות ג' בתים נגד נה"י לתבונה שנכנסו במוחין אצל הכוונה שהם ד' בתים (נוסף בפע"ח).

שְׁעָה"כ

ואחר שנכנסין בז"א, נמשך³⁷⁴ קוצין דשערי דאריך אחורי רישא דז"א במקום העורף, ומוציא³⁷⁵ הארת הד' מוחין לחוץ במקום המצח דז"א, וגם מוציא הארת מלבושיהם שהם נה"י דאימא, ולכן הם ד' פרשיות כנגד הארת ד' מוחין עצמן, והד' בתים כנגד הארת מלבושיהם שהם נה"י כנז³⁷⁶. ואע"פ שאינן רק ג', עכ"ז הוצרכו להתחלק לד' בתים, כדי להלביש בחוץ את ד' הארות המוחין.

גם טעם אחר לזה, והא כי נודע כי זז"ן היו בתחילה ביחד בסוד העיבור תוך אימא, אבל הז"א היה בחי' ג' גו' בסוד נה"י גו' חג"ת³⁷⁷, ונוקבא היתה ז' להם בבחי' העטרה קשורה ביסוד. וכשנולדו ויצאו לחוץ, חזר הז"א להיות בסוד ו"ק גמורים, גם נוקביה נתפשטה וירדה במקומה, ולכן היו הבתים ד' כנגד נה"י ומלכות, ולהורות אל סוד העיבור הנז'.

נמצאו כאן כ"א אזכרות כמנין אהיה בתפילין של ראש ושל יד. והענין הוא כי בהיותם בסוד העיבור היה הז"א בסוד ג' קוים לבד ג' גו' ג', והמלכות בסוד עטרה כנז', הרי ז'. וכל א' מאלו הז' נכלל בכל א' מהג' קוים הנז', והרי הם ג"פ שבעה, הם כ"א. ולהיות כי אימא הנקרא אהיה, ובתוכה היה העיבור, ולכן נרמזו האזכרות בסוד מספר אהיה. וא"ת א"כ יהיו כ"א שמות של אהיה ולא שם הויה, הטעם (יא ע"ג) הוא כי שם אהיה מורה בחי' התפשטות, אמנם ההויה מורה על היותו כמו שהוא עתה טרם שנתפשט במוחין³⁷⁹³⁷⁸. והנה הבטישא דקוצא דשערי הנז', לא הועילה רק להוציא הארה בלבד של המוחין, ואינה אלא בזמן שבית המקדש קיים³⁸⁰, אבל אחר החורבן כבר נתבאר אצלינו

- מאיר הכוונה -

³⁷⁴ צט"ס (פע"ח).

³⁷⁵ זעיר אנפין כי ז"א מלביש כל כדדי נה"י דז"א א"כ נמצא כי הארת קווי דשערי כשהולכין מחאורי ז"א אז היא פוגעת בעורף זעיר אנפין ואז יולא (פע"ח).

³⁷⁶ ומאותו צטיקה נחלק יסוד לחמא בראשו לז' חסדים לז' וגבורות לז' ואז ילאו הצתים נגד פניו במלחו וחוזרין להיות ד' מוחין בלותו הארה של קווי דשערי דז"א (נוסף בפע"ח).

³⁷⁷ צ"ע שהרי עי' ע"ח שער לד פרק ד שהעיבור היא התעלמות חג"ת בנה"י וכאן הפוך, וכן הוא ע"ח שער יח פרק ו ובשער כט פרק א. ולתרוץ הסתירה עי' פת"ש שער ז"א פרק כח: תיקון הרגלים ע"י היניקה וכו' נו"ה הם מאורות האחרונים של פרצוף ז"א שמשפיעים לעולם התחתון וכו', והיינו שב' מדות נו"ה הם הנהגת עוה"ז בב' הדרכים לצדיקים ולרשעים, אבל הם מתהפכות כי לצדיקים וסביבו נשערה מאד (תהלים נ ג) ולרשעים (דברים ז י) משלם לשונאיו אל פניו להאבירם וכו', ולכן בגלות נפסקה הנבואה, שהרגלין אינם בתיקון, וכמ"ש (ישעיה נ ג) אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם וכו', וסוד תיקון הרגלין ע"י חלב דאימא, הוא כי בעיבור הוא תלת כליל בתלת, נה"י נכלל ונעלם בחג"ת, וכשהוא יוצא ממעי אמו אז יונק החלב ומתפשט נה"י שלו ויכול לילך, והוא מה שאמרנו למעלה (פתח כו) שכ"ז הגלות וכ"ז שמאורות עליונים הם מראים השפעתם בקטנות ובמצום, אז מתעלם הנהגה השלמה בעולם התחתון, ונשאר עיקר השכר לצדיקים והעונש לרשעים בעוה"ב שהוא חג"ת שהם מנהיגים בעוה"ב, ונמצא שנה"י מתעלמים בחג"ת עד שיונק מחלב דאימא שיתגלה גם הנהגת עוה"ב למטה, אז נתקנים הרגלין, ונמצא שאין כאן סתירה בדברי הרב ז"ל כמ"ש במ"א, שהעיבור הוא סוד נה"י, וחג"ת מתעלמים בנה"י, וביניקה מתגלה חג"ת, ובאמת הכל אחד.

³⁷⁸ עי' הערה בסוף הספר אות ח עמוד 50.

³⁷⁹ כפי מה שהוא עתה כשהיא במקומה כלי התפשטות צמוחין דז"א (פע"ח).

³⁸⁰ עי' ע"ח שער הכללים יב: וכבר ביארנו כי הד' מוחין דז"א כשיוצאין מבינה הם ד', והם מ' דצלם. אח"כ נכנסין בנה"י דתבונה ונעשית ג', והם סוד ל' דצלם. וז"ס (חגיגה טו ע"ב) מגדל הפורח באויר, הוא סוד רמז בחי' לאה אשר שם שהוא סוד מלכות דתבונה מקבלת הארה שהוא סמוך ליסוד. וקוצי דשערי דעתיקא בטש שם ונעשה שם תפילין בכח אותו צלם, כמ"ש בזהר (שער מאמרי רשב"י נו ע"ג) כי בעבור צלם בוד' יש לו צלם רוחניות. וז"ס (תהלים לט ז) אך בצלם יתהלך איש, וזה שאותו צלם הוא מגדל הפורח באויר, כעוף הפורח באויר [ס"א ועובר]. והנה כמו שלמטה בסוד צ' דצלם שנכנסין המוחין ברישא דז"א אז יוצאין תפילין, כן כאן בסוד ל' דצלם שכבר [נתלבשו המוחין בנה"י דתבונה כבר] יש שם מלכות דתבונה, משא"כ בסוד ס' דצלם, שלא נתלבשו מוחין עדיין [ולכן יוצאת ממנה בחי' לאה יותר עליונה מאותה שלמטה בבחי' צ' של צלם

שְׁעָה"כ

כי המוחין דגדלות מסתלקין וחוזר ז"א לקטנות בכל יום ויום, בסוד (עמוס ז ה) הדל נא מי יקום יעקב כי קטן הוא³⁸¹. ואמנם בשעת ק"ש ותפלה, יש בנו כח להחזירם בו, ואחר התפלה מסתלקין, אבל עכ"ז נשאר שם כל היום קצת רשימו של הארה, ולכן כל היום הוא זמן תפילין, אבל בלילה מסתלק אפי' הרשימו, ולכן לילה לאו זמן תפילין הוא³⁸².

וענין הרצועות דתפילין של ראש³⁸³ הם נו"ה דאימא שעומדים בסוד אור מקיף על ראשו של ז"א, ועי"ז נמשכת הארה כל היום עד הלילה כנו'.

וענין המעברתא של ראש ושל יד ה"ס ג' שמות אהיה הויה אלהים³⁸⁵ שמספרם יב"ק³⁸⁷, ואלו הג' עומדים בתוך המעברתא³⁸⁸, וז"ס ויעבר את מעבר יב"ק. אמנם תפילין של יד הוא בנוק' דז"א.

והענין הוא כי קשר תפילין של ראש היא לאה, ותפילין של יד היא רחל נוקבא דז"א, ועניינה כי נה"י דז"א נעשו מוחין בראש דרחל כנודע, וקוצא דשערי דרישא דז"א נמשך עד רישא דרחל ע"ד הנ"ל³⁸⁹, ומכה בערפה ויוצאין ד' הארות מוחין שלה במצחה. ולפי שהראש שלה היא מאחוריו³⁹⁰ דז"א כנגד הלב, לכן אנו מניחין תפילין של יד בזרוע שמאלי דז"א בפרק הנ"ל³⁹¹ שהוא כנגד הלב דז"א.

– מאיר הכוונה –

שהוא אחר הכנס המוחין תוך ז"א ממש, ונעשית כאן בחי' תפילין ממש ע"ד אותם שנעשי' בצ' דצלם שהוא בז"א].

אך בל' של צלם בטש שם קוצי דא"א ויצאו תפילין בכח ובדקות יותר משל מעלה, ואז נעשית ג"כ לאה בסוד אר"פ.

ואלו הם סוד התפילין של שבת שהם למעלה מהראש, בסוד ל' דצלם [כי בחול התפילין הם מבחי' צ' דצלם כי זו הצ' היא שנכנס אז בז"א]. וכשבא שבת, בא פנים חדשות, שהם אלו המוחין דסוד ל' דצלם שהיו למעלה מראשו בסוד התפילין, ועתה בשבת נכנסו הראשונים בראשו ונעשו לו מוחין חדשים, והם הראשונים נעשו פנימית עתה. לכן אין אנו מניחין תפילין בשבת, כי התפילין נעשו ממוחין פנימים, ובתחלה היו מקיפין לז"א והיו בבחי' אר"פ ללאה [כי התפילין דחול נעשה עתה פנימיים בשבת].

עי' פע"ח שער השבת יט.

עי' לקמן נט ע"ב: גם דע כי בכל תפלתנו אנו מעלים העולמות העליונות ומקשרים אותם זה בזה כנזכר בפ' בראשית בענין ההיכלות וג"כ בפ' פקודי (&). אבל צריך שתדע כי אין אנו יכולים להעלות עולמות ב"ע עד האצילות לכלול אותם שם אלא מבחי' הנפשות והרוחין והנשמות אשר בג' עולמות אלו, ואלו הם העולים עם השכינה למעלה, שהיא המלכות העליונה, וכמ"ש בתפי' ר"ה (&). כי הנשמות הם יותר פנימיים מן המלאכים, ולכן המלאכים אינם עולים רק בשבת לבד. וז"ס (ישעיה לג ז) הן אראלם צעקו חוצה, ר"ל צעקו לסיבת שהם חוצה ולא מהפנים, לכן אינן יכולים לעלות עם המלכות.

אבל בחי' העולמות בעצמם אינם יכולים לעלות עד ביאת המשיח בב"א, כי אז יתעלו ויעלו העולמות עצמם, אבל עתה לא יש עליה והתכללות העולמות למעלה אלא בבחי' הנשמות בלבד עם המלכות, וכמ"ש לקמן שאין שום חיצוניות עולה, רק נשאר במקומו, וחוזר להיות פנימיות.

³⁸¹ עי' ספר הליקוטים: מי יקום יעקב כי קטן הוא – ר"ל מ"י שהיא אימא עילאה יקום יעקב ויעשהו גדול ואמר כי קטן הוא ר"ל כי קטן הוא כשיעקב בבטן אמו שאז נק' קטן וכשנפתח הנ' שערי בינה אז נק' מי אז יקום יעקב מקטנותו.

³⁸² לכן מהראוי קלל יסוכו לפחות עד שיאמר עלינו להעמיד הארכת מוחין דזעיר אנפין (נוסף דפע"ח).

³⁸³ עי' הערה בסוף הספר אות לב עמוד 85.

³⁸⁴ "ש"ל ראש" נמחק דפע"ח, ובמקומו איתא "שמקיפיים הראש".

³⁸⁵ עי' הערה בסוף הספר אות יב עמוד 56.

³⁸⁶ אלנ"י (פע"ח).

³⁸⁷ עי' לעיל דרוש ב' ד"ה וענין המעברתא.

³⁸⁸ כי דרך אלו עובר כל שפע מתחלת אצילות עד סופה (פע"ח).

³⁸⁹ היינו יא ע"א בענין קוצא דשערי דא"א שיורד לז"א. {שמאי}

³⁹⁰ הש"ש התקשה שזה נגד הכתוב לעיל סדר הנחת תפילין דרוש ה', ששם איתא שהיא בפניו בסוד נקודה.

³⁹¹ הדבוק אל הכתף (נוסף דפע"ח).

פעה"כ

ועוד טעם אחר, והוא כי הדעת דרחל הם הה"ג הניתנים לה מן היסוד דז"א כנודע (ע"ה שער האונאה פרק א), והוא עומד למטה, והדעת הוא מקומו יותר למעלה כנגד הלב דז"א³⁹², ולכן צריך להעלות ולקשר תפילין של יד בזרוע שמאל כנגד הלב, כי על ידי כן הה"ג העומדות למטה ביסוד דז"א, יעלו בסוד אור חוזר למעלה עד הלב במקום זרוע שמאלי הנקרא גבורה, וגם הם ה"ג מסוג של הגבורות ג"כ, ואז יאירו הה"ג בסוד אור חוזר, ויהיו למעלה כנגד הלב ברישא דנוקבא.

וז"ס מ"ש בזוהר פינחס (רלו ע"ב³⁹³) דבעי לאזדהרא דלא יעדי יוד שהוא קשר תפילין של יד מן התפילין עצמם³⁹⁴, והטעם הוא כי היוד הזאת שהוא קשר של תפילין, ה"ס היסוד כנ"ל של הה"ג³⁹⁵, שממנו נעשה דעת הנוקבא, ולפי שהוא תחתון למטה, צריך להעלותו למעלה עם התפלה עצמה היושבת למעלה כנגד הלב³⁹⁶, ולקשרו שם שלא ירד ממקומו. וע"ז³⁹⁷ נאמר (שיה"ש ח ו) שימני כחותם על לבך כו' כמבואר אצלנו³⁹⁸, וע"ש.

- מאיר הכוונה -

³⁹² עי' ע"ח שער לידת המוחין סוף פרק ב': והנה סיבת היות דעת הנקבה ניתן למטה בגופא מבואר הוא, כיון שלא נמשך מדעת אר"א העליון [שבראשם] (שבראשה), אבל צריך לידע סבה למה הדעת של ז"א נתנין למעלה בסוד מוח בראשו ממש, כיון שלא נמשך ממוח הדעת דאר"א כנ"ל. והטעם תלוי בשינוי הראשון הנ"ל, והוא כי ז"א אשר הכתר שלו יש לו אור גדול מאוד, וגופו קטן יש בו הארה גדולה, ויש בו כח להמשיך ולהעלות את החו"ג שהוא דעת דז"א, ולהעלות דרך קו האמצעי עד ראשו ממש תחת כתר כנודע, כי שניהם הם קו האמצעי. ואז יהיה הז"א דומה לאבא ואימא, שיש להם מוח הדעת שלהם בראשם, אבל נוקבא דזעיר אנפין, שגוף כתר שלה גדול ואורו קטן מאד, אין בו כח להעלותו ונשאר למטה בגוף, כי שם מקומן הראוי להם כי משם חוצב מאר"א כנ"ל. וכן שער דרושי הצלם דרוש ב' (ב) אות יג: דעת דנוקבא אינו רק [מחצית] (מחציה), שהוא עטרה דגבורה לבד. ואף גם בחי' זו אינו למעלה ברישא, אלא בגופא בשליש עליון דת"ת שבה, באמצע בין ב' הכתפיים שלה. וז"ס קשר יר"ד של תפילין של יד כמבואר במקומו. לפי שהמוחין דז"א שהם חכמה ובינה שלהן [המשיכום] (הממשיכין) אר"א בעת זווגם ממוחין שלהן עצמם, ולכן נשארים ג"כ בראש ז"א, אך [החו"ג] (הדעת שבז"א (ונוקבא)) לא המשיכוהו מדעת עליון שלהם, אלא היה מהחו"ג המתפשטין ב"ק דאר"א. לכן גם בנוקבא דז"א היה כך כנ"ל, שירדו ונתפשטו בתחתית הר"ק בשליש עליון דת"ת בין הכתפיים כנ"ל.

³⁹³ ז"ל: יר"ד דא אצטריך דלא יתעדי כלל מגו תפלה דיד דלא יעביד פרודא וכל חדוה דיליה בהאי י' איהו יר"ד דא בדכורא איהי ולא בנוקבא איהו צדיק ואיהי צדק ובגין כך אתקריבת בהדה ומאן דרחיק ליה מאתר דא רחיק הוא מעדונא דעלמא דאתי:

בדכורא איהו צדיק ואיהי צדק בלא יר"ד איהו איש ואיהי אשה בלא יר"ד ובג"כ חדוה (נא תיאובתא) דילה לאתקרבא בה ולא תעדנא בהדה מאן דרחיק עדונא דא ירחקון ליה מעדונא דלעילא וע"ד כתיב (שמואל א' ב &) כי מכבדי אכבד וגו':

תרגום: יר"ד זו צריך שלא תפרד כלל מתוך תפלה של יד, שלא תעשה פירוד, וכל שמחה שלה היא ב' זו, יר"ד זו היא בזכר ולא בנקבה, הוא צדיק והיא צדק, ומשום זה מתקרבת אצלה, ומי שמרחיק אותו ממקום זה, רחוק הוא מהעונג של העולם הבא.

בזכר הוא צדיק והיא צדק בלי אות יר"ד, הוא איש והיא אשה בלי יר"ד, ומשום זה שמחה (תשוקה) שלה להתקרב אליו ולהתענג עמו, מי שמרחק עונג זה ירחיקו אותו מעונג של מעלה, ועל זה כתוב "כי מכבדי אכבד וגו'". עי' פע"ח פרק ח בסוף הספר אות מב עמוד 85 ד"ה אמנם דע.

³⁹⁴ עי' הערה בסוף הספר אות כט עמוד 79.

³⁹⁵ ז"א (פע"ח).

³⁹⁶ ולכוין בו תמיד שלח יחזור לירד למקומו ולא יעדי מגו תפלה ש"י ועיין בקונטרס כי פס נתבאר ענין זה יותר (פע"ח).

³⁹⁷ והטעם שתפלה ש"י בית א' לפי שני"ה דז"א הם צ' פלגי דגופא ולפי שהיסוד ז"א הוא למטה ואינו מגיע להיות שוה לנ"ה ומנ"ה נעשו מוחין לידה אף כי נראין שניהם כמו שנים מ"מ הם מחוברין במוחין כמו א' פירוש מלך אחוריהם הם נדבקים בנוקבא ונעשה א' לכן הוא בית א' לתפלה ש"י או כנגד פרוץ של מלכות שחזרה פרוץ א' או מפני שכבר נוקבא דז"א יונקת משם א' שזדעת זעיר אנפין שכולל מב' היות והטעם שאנו מניחין תפלה של יד ומהראוי היה להניח תפלה של ראש מפני שתחלה באים המוחין לז"א מאר"א ולאחר כך מז"א לנוקבא והטעם יוצן עם סוד הפסוק (פע"ח).

פעה"כ

גם ענין פסוק זה הוא, כי הנה שני בחי' היו כאן: הא', הוא ענין במישת קוצא דשערי דז"א בראש הנקבה, אשר אינו מכה רק בחו"ב שלה בלבד, כי עד שם מגיע קוצא דשערי בלבד, שהוא עד החזה דז"א, אבל בדעת שלה שהוא יותר תחתון, לפי שנעשה מן היסוד שלו כנוז, אין קוצא דשערי מגיע שם, ולא בטש ביה. בחי' הב', היא לתועלת הדעת שלה, גם הוא להעלותו עד מקום הלב. וזה נעשה ע"י הקשירה, דיד קשר עם התפילה עצמה כנוז, ולכן כנגד הבטישה בתרין מוחין כתיב שימני כחותם על לבך, כי שם מקומם. וכנגד קשירת גבורות הדעת, ולהעלותו ולקושרו בזרוע שמאל, אמר (שם) כחותם על זרועך⁴⁰⁰³⁹⁹.

⁴⁰¹ונתן טעם לכל זה ואמר (שם) כי עזה כמות אהבה⁴⁰², אהבת ז"א לנוקבא, ולכן מעלה אותה ומחברה עמו, כענין חיבור האשה בבעלה. וענין זה נקרא אהבה ממש. ואחר שכבר הניחה הנקבה תפלה שלה בתחילה משום אהבה הנוז⁴⁰³, אז מתקנא בה הז"א, ומניח גם הוא התפילין של ראש. וז"ס (שיה"ש חו) קשה כשאול קנאה⁴⁰⁴. והרי נתבאר טעם למה מקדימין תפילין של יד לתפילין של ראש.

וא"ת והרי גם אימא הנעשית תפילין של ראש לז"א, גם היא אוהבת אותו כאם על בנה. והתשובה היא, כי תפילין של ראש אינה אלא מכת במישת קוצא דשערי דז"א כנוז, ואינו עושה אותן מפני אהבה שיש לו עם ז"א, כי ז"א ברא דאז"א הוא ולא דא"א, ולא עשה זה מחמת אהבה רק מחמת (מיכה ז יח) כי חפץ חסד הוא⁴⁰⁵, הוא דייקא, כי א"א הנקרא הוא, חפץ תמיד לעשות חסד עם זולתו, ולכן התפילין של יד הנעשית לסיבת אהבה גמורה שיש לז"א עמה, כאהבת איש לאשתו, משתדל לתקנה בתחילה ונקדמת, ואז הז"א נותן בה אותו הרשימו שלה שנשארה בו. ועושה אותה בחי' תפילין של יד כמבואר אצלנו⁴⁰⁶.

– מאיר הכוונה –

³⁹⁸ עי' עינוים אות כד עמוד 73, עי' הערה בסוף הספר אות כה עמוד 74.

³⁹⁹

⁴⁰⁰ מיסוד שהוא שורש הדעת למעלה בגבורה לזה צדוקר תיכף יש לה הארה מהארת אותו חותם שעל לבו וזרועו לפיכך משימין צדוקר תפלה ש"י מאחר שכבר יש לה אותו הארה (נוסף צפע"ח).
⁴⁰¹ וא"ת לך יניח תפלה ש"ר עד שיאמר ק"ש ותפלה שצארתו זמן נכנסים צ"פ של נ"ה אמר בראש ז"א צק"ש ובעמידה אז נכנסין ג' פרקין והאחרים שנכנסו קודם יורדין למטה ואז נכנס יסוד אמר צדעת ז"א ונעשו המוחין (נוסף צפע"ח).

⁴⁰² עי' לעיל דרוש ה'.

⁴⁰³ מאחר שיש לנוקבא הארה ג"כ פי' לנוקבא יש הארה ולא לז"א וזהו הוא מקנא ועולה לקבל המוחין שלו שנסתלקו אז הם צאו לו צדוקר תפילין (נוסף צפע"ח).

⁴⁰⁴ עי' לעיל הערה 225.

⁴⁰⁵ עי' אד"ר קלג ע"ב: כתיב (תהלים פט) אמרתי עולם חסד יבנה והאי חסד דעתיק דעתיקין הוא חסד דקשוט וחסד דקשוט לאו בחיי גופא אתמר אלא בחיי דנשמתא - שבאופן זה אין עושים לתשלום גמול וכמבואר לעיל. והוא ג"כ אינו מזומן להתפשט בהנהגת העוה"ז בבחי' גשם וגבול, אלא רק מוכן לעתיד לבא, שכן ע"ק הוא נשמתא ואילו ז"א אינו אלא גוף לגביו (ב"ע קכא ע"ב). ובג"כ כתיב (מיכה ז) כי חפץ חסד הוא – 'הוא' הוא כינוי לע"ק, והוא "חפץ חסד", שכן מטבעו להיטיב אפילו לאלו שאינם ראויים, ואינו תלוי בעבודת בני אדם כלל. והנה כבר אמרנו שעיקר גילוי החסדים שלו הוא מהתחלת התיקון ה' (ב"ע קכא ע"ב). דא הוא תקונא שתיתאה דדיקנא יקירא דעתיק דעתיקי. ועי' ע"ח שער לד פרק ב אות כב: הטעם שהבינה נקרא ה"א, לא מפני ההעלם, שהרי אבא נעלם ממנה ונקרא את"ה, וגם א"א נקרא ה"א, אלא משום (כי תיבת) הוא לעולם בכתר, ואמא הוא כתר לז"א, וא"א הוא כתר לאז"א..

⁴⁰⁶ וטעם הדבר שז"ן נקראים דודים אשה ובעלה ויש אהבה ביניהם לזה אמרה שימני כחותם על לבך כי עזה כמות אהבה מז"א לנוקבא לכן מתחברים ומתדבקין עמו כי הם דודים אשה ובעלה לכן אנו משימין תחלה תפלה ש"י ותפלה ש"ר צאה אח"כ כי אם היתה צאה מאז"א לז"א היתה גם כן

שְׁעָה"כ

ואח"כ מתקנא בה, ואז א"א במש ביה משום כי חפץ חסד הוא, ומחזיר בו גם הרשימו של המוחין שלו שנסתלק בכל לילה כנ"ל, ונעשית בו תפילין של ראש אח"כ. ובביאורינו למעלה יובנו כל אלו הדברים על מתכונתם וע"ש.

והנה⁴⁰⁷ נתבאר אצלינו כי כאשר לאה מתפשטת בכל אחורי קומת ז"א אחר חצות לילה, מאותו האור הגדול {יא ע"ד} לוקחת רחל מוחין בהיותה בבוקר למטה בעולם הבריאה. וגם לסיבה זו מניחין תפילין של יד בתחילה, לפי שנעשית מן ההארה הנז' אשר קבלה רחל מן לאה אחר חצות לילה. אבל התפילין דז"א של ראש, נעשים מכח ההארה הנמשכת ע"י ישראל הקמים בחצות לילה ועוסקים בתורה, ולכן נעשית אח"כ. ואחר היות שניהם זו"ן בבחי' התפילין, אז אומרים ק"ש כמו שית' לקמן בע"ה בענין הק"ש.

והנה ד' פרשיות דתפילין של יד הם כנגד ד' אותיות הויה, והבית כנגד אדני, וה"ם זו"ן. ובשעת הקשירה יכוין שקושר הנוקבא עם ז"א כדי לייחדם אח"כ בק"ש במלת אחד, ר"ל א"ח ד'⁴⁰⁸, שהם זו"ן קשורים יחד בשני קשרים, קשר יד וקשר יו"ד, וה"ם שני יודין שבשם יאהרונה"י, בסוד פותח את ידיך וקרינן ביה (תיקוני' ח ע"ב⁴⁰⁹) יודיך⁴¹⁰.⁴¹¹ ע"כ הגיעו דרושי התפילין.

– מאיר הכוונה –

כסוד אהבה כמ"ס ושמים לא זכו צעינו ר"ל צעיני בינה כי מטבע האם להאיר בכל עת אל הז"א בנה הנקרא שמים כדרך אם מרחמת על בניה משום אהבה גמורה א"כ אם שהיו תפילין יולאין לז"א מחמת או"א היה הטעם ג"כ משום אהבה והיה מוקדם תפלה ש"ר לש"י אך תפלה ש"ר בז"א אינה יולאת רק ע"י א"א ש"י הקולי דשערי המכה ומאיר כראש ז"א נעשה בו בחי' תפילין ואינו מטעם האהבה רק כי חפץ הוא להיטיב לזולתו כטבע השלם המטיב לזולתו טוב אתה ומטיב אמר דוד לכן תפילין של יד שהוא משום אהבה קודמת לז"א ונותן לה הז"א רשימו ההארה הנשאת בו ועושה בה בחי' תפלה ש"י ואח"כ מתקנא בה הז"א וזהו קשה כשאלו קנאה ואז גם ניתן לו רשימו שלו שנסתלק כלילה ונעשה לו תש"ר אח"כ (פע"ח – במקומו כל הפסקה).

⁴⁰⁷ זו חזרה על פרק ה' הספק של הרח"ו שם.

⁴⁰⁸

⁴⁰⁹

⁴¹⁰ עי' לקמן תפילת השחר א.

⁴¹¹ עי' הערה בסוף הספר, כל החלקים של הפע"ח שלא מוצאים בשעה"כ.

סַעֵה"כ

	דרושי תפילין	
44	ד' פרשיות תפילין כנגד שם הוי"ה	א
	ז ע"ד	
45	עסמ"ב	ב
	ח ע"ב	
48	זהר שד' פרשיות של תפילין הם חו"ב חו"ג	ג
	ח ע"ג	
52	מלכות מקבלת מכל הט' ספירות שלמעלה הימנה	ד
54	אל זועם בכל יום	ה
57	חיי המלך	ז
59	אהיה שמו של אמא	ח
60	פסיעה לבר	ט
62	כחדא שריין	י
63	תרי פלגי גופא	יא
	ח ע"ד	
64	הוי"ה אהי"ה אדנ"י יב"ק	יב
66	זהר בכתיבת שם הוי"ה	יג
68	רישא גזעא ושבילא	יד
70	זהר איך לכתוב שם הוי"ה	טו
	ט ע"א	
72	נצח רביעי	טז
73	ש ו"ש	יז
75	בתי תפילין מעור	יח
76	וראו כל עמי הארץ ויראו ממך	יט
78	אלקים שם היראה	כ
79	הוספה מפע"ח בענין דברי התיקו"ז בתפילה של יד ושל ראש	כא
	ט ע"ב	
80	שימני כחותם	כב
81	הוספת מפע"ח בענין הרצועות	כג
	ט ע"ג	
82	שימני כחותם	כד
82	כחותם על ליבך	כה
	ט ע"ד	
83	העיר ממזרח	כו
86	וישב יצחק	כז
	י ע"א	
87	שער המצות ואתחנן	כח
	י ע"ב	
87	שער מאמרי רשב"י על התפילין	כט
93	זהר שהתפילין הם בינה על הת"ת	לא
94	זהר על רצועות התפילין	לב
99	כחותם על לבך	לג
103	שמאלא תחת לראשי וימינו תחבקני	לד
105	פרשיות ובתים	לה
	י ע"ג	
105	או"א יש תיקון או לא	לו
106	פסת"ם	לז
	י ע"ד	
109	תפילין דרש"י ור"ת	לח
	יא ע"א	
111	תפילין רש"י ור"ת אם זה מחלוקת אם ב' דעות שיש לקיים שניהם	לט
111	ב' עורות המלבישים את היסוד	מ
115	בטחון	מא

שְׁעָה"כ

118	הוספות מפע"ח על תפילין. ו' בחי' מוחין היורדים לז"א מאו"א (פרק ג) - 118, למה תפילין במקום המצח, ולמה קטן פטור מתפילין (פרק ד) - 120, רצועות וקשר של ראש (פרק ה) - 122, מוחין דנוק' ותפילה של יד (פרק ו) - 124, יציאת תפילה של יעקב ושל רחל (פרק ח) - 126, טעם למה יצאו מהמצח רק אחרי שנכנסו ביסוד (פרק ט) - 129, הנחת תפילה של יד מיושב (פרק י) - 130, ג' כלים מכסים העור דז"א (פרק יב) - 130, ה' דרכים בענין שם הוי"ה (פרק טז) - 132, ב' שינים (פרק יז) - 134	מב
135	אד"ז רצב ע"ב	מג
135	אד"ר קכט ע"א	מד
136	שער המצוות לא ירבה לו נשים	מה

תפילין

א. עי' זהר ח"ב קיט ע"ב: זכאה מאן דסליק ליה במצוה דאיהי מצות תפילין דבהון ארבע פרשיות דבהון [שם] יהו"ה י' קדש לי ה' והיה כי יביאך ו' שמע ישראל ה' והיה אם שמוע במחשבה¹ לקשרא לה ביד² דשכינתא והיה [נ"א ואיהי וי"ה]³ כלילא ממעשה⁴ דאיהי ה' ודבור דאיהי בינה⁵ כלילא ו' ספיראן ובמחשבה דאיהי יו"ד ה"א וא"ו ה"א יהו"ה י"ד אתון כחושבן יד ואתרמיזו בארבע פרשיין אוביתה דתפילין א' (ו) תריין רצועי דרישא [ורצועה דיד]⁶ שבע [דתריין] [ותריין] שינין תשע וקשר [ד]רצועה⁷ עשר [וד'] פרשיין דיד [הרי י"ד וי' שדי שכינתא] [וי' שדי שכינתא] איד דשכינתא ידו יהו"ה⁸:

תרגום: אשרי מי שמעלהו במצוה שהיא מצות תפילין שבהן ארבע פרשיות שבהן שם יהו"ה י' קדש לי ה' והיה כי יביאך ו' שמע ישראל ה' והיה אם שמוע במחשבה לקשר אותה ביד שהשכינה היא י"ה וכלולה ממעשה שהיא ה' ודבור שהיא בינה כלולה ו' ספירות ובמחשבה שהוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א יהו"ה י"ד אותיות כחשבון יד ונרמזו בארבע פרשיות ובית התפילין א' ושתי רצועות הראש שבע ששני שיניין תשע וקשר הרצועה עשר וארבע פרשיות היד הרי י"ד יד השכינה יד יהו"ה.

ועי' תיקון ז' י ע"ב: ועוד אהי"ה אדנ"י סלקי לחושבן אלהי"ם דאיהו כללא דחמשה בתי תפילין יהו"ה ארבע פרשיין י' קדש לי (שמות יג ב) ודא חכמה ה' והיה כי יביאך (שם יא) ודא בינה ואינון לימינא ושמאלא דאינון חסד גבורה ו' שמע ישראל (דברים ו ד) תפארת כליל שית תיבין דיחודא ה' והיה אם שמע (שם יא יג) מלכות שכינתא תתאה

תרגום: ועוד, אהי"ה אדנ"י עולים לחשבון אלהי"ם, שהוא הכלל של חמשה בתי תפילין. יהו"ה, ארבע פרשיות: י', קדש לי, וזו חכמה. ה', והיה כי יביאך, וזו בינה. והם לימין ושמאל שהם חסד וגבורה. ו', שמע ישראל (דברים ו ד), תפארת, כולל שש תיבות היחוד. ה', והיה אם שמוע, מלכות, שכינה תחתונה.

בהג"ר א': דאיהו כללא כו' הויה ד' פרשיין - וזהו שמא שלים⁹, יהו"ה אלקים, יהו"ה בד' פרשיות, אלקים בה' בתים: קדש כו' - עכשיו מפ' כל הע"ס בתפילין:

- מאיר הכוונה -

¹ ר"ל שם מ"ה (יהל אור).

² כמש"ו י" דאותיות של ב' השמות (יהל אור).

³ "איהו י"ה דפ"ו.

⁴ עכשיו מפרש שם הוי"ה דאתכליל בשכינה (יהל אור).

⁵ ר"ל בינה בן י"ה בן הוא עד"א ו' הרי יהו, וז"ש כלילא שהיא כוללת גם עד"א ועם מעשה כל השם (יהל אור).

⁶ (נ"א ודידא) נוסף בדפ"ו.

⁷ דיד (נוסף ביהל אור).

⁸ יד דשכינתא יד יהו"ה נמחק ביהל אור ובמקומו גורס "ש' שד"י". ר"ל שדי שבתפילין ש' שכינה י"ד הוי"ה הנ"ל (יהל אור).

⁹ עי' זהר ח"א כ ע"א.

פְּעֵה"כ

ע"י תיקו"ז עג ע"א: שימני כחותם על לבך וכי מאן חמא (נ"א שוי) חותמא על לבא אלא אלין תפלין דאינון רצועין דלהון תליין על לבא ואלין תפלין דרישא ותפלה דיד דאיהו בשמאלא לקבל לבא ודא איהו כחותם על לבך וכחותם על זרועך תפילה דיד דאינון רשימו דשמא קדישא דאיהו י' קדש לי כל בכור (שמות יג ב) ה' והיה כי יביאך (שם יא) ו' שמע ישראל (דברים ו ד) ה' והיה אם שמוע (שם יא יג) ומההוא רשימו מזדעזעין אומין דעלמא הה"ד (דברים כח &) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך והכי אוקמוהו שם ה' אלין תפלין דרישא. תרגום: "שימני כחותם על לבך", וכי מי ראה (שם) חותם על הלב. אלא אלו תפלין, שאותם רצועות שלהן תלויות על הלב, ואלו תפלין של ראש, ותפלה של יד שהיא בשמאל כנגד הלב. וזהו "כחותם על לבך", ו"כחותם על זרועך". תפילה של יד שהם הרושם של השם הקדוש שהוא: י', קדש לי כל בכור. ה', והיה כי יביאך. ו', שמע ישראל. ה', והיה אם שמוע. ומאותו הרושם מזדעזעים אומות העולם, זהו שכתוב "וראו כל עמי הארץ כי שם יהוה נקרא עליך ויראו ממך", וכן פרשוהו (ברכות ו ע"א) שם יהוה, אלו תפלין של ראש.

אלא אלין תפלין כו' - דאף דה' מסתיר פניו מאתנו בגלותא, רשימו דיליה בידינו, מסט' דמצות, דאינון אות כמו תפלין ומילה כו', דכתיב אות בהן, ואות הוא רשימו: ודא איהו כחותם כו' - תפלין דרישא רצועין על לבך (ע"ל יד ע"א &), אבל דיד אינון אלא נגד הלב ולא על הלב, וז"ש ודא על זרועך כו'. ולא אמר למעלה, דאיהו בשמאלא לקבל לבא, אלא לומר דרצועין תליין על לבא לאתאחדא בתפילה של יד, שהן כנגדן. והענין כי תפלין של ראש הוא החותם עצמו, ושם לא אמר כחותם על הראש. וקשר של ראש הוא דכורא, דבה לאה¹, והיא גאה גאה², בגאולת מצרים ולעתיד לבא. והרצועות דתליין סופן נגד הלב, שנכנסין בראש רחל, נגד תפילה של יד, וזהו כחותם על לבך, נגד תפילה של יד. ומתפלין של ראש "וראו כל עמי הארץ", כמו שמפרש והולך, הה"ד וראו כו', אלין כו', וכמ"ש בגמ' ג"כ. והוא לע"ל, אבל בגלותא, דהוא כחותם תפילה של יד, היא מכוסה עמנו בגלות. ומ"מ, ואף גם זאת כו' (ויקרא כו מד), נסים נסתרים עביד עמנו בהסתר. ואנכי הסתר כו' (&), ידו נטויה עלינו (ישעיה ה כה), תפילה של יד בהסתר: דאינון רשימו דשמא כו' - חוזר למעלה, מ"ש אלין תפלין כו':

ב. בענין שמות עסמ"ב: ע"י תיקו"ז ז ע"א: איהו צייר בתרין אתון תרין עלמין באת י' צייר עלמא דאתי ובאת ה' עלמא דין הדא הוא דכתיב כי ב"ה ה' צור עולמים³ (ישעיה כו ד) ומקורין

- מאיר הכוונה -

1 ע"י זהר ח"א צו ע"א: ה"א עלאה דאיהו עלמא דדכורא.
2 ע"י זהר ח"ב נד ע"ב: רבי ייסא אמר השירה הזאת ליהו"ה דא הוא נהרא דנפיק מעדן דכל משחא ורבו נפיק מניה לאדלקא בוצינין ומשמע לבתר דכתיב אשירה ליהו"ה דא הוא מלכא קדישא עלאה ועל דא לא כתיב אשירה לו ויאמרו לאמר (דא הוא) לדרי דרין בגין דלא יתנשי מנייהו לעלמין דכל מאן דזכי להאי שירתא בהאי עלמא זכי לה בעלמא דאתי וזכי לשבחא בה ביומי דמלכא משיחא בחדוותא דכנסת ישראל בקודשא בריך הוא דכתיב לאמר לאמר בההוא זמנא לאמר בארעא קדישא בזמנא דשרו ישראל בארעא לאמר בגלותא לאמר בפורקנא דלהון דישראל לאמר לעלמא דאתי אשירה ליהו"ה נשיר מבעי ליה מאי אשירה אלא בגין דהוּו משבחן תושבחתא דמטרוניתא (בעו לשבחא) ליהו"ה דא מלכא קדישא כי גאה גאה (כמה)² דסליק ואתער בעטרוי לאפקא² ברכאן וחילין וגבוראן לאסקא² בכלא כי גאה גאה גאה גאה בהאי עלמא גאה בעלמא דאתי כי גאה בההוא זמנא גאה בגין דיתער בעטרוי בחדוותא שלימתא:

תרגום: רבי ייסא אמר השירה הזאת לה' זהו הנהר שיוצא מעדן שכל שמן ומשחא יוצאים ממנו להדליק נרות ומשמע אחר כך שכתוב אשירה לה' זה המלך הקדוש העליון ועל זה לא כתוב אשירה לו. ויאמרו לאמר (זהו) לדורי דורות כדי שלא ישתכח מהם לעולמים שכל מי שזוכה לשירה הזו בעולם הזה זוכה לה בעולם הבא וזוכה לשבח בה בימות מלך המשיח בשמחת כנסת ישראל בקדוש ברוך הוא שכתוב לאמר באותו זמן לאמר בארץ הקדושה בזמן ששכנו ישראל בארץ לאמר בגלות לאמר בגאולת ישראל לאמר לעולם הבא. אשירה לה' היה צריך להיות נשיר מה זה אשירה אלא משום שהיו משבחים את תשבחת המלכה (הצטרכו לשבח) לה' זה המלך הקדוש כי גאה גאה (קמה) שעלה והתער בעטרויתו להוציא ברכות וכחות וגבורות להתעלות בכל כי גאה גאה גאה בעולם הזה גאה לעולם הבא כי גאה באותו זמן גאה כדי שיתער בעטרויתו בשמחה שלימה.

3

שְׁעָה"כ

דכל שמהן אינן יהו"ה יו"ד ה"י וי"ו ה"י יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א כל יו"ד איהי אחזי יהו"ה¹ כל א' אחזי אהי"ה לעילא אדנ"י לתתא הכא שם יהו"ה איהו בכנוייה² חד בגין דמניה אשתכח כנוייה אבל מסטרא דעשר ספירן דבריא לאו שם יהו"ה וכנוייה חד הדא הוא דכתיב כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו וכו' (שם מג ז) הרי דאית ספירות דאתקריאו בשם יהו"ה ובשם אדנ"י ואינן דאדנ"י אתבריאו³

תרגום: הוא צייר בשתי אותיות שני עולמות, באות י' צייר העולם הבא, ובאות ה' העולם הזה, זהו שכתוב "כי ביה ה' צור עולמים", והמקורות של כל השמות הם יהו"ה, יו"ד ה"י וי"ו ה"י, יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א. כל יו"ד מראה יהו"ה, כל א' מראה אהי"ה למעלה, אדנ"י למטה. כך שם יהו"ה הוא בכנויו אחד, משום שממנו נמצא כנויו. אבל מצד של עשר הספירות של בריאה, אין שם יהו"ה בכנויו אחד, זהו שכתוב "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו וכו'", הרי שיש ספירות שנקראו בשם יהו"ה ובשם אדנ"י, ואותם של אדנ"י נבראו.

בהגרא: **באת יו"ד כו'** - ר"ל, בינה דהיא עלמא דאתי (זהר ח"ב קטו ע"ב), נבראת מחכמה דהיא אות יו"ד, והעוה"ז דהוא עולם השפל, עולם העשיה נברא בה⁴ אחרונה⁵, דמל' מקנא באופן (לקמן כד ע"ב): **ומקורין דכל כו'** - ר"ל, מילוי ע"ב ומילוי מ"ה, מילוי ע"ב הן דיודיין, מרמז על שם הויה, מילוי מ"ה דאלפייין מרמז על אהי"ה אדנ"י כמו שמפרש והולך, ואלו הג' שמות הן יסוד כל האצילות וכל השמות אהי"ה כולל ג' ראשונות, הויה ר"ק, אדנ"י מלכות (עי' לקמן קמב ע"ב):

עי' תיקו"ז כח ע"ב: תנינא בשיר דא חכמה שר י' ותלת יודיין אינן י' י' ו' ואינן רישא וסופא ואמצעיתא דאת י"ו ואינן רמיזין בשמא סתים דאיהו יו"ד ה"י וא"ו ה"י באלין תלת שבח

- מאיר הכוונה -

¹ דע"ה ח"א נה ע"ג ז"ל: אמנם שם אדני שהוא במלכות הנה מותר בו התפילה בודאי, וכמ"ש משרבע"ה (שמות ד י) בי אדני וכו'. והוא משום כי כל בנינו הוא רק מהשמות דאהיה והויה, וכמ"ש ברע"מ (פ' תצא רעא ע"א) אדני א' אהיה י' הויה, וכן הוא בהקדמת תיקונים (ז' ע"א וכן שם ג' ע"א) ובכ"מ. וכן האותיות ד"נ מאדני הוא כללות נ"ד צרופי הויה שהם שפע הקיום דכל הנמצאים, וכמ"ש בשערי אורה שער א' ובפרדס שער השמות פ"י ושער פרטי השמות פ' י"א, ושם ח"ב ק ע"ב ז"ל: הנהגת כל העולמות בי"ע הוא ע"י שם אדני, אדון כל הארץ, והא' דאדני הוא מן א' דאהיה, והי' דאדני הוא מהי' דהויה וכמ"ש ברע"מ פנחס (רפא ע"א) וכן בהקדמת תיקונים (ז ע"א), ושורשם הוא בא' י' דהג' רישין עלאין כנז', וכאשר נתעלם אור הגנוז למעלה ונסתלק מלמטה, הרי נעשה פגם בא' י' למעלה, והוא חסרון היחוד דהג' רישין עלאין, ופגם בא' י' דאדני ואשתאר דן.

² וכנוייה*##

³ הקדור"ש דף נא ע"ג ז"ל: וכן הוא גילוי ית"ש בעולם הבריאה בשם אדנ"י וכמ"ש בהקדמת תיקונים (ז' סע"א) ואינן דאדנ"י אתבריאו, שהי' ספי' דשם אדנ"י, הנה הם מתפשטים בהעולמות בי"ע ומתגלים שם, וכן אמר הרב בשער הכוונות (ראש השנה צג ע"ג), כי כשיורדת המלכות בהיכל קודש קדשים דבריאה, נקרא בשם אדנ"י כי גילוי ית"ש בהעולמות בי"ע הוא רק בהשמות דאלהי"ם ואדנ"י, והם לבושים להאור דהשם הויה ב"ה שהוא בפנימיותם, והוא נעלם, ודע"ה ח"ב סט ע"ב ז"ל: בסוד המלכות היורדת בבריאה, ששם היא נקראת בשם אדני [וכמ"ש בהקדמת תיקונים (ז סע"א) ואינן דאדני אתבריאו, וכן הוא בפע"ח (סוף שער הקריאת שמע פרק כט) וכן הוא בשער הכוונות (צג ע"ג) וכן בשער כסא הכבוד (סוף פרק ד)].

⁴ יש לדייק שעולם הזה נברא מלכות ועולם הבא חכמה.

⁵ הרי בפשטות זה ה' ראשונה??

עי' זהר ח"ג רצח ע"א: בה' בראם היינו והארץ וכלא חד מלה. א"ל ודאי הכי הוא והא' אוליפנא דכתיב אלה תולדות השמים והארץ. ותנינן העולם הזה נברא בה' דכתיב בהבראם. ועי' ז"ח: אלא הקב"ה נותן לו מעשר. נוטל אות א' מתחת כסא הכבוד, ונותן אותה עטרה על הנשמה, שהוא אברם. ואיזו היא אות אחת. אות ה'. כאשר נברא העולם בה, להיות צרורה בצרור החיים, ונשלמת בהשלמתו. הה"ד, ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם, וזהו המעשר שנתן לו הקב"ה:????

⁶ עי' זהר בלק רג ע"ב: כל יחודא שלים הכא איהו יי' אלקינו יי' דהא רזא דיליה מראש צורים איהו ואתייחד ברישא בגזעא ושבילא יי' דא רישא עלאה אוריא דסלקא אלקינו דא גזעא דאתמר גזע ישי יי' דא שבילא דלתתא ועל רזא דא אתייחד ביה כדקא יאות [תרגום: כל יחוד שלם כאן הוא ה' אלקינו ה"ה שהרי הסוד שלו "מראש צורים" הוא, והתייחד בראש בגזע ושביל. "ה" זהו הראש העליון האויר העולה. "אלקינו" זה הגזע שנאמר "גזע ישי", "ה" זה השביל התחתון. ועל סוד זה התייחד בו כראוי], ע"כ. ועי' שער מאמרי רשב"י ה ע"ב ז"ל, שלש טיפין דאזדקו מן מוחא נמשכים מן ג' מוחין חכמה ובינה ודעת הנז' באדרא רבא ונרמזים ביו"ד עצמה קוצא לעילא וקוצא

פְּעֵה"כ

דוד מלכא לברתא דמלכא הה"ד (תהלים קכא א) שיר למעלות ל' מעלות אינון ודאי אינון תלתין דרגין דבהון ברתא סלקא לגבי אבא השני, בשיר, זה חכמה, שר י'. ושלש יודיים הן י' י' י', והם ראש וסוף ואמצע של האות י', והם רמוזים בשם נסתר שהוא יו"ד ה"י וא"ו ה"י, באלו השלש שבח דוד המלך את בת המלך, וזה שכתוב "שיר למעלות", ל' מעלות הן, ודאי אותן שלשים דרגות שבהם הבת עולה לאב. בהגר"א: **בשמא סתים כו'** - שמילוי אלפין נקרא שמא מפרש כידוע (לעיל ח ע"ב זהר ח"ג כט ע"ב), שהוא למטה בז"ת¹, וזה בג' ראשונות הנסתרות כמש"ל (יט ע"א)²: ועי' תיקון ל' ע"א: (אל"ף ה"א יו"ד ה"א יו"ד ה"א יו"ד ה"י וי"ו ה"י יו"ד ה"י ו"א יו"ד ה"י אל"ף ה"א יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד)

בענין שם פשוט ומילוי: עי' רפ"ח ספ"א: שורש האורות ועיקרן הוא ד' אותיות הוי"ה פשוטים בלתי מלוואים, והם בחי' עצמות אור, ואמנם זהו בהיות האותיות ממש בצורתן. וכו' גם יש בחי' אחרת והוא ד' אותיות השם בהיותן במילוי, כי אז הם בחי' דינין, כי מילוי גי' אלהים. ועוד כי שורש הוי"ה הם ד' אותיות עצמן, אבל מלואם הוא ביאור הוי"ה, ויציאת אורותיהן לחוץ. וגם בבחי' המילוי יש בהם בחי' אותיות בעצמן ובחי' מספרם וכיוצא בזה בחי' רבות לאין קץ, במילוי ובמילוי המילוי וכו' עד אין קץ.

כל מילוי הוא שאור מתפשט ומתגלה והוא על ידי התעוררות התחתונים שהוא עליית המ"ן ואז עי"ו מתגלה אורו וכחו ומתמלא השם שלו אבל ללא עליית מ"ן עומד העליון כחו בעצמותו ללא גילוי (ביאורים ח"ב עד ע"ג), ענין המילוי הוא, שתחילה האור העליון עומד בעצמותו הפשוטה ללא גילוי וזהו בחינת שם הוי"ה ב"ה הפשוט, ועל ידי אתערותא דלתתא, הרי הוא עליית מ"ן, מתפשט האור ומתגלה, והיינו שמתגלים מילויי אותיות השם הפשוט.

והנה עי' זהר משפטים צד ע"ב דהוי"ה במילוי הוא "בשלימות יתיר" ולכאורה א"כ הוא היותר עיקרי, אמנם ד"ז צ"ע, שכן עי' שער לאה ורחל פ"ב שהוי"ה פשוט הוא בסוד כתר והמילויים הם בסוד חו"ב, וא"כ הוי"ה הפשוט הוא העיקר. והנראה לכאור שכלל שבחינה

– מאיר הכוונה –

לתתא וגיו"ו (נ"א ושוריק) באמצעיתא והם הם שרשא וגזעא ושבילא הנז' בפ' בלק בדף ר"ג סוף ע"ב.

¹ מ"ה הנה הוא נקרא באצילות בשם שמא מפרש, כי הוא מפורש ונגלה שם שהוא עיקר מדרגת האצילות, אבל השם ס"ג הוא נקרא באצילות בשם שמא סתים, כי הוא נסתר ונעלם שם, וכ"ז הוא משום שהוא למעלה ממדרגת האצילות כנז' (כללים ח"א נז ע"ב). באצילות רק שליטת המ"ה ור"ל המ"ה ע"י הב"ן ומשום כי שם הוא כל הגילוי רק מהשם מ"ה הנה לכך נקרא השם מ"ה בתיקונים בכמה מקומות בשם שמא מפרש שם המפורש משא"כ השם ס"ג הוא נקרא בתיקונים בשם שמא סתים משום שהוא נעלם שם (כללים ח"ב קט ע"ג, וכן ביאורים ח"ב כז ע"ג).

והגם שהרי גם א"א מתפשט ג"כ בכל האצילות וכן א"ק הנה הוא מתפשט בכל העולמות אך התפשטותם הנה הוא רק לבחי' אור א"ס עי' שער הכללים ספ"ט אשר אין לו שום תפיסה בשום שם כלל משא"כ התפשטות אור"א הנה הוא לבחי' אור האצילות והתפשטותם הנה הוא בבחי' השמות דע"ב וס"ג שהם בבחי' נשמה הכללי והחיה הכללי שהם הגדלות האמיתית כנודע וכ"ז הוא ג"כ רק בפנימיות ובהעלם והוא מה שנקרא הס"ג בשם שמא סתים (כללים ח"ב קיח ע"ג).

והרי נתבאר לנו מ"ז גילוי האימא באות ה' ראשונה דהשם הוי"ה ב"ה, וכ"ז הנה הוא ג"כ רק בבחי' עצמותה הכללי לבד, כי בזה הנה היא כלולה רק באות אחת, אבל בבחי' כחותיה הפרטיים שבה, הנה עומדת האימא בגילוי ה' אותיות דשם ס"ג, שהוא יו"ד ה"י וא"ו ה"י, שהם י' אותיות, כי זה מורה על המציאות דהי' ספ"י שבה שבעצמותה גופה, הנה יצא כל ספ"י שבה לפועל בכל תכונתה, ולכן נתגלה כל א' באות בפנ"ע, כי בעצמותה הרי היא פרצוף שלם, ונתגלה בה כל הי"ס בפרטיות. אמנם עכ"ז הנה היא רק בהגילוי דשם ס"ג לבד, שהוראתו הוא ג"כ על ההעלם, שהרי ההה"ן שבו הם במילוי יוד"ן, וכל י' הוא מורה העלם וכנ"ל פ"ב, ורק הו' שבו הוא במילוי א', וכל א' הוא אור והארה וגילוי, כי באותו הא' שם הוא השורש דהשם מ"ה שבז"א, שהוא הגילוי העיקרי שבאצילות וכמו שיתבאר לקמן פ"ד, ומשום שהוא נעשה ונבנה בהאימא, וניכר עיבורו בה, לכן נעשה הו' שבה במילוי א', משום שורש הז"א שנתגלה בה עכ"פ, אבל היא עצמה היא לעולם נעלם, וכהוראת ההה"ן שבה, שהם רק במילוי יוד"ן, ולכך נקרא גם השם ס"ג בתיקונים תמיד בשם שמא סתים (הקדו"ש לח ע"ד).

² כל גילוייה דבחי' ה' ספ"י שבה ובחי' הפרצוף שבה הוא רק לעצמותה לבד, אבל להזו"ן היא נעלם (הקדו"ש לח ע"ד).

שְׁעָה"כ

גבוהה יותר הרי שהיא בהעלם גדול יותר כלפי התחתונים. עכ"פ, נמצא שכוונת דברי הזהר היא שעיקר התועלת לתחתונים הוא מהמילוי דווקא.

לפי זה יוצא כי ישנם ג' בחינות של עמידת הספירות, בזמנים שונים: א) לעתים הספירה או הפרצוף עומדים רק בהארת השם הפשוט שבו בלבד, ואז הארתו מועטה מאד, שכן היא מורה על שכחו נעלם בעצמותו ללא גילוי כלל ב) לפעמים הספירה או הפרצוף עומדים בהארת המילוי שבו בלבד, והשם פשוט שבו נעלם, ואז הארתו גדולה יותר ג) כאשר מאירים הספירה או הפרצוף באור השם עם המילוי כאחד, והיינו השלימות העיקרי, והוא כוונת הזהר משפטים הנ"ל (ביאורים ח"ב עד ע"ג).

ח ע"א

ג. ע"י זהר ח"ג רסב ע"א: תאנא ברזא עלאה בספרא דצניעותא ג' חללין דאתוון רשימין¹ אתגליין בה בגולגלתא דזעיר אנפין ותנינן ג' מוחי אינון² דסתימו באינון חללין ומשירותא (ס"א וממשיכותא) דמוחא עלאה³ סתימאה דעתיקא קדישא דאתמשיך בההוא ז"א אשתכחו ד' מוחי⁴ ואלין ד' מוחין (ס"א דינא לית כתראי מכל כתרי מלכא) משתכחין ומתפשטין (ס"א בכלא ואינון וכו') בכל גופא⁵ ואינון ד' ריהטי דארבע בתי דתפליין דאנח קב"ה: תרגום: למדנו בסוד עליון בספרא דצניעותא שלשה חללים של אותיות רשומות התגלו בגולגולת של זעיר אנפין ושנינו שלשה מוחות הם שנסתרים באותם חללים ומראשית (וממשיכות) המח העליון הנסתר של העתיק הקדוש שנמשך באותו זעיר אנפין נמצאו ארבעה מוחות וארבעה המחחות הללו (דין אין כתר מכל כתרי המלך) נמצאים ומתפשטים (בכל והם) בכל הגוף והם ארבע⁶ פרשיות של ארבעה בתי התפליין שמניח הקדוש ברוך הוא.

- מאיר הכוונה -

¹ יה"ו וסוד ג' אותיות יה"ו הם חב"ד דז"א (רח"ו).

² חב"ד (רח"ו).

³ ע"י הכאת קוצא דשערי בעורף ז"א דביה בקוצא נגיד שפע מ"ם גרים בקיעת יסוד דאמא לשנים ונעשה מהג' ד' (רח"ו). נלע"ד שזהו הנזכר באדרת נשא ק"מ א', וחד מוחא שקיט על בורייה, שפירש בשער התפליין שהם קוצא דשערי דאריך המתפשט עד רישא דז"א, ובמקום סיום השערות שהם צנורות היוצאים ממוחא סתימאה דאריך, משם דרך פיות השערות יוצאת הארה עצומה ומכה ובוטשת בעורף ז"א דהיינו אחורי הדעת שלו, ועוברת ההארה דרך פנימי של מוחי ז"א ודוחה אור המוחין לצד פנים של זעיר במצח שלו ששם חו"ג שבחלל אחד מתלת חללי רישא. ושם באותו חדר הנקרא דעת היו נחשבים למוח אחד, ובצאתם לחוץ נעשים שנים. והרי הם ארבע פרשיות של תפליין. ונמצא שהארת חכמה סתימאה דאריך מאירה ומוציאה מוח הדעת, ובמקום שהיו תלת מוחין הפנימיות נעשים ארבע במצח. ועל שם אותה ההארה הנפלאה המאירה במוחין ושהוא העיקר ליציאתם, לכן אמר בכאן שבכחה אשתכחו ארבע מוחי בז"א. ונלע"ד שטעם התייחסות מוחא סתימאה לענין זה, הוא מפני שעיקר החידוש של התפליין הוא שיהיו חלוקים החו"ג לשנים, היכר חילוק זה אינו מתחדש כל כך בחסדים, מפני שגם בהיותם במוח הדעת בפנימיות היו גוברים החסדים והיו הגבורות טפלות להם, אבל בהתחלקם לארבע מוחין ממש דהיינו בתפליין, אז מתגלות ונחלקות הגבורות לעצמן ומתגלה ה' אחרונה שבשם, כי טרם צאתם לחוץ לא היו רק ג' אותיות יה"ו כנודע, אלא שהגבורות נכללות כטפלות אל אות הו' שה"ס החסדים, אבל בהאירם במצח שאז הם ד' אז אינון שמא קדישא עילאה באתווי רשימן, באתווי רשימן דייקא, דהיינו שרישומן ניכר. וזה ידוע קעה) שמוחא סתימאה מתתקן בגבורה דעתיק יומין, ולכן מקבל כח הארתו (נ"א מקביל כח האריך) להופיע ולהאיר את הגבורות שתתחזקנה לצאת ולהתחלק. וזה נראה לי שרמז באומרו ומשירותא דמוחא עילאה וכו', שכן גבורה דעתיק היא ראשית והתחלת מוחא סתימאה (רמ"ז).

⁴ פי' כי שורש המוחין הם ג' חב"ד כי הדעת כלול מח"ו ודאינון בחד חללא לבד. אך ע"י הנימין דנפקי ממוחא סתימאה דעתיק כנזכר באד"ר דף קל"א ומכים בעורף זעיר אנפין ונכנס האור שם ונעשה ב' מוחין אלו מוחא דעתיקא ומוחא דז"א חד מוחא ע"י חיבור אותן הנימין וזהו (משלי א כ) חכמת בחוץ ר"ל כנגד העורף דז"א ואז מתרבה אור הפנימי ובוקע ויוצא כנגדו לצד המצח ואז יוצאין ב' עטרין של החלל הג' ונחלקין לחוץ כמבואר אצלינו בכוונת התפליין. ונמצא כי ע"י שירותא דמוחא סתימאה דעתיקא נעשה בזעיר אנפין ד' מוחין פירש בצאתו לחוץ בסוד התפליין אך בהיותן בפנים אינם אלא ג' מוחין כנזכר (זהר הרקיע).

⁵ שמתפשטים בכל הגוף (רח"ו).

שְׁעָה"כ

ע"י זהר ח"ב מג ע"א: והיה לאות על ידכה ולטוטפות בין עיניך וגו' (שמות יג טז)¹ פקודא [תמינאה] דא פקודא דאקרי בגוונא אחרא² ודלא (ולא) אקרי מצוה אלא קדושה ואלין אינון תפלין תפלה של יד ותפלה של ראש תקונא פארא³ שפירו⁴ דגוונין⁵ עלאין⁶ ועל דא אקרין טוטפות⁷ כמה דאת אמר⁸ (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר: וכתוב (הושע יא א) כי נער ישראל ואוהבהו ישראל זוטא⁹ ושמע ישראל סבא¹⁰ שפירו דגוונין עילא ותתא יוסף סליק¹¹ ואתעטר בתרין [דרגין] גוונין בקדמיתא נע"ר ובסופא צדי"ק כמה יאן ביה גוונין למחזי ורזא דא (בראשית לט ו) ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה שפירא בתרין סטריין ובתרין דרגין בתרין גוונין עילא ותתא: כתיב (דברים ו יח) ועשית הישר והטוב הישר דא תפלה של יד ולאמשכא (לאסמכא)¹² ליה בתפלין של ראש [לאתיחדא]¹³ כחדא ותפלה של יד אקדים לשל ראש [ואצטריך]¹⁴ דלא הוי פרודא ביניהו כלל: מאן דמתעטרא בתפלין קאים ברזא דגוונא עלאה וקאים באינון תרין רזין דקאמרן ברזא דעבד [כמו יוסף דאקרי נער ואקרי צדיק] נאמן וברזא¹⁵ דבן יחידאי ואלין אינון תפלה של יד ותפלה של ראש ואינון כללא חדא בלא פרודא: ארבע פרשיין דתפלין בארבע בתים באינון תפלין של ראש אוכמהו (ושל יד כמה) דאינון ארבע פרשיין באינון תפלין של ראש אוף הכי כלהו בתפלין של יד [בבית אחת] דהא בתפלה של יד¹⁶ לית לה מגרמה כלום אלא מה דנקטא מלעילא ורזא דא (קהלת א ז) כל הנחלים הולכים אל הים ומגו דנקטא¹⁷ לון ומלעילא אקרי תפלה ואתקדשת בקדושתהון וכלא¹⁸ אקרי קדושה ואקרי תפלה וכדין אקרי מלכות ומלכותו שמים שלימה¹⁹: ארבע פרשיין [הא]²⁰ אוקימנא רזא דלהון בכמה דוכתי אבל פרשה [קדמאה (שמות יג ב) קדש לי כל בכור דא איהו רזא עלאה דכליל כל ארבע בתים ברזא דנהירו עלאה דנפקא מאין]²¹:

- מאיר הכוונה -

- 1 בהר קח ע"ב ובשנה הז' (הערת הזהר).
- 2 ר"ל שכל הפקודין נק' מצות והיא נק' קדושה כמש"ו (יהל אור).
- 3 ר"ל שנק' פאר כידוע (יהל אור).
- 4 ר"ל לכך נקרא פאר (יהל אור).
- 5 כידעו שהד' פרישות הן ד' גווני אשל"י [אדום שחור לבן ירוק] (יהל אור).
- 6 שהן עטרות דא"א וכ"ע כידוע שהן חו"ב וב' עטרין דא"א חו"ג כמש"ו דד' פרשיות הן חו"ב חו"ג (יהל אור).
- 7 שטוטפות הוא לשון תכשיט כמ"ש ולא בטוטפת (יהל אור).
- 8 ר"ל שנאמר אתפאר ר"ל בתפלין שנקראו פאר והתפלין הן דרגא דישראל כמש"ו וז"ש ישראל אשר כו' (יהל אור).
- 9 ר"ל מט"ט ששמו כשם רבו (יהל אור).
- 10 ת"ת דאצילות ור"ל ז"ש כי נער ישראל נער מט"ט ישראל ת"ת ומט"ט הוא יסוד דשכינה צדיק דלתתא (יהל אור). הם בהתבונה דשם ס"ג, וכמ"ש בזוה"ק (פ' בא דף מג ע"א, תרומה דף קס ע"ב, ויקהל דף רטז ע"א, ואתחנן דף רסב ע"ב) (ביאורים ח"א מב ע"א).
- 11 שקדום שנתקנא ובא לידי נסיון הי' בנוק' כמו שאר השבטים והי' ביסוד דילה ואח"כ עלה ליסוד דדכורא וז"ש בקדמיתא כו' (יהל אור).
- 12 ר"ל להסתמך לנוק' ביסוד דדכורא ולכך סומכין לה קשר של יד כידוע (יהל אור).
- 13 להתייחד ז"ל שהן תש"ר ותש"י וז"ש ותפלה של כו' (יהל אור).
- 14 ר"ל שלא להפסיק ביניהן כמ"ש (סוטה מד ע"ב מנחות לו ע"א) הסח בין תפלין לתפלין כו' דתש"ר באין להתייחד עם תש"י (יהל אור).
- 15 ברזא (דפ"ו). נדצ"ל "ברזא" וקאי אלעיל, ואקרי צדיק נאמן ברזא כו' ר"ל בסט' דתש"י נק' עבד כנ"ל וגם שהוא בסטרא דמלכות שמסט' נק' ישראל עבדים והוא אדון כל הארץ ומסט' דת"ת נק' בנים כי ת"ת אב הרחמים וז"ש אבינו מלכנו אם כבנים וכו' (יהל אור).
- 16 ר"ל ולפי שמקבלת מכולם לפיכך יש לה ג"כ ד' פרשיות ולפי שהיא כלל כולם ובה נכללים באחד לפיכך בה בית א' (יהל אור).
- 17 ר"ל לפיכך נק' ג"כ תפלה של יד וקדושה (יהל אור).
- 18 מוסגר בדפ"ק.
- 19 רומז למ"ש (ברכות דף יד טו) הרוצה שיקבל מלכות שמים שלמה יניח תפלין כו' ור"ל שמלכות שלמה עם שמים ת"ת בכל ד' גוונין (יהל אור).
- 20 ר"ל שכבר פי' הרבה פעמים אבל כאן יפרש יותר (יהל אור).
- 21 כידוע שחו"ב וחו"ג דתפלין יוצאין מב' ידים וב' כתפין דא"א (יהל אור).

שְׁעָה"כ

וכל אינון ארבע אתרמיזו הכא קדש דא קדושה עלאה רזא דחכמתא עלאה דמתמן¹ כלא אתקדש ברזא דגניזו עלאה אדיתקרו (אקרי) קדש לי דא ובינה רזא דעלמא עלאה היכלא פנימאה² ורזא דא (ויקרא כה נה) כי לי בני ישראל עבדים (במדבר ג יג) כי לי³ כל בכר (שמות יט ה) והייתם לי סגולה⁴ כ"ל רזא דחסד⁵ בכל דוכתא בין לעילא בין לתתא בכור⁶ דא בן בכור דכתיב (שם ד כה) בני בכרי ישראל והאי בן בכר כליל כל סטרין וכל גווינין ובגין כך קרא כליל כלהו ארבע ברזא דחכמתא עלאה אבל דא בארז כלל למנדע דכלא כליל בהאי אבל בארז פרט וכל חד בלחודו דא איהי פרשתא קדמאה דכליל כל שאר פרשיין:

פרשה תניינא (שמות יג ה) והיה כי יביאך וגו' דא בינה דהא בפרשתא דא איהי יציאת מצרים דהוה מסטרא דיובלא ועל דא שירותא דילה והי"ה דהא מלה דא איהי ביובלא ובגין כך שמא דילה והי"ה דלית ווהיהו (הויה) אלא באתר דא דאיהו זמין⁷ לאתמשכא לתתא ולאנהרא בוצינין ולאשתכחא בדרגא תתאה והיה כמאן דאמר על מלכא (דאיהו) [דיהוין] זמין⁸ לאתמשכא לתתא ולאנהרא בוצינין⁹ וכלא ברזא חדא ובגין אדאיהו¹⁰ (דאקרי) בארז טמיר לא אקרי באתגלייא בשמא דא אלא אתמסר לחכימין למנדע ועל דא אתרשים בשמא קדישא ובמלהו (מלה) דא: פרשה תליתאה (דברים ו ד) שמע דא [איהו] רזא דימינא דאקרי חסד עלאה דאיהו קא מייחד יחודא דכלא לארבע סטרין וקודשא בריך הוא מסדר ביה סדורא דכל עלמא ודא איהו דקא מתפשט¹¹ בכל סטרין אפילו גו [תהומי תתאי בדא] (תחומי תתאי) קודשא בריך הוא ברא עלמא כד אתעטף¹² אקודשא בריך הוא בעטופא דזהרא ודא דקא מייחד יחודא ובגין כך שמע סמין לווהי"ה:

יחודא דכל יומא איהו¹³ [למנדע ולשואה רעותא יחודא דא הא אמרן בכמה דוכתי יחודא דכל יומא איהו] יחודא דקרא (דברים ו ד) ושמע ישראל יהו"ה (קדמאה) אלהינו יהו"ה והא כללהו חד ועל דא אקרי אחד הא תלת שמהן אינון היך אינון חד ואף על גב דקרינן אחד והיך אינון חד: אלא בחזיונא דרוח קדשא אתיידע ואינון בחיזו דעינא אסתימא למנדע דתלתא אלין אחד ודא איהו רזא דקול דאשתמע¹⁴ קול איהו חד ואיהו תלתא¹⁵ גווינין אשא ורוחא ומיא וכללהו חד ברזא דקול ולאן אינון אלא חד¹⁶ אופ הכא יהו"ה אלהינו יהו"ה אינון חד תלתא גווינין ואינון (דאינון) חד:

- מאיר הכוונה -

¹ כידוע שכל הספירות נקראו קודש כשמקבלין מחכמה שנקרא קודש (יהל אור).

² שז' היכלות הן והיכל השביעי בינה קדש הקדשים לפני ולפנים (יהל אור).

³ ר"ל שבינה נק' לי וראיה מפסוק זה שמסט' דילה נפקו ממצרים כמ"ש לקמן (יהל אור).

⁴ מ"ורזא דא" עד כאן מוסגר בדפ"ק.

⁵ שהוא יומא דכליל לכולהו יומין (יהל אור).

⁶ ר"ל ת"ת כמש"ו והוא נוטל ב' חלקים דעת דחו"ג, ונוק' נוטלת דעת א' כידוע ובהאי בכור נרמז גבורה שהוא חלק ב' ולפי שבחכמה עלאה אין שם דין לפיכך לא נרמז שם גבורה בפ' רק בכללא (יהל אור).

⁷ שמחכמה ולמעלה אין גלוי אבל בינה קיימא לשאלה ועי' ז"ת מתבוננין בה ובסוד אהי"ה דזמין לאולדא (יהל אור).

⁸ דהשם מורה על התגלות ובזה יגלה לנו אורה מה שהקשו כמה מקובלים קושיא עצומה מפני מה אהי"ה בכתר ובינה והוי"ה בת"ת הלא שם הוי"ה ב"ה שם גדול הוא יותר משם אהי"ה כי הוא כלל כל השמות כידוע אך בזה יתורץ מאד דהא השם מורה על התגלות והשם הוא התגלות ולכן בכתר ובינה ששם אין כ"כ התגלות כמו בת"ת ולכן שם שם אהי"ה שאין גדול כמו שם הוי"ה שאין גדול ההתגלות כמו התגלות שבת"ת ועי' היטב ותבין (יהל אור).

⁹ מ"והיה כמאן" עד כאן מוסגר בדפ"ק.

¹⁰ ר"ל שת"ת נק' הוי"ה בגלוי אבל כאן הוי"ה בהיפוך אתוון בטמירו לפי שהיא עצמה אינה נגלית (יהל אור). עי' ז"ח עב ע"ד: והי"ה שם הכא אתמסר ליה למשה מה דלא אתמסר ליה מקדמת דנא דהא ההוא שמא דרתיכא קדישא אתמסר ליה בידיה.

¹¹ שזן בחסדו מקרני ראמים והכל צריכין לחסדו (יהל אור).

¹² כמ"ש שנתעטף הקב"ה באור וברא העולם כמ"ש עוטה אור כשלמה כו' ואור הוא חסד כידוע (יהל אור).

¹³ יחודא (נוסף בדפ"ו).

¹⁴ שקול כלול מאשא ורוחא ומיא כמ"ש בס"י (יהל אור). ח"א נ ע"ב רי ע"א (לש"ו).

¹⁵ ר"ל שה' אלהינו הן חו"ב ה' ז"א שהן למטה חג"ת שהן ג' גווינין (יהל אור).

¹⁶ ולאן אינון אלא חד" מוסגר בדפ"ק.

שְׁעָה"כ

ודא איהו קול דעביד בר נש וביחודא ולשוואה רעותיהו (ולשוואה) ביחודא דכלא מאין סוף עד סופא דכלא בהאי קול דקא עביד בהני תלתא דאינון חד ודא איהו יחודא דכל יומא ודא תגלי ברזא דרוח קדשא:

וכמה גוונין דיחודא אתערו וכלהו קשוט מאן דעביד האי עביד ומאן דעביד האי עביד אבל האי יחודא דקא אנן מתערי מתתא ברזא ודחד קולו (דקול) דאיהו חד ודא הוא ברירא דמלה האי בכללא לבתרי אפרטא (והיה אם שמוע פרט דחסד עלאה) כדקאמרן:

(ואיהו) פרשה רביעאה הוא רזא דדינא קשיא (שם יא טז) השמרו לכם² ואלין אינון תפלין דרישא³ ותפלין דדרועא כגוונא דא בחד ביתא והא אתערנא בהו וכלהו רזא חדא:

תרגום: "והיה לאות על ידכה ולטוטפת בין עיניך וגו'", מצוה זו מצוה שנקראת בגוון אחר, שלא נקראת מצוה, אלא קדושה. ואלו הן תפלין, תפלה של יד ותפלה של ראש. תקון פאר היופי של צבעים עליונים, ולכן נקראים טוטפות, כמו שנאמר "ישראל אשר בך אתפאר".

ונאמר "כי נער ישראל ואהבהו", ישראל הקטן. שמע ישראל, ישראל הזקן. היופי של הצבעים למעלה ולמטה. יוסף עלה והתעטר בשני דרגות צבעים, בתחלה נע"ר ובסוף צדי"ק. כמה נאים בו הצבעים למראה. וסוד זה "ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה", יפה בשני צדדים, בשתי דרגות ובשני צבעים, עליון ותחתון.

כתוב "ועשית הישר והטוב", הישר זו תפלה של יד, להמשיך (להסמיך) אותו לתפלין של ראש, להתייחד כאחד. ותפלה של יד מקדים לשל ראש. וצריך שלא יהיה בהם פירוד כלל.

מי שמתעטר בתפלין, עומד בסוד של צבע עליון, ועומד באותם שני סודות שאמרנו, בסוד של עבד, כמו יוסף שנקרא נער ונקרא צדיק נאמן, בסוד של בן יחידי. ואלה הם תפלה של יד ותפלה של ראש, והם כלל אחד בלי פרוד.

ארבע פרשיות של תפלין בארבעה בתים באותן תפלין של ראש. וכמו שהם ארבע פרשיות באותן תפלין של ראש, כמו כן כולן בתפלין של יד בבית אחד, שהרי בתפלה של יד אין לה מעצמה כלום, אלא מה שלוקחת מלמעלה. וסוד זה "כל הנחלים הולכים אל הים", ומתוך שלוקחת אותם מלמעלה, נקראת תפלה, ומתקדשת בקדושתם, והכל נקראת קדושה ונקראת תפלה. ואז נקראת מלכות, מלכות שמים שלמה.

ארבע פרשיות, הרי בארנו את הסוד שלהם בכמה מקומות. אבל פרשה ראשונה "קדש לי כל בכור" זהו סוד עליון שכולל כל ארבעה הבתים, בסוד האור העליון שיצא מאין.

וכל אותן ארבע נרמזו כאן. "קדש", זו קדושה העליונה, סוד החכמה העליונה, שמשם הכל מתקדש, בסוד הגניזה העליונה, שנקראת "קדש". "לי", זו בינה, סוד העולם העליון, ההיכל הפנימי, וסוד זה "כי לי בני ישראל עבדים", "כי לי כל בכור", "והייתם לי סגולה". "כלל" סוד החסד בכל מקום, בין למעלה בין למטה. "בכור" זה בן בכור, שנאמר "בני בכורי ישראל". ובן בכור זה כולל כל הצדדים וכל הצבעים, ולכן הכתוב כולל את כל הארבע בסוד החכמה העליונה. אבל זה בדרך כלל, לדעת שהכל כלול בזה. אבל בדרך פרט כל אחד לבדו, זוהי פרשה ראשונה הכוללת כל שאר הפרשיות.

פרשה שניה "והיה כי יביאך וגו'", זו בינה, שהרי בפרשה הזו היא יציאת מצרים, שהיתה מצד של יובל. ולכן הראשית שלה "והיה", שהרי דבר זה הוא ביובל, ולכן שמה "והיה" שאין והיה אלא במקום זה, שהוא עתיד להמשיך למטה ולהאיר מנורות, ולהמצא בדרגה תחתונה. והיה, כמי שאומר על המלך שאם שיהיה מוכן להמשך למטה ולהאיר מנורות, והכל בסוד אחד. ומשום שהוא בדרך טמיר, לא נקרא בגלוי בשם זה, אלא נמסר לחכמים לדעת, ועל זה נרשם בשם הקדוש בדבר הזה.

פרשה שלישית, "שמע", זהו סוד הימין שנקרא חסד עליון, שהוא מיחד את היחוד של הכל לארבעה צדדים. והקדוש ברוך הוא מסדר בו את סדר כל העולם, וזהו שמתפשט לכל הצדדים, אפילו בתוך התהומות התחתונים. בזה הקדוש ברוך הוא ברא את העולם, כשהתעטף הקדוש ברוך הוא בעטוף של זהר, וזה שמיחד את היחוד, ולכן שמע סמוך לזה"ה.

- מאיר הכוונה -

¹ והיה אם שמוע (יהל אור).

² דהשמר הוא ל"ת מסט' דדינא כידוע (יהל אור).

³ ודע כי דוקא בשל ראש יש הוי"ה ממש דהיינו חו"ב חו"ג אבל בשל יד אינו כן אלא כעין דוגמא שהרי אין בה חו"ג אלא ב' פעמים חו"ב, פי' חו"ב דאבא וחו"ב דאמא שהם בערך חו"ג לגבי חו"ב דאבא, ולכן אמר בכאן דדרועא כגוונא דא, כגוונא דייקא, ר"ל דמיון לבד (רמ"ז).

שְׁעָה"כ

היחוד של כל יום הוא יחוד לדעת, ולשים את הרצון היחוד הזה. הרי אמרנו בכמה מקומות, יחוד של כל יום הוא היחוד שבפסוק "שמע ישראל ה' אלהינו ה'", הרי כולם אחד, ולכן נקרא אחד. הרי הם שלשה שמות, איך הם אחד. ואף על גב שקוראים אחד, איך הם אחד.

אלא בחזיון רוח הקודש נודע, והם במראה של עין סתומה, לדעת ששלשה אלה אחד. וזהו סוד של קול שנשמע, קול הוא אחד, והוא שלשה אופנים: אש, רוח, ומים. וכולם אחד, בסוד של הקול, ואינם אלא אחד, כמו כן כאן "ה' אלהינו ה'" הם אחד, שלשה אופנים והם אחד.

וזהו הקול שעשה האדם ביחוד, ולשים את רצונו ביחוד של הכל, מאין סוף עד סוף, הכל בקול הזה שעושה בשלשת אלה שהם אחד. וזהו היחוד של כל יום, שהתגלה בסוד של רוח הקדש.

וכמה אופנים של יחוד התעוררו, וכולם אמת. מי שעושה את זה, עושה. ומי שעושה זה, עושה. אבל היחוד הזה שאנו מעוררים מלמטה בסוד של קול, שהוא אחד, זהו בירור הדבר, זה בכלל, ואחר כך פרט, כמו שאמרנו.

פרשה רביעית, הוא סוד הדין הקשה, "השמרו לכם", אלה הן תפלין של ראש, ותפלין של זרוע כדוגמא זה בבית אחד, והרי התעוררנו בהם, וכולם סוד אחד.

ד. עי' ע"ח שער מיעוט הירח א: מיעוט הירח מאי ניהו דאמר לה (חולין ס ע"ב) לכי ומעטי את עצמך, היינו דכולהו מלכיות דידה דהוי בכל הט"ס¹, כולהו הפילו ונחתו לתתא בהדה מה דליתא הכי בכל ספיראן. דכולהו אית להו חולקיהו בספיראן (דלעילא) [ברן מנייהו² דהא כתר כלול מכולהו וכן חכמה (וכן כולם) (וכל די בתרא) אבל מלכות אתנטלית מכולהו³, וכולהו הוי ט' בלבד דכל⁴ מה דהוי מינה לעילא בהדייהו נחית לתתא בהדה, ואיהי שלימא דכולהו, דבר מינה הוי כלהו ט"ס⁵, דכולא⁶ דילה נחית לתתא, ומשו"ה הוי אור חוזר דלית לה (מדילה)

- מאיר הכוונה -

¹ עליונות דידה עי' ש"ש (לש"ו).

² "והם שם לעולם" נוסף בלש"ו.

³ והם נחתו לתתא (נוסף בלש"ו). שכל הט' מלכיות של כל הט' ספירות מייצרים את המלכות כלומר המלכות דכתר מהוה הכתר דמלכות וכו' אבל זה רק אחר התיקון שנעשו למציאות של רה"י (דע"ה ח"א סח ע"ג), והיא משלמת לי' (דע"ה ח"א פח ע"ב), כלומר היא רק נקודה אחת ובגלל זה היא תמיד באור חוזר שחוזרת לשרשה (ביאורים ח"ב פא ע"ב), וממילא בשבירה היא ירדה כולה (ע' דע"ה ח"ב קיג ע"ד), ושם הוא סוד כל העביות והכלים (דע"ה ח"ב קיז ע"ב), יש ב' בחי' דמלכות א' פנימיות היא שורש כולם ועצמות כולם ויש גם בחי' שהיא יציאתה לגילוי פרטי ולפרצוף בפני עצמה ובחסרון היחוד הראוי, ובחי' הב' לא שייך לא"א ולעקודים, וכאן רק שייך לחלק החיצוני דמלכות (כללים ח"א נו ע"ג), וע' כללים ח"א נ ע"ד שאותה הנקודה אחת אשר יצא בנוק' בעת עולם הנקודות היא נקודה השרשית שבה אשר ממנה היא נבנית ונמשך לה מאימא עצמה אלא שהוא נמשך ובא לה דרך ז"א בסוד פסיעה לבר. וע' ת"ז קלד ע"ב ועוד אתמר בה בשכינתא תתאה נעשה אדם בצלמנו כדמותנו דתהא כלילא מכל ספירן דכל עשר ספירן יהיבו בה כל חד חולקיה ומאי חולקיה אלא כל ספירה יהיב בה עשור דיליה דכל ספירה סליק לעשרה ויהבו ליה כל חד וחד עשור דיליה אשתארו אינון תשע תשע וכל חד וחד אשתלים בה לעשרה ובגין דא מעשרין חד מעשרה ובגין דאיהי כלילא מכולהו אתמר בה אהבת כלילותך כלילא מכלא ולבתר דאתכלילת מעלאין אתמר בה ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה ובכל הארץ אתכלילת בתתאין ואפילו בכל קליפין דסטרא אחרא אתלבשת לקיימא בה ומלכותו בכל משלה ובכל מה דאתלבשת אתכלילת (נ"א אתקריאת) בשמיהא הא הכא אדם דעשיה ויצירה, וז"ל הגר"א שם, בכל משלה ועלה אתמר נעשה אדם {קלד ע"ד} בצלמנו כדמותנו והא אמרן דכל ע"ס כו' מעשרין חד מעשרה ובגין דאיהי כלילא מכלהו כו' אתקריאת בשמי' ובג"ד זמנין אתקריאת נשר כו' עד והאדם ידע כו' ואח"כ הא הכא אדם דעשיה כו' - ור"ל דנעשה נאמר על אדם דעשיה מלכות ונאמר עלה בצלמנו דכל ע"ס יהיבו כו' והיא ג"כ כלילא מתלת מב' דרגין מע"ס דלמעלה ומכל דיוקנין דלתתא מינה והיא עשירות דכל ספירה וע"ל מ"ו ב' ואמר הא הכא כו' אדם דבריאה כו' מאי כו' משום שרוצה לפרש בצלמו בצלם היכן רמיזין ביה ואיך הן בצלמו ואמר בב' ווין דוא"ו דאלף דביניהון הוא ת"ת דנק' א' ואמר דשכינתא עילאה ותתאה דנקראו צלם ודמות אדם שכינה עילאה דמות חכמה ושכינתא תתאה דמות עד"א (כללים ח"ב נא ע"ב)

עי' ת"ז יב ע"ב יג ע"א שהוא מונה מציאות הנוק' כשנלקחת מכל הי"ס, וזה כל מציאותה, ועי' ע"ח מיעוט הירח פרק א'.

⁴ וכל (לש"ו).

⁵ תיקו"ז סא ע"ב קלד ע"ב (לש"ו) [הובא לקמן].

⁶ וכולא (לש"ו).

שְׁעָה"כ

[לעילא] כלום, (ובעית) [ובאת] להדרא ולסלקא לעילא, והיינו דלית לה מגרמא (כלום) [לעילא] אלא כלא לתתא בהדה], ולא קאמר דלית בה¹ (אלא² כולא לתתא), ומשו"ה בעינן לסלקא לה לעילא דלהדרו לאתרייהו כולהו מלכיות דידה ואיהו בהדייהו. (ו"ס (משלי לא כט) רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כולנה).

ע"י תיקון"ז יב ע"ב: כד אתנטילת מכתר אתקריאת עטרת תפארת עטרה בראש כל צדיק תגא דספר תורה ובגינה אתמר כל המשתמש בתגא חלף כד אתנטילת מהאי חכמה עלאה דהיא ראשית אתקריאת על שמה וכד אתנטילת מבינה אתקריאת על שמה תבונה וכד אתנטילת מחסד אתקריאת תורה שבכתב דאתיהיבת מימינא דכתיב מימינו אש דת למו (דברים לג ב) וכד אתנטילת מגבורה אתקריאת תורה שבעל פה דהכי אוקמוהו מארי מתניתין תורה שבעל פה מפי הגבורה ניתנה ותמן גבורים עומדים בפרץ ולא יכיל למיקם בה אלא גבור במלחמתה של תורה גבור ביצרו.

כשנטלה***כשהיא נלקחת מכתר נקראת עטרת תפארת, עטרה בראש כל צדיק (מגילה טו ע"ב), הכתר של ספר תורה. ובגללה נאמר כל המשתמש בתגא חלף (אבות פ"א מ"ג). כשנטלה מהחכמה העליונה הזו, שהיא ראשית, נקראת על שמה. וכשנטלה מבינה, נקראת על שמה תבונה. וכשנטלה מחסד נקראת תורה שבכתב, שנתנה מימין שכתוב "מימינו אש דת למו". וכשנטלה מגבורה נקראת תורה שבעל פה, שכך פרשה בעלי המשנה (עירובין נד ע"ב) תורה שבעל פה מפי הגבורה נתנה, ומשם גיבורים עומדים בפרץ (נוסח נפילת אפים לספרדים*##), ולא יכול לעמוד בה, אלא גיבור במלחמתה של תורה, גיבור ביצרו.

כד כו' - מפרש כאן למה נקראת ראשית ואחרית (ואורייתא): עטרת כו' עטרת בראש כו' - ר"ל באלו הג' שמות נקראת³, שהיא עטרת בעלה (משלי יב ד), וכן בראש צדיק יסוד, ולכך היא תגא דס"ת עטרת בעלה: ותמן גבורים - ר"ל בתורה שבעל פה שעומדים בפרץ, בפרצה של הלכה, דאיהי קושיא, קליפה דחפאי עלה, וזהו מלחמתה של תורה:

וע"י תיקון"ז סא ע"ב: כל ספירן כל חד איהו תשע ומלכות בה אשתלים כל חד לעשר וע"י שם קלד ע"ב: ועוד אתמר בה בשכינתא תתאה נעשה אדם בצלמנו כדמותנו דתהא כלילא מכל ספירן דכל עשר ספירן יהיבו בה כל חד חולקיה ומאי חולקיה אלא כל ספירה יהיב בה עשור דיליה דכל ספירה סליק לעשרה ויהבו ליה כל חד וחד עשור דיליה אשתארו אינון תשע תשע וכל חד וחד אשתלים בה לעשרה ובגין דא מעשרין חד מעשרה ובגין דאיהי כלילא מכולהו אתמר בה אהבת כלילותיך כלילא מכלא ולבתר דאתכלילת מעלאין אתמר בה ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה ובכל הארץ אתכלילת בתתאין ואפילו בכל קליפין דסטרא אחרא אתלבשת לקיימא בה ומלכותו בכל משלה (תהלים קג יט) ובכל מה דאתלבשת אתכלילת (נ"א אתקריאת) בשמיהא הא הכא אדם דעשיה ויצירה.

תרגום: ועוד נאמר בשכינה התחתונה נעשה אדם בצלמנו כדמותנו שתהיה כלולה מכל הספירות שכל עשר הספירות כל אחת נתנה בו חלקה ומה חלקה אלא כל ספירה נתנה בו עשור שלה שכל ספירה עולה לעשרה ונתנו לו כל אחת ואחת העשור שלה נשארו הן תשע תשע וכל אחת ואחת השתלם בה לעשרה ולכן מעשרים אחד מעשרה ומשום שהיא כלולה מכלם נאמר בה אהבת כלולותיך כלולה מן הכל ואחר שנכללה מן העליונים נאמר בה ורדו בדגת הים ובעוף

- מאיר הכוונה -

¹ כלומר כי באמת נקודה השרשית יש למלכות ג"כ אך שאר הט' נקודות להשלימה ל"ז זה אשר מקבל מהט' עלאין וכן אות ההנקודה העצמותית שבה היא מתחלקת ג"כ ל"ז (ביאורים ח"ב כד ע"ג) ² ואלו (לש"ו).

³ וע"י פת"ש: כלומר שיש ג' בחינות לעמידתה של ספירת המלכות, או שהיא יכולה להיות מתחת לר"ק בבחינת 'שמוש', או עומדת כנגדו ומתלבשת עליו בבחינת 'מאנא' דהיינו בגד, או למעלה ממנו כ'עטרה', ע"י רע"מ ח"ב קנח ע"א, כלומר שיש ג' בחינות לעמידתה של ספירת המלכות, או שהיא יכולה להיות מתחת לר"ק בבחינת 'שמוש', או עומדת כנגדו ומתלבשת עליו בבחינת 'מאנא' דהיינו בגד, או למעלה ממנו כ'עטרה' וע"י פת"ש א"א פתח מא ז"ל, שורשה של הנוקבא בד' מקומות: א', בחינת מלכות בעצמה. ב', נקודה בעטרת היסוד, ג', בת"ת בחזה, ד', בדעת דיליה, והם מקומות של נקבים, בעטרת היסוד, ובחזה בסוד הטבור, ובפה סוד הדעת שהוא סוד הצמצום והחסרון, שמצד זה צריכה תיקון באלו הד' שרשים לפנות הדרך לפניו, עכ"ל. צריכים להביא את הזהר קנח?

שְׁעָה"כ

השמים ובבהמה ובכל הארץ נכללה בתחתונים ואפלו בכל הקלפות של הצד האחר התלבשה לקיים בה ומלכותו בכל משלה ובכל מה שהתלבשה נכללה (נקראה) בשמו הרי כאן אדם של עשיה ויצירה.

ה. ז"ל הזהר ח"ג ל ע"ב: אמר ליה רבי יהודה שפיר בהווא דכתיב אל גבור אלא אל זועם בכל יום מהו דהא בכל יומא ויומא קיימא בדינא בין דבני עלמא זכאין בין דלא זכאין לא הוה בידיה אתו שאילו ליה לרבי שמעון אמר לון ודאי אל זועם בכל יום והא אוקמוה חברייא לזמנין הוא דינא לזמנין הוא רחמי אי זכאין בני עלמא הא אל קיימא והוא חסד ואי לא זכאין הא אל¹ קיימא ואקרי גבור ועל דא קיימא בכל יומא אבל מלה שפיר הוא אל בכל אתר נהירו (רב) דחכמתא עלאה הוא וקיימא בקיומיה² בכל יומא דכתיב (תהלים נב ג) חסד אל כל היום: תרגום: אמר לו רבי יהודה זה טוב, בזה שכתוב אל גבור, אלא אל זועם בכל יום מהו, שהרי בכל יום ויום עומד בדין, בין שבני העולם צדיקים בין שלא צדיקים, לא היה בידו. באו ושאלו לו לרבי שמעון, אמר להם ודאי אל זועם בכל יום, והרי בארונה החברים, לעתים הוא דין ולעתים הוא רחמים, אם בני העולם צדיקים הרי אל עומד והוא חסד, ואם לא צדיקים, הרי אל עומד ונקרא גבור, ועל זה עומד בכל יום. אבל דבר נאה הוא, אל בכל מקום זהו אור (רב) החכמה העליונה, ועומד בקיומו בכל יום, שכתוב חסד אל כל היום.

ו. עי' תיקון ד ע"א: כד נחית קודשא בריך הוא בקריאת שמע אתמר בחיון ואשמע את קול כנפיהם (יחזקאל א כד) בעשר מיני הלולים בשיר פשוט דאיהו י' כתר כפול דאיהו י"ה חכמה ובינה משולש ביה"ו דאיהו חסד גבורה תפארת מרובע ביהו"ה דאיהו נצח הוד יסוד מלכות דנטרין צפרא קדישא ישראל בינייהו וקראן בה לישראל דאיהו עמודא דאמצעיתא והיינו שמע ישראל (דברים ו ד) הא נחית לגבה צריך לקשרא ליה בהדה וליחדא לון ביחודא חדא בלא פירודא כלל ובגין דא מאן דשח בינתים עבירה היא בידו ההיא שיחה (ואמאי)³ קשרין ליה בהדה לאח עם ד'⁴ כלילא מארבע פרשיין בגין דלא יהא פרח מינה ואשתארת יחידא איכה ישבה בדד (איכה א א) ובגין דא קשרין ליה בהדה בכמה קשורי דתפלי בכמה קשורי דציצית דלא יזוז מינה וכל קשר איהו מסטרא דאת י'⁵ ותרין קשרין אינון דאינון קשר דרישא קשר דדרועא שמאלא ואינון י' י' מן יאקדונק"י יהו"ה ארבע פרשיין דתפלי וראו כל עמי הארץ כי שם ה' וכו' (דברים כח י) אדני ארבע בתי דתפלין אהי"ה אשר אהי"ה (שמות ג יד) מלגאו דתפלין בכ"א אזכרות דתפלין דרישא ובכ"א אזכרות דתפלין דיד ודא אימא עלאה תפלי דמארי עלמא קרינן ליה תפלין על רישא דעמודא דאמצעיתא כסי ליה אימא בגדפהא דאינון רצועין דתפלין וקשרין ליה ישראל בשכינתא תתאה בתפלין דיד וליה אמרין שמע ישראל ברא דסבא דסבין⁶ ודא חכמה עלאה ועל שמיא איתקרי עמודא דאמצעיתא ישראל⁷ שיר אל שיר משמאלא שיר דלויס אל מימינא דכהניא עמודא דאמצעיתא [ג ע"ב] ישראל כליל תרוייהו תרגום: כשיורד הקב"ה בקריאת שמע, נאמר בחיות "ואשמע את קול כנפיהם", בעשרה מיני הלולים: בשיר פשוט שהוא י', כתר. כפול, שהוא י"ה, חכמה ובינה. משולש, ביה"ו שהוא

- מאיר הכוונה -

1 מהא משמע קצת דזמנין אל הוא בחי' גבורה ויתיישבו קצת דביר הרשב"א פ"ק דברכות עפ"ע דף יד ע"ד ועי' במאורי אור מא"ן (נ"א), עי' מב"ש א"א טז (לש"ו).

2 תמיד הוא מתקיים ואינו משתנה ממדרגה למדרגה כי כל כך אורו למטה כמו למעלה כנזכר שם בספר הכוונות. ואיתא תו התם ששם אה"ה דיודן שבראש הבינה הוא מתליבש בחסד זה של חכמה, עיין שם. וידוע שעיקר שם אה"ה דיודן הוא שם אי"י והוא בגי' א"ל (רמ"ז).

3 וצמאי (הגהות הגר"ל)

4 עי' לקמן מב ע"א ד"ה דאיהו וז"ל קוצא שהיא משלמת לעשרה א"ח ד' גבוה עשרה ורחבו ד' במילואו ופשוטו וכו' והוא זנב ופרצוף זנב בקוצא של ד' זנב לאריות דנכללת בדכורא וד' עצמה היא פרצוף וכו'.

5 דהיינו קוצא של ד' עי' גר"א הערה הקודמת.

6 עי' א"ז רפח ע"ב שע"ק נקרא סבא דסבין.

7 דהיינו ישראל סבא (עי' דברינו בהגר"א בסד"צ א ע"ג על המילים כנשר יעיר קנו, שזה דעת המתשפט ב"ק), וזה מה שכתוב שמע ישראל, ישראל סבא, עי' יהל אור ח"א ל ע"ב שה"ישראל" המוזכר בשמע ישראל הוא כל ישראל יחד וזה היחוד, ועי' לקמן קלט ע"א שישראל סבא היא ת"ת לאפוקי יסוד שזה נער ישראל.

שְׁעָה"כ

חס"ד גבורה תפארה. מרובע ביהו"ה, שהוא נצ"ח הו"ד יסו"ד מלכו"ת. ששומרים את הצפור הקדוש, ישראל ביניהם, וקוראים בה לישראל שהוא העמוד האמצעי. והיינו, "שמע ישראל", הרי יורד אליה, צריך לקשרו עמה וליחדם ביחוד אחד ללא פרוד כלל, ולכן מי ששח ביניהם, אותה שיחה עבירה היא בידו. (ולמה) קושרים אותו עמה, לא"ח עם ד', כלולה מארבע פרשיות, כדי שלא יהיה פורח ממנה, ותשאר יחידה, "איכה ישבה בדד". ולכן קושרים אותו עמה בכמה קשורי תפילין, בכמה קשורי ציצית, שלא יזוז ממנה. וכל קשר הוא מצד של האות י'. ושני קשרים הם, שהם קשר של ראש, הקשר של זרוע שמאל, והם י' י' מן יאהדונה"י. יהו"ה, ארבע פרשיות התפילין, "וראו כל עמי הארץ כי שם יהו"ה וכו'". אדנ"י, ארבעה בתי התפילין, "אהי"ה אשר אהי"ה", מבפנים של התפילין, בעשרים ואחד אזכרות התפילין של ראש, ובעשרים וא' אזכרות התפילין של יד, וזו האם העליונה, תפילין של רבוננו של עולם, קוראים לו תפילין על ראש העמוד האמצעי, מכסה אותו האם בכנפיה שהן רצועות התפילין, וקושרים אותו ישראל עם השכינה התחתונה בתפילין של יד, ולו אומרים "שמע ישראל", הבן של זקן הזקנים, וזו חכמה עליונה, ועל שמו נקרא העמוד האמצעי ישראל, שיר א"ל, שיר משמאל, שיר של לויים, א"ל מימין, של הכהנים. העמוד האמצעי ישראל, כולל את שניהם.

בהגרא: צריך לקשר ליה כו' - שצריך מקודם להניח תפילין, דבשעת ק"ש יהיה קשור בתפילין ומייחד בק"ש: ואמאי קשרין - צ"ל "ובמאי", ור"ל כיצד קושרין: אדנ"י ד' בתי תפילין - הוא בשל יד¹ כדלקמן (ח ע"ב י ע"א*##) ע"ש, ולא נחית הכא אלא לפרושי שם הוי"ה ואדנ"י דאיתנייהו בתפילין, ומפרש והולך תפילין דרישא הוא דז"א הוי"ה, ודיד דנוקבא. והתפילין דז"א הוא אימא עלאה², וזהו תפילין של ראש ותפילין של יד אנו מניחין לקשר זו³: ודא אימא כו' - ר"ל, השם אהי"ה: וקשרין ליה ישראל כו' - ר"ל, תפילין דרישא אנו מניחים בבחינת ז"א שהוא מניח⁴, אבל תפילין של יד אנו מניחין בבחינת עצמנו לקשר זו⁵: ברא דסבא - לפי שנאמר (שמות ד כב) בני בכורי ישראל, והוא בכור שנוטל ב' חלקים דידיה ודנוקבא⁵: דסבא דסבין - שחג"ת נקראו סבין⁶: שיר דלויים - שהוא גבורה: אל מימינא - חסד:

ע' תיקו"ז סג ע"א: ארבע בתי דרישא אינון אהי"ה ארבע פרשיין דאינון קדש לי (שמות יג ב) והיה כי יביאך (שם יא) שמע ישראל (דברים ו ד) והיה אם שמוע (שם יא יג) דא יהו"ה ארבעה בתי דיד דא אדנ"י ארבע פרשיין דא יהו"ה ובהון מ"ב אזכרות בתמינא פרשיין דאתמר

- מאיר הכוונה -

¹ הרי כתוב לחלק בין פרשיות לבתים? ועוד אין ד' בתים בשל יד? עי' לקמן י ע"ב שזה הבית החמישי*##

² הם מוחין דז"א והם באים מיסוד דאו"א ולכן נקראים לפעמים על שם אמא. עי' זהר ח"ב צא ע"ב: נדר איהו לעילא, ואינון חיי מלכא, רזא דרמ"ח שייפין ותריסר קטירין כחושבן ונד"ר, ועל דא חמיר משבועה [תרגום: נדר הוא למעלה ואלה הם חיי המלך, סוד של רמ"ח אברים ושנים עשר קשרים כמנין 'ונד"ר' ולכן חמור הוא (הנדר) משבועה], עכ"ל. ועי' זהר פנחס רנה ע"א: כל הנשבע כאילו נשבע במלך עצמו, וכל הנודר כאילו נודר בחיי המלך, המלך עצמו אדנ"י חיי המלך יהו"ה ובגין דא (שם ל) כי ידור נדר ליהו"ה, ע"כ. וע"ש רנה ע"ב: כל הנודר בהו"ה דאיהו תפארת, כאילו נודר בחכמה דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א חיי המלך, וכל הנשבע באלקים כאילו נשבע במלך עצמו, ע"כ.

³ לכן התפילין הם בחי' יסוד עי' לקמן י ע"א.

⁴ היינו "מרא עלמא", קב"ה.

⁵ דהיינו ז"א לוקח ב' חלקים של הדעת, עי' אד"ז רצא ע"א: וכד נהרין אליון אב ואם עליה, כלהו אקרון תפילין דרישא וכלא נטיל בן דא וירית כלא והאי ירית לברתא וברתא מניה אתזן ועכ"פ מכאן ברא ירית ולא ברתא, ברא ירית לאבוי ולאמיה ולא ברתא, ומניה אתזן ברתא, כמה דכתיב (דניאל ד) ומזון לכלא ביה (ואי תימא כל האי והאי אקרון צדיק וצדק בחד אינון וחד כלא).

תרגום: וכשמאירים אלה או"א עליו, כלם נקראים תפילין של ראש. והבן הזה לוקח את כולם ויורש את הכל, ואת זה הוא מוריש לבת, והבת ממנו נזונית. ועל כל פנים נשמע מכאן שהבן יורש ולא הבת, הבן יורש את אביו ואמו ולא הבת, וממנו נזונית הבת כמו שנאמר "ומזון לכלא ביה" [מזון לכל בו]. (ואם תאמר כל זה זה נקרא צדיק וצדק, באחד הם ואחד הכל).

⁶ עי' לקמן מא ע"ב ודברי רבינו שם מא ע"ג, שזה שם לכל הו"ק אחרי התיקון ולא"א לפני כן, ועי' לקמן קלט ע"א וז"ל, התיקונים מדת יום שכינתא עלאה מאי יום עמודא דאמצעיתא דמניה יומין ארוכין וכו' וביאר הגר"א דת"ת נק' אריך אנפין ישראל סבא ויסוד זעיר אנפין נער ישראל ואוהבו סבין הן בחג"ת אברהם זקן כי זקן יצחק אבל זקן כי כבדו ונה"י נערים כידוע.

שְׁעָה"כ

בהון (במדבר יב ט¹) ה' במ דא איהו כי היא שמלתו לעורו ואיהי תכלת שבציצית איהי סוד היבום יבמה דיליה בגלותא י"ב מ"ה ב"י מ"ה [נו ע"א] תלת גלגולין דילה אינון² תלת אבהן דעלייהו {סג ע"ב} אתמר (איוב לג כט) הן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלש עם גבר איהי ישועה דיליה גאולה דיליה בגין דקודשא בריך הוא לית ליה רשותא לאפקא מן גלותא עד דאיהי נפקת עמיה היא נבואה דיליה נבואה כלילא שית דרגין מסטרא דאת ו' דאיהו עמודא דאמצעיתא ואיהי חלום אחד משתינ נבואה ומאי שתינ אלא לית שיב"ה פחותה משתינ ודא ישראל סבא דסליק באת ו'³ שית זמנין עשר דאיהו שתינ

תרגום: ארבעת בתי הראש הם אהי"ה, ארבע פרשיות שהן: "קדש לי", "והיה כי יביאך", "שמע ישראל", "והיה אם שמע", זה יהו"ה. ארבעת בתי הירד זה אדנ"י, ארבע פרשיות זה יהו"ה. ובהם מ"ב אזכרות בשמונה פרשיות, שנאמר בהם "ה' במ". זהו "כי היא שמלתו לעורו", והיא תכלת שבציצית, היא סוד היבום. היבמה שלו בגלות, י"ב מ"ה, ב"י מ"ה. שלשת הגלגולים שלה הם שלשת האבות, שעליהם נאמר "הן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלוש עם גבר". היא הישועה שלו, הגאולה שלו, משום שהקדוש ברוך הוא אין לו רשות לצאת מן הגלות, עד שהיא יוצאת עמו. היא הנבואה שלו, הנבואה כוללת שש דרגות מצד של האות ו', שהיא העמוד האמצעי, והיא חלום אחד מששים של נבואה (ברכות נו ע"ב). ומה זה ששים, אלא אין שיב"ה פחותה מששים, וזה ישראל סבא שעולה באות ו', שש פעמים עשר שהוא ששים.

אינון אהי"ה - דסוד אהיה הוא החשמל, דלבוש מלבו"ש, ואהי"ה מורה על מנין אזכרות שבתוכו כמו שמפרש והולך, ובהון ארבעים ותריין כו', ה' במ, ר"ל הוי"ו"ת כמנין ב"ם. ואמר ואיהי תכלת, דתכלת גוון דילה תכלית דכולא כנ"ל, ותכלת הוא כיסוי כידוע⁴: **איהי סוד היבום** - אמר זה כאן, שאמר ה' במ, והוא אותיות יבמה, י"ה במ, דבם הוא ו"ה, תש"י ותש"ר: **בגלותא** - הוא סוד הגלגול בגלותא, וז"ש *י"ב מ"ה, מ"ה גלגולא דאדם י"ב תלת גלגולין אינון לקבל כו' - כצ"ל דיי"ב הן י"ב אנפי החיות דאבהן, וע"ל (סג ע"א עב ע"א) ואינון תרי עשר אנפין כו' ואדם רכיב כו' וע"ל סוד אלו ד' גלגולין, ולקמן תיקון ל"ב בארוכה ומש"ש: **כלילא שית דרגין** - שהן שוקיו עמודי שש (שיה"ש ה טו), דרגין דנבואה, ואמר מסטרא דוא"ו, הוא הנהר, שע"י הוא הנבואה. וע"י לעיל (מה ע"ב ס ע"א) והאי ו' כו', ואיהו נשיב בתריין שוקין בשית פרקין דאינון שוקיו עמודי שש, ועליה אתמר (ישעיה יא ב) ונחה עליו רוח ה': **לית שיבה כו'** - פליג על בן תימא, וכן אמר למטה, בן חמשים לזקנה, והוא מדלג בן חמשים לעצה: **ודא ישראל סבא** - ר"ל, שיבה דהוא ו' וסליק כו': **דאיהו שיתין** - והענין, כי כל דרגא מתחלק לעשר, והוא נוטל ט' חלקים והיא העשר⁵, כמש"ל (מו ע"ב סא ע"ב) והנה החלום הוא מדרגה האחרונה מאינון שית דרגין דנבואה, פרק אחרון של הוד, ואף זה אינו כי אם בה, והוא א' משיתין, וז"ש *דסליק **באת יו"ד שית כו'** - כצ"ל, ור"ל בה שהיא יו"ד דבה מעשרין:

ועיי"ש פז ע"ב: בזמנא דהאי שושנה איהי בגלותא איהי אטומא בזמנא דיהא פורקנא בעלמא אתפתחת בחמש אור הה"ד ויאמר אלהי"ם יהי אור ובההוא זמנא דאתפתחת אתלבשת בכמה לבושינ דנהורין דאורייתא ואתקשטת בכמה קשוטין דפקודין דעשה ובזמנא דאתפתחת ואתקשטת בקשוטהא בארבעה בגדי לבן דאינון יהו"ה ובארבעה בגדי זהב דאינון אדנ"י בארבע בתי דתפילין דיד ובארבע בתי דתפילין דרישא דאינון לקבלייהו ארבע לבושינ דכהן הדיוט אינון לקבל ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה

תרגום: בזמן שהשושנה הזו היא בגלות היא אטומה בזמן שתהיה גאלה בעולם נפתחת בחמשה אור זהו שכתוב ויאמר אלהי"ם יהי אור ובאותו הזמן שנפתחת מתלבשת בכמה לבושים של אורות התורה ומתקשטת בכמה קשוטים של מצוות עשה ובזמן שנפתחת ומתקשטת

- מאיר הכוונה -

¹ אולי תהלים סח יח, עי' ראב"ד בס"י לתת כחם זה בזה וזהו סוד כל הנבואות והעתידות והוא שם שבו נבראו שמים וארץ וכל אשר במ ששנאמר ה' ב"ם סיני בקדש ולפיכך הוא יוצא מן בראשית עד ב' ובהו כאשר

² "צ"י מ"ה תלת גלגולין דילה אינון" נמחק בגר"א ובמקומו איצת "י"ב מ"ה, מ"ה גלגולא דאדם י"ב תלת גלגולין אינון לקבל"

³ י' (גר"ל).

⁴ של המשכן

⁵ נוסח *##.אולי מעשר?

שְׁעָה"כ

בקשוטיה בארבעה בגדי לבן שהם יהו"ה ובארבעה בגדי זהב שהם אדנ"י בארבעת בתי תפילין של יד ובארבעת בתי תפילין של ראש שהם כנגדם ארבעה לבושי כהן הדיוט הם כנגד ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה.

בזמנא דהאי כו' - דאז אינן ניכרין בה אלא ה' עלון דלבר שהיא נאלמתי מן מלא דומיה מי"ה וכמש"ל: **ובזמנא דיהא פורקנא כו'** - הוא ה' עילאה ימא דאורייתא בה' ספרים של התורה ה' פעמים אור וז"ש בכמה לבושין דנהורא דאורייתא וע"ל (נב ע"ב מג ע"ב) בפורקנא בתרייתא כלא בימא דאורייתא כו': יהי אור כו' - ר"ל, ה' אור: *~**ואתקשטת בכמה פקודין דעשה ואתקשטת בקשוטהא בארבעה כו'** - כצ"ל~ והן תורה ומצות והן אור וגוונין וע"ל ט"ו א' והאי ה' איהי אתפשטת לאנהרא בחמש גוונין כו' וכד אתפשטת ה' עילאה לאנהרא כו' בתכשיטהא ככלה דמתקשטא כו' וידוע דפקודין הן בה והן גוונין דידה וע"ל ט' ב' מענין הגוונין ואמר בפ' תרומה קס"ו א' פתח ר' אבא כו' מאן דאתעסק באורייתא זכי? לההוא נהורא כו': **בארבעה כו' ובארבעה כו'** - והן הכל בכריאה בזו"נ דכריאה וכן עולמין דילה ונק' לבושין כמש"ל ג' ב' וזכאה איהו מאן דלביש כו' כשמיה כו' והן ג' דרגין שכוללין כל ע"ס דכריאה נהורין דאורייתא בינה ואלו ב': **בארבע בגדי לבן** - ר"ל, משמונה בגדים כתנת ומצנפת ואבנט ומכנסיים דשוין בכל הם בגדי לבן דאין בהם זהב וארבע שניתוסף בו ככולן זהב ומתייחדים ביה וכן בתפילין כמו שמפרש והולך אלא שתפילין הן בהיכלות שהן לבר ואלו בלבושין לכן אינן אלא בזמן הבית ואלו נק' בתי תפילין: **ארבע דכהן הדיוט אינן לקבל ארבע כו'** - ר"ל, אע"ג דאיכא עוד ארבע דכ"ה~ אלו אינן בכריאה אלא ביצירה דהיא מתכסה בהון מפני החיצונים לקבל ציצית כמו שמפרש והולך ועבר"מ פ' נשא קכ"א ב' דמיכאל איהו כהן הדיוט כו' וכן בציצית כמש"ש בפרשת פנחס רכ"ו ב' ציצית דאיהו דמי לרקיע דאיהו מטטרון דיוקנא כו' ע"ש בארוכה ותמן כסויא מקליפות דבעשיה שלא יזונו עיניהם ולהכי גוון דא נגד עיניהם כמ"ש בפ' תרומה לאו דאיהי לבושה דהא שש וארגמן לבושה ור"ל שש וארגמן הן ד"ו פרצופים ב' לבושים הנ"ל שש ו' ארגמן ד' והן ו' דרגין לכסא מד' חיות כמש"ש בר"מ:

ז. עי' בהגר"א בספד"צ ג ע"א ד"ה וזיוניהון ז"ל, או"א נקראו חיים כמ"ש (קהלת ז יב) והחכמה תחיה בעליה, ובניה נקראת חיים כמ"ש בזוהר (אחרי מות נח ע"א) ומה שמיה דההוא נהר, חיים שמיה, ונקראת אלקים חיים.

וז"ל הזהר אחרי מות: תא חזי כתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן ותנינן מה שמיה דההוא נהר¹ הא אוקימנא יובל שמיה דכתיב (ירמיה יז ח) ועל יובל ישלח שרשיו² ובספרא דרב המנונא סבא חיים שמיה דמתמן נפקין חיים לעלמא³ ואינן אקרונ חיי מלכא⁴ והא אוקימנא ההוא אילנא רבא ותקיפא דמזון לכלא ביה אקרי עץ חיים אילנא דנטע שרשוי באינן חיים⁵ וכלא הוא שפיר: תרגום: בא וראה כתוב ונהר יוצא מעדן, ושנינו מה שמו של אותו נהר, בארנו ששמו יובל, שכתוב ועל יובל ישלח שרשיו. ובספרו של רב המנונא סבא חיים שמו, שמשם יוצאים חיים לעולם, והם נקראים חיי המלך. והרי בארנו אותו עץ גדול וחזק שבו יש מזון לכל נקרא עץ החיים, האילן שנטע שרשיו באותם החיים, והכל הוא נאה.

- מאיר הכוונה -

¹ פי' יסוד אימא (מ"מ).

² פי' ועל יובל שהוא יסוד אימא ישלח ז"א שרשיו (מ"מ).

³ פי' שיסוד דאימא מסתיים בחזה דז"א ומתגלים החו"ג שבו ומאירים לז"א וגם המוחין שבשני קוים דז"א ימין ושמאל מתגלים ע"י הארת חו"ג דיסוד אימא ומוציאים הארתם לחוץ נמצא שעיקר המוחין תלוין ביסוד דאימא, ולכך אמר הזהר דמתמן נפקין חייין וכו' (מ"מ).

⁴ עי' ע"ח שער כט פרק ט: הטעם כי המוחין נקרא חיים של ז"א שהוא המלך, ואלו החיים נמשכים לו מאו"א הנקרא חיים כנודע. עי' זהר ח"ב קיז ע"א: עץ החיים תפארת, חיים דיליה חכמה ובניה, חיי המלך ודאי. עי' בהגר"א על ספד"צ יג ע"ד ד"ה והחיות, ועי' לג ע"ב ד"ה ואמר דכתיב. ועי' שעה"כ ו ע"ג, ח ע"ג.

⁵ אין להחיצונים אחיזה בהם, לכן נקראים הם חיים. ול"ז הוא משום שהם קרובים לאור א"ס, מקור החיים. ולכן הדעת כאשר שהוא למעלה נקרא עץ החיים, כי הוא האות ו' דהשם, אילנא דחיי, כמ"ש בפ' במדבר (קכא ע"א ושם קיט ע"א) וכן בפ' אחרי (נח ע"א) אילנא דנטע שרשוי באינן חיים, והוא הדעת דנפק מהחו"ב שנקראים חיים, ולכן נקרא אז עץ החיים (דע"ה ח"ב צז ע"ב).

שְׁעָה"כ

ע"י ע"ח שער כט פרק ט: הטעם כי המוחין נקרא חיים של ז"א שהוא המלך, ואלו החיים נמשכים לו מאו"א הנקרא חיים כנודע. ע"י זהר ח"ב קיז ע"א: עץ החיים תפארת, חיים דיליה חכמה ובינה, חיי המלך ודאי.

ע"י בבהגר"א על ספד"צ יג ע"ד ד"ה והחיות, וע"י לג ע"ב ד"ה ואמר דכתיב, דמיניה משמע דיש לחלק בין 'חיי האדם' ל'חיי המלך'. והוא, שהכח של 'וחי לעולם' הרי הוא חיי המלך, הבאים ממוחין דאו"א ע"י זיווגם פב"פ. ואילו לענין חיי האדם ע"י מש"כ הגר"א שם יג ע"ד ד"ה וענין רצוא, שחיי אדם (כוונתו שם לחיות האדם) באים מאו"א המצויים בבחינת זיווג אב"א בזיווג דלא מתפרשין לעולם. וע"י בהגר"א על תז"ח טז ע"ג ד"ה ואיהו, שם משמע שבחינת 'חיי האדם' היא חול לגבי בחינת 'חיי המלך'.

ע"י זהר ח"ב קיז ע"א: אי דן דינא דשקרא שליט עליה מלאך המות ושחית ליה ולבתר אוקיד ליה [בגיהנם] ואי דן דינ אמת קודשא בריך הוא ייעול ליה לגן עדן! ואטעים ליה [מ]אילנא דחיי [דאמר ביה] (דכתיב עליה) (בראשית ג כב) ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם [דאתברי] (ואתברי) באורייתא דאתמר בה (משלי ג יח) עץ חיים היא למחזיקים בה עץ החיים תפארת חיים² דיליה חכמה ובינה חיי המלך ודאי:

תרגום: אם דן דינ שקר שולט עליו מלאך המות ושוחט אותו ואחר כך שורף אותו בגיהנם ואם דן דינ אמת הקדוש ברוך הוא יכניסו לגן עדן ומטעים אותו מעץ החיים שכתוב עליו (בראשית ג) ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם שנברא בתורה שבה נאמר עץ חיים היא למחזיקים בה עץ חיים תפארת חיים שלו חכמה ובינה חיי המלך ודאי.

ע"י זהר ח"ג רנה ע"א: ובגין דא נדר דיהו"ה דאיהו תפארת ושבועה דאדנ"י דאיהו מלכות דעבדו על גלותא דלהון בחכמה ובינה יהון שביקין ושבייתין לא שרירין ולא קיימין ונסלח לכל עדת בני ישראל דחסד איהו מים גבורה אש תפארת אויר ובגין דא אוקמוה מארי מתניתין התר נדרים פורחים באויר ובגין דשבועה ממלכות³ דאיהי לתתא מיניה אוקמוה נדרים על גבי שבועות עולים ועוד אוקמוה כל הנשבע כאילו נשבע במלך עצמו וכל הנודר כאילו נודר בחיי המלך עצמו אדני חיי המלך יהו"ה ובגין דא (שם & ל) כי ידור נדר ליהו"ה: ואוף הכי⁴ אית רזא אחרא חיי המלך חכמה הה"ד החכמה תחיה בעליה כל הנודר ביהו"ה דאיהו תפארת כאילו נודר בחכמה דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א חיי המלך וכל הנשבע באדנ"י כאילו נשבע במלך עצמו דא אימא עלאה כאילו נשבע בה דאיהי עצם השמים⁵ לטוהר מסטרא דחסד עצם מעצמי ובשר מבשרי מסטרא דגבורה דא מלכות ובחכמה דאיהי חיי תפארת איהו סליק לאתקרי אדם הה"ד כתפארת אדם:

תרגום: ומשום זה נדר של יהו"ה שהיא תפארת, ושבועה של אדני שהיא מלכות, שעשו על גלות שלהם, בחכמה ובינה, יהיו נעזבים ומושבתים ללא תוקף וללא קיום, "ונסלח לכל עדת בני ישראל" שחסד הוא מים, וגבורה אש, ותפארת אויר, ומשום זה בארו בעלי המשנה, התר נדרים פורחים באויר. ומשום ששבועה ממלכות שהיא למטה ממנו, פרשוהו נדרים עולים/חלים על גבי שבועות, ועוד פרשו, כל הנשבע כאלו נשבע במלך עצמו, וכל הנודר כאלו נודר בחיי המלך. המלך עצמו, אדני. חיי המלך יהו"ה. ומשום זה נאמר "כי ידר נדר ליהו"ה".

וכמו כן כאן יש סוד אחר חיי המלך חכמה זהו שכתוב "החכמה תחיה בעליה", כל הנודר ביהו"ה שהוא תפארת כאלו נודר בחכמה שהוא שם יו"ד ה"א וא"ו ה"א חיי המלך. וכל הנשבע באדני כאלו נשבע במלך עצמו. עצמו זו אמא עליונה, כאלו נשבע בה שהיא "עצם השמים לטוהר" מצד החסד, "עצם מעצמי ובשר מבשרי" מצד הגבורה זו מלכות. ובחכמה שהיא חיי תפארת, הוא עולה לקראת אדם, זהו שכתוב "כתפארת אדם".

- מאיר הכוונה -

¹ שהוא היפוך של גיהנם, כי ג"ע הוא נוק' דקדושה, ועץ החיים ת"ת כמש"ו (יהל אור).

² ויקרא נח ע"א תיקון סו ע"ב (הערת הזהר).

³ כל הדין דהז"ת הוא בהמלכות כמ"ש הרב בשער טנת"א (פרק ז שם), וזהו שאמרו ברע"מ (פנחס רנה ע"א, ומשפטים קטו ע"ב) כי שבועה הוא במלכות, כי בה הוא מציאות השבועה, שהוא הוראת על הסכם כל הז"ת (דע"ה ח"ב קלז ע"א).

⁴ ר"ל בחו"ב כמש"ו (יהל אור).

⁵ דעצם חיור ובשר סומק כידוע (יהל אור).

פעה"כ

ח. ע"י זהר ח"ג יא ע"א: רבי אלעזר אמר¹ כלהו עשרה שמהן כתיבי ואנן תנינן קדמאה² אהיה דא סתימא עלאה כמאן דאמר אנא מאן דאנא ולא אתיידע מאן הוא לבתר אשר אהיה³ אנא דזמין לאתגליא⁴ באינון כתרין (אחרנין) דהא בקדמיתא סתים ולבית שרי לאתגליא⁵ עד דמטי לגלוייא דשמא (ס"א דשלימו) קדישא וכך כתיב במשה אהיה בקדמיתא סתימו דכלא אנא הוא מאן דאנא לבתר אשר אהיה אנא זמין לאתגליא לבתר אהיה בתראה ודא כד אימא מתעברא ועדיין הוא סתים אימתי אתגליא בזמנא דכתיב (שמות ג טז) לך ואספת את זקני ישראל ואמרת אליהם יהו"ה אלה"י אבותיכם וגו' דא שלימו דכלא והכא הוא גלוייא וקשורא דשמא קדישא בגין כך קדמאה דכלא אהיה:

תרגום: רבי אלעזר אמר כל עשרת השמות כתובים, ואנו שנינו שהראשון אהיה זה הסתום העליון, כמי שאומר אני מי שאני ולא נודע מי הוא. אחר כך אשר אהיה, אני שעתידי להתגלות באותם הכתרים (האחרים), שהרי בראשונה סתום ואחר כך מתחיל להתגלות, עד שמגיע לגלוי של השם (של שלמות) הקדוש, וכך כתוב במשה אהיה בראשונה הסתום של הכל אני הוא מי

- מאיר הכוונה -

1 ר"ל מ"ש הראשון שי' שמות מתחילין מן י"ה ואה"ה הוא כללא שהוא רומז בכל העולמות ובכל התורה לא מצינו שנזכר א"א כלל כמ"ש באד"ר ולזה אמר כל הי' שמות הם כתובי' בתורה והראשון הוא אה"ה אבל אינו רומז לא"א אלא רומז למציאות ז"א בתחילת מציאותו בסוד המתקלא בא"א (זהר הרקיע). אה"ה אשר אה"ה כח"ב, אה"ה ב' דז"א, ומחכמה ולמטה הו"ה ושלמה [אפשר דצ"ל שלימו (רד"ל), ועי' ז"ח שיה"ש נב ע"א] פירש הכל ז"א בעודו סתום במוח אבא, ובשעת זווג ובשעת עיבור אה"ה אשר אה"ה ובשעת לידה הג'. ואח"כ שנוולד כולו הו"ה וז"ש בגמ' (ברכות ט ע"ב) אני הייתי במצרים כו' בשעבוד מלכות, כי כן הוא בגלות. ובמצרים היה סתום יותר בלא תורה ושעבוד גדול, אבל בשעת התחלת הגאולה, אז היתה לידה, וז"ש ואמרת אליהם כו' ואח"כ ביציאת מצרים וה' הולך כו' (יהל אור).

2 סה ע"א (הערת הזהר).

3 ע"י הערה בסוף הספר. \$לבדוק\$

4 ר"ל עד עתה היה סתים אבל עתה שהתחיל להוציא ו"ד מן י' מזומן הוא להתגלות שתכלית זאת ההתחלה הוא להתגלות וזה ע"י התחברותו בא"י ומזדווג עמה ומתעברת ממנו בז"ן ותכלית הדברים הוא מ"ש כאן ושם הוא שבמ' אשר אה"ה הוא שמתעברת אימא וכו' כך פי' שם לבתר נפיק מניה שירותא שרומז לו"ד הנז' והוא מלת אשר שהוא ראש והוא שירותא (זהר הרקיע). מה שנתעברה דאל"כ איך יאמר מזומן להתגלו' אלא וודאי שנתעברה במלת אשר אה"ה כמ"ש שם וכלל העולה במלה א' שאמר בלשון זמין לאתגלי' ר"ל כבר הוא מזומן להתגלות בה שלא היה עד עתה שהכל סתים ולפי שנתקשה לו כיון שאמר במלת אשר אה"ה מוכן ומזומן לא יש זה אלא אחר גילוי ואיך קרא לו אה"ה לזה תירץ ואמר שאמת הוא שאה"ה הב' הוא פרטי שבערך אה"ה הראשון הנק' כללא דכולא זה פרטי שהראשון הוא א"א וזה מציאות הז"א אלא שהז"א בעודו באימא ואפי' כשמתחיל לצאת הגולגול' כמ"ש שם כל שלא יצא מציאותו ומתיישבין מדרגותיו כל א' במקומו אינו נק' הויה לפי שהויה מורה על שכבר נתהווה ולזה אמר כד אימא מתעברה ועדיין הז"א סתום ועדיין היא מעוברת יקרא סתום. וזהו מה שנלע"ד בכללות המאמר דוק ותשכח א"כ שם הא' הוא אה"ה כתר דז"א שאלו הי' שמות הם בז"א שהוא כללות כל האצ' שחכמה שלו נעשה ע"י אבא ובינה שלו נעשה ע"י אימ' וכתר שלו נעשה ע"י א"א שבינה שלו יורדת ועושה לו כתר נמצ' כל האצ' בכללו הוא בז"א דוק ותשכח וזה הכתר דז"א שאמרנו הוא אה"ה בתראה (זהר הרקיע). ע"י בהגר"א על ספד"צ כ ע"ב: הו"ה הוא דרגא דז"א שבו מנהיג העולם, והוא שמו של א"ס, ועל ידו מתגלה, וכל הדרגין שקודם לו הכל דרגין אליו שיתגלה, שעיקר הכוונה של א"ס הוא שיתגלה שמו בעולם וכו', ולכן שם של ז"א הוא עיקר השם המיוחד, וכל השמות שקודמין לו אה"ה ושאר השמות הן טפלין לו אע"פ שהן גבוהין יותר ממנו, והענין כי כל מה שיותר נעלם אין לו שם, עד שא"ס אין לו רמז לא בהרהור ולא במחשבה, וכל מה שמתחיל להתגלות יותר קונה לו שם יותר, כי השם הוא הגילוי, וכל השמות עד ז"א הם אינן שמות בעצמן רק על ז"א שיתגלה, שכאן רמז קצת על גילוי, כמ"ש במאמר הנ"ל (א"מ סה ע"ב) ואינן שם העצם אלא בז"א, ששם השם בעצמו מתגלה, וכן השמות מורין כן אה"ה שאהיה אח"כ ולא עכשיו והו"ה הוא יהיה בהוה [ע"י בהגר"א על אר"ח סי' ה], כי יהיה לשון הוה כמו ככה יעשה איוב (איוב א ה), ונתחלף הי' לו' הואיל ונעשה מפעולה שם כמו מן חיה חוה כי היא אם כל חי (בראשית ג כ), וכל השמות הוא בז"א ששם הוא גילוי, וזהו כוונתו, וכל השמות שקודם הוא ששם מורה שיתגלה, וכל מה שמתגלה יותר הוא יותר גדול. עיקר כל הגילוי דאצילות הוא רק בז"א שיצא ממנה (הקדו"ש לח ע"ד). \$לבדוק\$

5 וזהו מ"ש לבתר שארי לאולדא ולא כתיב אשר השתא יפוק ויתתקן כולא. פי' אחר שיצא נתקן הכל ונתגלה לבתר דנפיק כולא אתתקין וכו' שנק' כולא. ואמר הויה וכו'. פי' עד עתה שלא התחיל לצאת אלא גולגולת שלו אינו נקר' גילוי ועדיין אני אומר אה"ה ואחר שיצא הכל אינו נק' עוד אה"ה אלא הויה (זהר הרקיע). \$לבדוק\$

פְּעֵה"כ

שאני. אחר כך אשר אהיה, אני עתיד להתגלות אחר כך. אהיה אחרון וזה כשהאם מתעברת ועדיין הוא סתום, מתי מתגלה, בזמן שכתוב לך ואספת את זקני ישראל, ואמרת אלהם ה' אלהי אבותיכם וגו', זו שלמות הכל, וכאן הוא הגלוי והקשר של השם הקדוש, לכן הראשון של הכל אהיה.

ועיי"ש סה ע"ב: אהיה¹ דא כללא דכלא² דכד שבילין סתימין ולא מתפרשין וכלילין בחד אתר כדין אקרי אהיה כללא כלא סתים ולא אתגלייא בתר דנפק מניה שירותא³ וההוא נהר אתעבר לאמשכא כלא כדין אקרי אהיה אשר אהיה כלו' ע"כ אהיה אהיה זמין לאמשכא ולאולדא כלא⁴: אהיה כלומר השתא אנא הוא⁵ כלל כלא דכל פרטא אשר אהיה דאתעברת אמא וזמינת לאפקא פרטין כלהו ולא אתגלייא שמא עלאה⁶ לבתר בעא משה למנדע פרטא דמלה מאן הוא עד דפריש ואמר אהיה (ס"א יהו"ה) דא הוא פרטא⁷ והכא לא כתיב אשר אהיה ואשכחנא בספרא דשלמה מלכא אשר בקיטורא דעדונא⁸ קסטירא⁹ בחברותא עלאה אשתכח¹⁰ כד"א (בראשית ל יג) באשרי כי אשרוני בנות אהיה זמינא לאולדא¹¹:

תרגום: אהיה זה כלל של הכל, שכאשר שבילים סתומים ולא מתפרשים וכלולים במקום אחד, אז נקרא אהיה, הכלל של הכל, סתום ולא נגלה. אחר שיצאה ממנו ראשית, ואותו נהר עבר למשוך את הכל, אזי נקרא אהיה אשר אהיה, כלומר על כן אהיה, אהיה מזומן להמשיך ולהוליד הכל.

אהיה, כלומר עכשיו אני הוא הכלל של הכל, הכלל של כל פרט. אשר אהיה, שהתעברה האם ועתידה להוציא את כל הפרטים ולגלות את השם העליון. אחר כך רצה משה לדעת מהו פרט הדבר עד שפרש ואמר, אהיה (יהו"ה) זהו פרט, וכאן לא כתוב אשר אהיה. ומצאתי בספרו של שלמה המלך, אשר בקשר של עדון הממשלה נמצאת בחברותא עליונה, כמו שנאמר באשרי כי אשרוני בנות, אהיה עתידה להוליד.

ט. עי' זהר ח"ג רג ע"ב: אשרוני וגו' (במדבר כג ט) ציורא ודיוקנא דאבוי אתרשים ביה ממש ומההוא זמנא דהוה במעהא דאמיה מסטרא דילה אתמתח ואושיט פסיעה לבר יתיר כי

- מאיר הכוונה -

¹ שמות הכלליים דאצילות הוא רק אהיה יהו"ה אדנ"י שהם שמות דא"א ז'ן, ע' זוה"ק אחרי מות (סה ע"א וע"ב) ובתיקונים (קמב ע"ב), אבל או"א אין להם שמות בפנ"ע (כללים ח"א כז ע"ד).

² פי' אריך ועיין פי' ויקרא בדף י"א ע"א (מ"מ).

³ פי' אחר שיצאו מאריך אבא הנקרא שירותא וההוא נהר שהיא בינה נתעברה בז'ן כדין איקרי אשר אהיה שהם או"א אשר אב"א שהוא ראש, ואהיה בינה (מ"מ).

⁴ פי' כמ"ש הרב שאהיה מורה על העיבור (מ"מ).

⁵ פי' חזר לפרש הענין היטב שאהיה הא' הוא אריך אשר אהיה הם או"א (מ"מ).

⁶ פי' זעיר הנקרא הו"ה (מ"מ). הא"א הנה הוא רק השורש דכל עולם, שהרי הוא רק בהקוצו של י' דהשם הכללי שבכל עולם, וגילוי הוא באו"א וז'ן וכנ"ל, לכן נקרא א"א בשם אהיה, שהוראתו הוא על לעתיד, אנא זמין לאתגליא כמ"ש בפ' ויקרא (יא ע"א) ופ' אחרי (סה ע"ב), והוא במה שמתגלה אח"כ בהד' פרצופים או"א ז'ן, שהם הד' אותיות דהשם הו"ה ב"ה, אבל הוא עצמו הנה הוא רק בבחי' אהיה, כי אין לו גילוי בשם הו"ה ב"ה, אלא רק בקוצו של י' (הקדוש' לד ע"ג), נקראו אורות המקיפים רק בשמות של אהיה וכמ"ש בשער השמות (פרקים ג ד ו), כי הוראת אהיה הוא רק לעתיד, אנא זמין לאתגליא כמ"ש בזוה"ק (אחרי מות דף סה ע"ב), כי כל המקיפים הוה עיקר גילויים רק לעתיד (ביאורים ח"א כג ע"ב).

⁷ פי' בינה ואהיה הג' שזה מורה על זמן הלידה דזעיר שאימא ילדתו כדמפרש בסמוך ובכך קראה פרטא, ואי גרסי' הו"ה זה היה פרטא א"ש שהוא זעיר הנק' הו"ה (מ"מ).

⁸ פי' בקשר העדון שהוא אבא הנק' עדן קסטירא עילאה שהיא אימא (מ"מ).

⁹ אוהל כי אהל היא בינה, כמד"א באשרי פי' שבינה נק' אשר על שם שמתחברת עם חבא הנק' אשר שהוא ראש (מ"מ).

¹⁰ דהיינו שמתחברת עם אבא ומזדווגים ומתעברה מזעיר ולכך נכתב ע"ג בקיטורא קשר וע"ש (מ"מ).

¹¹ פי' אהיה הג' מורה על זמן הלידה וכדבסמוך (מ"מ).

פסיעה"כ

מראש צורם אראנו דא דיוקנא וציורא דאבוי (ממש) כיון דהוה במעהא דאמיה אשורנו אושיט פסיעה לבר¹ כגוונא דא **ד**:

ודא הוא ומגבעות אשורנו² במתיבתא עלאה גבעת חסר ו' (רמאה דכלא ההיא עלאה דכלא) במתיבתא דרקינא ומגבעות באת ו' ואשלים לתרין סטרין חד דהא האי גבעת³ לא אתפרשא מן ברה⁴ לעלמין ולא שבקת ליה וע"ד אתכליל ו' בהדה לעלם וחד דהא גבעה דלתתא ברא דאתכליל בה אצטריך לזמנא דאתי כד ייתי מלכא משיחא לנטלא ליה גבעת עלאה ולאעלא ליה גו גרפהא בגין לאתקפא ליה ולאוקמא ליה בחיין עלאין ומנה יפוק בההוא יומא משיחא דדוד:

תרגום: "אשורנו וגו'", ציור ודמות אביו נרשם בו ממש, ומאותו זמן שהיה במעי אמו, מצד שלה התמתח והושיט פסיעה לחוץ יותר, כי "מראש צרים אראנו", זו דמות וציור אביו (ממש),

כיון שהיה במעי אמו, "אשורנו", הושיט פסיעה לחוץ כדוגמא זה **ד**.
וזוהו "ומגבעות אשורנו", בישיבה העליונה, גבעת חסר ו', (גבוהת הכל, אותה עליונת הכל) בישיבת הרקינא, "ומגבעות" באות ו', ומשלים לשני צדדים, אחד שהרי הגבעת הזו לא נפרדת מבנה לעולמים, ואינה עוזבת אותו, ועל כן נכלל ו' אתה לעולם. ואחד שהרי גבעה שלמטה, בנה

- מאיר הכוונה -

1 ז"ל הרב בליקוטים. דע כי בעיבור הלבשו נה"י דזעיר על חג"ת דזעיר. והמ' עלתה למעלה על היסוד והלבישה אותו נמצא כי היסוד מלביש לת"ת והמ' מלבשת היסוד ובזה תבין מ"ש בפ' בלק אשורינו דאויט פסיעה לבר. כי כאשר הלבוש יסוד לת"ת הנה הוא שוה לשאר ספירות בעובי כי גם נצח מלביש לחסד והוד לגבורה ויסוד לת"ת. אך בשגם המלכות מלבשת ליסוד נמצא יש שם ג' ענפים שם ת"ת ויסוד ומ'. ושם בעובי קצת יותר במקום המ' הוא כדמות פסיעה היוצאת לחוץ (מ"מ). עיקר עצמותה [דנוק] גופה שהוא נקודתה העצמית שבה יצאה מתחילה ג"כ כלולה רק בז"א, וכן נשאר שרשה בז"א לעולם, כי מתחילה בהיותם שניהם כלולים בבניה, והוא באות ה' ראשונה דהשם הו"ה ב"ה, אשר צורת אות ה' הוא ד' ו', הנה היתה כלולה שם עמו בסוף הקו דהו' (הקדו"ש מד ע"ג), מה שאמרנו כי בנין הנוק' הנה הוא מהי' מלכיות דז"א, הנה אין הכונה שהיא נוטלת אותם אחר שנשלם הוא בהם ואחר שיצאו בו בגילויים, וכמו שמשמע לכאורה בדברי הרב במיעוט הירח (פרק א בהמ"ק שם) ע"ש, כי הרי תחילת בנין הנוק' הנה הוא עם תחילת בנין הז"א ביחד, ונמשך מציאות שניהם יחד, כי נארגים שניהם כאחד מתחילת יצירתם וכמ"ש בזוה"ק בלק (רג ע"ב) ומההוא זמנא דהוה במעהא דאמיה מסטרא דיליה אתמתח ואויט פסיעה לבר יתיר (שהוא שורש הנוק') כו', כיון דהוה במעהא דאמיה אושיט פסיעה לבר כו' כו', ע"ש. והוא סוד הו' זעירא שבתוך ה' ראשונה דהבינה, ובו הוא הפסיעה לבר, והוא על שרשה אשר גם בהבינה עצמה וע' פע"ח שער התפילין (פרק טז דרך ב' ג') וכן בשעה"ק (דף נ ע"ב וע"ג). ומאותו הפסיעה לבר היא נתקנת בעת עיבור ז"ן למציאות עטרת היסוד שבו, ואח"כ נתקנת עמו בעת היניקה בהת"ת שבו ובסוד צלע, ואז הנה היא מדה אחד שלימה כשיעור ספי' הת"ת דז"א, והיא אז ה' תתאה של השם טפלה אליו, כי היא אז רק כשיעור מדה אחת שבו ודבוקה עמו (כללים ח"ב נא ע"ג), עי' שער המלכים פרק ז', ושעה"ק לא ע"ד (ביאורים ח"א טל ע"ב).

ע"ח שער תיקון הנוק' פ"ד, שער הירח פרק א' (לש"ו).

2 ענין זה נתבאר בפ' נשא דקמ"א ע"ב והענין הוא כי בהיות ז"א בסוד העיבור במעי אימא עילאה היה שם בסוד ו' זעירא שבתוך ה' ראשונה של ההו"ה הרומזת באימא ואותה הו' זעירא שבתוך ה' היא רומזת אל הז"א שהיה אז בו בחינת שש קצוות שבו. והנה בסיום הו' שם עומדת הנקבה והיא השביעית כי הנה חג"ת שלו עלו במקום חב"ד ונה"י שבו עלו במקום חג"ת שלו כנודע אצלנו ונמצא כי התחלת הנוקבא היא שם מאחורוי בסוד זו הו' שלו שהיא הת"ת כי שם הוא סיום שש קצוות שלו והוא סיום הו' ושם ברגל הו' זו מאחוריה שם נתדבק המלכות וזהו סוד אושיט פסיעה לבר כי המלכות היא שם בבחינת פסיעה בסוף הו' והיא לבר רוצה לומר מאחורוי מאחורי הו' ולא פנים בפנים ולכן צריך הסופר לכתוב ציור ה' ראשונה של ההו"ה באופן זה ה' שאותה הו' אשר בתוך אות ה' תהיה ברגליה פסיעה אחת בולטת לחוץ מן אות ה' ולא לפנים ממש בתוך ה' כלפי פנים אלא כלפי חוץ וזמ"ש אשורנו לשון פסיעה מלשון תמוך אשורי במעגלותיך. עוד מצאתי כתוב קרוב אל הנז' וז"ל כבר הודעתך ענין פסיעה זו שהיא בחינת הנוקבא דז"א שהיתה בחינת אותה הפסיעה שבסוף רגל אות ו' שבתוך ה' עלאה כמבואר לעיל והטעם להיותה שם הוא כדי שכאשר תתגדל בבחינת פרצוף בהיותה עדין בבחינת אחור בחזה ז"א כי שם ביתה ומקומה כנודע. ולכן כשנולד ז"א יצתה עמו בסוד פסיע' לבר בסיום ו' של ז"א ואז חזרה אל אחורי זו הו' ואח"כ כשנגדלה ונתארכו שלשה אחרונות של הו' שהם בחינת הנה"י של ז"א כנודע אז נשארה היא דבוקה באחורים שלהם (שער מאמרי רשב"י).

³ בינה (רח"ו).

⁴ ז"א (רח"ו).

שעה"כ

שנכלל עמה צריך לעתיד לבא כשיבא מלך המשיח לקחת לו גבעת עליונה ולהכניסו תוך כנפיה, כדי לחזק אותו ולהעמידו בחיים עליונים, וממנה יצא באותו יום משיח של דוד.

י. עי' אד"ז רצ ע"ב: (אבל) האי אימא לא אפסיק רעותא דתרווייהו לעלמין כחד נפקין כחד שריין לא אפסיק דא מן דא לעלמין ולא אסתלק דא מן דא ובג"כ כתיב ונהר יוצא מעדן יוצא תדיר ולא אפסיק הה"ד וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו (ישעיה נח יא) ובג"כ כתיב רעיתי ברעותא דאחזה שריין באחדותא שלימותא אבל הכא אקרי כלה דכד אתא דכורא לאתחברא עמה היא כלה כלה איהי אתייהא ממש ובג"כ תרי תקונין דנוקבי פריש שלמה תקונא דקדמיתא סתימא בגין דאיהי סתימא ותקונא תניינא פריש יתיר ולא סתים כולי האי.

תרגום: (אבל) אימא זו, לא נפסק הרצון של שניהם לעולם, כאחד יצאו וכאחד הם שרויים. אין נפסקים זה מזו לעולם, ואינם מסתלקים זה מזה. ולכך נאמר "ונהר יוצא מעדן" יוצא תדיר ואינו נפסק. וזהו שנאמר וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. ולכך נאמר "רעיתי" [שכן] שרויים ברצון של אחזה ובאחדות שלימה. אבל כאן היא נקראת כלה, שכן כאשר בא הזכר להתחבר עמה, כזאת קרויה "כלה", - כ"כלה" ממש ולכך הינם ב' תיקונים, של ב' נקבות. שלמה פירש את התיקון הראשון הסתום, לפי שהיא סתומה, ואת התיקון השני פירש יותר, ולא סתם כל כך.

¹(אבל) האי אימא לא אפסיק רעותא דתרווייהו לעלמין - שכן זיווגם הוא תדיר, והוא זיווג כללי, ואם היה נפסק ח"ו היה נחרב העולם, וזיווג זה הוא מה שאנו מכנים "זיווג חייוני" אשר תכליתו חיות העולמות (מ"א קי). כחד נפקין - כשיצאו או"א הם יצאו ממו"ס, וממילא בעל כרחך שבמ"ס יש שורש של בחינת דו"ג (שכן אין ו'וד שאינו כעין המולידו), אלא שאין הנקבה ניכרת שם, ולכן או"א כחדא נפקין וכחדא שריין (בהגר"א על ספד"צ ה ע"ג ד"ה ועוד נ"ל). וכמו"כ י"ל בזיווג ע"ב וס"ג דא"ק (לש"ו כללים ח"ב יח ע"א וכן דף מ ע"ב). מש"כ "כחד נפקין" הוא כעין מש"כ בזהר (ויקרא ד ע"א) שאו"א הינם "תרי רעין דלא מתפרשין" (לש"ו כללים ח"ב קכב ע"א), ועכ"ז אמא היא למטה מאבא (לש"ו דע"ה ח"ב קנח ע"ד). כחד שריין - לפני התיקון או"א לא היו משגיחין אפין באפין, הואיל ואו"א כחדא שריין, לכן החסרון הוא בשניהם בשוה² (בהגר"א על ספד"צ ג ע"א ד"ה בא"א לא). זיווגם של או"א הוא תדיר ולא פסיק לעלמין. והוא בחשאי, שכן זיווג זה הוא נעלם מאד, בסוד החכמה העליונה שאינה מושגת כלל (בהגר"א על ספד"צ יג ע"ד ד"ה וענין רצוא). וכך יהיה זיווג זו"ג לעתיד לבא (פת"ש א"א לו)³. לא אפסיק דא מן דא לעלמין⁴ - אין בחי' המבדלת ביניהם, על אף שאבא מלביש את א"א מימין ואמא משמאל. אמנם אין בחי' הפסק ביניהם, אלא ימין ושמאל מחוברים ודבוקים זה בזה (מ"א קיא). ולא אסתלק דא מן דא, ובג"כ כתיב ונהר יוצא מעדן, יוצא תדיר ולא אפסיק - זוהי בחינת המים הבאים לאימא (מ"א קיג). הה"ד וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו (ישעיה נח יא) - זוהי בחינת המים היוצאים מאימא (מ"א קיג). ובג"כ כתיב רעיתי ברעותא דאחזה שריין באחדותא שלימותא - או"א הינם ב' רעין (בהגר"א על ספד"צ יד ע"ג ד"ה וזהו חכמה בכינה). בפסוק זה שבשיר השירים נקט בג' לשונות "אחותי" "רעייתי" "תמתי" כנגד זיווג, נישוק וחיבוק, ובשלשתם הם בבחינת רעים דלא מתפרשין (מ"א קיג⁵). אבל הכא אקרי כלה, דכד אתא דכורא לאתחברא עמה היא כלה, ככלה איהי אתייהא ממש, ובג"כ תרי תקונין דנוקבי פריש שלמה - בשיה"ש בתחילה קראה רעייתי, וכן לבסוף, ואילו באמצע קראה "כלה", למימרא שרעייתי הוא בחי' אמא עלאה, ועד שנכנסו לא"י עדיין לא נתגלתה הפרטיות והפנימיות של השגחתו ית' כי אם במקום המשכן, ואילו לאחר שנכנסו לא"י היא נתעלתה להיות בבחינת "כלה", ואח"כ בגלות חזרה להיות בבחינת "רעייתי" בלבד (מ"א קיג). תקונא דקדמיתא סתימא בגין דאיהי סתימא, ותקונא תניינא פריש יתיר ולא סתים כולי האי, ולבתר תליא כל שבחא בההיא דלעילא, דכתיב אחת היא לאמה ברה היא לילודתה (שיר ו), ובגין דאיהי אימא, מתעטרא בעטרא דכלה, ורעותא דיו"ד לא אפסיק מנה לעלמין, אתיהיב ברשותה, כל חירו דעבדין כל חירו דכלא, כל

- מאיר הכוונה -

¹ מים אדירים קי גורס את המוסגר.

² כלומר שהם היו בסוד אב"א.

³ עי' לש"ו כללים ח"א עד ע"ג שמעמיד את דברי האידרא על ענין היות חו"ב בסדר ג' קוים ולא קו א'. אמנם צ"ע אם כוונתו שהדבר הוא בדווקא.

⁴ גליונות הלש"ו: לעיל סא ע"ב ועי' בשלח נה ע"א.

⁵ רבינו לא פירש מהו החילוק ביניהם וצ"ע.

שְׁעָה"כ

חירו דחייביא, לדכאה לכלא - כאן הוא מקוה לכולהו, וכמש"כ בש"סמקוה ישראל ה', מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל (יומא פה ע"ב) (מ"א קטו). דכתיב כי ביום הזה יכפר עליכם (ויקרא טז) - וזה סוד יוה"כ, ובסוד אימא עלאה, ה"ה בבחינת קבלת אור השמש לאחר שנתו, דהיינו עשרה ימים אחרי מולד הלבנה, והוא מקבל מהעולם העליון, ובסוד בינה, ג"ע, ועולם הבא (מ"א קטו). וכתיב (שם כה) וקדשתם את שנת החמשים שנה יובל היא - יוה"כ הוא בכל שנה ושנה, הרי הוא בינה, אָם הו"ק, אמנם יובל הוא בינה דבינה, ובסוד השער הנו"ן (מ"א קיז). מאי יובל, כמד"א ועל יובל ישלח שרשיו (ירמיה יז), משום שהוא נהר דאתי ונגיד ונפיק ואתי תדיר ולא פסיק - "ולא פסיק" דהיינו לעלמא דאתי. ולכן הוא מכונה "יובל" שכן תמיד הוא מוביל (מ"א קיז).

יא. עי' זהר ח"ג רלו ע"א: נצח והוד תרין פלגי גופא¹ אינון כגוונא דתרין תאומים² ובגין דא אתקריאו שחקים תרווייהו כחדא ו' ו' אינון מן ושט מסטרא דשמאלא ואינון תרין טוחנות מסטרא דימינא:

תרגום: נצח והוד, שני חצאי גוף הם, כדוגמת שני תאומים, ומשום זה נקראים שחקים שניהם כאחד, ו' ו' הם מן ושט מצד השמאל, והם שתי הטוחנות מצד הימין.

ועי' שער השמות ו': נצח והוד דז"א, דע כי נו"ה דז"א³ הוא סוד חד גופא בבחי' חיצונים, אבל בבחי' פנימי' הם תרי פלגי גופא כנזכר בזוהר (פנחס רלו ע"א⁴). כיצד, הנה שם החיצון הוא שם צבאות, ושם זה כולל שניהם יחד, ואח"כ באמצע הוא שם א' לבד כולל לשניהם שהוא ברבוע, צ צב צבא צבאות. והרי כי מצד ב' (שמות) [לבושים] אלו (החיצונים) [החיצוני והאמצעי] הם כלולים ביחד, אבל הג' והוא הפנימי מצדו הם נחלקים לב', שם הוי"ה בנצח ושם אדנ"י בהוד. ואמנם סוד הענין הוא, כי הנה נתבאר אצלינו, כי מקום רישא דנוקבא דז"א הוא אחורי חדוי דז"א כנזכר באדרא (קמא ע"ב), והנה נוקבא שיעור קומתה קצרה מקומת הזכר, כי הנה ראש הזכר הוא (כחב"ד) [בחב"ד] ורגליו הם למטה, והנוקבא ראשה היא בחזה [הזכר] ורגליה הם שוים ומסתיים עד סיום רגלי הזכר. ונמצא כי בנה"י של הזכר שם הוא קומת הנוקבא⁵. ולכן תמצא כי יש בנו"ה ב' כליות, ותרין ביעין דדכורא, וב' שוקיים, וב' ירכין, וב' רגלין, בכל אלו הבחי' הוא שיעור קומת הנוקבא מן המוחין שבה עד הרגלים שבה כמ"ש בע"ה. עי' תז"ח נא ע"ג: גליף גליפו ובטש בצירוא ואפיק ו' (נצח)⁶ דאזלא תדיר ואחיד רחיו, ושחיק נהירין למיזן עלמין באנון נהוריו, דשחיק חמש סמנין דקטרת, בוסמין אתערבן בהדיהו, איהו שחיק ונהיר, ולא אתבסם לבר, טמיר גרמה דלא יתבסם ולא יריחון בה ריחא קדמא לשמושא, ברזא [צ ע"ב] דת"ק רוזין דמלכא

קאם על קיומה, ומלכא תמיד עלה, בה שרין כל אנון מהימני קשוט, חד חברא אית לה יהיב רשו דא לדא מיומ' דהו אולפי הכי גליף ובטש בגלפוי ואפיק ז' (הוד) ההוא מהימנא אחרנא דלגבי חברי' כל אומנותה דחברה איהו עביד קאים לגביה ברעוא סגי

תרגום: מחוקק חקיקה ומכה בצירוי ומוציא ו' שהולכת תמיד ואוחז רחים ושוחק האורות לזון העולמים באותם האורות ששוחק חמשת סמני קטרת הבשמים מתערבים עמם הוא שוחק

- מאיר הכוונה -

¹ כלומר שאין לאחד פעולה בלי חבירו שני כלים משמשים פעולה אחת יחד כריחים שהם ריחים ורכב והיינו שחקים, ולכן בשתי מדות אלו שם משותף אפיקי מים, שחקים, צבאות וכיוצא (אור יקר). עי' ע"ח שער השמות ו': נו"ה דז"א הוא סוד חד גופא בבחי' חיצונים אבל בבחי' פנימי' הם תרי פלגי גופא. ועי' בהגר"א על ספד"צ ז ע"ג, שמביא מקור לדבריו אלו מתז"ח בסופו (נא ע"ד): 'כל אומנותיה דחברה איהו עביד'.

² לא שיהיה הכוונה שהם מדה אחת חס ושלוש שאם כן הם תשעה ספירות אבל הכוונה שהם תאומים בכל פעולותם והאחד מסכים עם חבירו לעולם, ויהיה הסבה לזה התפארת הפועל על ידם וזהו שאמר תרי תאומים מצד המוליד אותם שהם נמצאים מהתפארת המתחים אותם ומסכימם אל פעולה אחת והיינו על ידי היסוד קושרם יחד, ולכן שם צבאות שם משותף לשניהם יורה אות הוא היסוד בצבא שלו שהם נצח והוד (אור יקר).

³ לעיל שער מ' דרוש ח' דף פג ע"א (לש"ו).

⁴ עי' הערה בסוף הספר אות יא עמוד 55.

⁵ ונמצא כי בנה"י של הזכר שם הוא קומת הנוקבא" נמחק בשעה"ק, ובמקומו איתא "ונמצאו כל י"ס שלה נכללי' בשעור שני שלישי ת"ת ובהוד ויסוד."

⁶ עי' תיקון"ז עט סוף ע"ב שְׁהַגְר"א גורס את המוסגר.

שְׁעָה"כ

ומאיר ולא מתבשם בחוץ טומן עצמו שלא יתבשם ולא יריחו בו ריח קדם לשמוש בסוד של חמש מאות רזים של המלך עומד על מקומו והמלך תמוך עליו שורים בו כל אותם נאמנים של אמת חבר אחד יש לו נותן רשות זה לזה מיום שהיו לומדים כך חוקק ומכה בחקיקותיו ומוציא ז' אותו הנאמן האחר שאצל חברו את כל אמנות חברו הוא עושה עומד אצלו ברצון גדול

בהגר"א: דאזלא תדיר - שהן השוקיים וכמ"ש סומים באדם שוקיים: **דאחיד רחייך ושחיק כו'** - כמ"ש שחקים שהן נו"ה שבו רחיים וטוחנין מן לצדיקים ואמר בזוהר לצדיק וצדק והן כליות שמבשלין הזרע¹: **חמש סמנין כו'** - שהן הכתוב בפ' (שמות ללד) קח לך סמים כו' וחשיב סמים השני לחסד והן חמש נהורין דחמש ספירות כמ"ש: **ולא אתבסם לבר** - כמ"ש גנאי לת"ח שיצא כשהוא מבושם לשוק ונו"ה נקראין ת"ח כידוע וכל בניך למודי ה' והן אינן מתבסמין עד שימוש צדיק בצדק שיראין שלא יצא לבר כמו הכליות שאין טוחנין עד הזיווג²: **ברזא דת"ק רזין כו'** - כמ"ש עץ החיים מהלך ת"ק שנה והן ג' שערי בינה שנכללין בה' ספירות מחסד עד הוד ונכללין ביסוד וכ"א נכלל מעשר כידוע וכמ"ש במדרש הנעלם פ' לך לך ע"ש: **ומלכא תמיך עליה** - שהן תומכיה של עץ חיים כידוע³: **ביה שריין כו' קשוט** - ר"ל הנביאים שנקראים נאמנים שמגלה להן הקב"ה רזין דיליה כמ"ש בכל ביתי נאמן הוא ובנו"ה הן הנביאים כידוע: **חד חבריה כו'** - הוד שהן תרי פלגי דגופא שכל מעשיהם ביחד כידוע⁴ וז"ש יהיב רשו כו' כמ"ש וקרא זה אל זה שנותנין רשות זה לזה כידוע והן בנו"ה שבהן שריין זו"נ כידוע ובהן י"ב צינורות בכ"א כידוע שבב' כליות בכ"א י"ב צינורות: **מיזמא דהו אולפי** - שהן למודי ה' ותרגום וקרא זה כו' ומקבליו⁵ דין מן דין כו' והן הכליות יועצות⁶ והן בעץ החיים אילנא דחיי שניהם יועצין לטובה כידוע וז"ש כל אומנתיה דחבריה כו': **קאים לגביה** - שני השוקין וכליות ברעו סגי ששוחקין המן באהבה גדולה⁷ כידוע וד"ל: **דא על דא קאים** - שלכן נקראין מעלה ומטה כידוע: **נטיל** - כנ"ל מקבלין כו' (במדבר ב יז) וכאשר יחנו כן יסעו כו':

יב. עי' זהר ח"ג רטז ע"ב: מאי להצהיל פנים משמן אינון י"ב פנים ד' דאריה ד' דשור ד' דנשר⁸ דאינון מיכאל אריה ארבע אנפין דיליה (יְהוָה) יהו"ה ארבעה אנפין⁹ דשור ואיהו גבריאל

- מאיר הכוונה -

¹ ע' רע"מ פנחס רל"ה ע"א תרין כולייך האופים ומבשלין הזרע דנחית מן מוחא ומבשלין מיא דמקבלין מכנפי ריאה, עכ"ל.
² אם כן היות הנ"ה לבר מגופא זה דווקא שלא בשעת זיווג, ולכן מובן מתאי מייחסים הנ"ה לרגלין ומתאי לכליות (וכן משמע בלש"ו כללים ח"א כא ע"ג), אבל ע' ת,ז סוף קו ע,א שהכליות הם לבר מגופא.
³ דהיינו שהם התמכין של כל הקומה ששורש בע"ח, ואז המלך הוא?
⁴ בהגר"א ת"ז צה ע"ג רגל א' בלא חבירו אינו משמש כלום
⁵ דהיינו מקבלים תורה א' משני, כלשון האדרא קל: קום רבי יוסי בקיומך קם ר' יוסי ואמר בימוי דמלכא משיחא לא ימרון חד לחד אליף לי חכמתא דכתיב (ירמיה לא) ולא ילמדו עוד איש את רעהו וגו'
⁶ יועצים א' את השני, במתור זיווג שמתאחדים הימין ושמאל יחד (ע' קסה. ד"ה כליות), וע' קכד ע"ג ד"ה רוח עצה, שיוצעות היא לשון של השקאה שנותנת חיות
⁷ אין קשוי זרע אלא בדעת.
⁸ והא. ל"ל והן (יהל חור).

⁹ בניקוד מְלֶךְ מְלֶךְ מְלֶךְ (ועי' ליקוט על ניקוד זה שנדפס בת"ז דף י"ח) (יהל אור). הויה אלהים הוא גימ' כמספר הנקודות דג' הויות דמְלֶךְ מְלֶךְ מְלֶךְ, כמ"ש ברע"מ (פינחס ריז ע"א) (דע"ה ח"ב מח ע"ב), סוד שם של י"ב, שהוא ג' הויות דמְלֶךְ מְלֶךְ מְלֶךְ, מלך, הויה ויהויה, שהם י"ב אותיות דג' הויות וכמ"ש כ"ז בספר יצירה להגר"א (פרק א משנה א אופן ג דף ג ע"ד) ובכ"מ. וכן מְלֶךְ מְלֶךְ מְלֶךְ מלך הוא גימטריא קי"ב, שהוא סוד יב"ק, יחוד ברכה קדושה, שהם בדעת, כי הדעת שהוא הקו האמצעי שם הוא היחוד, והוא כולל הב' קוין דימין ושמאל שהם ברכה וקדושה, וכמ"ש בפ' משפטים (דף קטז סע"א) ופ' עקב (דף רעב ע"ב) ובכ"מ בזוהר ותיקונים, וע' רע"מ פנחס (דף ריז רע"א). וכן הוא גימטריא הויה אלהים, שהוא כללות החו"ג, שהם בדעת וכו' אמנם בתפילת ר' נחוניא בן הקנה, מבואר כי השם י"ב שביסוד הנה הם ה"ב צרופי הויה, והם יוצאים ג"כ מהג' שמות הויה מלך הויה מלך הויה ימלך, ג' צירופים מהג' יודיין, וג' מהג' ההיין, וג' מהג' וויין, וג' מהג' ההיין האחרונים, ומקורי

שְׁעָה"כ

ואינן (תְּהִי"ה) יוד ד' אנפין דנשר ואיהו נוריאל ואינן (תְּהִי"ה) יהו"ה ואינן ממנן תחות חס"ד פח"ד אמ"ת דרגין דתלת אבהן ואוקמוה רבנן האבות הן הן המרכבה וסלקין (ס"א נקודין) נהורין¹ לחשבון² יב"ק ואינן מלך מלך ימלוך יהו"ה אהי"ה אדנ"י סך הכל יב"ק:

תרגום: מה זה "להצהיל פנים משמן" אלו שנים עשר פנים, ארבעה של אריה, ארבעה של שור, ארבעה של נשר, שהם מיכאל אריה ארבע פנים שלו יהו"ה, ארבע פני שור והוא גבריאל והם יהו"ה, ארבע פני נשר והוא נוריאל והם יהו"ה, והם ממונים תחת חס"ד פח"ד אמ"ת, דרגות שלשת האבות, ופרשוה רבותינו האבות הן הן המרכבה, ועולים (נקודים) האורות לחשבון יב"ק, והם מלך מלך ימלך, יהו"ה אהי"ה אדנ"י, סך הכל יב"ק.

ועיי"ש רכט ע"א: ורזא דמלה וגביהן וגובה להם וגבותם וגביהן גדפין וגובה להם אנפין וגבותם דאינן³ עלייהו מלאות עינים סביב לארבעתן כלהו מרובעות וכלא קשוט⁴ ע' ענפין (נ"א אנפין) לאורייתא גדפין אדני אנפין יהו"ה עיינן אהיה וסלקין יב"ק בחושבן אדני במעשה יהו"ה בדבור אדיד במחשבה:

תרגום: וסוד הדבר "וגביהן וגובה להם" "וגבותם וגביהן" כנפים, וגובה להם פנים, וגבותם שהם עליהם מלאות עיניים סביב לארבעתן, כולם מרובעות, והכל אמת. שבעים ענפים (פנים) לתורה, כנפים אדנ"י, פנים יהו"ה, עיניים אהי"ה, ועולים יב"ק, בחשבון אדנ"י במעשה, יהו"ה בדבור, אהי"ה במחשבה.

ועי' תיקו"ז קמט ע"ב: ועוד עיינן גבוהין מסטרא דימינא ועיינן עמיקין מסטרא דשמאלא דא ענו ודא ביישן מסטרא אחרא דא גס רוח ודא עז פנים כרובי עינא ועפעפי עינא עלייהו אתמר והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפרת (שמות כה כ) דא כפורתא דעינא תלת גוונין דעינא אינן אהי"ה יהו"ה אדנ"י כלל ופרט וכלל ואינן יחודא ברכה קדושה וסימן י"עננו ב"יום ק"ראנו דהכי סליק חושבן תלת שמהן אלין בחושבן יב"ק אהי"ה כתר עלאה יהו"ה עמודא דאמצעיתא אדנ"י שכינתא תתאה אדנ"י כלל (נ"א יהו"ה) אהי"ה פרט יהו"ה (נ"א אדנ"י) וכלל

ועי' בגר"א בתיקו"ז (קנד ע"ב): ויחוד דיליה שמע ישראל - דכולל ברכה וקדושה שהן עשרה ז' ברכות וג' קדושין והן יב"ק: א"כ משמע שברכה בהוי"ה, קידוש באהי"ה ויחוד באדנ"י.

עי' ע"ח שער כח פרק ה: ונחזור לעיל, כי נשארו למעלה סוד ג' חללי דגלגלתא, שהוא אותו התלכשות הנעשה בת"ת דא"א (נ"א דז"א)⁵ בלתי מוחין בפנים, ואז נשארו כל אלו החללים בסוד הקרומות דמוחין והיו⁶ שבילי החכמה, ושערי הבינה ניכרין בהם בסוד קרומות וצינורות. ואח"כ נתעלו חג"ת ז"א ונעשה מהם סוד עצמות של גלגלתא על הקרומות הנ"ל, ואח"כ נכנסו בהם המוחין העיקרין, והם סוד ד' הויות: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, מלובשים בנה"י דתבונה⁷ כנודע. וכבר ידעת, כי המוחין האלו מתפשטין בכל ט"ס דז"א, מוח חכמה בתח"ן, ומוח בינה בבג"ה, ומוח דעת בדת"י, וא"כ הוא מוכרח כי ברדת אלו ג' מוחין להתפשט בגוף שיעברו דרך הגרון, דרך ג' אלקים אשר שם, ואז נעשין שם הוי"ה אלקים ג"פ, והם ג"פ יב"ק בגרון⁸, וז"ס (בראשית

– מאיר הכוונה –

דלהון הוא הג' יודין דשם ס"ג, וכמ"ש בהקדמת תיקונים (דף יא ע"א) וע"ש בהגר"א (ביאורים ח"א נה ע"ג).

¹ ר"ל נקודין כמ"ש בת"ז {ת"ה כא.} {יהל אור}.

² שוא דימלוך לא חשיב שהוא נח. וכ"ז קאי על מ"ש בזוהר ר"ח פתח כו' ויין ישמח כו'. וג' חיוון הן בג' גלגולים, וזהו להצהיל פנים, י"ב פנים הנ"ל. מה שחרב י' מן יב"ק, עכשיו החזיר כנ"ל (יהל אור).

³ ו' תליתאה בינה, מרכבתא תליתאה כנ"ל (יהל אור).

⁴ ובלא קשוטה. צ"ל וכלא קשוט. ור"ל אע"ג דלעיל אמר דת"ת הוא עיינן, וכאן אמר שהוא אנפין ע' פנים כו' (יהל אור).

⁵ נמתק בדוקים.

⁶ ל"צ (נוסף בשעה"ק).

⁷ הבינה (לדוקים).

⁸ יב"ק היא גי'מ הוי"ה אלקים.

שְׁעָה"כ

לב (כב) ויעבר את מעבר יב"ק שהוא גרון, והוא סוד ויעבור די"ג מדות שאנו אומרים בתפלה תחלה כדי¹ ליקח מכאן את אור הגרון² (נ"א המוחין) הנ"ל היורדין מכאן³.

ח ע"ד

יג. והענין בענין כתיבת שם הוי"ה, אבאר לך מאמר זוהר פרשת ויקרא דף י"א ע"ב⁴, ובו יתבאר לך סדר כתיבתו. אמר מאן דבעי למיכתב שמא קדישא וכו'. וענין כתיבת שם זה הוא זה, כי תחלה יכתוב אות י', ויעשה קוצי קדמאה, ואח"כ קוצי תניינא, ואחר כך תליתאי. ויכוין כי באות זו כלולים ג' ראשונות, וגם הם רומזין לג' אותיות שיש במילוי יוד, שהם כוללים כל הי"ס כנודע. כי באות י' נכללין כח"ב, בג' קוצין שבה, ואות ו' היא כוללת ו"ק, ואות ד' כוללת המלכות⁵. גם היו"ד גימטריא כ' שהם י"ס מתתא לעילא מעילא לתתא⁶

אח"כ יכתוב אות ה', וכדי להורות ענין חיבור אות יו"ד בה', בסוד ונהר יוצא מעדן, דלא אתפרש לעלמין, אין לכתוב ה' זו כשאר ההי"ן, אבל קודם שיכתוב ה', יכתוב צורת אות י'⁷, ואח"כ ישלים צורת ה', כי יתפשט קו א' לאורך וקו א' לרוחב וקו ג' תלוי ועומד כזה ה. ובזה נמצא שאות י' קשורה באות ה'. והנה הג' קוין הם חסד דין ורחמים, שהם חס"ד נצ"ח, גבור"ה הו"ד, ת"ת יסו"ד, ואלו הששה הם כלולים בג' קוין שבה, המתפשטין ויוצאין מן י' שבקרון זויות הימיני של הה', כמצוייר למעלה. והרי בזה היא מקושרת ה' עם י' שלפניה, ועם ו' שלאחריה, והרי ג' אותיות יה"ו כלולים ביחד.

אח"כ אות ו' שהוא בן בכור, אחר כך יכתוב אות ה' שנייה, דוגמת ה' ראשונה⁸, לרמז גם כן הקשר שיש לה עם התפארת. אמנם יש שינוי א' כי תמורת מה שכתבנו שיעשה צורת י' בקרן

- מאיר הכוונה -

¹ תחלה כלי - נמחק לרוקס.

² דורקס גורם את המוסגר.

³ נוסף בשעה"ק: והנה נתבאר אלכינו במקומות רבים, כי ג' בחי' יש במוחין אלו דגלות דז"א, שהם ג' אותיות כלם. והיו פירושם האמיתי, כבר ידעת, כי להוליד אלו המוחין, הולך חכמה להכלל בישראל סבא. והולכה בינה לרדת למטה, עד מקום התבונה, ונכללה בה. ושם למטה, היה הזוג של או"א, והולאו טפות מוחין אלו, ונתעכבו שם זמן העיבור בצטן התבונה. ואח"כ ילדה התבונה את המוחין האלו, וילאו בסוד הלידה מן הרחם, שהוא היסוד שבה, ולחוז, ושם נתגלו מוחין אלו, בבחי' גילוי. והנה עתה, נה"י התבונה, הם למעלה מראשו של ז"א. והרי זו בחי' ראשונה אל המוחין האלו, ועתה הם בסוד א"מ על ראש ז"א, ועדיין לא נתלבשו בנה"י לתבונה.

הבחי' הב' הוא, שהנה"י של התבונה, נכנסים ומתלבשים תוך הקרומות, שהם בחי' הראש, שהיה לו לז"א בזמן היניקה, כנז"ל, ואז המוחין הגז' דגלות דז"א, נכנסים ומתלבשים תוך הנה"י לתבונה, שנתלבשו בתוך הקרומות כנזכר.

הבחי' השלישית הוא, אח"כ, כי נגדלים חג"ת דז"א, ועולים למעלה, ומהם נעשה עכס הגלגלת, המכסה וחופה על הקרומות הנזכר. ועתה, הוא עיקר זמן הכנסת המוחין בגלגלת דז"א. ואלו הם הג' בחי', שנתבארו אלכינו במקום אחר, בסוד אותיות, כל"ס. ול"ל. ול'. והם, בתחלה, המוחין מגוללים אחר לידתם. השנית, כשנתלבשו תוך הנה"י לתבונה. והכוונה לומר, כי גם הנה"י לתבונה נתלבשו תוך הקרומות דרישא דז"א. ועדיין לא היה בו גלגלתא, ולכן עדיין אין זה נקרא הכנסה דרישא דז"א. והג', כשנעשה להם גלגלתא ממש, ולבחי' זו אנו קוראים הכנסת המוחין דרישא דז"א ממש.

⁴ הובא לקמן אות טו.

⁵ עי' דע"ה ח"א ד ע"ג י' סיבות שמלכות מכונה באות ד'.

⁶ עי' זהר בלק רג הובא לעיל אות יד.

⁷ עי' לקמן הערה 577.

⁸ עי' זהר ח"א קכח ע"ב: תא חזי ירושלם וכל ארעא דישראל אתכפל תחותה ואיהי קיימא לעילא ותתא כגוונא דא ירושלם לעילא ירושלם לתתא אחידא לעילא ואחידא לתתא ירושלם לעילא אחידת בתרין סטרין לעילא ותתא⁸ ובגין כך כפלתא היא ועל דא האי שדה מההיא כפלתא איהו דביה שריא כגוונא דא כתיב (שם כז כז) כריח שדה אשר ברכו יהו"ה לעילא ותתא ובגין כך שדה

שְׁעָה"כ

זויות הימני דה' ראשונה, יעשה צורת ו' בקרן זויות וזהו צורתה. והנה בזה כל ההוי"ה קשורה ביחד.

והזהר שאין כוונתי לומר שיניח ההין פרודות כמצוייר לעיל¹, אלא הענין הוא, כי בעת שכותב, יכתבנו בדרך הנ"ל, שיכתוב תחלה אות י', ואח"כ יכתוב ויצייר עליו צורת ה' בשלימותה, ויעבור הקולמוס על היו"ד גם כן בשה לשאר צורת ה, ויעשנה כשאר כל ההין, וכעד"ז יעשה באות ה' השניה.

ונבאר ענין זה הוי"ה בביאור יותר, ואכתוב מאמר אחד של אדרא זוטא דף רפ"ט ע"ב וז"ל אתגלף האי חכמתא וכו'², ובו תבין כי ג' מציאות הן לאו"א: א', הוא מציאת אבא במקומו, בסוד י', ושם בקוץ התחתון של ה', היתה הבינה כלולה בו³. וב', אותיות של מילוי היוד, הם ברא וברתא, וכל זה הוא בכללות היו"ד. ואחר כך כשנתיישרה ונאצלה בינה במקומה, אז נעשית בנין גופה מבחי' ו"ד דמילוי יו"ד, דברא וברתא, לכן נעשית צורת ה. ובה תבין מ"ש בפרשת אחרי מות (דף סה ע"ב) דבדקמיתא ינקא להו, ולבתר איתעברה מינייהו⁴. והוא דבר שאין לו שחר, שאין השכל סובלתו, שיקדים היניקה אל העיבור. אמנם הענין כך הוא, כי בהיותה הבינה תחלה בקוץ התחתון של היו"ד, אז היא ינקא להו לב' אותיות ו"ד של מילוי יו"ד, שהם ברא וברתא. לבתר, כאשר אתפשטא וירדה במקומה, בסוד ה' שבשם, אז אתעברת מינייהו, כי מן אותן ב' אותיות, ו"ד של מילוי יוד, שהם ברא וברתא, בהיותו באבא, אתעברת מינייהו, וקבלתן בסוד עיבור בתוך מעיה פעם אחרת, בהיותה בבחי' אות ה' ראשונה של השם, ואז ב' אותיות ו ד נעשין ה. וז"ס בינה בן יה (אד"ו רצ ע"א), כי בינה עצמה היא מציאת הבן, אמנם להיותה נקבה⁵, גבר בה כח הבת, שהיא ד', ועלתה על ראש הבן, שהוא ו', ונעשית צורת ה, שהוא צורת ד על ו'. אבל בהיותה תחלה בסוד חכמה, היתה להיפך ו' על ד', דכורא על נוקבא.

וז"ש פרשת ויקרא דף (י ע"ע) ו ד מעילא לתתא ד ו מתתא לעילא, ובעת שנתפשטו הבן והבת, אז יוצא אות ו' מן הה', שהיא אמא, ונשארה בינה צורת ד, כי עיקרה היא מן ברתא, לפי שהיא נוקבא כנ"ל. ובסיום הו' יצאת הנקבה בסוד אושיט פסיעה לבר, כנוצר בפרשת בלק דף ר"ג⁶.

והנה גם אז כשנאצלה הבינה במקומה בסוד ה', גם החכמה איתגליף עמה שם בסוד י' העומדת בעוקץ הה'⁷, אחוריה בקרן זויות העליון הימני, כמבואר אצלינו למעלה בענין כתיבת

– מאיר הכוונה –

המכפלה ודאי ולא שדה כפול תו רזא דמלה שדה המכפלה ודאי מאן מכפלה ה' דבשמה קדישא דאיהי מכפלה וכלא קיימא כחד ובגיניה קאמר בארס סתים [ה'] (ה)מכפלה דלא הוי בשמה קדישא את אחרא מכפלה בר איהי

תרגום: בא וראה, ירושלים וכל ארץ ישראל נכפלה תחתיו, והיא עומדת למעלה ולמטה. כדוגמא זו ירושלים למעלה, ירושלים למטה, אחוזה למעלה ואחוזה למטה, ירושלים למעלה אחוזה בשני צדדים, למעלה ולמטה, ולכן היא כפולה. ועל כן השדה הזו היא מאותה מכפלה שבו היא שורה. כדוגמא זו כתוב "כריח השדה אשר ברכו ה'", למעלה ולמטה, ולכן שדה המכפלה ודאי, ולא שדה כפול. עוד סוד הדבר, שדה המכפלה ודאי. מי המכפלה, ה' שבשם הקדוש שהיא מכפלה. והכל עומד יחד, ובשבילה אמר בדרך סתום ה' מכפלה, שאין בשם הקדוש אות אחרת כפולה פרט לזה.

שני ההי"ן אלו א' הן, כי מלכות נכללת בבינה, ולכן בע"ק ובז"א לא אשתכחו אלא ג' אותיות יק"ו, שה' אחרונה בכלל ה' ראשונה (בהגר"א בספד"צ כא ע"א ד"ה ואמר בה). מוציא אל הפועל, והן כלל ופרט, ע"כ הה"א כפולה שהוא ענין אחד (בהגר"א בס"י י ע"ג).

¹ אין לנו ציור מדויק בזה, אמנם בע"ח הובא בהערה 577 נמצא ציור.
² ז"ל: אתגליף האי חכמתא ואפיק חד נהרא דנגיד ונפיק לאשקאה גנתא ועייל ברישא דזעיר אנפין ואתעביד חד מוחא ומתמן אתמשיך ונגיד בכל גופא ואשקי כל אינון נטיעאן הה"ד ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו' (בראשית ב).

תרגום: נחקה חכמה זו והוציאה נהר אחד, הנמשך ויוצא להשקות את הגן, ונכנס בראש ז"א ונעשה למוח א' ומשם הוא נמשך ויוצא בכל הגוף, ומשקה את כל אלו הנטיעות. זה שנאמר "ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וכו'".

³ עי' & שזה בחי' הבן בחכמה.

⁴ עי' עוד שער מאמרי רשב"י נג ע"ב ונט רע"א.

⁵ עי' עוד הקדו"ש לח ע"ג.

⁶ ט.

⁷ קוצו העליון של ה"א בסוד חכם בבינה כידוע (ע"ח אר"א ג') (בהגר"א על ס"י ד ע"א). ועי' ע"ח שער אר"א פרק ג, ז"ל, אבא ואמא זה מחסד ולמטה, וזה מגבורה ולמטה, נמצא כי חג"ת דבינה,

שְׁעָה"כ

שם הוי"ה, שצריך לכותבה בסוד י"ה, ועיין שם לעיל. הרי ג' בחינות שיש לאו"א א' הוא בסוד י', ב' בסוד יו"ד במילואו, כי שם נכללו שניהם, ג' בסוד ה' כי גם שם נכללו שניהם. ואחר כך איתגליפו ואתקראו או"א. וענין או"א הוא שחידש הרשב"י בא"ז מה שלא הזכיר באדרא רבא.

יד. עי' זהר ח"ג ר"ג ע"ב: כל יחודא שלים הכא איהו יי' אלהינו יי' דהא רזא דיליה מראש צורים איהו ואתיחד ברישא¹ בגזעא ושבילא יי' דא רישא עלאה אוריא דסלקא² אלהינו דא גזעא דאתמר³ (ישעיה יא א) גזע ישי יי' דא שבילא⁴ דלתתא ועל רזא דא אתיחד ביה כדקא יאות ובגין דאתמתח ביה שבילא אצטריך (כאן חסר) רזא דאתגזר בתרי מתיבתי: זכאה חולקך רבי שמעון דזכית למלין עלאין דמאריך ומאריך אתרעי כך כמה שיעורא דמתחין דשבילא דא בשיעורא עלאה דרישא וגזעא ושבילא ואתלבשן במתיחו דא (נ"א וע"ד מתיחו דאחד שיעורא דשית סטרין ובלא אתיחד בהאי את ד אח ד) וע"ד מתיחו דא' (נ"א ה') שיעורא דשית סטרין⁵ וכלא אתיחד בהאי את⁶ (נ"א אח) ובג"כ לבדד ישכון (במדבר כג ט) כדקא יאות: ובגוים לא יתחשב ישראל אית לון כתב ולשון⁷ ובכל את יכלין לאסתכלא בדיוקנא וציורא כדקא יאות אבל בגוים עכו"ם לא יתחשב רזא דנא בגין דלית לון כתב ולשון ולית לון לאסתכלא

– מאיר הכוונה –

ונצח הוד יסוד דתבונה כנזכר בסוד ליל פסח, אך ג"ר הם א"א. ואבא בירר משם ב"ן ז"ת דחכמה דב"ן, ואמא ביררה ר"ת דבינה דב"ן, ושניהן או"א לקחו בינה דמ"ה. ואו"א נחלקו לד' פרצופים, כי אבא נחלק לאבא ויש"ס, ואמא לבינה ותבונה, והנה המוחין שלהם נעשו ע"י חג"ת דא"א אשר בתוכם נה"י דעתיק, שהם מוחין דאו"א. ואז אבא ויש"ס עומדין זה תחת זה בקו ימין דא"א, כי שם החסדים דמ"ה תוך זכר דא"א, ובינה ותבונה זה תחת זה בקו שמאלי דא"א, כי שם נוקבא דא"א שבתוכה גבורות דב"ן. והמוחין נעשין ע"י זוג מזל הח' דדיקנא דא"א עם מזל הי"ג, זה זכר וזה נקבה, ונעשין מוחין לאו"א כנ"ל, וכן בקונטרס החברים ששמעו הם. ומזל הח' נותן לבדו ה"ח לאבא, ומזל הי"ג נותן לבדו ה"ג לאמא. והנה מ"ה דאבא הוא לאבא, וב"ן דאבא לנוקבא דאבא הנקרא בינה, בסוד (ס"י פ"א מ"ד) הבן בחכמה, והוא י' שבשם (נ"א ו"ד שביו"ד). ומ"ה דאמא ליש"ס, וב"ן דאמא לתבונה בסוד (ס"י פ"א מ"ד) וחכם בבינה, והוא ה' שבשם כזה ז"ל. נמצא כי אבא ויש"ס כולו מ"ה, ובינה ותבונה כולו ב"ן. יען כי ב' אלו בימין דא"א, כי שם החסדים דמ"ה, וב' אלו בשמאל דא"א ששם הגבורה דב"ן. ועיין במ"א איך בינה דאבא מזדווג עם אמא, וכפי הנראה כי בינה דאבא הוא יש"ס או אפשר שהוא ב"ן דאבא עצמו.

פרצוף אימא הנה הוא כלול מדו"ן, שהוא ישראל סבא ותבונה, והם מרומזים ג"כ באות ה', והוא בעוקץ של ה' מאחריו אשר בקרן זוית הימיני, וכמ"ש בפע"ח (שער התפילין פ' ט"ו) שאותו הקרן זויות הוא בחי י', והוא רמוז על יש"ס הכלול באימא, שהיא האות ה', וכן מילוי ה' שהוא י' או א', ושניהם מרומז על החכמה, שהוא יש"ס הכלול בבינה, וכמ"ש הגר"א בספד"צ פ"א (יד ע"ג) בד"ה אחתא (הקדו"ש לח ע"ד).

¹ ג' קוצי ה' הם סוד חב"ד שנכללו בחכמה (רח"ו).

² חכמה שבו אוריא דכיא (רח"ו).

³ בינה (רח"ו).

⁴ דעת המכריע ור"ל שדעת המזווג או"א משם יורדת הארה ליסוד דאבא הנק' שביל שהוא דעת דז"א וז"ש דא שבילא דלתתא (רח"ו).

⁵ ו"ק דמוחין שנכנסים בו (רח"ו).

⁶ מלכות ד' דאחד (רח"ו), ור"ל שבק"ש נכנסו ו"ק דמוחין דג' במלת אחד דזעיר ומשם למלכות הנקרא ד' דאחד כמ"ש הרב ז"ל (מ"מ).

⁷ אותיות קדושות שהם רומזות בצורתם הסודות, לשון מלות לשון הקדש הרומזות בספירות בסוד הכנויים (אור יקר).

פְּעֵה"כ

ולמנדע כלום דהא (ירמיה י טו) הבל המה מעשה תעתועים¹ ולא יתחשב רזא דנא במחשבה ובאסתכלותא דלהון הואיל ולית לון כתב זכאין אינון ישראל:

מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל (במדבר כג י) (מי) ההוא נקודה עלאה² רישא וגזעא ושבילא בטמירו איהו ולא קיימא לשאלא לבר אבל משעתא דשאר לאתבנאה ולמעבד היכלא³ ברעותיה ואקרי מ"י⁴ שארי לאתבנאה דיוקנא⁵ דיליה ממש אפיק נוקבא דיליה⁶ בדיוקנא דאמיה⁷:

מאי מי דא רישא⁸ וגזעא ושבילא⁹ (י) ואתפשט לאתבנאה בפשיטו דחד היכלא לתרין סטרין באני¹⁰ ואע"ג דאפיק לישראל דאיהו ו' אוף הכי אפיק לנוקבא דיליה¹¹ כחדא¹² ואזמנה לגביה מנה כד"א (דניאל א ה) וימן להם המלך (אסתר ט ט) ומשלוח מנות יהב ליה נבזבזא רב ויקרא ואפיק לה כחדא מניה בההוא פשיטו דאתפשט אפיק תרווייהו כחדא (כגוונא דא פשוט להכא ולהכא אפיק ברא וברתא ברגעא חדא וע"ד שמים וארץ ברגעא חדא אתבריאו כחדא) בשעתא חדא:

תרגום: כל יחוד שלם כאן הוא "ה' אלהינו ה'", שהרי סודו "מראש צורים" הוא, והתייחד בראש בגזע ושביל, ה' זה הראש העליון, אויר שעולה, אלהינו זה הגזע, שנאמר "מגזע ישי", ה' זה השביל שלמטה, ועל סוד זה התייחד בו כראוי, ומשום שנמתח בו שביל, צריך סוד שנגזר בשתי ישיבות.

אשרי חלקך רבי שמעון שזכית לדברים עליונים של רבונך, ורבונך רוצה בך. כמה שעור של מתיחות של שביל זה, בשעור עליון של ראש וגזע ושביל והתלבשו בהמתחת זו (ועל זה

- מאיר הכוונה -

1 שהם אותיות הסכמיות בלתי רומזות דבר רק גילוי הדברים בין אדם לחבירו ולא שיהיה בתם יחס דבר מה, מה שאין כן אותיות תורתנו הקדושה שהם אותיות המורות על מציאות הספירות היכלות לרוחניות ההוא במציאות צורתם כדפירשנו בסוד י' וא"ו וכיוצא, נמצא רוחניות החכמה ממש נמשך ושופע באות היר"ד, ומציאות רוחניות התפארת ממש נמשך ושופע באות וא"ו, מטעם שהאות היא מתייחסת ורומזת בצורתה לנשמתה, וייתייחס האות לרוחניות המתלבש בו כיחס הנשמה אל הגוף, וממש כמו שכל ספירה וספירה פעלה בעולם התחתון הויה מתגלה ומשתלשלת מעילה לעלול למטה, כן הוא ענין האותיות שכל הויה מההויות הדקות הנרמזות בספירות בסוד אמ"ש שלש אמות בג"ד כפ"ת שבע כפולות וה"י זח"ט לנ"ס עצ"ק י"ב פשוטות, אותם הויות נשתלשו מעילה לעלול עד שקבעו אותיות אלו בסוד כת"ב לשו"ן ל"ב, שהם מעש"ה דבר"ר ומחשב"ה, ובהיות האדם מניע אותיות אלו בסוד דיבור ומחשבה ואם תורה שבכתב גם כן מעשה יתנועעו ההויות הדקות ההם שהם ממש אוחזות באותיות בסוד עילה ועלול, והיינו ישראל שיש להם כתב ולשון דהיינו דבור ומעשה מבינים הסודות, אבל אומות העולם הבל המה מעשה תעתועים כי הבל פיהם וכץ מעשיהם הבל תעתועים בקליפות כענין שתם משתחווים להבל ולריק וכו' (אור יקר).

2 לא מפרש מלת מי עד לבסוף, אמנם מפרש הבחינה הקודמת למי והכי קאמר "האי נקודה עילאה" דהיינו חכמה "רישא" הוא ראש לאצילות כדי שיכנס בנקודה, כי נאצל ראשון אינו נקרא אפילו נקודה ולא ראש, כי תחלת הראשית הוא חכמה כדפירשנו בספ"ר בשער אם האין סוף הוא הכתר, אמנם "גזעא" שהוא הבינה ו"שבילא" שהוא התפארת אינו מתגלה אבל הוא "בטמירו" דהיינו מציאותם הנעלם בחכמה, והעלמם בחכמה הוא בטמירו עד שלא יתייחס בהם מלת מי דהיינו שאלה (אור יקר), פי' אבא שהוא נקודה עילאה הכולל רישא וגזעא ושכילא שהם חב"ד הנכללים באבא בטמירו איהו. ולא נקרא בשם מ"י. אבל משעתא דשאר וכו' אזי איקרי מי (מ"מ).

3 בינה (רח"ו).

4 פי' כמ"ש שאחר שנתלבש אבא באימא נק' מ"י כי יו"ד הוא אבא ומ' היא אימא. ולפ"ז מ' היא בינה ובתוכה אבא (מ"מ).

5 חכמה הוציאה זעיר (רח"ו), והיינו באמצעות הבינה לפי שכולם בחכמה עשית כנודע (מ"מ).

6 זעיר הוציא המ' (רח"ו), והנראה משפט הזוהר שעל אבא קאי וה"ק אבא אפיק נוקבא דיליה דזעיר בדיוקנא דאמיה כתב הרב ז"ל שהזכרים הם מאבא והנקבות מאימא (מ"מ).

7 שהזכרים הם מאבא והנקבות מאימא (רח"ו).

8 פי' כמ"ש שיו"ד של מי הוא אבא ומ' של מי היא אימא וז"ש ואתפשט לאתבנאה בפשוטו דחד היכלא שהיא בינה (מ"מ).

9 האותיות מ"י הנה הם בהג"ר ג"כ, כי עיקרם הם בבינה, ובסוד מ"י ברא אל"ה (בזוה"ק ח"א דף א ע"ב). אמנם כי הנה הם בכל הג"ר כולם, וכמ"ש בזוה"ק (פ' בלק רד ע"א) מאי מ"י, דא רישא וגזעא ושבילא (כללים ח"א מ ע"א).

10 פי' שאבא תקן אימא ותיקן זעיר (מ"מ).

11 פי' שגם כן אבא הוציאה המ' בסוד כולם בחכמה עשית (מ"מ).

12 פי' שהיתה דבוקה באחוריו (מ"מ).

שְׁעָה"כ

המתיחות של אחד שיעור של ששה צדדים, והכל התייחד באות ד' הזו, אח ד') ועל זה המתיחות של א' (ה'), שיעור של ששה צדדים, והכל התייחד באות (אח) הזו, ולכן "לבדד ישכון" כראוי. "ובגוים לא יתחשב" לישראל יש כתב ולשון, ובכל אות יכולים להסתכל בדמות וציוור כראוי, אבל בגוים עובדי כוכבים ומזלות, לא יתחשב, הסוד זה, משום שאין להם כתב ולשון, ואין להם להתבונן ולדעת כלום, שהרי הבל המה מעשה תעתועים, ולא יתחשב סוד זה במחשבה ובהתבוננות שלהם, הואיל ואין להם כתב, אשריהם ישראל.

"מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל", (מי) אותה נקודה עליונה, ראש וגזע ושביל בנסתר היא, ולא עומדת לשאלה לחוץ, אבל משעה שמתחילה להבנות ולעשות היכל ברצונו, ונקראת מ"י, מתחילה להבנות הדמות שלו ממש, מוציא נקבה שלו בדמות אמו.

מה זה "מ"י", זה ראש וגזע ושביל, (י') והתפשט להבנות בפשיטות היכל אחד לשני צדדים בונה, ואף על גב שהוציא את ישראל שהוא ו', גם כך הוציא את נקבתו כאחד והזמינה אליו מנה כמו שנאמר "וימן להם המלך", "ומשלוח מנות", נתן לו אוצר גדול ויקר והוציא אותה כאחד ממנו, באותה פשיטות שהתפשט הוציא שניהם כאחד, (כדוגמא זו פשוט לכאן ולכאן, הוציא בן ובת ברגע אחד, ועל זה שמים וארץ ברגע אחד נבראו כאחד) בשעה אחת. עי' תז"ח יז ע"ב וגר"א שם שזה נמצא בכל אות, ולא דווקא באות י'.

עי' שער מאמרי רשב"י כח ע"ד: האדם בתפלתו צריך שיעלה מחשבתו עד מקו' השקאת עמיקא דבירא שהוא נגיד ונפיק לז"א וזה ע"י השביל העליון הנכנס בעומק הבינה והוא נקודת ציון העליון שבבינה ושביל זה הוא קוץ התחתון של יוד כי יש לה שלשה קוצות האחד נקרא רישא והשני גזעא. והשלישי הדק והתחתון שבילא והם רישא וגזעא ושבילא האמורים בפ' בלק בד' ר"ג ע"ב וכו' ושביל זה הוא סוד ושבילך במים רבים שהוא סוד זווג חכמה ובינה כדאיתא בפ' בראשית והוא דעת עליון הנכנס בנקודת ציון שבה ונקודת ציון תקרא נתיב לא ידעו עיט. והשביל או הנתיב הנכנס שם יקרא דעת והוא פטר כל רחם.

, ועי' שער מאמרי רשב"י ה' ע"ב וז"ל, שלש טיפין דאזדרקו מן מוחא נמשכים מן ג' מוחין, חכמה ובינה ודעת הנז' באדרא רבא ונרמזים ביו"ד עצמה קוצא לעילא וקוצא לתתא וגיו"ו (נ"א ושוריק) באמצעיתא, והם הם שרשא וגזעא ושבילא הנז' בפ' בלק בדף ר"ג סוף ע"ב.

ועי' תז"ח יא ע"ג: זכאה איהו מאן דסליק תלת צלותין לגבה בתלת נקודין דסגולתא דמנהון אתמשכו תלת טפין דתלת מחין עלאין דכד בר נש אתמשך זרע מנה אלין טפין דאתמשכו מנה אנון משופרי שופרי דמחא מבחר מכלא הכי כגונא דא כד קודשא בריך הוא אורית בבר נש תלת קטירין דאנון נשמתא ורוחא ונפשא משופרי שופרי דילה יהיב לון דאנון מתלת דסגולתא דאתרמיזו בשם יו"ד ה"י וא"ו ה"י ובגין דא אמר [עו ע"ג] לון (דברים כו) ובך בחר ה' להיות לו לעם סגלה.

ועי' יהל אור ח"א א ע"ד [להסביר את התז"ח הנ"ל] שזה ג' יודיין דשם ס"ג (עי' תז"ח שם יא רע"ב).

ועי' יהל אור ח"א ז' ע"ב: באות יו"ד אית בי' קוצא וגזעא ושבילא. קוצא הוא קוץ העליון. גזעא גוף היו"ד. ושבילא קוץ התחתון. ולכן ביו"ד התחברות כל ג"ר. כי גזעא גוף היו"ד הוא חכמה. ובקוצא נקשר כתר עליון. ובשביל התחתון בינה. והוא נעיץ בבינה כה"א של השם. שהוא קוץ הימין של ה"א שהוא י' כידוע.

עי' בהגר"א בס"י ה' ע"ג: היו"ד של חכמה יש לו עוד ב' קוצין מלבד קוץ העליון שהוא רמוז לכתר והן רגל ימיני וקוץ התחתון.

טו. עי' זהר ח"ג יא ע"ב: ועל דא מאן דבעי למכתב שמא קדישא י' בקדמיתא קוצא חד לעילא וקוצא חד באמצעיתא וקוצא חד לתתא¹ והא אתמר¹ לכתר י"ה דלא מתפרשן דא מן דא

- מאיר הכוונה -

¹ עי' אות יג. סדר הכתיבה היא כך כי בתחילה יכתוב אות ה' של הוי"ה ויעשה תחילה קוץ העליון ואח"כ קוץ אמצעי הנקרא גוף היו"ד ואח"כ קוץ השלישי התחתון וטעם הדבר הוא לרמוז כי באות היו"ד כלולו ג' ראשונות בשלשה קוצין שבה גם רומזין אל שלשה אותיות שיש במילוי אות יו"ד אשר הם כוללין כל עשר ספירות כנודע כי אות יו"ד עם ג' קוציה כוללים כתר חכמה ובינה ואות ו' כוללת שש קצוות ואות ד' היא המלכות גם יוד בגימט' עשרים שהם בחינת עשר ספירות ממעלה למטה וממטה למעלה ואח"כ יכתוב אות הא ראשונה באופן זה ה כי תחילה יכתוב אותה הנקודה שעומדת באחורי הה"א שהיא כעין י' ואח"כ יכתוב קו וגג העליון של הה"א וימשיכנה וידבקנה עם יוד הנז' ואח"כ ישלים לכתוב קו הימין שמעומד ואח"כ יכתוב קו השמאלי

שְׁעָה"כ

לעלמין כגוונא דא ד' בגין דישתכחו תרווייהו בשלימו דכלא אב ואם בן ובת² כגוונא דא י"ז (ס"א ו"ז) הרי לך כל שלימו דמהימנותא:

לבתר אתפשט מהימנותא³ ונפקין תרין בנין מכללא חד בארחייהו בן נפיק מתרווייהו והוא ו' דשמא קדישא בת נפקת מסטרא דאימא והיא ה' בתראה דשמא קדישא ולא אשתלימת אלא עם ו' בגין דמניה אתזנת ועל דא בעי למכתב ו' ולבתר ה'⁴ כגוונא דא ד' הרי ו' וההוא אתפשטותא דנפיק מניה כגוונא דההוא נהר דנפיק מן י' בגין דמניה אתזנת ו' הרי בן דנפיק מניה לתתא⁵:

תרגום: ולכן צריך לכתוב את השם הקדוש י' בראשונה קוץ אחד למעלה, וקוץ אחד באמצע, וקוץ אחד למטה, והרי נתבאר. אחר כך יה, שאין נפרדים זה מזו לעולמים, כמו כן ה, כדי שימצאו שניהם בשלמות הכל, אב ואם בן ובת, כדוגמא זה י"ה (ו"ה). הרי לך כל שלמות האמונה.

אחר כך מתפשטת האמונה ויוצאים שני בנין מכלל אחד בדרכיהם, הבן יוצא משניהם, והוא ו' של השם הקדוש, הבת יוצאת מצד האם, והיא ה' אחרונה של השם הקדוש, ואין נשלמת אלא עם ו', משום שממנו היא נזונית, ולכן צריך לכתוב ו', ואחר כך ה'. כדוגמא זה ה' הרי ו', ואותה ההתפשטות שיוצאת ממנו, כדוגמת אותו נהר שיוצא מ'י, משום שממנו נזונית ו', הרי בן שיוצא ממנו למטה.

ועיי"ש י ע"ב: רבי אבא אמר חמינא דהאי שמא קדישא עלאה כלא הוא שלום וכלא חד וארחן מתפרשאן להאי סטרא ולהאי סטרא (ס"א כאן חסר התחלת המאמר) יו"ד דשמא קדישא

– מאיר הכוונה –

שמעומד אבל לא ידביקנו עם הגג רק ישאר תלוי ועומד כנודע וטעם הדבר הוא כי כבר ידעת כי ה' ראשונה היא בינה אשר לעולם חכמה קשירה בה ואין ביניהם פירוד בסוד ונהר יוצא מעדן דלא אתפרשו לעלמין ולכן יכתוב תחילה אותה היוד בסוד החכמה הנקשרת עמה ואח"כ יכתוב כל צורת הה"א שהיא הבינה עצמה ובזה נמצא כי החכמה נמצאת בבינה וקשורה בה גם ע"י הציור הנז' נמצא כי צורת הה"א נעשית בשלשה קוים ועל ידי כן הג' קוים תחתונים הכוללים שש קצוות חג"ת נה"י הנרמזים באות ו' של ההו"ה הנה הם הם הנרמזים ונאחזים וכלולים בשלשה קוים הה"א הנז' בסוד חסד ונצח בקו ימין ות"ת ויסוד בקו אמצעי וגבורה והוד בקו שמאלי ונמצא כי השש קצוות הרמזים באות ו' נאחזים בג' קוים הה"א ושלשה קוים הה"א מתפשטין ונמשכין ויוצאין מן הי"ד שבאחורי הה"א והרי בזה מקושרות יחד שלשה אותיות יה"ו ואח"כ יכתוב אות ו' של ההו"ה הרומזת אל ברא ביכרא ז"א ואח"כ יכתוב הה"א אחרונה על דרך מה שכתב הה"א ראשונה אלא שהוא באופן אחר כי בתחילה יכתוב קו ימין של הה"א בצורת ו' עם ראש ואח"כ יכתוב קו וגג עליון ויחברנה עם הו' הנז' ואח"כ יכתוב קו השלישי השמאלי תלוי ועומד כזה ה'. וטעם הדבר הוא כמו שבהא ראשונה כותב תחילה צורת י' באחורי הה' לרמוז אל התקשרות חכמה עם בינה גם בה' זו תתאה יכתוב תחילה צורת ו' בקו ימין של הה"א לרמוז אל התקשרות אות הו' עם הה' חיבור ז"א עם נוקביה והרי על ידי כן נמצאת כל ד' אותיות ההו"ה הזאת מקושרות ומחוברות ואל תטעה במה שכתבתי לומר שצריך שיניח צורת ההי"ן ע"ד הנז' נפרדות הי"ד והוא"ו מן ההי"ן אמנם הכונה היא שבעת שמתחיל לכתוב יכתבם ע"ד הנז' ותכף אחר שכתב אות ה' בעוקף הה' מאחריה יכתוב גג הה' ותכף יתחברנה עם ה' הנז' וכן יעשה באות ה' שניה ועיין בדף רפ"ט ע"ב באדרת האיזינו (שער מאמרי רשב"י).

¹ פי' כבר כתוב למעלה לבתר י"ה פי' שיעשה י' וימשך הנהר ממנה רמז לאבא הבא להזדווג עם אימא ולתת לה מה שנעלם בו דהיינו ו"ד מילוי היוד וזהו ונהר יוצא מעדן ואח"כ ימשך רגל ימין של הה' ויכוין שהוא ת"ת כליל מ"ק היוצא מאבא ומלכות העולם הד' שהגג העליון משמש לבינה ולמלכות שגם הוא נהר כנזכר ורגל ימין שאמרנו שהוא רמז לת"ת משמש ג"כ למלכות שממנה נבנית (זהר הרקיע).

² כולם בה' שאבא בא להזדווג עם אימ' כנזכר (זהר הרקיע).

³ ר"ל שאור העצמו' הולך ומתפשט בכל המדרגות מתחלת בחכמה ועושה אותה פרצוף בכח בוצינא דקרדינותא ואח"כ לבינה מתפשט עוד ומתקן עוד למטה שיוצאין הב' בנין מבינה הבן היוצא משניהם כנזכר והמלכות מאימא וז"ש בפ' אחרי זהו הו' של השם דירית ב' חולקין ומלכות ה' אחרונה ולהורות שניזונון ממנה צריך לכתוב ו' אחת רגל הימין שלה ואח"כ ימשך ממנה הגג העליון שהוא מלכות שהת"ת בא להזדווג עמה וזן אותה וזהו פי' בעי למכתב ו' ואח"כ וה' פי' שיכתוב ו' ויעשנה ה' הרי בן שיוצא ממנה למטה לרמוז לו' קצוות דבריאה (זהר הרקיע).

⁴ כזה ד' (רח"ו).

⁵ הוא סוד בנימין אבל בקו ימין הוא יוסף והוא בנה (כבעלה) וע"י מזדווגת בחול והוא מט"ט בשרשו והשני לתתא סנדל ב' כרובים משא"כ בשבת שהוא"ו של שם עצמו מזדווג בה וז"ש דאשתאר לה חד כרוב (יהל אור).

סַעֵה"כ

אתקשר בתלת קשרין בגין דא האי י' קוצא חד לעילא¹ וקוצא חד לתתא וחד באמצעיתא בגין דתלת קשרין² אשתלשלו (נ"א אתקשרו) בה חד קוצא לעילא כתרא עלאה³ דהוא עלאה מכל עלאין רישא דכל רישין והוא קאים על כלא :

חד קוצא באמצעיתא דהוא רישא אחרא בגין דתלת רישין הוו וכל חד וחד רישא בלחודוי ועל דא קוצא דאמצעיתא⁴ דא הוא רישא אחרא דנפיק מקוצא דלעילא והוא רישא לכל שאר רישין לאתבנהא שמא קדישא והאי רישא סתימא דכלא רישא אחרא תתאה⁵ הוא רישא לאשקאה לגנתא והוא מבוע דמיין דכל נטיעין אשתקייין מניה ודא הוא י' בתלת קשרין⁶ ועל דא שלשלת איקרי כהאי שלשלת דאתקשר דא בדא וכלא חד :

תרגום: רבי אבא אמר ראיתי שהשם העליון הקדוש הכל הוא שלום, והכל אחד, והדרכים נפרדות לצד הזה ולצד הזה. יו"ד של השם הקדוש קשורה בשלשה קשרים, משום זה הי' הזו קוץ אחד למעלה וקוץ אחד למטה ואחד באמצע, משום ששלשה קשרים השתלשלו (התקשרו) בה קוץ אחד למעלה, כתר עליון, שהוא עליון מעל כל העליונים, הראש של כל הראשים, והוא עומד על הכל.

קוץ אחד באמצע שהוא ראש אחר, משום שהם שלשה ראשים וכל אחד ואחד ראש לבדו, ולכן הקוץ של האמצע זהו ראש אחר שיוצא מהקוץ שלמעלה, והוא ראש של כל שאר הראשים, שיבנה (ממנו) השם הקדוש, והראש הזה הוא סתום מהכל. ראש אחר תחתון הוא ראש להשקות את הגן, והוא מעיין המים שכל הנטיעות נשקות ממנו, וזהו י' בשלשה קשרים, ולכן נקראת שלשלת, כמו השלשלת הזו שנקשרה זה בזה והכל אחד.

טז. עי' זהר ח"א כא ע"א: תליתאה⁷ נהירו דכליל אתריין⁸ (תמן) אלין נהירו דנהיר באסוותא רזא דכתיב ביעקב (בראשית לב לב) ויזרח לו השמש וגו' ודאי כד אתכליל בההוא פנות ערב⁹ מכאן ולהלאה והוא צולע על ירכו דא איהו נצח ישראל¹⁰ ירכו כתיב ולא ירכיו דא דרגא רביעאה¹¹ דלא אתנכי בר נש מתמן עד דאתא שמואל ועליה כתיב (שמואל א טו כט) וגם נצח ישראל וגו'¹² כדין אתתקן דהוה חלשא מכד אסתכן יעקב אבינו בממנא דעשו¹³

- מאיר הכוונה -

1 האות י' שבשם שהוא המציאות הראשון והכנה לכל האותיות, וישנו בהי' ג' קוצין (כמ"ש בזוה"ק (ויקרא י' ע"ב וי"א ע"ב) ופע"ח (שער התפילין פ' ט"ו ט"ז בארוכה)) חד לעילא שהוא כתר אשר מקומו הוא בקוצו העליון של י', וחד באמצעיתא שהוא גוף הי' עצמו, שהוא החכמה, וקוצא חד לתתא שהוא בינה הכלולה בחכמה, והרי מיוחד החכמה בכתר ע"י קוץ העליון (הקדו"ש לה ע"ד), עי' לקמן סה ע"ב (ביאורים ח"ב סד ע"א).

2 כח"ב, וחכמה נקרא יראה, וכן לתתא ומקדשי תיראו, חכמת שלמה, כמ"ש בהקדמת תיקו"ז, את שבתותי כו', וז"ש בכל מקום בדחילו וברחימו, י"ה, אבל כאן קאי על כתר כמ"ש למטה חד דחילו כו' (יהל אור).

3 כתר (רח"ו).

4 חכמה (רח"ו).

5 דעת (רח"ו).

6 וזהו עצמו סוד קוצא גזעא ושבילא (רח"ו).

7 ת"ת (רח"ו).

8 הוא הת"ת שכולל חר"ג (מ"מ).

9 לפי שקבל הארה שרו של עשו מפנות ערב, לכך נתגבר על יעקב ונעשה צולע על ירכו (מ"מ).

10 כל זה מבואר בפרדס שער ירך יעקב (של"ה). בראשית כו ע"ב [עיקר צליעת יעקב הוא בסוד הוד ולא נצח. ועי' שער מאמרי רשב"י בראשית יג ע"ב - שזו"נ היו אב"א ולכן פגימה בנצח של ז"א היא בהוד דנוק', וזה לא נתקן על ידי שמואל אלא רק דוד או חרבן בית המקדש, שעה"ק נא ע"ג, פרע"ח פ"א דתפילין, מיעוט הירח פ"ב שהוא בהוד דרחל - כללים ח"א ע ע"ג, ועי' עא ע"א] וישלח קע ע"ב וקעא ע"א ומנחת יהודה דף פז פח ופרדס בשער ירך יעקב שהרי נצ"ח הוא בימין זוהר תרומה קסח ע"ב (ד"א). פגם זה שבנצח נתקן קצת ע"י שמואל ובשלימות על ידי דוד, ואילו ההוד יתוקן רק לעתיד לבא (כללים ח"א סט ע"ד). פי' ע"י שמואל הנביא הרחיק יניקת שמאל מהנצח דז"א (מ"מ).

11 משפטים קיא ע"ב (ד"א). דא דרגא רביעה וכו'. ר"ל ממטה למעלה וגם מחסד למטה (א"מ) (ש"נ).

12 וגם נצח שהוא ז"א לא ישקר, ר"ל לא יש יניקה ממנו לקלי' הנק' שקר (מ"מ).

13 תקונים כה (הערת הזוהר). עי' שער מאמרי רשב"י.

שְׁעָה"כ

תרגום: שלישי, אור שכולל שני אלו, אור שמאיר ברפואה, סוד הכתוב ביעקב "ויזרח לו השמש וגו'". ודאי כשנכלל באותו פנות ערב. מכאן והלאה "והוא צולע על ירכו", זהו נצח ישראל. "על ירכו", ירכו כתוב ולא ירכיו, זו דרגה רביעית שלא התנבא אדם משם עד שבא שמואל, ועליו כתוב "וגם נצח ישראל וגו'". אז נתקן שהיה חלש כשהסתכן יעקב אבינו עם הממונה של עשו.

וז"ל השער מאמרי רשב"י (יג ע"א): בענין נצח והוד דע כי הנה ז"א ונוקבי' בראשונה היו אחר באחר ונמצא כי אחר הנצח של ז"א היה דבוק באחורי ההוד של נוקביה וההוד דז"א היה דבוק בנצח דנוקביה ונמצא כי כאשר פגם סמאל ונחש בכף ירך יעקב הימנית שהיא הנצח בהאבקו עמו הגיע הפגם ההוא גם בהוד דנוקביה. וזהו סוד נתנני שוממה כל היום דוה כי ההוד שלה נהפך והיתה דוה וזה הטעם שאז"ל כי איסור גיד הנשה נוהג בימין ובשמאל לפי כי הוא נצח ימין דז"א והוד השמאלי דנוקבי' ושניהן נפגמו. אמנם עיקר הפגם הי' בנצח דז"א וממנו נמשך אל הוד דנוקביה וכאשר בא שמואל הנביא ע"ה תיקן את נצח דז"א ולכן נתנבא שמואל משם כמ"ש וגם נצח ישראל לא ישקר כו' וההוד של הנקבה נשאר עדין פגום עד שנחרב בית המקדש וזמ"ש כל היום דוה בקמץ תחת הוא"ו שהוא לשון נקבה ולא בסגול שהוא לשון זכר וכאשר בא יהושע בן נון נתנבא מהוד דז"א. וזמ"ש יהושע אתנבי מהודו של משה כי משה הוא בדכורא אבל ההוד של הנקבה היה פגום כנז'. אמנם כאשר משח שמואל למלך את שאול ואת דוד אז נתעלית הנקבה הנקראת מלכות כי משם נמשכת מלכות המלכים ואז נתקן גם ההוד של הנקבה ונמצאו נצח דז"א והוד דנוקביה שניהם נתקנים וז"ש ותו קב"ה כליל ליה בהוד שהוא בחיני' הוד הנקבה הכלולה ודבוקה בנצח הזכר כנז' ובענין ד' בתים דתפילין של ראש נתבאר היטב מאמר הזה שהוא קשה ההבנה.

יז. עי' זהר ח"ג רכח ע"ב: ש של תפילין הלכה למשה מסיני (דברים כח י) וראו כל עמי הארץ כי שם יי' נקרא עליך ויראו ממך ואוקמוה מאי שם יהו"ה אלו תפלין שבראש ששל תפלין תרין שינין שית מאה ש שית דרגין¹ ושבע ענפין דתרין שינין הא **ש** תלת עשר וכלא תרי"ג ולית פקודא דלאו **ש** איהי שקילא לכל אורייתא:

תרגום: ש' של תפלין הלכה למשה מסיני, "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך". ובארוהו, מהו "שם ה'", אלו תפלין שבראש, ש' של תפלין. שתי שינין, שש מאות, שש מדרגות ושבעה ענפים של שתי שינין, הרי ש **ש**, שלשה עשר, והכל תרי"ג, ואין מצוה שאינה ש **ש** שקולה לכל התורה.

עי' תיקו"ז י ע"ב: שיין של תפלין הלכה למשה מסיני ש' דתלת ראשין **ש** דארבע ראשין לקבל שבע הנערות הראויות לתת לה מבית המלך (אסתר ב ט) ואינון בשחר שתיים לפניה ואחת לאחריה ובערב שתיים לפניה ושתיים לאחריה ולקבל אלין שבעה אית שבעה רואי פני המלך היושבים ראשונה במלכות (אסתר א יד)

שיין של תפלין הלכה למשה מסיני (שבת כח ע"ב), ש של שלש ראשים, **ש** של ארבע ראשים, כנגד "שבע הנערות הראויות לתת לה מבית המלך". והם בשחר שתיים לפניה ואחת לאחריה, ובערב שתיים לפניה ושתיים לאחריה (ברכות יא ע"ב). וכנגד השבע האלה, יש שבע "רואי פני המלך היושבים ראשונה במלכות".

בהגר"א: **שיין של תפילין כו'** – שעד כאן פירש בתפילין מ"ב אזכרות שהיא בשכינה², מסט' דג' ראשונות כח"ב³, ועכשיו מפרש ז' אחרונות דידה: **הלכה למשה מסיני** - ר"ל בו' תחתונות

- מאיר הכוונה -

¹ ר"ל דב' שינין ש' ש' הוא שש, ששה. וז' ענפין ז' קוין, והוא ו"ק דיליה, וד' דילה, דבה נה"ם מרכבה אחרונה, ולכן שיין בד' ענפין, משא"כ דיליה הכל בתלת, דהיא המשלמת. וע' בז"ח שיה"ש (סג ע"א) וזהו שית דרגין ושבע כו' (יהל אור).

² עי' זהר ח"ב קפז ע"א, מ"ב קשה ודינא איהו ודאי, (ולבתר רך), כגוונא דא יומא דראש השנה מ"ב, דהא במ"ב (וברזא דמ"ב) אתוון אתברי עלמא, ועל דא אתברי בדינא.

³ עי' ע"ח שער או"א פרק ה, הנה תבין היטב כי אבא הוא כללות או"א והם הו"ה ע"ב ואה"ה דיודין בפנים וכן באחוריים ואמא כוללת יש"ס ותבונה והם הו"ה דס"ג ואה"ה דיודין בפנים שלהם וכן באחוריים ותראה במ"א שאין כל זה רק בז"ת של כ"א מהן אך בג"ר של כ"א מהם הוא מ"ב אתוון שהם ד' י' כ"ח ומספרם וחשבונם הם מ"ב במלכות של כ"א מהם וכן במ"ה וכן בב"ן וכן

שְׁעָה"כ

דידה, דאיהי הלכה¹ כמ"ש לקמן (*##²), והוא מס' דז' תחתונות, מ"ט פנים טהור כו'³: לקבל שבע כו' - ר"ל שבע היכלות⁴ דאינון עולימין דאזלין בתרה, כמ"ש לקמן (טו ע"ב) דהלכה עולימא דמטרוניתא ע"ש⁵: ואינון בשחר כו' - דא איהו במילולא⁶ כנ"ל: אית שבעה רואי כו' - ואינהו ז' אחרונות של עצמה⁷, והם רואי פני המלך דאיהו קב"ה⁸: היושבים ראשונה כו' - קודם הנערות הנ"ל, ואינון דכורא לגבי הנערות שהן בבריא, כמ"ש בזהר (ח"ב ד ע"א) ואע"ג דאיהי נוקבא איהי דכורא לגבי דלתתא ע"ש⁹. וכ' שם עוד, וכל דמקבל מאחרא איהו ביתא כו'¹⁰, ולכך אצל הנערות כתיב מבית המלך, ורואי הנ"ל יושבים במלכות:

ועיי"ש כז ע"א: ש של תפלין דא אימא עלאה עלה אתמר (דברים כח י) וראו כל עמי הארץ כי ש"ם יהו"ה נקרא עליך ויראו ממך שי"ן¹¹ סליק אתווי ש"ס ה' דיד כהה שס"ה ורמ"ח פקודין דכלילין ברמ"ח תיבין דקריאת שמע בארבע פרשיין הא תרי"ג עלייהו אתמר זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר (שמות ג טו) שמ"י עם י"ה שס"ה זכר"י עם ו"ק רמ"ח וכלא תרי"ג אורייתא איהי שמא דקודשא בריך הוא.

תרגום: ש' של תפלין זו האם העליונה, עליה נאמר "וראו כל עמי הארץ כי שם יהוה נקרא עליך ויראו ממך", שי"ן עולה אותיותיו ש"ס, ה' של יד כהה (מנחות לז ע"א), שלש מאות ששים וחמשה. ומאתים ארבעים ושמונה מצוות שכלולות במאתים ארבעים ושמונה תיבות של קריאת שמע בארבע פרשיות, הנה תרי"ג, עליהם נאמר "זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר", שמ"י עם י"ה שס"ה, זכר"י עם ו"ה רמ"ח, והכל תרי"ג. התורה היא שמו של הקדוש ברוך הוא.

בהגרא"א: שם ה' כו' - שהוא שי"ן שבו, וראו, שהוא נראה, כמ"ש (דברים כח י) וראו כל עמי הארץ כו', אלו תפלין שבראש (ברכות ו ע"א), והוא שם ה' כמ"ש לקמן, שמי עם י"ה שס"ה, והוא בה י"ה, וכן שס"ה כמו שמפרש והולך שי"ן כו'. [מצאתי ש"ס י"הוה נ"קרא ר"ת שי"ן]: ה' דיד כו' - ר"ל, תפלין של יד, ור"ל תפלין של ראש ושל יד הן שס"ה, וכן שי"ן עם י"ד של שד"י שהן ברצועות שהן יד כהה ה', ר"ל שצורת ה' הוא ד"י, יד הוא שס"ה: **אורייתא כו' -** ר"ל, תרי"ג מצות כנ"ל:

– מאיר הכוונה –

בז"ן ד' פרצופים ועינים (הוא) כך בשם ע"ב וממנו תבין לכל השאר, ע"כ. וצ"ע אם כן אם כוונתו למ"ב אחרת. ##*

¹ שהוא השכינה

² יש בדף טו ע"ב ויותר טוב א ע"ב.

³ עי' זהר (ח"ב דף קכג ע"א) ואפיקת חמש נהורין, (ד"א מאינון חמש), ומאינון חמש נהורין, אתגליפו חמשין תרעין דנהורין סגיאין, חמשין אינון, לקבליהון מ"ט פנים טהור מ"ט פנים טמא באורייתא. אשתאר חד, והאי חד אתנהיר בכלא.

תרגום: והוציא חמשה אורות (מאותן חמש) ומאותם חמש אורות נתלבשו חמשים שערים שמאירים הרבה חמשיים הם וכנגדם מ"ט פנים טהור רומ"ט פנים טמא בתורה ונשאר אחד וזה ההאחד מאיר בכלם.

עי' לקמן לז ע"ג.

⁴ דבריא.

⁵ עיי"ש ד"ה דירית לה, שכל לימוד נגלה שייד להיכלות דבריא.

⁶ לאפוקי הצורת שי"ן שהיא במעשה

⁷ של השכינה.

⁸ לאפוקי היכלות דבריא שלא רואים

⁹ ז"ל: המלך סתם, מלך דא אף על גב דאיהו מלך עלאה, איהו נוקבא לגבי נקודה עלאה סתימא דכלא, ואף על גב דאיהו נוקבא, איהו דכורא לגבי מלך דלתתא, ובגין כך כלא כוונא דא, ועל דא תתאי ברזא דא כתיב בהו איש וביתו באו.

תרגום: המלך סתם מלך זה אף על גב שהוא מלך עליון הוא נקבה אל נקודה העליונה סתומה מכל ואף על גב שהוא נקבה הוא זכר למלך שלמטה ולכן הכל כדוגמא זה ועל זה תחתונים בסוד זה כתוב בהם איש וביתו באו.

¹⁰ ז"ל: מהו דכתיב איש וביתו באו, אמר ליה ודאי הכי הוא, אלא הא תנינו, כל דמקבל מאחרא איהו ביתא מההוא דיהיב, ועל דא איש וביתו באו.

תרגום:

¹¹ ר"ת שם ה' נקרא.

שְׁעָה"כ

ועי' זהר ח"א רסו ע"ב: והאי איהו דאוקמוה מארי מתני' הראהו למשה קשר של תפלין ש דילך משה כליל תלת אנפי אבהן לעילא דתקיננו ג' צלותין דאיהו סימנמ שחרית מנחה ערבית מ"ה דידך צלותא דשבת דאתמר ביה (בראשית א כח) ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה ובכל הארץ ואתכליל מרכבתא תתאה דאהרן דוד ושלמה ואדם קדמאה לעילא ובת זוגיה לתתא אם כל חי דאיהו צדי"ק ח"י עלמין ובגין דא אהרן אע"ג דאיהו ימינא אוקמוה רבנן ביה אהרן שושבינא דמטרוניתא¹ הוה רעיא מהימנא יעקב איהו כליל תלת אבהן דביה רכיב אדם קדמאה ולא למגנא אוקמוה מארי מתני' שופריה דיעקב כשופרא דאדם קדמאה²

תרגום: תרגום: וזהו שהעמידו בעלי המשנה הראהו למשה קשר של תפלין. משה [האות] ש' שלך כוללת את שלשת פני האבות למעלה שתיקנו ג' תפילות, שכך סימנמ: שחרית מנחה ערבית. מ"ה שלך היא תפילת שבת שנאמר בה "ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה ובכל הארץ", ונכללה המרכבה התחתונה של אהרן דוד ושלמה ואדם הראשון למעלה ובת זוגו למטה, אם כל חי, שהוא צדי"ק, ח"י עלמין, ולכן, אהרן אע"ג שהוא ימין העמידוהו רבנן אותו, אהרן שושבין המלכה היה. הרועה נאמן, יעקב, הוא כולל שלשה אבות, שעליו רוכב אדם הראשון, ולא לחינם העמידו בעלי המשנה, יופיו של יעקב כיופיו של אדם הראשון.

יח. עי' תיקון"ז קלג ע"ב: בתר דהרהר תשובה אדם לתתא הדרא לבושא לגבי מוחא דאיהו אבא קרקפתא דתפלי ואתחבר מוחא דאיהי חכמה באימא מיד ויעש ה' אלהי"ם לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם (בראשית ג כא) ואינון תפלין דאינון מעור בההוא זמנא קמת תשובה דאיהי אימא קרקפתא דתפלי עם אדם לאגנא עליה ולכסיא עליה דהוה ערום כגוונא דאיהי כסי על מוחא עלאה וברי כל מאן דאנח תפלין כאלו כסי על מוחא עלאה ובגין דא שכינתא עלאה לא זזה מניה ורזא דמלה אם עונות תשמר י"ה אדנ"י מי יעמוד מ"י יעמוד ודאי דאיהי אימא עלאה תשובה הא קמת באדם עלאה ושכינתא דאיהי תפילה של יד באדם תתאה שכינתא עלאה נחת עם אדם ושכינתא תתאה עם הבל ועם כל דא מארי דדכיו דקא אתיין מנייהו ובגין דא (רות א יט) ותלכנה שתיהן.

תרגום: אחר שהרהר תשובה אדם למטה חזר הלבוש למח שהוא האב הקרקפת של התפלין והתחבר המח שהוא החכמה באם מיד ויעש יהו"ה אלהי"ם לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם והם התפלין שהם מעור באותו זמן עמדה תשובה שהיא האם קרקפת התפלין עם אדם להגן ולכסות עליו שהיה ערום כמו שהוא כסה על המח העליון ובני כל מי שמניח תפלין כאלו כסה על המח העליון ומשום זה השכינה העליונה לא זזה ממנו וסוד הדבר אם עונות תשמר יה אדנ"י מי יעמד מ"י יעמד ודאי שהיא האם העליונה התשובה הרי עמדה עם האדם העליון והשכינה שהיא תפלה של יד עם האדם התחתון השכינה העליונה ירדה עם אדם והשכינה התחתונה עם הבל ועם כל (זה) בעלי הטהרה שבאים מהם ומשום זה ותלכנה שתיהן.

בהגר"א: בתר דהרהר תשובה ואתחבר מוחא דאיהי חכמה כו' - זהו תיקון לאימא דאיהי תשובה אבל לאבא דאסתלק מחשבה שלמעלה לא תקן כנ"ל וז"ש ובג"ד שכינתא עלאה לא זזה כו': באדם תתאה - ר"ל, הבל וכנ"ל מ"א ב'.

עי' זהר ח"ג רסה ע"א: רבי אבא שלח ליה³ לר' שמעון ואמר ליה האי דאוקמיה מר בתפלין דמארי עלמא ד' פרשיין אינון קודשא דקודשין⁴ שפיר משכא דעל תפלין ואינון רצועין אקרו קדושה⁵ אסמכתא מנלן שלח ליה ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו וגו'¹ דייקא² והכי אוקמיה רב המנונא סבא ואלין אינון³ דרישא ודרועא ידכה בה"א והא אוקמוה:

- מאיר הכוונה -

¹ אהרן נקרא שושבינא דמטרוניתא. והענין הוא במה שהודעתין, בפסוק (משלי ג' ט"ו) ה' בחכמה יסד ארץ, כי כל תיקון הנקבה הוא ע"י אבא, והוא ענין אהרן, כי הוא יסוד דאבא כנזכר, והוא מכונן [ומתקן] - שער מאמרי רשב"י מד ע"א] אותה, ולכן נקרא שושבינא דמטרוניתא (שעה"פ שמיני).

² עי' אריכות ביהל אור כט ע"ב וע"ג, ועוד מהדורא ל ע"א.

³ הענין כי הבינה קדושה אחת והחכמה קודשא דקודשין שהוא קדש והעלם גם בערך הבינה, והנה למעלה לפי הנדרש בענין התפלין וכפי מה שפירש ר' שמעון בפ"י הורה היות תפלין הפרשיות בסוד מוחא דהיינו בחינות חכמה המתפשטות בגוף העליון, והעורות בסוד גולגולתא דהיינו בחינות הבינה כי היא גולגולתא כדפירשגו לעיל בענין י' מוחא אל"ף אורא (אור יקר).

⁴ דהיינו הפרשיות עצמם (אור יקר).

⁵ אלו מוחא ואלו גולגולתא (אור יקר).

שְׁעָה"כ

תרגום: רבי אבא שלח לו לרבי שמעון ואמר לו זה שבאר מר בתפלין של רבוננו של עולם ארבע פרשיות הן קדש הקדשים יפה עור שעל התפלין ואותן רצועות נקראות קדושה אסמכתא מנין לנו שלח לו ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו וגו' דווקא וכך בארו רב המנונא סבא ואלה אותם של ראש וזרוע ידכה בה"א והרי פרשוה.

ועי' תיקו"ז קיז ע"א: כסותה מסטרא דשמאלא דאיהו כסות עינים דתמן עריין לשמאלא בגין דסטרא שמאלא תמן פגימו הה"ד מצפון תפתח הרעה (ירמיה א יד) ובגין דא אתמר ביצחק (בראשית כז א) ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות ותמן צריך כסויא ומשה בההוא אתמר ביה ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלהים ובגין דא ציצית ותפלין אינון כסויא דילה הה"ד (שמות כב כו) כי היא כסותה לבדה היא שמלתו לעוורו (ובעור דתפלין כסותה לבדה היא שמלתו לעוורו) בעור דתפלין כסותה על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה.

תרגום: כסותה מצד השמאל שהיא כסות עינים שמשם העריות לשמאל משום שצד השמאל שם הפגם זהו שכתוב מצפון תפתח הרעה ומשום זה נאמר ביצחק ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות ושם צריך כסוי ומשה באותו שנאמר בו ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלהים ומשום זה ציצית ותפלין הם הכסוי שלה זהו שכתוב כי היא כסותה לבדה היא שמלתו לעוורו (ובעור של תפלין כסותה לבדה היא שמלתו לעוורו) בעור של תפלין כסותה על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה.

דאיהו כסות עינים - דנאמר על יצחק של"ת מאבימלך נתעברה ופשטא דקרא כסות עינים שלא יסתכלו בה כמ"ש המפרשים: וז"ש דמתמן עריין כו' ואמר ובג"ד אתמר ביצחק כו': דהוא כסות עינים: ומפרש והולך ותמן צריך כסויא דשם דרגא דחושך וצריך ליזהר שלא להסתכל שם ולכן כהו עיניו שלא להסתכל אלא בעינים סתומות: ואמר ומשה בההוא כו': ר"ל שנאמר אל האלקים דהוא דרגי' דיצחק ואמר ובג"ד כו' כסויא דילה כו': ר"ל שנאמר כסותה בה' וכן תפלין בשמאלא בזרוע עוזו: ואמר ואם שלש אלה כו': כמש"ל בתל"ב ואם שלש כו' בתלת גלגולין דעביד ל' שאר כסות ועונה ויצאה כו' ועל ארבעה לא אשיבנו כו' וז"ש דהן כל אלה כו':

יט. עי' זהר ח"ג ח ע"א: (אלא דא הוא רזא דאלהים אחרים ואית לך למנדע דשמא דקודשא בריך הוא (ישעיה נז טו) רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו והיא בלחודוי מלכא על כל מה דאשתכח בין לעילא בין לתתא והיכלא קדישא דיליה באמצעיתא אתתקן וסחרניה אית שבעין כתריין⁴ ומנהון אתמשכו שבעין רברבין ואתמנו על שבעין עמין דעלמא למהוי כל חד וחד שליט על עמיה ועל ארעיה וקודשא בריך הוא יחב לישראל רזא דשמיה בלחודיהון והוא שליט על ישראל וירושלם הדא הוא דכתיב (דניאל ט יט) כי שמך נקרא על עירך ועל עמך ולית לעמא אחרא חולקא ביה בקודשא בריך הוא דכתיב (דברים כח י) וראו כל עמי הארץ כי שם יהו"ה נקרא עליך וכתוב (מיכה ד ה) כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו⁵ וגו' וכתוב (דברים לב ט) כי חלק יהו"ה עמו וגו')⁶:

תרגום: (אלא זהו סוד של אלהים אחרים, ויש לך לדעת שהשם של הקדוש ברוך הוא (ישעיה נז טו) רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו, והוא לבדו מלך על כל מה שנמצא, בין למעלה בין למטה,

– מאיר הכוונה –

1 פי' ה' אלהים בינה, לאדם ולאשתו ת"ת ומלכות, (אור יקר). פי' ה' אלהים הם או"א לאדם ולאשתו הם זר"ן כתנות עור הוא העור של תפלין ורצועותיהם (מ"מ). עי' תיקו"ז קלג ע"ב.
2 "כתנות עור" היינו גולגולתין, ואדם ואשתו דווקא הכוונה שהתפארת נקרא אדם מצד החכמה שהוא מ"ה אדם, ואשתו רוצה לומר גוקביה מסטרא דחכמה שהם סוד יו"ד במילואה סוד ד"ו פרצופין, וזהו שאמר "לאדם ולאשתו דייקא" (אור יקר).

3 פירוש אדם ואשתו כנודע, והכריח העגין מידיכה יד חי כמבואר לעיל (אור יקר).

4 ע' מלאכים סובבים הכסא, והם ע' שרי או"ה, וכמ"ש בפדר"א (פרק כד) וע' זוה"ק ויקרא (דף ח ע"א), וכתב בספר קהלת יעקב ערך ס"מ בשם מהר"ו ז"ל, כי כל הע' שרים הם תחת רשות ס"מ ורהב, שהם שרי עשיו וישמעאל וכמ"ש ברע"מ (פנחס רמו ע"ב), כי כן הוא עשו וישמעאל הם השורש של כל הע' כמ"ש הגר"א בתיקונים (תיקון לב דף פד ע"ג) (דע"ה ח"ב קיז ע"א).

5 מעשיהם אינם גורמים אלא רק עד השר שלהם לבד, ולכן אמר היטיב אליהוא לאיוב (שם לה ה) הבט שמים וראה ושור שחקים גבהו ממך, [ור"ל באותן העולמות אשר למעלה משרשך, ובפרט בעולם האצילות אשר שם אין חלק כלל לשום אומה ולשון אלא רק לזרע אברהם יצחק ויעקב לבד.] (דע"ה ח"ב ב ע"ד).

6 הגה"ה מבחוץ ולא גרסי ליה ברוב הספרים, וכוונתו לפרש ענין השר וכבר ביארנו בו כל הצורך לעיל (אור יקר).

שְׁעָה"כ

וההיכל הקדוש שלו באמצע נתקן, וסביבו יש שבעים כתרים, ומהם נמשכו שבעים שרים ונפקדו על שבעים עמי העולם, להיות כל אחד ואחד שולט על עמו ועל ארצו, והקדוש ברוך הוא נתן לישראל סוד של שמו, להם בלבד, והוא שולט על ישראל וירושלים, זהו שכתוב (דניאל ט') כי שמך נקרא על עירך ועל עמך, ואין לעם אחר חלק בו בקדוש ברוך הוא, שכתוב וראו כל עמי הארץ כי שם יי' נקרא עליך, וכתוב (מיכה ד') כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו וגו', וכתוב (דברים ל"ב) כי חלק יי' עמו וגו'.

ועיי"ש כט ע"א: וכד ייתי שבת ויום טוב נחתת בינה דאיהו יה"ו על ה' דאיהו מלכות שמים נשמה יתרה ואיהו (שמות לב טז) חרות על הלוחות אנכי ביציאת מצרים ופרישת גדפהא על ברתא ועל משריין דילה ואית לון נייחא ואתמר במשריין דסמא"ל ונחש (דברים כח י) וראו כל עמי הארץ כי שם יהוה נקרא עליך ויראו ממך אות תפילין ואות שבת ואות דיומין טבין ואות ברית כלהו שקילין:

תרגום: וכשיבא שבת ויום טוב, יורדת בינה שהיא יה"ו על ה' שהיא מלכות שמים, נשמה יתרה, והיא (שמות לב) חירות על הלוחות. אנכי ביציאת מצרים, ופורשת כנפיה על הבת, ועל המחנות שלה, ויש להם מנוחה. ונאמר במרכבותיו של סמא"ל ונחש, (דברים כח) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך, אות תפילין, ואות שבת, ואות ימים טובים, ואות ברית, כולם שקולים.

ועיי"ש קכג ע"ב: אית¹ כל בריין דשמיא וימא וארעא כגון חיות² עופות בהמות דגים וכמה תולדין דתליין מיניה ובגין דכלא אתברי בהאי צולמא דעל כל ישראל דאיהי צדיק אתמר בהון (בראשית ט ב) ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים וגו' ודא ממלל על בני נשא דאינון מתילין לחיון ברא ולבעירן ולעופין ולנוני ימא דאית בר נש דמזליה שור ומזליה אריה ומזליה נשר ומזליה אדם וכל אלין למה מתפחדין מהאי דיוקנא דאינון מתמן אתבריאו אלא משום דשם ה' שריא עליה:

וזא דמלה (דברים כח י) וראו כל עמי הארץ וגו' וכל מאן דפגים עובדוי אתפגים דיוקניה ושם יי' לא שריא באתר פגים ובההוא פגימו שריא חשך בגין פגימו דסיהרא דשריא ביה חשוכא:

תרגום: יש כל בריות השמים והים והארץ כמו חיות עופות בהמות ודגים, וכמה תולדות שתלויות ממנו, ומשום שהכל נברא בצלם הזה, שעל כל ישראל שהוא צדיק, נאמר בהם "ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים וגו'", וזה מדובר על בני אדם שמשולים לחיות השדה ולבהמות ולעופות ולדגי הים, שיש אדם שמזלו שור, ומזלו אריה, ומזלו נשר, ומזלו אדם, וכל אלה למה מתפחדים מדמות זו, שהם נבראו משם, אלא משום ששם ה' שורה עליו.

סוד הדבר "וראו כל עמי הארץ וגו'", וכל מי שפוגם מעשיו, נפגמת דמותו, ושם ה' לא שורה במקום פגום, ובאותו פגם שורה חושך בגלל פגימת הלבנה, שהחושך שורה בה.

ועיי"ש קמ ע"א: בגין כך אשתלימו ארבע פרשיות דכתיבין בתפילין³ דאתכליל בהו שמא קדישא דעתיק יומין עתיקא דעתיקין וזעיר אפיין דהאי הוא שלימותא דשמא קדישא דכתיב

- מאיר הכוונה -

¹ וזכה חית סילה לור.

² משום פסוק שמביא אחר כך נקיט הנ"ל. והן ארבע מינים, חיות ועופות ובהמות, והן ג' מיני חיות שאדם עליהן. חיות אריה, בהמות שור, עופות נשר. והן בשמיא וארעא דאצילות. ומימא דבריאה הן דגים. והם שמיא וארעא וימא הן ז' כנ"ל. שמיא ת"ת. וארעא מלכות. וימא יסוד, גי' כ"ל, שבו דגים שנתברכו זרעו של יוסף, וידגו, מה דגים שבים המים מכסים אותם אף כו'. והוא פריסו דיסוד שהוא במקום נסתר שאין עין שולטת בו. חיות ובהמות כו' בח"ג נ"ה, חיות ובהמות בח"ג כנ"ל, אריה ושור. ועופות בנצח, שיעוף השמים לגבי ת"ת. ודגים הוד לגבי ימא יסוד ע"פ המים (יהל אור).

³ ביארתינו בביאור אדרת האזינו וע"ש (שער מאמרי רשב"י).

שְׁעָה"כ

(דברים כח י) וראו כל עמי הארץ כי שם יי' נקרא עליך ויראו ממך שם יי' ממש¹ דאינון ארבע רהיטי בתי דתפלין:

תרגום: ובשל כך נשלמו ד' הפרשיות הכתובות בתפלין, שנכלל בהם השם הקדוש של עתיק יומין, העתיק של העתיקין וז"א, שזהו השלימות של השם הקדוש. שנאמר "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך". "שם ה'" שם ה' ממש, הרי הם הד' חריצי הבתים של התפלין. ועי' תיקון ד ע"א: יהו"ה ארבע פרשיין דתפלי וראו כל עמי הארץ כי שם ה' וכו' (דברים כח י) אדני ארבע בתי דתפלין.

ועי' תיקון עג הובא בהערה א עמוד 44.

כ. עי' תיקון קג ע"א: בראשית ברא אלהי"ם אלהי"ם הא אוקמוה תמן דחילו מסטרא דאת ה' (נ"א ה") דאיהי לשמאלא דאף על גב דאת י' איהו רחמי באתר דשולטא ה' עלה נוקבא אתקריאת כג"ד ה"י ורזא דא אתגליא ביו"ד ה"י וא"ו ה"י דלית בריה בלא דכר ונוקבא דתרין שותפין אינון בכרא וברתא אבא ואימא חד יהיב טפה דכורא וחד נוקבא וכד שליט דכורא על נוקבא איהו דכר וכד שליט נוקבא על דכורא איהו נוקבא והא אוקמוהו ברזא דאשה כי תזריע וילדה זכר (ויקרא יב ב).

תרגום: בראשית ברא אלהי"ם אלהי"ם הרי פרשוהו שם יראה פחד מצד האות ה' (ה"י) שהיא לשמאל שאף על גב שהאות י' היא רחמים במקום ששולטת ה' עליה היא נקראת נקבה כדוגמא זה ה"י וסוד זה התגלה (בי"ה ה"א וא"ו ה"א) יו"ד ה"י וא"ו ה"י (ביו"ד ה"א וא"ו ה"א) שאין בריה בלי זכר ונקבה ששני שתפים הם בכך ובכת האב והאם אחד נותן טפה זכר ואחד נקבה וכששולט הזכר על הנקבה הוא זכר וכששולטת הנקבה על הזכר היא נקבה והרי פרשוהו בסוד של אשה כי תזריע וילדה זכר.

בהגרא"א: בראשית ברא אלקים הא אוקמוה תמן דחילו - ר"ל, שם אלקים הוא דחילו, דביה תליא יראה כמ"ש את האלקים אני ירא, ירא אלקים, וסר מרע כי ירא אלקים אתה, וכהנה רבות, ואמר הא אוקמוה, והוא למעלה בת"ל (ע"ו א') בראשית מאן כו' ודא יראה כו' אלקים דא נתיב קדמאה כו', ועי' בפרשת ויקהל (רטז ע"א) פתח ואמר כו' וכתוב ויראת מאלקיך כו' ע"ש, וע"ל ריש תל"ג~³ תיקונא קדמאה כו', ואמר שם הכי איהי נטלת מתרווייהו, מסט' דשמאלא אתקריאת יראה פחד יצחק, ומסט' דימינא אהבה אתקרי כו', והוא שם אלקים כידוע, וכמ"ש בפ' ויקרא (יא ע"א) רביעאה כו' ושם ב' חמישאה כו', ור"ל בכאן לרמז על פ' ויצו ה' אלקים כמו שמפרש והולך, והוא מצות ל"ת שנצטוה אדה"ר, והוא מסט' דיראה כמש"ל סוף תל"ו⁴, וסוף תמ"א⁵ וכמה דאברהם כו' ה"נ מיצחק כו', ואמר שהענין שהיראה הוא בזה השם, מצד שבו אות ה"א, וה"א הוא לשמאלא, אות שני של שם הוי"ה, שהוא יראה, כי הראשון הוא אהבה, ואע"ג דיו"ד שהוא אהבה ג"כ יש בו, מ"מ הה"א קדם לו, משא"כ בשם הויה שהיו"ד קדם לה"א, לכן הוא רחמים, וז"ש מסט' דאת ה' כו' דאע"ג כו' באתר כו', ואע"ג דבר"מ פ' נשא (קכב ע"ב) יו"ד יראה כו' דלא יעבור על פקודין דל"ת, ה' אהבה כו', וכן אמר בכ"מ, שם הוא בנוק' דדוד שני מדות דיליה, ואמר כהניך ירננו כו' וכמ"ש בפרשת פנחס⁶ ע"ש, ואמר כג"ד ה"י ורזא דא אתגליא ביו"ד ה"י וא"ו ה"י, ר"ל באות ה"י מלא ביו"ד שהוא נקבה, אע"ג דיו"ד ביה, כיון דה"א אקדימת, היא נקבה, ואמר ורזא כו', ר"ל בשם הזה, שההי"ן מלאים ביו"ד, ושניהם הן נקבות, ואמר דל"ת האיך בא היו"ד בתוכו הזכר, ואמר שבין בזכר בין בנקבה הוא כלול מזו"נ, טפת מ"ד ומ"נ של אביו ואמו, אלא לפי התגברות והקדמה, וז"ש דלית בריה בלא דכר ונוק', ר"ל דכל בריה הוא כלול בתוכו דכר ונוק', וכמו שמפרש והולך דתרין שותפין אינון בכרא וברתא, ר"ל בין בזכר בין בנקבה, אלא כד שליט כו' והא אוקמוה ברזא דאשה כו', וכמש"ל (צ ע"א⁷) והכי צריך לאתערא כו' כד אקדימת ברתא שליט דכורא ואתעביד כו':

- מאיר הכוונה -

¹ הם ארבע אותיות, סוד תרין מוחין ותריין עטרין, "דאינון ארבע רהיטי בתי דתפלין" ואיך נחלק השם יתבאר בשער כתיבת השם בעזרת ה' ובישועתו (עמק המלך).

² אצלנו דף #

³ דף #

⁴ #

⁵ #

⁶ &

⁷ בדפוס שלנו #

שְׁעָה"כ

וע"י זהר ח"ב רטז ע"א: פקודי אורייתא¹ דאמרתון בצלותא ודאי הכי הוא פתח ואמר כתיב (דברים י כ) את יהו"ה אלהיך תירא אותו תעבד וכתוב (ויקרא יט יד) ויראת מאלהיך האי קרא אית למימר הכי ויראת אלהיך² בגין דהא כתיב (דברים ו יג) את יהו"ה אלהיך תירא מהו מאלהיך אלא רזא איהו מאלהיך ודאי מההוא אתר דאתחבר וסחרא למוחא דלגו ודא איהו מאלהיך דחילו דא למדחל ליה דהא תמן שריא דינא³ ואיהו דינא דאשתאיב מגו דינא דלעילא⁴ בהאי אתר: תרגום: מצוות התורה שאמרתם בתפלה ודאי כך הוא פתח ואמר כתוב את ה' אלהיך תירא אתו תעבד וכתוב ויראת מאלהיך בפסוק זה יש לומר כך ויראת מאלהיך משום שהרי כתוב את ה' אלהיך תירא מה זה מאלהיך אלא סוד הוא מאלהיך ודאי מאותו מקום שהתחבר וסובב את המח שלפנים וזהו מאלהיך יראה זו לפחד ממנו שהרי שם שורה הדין והוא דין שנשאב מתוך הדין שלמעלה במקום הזה.

כא. ע"י פע"ח סוף פרק א': והנה אמרנו בתיקונים תיקון י"ח (לד ע"א)⁵: ובגין דא הוא קרית ארבע חבורא דד' שמהן דאינון בד' פרשיות דתפילין דיד ובד' בתים דתפילין דרישא. וצריך להבין למה אמר בתחלה בד' פרשיות גבי תפלה דיד, וגבי תפילין דרישא אמר בתי. אבל הענין הוא, כי הנה הז"א יש לו מוחין פנימיין ומקיפין, ובחי' מקיפין בחוץ הם ד' מוחין חו"ב ודעת דכליל ב' עטרין, ואלו הם ד' שמות הנ"ל, כי החו"ב הם הוי"ה אהי"ה, והחו"ג הם הוי"ה אדנ"י. ואלו הם בחינת תפילין שהם א"מ של המוחין. והנה ד' בתים הם שם אהי"ה, לפי שזה עיבור ב' של הז"א בתוך בינה, לעשות לו מוחין, לכן הם בחינת אהי"ה, כי הבתים לעולם בחינת א"מ, סוד התפילין, ואין עיבור אלא בסוד אהי"ה כנ"ל. ואז אותן הד' מוחין נשארין לו ד' בתים מקיפים. אמנם חג"ת שלו נתעלה אז בסוד הפנימית, אבל אור נה"י דבינה, הם סוד ד' בתים אלו, אבל בנוקבא, הם פרשיין ממש, כי נה"י דדוכרא נעשין לה פרשיין ולא בתים, כי אז אינם בסוד אהי"ה, כי אהי"ה אינו אלא בסוד עיבור, והנה התנה"י שלו שהם ד' ספירות נעשה בה בחינת התפילין שלה.

- מאיר הכוונה -

¹ רב ע"ב (הערת הזהר).

² האי קרא אית למימר הכי ויראת אלהיך כי מאלהיך משמע מקצת ח"ו ולא מכל אלהיך. ופי' כי יראה תמיד במלכות ואהבה הוא בז"א כי בה ה"ג ובו ה"ח והם מ"ע שאדם מקיים מאהבה ומל"ת שאדם ירא שלא לעבור עליהם הם במלכות. והנה במלכות יש ד' בחי' שהם מלכויות דאב"ע לכן אמר מאלהיך כי המלכות דעשיה אף שהיא מן הקדושה אין לו לאדם לירא ממנה מפני שהיא בלועה בעמקי הקליפות דעשיה ושם הרע מרובה ואם ירא מאותו המלכות ירא מהקליפות ח"ו וזהו היא המלכות שאנו אומרים שכינה בגלות ח"ו והיא בחי' זו המעורבת בעמקי הקליפות לכן אמר שלא לירא אלא ממלכות דיצירה ולמעלה. ועיקר יראה זו הוא במלכו' דיצירה שמשם תכלת כי למעלה הם רחמים פשוטים יותר והאדם אינו ירא כ"כ כי יודע שימחול לו אבל ממלכות דיצירה שם הוא עיקר היראה כי אין שם מחילה אלא בתשובה כנודע וז"ש ויראת מאלהיך וודאי מההוא אתר דאתחבר וסחר' למוחא דלגאו כי המלכות דיצירה סובבת וסוחרת לבריאה ואצילות כי היא קדושה כמו הם ומוחא דלגאו היא הבריאה והאצילות ודא איהו מאלהיך ממלכות דיצירה לאפוקי ממלכות דעשיה (זהר רקיע).

כי כשכתוב במ' הוא מהמסובב ממנו אבל בלא מ' הוא מעצמותו ית"ש עצמ ווהוא יראת הרוממות אך במ' הוא מהמסובב ממנו ומפעולותיו שהוא יראת העונש וכמו שמסיק וע"י בזוהר הרקיע הענין ע"פ סוד ובדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף יא סי' ג. ועיי"ש ח"א דרוש ו' סימן ד' אות ח' (לש"ו).

³ פי' ביצירה שורה הדינים דתכלת (זהר הרקיע).

⁴ פי' מדין הקדושה דבריאה ודאצילות משא"כ דין דעשיה ששם נעשה הדין ע"י הקליפות ואמר בהאי אתר אית אשא ואית אשא ועל הקדושה אמר בהאי אתר (זהר הרקיע).

⁵ ז"ל: מעילא לתתא יהו"ה אהי"ה תרוייהו חד בכתר עליון כגוונא דא יאההויה"ה בחכמה ובינה יהו"ה אהי"ה בתרין דרועין יהו"ה אהי"ה בעמודא דאמצעיתא תרוייהו כחדא בנצח והוד יהו"ה אהי"ה דא לימינא ודא לשמאלא בצדיק תרוייהו ביחודא כחדא וכן במלכות תרוייהו ביחודא כחדא כגוונא דא יהו"ה אדנ"י ובה מתחברין יהו"ה אהי"ה ובגין דא איהי קרית ארבע חבורא דארבע שמהן דאינון בארבע פרשיין דתפילין דיד ובארבע בתי דתפילין דרישא.

תרגום: ממעלה למטה יהו"ה אהי"ה שניהם אחד בכתר עליון כמו זה יאההויה"ה. בחכמה ובינה יהו"ה אהי"ה בשתי זרועות, יהו"ה אהי"ה בעמוד האמצעי שניהם כאחד, בנצח והוד יהו"ה אהי"ה זה לימין וזה לשמאל, בצדיק שניהם ביחוד כאחד. וכן במלכות שניהם ביחוד אחד כמו זה יהו"ה אדנ"י, ובה מתחברים יהו"ה אהי"ה, ומשום זה היא קרית ארבע, החבור של ארבעה שמות שהם בארבע פרשיות של תפילין של יד, ובארבעה בתי תפילין של הראש.

שְׁעָה"כ

וזוה הוא שאמר באדר"ז דף רצ"ב ע"ב¹ בחללא דגלגלתא נהירין ג' נהורין וכו', פירוש כי כבר נתבאר באדר"ר דף קל"א, כי כשהם בבחי' מוחין, אינם רק ג' מוחין, כי הב' עטרין הם מתחברים בתוך הדעת. אבל בבחי' א"מ שלהם, שהם בחינת התפילין, אז הם ד' מוחין, כי הב' עטרין נחלקין לב'. וזהו מה שהקשה כאן ואמר, ואי תימא תלת ארבעה אינון וכו', כי לעולם כשהם בבחי' א"מ, הם ד', שהם אחסנתא דאבוה ואמא ותרין עטרין, וז"ש דמתעטרין כולה ברישא, ואינון תפילין דרישא, כי העטרה והתפילין הם בחי' אור מקיף. אבל לבתר, כשהם בבחי' א"פ, שהם מוחין דלגאו, אז הם ג' חללי דגולגלתא, כי אז אינם רק ג' מוחין, וז"ש ולבתר מתחברין ונהרין ועאלין גו ג' חללי דגולגלתא, כי עד עתה בבחי' א"מ היו ד', ועתה שנכנסו בפנים הם ג' לבד, וביאר הטעם ואמר משום דמוחא תלייתאי כליל מאינון ב' עטרין ולכן אינם רק ג' לחוד.

ט ע"ב

כב. עי' זהר ח"א רמד ע"ב: תא חזי בתר דאתדבקו דא בדא והיא קבילת רעותא היא אמרת שימני כחותם על לבך אמאי כחותם² אלא ארחה דחותם כיון דאתדבק באתר חד אף על גב דאתעדי מיניה הא אשתאר רשימו בההוא אתר ולא אעדי מניה דכל רשימו וכל דיוקנא דיליה ביה אשתאר כך אמרה כנסת ישראל הא אתדבקא בכך אף על גב דאתעדי מינך ואזיל בגלותא³ שימני כחותם על לבך (שיה"ש ח ו) בגין דישתאר כל דיוקני בכך כהאי חותם דאשתאר כל דיוקניה בההוא אתר דאתדבק ביה

תרגום: בא וראה, אחר שנדבקו זה בזה והיא קבלה רצון, היא אומרת, "שימני כחותם על לבך". למה "כחותם", אלא דרכו של חותם, כיון שנדבק במקום אחד, אף על גב שעוזב ממנו, הרי נשאר רושם באותו מקום ולא עוזב ממנו, שכל הרושם וכל הדמות שלו נשאר בו. כך אמרה כנסת ישראל, הרי נדבקתי בכך, אף על גב שעזבתי ממך והלכתי לגלות, "שימני כחותם על לבך", כדי שישאר כל דמותי בכך, כחותם הזה שישאר כל דמותו באותו מקום שנדבק בו.

ועי' ח"ב קיד ע"א: פתח רבי חייא ואמר (שיר ח ה) שימני כחותם⁴ על לבך כחותם על זרועך וגו' שימני כחותם בשעתא דאתדבק⁵ כנסת ישראל בבעלה איהי אמרת שימני כחותם ארחא דחותם כיון דאתדבק בההוא אתר דאתדבק ושבין (שוי) ביה כל דיוקניה אף על גב דההוא חותם אזיל הכא והכא ולא קיימא תמן והא אתעבר מניה כל דיוקניה שביק תמן ותמן קיימא אוף הכי (ק)אמרת וכנסת ישראל כיון דאתדבקא בכך כל דיוקני ליהוי חקיק בכך דאף על גב דאזיל⁶ הכא או הכא תשכח דיוקני חקיק בכך ותדכר לי:

פתח רבי חייא ואמר שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך וגו' שימני כחותם בשעה שנדבקה כנסת ישראל בבעלה היא אמרה שימני כחותם על לבך דרך החותם כיון שנדבק באותו מקום שנדבק משאיר בו את כל דיוקנו אף על גב שאותו חותם הולך כאן וכאן ולא עומד שם

- מאיר הכוונה -

1

² טעם לבקשה זו הוא מפני שכל מציאות שיצויר צורתה בו, אותו המציאות יהיה לה שורש להאיר ממנו דרך בו אפילו שתהיה נבדלת, ועם היות שהיא מושרשת בו, שהרי כל עלול מושרש בעלתו, היא רוצה להיותה נשרשת בבחינת תיקוניה, אחר היותה מתקשטת אל הייחוד אחרי רדתו אל התחתונים, וז"ש דישתאר כל דיוקני, לא מקצת דיוקני דהיינו המציאות הקודם אל אצילותה, אלא המציאות המתקשטת אחר תיקוניה כדפי' (אור יקר).

³ ז"ל הרב בספר הכוונות דרוש התפילין: דע כי אחר התפילה מסתלקים המוחין מז"א ויוצאין מראשו ועומדים בסוד אור מקיף על ראשו. אמנם כבר נתבאר אצלנו, כי כל דבר רוחני של הקדושה, אע"פ שהוא מסתלק, נשאר חד רשימו תמן תדיר. והנה אלו המוחין, אע"פ שמסתלקים למעלה בסוד מקיפים, עכ"ז נשאר רשימו שלהם בתוך ז"א כל היום כולו, והמוחין של רחל הם ג"כ יוצאים בסוד מקיפים, והרשימו נשאר בה תדיר כל היום. ואמנם כשמתחלת הלילה, אז יוצא אפילו אותו הרשימו מסתלק מזר"ן, ואמנם הרשימו של ז"א יוצא בלילה בסוד אור מקיף על רישא דז"א והמוחין עצמם שהיו ביום אור מקיף נסתלקו וכו' (מ"מ).

⁴ בכל דבר שבקדושה וכן כל אור עליון אשר יורד ומתגלה למטה, הנה גם אחר שחוזר ומסתלק ועולה למעלה, הנה נשאר רושם אור ממנו בהמקום שהיה שם, ועל אותה הרשימו הנה הוא סוד מה שכתוב (שיה"ש ח ו) שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך (כללים ח"ב ז ע"ב).

⁵ דאתדבקא (דפ"ו).

⁶ דאיזיל (דפ"ו).

שְׁעָה"כ

ונעבר ממנו כל דיוקנו משאיר שם ושם עומד אף כך אמרה כנסת ישראל כיון שנדבקתי בך כל דיוקני יהיה חקוק בך שאף על גב שאלך לכאן ולכאן תמצא את דיוקני חקוק בך ותזכר אותי. דרך אגב עי' ח"א נג ע,ב שהסט"א רק שורה במקום שמוצא רישמו דיליה, ועי' פג ע"א בענין הרשימו אשר נשאר באדם כאשר הוא ישן.

כג. פע"ח שער התפילין פרק ב: ונבאר ענין הרצועות וענין קשר של תפילין של ראש וקשר ש"י. הנה ב' נשים יש לזעיר אנפין: א', היא למעלה אחורי הדעת, והיא הנקראת לאה, והוא בחי' קשר של תפילין של ראש. והב', היא למטה אחורי התפארת, והיא הנקראת רחל, והיא בחי' תפלה של יד. ונבאר עתה עניינם.

כי הנה אחר שנעשה התפילין ברישא דז"א, שהם בחי' ד' מוחין שלו, והם הד' פרשיות בראשו, שהוא הקרקפתא. הנה אח"כ נמשכין ממנה ב' רצועות, והם ח"ג, ומקיפין הראש, ונמשכין עד אחורי הראש, ושם אנו עושין קשר א', שהוא סוד התפארת, כי בו הוא קשור הכל כנודע, ואז נרשמת בו המלכות, והיא לאה, כי שם מקומה, באחורי הז"א. וזה הוא הד' הגדולה דאחד. וזהו ד' של יהודה כנודע אצלינו. וזה שארז"ל וראית את אחורי, מלמד שהראהו למשה קשר של תפילין, כי לאה היא העומדת אחורי הראש של ז"א, בסוד קשר של תפילין, ואינה כדוגמת רחל אב"א עם ז"א, אלא פנים באחור, כי פני לאה הם נגד אחוריים דז"א, וזהו וראית את אחורי, כי לאה הנקראת קשר של תפילין, היא רואה את אחורי ז"א, כי פניה הם מביטים אל אחוריו. וגם נאמר זה על מרע"ה, אשר סודו הוא לאה כנודע. והנה לאה זו אינה לוקחת הארת מוחין דז"א ממש כמו רחל, אבל היא לוקחת הארה בעלמא העוברת דרך העור של ז"א, ולכן היא נרמזת בבחינת קשר של תפילין, שאין שם בחי' פרשיות ממש כמו בתפילין עצמם, רק עור לבד, להורות שאינה יכולה לקחת מן המוחין עצמם, רק מן הלבושים שלהם, שהם נה"י דאמא, ומשם לוקחת הארה מועטת מן המוחין, לכן יש בקשר הזה צורת ד' כנודע, להורות שהיא דלה ועניה, ולהורות גם כן על לקיחתה הארה מועטת מן הד' מוחין, לכן צורתה ד'.

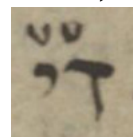
וגם כי הנה היסוד דבינה נחלקת לב', ונעשה לב' בתים דתפילין, ונ"ה דבינה הם ב' בתים אחרים כנ"ל. והנה הם ד' שמות אהי"ה. והד' אלפין של אלו ד' אהי"ה, הם נעשים מוחין ללאה, והם בגימטריא מדת, כמבואר אצלינו על פסוק ומדת ימי מה היא¹, וכנגד ד' אלפין של ד' אהי"ה אלו, הוא קשר של תפילין, צורת ד'². וטעם הדבר הוא לפי שעדיין המוחין שבתוך נה"י דבינה, שם למעלה הם סתומין, ואינם מתגלין אלא מן החזה ולמטה, ולכן כאן למעלה, אין בה הארה רק בחי' עור לבד. וכ"ז נתבאר בענין דרוש פרצוף דלאה, ובפסוק עור בעד עור וכו'.

ואח"כ, אחר הקשר הזה, שהוא בחי' ת"ת שלמטה מחסד וגבורה³, שהם ב' רצועות המקיפין את הראש כנודע, כי כל בחי' התפילין הוא א"מ, והתפילין עצמן הם ג"ר, ג' מוחין מקיפין. וב' רצועות המקיפין את הראש, הם חו"ג. ואחר כך מתקבצים ומתקשרים בקשר א', והוא הת"ת, ושם דבוקה עמו בחי' לאה, והבן זה. כי באחורי ת"ת היא עומדת, ומן הת"ת הזה, שהוא הקשר, יוצאין עוד נ"ה, והם ב' הרצועות הנמשכות ויוצאות מן הקשר למטה, ויורדין כנגד הגוף דז"א, ונמשכו עד התפלה של יד, שהוא בחינת רחל דמוחין המקיפין שלה, והרי נשלמו בחי' המקיפין שלה והבן זה מאוד.

והנה ענין הרצועות נתבאר בהקדמת התיקונים דף ט' (י ע"ב)⁴, גם פרשת פנחס (דף רכח ע"ב)⁵, והענין הוא כי רחל היא נעשית מבחי' נ"ה דז"א, ומקום התחלתה הוא בחזה דז"א, כנזכר באדרא דף קמ"א. אמנם עיקרה הוא מן ההוד, שהוא שמאל, כנודע דאיהו בנצ"ח ואיהי בהו"ד⁶. ולכן רצועות הימין שהוא נצח מסתיימת עד החזה לבד, לפי שמשם היא התחלת רחל, אבל

- מאיר הכוונה -

¹ עי' כל זה בשעה"כ יג ע"ג.

²

³ נדצ"ל חסדים וגבורות, על אף שבכת"י איתא חסד וגבורה.

⁴ עי' לשונו הובא באות לב.

⁵ ז"ל: תפלין אמאי במוחא ולקבל לבא ושיעור רצועתהון אמאי אינון עד לבא לשמאלא ועד טבורא לימינא.

⁶

שְׁעָה"כ

רצועות השמאל הוא הוד, ולכן היא מתפשטת יותר למטה ושיעורה עד הטבור, כי הלא בטיבורא שלים כנזכר באדרא. וז"ש בתקונים (דף ט') בסוד הרצועות, כי רצועה הנצח קצר, ורצועה ההוד היא ארוכה. ואע"פ שבפרשת פנחס בר"מ (דף רכח ע"ב) נאמר כי הרצועה הימין היא ארוכה ורצועה השמאל היא קצרה¹, אין זו קושיא, כי שם נאמר בבחינת המניח, אבל בתקונים מדבר בבחינת הבינה עצמה, כי השמאל שבו הוא הימין שבה, והשמאל שבה הוא הימין שבו. והנה כיון שעתה מתפשטין עד רחל, שהיא פרצוף גמור, ואינה כמו לאה שהיא קשר של תפילין של ז"א לבד, ורחל היא תפלה של יד בפנימי ממש, וכל עצמ' של רחל הוא מנ"ה, ע"כ הב' הרצועות נמשכין דרך החזה, וא' נשאר שם בחזה, והב' מתפשטת עד הטבור כנ"ל. והנה כבר הודעתין כי נ"ה דז"א נתחדשו ונתכוננו ע"י בינה בסוד כונן שמים בתבונה וז"ש כאן תרין רצועין דאחידין בה' עלאה וכו'.

כד. זהר ח"ג נד ע"ב: תו פתח ואמר (שיר ח ו) שימני כחותם על לבך וגו' שימני כחותם כנסת ישראל אמרה דא לקודשא בריך הוא שימני כחותם מאן הוא חותם דא חותם דגושפנקא דקשוט. כחותם על לבך דא חותם של תפילין² דאנח בר נש על לביה כחותם על זרועך דא יד כהה³ דמנח בההוא זרוע ומנו יצחק וכנסת ישראל קאמר שימני כחותם חותם מבעי ליה מאי כחותם כאינון תפילין דרישא⁴ דאתי שבחא לכל גופא ועל דא תפילין בזרוע על הלב ובדא אשתכח בר נש שלים כגוונא דלעילא:

תרגום: עוד פתח ואמר שימני כחותם על לבך וגו', שימני כחותם, כנסת ישראל אמרה את זה לקדוש ברוך הוא, שימני כחותם, מי הוא החותם, זהו חותם הטבעת של האמת. כחותם על לבך, זהו חותם של תפילין, שמניח אדם על לבו, כחותם על זרועך, זו יד כהה, שמניח באותה זרוע, ומיהו יצחק. וכנסת ישראל אומרת, שימני כחותם, היה צריך להיות חותם, מה זה כחותם, כאותן תפילין של ראש שמביא שבח לכל הגוף, ועל כך תפילין בזרוע על הלב, ובזה נמצא אדם שלם כדוגמא שלמעלה.

כה. ז"ל (יט ע"ב): איהי חותם דיליה (דמות דיליה) ועלה אתמר שימני כחותם על לבך דהכי (נ"א אמרת שכינתא) אמרין ישראל בגלותא אף על גב דאנת תסתלק לעילא דיוקנך לא אתעדי מנאי לעלם כההוא חותם דבההוא אתר דאתדבק ביה רשימו דמארי חותמא לא אתעדי מניה דיוקנא דחותמא לאשתמודעא ביה ובגין כך אמרה כנסת ישראל (נ"א אמרי ישראל בגלותא) שימני כחותם על לבך כרשימו דתפילין דיד דאינון לקבל לבא כחותם על זרועך כתפילין דרישא דאינון תליין רצועין לכל סטרין על לבא ודרועא ובהון אינון רשימין דאינון עמיה דקודשא בריך הוא ועוד שימני כחותם דא חותם דאות ברית קדש והוא אות ברית שבת קדש וימים טובים

תרגום: היא חותם שלו (דמות שלו) ועליה נאמר "שימני כחותם על לבך", שכך (אמרה השכינה) ישראל בגלות אומרים, אף על גב שאתה מסתלק למעלה מהעולם, דמותך לא תזוז ממני לעולם, כמו אותו חותם, שבאותו מקום שנדבק, בו רישום של בעל החותם, לא זזה ממנו הדמות של החותם, להיות ניכר בו. ולכן אמרה כנסת ישראל (אמרו ישראל בגלות) "שימני כחותם על לבך", כרושם התפילין של יד שהן כנגד הלב, כחותם על זרועך, כמו תפילין של ראש שתלויות רצועות לכל הצדדים על הלב והזרוע, ובהן רשומים אלו שהם עמו של הקדוש ברוך הוא. ועוד "שימני כחותם על לבך", זהו חותם של אות ברית קודש, והוא אות ברית שבת קודש וימים טובים.

- מאיר הכוונה -

¹ לא מצאתי*##

² פי' כתב הרב שביום באים מוחין לז"א, ואחר התפלה מסתלקים המוחין על ראשו, והרשימו של המוחין לבד הוא שנשאר, ובלילה עושה רשימו דז"א למעלה על ראשו, ורשימו דמלכות בתוך החזה דז"א כנגד הלב ובבוקר עולה כתר דנוק' עד שמאל דז"א ונקשר שם ונכנס בו רשימו דמלכות שהוא כנגד הלב, ואז ז"א מתקנא גם הוא ושואב רשימו דיליה וז"ס התפילין שהם רשימו דמוחין דאתמול. ועי' בפ' ויחי דף רמה ע"א מ"ש שם וז"ש דא חותם של תפילין שהוא רשימו דמוחין של מלכות שהם תפילין של יד (מ"מ).

³ פי' כתר דנוק' שהוא קשור בזרוע שמאל דז"א ובו נכנסים רשימו דמוחין (מ"מ).

⁴ פי' שהרשימו של המוחין דנוק' הם ברשימו דמוחין דז"א שהם תפילין של ראש (מ"מ).

פְּעֵה"כ

ועיי"ש (עג ע"א): שימני כחותם על לבך וכי מאן חמא (נ"א שוי) חותמא על לבא אלא אלין תפלין דאינון רצועין דלהון תליין על לבא ואלין תפלין דרישא ותפלה דיד דאיהו בשמאלא לקבל לבא ודא איהו כחותם על לבך וכחותם על זרועך תפילה דיד דאינון רשימו דשמא קדישא דאיהו י' קדש לי כל בכור (שמות יג ב) ה' והיה כי יביאך (שם יא ו') שמע ישראל (דברים ו ד) ה' והיה אם שמוע (שם יא יג) ומההוא רשימו מזדעזעין אומין דעלמא הה"ד (דברים כח &) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך והכי אוקמוהו שם ה' אלין תפלין דרישא תרגום: "שימני כחותם על לבך", וכי מי ראה (שם) חותם על הלב. אלא אלו תפלין, שאותם רצועות שלהן תלויות על הלב, ואלו תפלין של ראש, ותפלה של יד שהיא בשמאל כנגד הלב. וזהו "כחותם על לבך", ו"כחותם על זרועך". תפילה של יד שהם הרושם של השם הקדוש שהוא: י', קדש לי כל בכור. ה', והיה כי יביאך. ו', שמע ישראל. ה', והיה אם שמוע. ומאותו הרושם מזדעזעים אומות העולם, זהו שכתוב "וראו כל עמי הארץ כי שם יהוה נקרא עליך ויראו ממך", וכן פרשוהו (ברכות ו ע"א) שם יהוה, אלו תפלין של ראש.

אלא אלין תפלין כו' - דאף דה' מסתיר פניו מאתנו בגלותא, רשימו דיליה בידינו, מסט' דמצות, דאינון אות כמו תפלין ומילה כו', דכתיב אות בהן, ואות הוא רשימו: **ודא איהו כחותם כו'** - תפלין דרישא דרצועין על לבך (ע"ל יד ע"א &), אבל דיד אינון אלא נגד הלב ולא על הלב, וז"ש ודא על זרועך כו'. ולא אמר למעלה, דאיהו בשמאלא לקבל לבא, אלא לומר דרצועין תליין על לבא לאתאחדא בתפילה של יד, שהן כנגדן. והענין כי תפלין של ראש הוא החותם עצמו, ושם לא אמר כחותם על הראש. וקשר של ראש הוא דכורא, דבה לאה¹, והיא גאה גאה², בגאולת מצרים ולעתיד לבא. והרצועות דתליין סופן נגד הלב, שנכנסין בראש רחל, נגד תפילה של יד, וזהו כחותם על לבך, נגד תפילה של יד. ומתפלין של ראש "וראו כל עמי הארץ", כמו שמפרש והולך, הה"ד וראו כו', אלין כו', וכמ"ש בגמ' ג"כ. והוא לע"ל, אבל בגלותא, דהוא כחותם תפילה של יד, היא מכוסה עמנו בגלות. ומ"מ, ואף גם זאת כו' (ויקרא כו מד), נסים נסתרים עביד עמנו בהסתרו. ואנכי הסתר כו' (&), ידו נטויה עלינו (ישעיה ה כה), תפילה של יד בהסתרו: **דאינון רשימו דשמא כו'** - חוזר למעלה, מ"ש אלין {עג ע"ב} תפלין כו':

כו. עי' זהר ח"א פו ע"א: דבר אחר (ישעיה מא ב) מי העיר ממזרח דמתמן שרותא³ דנהורא לאנהרא¹ בגין דדרום² ההוא תוקפא דנהורא דיליה מגו מזרח איהו³ ועל דא מי העיר ההוא

- מאיר הכוונה -

¹ עי' זהר ח"א צו ע"א: ה"א עלאה דאיהו עלמא דדכורא.

² עי' זהר ח"ב נד ע"ב: רבי ייסא אמר השירה הזאת ליהו"ה דא הוא נהרא דנפיק מעדן דכל משחא ורבו נפיק מניה לאדלקא בוצינין ומשמע לבתר דכתיב אשירה ליהו"ה דא הוא מלכא קדישא עלאה ועל דא לא כתיב אשירה לו ויאמרו לאמר (דא הוא) לדרי דרין בגין דלא יתנשי מנייהו לעלמין דכל מאן דזכי להאי שירתא בהאי עלמא זכי לה בעלמא דאתי וזכי לשבחא בה ביומי דמלכא משיחא בחדוותא דכנסת ישראל בקודשא בריך הוא דכתיב לאמר לאמר בההוא זמנא לאמר בארעא קדישא בזמנא דשרו ישראל בארעא לאמר בגלותא לאמר בפורקנא דלהון דישאל לאמר לעלמא דאתי אשירה ליהו"ה נשיר מבעי ליה מאי אשירה אלא בגין דהוּו משבחן תושבחתא דמטרוניתא (בעו לשבחא) ליהו"ה דא מלכא קדישא כי גאה גאה (כמה)² דסליק ואתעטר בעטרוי לאפקא² ברכאן וחילין וגבוראן לאסקא² בכלא כי גאה גאה גאה גאה בהאי עלמא גאה בעלמא דאתי כי גאה בההוא זמנא גאה בגין דיתעטר בעטרוי בחדוותא שלימתא:

תרגום: רבי ייסא אמר השירה הזאת לה' זהו הנהר שיוצא מעדן שכל שמן ומשחה יוצאים ממנו להדליק נרות ומשמע אחר כך שכתוב אשירה לה' זה המלך הקדוש העליון ועל זה לא כתוב אשירה לו. ויאמרו לאמר (זהו) לדורי דורות כדי שלא ישתכח מהם לעולמים שכל מי שזוכה לשירה הזו בעולם הזה זוכה לה בעולם הבא וזוכה לשבח בה בימות מלך המשיח בשמחת כנסת ישראל בקדוש ברוך הוא שכתוב לאמר לאמר באותו זמן לאמר בארץ הקדושה בזמן ששכנו ישראל בארץ לאמר בגלות לאמר בגאולת ישראל לאמר לעולם הבא. אשירה לה' היה צריך להיות נשיר מה זה אשירה אלא משום שהיו משבחים את תשבחת המלכה (הצטרכו לשבח) לה' זה המלך הקדוש כי גאה גאה (קמה)² שעלה והתעטר בעטרויתו להוציא ברכות וכחות וגבורות להתעלות בכל כי גאה גאה גאה בעולם הזה גאה לעולם הבא כי גאה באותו זמן גאה כדי שיתעטר בעטרויתו בשמחה שלימה.

³ פ' מת"ת שהוא ראשון לששה קצוות כי מהגוף מתפשטים הזרועות ולכך הבינה הנקראת מ"י העיר שפע ממזרח שהוא ת"ת לגבי דרום שהוא החסד (אור יקר).

שעה"כ

נהורא דדרום ממזרח⁴ בגין דאיהו נטיל⁵ ואתון בקדמיתא ותיאובתא דההוא רקיעא עלאה⁶ למיהב ליה למזרח⁷ צדק יקראהו⁸ לרגלו דא מערב דאיהו קרי ליה תדיר ולא שכין כמה דאתא אמר (תהלים פג ב) אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל בגין דמערב אתער תדיר לגביה יתן לפניו גוים ומלכים ירד דהא מיניה קביל תוקפא לאכנעא כל אינון עמין דעלמא תרגום: דבר אחר, "מי העיר ממזרח", שמשם ראשית האור להאיר, משום שהדרום, אותו הכח של האור שלו הוא מן המזרח, ועל כן, "מי העיר" אותו האור של הדרום, "ממזרח" משום שהוא נוסע ונזון בראשונה, ותשוקתו של אותו הרקיע העליון לתת למזרח. "צדק יקראהו לרגלו", זה המערב, שהוא תמיד קורא לו ולא שוקט, כמו שנאמר "אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט א"ל". משום שהמערב תמיד מתעורר אליו. "יתן לפניו גוים ומלכים ירד", שהרי ממנו מקבל את הכח להכניע את כל אותם העמים של העולם.

ועיי"ש ע"ב: רבי אלעזר הוה אזיל לבי חמוי והוה עמיה רבי חייא ורבי יוסי ורבי חזקיה אמר רבי אלעזר הא חמינא דאתערותא דלעילא⁹ לאו איהו אלא כד אתער לתתא דהא אתערותא דלעילא בתיאובתא דלתתא¹⁰ תלייא (מלתא)

פתח ואמר (תהלים פג ב) אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל דא הוא אתערותא דלתתא בגין לשלטאה אמר דוד אלהים אל דמי לך לאתערא לגבי עלאה ולאתחברא גבי ימינא¹¹ מאי טעמא בגין (שם ג) כי הנה אויביך יהמיון וגו' (וכתיב) כי נועצו לב יחדיו עליך ברית יכרותו ובגין כך אלהים אל דמי לך לאתערא לגבי עלאה דהא כדין אתערותא ימינא וקטירת לה בהדה וכד אתקשרת בימינא כדין אתבר שנאין דכתיב (שמות טו ו) ימינך יהו"ה נאדרי בכח ימינך יהו"ה תרעץ אויב

ותא חזי בשעתא דאתחברו כל אינון מלכין לאגחא קרבא עליה דאברהם אתיעטו לאעברא ליה מן עלמא וכיון דשלטו בלוט בר אחוה דאברהם מיד אזלו דכתיב (בראשית יד יב) ויקחו את לוט ואת רכושו בן אחי אברם וילכו מאי טעמא בגין דדיוקניה דלוט הוה דמי לאברהם ובגין כך וילכו דכל ההוא קרבא בגיניה הוה מאי טעמא בגין דהוה אברהם אפיק בני עלמא מפולחנא נוכראה ואעיל לון בפולחנא דקב"ה ותו קב"ה אתער לון בעלמא בגין לגדלא שמא דאברהם בעלמא ולקרבא ליה לפולחניה ורזא דמלה כיון דאברהם אתער למרדף אבתייהו¹² כדין

– מאיר הכוונה –

¹ פי' מזרח הוא ת"ת דז"א ושם בחזה דז"א נשלם יסוד דאימא ונתגלו ה' חסדים דאימא חסד הראשון הלך לחסד דז"א, וחסד ב' לגבורה וכן על זה הדרך, וז"ש דמתמן שירותא דנהורא לאנהרא לפי ששם נתגלו החסדים וגבורות דאימא בלי מסך (מ"מ).

² שהוא חסד (מ"מ).

³ שר"ל חסד ראשון של ה' חסדים דאימא שבא לחסד דז"א הוא מיסוד דאימא שבת"ת ז"א ומת"ת דאימא מתחלקים (מ"מ).

⁴ כנ"ל דאיהו נטיל ואתון בקדמיתא פי' שת"ת הוא מקבל הארת אימא בראשונה וז"ש ותיאובתא דההוא רקיעא עילאה למיהב ליה למזרח (מ"מ).

⁵ פי' הת"ת הוא על החסד לגבי בינה (אור יקר).

⁶ פירוש בינה (נ"א).

⁷ פירוש ת"ת. א"מ (נ"א).

⁸ צדק יקראהו אל הת"ת לרגלו להתחבר אליו כדלעיל מיניה קביל תוקפא מלכות מהת"ת (אור יקר).

⁹ ת"ת (אור יקר).

¹⁰ תאות המלכות אל הת"ת להתייחד והיא אושידת מ"ן (אור יקר).

¹¹ ממילת "אל" דסיפיה דקרא דריש הכי, והכי פירושא, אל תחרש ואל תשקוט להדבק עם אל שהוא חסד ומפני שהיה אפשר לפרש אל דמי לך וכו' מלעשות נקמה בהם כי הנה וכו' לזה חזר ואמר ובג"כ אלהים אל דמי לך לאתערא לגבי עלאה כי מלת דמי אינו צודק על המלחמה ועוד שאין הדבר תלוי בה אלא בימין וזה שאמר דהא כדין אתערותא ימינא וקשרת לה לבהדה וכד אתקשרת וכו' אם כן לפי מאי דסלקא דעתך הוה ליה למימר אל אל תחרש ואל תשקוט ואלהים אל דמי לך שהרי העיקר בימין וממה שאמר אלהים אל דמי לך מורה שהוא התעוררות המלכות לגבי עלאה ואח"כ ימינא אתקשרת (אור יקר).

¹² היינו התעוררות תחתון (אור יקר).

שְׁעָה"כ

אלהי"ם אל דמי לך עד דאתקשר כולא באברהם וכד אתקשר כולא באברהם כדין אתברו כלהו מלכין מקמיה כדקא אמרן דכתיב (שמות טו ו) ימינך יהו"ה תרעץ אויב וגו'² תרגום: רבי אלעזר היה הולך לבית חמיו, והיו עמו רבי חייא ורבי יוסי ורבי חזקיה. אמר רבי אלעזר, הנה ראיתי שהתעוררות של מעלה אינה אלא כשמתעורר למטה, שהרי ההתעוררות של מעלה תלויה (הדבר) בתשוקה של מטה.

פתח ואמר, "אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל", זו היא ההתעוררות של מטה, כדי לשלוט. אמר דוד "אלהים אל דמי לך", להעיר אל העליון ולהתחבר אל הימין. למה, משום, כי הנה אויביך יהמיון וגו'", (וכתוב) "כי נועצו לב יחדיו עליך ברית יכרותו". ולכן "אלהים אל דמי לך", להעיר כלפי מעלה, שהרי אז מתעורר הימין וקושר אותה עמה. וכאשר נקשרת בימין, אז נשברים השונאים, שכתוב "ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב".

ובא וראה, בשעה שהתחברו כל אותם המלכים להילחם מלחמה על אברהם, התייעצו להעבירו מן העולם, וכיון ששלטו בלוט בן אחיו של אברהם, מיד הלכו, שכתוב "ויקחו את לוט ואת רכושו בן אחי אברם וילכו". למה, משום שדמותו של לוט היתה דומה לאברהם, ולכן "וילכו", שכל אותה המלחמה היתה בשבילו. למה, משום שאברהם היה מוציא את בני העולם מעבודה זרה ומכניס אותם לעבודת הקדוש ברוך הוא. ועוד, הקדוש ברוך הוא העיר אותם בעולם כדי לגדל את שמו של אברהם בעולם ולקרב אותו לעבודתו. וסוד הדבר, כיון שאברהם התעורר לרדוף אחריהם, אז "אלהים אל דמי לך", עד שהכל נקשר באברהם. וכשהכל נקשר לאברהם, אז נשברו כל המלכים מלפניו, כמו שאמרנו שכתוב "ימינך ה' תרעץ אויב וגו'".

ז"ל עז ע"ב: תא חזי מלה דלעילא³ לא אתער עד דאתער לתתא בקדמיתא על מה דתשרי הדיא דלעילא ורזא דמלה⁴ נהורא אוכמא⁵ לא אתאחיד בנהורא חוורא⁶ עד דאיהי אתערית בקדמיתא כיון דאיהי אתערית בקדמיתא מיד נהורא חוורא שרייא עלה ועל דא כתיב (תהלים פג ב) אלהי"ם⁷ אל דמי לך אל תחרש⁸ ואל תשקוט⁹ אל בגין דלא יתפסק נהורא חוורא מעלמא לעלמין וכן (ישעיה סב ו) המזכירים את יהו"ה¹⁰ אל דמי לכם בגין לאתערא לתתא במה דישרי אתערותא דלעילא¹¹ וכן כיון דאתער בר נש אתערותא בקדמיתא כדין אתער אתערותא דלעילא תא חזי כיון דכתיב (בראשית יא לא) ויצאו אתם מאור כשדים וגו' מיד (שם יב א) ויאמר יהו"ה אל אברם וגו'.

תרגום: בא וראה, הדבר שלמעלה לא מתעורר עד שמתעורר למטה בראשונה על מה שישרה עליו אותו שלמעלה. וסוד הדבר, האור השחור אינו נאחז באור הלבן עד שהיא מתעוררת בראשונה. כיון שהיא מתעוררת בראשונה, מיד שורה עליה האור הלבן. ועל זה כתוב "אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל", כדי שלא יפסק האור הלבן מן העולם לעולמים. וכן "המזכירים את ה' אל דמי לכם", כדי לעורר למטה במה שתשרה ההתעוררות שלמעלה. וכן כיון שמעיר אדם התעוררות בראשונה, אז מתעוררת התעוררות שלמעלה. בא וראה, כיון שכתוב "ויצאו אתם מאור כשדים וגו'", מיד "ויאמר ה' אל אברם וגו'".

- מאיר הכוונה -

¹ היינו התעוררות המלכות לגבי עילא והיינו ב' הדרגות הנ"ל, מן התחתונים לאצילות, וממלכות לגבי הזכר (אור יקר).

² כאן שייך עד דהוו אזלי הכתוב בדף שאחר זה באמצע הדף (ד"א).

³ ירצה שהשפע המקיים העולמות לא פסיק לעלמין, מ"מ שאני אור הפנימיות שבא מאו"א אינו מתכוון לבוא עד שיתעורר ויעלה מלמטה התעוררות פעולת התחתונים המקבלת להחזיק בתורה אותו השפע העליון (מ"מ). שהעליון זך מאד, וא"א להיות למטה בלא התלבשות והוא בהתעוררות התחתון וכן נשמתא בנפש (יהל אור).

⁴ וסוד הדבר ועיין לעיל נא ע"א וע"ב ופקודי רכו (ד"א). כלומר סוד הדבר באצילות ממש (נ"א).

⁵ גבורות (מ"מ). מלכות (נ"א).

⁶ סודו החסדים מאוירא דכיא, ויאיר הכל כא' (מ"מ). ת"ת. ז"ח (נ"א).

⁷ מלכות כנז' ולזה אמר דוד שלהיותה מיוסדת בגבורות שה"ס נהורא אוכמא שלא תדום מלשבח ומלהתפלל על יחוד החסדים (מ"מ).

⁸ מלענות (מ"מ).

⁹ מלהמשך שפע החסדים שהם שם א"ל (מ"מ).

¹⁰ וכסדרה של מלכות כן סדרן של בניה הרוצים להמשיך שפע עליהם והיינו "המזכירים" פי' מושכים שפע החסדים מכח הזכר (מ"מ).

¹¹ (הגהה ולכן הנביאים יתעוררו למטה תחלה ואח"כ יערה עליהם רוח"ק מלמעלה) (ד"א).

פְּעֵה"כ

כז. עי' זהר ח"א קלו ע"א: וישב יצחק¹ עם באר לחי ראי היינו דכתיב (בראשית כה כ) בקחתו את רבקה ויתיב בהדה ואתאחיד עמה² חשך בלילה³ דכתיב (שיר ב ו) שמאלו תחת לראשי ותא חזי יצחק בקרית ארבע הוה בתר דמית אברהם מהו וישב יצחק עם באר לחי רואי דאזדווג ביה ואחיד ביה בההוא בירא לאתערא רחמיותא כדקאמרן⁴.

תרגום: "וישב יצחק עם באר לחי רואי", היינו שכתוב "בקחתו את רבקה", וישב עמה והתאחד עמה, חושך בלילה, שכתוב "שמאלו תחת לראשי". ובא וראה, יצחק היה בקרית ארבע אחרי שמת אברהם, מה זה "וישב יצחק עם באר לחי רואי", שהזדוג עמה, ואחז באותה הבאר לעורר האהבה, כמו שאמרנו.

ועי' זהר ח"א קמא ע"ב: כתיב ויקרא אלהי"ם לאור יום דא אברהם דאיהו נהורא דיממא ונהורא דיליה⁵ אזיל ונהיר ואתתקף בתקונא דיומא ובגין כך מה כתיב (בראשית כד א) ואברהם זקן בא בימים באינון נהורין דנהרין ואיהו סיב (ונהיר) כדין אזיל ונהיר כמה דאת אמר (משלי ד יח) הולך ואור עד נכון היום⁶ ובגין כך (בראשית א ה) ויקרא אלהי"ם לאור יום ולחשך קרא לילה דא יצחק דאיהו חשך ואיהו אזיל לקבלא ליליא בגויה ובגין כך איהו כד סיב מה כתיב (שם כז א) ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות הכי הוא ודאי דבעא לאתחשכא ולאדבקא (בחשך) בדרגיה כדקא יאות⁷.

תרגום: כתוב "ויקרא אלהים לאור יום", זה אברהם, שהוא אור היום, ואורו הולך ומאיר ומתחזק בתקון היום. ולכן מה כתוב, "ואברהם זקן בא בימים", באותם האורות שמאירים. והוא זקן, (ומאיר), אז הולך ומאיר כמו שנאמר "הולך ואור עד נכון היום", ולכן "ויקרא אלהים לאור יום". "ולחושך קרא לילה", זה יצחק, שהוא חושך, והוא הלך לקבל לתוכו את הלילה. ולכן כשהוא זקן מה כתוב, "ויהי כי זקן יצחק ותכהינה עיניו מראות", כך זה ודאי, שרצה להחשך ולהדבק (בחושך) בדרגתו כראוי.

- מאיר הכוונה -

¹ בהאי פליג עלי דר' יצחק דאלו הוא פ' הענין כמשמעו סתם והשתא פריש ליה לעיל לגבי גבורה, דהיינו יצחק גרם שגבורה עליונה יתייחד עם המלכות כענין בקחתו את רבקה. וא"ת, א"כ השתא כפל כי כבר נאמר בקחתו את רבקה אשתו ותירץ כי בקחתו היינו לקיחתה אליו אמנם להורות על התמידות והיחוד הגמור לזה אמר וישב והיינו שפי' ואמר ויתיב בהדה (אור יקר).
² וזהו מלת וישב (אור יקר).

³ ר"ל ב' מדות מתייחסות מדת הדין הרעה ומדת הדין הקשה והיינו יצחק עם באר, כי מלת באר מתייחס עם יצחק כמו שנתבאר. וא"כ נמצאו מחריבין העולם ח"ו והעולם ישרף בדגם. לזה אמר שאינו כן אלא לטובה לחיבוק כענין שמאלו שהוא הגבורה יצחק תחת לראשי, דהיינו עם באר אל היחוד הגמור שבא אחר החיבוק דהיינו לחי רואי (אור יקר). היינו גבורה במ' (נ"א).
⁴ שהיה מתעורר מן השמאל ונגמר בימין ע"י אברהם שכבר נסתלק וכך דרך החיבוק בסוד צפונית מערבית מערבית דרומית (אור יקר).

⁵ פירוש שהת"ת שהוא ו"ק ו' ימים החסד מאיר בהם עד היסוד ששם הוא מתנוצץ היום ומשם ואילך לילה מ'. ז"ח (נ"א).

⁶ אחיזת אברהם בחסד אינו שוה בתחילת כניסתו בקדושה דהיינו זמן בחרותו כסוף ימיו. וכן יצחק בגבורה כי כל עוד שנמשך זמן הצדיק בעולם, בהיותו הולך ונתחזק באמתתו, לכך ראשונה אחז אברהם במדרגות החסד למטה והלך בתומו הולך ומתחזק עד סוף ימיו שזכה בעצם למדתו, וכל עוד שמדות חסד הולכות ומתקרבות לאצילות הולכות ומאירות, וזה שאמר ונהורא דיליה אזיל ונהיר וכו', והעד ע"ז בוקר נקרא אברהם חסד, שחר נקרא נצח, שהוא חסד אור ולא כחסד בוקר עצמו, שבחסד מאיר כל עו דשמתקרב למעלה יותר כיום שהולך ומאיר כדמסיק הולך ואור. וז"ש "ובגין כך מה כתיב ואברהם זקן בא בימים" בספירות שנכללות בחסד שבו, שששה ימים נכללים בכל שבת, וד' שבתות בכל חדש, וי"ב חדשים בכל שנה, וז' שנים בכל שמטה, וז' שמטות בכל יובל, כן זמנים אלו בכללות הספירה אם חסד ואם גבורה. ולפיכך בא בימים הולך בסוד סדר זמנים הנז' נכנס בימים העליונים הנכללים בחסד ומתקרב אל האור העליון, ולכך ראוי שיאיר לעולם יותר מהקודם (אור יקר).

⁷ מדרגות הגבורה מתחילות מחצי היום שהם קצת אור, ומתקרבות אל החשך עד הלילה, וזהו ויקרא אלקים לאור, שהוא חסד יום הולך ומאיר. ולחשך שהוא גבורה קרא לילה, הולך ומחשיך. ולפיכך כד סיב ותכהין שנתקרב אל הדין והחשך. ועתה יש לדקדק מה ענין העינים החשכתם או הארתם לזה י"ל כי לפי מה שנתבאר באדרא סוד העינים דז"א שבהם סוד הדין באדמימות, לפיכך עיני יצחק מתוקף הדין הגיע עד שנאדמו וחשכו וסלקו ההשגחה. ואברהם ימין סוד הראיה, ומשם פקח עיניך וראה את שוממותנו, ויעקב באמצע, ומשה רבינו ע"ה, להיותו בסוד הדעת שהוא מסתכל בעינא פקיחא תדיר, דהיינו בסוד הכתר, נאמר לא כהנה עינו וכו' (אור יקר).

שעה"כ

כח. שער המצות - פרשת ואתחנן¹: ועתה נבאר כוונות הקריאות הנזכרת. נודע ענין מ"ש בהקדמת התיקונים ובמ"א כי מארי מקרא אינון בעשייה, ומארי משנה ביצירה, ומארי תלמוד בבריאה, ומארי קבלה באצילות. ולכאורה נראה תימא, כי המקרא היא תורה שבכתב, והמשנה והתלמוד והקבלה הם תורה שבע"פ, למטה ממדרגת תורה שבכתב. אבל הענין הוא, כי עולם האצילות כולל את כל העולמות שלמטה ממנו, ויש שם תורה שבכתב, והוא המקרא, וגם המשנה והתלמוד והקבלה. ובבריאה חסר ממנו הקבלה, ויש שם ג' האחרות. וביצירה חסרים הקבלה והתלמוד, ואין שם אלא שתים האחרות. ובעשייה חסרים שלשתם, ואין שם אלא מקרא בלבד. ולכן הקבלה נקראת ע"ש האצילות, לפי שאינו נמצא אלא בו. והתלמוד נקרא ע"ש הבריאה, לפי שנמצא בו ולא העולמות שתחתיו. והמשנה ע"ש היצירה, לפי שאין נמצא בעולם שתחתיו. והעשייה אין בו אלא מקרא, ולכן נקרא על שמו.

והנה יש מאמרים בזה חלוקים אשר מהם נראה כי כל בחינות אלו הם בנוק' ובפרט בספר התיקונים בסוף תיקון כ"א דף ס"א ע"ב. גם יש מאמרים אחרים בתיקונים כי הנביאים הם בנו"ה דדכורא, והכתובים ביסוד דדכורא. ולהבין כולם נבאר לך הענין בקצרה. דע כי כל בחינות אלו בנקבה. והנה בנקבה כוללת כל מה שלמטה ממנה, עד סוף העשייה. כל זה נקרא עלמין דנוק' כנודע. ונמצא שהקבלה היא במלכות דאצילות, והתלמוד בבריאה, והמשנה והמדרשים והאגדות ביצירה, והמקרא בעשייה, ונמצא כי כולם הם עלמא דנוקבא. ודע כי בקבלה עצמה יש דרכים ובחינת מדרגות הרבה, ונחלקים בי"ס דנוקבא דאצילות. גם התלמוד כל חלקיו נחלקים בי"ס דבריאה, והמשנה שהם שיתא סדרי משנה הם ביצירה, אלא שהם בו"ק, נוק' דז"א דיצירה. והמדרשים והאגדות והרמזים הם בשאר בחינת היצירה. והמקרא בעשייה באופן זה, כי תורה היא בת"ת דעשייה, ונביאים בנו"ה דעשייה, וכתובים ביסוד ומלכות דעשייה. ודע כי מ"ש שהתלמוד הוא בבריאה, הוא פירושן של המשניות עצמם, שהם נקראים תלמוד. אבל כל המימרות של התלמוד ושאר הדינים של התלמוד, שאינן ביאור ופירוש המשניות עצמן, אלו אינן בכלל התלמוד, והם למטה ביצירה עם שאר האגדות והמדרשים כולם. ולכן צריך האדם שבכל יום ידבק נפשו ויכלול אותה בד' עולמות, ויקרא מקרא כנגד עשייה, ואח"כ משנה נגד יצירה, ואח"כ תלמוד נגד בריאה, ואח"כ קבלה נגד אצילות והרי כונה זו דרך כלל:

י ע"ב

כט. שער מאמרי רשב"י (נו ע"ג): ונבאר עתה ענין התפלה של יד מה ענינה, ובכללה יתבארו תפילין דיעקב. הנה, אחר שנכנסו המוחין פנימיים בנוקבא דז"א הנקראת רחל, שהיא הבחינה החמישית, האירו ונצצו אורותיהם בסוד אור המקיף במצחא דילה, והיא הנקראת תפלה של יד, כמו שנבאר. וזו היא הבחינה הששית דמוחין דרחל, כדוגמת תפלה של ראש דז"א, וזה סדר התנוצצות האורות האלו לצאת במצחא דילה.

דע, כי כמו שנתבאר לעיל כי אין תפלה דראש דז"א יוצאין, רק ע"י ההיא קוצא דשערי דאריך אפין, הנמשכין עד כנגד העורף דרישא דז"א, ומכה ובטש תמן, ובוקע ונכנס. ואח"כ מוציא אורות המוחין לחוץ במצחו. כך ברישא דז"א יש חד קוצא דשערי הנמשך מאחורי רישא דז"א עד מצחא דרישא דנוקביה כנז' בפ' נשא דקמ"א ע"ב וז"ל כד אתברי פרצופא דרישא דנוקבא תלייא חד קוצא דשערי מאחורי דז"א ותלי על רישא דנוקבא כו' ונלע"ד כי זה הקוצא דשערי הם ארבעה הציציות הנמשכות ממוחין דעיבור דז"א והם המוציאין תפלה של יד ועיין למטה בדרושי הציציות כי הוא מוכרח והנה נוקבא דז"א הנקראת רחל איננה מלבשת את ז"א כדרך שז"א מלביש את אימא אבל היא עומדת מאחוריו דבוקה אחור באחור מן החזה שלו ולמטה. ואמנם כל אורך גופא הוא שטחיי ורחב הוא מתדבק בו אבל ראשה שהוא עגול מאחוריו איננו מתדבק כל שטח רוחב אחורי ראשה בת"ת דז"א רק באמצעו לבד אבל שתי צדדיו אינן מתדבקים מצד ימין ושמאל עם אחורי הת"ת דז"א ונשאר אויר פנוי בשתי הצדדין. וכשנסתכל ונשער מקום דבקוהו יהיה באחורי המוח דדעת שלה היושב באמצע אבל אחורי תרין מוחין דחכמה ובינה הם נפרדים מאחורי הת"ת דז"א והם שם בלתי מתדבקים. עוד אם נסתכל נראה (דף ג"ו ע"א) כי ראש הנקבה הוא עגול וצר ואחורי הת"ת דז"א הוא רחב ושטחיי ובהכרח נשאר מקום פנוי באחורי הת"ת דז"א שאין ראש הנקבה מתדבקת שם. כי אין רוחב ראשה ורוחב

- מאיר הכוונה -

¹ צ"ע לאן זה שייך בשעה"כ.

שְׁעָה"כ

הת"ת שוים ונמצא כי כאשר קצה התחתון דההוא קוצא דשערי דז"א מכה במצח דרחל היושבת בסוד אחר באחור ונמצא כי קוצא דשערי הנז' נוגע במצחא אבל איננו מכה במצחא רק מן הצדדין באחורי הת"ת דז"א עצמו במקום שאין שם התדבקות רישא דנוקבא כנז'.

עוד סיבה שלישית והיא כי זה הקוצא דשערי ודאי שיותר היה חפץ להתדבק בגופו עצמו ולכן אינו מכה אלא באחורי ת"ת גופא דז"א משתי צדדי רישא דנוקביה. ואם קוצא דא"א לא הכה בגופו עצמו אלא ברישא דז"א היה לפי שא"א נעלם ומתלבש גופו בתוך אבא ואימא ובתוך ז"א ואיננו יכול לפגוע ולנגוע בו אבל כאן שאין הנקבה מלבשת את גופא דז"א נמצא שזה הקוצא דשערי שלו יכול להתדבק בגופו עצמו דז"א וכיון שכן מתקרב אצל עצמו ושם מאיר בו ומכה ובוטש להאיר בו היטב. והנה נתבאר לעיל כי תרין מוחין דז"א חכמה ובינה שבו מתפשטין כל אחד בכל קו שלו זה בכל קו ימין וזה בכל קו שמאל. ואעפ"י שבערך ז"א עצמו אינם נקראים מוחין אלא הבחינה העליונה שבהם דבגו חללי גלגלתא עכ"ז בערך נוקבא דז"א איקרו מוחין גמורין כי הרי המוחין שלה מנצח הוד ויסוד דז"א נעשו וכן לגבי יעקב בפני ז"א פנים באחור כמבואר במקומו כי פנים דז"א הם כלפי אחור דיעקב וגם לגבי יעקב הם בחינת מוחין ממש ונמצא כי קוצא דשערי דז"א מכה ובטש שם בשתי הקוים הימני והשמאלי אשר שם התפשטות תרין מוחין חכמה ובינה שבו וכבר ידעת כי מוחין דז"א הם כפולים חכמה ובינה ודעת מצד אמא ובתוכם חכמה ובינה ודעת דאבא ואז מכה בשתי חכמות דקו ימין ובשתי בינות דקו שמאל אבל בדעת דז"א שהוא באמצע כנגד מצחא דרחל איננו מכה בו כי הוא באמצע אחורי הראש במקו' דיבוק ראש הנקב' באחורי ת"ת ז"א. והנה בהיות קוצא דשערי מכה בקו הימין והשמאל בלבד כנז' הנה הוא בוקע ונכנס הארתו תוך שני הקוים הנז' עד שתי חכמות דמצד או"א המתפשטות בקו ימין דז"א ועד שתי בינות דמצד או"א המתפשטות בקו שמאל ומוציאין הארת ארבעה המוחין האלו כלפי פנים דז"א כי ההכאה שבאחור מוציא האורות כלפי פנים דז"א במקום ששם עומדת רישא דיעקב פנים באחור עם ז"א כנז'. וכשיוצאת האורות מתוך ז"א פוגעים באחורי רישא דיעקב שהוא כלפי פנים דז"א ובוקעים אותה במקום העורף דיעקב ונכנסת ההארה ההיא לתוך המוחין דיעקב ובוקעין במצח דיעקב ומוציאין ההארות במצחו כלפי פנים דיעקב ושם נעשים בחינת תפלה של ראש דיעקב ממש כדוגמת תפלה של ראש דז"א הנז'. ושם נעשים ארבעה פרשיות מארבע מוחין שהם חכמה ובינה דמצד אבא וחכמה ובינה דמצד אימא שבז"א כנז' כי לא בטש ההוא קוצא דשערי דז"א אלא בקו ימין ושמאל דז"א ולא בקו האמצעי וזה סדרן פרשת קדש חכמה דאבא. והיה כי יביאך בינה דאבא. שמע חכמה דאימא. והיה אם שמע בינה דאימא, כי חכמה ובינה דאימא (ע"ב) הם בבחינת חסד וגבורה דאבא ובערך זה אמרו בזוה' כי כל פרשת שמע והיה אם שמע חסד וגבורה. וכבר ישבנו זה בתפלה של ראש דז"א שהם תרין פרקין דחסד וגבורה דא"א הנקראי' תרין עטרין אבל האמת הוא שאינם כאן ביעקב אעפ"י שהם חכמה ובינה דאימא כיון שהם בערך חסד וגבורה דאבא הרי הם נקראים גם כן חסד וגבורה. אבל האמת הוא שאינם כאן ביעקב רק חכמה ובינה דאימא ואינן חסד וגבורה ממש.

ובענין תפלה של יד שהם תפילין של רחל יתבאר למה אין קוצא דשערי דז"א מכה גם באותם שני החסדים המתפשטים בנצח והוד דז"א, כי גם הם מן הצדדין עומדין, ויהיה בחינת אלו החסדים סוד הדעת ברחל או ביעקב, וע"ש הטעם. הנה מכח ההכאה דקוצא דשערי עד שהוציאה תפלה של ראש במצחא דיעקב כנז', היה גם כן בחינת אור חוזר ע"ד הנז' בתפילין דראש דז"א, וחזרו האורות ליכנס דרך אחור במוחין דיעקב הפנימיים, ומשם יצאו לחוץ בעורף שלו, ושם נעשה בחינת הקשר של התפילין דיעקב, שהיא גם כן בחינת לאה אחרת, אשת יעקב, והיא הנקראת אצלנו בשם דור המדבר, כמבואר במקומו.

ואח"כ חוזר עוד האור ההוא לאחור ונכנס תוך שני קווי ז"א ימין ושמאל, וחוזר ויוצא משם דרך האחור ופוגע בעורף רחל נוקבא דז"א, אשר דבוקו היא כנגד פני הת"ת דז"א, ונוקב שם ונכנס תוך המוחין דרישא דרחל, נוק' דיעקב, ומוציא הארתם דרך אור חוזר, לאחור עד מצחא דילה, שהוא פונה כלפי אחור, כנודע. ושם עושה במצחא תפלה של ראש, על דרך תפלה של ראש דז"א ודיעקב. וזהו סוד תפלה של יד, כי לגבי רחל נקראת תפלה של ראש ולגבי ז"א נקראת תפלה של יד כמו שנבאר. והרי נתבאר כי כל בחינות התפילין כולם אינן אלא במצח או במצחא דז"א או דיעקב או דנוקביה, כי בחינת התפילין אינה אלא סוד הארת המוחין הפנימיים שכולטות במצח, בסוד אויר מקיף על הפנים, אבל לא יעלה בדעתך כי מן המוחים שבזרוע דז"א

פְּעֵה"כ

יוצאת תפלה של יד, כי זו טעות גמורה, כי לגבי ז"א אין המוחין אשר שם נקראים מוחין בשום אופן כלל כנ"ל. וכמו שנבאר בע"ה מה ענין קשירת תפלת היד בזרוע השמאל של האדם. והנה הארבעה פרשיות שבתפלה של יד, שהם התפלין שברישא דרחל נוקבא דז"א, ההם הם ממש כדמיון ארבע פרשיות תפלה של ראש דיעקב, שהם חכמה ובינה מצד מוחין דאבא, וחכמה ובינה מצד מוחין דאימא שבז"א, וזמ"ש באדרת האזינו (דף רצו ע"א שורה א') וז"ל: ונהירו דתרי מוחי גליפין בה ואתדבקת בסטרוי דכורא כו'.¹ והענין הוא, כי אעפ"י שיש בה ארבעה מוחין הנה כללותם אינם רק תרי מוחין הנקראים חכמה ובינה בלבד, אעפ"י שהם כפולים, כי אם היו נמנין כל אחד בפני עצמו, היה ראוי למנות בז"א שמונה מוחין, ארבעה מצד אבא, וארבעה מצד אימא ויהיו שמונה פרשיות בתפלה שלו. אבל מן הדעת אין בה, כי נשים דעתן קלה,² כנ"ל שאין בה רק עיטרא דגבורה לבד. אבל העיטרא דחסד, היא כנגד פרשת שמע, אין בה. ונמצא כי חכמה ובינה דמצד אימא השלימו מקומם דחסד וגבורה שבדעת כנ"ל.

ואם תאמר, והרי יש בה עיטרא דגבורה ויהיו חמשה פרשיות. ותשובת דבר זה תתבאר בענין קשר תפלה של יד זו, כמו שיתבאר בע"ה. וכך כתב מורי זלה"ה במקום אחר, וז"ל: ונהירו דתרי מוחין גליפין בה כו', ענין זה נתבאר בכמה מקומות בהקדמת ביאור אדרת האזינו, ובפרט בענין התפלה של יד. גם נתבאר בברכת אבות של תפלה שמנה עשרה דשחרית. גם יובן במ"ש בפ' שלח לך (דף קע ע"א),³ בענין נשים דעתן קלה, כי שתי דיעות הם שעליהן נאמר דעתן קלה. והמלכות אין בה רק שני מוחין חכמה ובינה שבה, שהם שתי הויות דע"ב ודס"ג, העולים בגמטריא קל"ה. אבל מוח השלישי, הנק' דעת אין לה. וכבר נתבאר באדרת האזינו ובברכת אבות, כי מנצח והוד דז"א נעשין בה אלו השני מוחין עכ"ל.

והנה היות כל הארבעה פרשיות דתפלין של יד, שהם בראש רחל, בסוד בית אחת בלבד, ולא בד' בתים, כמו בתפלה של ראש. הטעם הוא, מפני שבז"א נמשכו בו ארבע מוחין עצמן דאז"א, אלא שבאו מלובשים בנה"י דאימא, ולכן היו בו ארבע בתים דתפלין, אבל בנוקבא דז"א המוחין שלה אינו רק בחי' נה"י דאימא, שנתפשטו תוך ז"א, ובלטו אורם לחוץ במצחו, ואח"כ חזרו בעורף ועשו שם הארת ד' דלאה, ומשם נמשכו ארבעה מוחי נוקבא דז"א כנ"ל.

ונמצא כי עיקר המוחין שלה אינן אלא מנצח והוד דאימא, ולא מן המוחין עצמם. ועוד כי הנצח וההוד דז"א, הם לבדם המתלבשין בראשה בסוד מוחין, אבל לא היסוד כנ"ל, וכללות ארבע מוחין שלה, אינן אלא בנצח והוד בלבד הנ"ל. @ ונודע כי נצח והוד, תרי פלגי גופא אינון,⁴ ושניהם אינם רק גופא חדא. לכן אין הבתים בתפלה של יד רק בית אחד, כי הבתים מנצח והוד נעשו שהם בחינה אחת, אבל הפרשיות הם ארבעה, משום הארבעה מוחין עצמם שבתוך הבתים דנצח והוד.

והנה אחר שבלטו אור המוחין במצחא דרחל נוקבא דז"א חזר האור פעם שנית בסוד אור חוזר גם כן ונכנס תוך המוחין פנימיים שלה ומתחברין ארבע מוחין אלו בתוך היסוד דז"א המלובש תוך ראשה ואז בחי' היסוד הזה בולט דרך אחר בעורף שלה והוא סוד קשר תפלה של יד צורת יו"ד כי היוד הוא יסוד ובתוכו מלובשין ההארות ארבע מוחין שבה על דרך שביארנו בקשר דתפלה של ראש דז"א ודע כי ענין זה שמעתי בתחילה ועוד שמעתי אז כי הארבעה פרשיות שבתפלה של יד הם חכמה ובינה וחסד וגבורה.

ואעפ"י שעטר' דחסד אין בה כי נשאר לזכר כי היא דעתה קלה כנ"ל אבל הענין הוא כי על ידי כח הארת הכאת קוצא דשערי במוחין דילה במקו' היסוד דז"א מלובש בתוכם נגדל איתו המעט שנשאר בי מן עיטרא דחסד כנ"ל והספיק ליעשות בחינה שלמה ונשלמו בה ארבע פרשיות. אבל אח"ך מורי ז"ל גילה לי הדברי' יותר בפירוש ואמר לי מה שכתבתי לעיל בענין הארבעה פרשיות דתפלה של ראש של נוקבא דז"א הנק' תפלה של יד שאינן אלא חכמה ובינה דאבא וחכמה ובינה דאימא כנ"ל. וגם בענין הקשר של תפלה של יד גיל' לי הדבר באמיתותו ונקשר במ"ש בזוהר בפ' פנחס (דף רל"ו ע"ב) וז"ל יו"ד דא אצטריך דלא יעדי כלל מגו תפלה

- מאיר הכוונה -

1

² עי' שער הצלם ג: ודע, כי יש ג' חלוקים מן הדעת דז"א לדעת דנוקבא: א', כי הדעת שלו יש בו ה"ח וה"ג וכל א' הו"ה א', והם גימטריא ק"ל ק"ל, אך דעת שלה ה"ג לבד, שהם גימטריא ק"ל א' לבד, וזהו (שבת לג ע"ב) דעתן של נשים קל"ה.

³ לשונו הובא לקמן אות ל.

⁴ עי' לעיל אות יא.

שְׁעָה"כ

של יד דלא ועביד פירודא כו'. והענין הוא זה דע כי מצינו בענין קוצא דשערי דז"א יתרון גדול על קוצא דשערי דא"א כי ההוא קוצא לא האיר הארות גדולות רק בחינת הארת תפלה אחת במצחו דז"א בסוד אור ישר והארת קשר דתפלה של ראש בסוד אור חוזר אבל האי קוצא דשערי דז"א האיר הארות עצומות והם תפלה של ראש בראש יעקב וקשר תפלה שלו בסוד דור המדבר ותפלה של ראש ברחל נוקבא דז"א וקשר תפלה שלה הם ארבעה הארות. אבל התשובה היא כי האמת הוא שלא הוציא רק שלשה הארות אבל ההארה הרביעית שהוציא קשר תפלה של יד לא הוציא כמו שנבאר ענינה למטה ועכ"ז עדין קצת קושיא במקומה עומדת שהרי הם שתי הארות וכאן הם ג' הארות והטעם הוא לפי שבהיו' המוחין למעלה ברישא דז"א הם סתומין ומלובשין בנה"י דאימא כנודע. ולכן אין כח בקוצא דשערי דאריך להכו' שם ולהוציא משם הארו' יתירו' אבל במקו' שמכה קוצא דשערי דז"א שהוא למטה בת"ת שבו כנ"ל ששם מתגלים החסדים דאימא בגילוי גדול כי כבר נפסק ונסתיים היסוד שלה שהיתה מלבישתם בחזה דז"א. ואותם החס' המגולי' אשר שם הם מאירי' אל הצדדי' בנצח והוד דאבא ובנצח והוד דאימא המתפשטים בקו ימין ושמאל' דז"א ולא עוד אלא שגם באותם הקוים יש התפשטו' ממש של חס' דאימ' כנודע ונוסף ע"ז כי היסוד דאבא המתפשט תוך הת"ת דז"א הנה הוא מגולה. ואין היסוד דאימא מכסה עליו כי נפסק בחזה הנו' ואור היסוד דאבא הוא גדול במאד מאד והוא מאיר גם כן בנצח והוד דאבא ואימא שבשני הקוים כנז'. ונמצא כי כמעט יותר הארות יש כאן למטה ממה שיש למעל' ברישא דז"א לסיבו' הנו' שהם בגילוי גמור ולכן היה כח בקוצא דשערי דז"א להאיר שם להוציא הארה שלישיית יתירה על מה שהוציא קוצא דאריך ברישא דז"א וגם בטענות האלו יובן איך ממקו' הזה התחתון שאינו בחינת מוחין נעשו מוחין ברישא דיעקב ודרחל אבל הטעם הוא כי אעפ"י שבערך ז"א אינם שם בבחינת מוחין הנה בערך יעקב ורחל הם מוחין גמורים לסיבות הנו' שהם אורות מגולי' וגדולי' ועוד טענה אחרת והיא כי הנה כל דרך הליכה אחת היא וכל דרך חזרה אחת היא. נמצא כי בהיו' האור יוצא מקוצא דשערי דז"א ונמשך דרך יושר כלפי פנים האיר בכל המקומו' במצח בדרך הליכתו עד צאתו במצח דיעקב וכן בחזרתו האיר כל הבחינות שמצא דרך חזרתו עד צאתו במצח דרחל נוקבא דז"א ואם קוצא דשערי דא"א היה מוצא גם כן שם למעל' פרצופים אחרים גם היה מאיר בהם ומוציא בהם אורות דתפילין אלא שלא היו שם רק בחינת ז"א ולא כנ"ל. ובזה הטעם האחרון יתורץ איך לא הוציא קוצא דשערי דז"א קשר תפלה דיד בראש רחל כיון שאמרנו שהאורו' האלו הם גדולי' מאד ומגולי' אבל הטעם הוא כי טבע האור היוצא על ידי הכא' ובטישה בכח גדול הנה יהיה בו כח לרוץ דרך ישרה בהליכה ולחזור אח"ך בסוד אור חוזר פעם שנית כדרך הזורק אבן בכח שהולכת במרוצה דרך יושר ואח"כ חוזרת לאחור אל מקו' שזרקו אותה אבל שתחזור עוד פעם שלישיית דרך ישר אין בה כח לחזור. ולכן לא חזר האור ממצח דרחל למקום העורף שבה לעשו' לה קשר תפילין והנה עתה צריך לבאר אם כן אין אנו מוצאים שיש קשר בצורת יוד בתפי' ש"י כנ"ל בשם ס' הזוהר בפ' פנחס (דף רל"ו ע"ב). והענין הוא כי אין קשר הזה דומה אל קשר תפלה של ראש ז"א כי אותו הקשר היה יוצא על ידי הכאת קוצא דשערי דאריך אפין ועוד כי היה בסוד אור חוזר בעורף דז"א להוציא ד' דאחד שהיא לאה אשת ז"א העליונה. ועוד כי היו בחי' הארת האורות דרך חזרה כנ"ל אבל אינו כאן בשו' אופן מאלו כי אין צורך ברחל להוצי' קשר מאחורי שהיא נקבה ואינה מוציאה נקבה אחר' ולכן הקשר שבה איננו אלא בסוד אור ישר דרך פני' שלא כדמיון התפילין שלה שהם במצחא אבל זה הקשר הוא יותר למטה במקום פנים כנגד מקום הדע' שבה אשר ביארנו לעיל בסוד הרצועות דתפלה של ראש כי מקום דעת של הנוקבא הוא למטה בגופא בין תרין כתפין דילה בשליש העליון דת"ת שבה ואינו בדעת דדכורא שהוא למעלה בראשו ממש. וגם נתבאר שם כי הדעת שבה הוא קל ואין בו רק בחינת עיטר' דגבורה בלבד. וכמו שהמוחין שבה בלטו כלפי פנים במצח שלה גם הדעת שבה היושב בין תרין כתפין בלט שם במקומו בסוד אור מקי' גם כן לחוץ כלפי פנים. וזהו בחינת קשר תפלה של יד שהוא אור המקיף עצמו של הדעת שלה ואינו אור מועט חוזר ממנו אח"כ דרך אחר בעורף שלה בקשר תפלה של ראש והבן זה מאד. ובזה יתורץ איך אין בתפילין שלה חמשה פרשיות שהם הארבעה מוחין הנ"ל ועוד בחינת הדעת הזה של עיטרא דגבורה ובזה נתרצה קושיא זו כי הארבעה מוחין יצאו למעלה במקומם במצח והדעת שלה יצא למטה במקומו בין הכתפים גם כן כלפי פנים והוא שם גם כן בבחינת מוח מקיף אלא שהוא למטה ולהורות הדבר הזה כי גם הקשר הזה הוא מכלל המוחין שלה עם היותו למטה בגופא. לכן אצטריך דיו"ד דא לא יעדי כלל מגו תפלה דיד

שְׁעָה"כ

ויחברוהו תמיד עמו בגין דלא יעבי' פרודא כלומר שלא יעשה פירוד בין המוחין שלה ולא יאמרו שזה המוח דדעת שבה איננו ח"ו בחי' מוח והוא נפרד מהם כיון שהוא למט' בגופא כנו' כי אם נפריד ח"ו ביניהם נמצא שתהיה הנקבה בלתי דעת כלל ואין פגם גדול מזה. משא"כ בקשר תפלה של ראש כי הוא פרצוף אחד נפרד הנק' לאה אשת ז"א וצריך להפרידה ממנו להורות כי הוא פרצוף בפני עצמו. ומ"ש בזוהר שם כי יו"ד זו בדכורא איהו ולא בנוקבא כו' מפורש עם הנ"ל כי אלו החמשה גבור' דדעת שבה באו אליה בהיותם מלובשים בתוך היסוד דז"א והיסוד ההוא הוא צורת יו"ד והוא דכורא וכל חדוה דנוק' בהאי יסוד הוא ואין להפרידו ממנה כנו' שם בזוהר והרי נתבא' היטיב ענין הקשר הזה איך איננו בחינת מוח הדעת ברישא דנוק'. ולכן איננו ג"כ בבחינת פרשה חמישית בתפלה של יד אבל הוא בבחינת קשר וגם שהוא בבחינת עור ולא בבחינת פרשה בכתיבה לפי שאינו בבחינת פרשה אלא מה שהוא מוח גמור בראש אבל המוח הזה כיון שהוא למטה בגופא איננו מכלל מוח ולכן ג"כ הוא בחי' עור בלבד ולכן גם כן הוא למטה נפרד מהתפנה שג יד עצמו אבל להורות כי גם הוא בחי' מוח אלא שירד למט' לכן אצטרך דלא יעדי האי יו"ד מגו תפלה ויתחברו יחד תמיד כנ"ל. גם יתבאר כי איננו בסוד קשר מאחורי העורף דרחל אלא כלפי פנים כנ"ל בסוד מוח ממש ועדין צריך לחקור למה לא היתה פרשה חמישית מבחינת דעת ממש דחסדים למעלה בראש נוקבא דז"א מאותם השני החסדים המתפשטים בשני קוים ימין ושמאל דז"א המגולים כנ"ל וכאשר מכה קוצא דשערי בנצח והוד דאבא ואימא להוציא אורם לחוץ בסוד תפלין למה אינו מוציא גם הארת שני החסדים האצו לחוץ ויעשו פרשה חמישית בסוד דעת דחסדים בראשה דנוקבא דז"א. ואם תאמר כי עטר' דחסד אין בה חלק אל הנקבה זה אינו כי הרי נתבאר אצלנו כי כל בנין הנקבה הוא על ידי אותם שני החסדים המגולים דנצח והוד דז"א. אבל התשו' היא כי הלואי שיספיקו אלו החסדים לבנות פרצוף הנקבה בעצמה ועוד כי אלו השתי חסדים צריכין גם כן להאיר באלו המוחין שבנצח והוד דז"א הארות רבות להוציא תפלה דיעקב ותפלה דרחל וקשר דיעקב וקשר דרחל כנ"ל כי לא היה אפשר במוחין ההם להוציא מהם כל כך הארות לולי ע"י הארת אלו החסדים המגולים בהם וצכן אין בהם כח להוציא גם כן בחי' מוח דעת דחסדי' ועתה צריך לבאר כי מאחר שאלו הם תפלין של ראש דרחל איך נקראת תפלה של יד אבל הענין הוא במה שנודע כי ראש רחל מתחלת מן החזה ולמטה דז"א ונמצא כי התפלין דראש רחל שם הם מקומם בחזה דז"א ושם היה ראוי לינתן אבל להי"י כי הנקבה ליקחת עיטר' דגבור' וזהו עיקר מה שהיא לוקחת כי שאר המוחין שיש לה אינם רק הארה בלבד כי עיקרם לקחם ז"א לעצמו ולא נשאר לה רק הארתם בלבד אבל עיטר' דגבור' לא לקח הז"א כי אם האר' מועט ורובה נשאר לנוקב' כנ"ל והנה זו העיטר' דגבור' כבר נתבאר צעי' כי היא בחי' פרק התחתון של הזרוע השמאלי דא"א שהוא הדבוק עם הכתף שלו ולכן נקשר' זו התפלה דראש דרחל בפרק התחתון דזרוע שמאלי של ז"א הסמוך אל הכתף. והרי נתבאר טעם למה נקשרה בזרוע, ולמה הוא בזרוע שמאלי, ולמה הוא בפרק הסמוך אל הכתף. ונמצא כי בערך רחל נקראת תפלה של ראש שלה, ובערך ז"א נק' תפלה של יד דיליה, והבין זה. ואמנם עדין צריכין אנו אל טעם אחר, נתבאר אצלנו בסוד התפלין של יד, שמניחין בבקר קודם התפלה של שחר, מה ענינם. ושם נתבאר הטעם האמתי, והוא כי אז עדין נוקבא דז"א בסוד נקודה קטנה בלתי פרצוף, ולכן אין הנשים חייבות בתפלין, כי בחינת תפלה זו של יד, הוא בהיות רחל נקודה קטנה, ואז היא קשורה ממש בזרוע ז"א השמאלי, בסוד שימני כחותם על זרועך, כל הלילה עד הבקר, בתפלה שחרית, שבאין מוחין חדשים, ואז נעשים בחי' פרצוף גמור לרחל, וחוזרת עמו אפין באפי', ובחי' הראשונה היא הנשארת קשורה עמו בזרועו בסוד תפלה דיד דיליה וע"ש היטב.

ל. עי' זהר ח"ג קע ע"א: א"ל ודאי הא ידענא דביתאי שכיבת¹ דלא ידענא מנה כלום וחבריאי ידעין² נשין³ מ"ט דעתייהו קלה⁴ א"ל דעתא אתיא בשית דרגין¹ וכל חד נטיל² חולקיה

- מאיר הכוונה -

¹ נמחק ביהל אור .

² וחבריאי ידעין – נמחק ביהל אור

³ הנה מיעוט רבים שנים והם ב' נוק' שיש לז"א שהם בחי' לאה ורחל וז"ש נשין בלשון רבים (זהר הרקיע).

⁴ הסוד הוא כי הנה נודע כי כל אחת מאלו הב' נשים אינה לוקחת רק עטרא דגבורה שבדעת ולא כל הדעת רק הה"ג שהם ה' היות העולים ק"ל ועם ה' כללות הרי קל"ה. וזהו בלאה הלוקחת

פְּעֵה"כ

מה דאשתאר קל איהו³ אבל יקירא דא אי לאו דאשת כסילות אשתתף בה⁴ במלה דא לא תשאל⁵ דהא ידענא דלאו על דביתך שאלת אלא על מה דכתיב (ישעיה יט א) הנה יי רוכב⁶ על עב קל וההוא עב קל אקרי דעת מההיא⁷ כלה יראת יי ואיהי קיימא באמצעייתא כגוונא דדעת עלאה אבל (ס"א וע"ד) אקרי קל והא ידענא שאלתא דילך מאי היא:

– מאיר הכוונה –

מן הדעת ורחל נודע שהיא לוקחת ג"כ עטרא דגבורה לבד מדעת ז"א והם ה' גבורות ג"כ כמו שלוקחת לאה והם ג"כ כמנין קל"ה וזהו נשים דעתן קל"ה. ומ"ש דעתייהו קל"ה. ולא אמר קל"ת הטעם כי הנה רחל אינה לוקחת רק הה"ג דהיינו עטרא דגבורה אשר בדעת הז"א והם ה' היות והם כוללים הרי קל"ה וכל א' היא בחי' בפ"ע לכן אמר קל"ה ר"ל נשין מ"ט דעתייהו קל"ה ר"ל של כל אחד ואחד הוא מספיק לה' והה"ג עולים ק"ל ולאה היא מבחי' ה' עלאה הרי קל"ה ורחל היא מבחי' ה' תתאה הרי ג"כ קל"ה ולזה אמר קל"ה ולא קל"ת. פי' אחר כי הנה נודע כי ב' נשים המה הנכללין בפרצוף ז"א לאה מן החזה ולמעלה אחורי ז"א ורחל מן החזה ולמטה והיא ג"כ מאחוריו. והנה לאה היא מלכות דאימא אשר בה שם ס"ג ורחל יש בה הויה בבחי' אחוריים כזה י' י"ה יה"ו יה"ה שהם גימ' ע"ב ס"ג וע"ב גימ' קל"ה וז"ש נשין בלשון רבים שהם לאה ורחל דעתייהו קל"ה. ומ"ש קל"ה ולא קלות הענין הוא כי בב' נשים אלו יש אותן ב' בחי' שהם ס"ג וע"ב אשר שניהם בהצטרפות אחד עולה גימט' קל"ה לכן אמר בלשון יחיד קל"ה. והנה רחל היא למטה מהחזה דז"א הנקרא מ"ה והיא באחור שלו העולה ק"ל והיא בחי' ה' אחרונה שבשם ותחבר הכל יהיה קל"ה. ומ"כ בלשון אחר קצת וז"ל והנה מהראוי היה לומר דעתייהו קלות אך דע שורש הדבר כי מן הז"א יוצאת מאחוריו ב' נשים לאה ורחל והנה כל א' נקראת ה' זו ה' רבתי וזו ה' זעירתה. והנה הדעת יש בו הה"ח והה"ג והה"ח מתפשטין בגופא דז"א והה"ג בגופא דנוקבא. והנה הה"ג הם ה' היות כל הויה גימ' כ"ו וה"פ כ"ו עולה ק"ל ועם הה' הנק' נוק' הרי קל"ה הרי דעתייהו קל"ה כי בין ב' הדעת שלהן אין להם רק קל"ה. גם דע כי לאה יוצאת מאחורי הז"א ותופסת ממנו בחי' ס"ג כי כבר בארנו איך מלכות דתבונה שבמוח ז"א היא המוציאה את לאה וא"כ כשם שהבינה בה שם ס"ג כך לאה יש בה שם ס"ג אך המל' רחל לוקחת ממנו שם הויה בריבוע העולה ע"ב כזה י' י"ה יה"ו יה"ה והנה אם תצרף ע"ב וס"ג יעלה ק"ל והנוקבא נקראת ה' הרי קל"ה. וצ"ע שהרי ע"ב וס"ג עצמם עולה קל"ה (זהו הרקיע).

¹ הענין הוא במה שנודע כי הדעת דז"א מלובש תוך היסוד דאימא עלאה והדעת הזו מתפשט עד שית דרגין שהם שש קצוות הזכר שהם החמש חסדים המתפשטים בו מחסד ועד הוד שבו ואח"כ מתקבץ כללותם ביסוד שבו ואלו הם שית דרגין שבהם מתפשט הדעת של ז"א שהם החסדים ומה שנשאר אל דעת הנקבה הוא דבר קל ומועט והוא מ"ש לעיל שהם חמש הגבורות שמספרם ק"ל ועוד כי אפילו מזה הדעת שנשאר אל הנוקבא צריך להשאיר ממנו בחינה להיותה אור מקיף על רישא דנוקבא ונמצא כי מה שנכנס בפנימיותו להיותו בסוד דעת שבה הוא דבר קל ומועט (שער מאמרי רשב"י).

² הנה דעת מכריע בין חו"ב ובין חו"ג שמלכות יוצאה מכנגד נה"י ונשארו חב"ד חג"ת והדעת מכריע ביניהם ר"ק ומה שנשאר ממנו מן הדעת לקחתו המלכות שהיא מכנגד נה"י וז"ש דעת אתי בשית דרגין ומה דאתר קל איהו (רח"ו).

³ שם בן ארבע במילוי יודין עולה ע"ב ושם בן ארבע במילוי ג' יודין ואל"ף עולה ס"ג הרי קל"ה והבן. ודעת האשה התחתונה עולה ס"ג וזהו ואתה מחיה את כולם והבן מחיה הוא ס"ג וכו' נשין מ"ט דעתייהו קלה כו' וז"ל כבר נתבאר זה לעיל במקומו ונחזור עוד לבארו הנה ידעת כי דעת דז"א יש בו חמשה חסדים וחמשה גבורות והם עשרה היות בגמטריא ר"ס. ואמנם דעת הנקבה אין לה רק חמש הויות של גבורות בלבד והם בגמטריא ק"ל ועם כללות החמשה עצמם הרי קלה. וזהו סוד נשים דעתן קלה אמנם אומרו נשים בלשון רבים הוא כי שתי נשים יש לז"א והם לאה ורחל וכל אחת משתייהן אין לה מוח הדעת אלא מן אותם החמשה גבורות לבד הנקרא עיטרא דגבורה ועיטרא זו משמשת בדעת של שתייהן נמצא כי כל שתי הנשים אין להם רק דעת אחד לבד לשתייהן והדעת ההוא הוא קלה כנז' ולזה לא אמר נשים דעותיהן קלות (שער מאמרי רשב"י – מכת"י הרב). עי' בספר יהל אור להגר"א ז"ל (בפ' שלח קסב ע"א) כי כרוב ק"ל הוא סוד המלכות, כי הכרובים הם סוד זר"ן כמ"ש בתז"ח (דף ג רע"ב) וכרוב קל הוא המלכות, בסוד (שבת לג ע"ב) דעתן של נשים קלה (דע"ה ח"ב עו ע"א), ועי' עוד לקמן רנה ע"ב (הקדו"ש מו ע"ג).

⁴ דא אי לאו דאשת כסילות אשתתף בה – נמחק ביהל אור.

⁵ ור"ל דלא ידע מאשתו, ר"ל כמ"ש דלאו על דביתך כו', ור"ל ששאל על דעתה מ"ט כו', שבעוה"ז הדבר נעלם להם, אבל אתון מסתמא ידעין. וא"ל במלה, כי שם עיניך רואות כו', פא"פ ידבר, דאין פחד, וכן את יקירא כמ"ש בס"פ א"מ {עט.} פא"פ כו', וכ"ש בג"ע. ומ"ש אתי בשית דרגין. בר"ק. והוא שם הגושפנקא. ואמר מההוא כלה יראת ה'. ר"ל דנא' יראת ה' ראשית דעת, והוא דעת דילה. ואמר עב קל. דהיא נק' עב, אחוריים דשמא (יהל אור).

⁶ שהן עבי שחקים, עבים רכובו (יהל אור).

⁷ שדעת דנוק' בימי החול החיצון הוא ע"ב קל דהיינו הו"ה באחרים גימ' ע"ב והו"ה דמ"ה באחרים גימ' ק"ל והפנימי שם ב"ן ובשבת החיצון ב"ן והפנימי ס"ג (רח"ו).

שְׁעָה"כ

תרגום: אמר לו ודאי, הרי ידעתי שאשתי מתה, שלא ידעתי ממנה כלום, והחברים יודעים נשים למה דעתן קלה. אמר לו הדעת באה בשש דרגות, וכל אחת לוקחת חלקה, מה שנשאר הוא קל, אבל נכבדה זו, אם לא שאשת כסילות משתתפת בה. בדבר זה אל תשאל, שהרי ידעתי שלא על אשתך שאלת, אלא על מה שכתוב "הנה ה' רוכב על עב קל", ואותו עב קל נקרא דעת, מאותה פְּלָה, יראת ה', והיא עומדת באמצע כדוגמת דעת עליונה, אבל (ועל זה) נקראת קל, והרי ידעתי שאלתך מהי.

לא. עי' זהר ח"ג רפג ע"א: כגוונא דתפלין¹ דראש דאיהו בינה על תפארת מסטרא דאילנא דחיי דאצילות ומלכות תפלה דיד הכי לתא באילנא דחיי דבריאה מסטרא דכרסייא עלאה² תפלין דראש מטטרון תפלין דיד דיליה כסא תחתון³ והאי איהו דאמר נביא עליה כסא כבוד מרום מראשון אבל מסטרא דעץ הדעת⁴ טוב ורע בקשורא דתפלין אתקשר יצה"ר תחות יצר הטוב כעבדא תחות מאריה בקלא דאורייתא⁵ בקלא דצלוחא בקול דשופר קלא איהו רומ"ח לגביה⁶ ודא קול השופר קול דעמודא דאמצעיתא דאיהו כליל⁷ אשא מיא ורוחא דאינון תלת אבהן דבהון⁸ הי"ו ה' באברהם י' ביצחק בכל אתר ה' דשליט על י' דינא הוא והאי איהו הי"י מן אלהים ובג"ד עלה אלהים בתרועה⁹ ו' מן ואלהי יעקב ודא רוח השופר שכינתא מנא דכלהו תלת¹⁰ ואיהו ה' מן השופר:.

תרגום: כדוגמא שתפלין של ראש שהוא בינה על תפארת מצד של עץ החיים של אצילות ומלכות תפלה של יד כך למטה בעץ החיים של בריאה מצד הכסא העליון תפלין של ראש מטטרון תפלין של יד שלו כסא תחתון וזהו מה שאמר עליו הנביא כסא כבוד מרום מראשון. אבל מצד עץ הדעת טוב ורע בקשור התפלין נקשר יצר הרע תחת יצר הטוב כמו עבד תחת רבו בקול התורה בקול התפלה בקול השופר קול שהוא רומ"ח אליו וזה קול השופר קול העמוד האמצעי שהוא כולל אש מים ורוח שהם שלשה אבות שבהם הי"ו ה' באברהם י' ביצחק בכל

- מאיר הכוונה -

¹ זהו ענין בפ"ע (יהל אור).

² הכסא עליון, בינה דבריאה, הוא תפלין של ראש על מט"ט, שהוא ת"ת דבריאה, שש מעלות לכסא, שש אותיות שבשמו כידוע (יהל אור).

³ ר"ל סנדל, והוא שרפרף הכסא. והן שני כסאות, כסא עליון וכסא תחתון. מרום מראשון, כסא עליון, שנק' מרום כידוע (יהל אור).

⁴ ר"ל ביצירה (יהל אור).

⁵ הענין כי הוא פירש היות סוד התפלין לפי בחינת המניח, אם בן רחמים בסוד האצילות, ואם עבד טוב לשעבדו לעבודה, ואם עבד רע להכניע החצוני תחת הקדושה, וכל זה הביאו לענין ראש השנה דהיינו עקידה לבן ולעבד טוב ולעבד רע כדפירשנו, ועתה פירש כי קול יש בו בחינות "קול דצלוחא" דהיינו קול דמלכות, ו"קול דאורייתא" דהיינו קול דתפארת, "קול דשופר" דהיינו קול דבינה (אור יקר).

⁶ כמש"ו דכליל מרוח ומים ואש. וזהו אותיות רוח שברומ"ח, ומ"ם שבו, הוא מים שנכלל בו, לכן הוא בר"ת. ושמאלא נכלל בימין לעולם, וכן נכלל ג"כ כאן במ"ם דמים, והוא כולל א' (יהל אור).

⁷ דהיינו מציאות התפארת במציאותו מבינה ששם הוא כולל בעצמותו שלש אבות דהיינו אש מים ורוח, והם בו בדקות דהיינו שהקול הוא בעת יציאה הוא מתלהב בחומו ולכך אש תחלה, ואחר כן מתלחלח במים, וסופו רוח ולמטה הם שלשה אבות. (אור יקר).

⁸ היינו מצד הבינה מצד נקביותה ודינה משלטת ה' ראשונה על י' ולכך מהפכת המדות ממטה למעלה, והיינו בסוד גבורה שבחסד וחסד שבגבורה קשורות בשורשם, חסד שבגבורה קשורה בי' דהיינו מים קו החסד, וגבורה שבחסד קשורה בה' דהיינו אש קו הדין בענין דהיינו "הי"י מן אלהים" דהיינו מצד אלהים שבגבורה מצד הבינה שהיא נקראת אלהי אברהם אלהי יצחק דבתריוויהו. שליט ה' על י' אמנם ו' אינה מתהפכת, לעולם בתפארת (אור יקר).

⁹ אלקים בתרועה ה' על י' שופרות כו'. ר"ל שופר ג' אותיות הי"ו, ה' דהשופר ה', הרי השם בו במילואו ופשוטו, שהן ע"ס, ועילת העילות דמתייחד בהן, שצריך להיות כן בכל פקודא ופקודא (יהל אור).

¹⁰ והיינו ה' דהשופר שאינה זזה ממקומה, לכך שם זה הוי"ה, ועם כל זה שופר סתם בינה בכל מקום, וסדר זה פרטיות הספירות בבינה, וכבר פירשנו פעמים הרבה כי הספירות מצד הבינה נכללות בשם יהו"ה ומצד החכמה בשם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ומטעם זה עתה שהם בסוד דשליט ה' על י' בכלל בקול השופר הם היו"ה, ובפרט מצד החכמה הם ה"א יו"ד וא"ו ה"א והיינו עשרה אותיות (אור יקר).

שְׁעָה"כ

מקום ה' ששולטת על י' דין הוא וזהו ה"י מאלהים ולכן עלה אלהים בתרועה ו' מן ואלהי יעקב וזה רוח השופר שכינה כלי של כל השלש והוא ה' מן השופר.

לב. עי' זהר ח"ג קעה ע"ב: קם בצפרא מברך כמה ברכאן אנו תפילין ברישיה בין עינוי בעי לזקפא רישיה חמי שמא קדישא עלאה¹ אחיד ורשים על רישיה ורצועין תליין מהאי גיסא ומהאי גיסא על לביה הא אסתכל ביקרא דמאריה אושיט ידוי חמי ידא אחרא מתקשרא בקשורא דשמא קדישא² אהדר ידיה ואסתכל ביקריה דמאריה:
תרגום: קם בבוקר, מברך כמה ברכות, מניח תפילין בראשו בין עינוי, רוצה להרים ראשו, רואה שם הקדוש העליון אחוז ורשום על ראשו, ורצועות תלויות לו מצד זה ומצד זה על לבו, הרי מסתכל בכבוד רבוננו, מושיט ידיו רואה יד אחרת מתקשרת בקשר השם הקדוש, מחזיר ידו ומסתכל בכבוד רבוננו.

עי' זהר ח"ג רלו ע"ב: תרין רצועין נפקין³ מסטרא דא ומסטרא דא רזא דתרין ירכין דלתתא דהאי א"ח דנביאי קשוט אחידן בהו דהא מלעילא נפקין תרין רצועין רזא דתרין דרועין מימינא ומשאלא ודל"ת אתאחדת בהו⁴:

לבתר נחתא ואתפשטו ירכין לתתא כיון דהיא אתאחדת לעילא כדקא יאות נחתא לתתא לאתאחדא באכלוסהא וכד איהי אתאחדת אחידא בשיפולי ירכין ורשימו דיווד ברית קדישא עלה מלעילא כדין איהי אתאחדת ביחודא חד:

תרגום: שתי רצועות יוצאות מצד זה ומצד זה, סוד של שתי ירכים שלמטה של זה הא"ח, שנביאי האמת אחוזים בו, שהרי מלמעלה יוצאים שתי רצועות סוד של שתי זרועות מימין ומשמאל, ודל"ת אחוזה בהן.

לבסוף יורדת ונתפשטו הירכים למטה, כיון שהיא אחוזה למעלה כראוי, יורדת למטה להתאחד עם עמה המוניהא וכלוסיה⁵, וכאשר היא מתאחדת, נאחזת בסוף הירכים, ורושם של [אות] יו"ד ברית קודש עליה מלמעלה, אז היא אחוזה ביחוד אחד.

עי' שם רנו ע"א: פקודא שתיתאה איהי תפלה של יד בדרועא שמאלא ומסטרא דגבורה ה' דיד כהה מכתר ועד גבורה ה' ספיראן ואינון תפילין דרישא דעמודא דאמצעייתא ואיהי קשר תלת רצועות דאינון נצח הוד יסוד:

תרגום: מצוה ששית היא תפלה של יד בזרוע שמאל, ומצד הגבורה ה' של יד כהה מכתר ועד גבורה חמש ספירות, והן תפילין של ראש של העמוד האמצעי, והיא קשר, שלש רצועות שהן נצח הוד יסוד.

עי' תיקו"ז ד ע"א: כד נחית קודשא בריך הוא בקריאת שמע אתמר בחיון ואשמע את קול כנפיהם (יחזקאל א כד) בעשר מיני הלולים בשיר פשוט דאיהו י' כתר כפול דאיהו י"ה חכמה ובניה משולש ביה"ו דאיהו חסד גבורה תפארת מרובע ביהו"ה דאיהו נצח הוד יסוד מלכות דנטרין צפרא קדישא ישראל בניייהו וקראן בה לישראל דאיהו עמודא דאמצעייתא והיינו שמע ישראל (דברים ו ד) הא נחית לגבה צריך לקשרא ליה בהדה וליחדא לון ביחודא חדא בלא פירודא כלל ובגין דא מאן דשח בינתים עבירה היא בידו ההיא שיחה (ואמאי)⁶ קשרין ליה בהדה לאח עם ד'⁷ כלילא מארבע פרשיין בגין דלא יהא פרח מינה ואשתארת יחידא איכה ישבה בדד (איכה א א) ובגין דא קשרין ליה בהדה בכמה קשורי דתפלי בכמה קשורי דציצית דלא יזוז מינה

- מאיר הכוונה -

¹ פי' ד' אותיות אדנ"י שהם תפילין של ראש (מ"מ).

² פי' ד' אותיות אדנ"י שבמ' (מ"מ).

³ נו"ה דבינה (רח"ו).

רצונות המקיפות חסד וגבורה דבינה (רח"ו) <מקומו?>

⁴ לאה שהיא קשר של תפילין (רח"ו).

⁵

⁶ ובמאי (הגהות הגר"ח)

⁷ עי' לקמן מב ע"א ד"ה דאיהו וז"ל קוצא שהיא משלמת לעשרה א"ח ד' גבוה עשרה ורחבו ד' במילואו ופשוטו וכו' והוא זנב ופרצוף זנב בקוצא של ד' זנב לאריות דנכללת בדכורא וד' עצמה היא פרצוף וכו'.

שְׁעָה"כ

וכל קשר איהו מסטרא דאת י¹ ותרין קשרין אינון דאינון קשר דרישא קשר דדרועא שמאלא ואינון י' י' מן יאקדונק"י יהו"ה ארבע פרשיין דתפליין וראו כל עמי הארץ כי שם ה' וכו' (דברים כח י) אדני ארבע בתי דתפלין אהי"ה אשר אהי"ה (שמות ג יד) מלגאו דתפלין בכ"א אזכרות דתפלין דרישא ובכ"א אזכרות דתפלין דיד ודא אימא עלאה תפלי דמארי עלמא קרינן ליה תפלין על רישא דעמודא דאמצעייתא כסי ליה אימא בגדפהא דאינון רצועין דתפלין וקשרין ליה ישראל בשכינתא תתאה בתפלין דיד וליה אמרין שמע ישראל ברא דסבא דסבין² ודא חכמה עלאה ועל שמיה איתקרי עמודא דאמצעייתא ישראל³ שיר אל שיר משמאלא שיר דלויים אל מימינא דכהניא עמודא דאמצעייתא [ג ע"ב] ישראל כליל תרוייהו

תרגום: כשירוד הקב"ה בקריאת שמע, נאמר בחיות "ואשמע את קול כנפיהם", בעשרה מיני הלולים: בשיר פשוט שהוא י', כת"ר. כפול, שהוא י"ה, חכמ"ה ובינ"ה. משולש, ביה"ו שהוא חס"ד גבור"ה תפאר"ת. מרובע ביהו"ה, שהוא נצ"ח הו"ד יסו"ד מלכו"ת. ששומרים את הצפור הקדוש, ישראל ביניהם, וקוראים בה לישראל שהוא העמוד האמצעי. והיינו, "שמע ישראל", הרי יורד אליה, צריך לקשרו עמה וליחדם ביחוד אחד ללא פרוד כלל, ולכן מי ששח ביניהם, אותה שיחה עבירה היא בידו. (ולמה) קושרים אותו עמה, לא"ח עם ד', כלולה מארבע פרשיות, כדי שלא יהיה פורח ממנה, ותשאר יחידה, "איכה ישבה בדד". ולכן קושרים אותו עמה בכמה קשורי תפלין, בכמה קשורי ציצית, שלא יזוז ממנה. וכל קשר הוא מצד של האות י'. ושני קשרים הם, שהם קשר של ראש, הקשר של זרוע שמאל, והם י' י' מן יאהדונה"י. יהו"ה, ארבע פרשיות התפלין, "וראו כל עמי הארץ כי שם יהו"ה וכו'". אדנ"י, ארבעה בתי התפלין, "אהי"ה אשר אהי"ה", מבפנים של התפלין, בעשרים ואחד אזכרות התפלין של ראש, ובעשרים וא' אזכרות התפלין של יד, וזו האם העליונה, תפלין של רבוננו של עולם, קוראים לו תפלין על ראש העמוד האמצעי, מכסה אותו האם בכנפיה שהן רצועות התפלין, וקושרים אותו ישראל עם השכינה התחתונה בתפלין של יד, ולו אומרים "שמע ישראל", הבן של זקן הזקנים, וזו חכמה עליונה, ועל שמו נקרא העמוד האמצעי ישראל, שיר א"ל, שיר משמאל, שיר של לויים, א"ל מימין, של הכהנים. העמוד האמצעי ישראל, כולל את שניהם.

צריך לקשרא ליה כו' - שצריך מקודם להניח תפלין, דבשעת ק"ש יהיה קשור בתפלין ומייחד בק"ש: ואמאי קשרין - צ"ל "ובמאי", ור"ל כיצד קשרין: אדנ"י ד' בתי דתפלין - הוא בשל יד⁴ כדלקמן (ח ע"ב י ע"א*##⁵) ע"ש, ולא נחית הכא אלא לפרושי שם הוי"ה ואדנ"י דאיתנייהו בתפלין, ומפרש והולך דתפלין דרישא הוא דז"א הוי"ה, ודיד דנוקבא. והתפלין דז"א הוא אימא עלאה⁶, וזהו תפלין של ראש ותפלין של יד אנו מניחין לקשר זו"ן⁷: ודא אימא כו' - ר"ל, השם אהי"ה: וקשרין ליה ישראל כו' - ר"ל, דתפלין דרישא אנו מניחים בכחינת ז"א שהוא מניח⁸, אבל תפלין של יד אנו מניחין בכחינת עצמנו לקשר זו"ן: ברא דסבא

- מאיר הכוונה -

¹ דהיינו קוצא של ד' עי' גר"א הערה הקודמת.

² עי' א"ז רפח ע"ב שע"ק נקרא סבא דסבין.

³ דהיינו ישראל סבא (עי' דברינו בהגר"א בסד"צ א ע"ג על המילים כנשר יעיר קנו, שזה דעת המתשפט ב"ק), וזה מה שכתוב שמע ישראל, ישראל סבא, עי' יהל אור ח"א ל ע"ב שה"ישראל" המוזכר בשמע ישראל הוא כל ישראל יחד וזה היחוד, ועי' לקמן קלט ע"א שישראל סבא היא ת"ת לאפוקי יסוד שזה נער ישראל.

⁴ הרי כתוב לחלק בין פרשיות לבתים? ועוד אין ד' בתים בשל יד? עי' לקמן י ע"ב שזה הבית

החמישי*##

⁵ סג ע"א???

⁶ הם מוחין דז"א והם באים מיסוד דאו"א ולכן נקראים לפעמים על שם אמא.

עי' זהר ח"ב צא ע"ב: נדר איהו לעילא, ואינון חיי מלכא, רזא דרמ"ח שייפין ותריסר קטירין כחושבן ונד"ר, ועל דא חמיר משבועה [תרגום: נדר הוא למעלה ואלה הם חיי המלך, סוד של רמ"ח אברים ושנים עשר קשרים כמנין 'ונד"ר' ולכן חמור הוא (הנדר) משבועה], עכ"ל. ועי' זהר פנחס רנה ע"א: כל הנשבע כאילו נשבע במלך עצמו, וכל הנודר כאילו נודר בחיי המלך, המלך עצמו אדנ"י חיי המלך יהו"ה ובגין דא (שם ל) כי ידור נדר ליהו"ה, ע"כ. וע"ש רנה ע"ב: כל הנודר בהו"ה דאיהו תפארת, כאילו נודר בחכמה דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א חיי המלך, וכל הנשבע באלקים כאילו נשבע במלך עצמו, ע"כ.

⁷ לכן התפלין הם בחי' יסוד עי' לקמן י ע"א.

⁸ היינו "מרא עלמא", קב"ה.

שְׁעָה"כ

- לפי שנאמר (שמות ד כב) בני בכורי ישראל, והוא בכור שנוטל ב' חלקים ידיה ודנוקבא¹:
דסבא דסבין - שחגגת נקראו סבין²: שיר דלויים - שהוא גבורה: אל מימינא - חסד:

ועיי"ש י ע"א: וצריך לקשרא ליה ברצועין דתפלין תרין בתרין קרנוי וחד בדוועא ולבתר ישחוט ליה בקריאת שמע בגין דלא יתקריב לסטרא דגבורה אבל מסטרא דספירין והויו"ת דלהון אתמר לא יגורך רע (תהלים ה ה) והזר הקרב יומת (במדבר א נא)³.

ועוד ה' דיד כהה דאיהי יונה קדישא מצפצפאן לה בנהא בכמה צפצופין דזמירות שירות ותושבחות והודאות עד דנחתין לה לגבייהו הא נחתי לה לגבייהו קשרין לה ברצועה דאיהי ו' שית תיבין דיחודא והיינו רזא והיה לאות על ידכה (שמות יג טז) קשורא דתרוייהו דא י' ודא יחוד ובגין דא בקשורא דתרוייהו מאן דשח שיחה בינייהו דאיהי שיחת חולין עבירה היא בידו דעבד בה פרודא בין ו"ק דאיהי עמודא דאמצעייתא ומלכותיה

תרגום: וצריך לקשר אותו ברצועות התפילין, שנים בשני קרניו, ואחד בזרוע. ואחר כך ישחוט אותו בקריאת שמע, כדי שלא יתקרב לצד הגבורה. אבל מצד של הספירות וההויות שלהן, נאמר "לא יגורך רע", "והזר הקרב יומת".

ועוד ה' של יד כהה (מנחות לז ע"א) שהיא יונה קדושה, מצפצפים לה בניה בכמה צפצופים של זמירות שירות ותושבחות והודאות, עד שמורידים אותה אליהם. הרי כשמורידים אותה אליהם, קושרים אותה ברצועה שהיא ו', שש תיבות היחוד. והיינו הסוד של "והיה לאות על ידכה", הקשר של שניהם זה י', וזה יחוד. ולכן בקשר של שניהם, מי ששח שיחה ביניהם, שהיא שיחת חולין, עבירה היא בידו (מנחות לו ע"א), שעשה בה פרוד בין ו"ה שהוא עמוד האמצעי ומלכותו.

בהגרא: בתרין קרנוי - דלא ישלוט ויפגום בזוין של עולמות הנ"ל: וחד בדוועא - כמו שמפרש והולך, בגין דלא יתקרב לסט' דגבורה, והוא מסט' דלהון, והן ג' רצועות של תפילין, ב' של ראש, וא' בזרוע שמאל שהוא גבורה:

אבל מסט' כו' - ר"ל דלכך א"צ אלא לו' סטריין:

ועוד ה' דיד כהה - הוא ה' אחרונה שבשם כמ"ש לקמן (י ע"ב), ואמר, ועוד משום דלמעלה כמפרש ד' אותיות הו"ה משום ה' אחרונה כנ"ל, ועכשיו מפרש והולך ג"כ כל השם: מצפצפאן כו' - הן פסוקי דזמרה: קשרין לה ברצועה - ר"ל כאן סוד תפילין וק"ש, דאינון ברזא חדא דנחתין לה בכרכה⁴ דתפלה של יד, וקשרין לה ברצועה שהיא ו', והקשר הוא י' שהוא יסוד, והוא היחוד בין זו"ן. וכן בק"ש דנחתין לה כנ"ל, וקשרין בשית תיבין, זהו שמע ישראל (דברים ו ד). והקשר הוא אחד⁵, שהוא היחוד והוא יסוד, שהיא תיבה ששית משית תיבין, וכנגד תפילין של ראש שהוא ו', הוא ח"י ברכאין. לפיכך שניהם⁶ מעומד, כמ"ש בזהר (במדבר קכ ע"ב), שצריך לאחזאה בעובדא ובמילולא: ובגין דא כו' - ר"ל עד שיניח של ראש, וכן בין גאולה לתפלה:

ושם י ע"ב: תלת רצועין נצח והוד ויסוד יסוד רצועה דקשיר וא"ו עם ה' (דכה"י א' כט יא) כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא ובארעא⁷ תרין רצועין נצח והוד דאחידן בה' עלאה והקרנים

- מאיר הכוונה -

¹ דהיינו ז"א לוקח ב' חלקים של הדעת, עי' אד"ז רצא ע"א: וכד נהרין אלין אב ואם עליה, כלהו אקרון תפילין דרישא וכלא נטיל בן דא וירית כלא והאי ירית לברתא וברתא מניה אתזן ועכ"פ מכאן ברא ירית ולא ברתא, ברא ירית לאבוי ולאמיה ולא ברתא, ומניה אתזן ברתא, כמה דכתיב (דניאל ד) ומזון לכלא ביה (ואי תימא כל האי והאי אקרון צדיק וצדק בחד אינון וחד כלא).

תרגום: וכשמאירים אלה או"א עליו, כלם נקראים תפלין של ראש. והבן הזה לוקח את כולם ויורש את הכל, ואת זה הוא מוריש לבת, והבת ממנו נזונית. ועל כל פנים נשמע מכאן שהבן יורש ולא הבת, הבן יורש את אביו ואמו ולא הבת, וממנו נזונית הבת כמו שנאמר "ומזון לכלא ביה" [מזון לכל בן]. (ואם תאמר כל זה וזה נקרא צדיק וצדק, באחד הם ואחד הכל).

² עי' לקמן מא ע"ב ודברי רבינו שם מא ע"ג, שזה שם לכל הו"ק אחרי התיקון ולא"א לפני כן, ועי' לקמן קלט ע"א וז"ל, התיקונים מדת יום שכינתא עלאה מאי יום עמודא דאמצעייתא דמניה יומין ארוכין וכו' וביאר הגר"א דת"ת נק' אריך אנפין ישראל סבא ויסוד זעיר אנפין נער ישראל ואוהבו סבין הן בחג"ת אברהם זקן כי זקן יצחק אבל זקן כי כבדו ונה"י נערים כידוע.

³ עי' אות כג, ועי' שער מאמרי רשב"י א ע"א.

⁴ בבית (לש"ו).

⁵ עי' סוף הק' לאד"ר שזה לימוד נסתר, העד"א המקשר בין שמים לארץ.

⁶ גם תפילת י"ח וגם תש"ר.

7

שְׁעָה"כ

גבוהות (דניאל ח ג) והאחת גבוהה מן השנית אוף הכי תרין רצועין חד ארוכה וחד קצרה קצרה עד החזה ארוכה עד טבורא.

תרגום: שלש רצועות: נצח הוד ויסוד. יסוד רצועה שקושרת וא"ו עם ה', כי כל בשמים ובארץ, שמחבר בשמים ובארץ, שתי רצועות נצח והוד שאחוזים בה' עליונה. והקרנים גבוהים, והאחת גבוהה מן השנית. כמו כן כאן, שתי רצועות אחת ארוכה ואחת קצרה, קצרה עד החזה, ארוכה עד הטבור.

יט ע"ב: איהי חותם דיליה (דמות דיליה) ועלה אתמר שימני כחותם על לבך דהכי (נ"א אמרת שכינתא) אמרין ישראל בגלותא אף על גב דאנת תסתלק לעילא דיוקנך לא אתעדי מנאי לעלם כהוא חותם דבהוא אתר דאתדבק ביה רשימו דמארי חותמא לא אתעדי מניה דיוקנא דחותמא לאשתמודעא ביה ובגין כך אמרה כנסת ישראל (נ"א אמרי ישראל בגלותא) שימני כחותם על לבך כרשימו דתפלין דיד דאינון לקבל לבא כחותם על זרועך כתפלין דרישא דאינון תליין רצועין על לבא ודרועא ובהון אינון רשימין דאינון עמיה דקודשא בריך הוא ועוד שימני כחותם דא חותם דאות ברית קדש והוא אות ברית שבת קדש וימים טובים.

תרגום: היא חותם שלו (דמות שלו) ועליה נאמר "שימני כחותם על לבך", שכך (אמרה השכינה) ישראל בגלות אומרים, אף על גב שאתה מסתלק למעלה מהעולם, דמותך לא תזוז ממני לעולם, כמו אותו חותם, שבאותו מקום שנדבק, בו רישום של בעל החותם, לא זזה ממנו הדמות של החותם, להיות ניכר בו. ולכן אמרה כנסת ישראל (אמרו ישראל בגלות) "שימני כחותם על לבך", כרושם התפלין של יד שהן כנגד הלב, כחותם על זרועך, כמו תפלין של ראש שתלויות רצועות לכל הצדדים על הלב והזרוע, ובהן רשומים אלו שהם עמו של הקדוש ברוך הוא. ועוד "שימני כחותם על לבך", זהו חותם של אות ברית קודש, והוא אות ברית שבת קודש וימים טובים.

ע"י עג ע"א: שימני כחותם על לבך וכי מאן חמא (נ"א שוי) חותמא על לבא אלא אלין תפלין דאינון רצועין דלהון תליין על לבא ואלין תפלין דרישא ותפלה דיד דאיהו בשמאלא לקבל לבא ודא איהו כחותם על לבך וכחותם על זרועך תפילה דיד דאינון רשימו דשמא קדישא דאיהו י' קדש לי כל בכור (שמות יג ב) ה' והיה כי יביאך (שם יא) ו' שמע ישראל (דברים ו ד) ה' והיה אם שמוע (שם יא יג) ומההוא רשימו מזדעזעין אומין דעלמא הה"ד (דברים כח &) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך והכי אוקמוהו שם ה' אלין תפלין דרישא.

תרגום: "שימני כחותם על לבך", וכי מי ראה (שם) חותם על הלב. אלא אלו תפלין, שאותם רצועות שלהן תלויות על הלב, ואלו תפלין של ראש, ותפלה של יד שהיא בשמאל כנגד הלב. וזהו "כחותם על לבך", ו"כחותם על זרועך". תפילה של יד שהם הרושם של השם הקדוש שהוא: י', קדש לי כל בכור. ה', והיה כי יביאך. ו', שמע ישראל. ה', והיה אם שמוע. ומאותו הרושם מזדעזעים אומות העולם, זהו שכתוב "וראו כל עמי הארץ כי שם יהוה נקרא עליך ויראו ממך", וכן פרשוהו (ברכות ו ע"א) שם יהוה, אלו תפלין של ראש.

אלא אלין תפלין כו' - דאף דה' מסתיר פניו מאתנו בגלותא, רשימו דיליה בידינו, מסט' דמצות, דאינון אות כמו תפלין ומילה כו', דכתיב אות בהן, ואות הוא רשימו: ודא איהו כחותם כו' - תפלין דרישא דרצועין על לבך (ע"ל יד ע"א &), אבל דיד אינון אלא נגד הלב ולא על הלב, וז"ש ודא על זרועך כו'. ולא אמר למעלה, דאיהו בשמאלא לקבל לבא, אלא לומר דרצועין תליין על לבא לאתאחדא בתפילה של יד, שהן כנגדן. והענין כי תפלין של ראש הוא החותם עצמו, ושם לא אמר כחותם על הראש. וקשר של ראש הוא דכורא, דבה לאה¹, והיא גאה גאה²,

- מאיר הכוונה -

¹ ע"י זהר ח"א צו ע"א: ה"א עלאה דאיהו עלמא דכורא.

² ע"י זהר ח"ב נד ע"ב: רבי ייסא אמר השירה הזאת ליהוה דא הוא נהרא דנפיק מעדן דכל משחא ורבו נפיק מניה לאדלקא בוצינין ומשמע לבתר דכתיב אשירה ליהוה דא הוא מלכא קדישא עלאה ועל דא לא כתיב אשירה לו ויאמרו לאמר (דא הוא) לדרי דרין בגין דלא יתנשי מנייהו לעלמין דכל מאן דזכי להאי שירתא בהאי עלמא זכי לה בעלמא דאתי וזכי לשבחא בה ביומי דמלכא משיחא בחדוותא דכנסת ישראל בקודשא בריך הוא דכתיב לאמר לאמר בההוא זמנא לאמר בארעא קדישא בזמנא דשרו ישראל בארעא לאמר בגלותא לאמר בפורקנא דלהון דישאל לאמר לעלמא דאתי אשירה ליהוה נשיר מבעי ליה מאי אשירה אלא בגין דהווי משבחן

שְׁעָה"כ

בגאולת מצרים ולעתיד לבא. והרצועות דתליין סופן נגד הלב, שנכנסין בראש רחל, נגד תפילה של יד, וזהו כחותם על לבך, נגד תפילה של יד. ומתפילין של ראש "וראו כל עמי הארץ", כמו שמפרש והולך, הה"ד וראו כו', אלין כו', וכמ"ש בגמ' ג"כ. והוא לע"ל, אבל בגלותא, דהוא כחותם תפילה של יד, היא מכוסה עמנו בגלות. ומ"מ, ואף גם זאת כו' (ויקרא כו מד), נסים נסתרים עבד עמנו בהסתר. ואנכי הסתר כו' (&), ידו נטויה עלינו (ישעיה ה כה), תפילה של יד בהסתר: **דאינון רשימו דשמא כו' - חוזר למעלה, מ"ש אלין {עג ע"ב} תפלין כו':**

עיי"ש קנח ע"א: שעורא דרצועין דתפלין אינון עד לבא והכי שערו לון מארי מתניתין והכי שעורא דשערא דברתא דמלכא עד לבא וכל ענפא וענפא דאילנא דילה דאינון קני מנורה כלהו צריכין במדה במשקל ובמדה חדא דלא יהא דרועא חדא אריך מחבריה ולא שוקא חדא אריך מחבריה אלא כלהו במדה במשקל דא בדא והכי עיינין דילה שקילין דא לדא והכי אודנין והכי נוקבא דחוטמא דילה והכי אנפין דילה והכי שפון דילה דלא יהא חד אריך וחד קציר אלא כלהו בשקולא חדא.

בההגר"א: **שעורא דרצועין דתפלין כו'.** ר"ל שהן שיעור השערות דילה וכמו שמפרש והולך והכי שעורא כו' והענין שעור הרצועות עד הלב דמשם מתחיל בח' נוק' דילה תש"י, וע"כ הוא בחי' תש"ר בחי' דכורא קשר של ראש שהראה הקב"ה למשה ד' רברבא, ומסתיים עד לבא, ומלבא נקרא לבר מגופא בחי' פרצוף אחר בכל פרצוף, והוא בחי' נוקבא של אותו פרצוף כידוע. ותש"ר הן ג"ר עם הדעת, וב' רצועות שמקיפות את הראש הן חו"ג, והקשר הוא בחי' הגוף דילה ת"ת, וב' רצועות עד הלב הן נו"ה, וקשר של יד הוא יסוד דביק לה, מקורא דלא פריש מן בירא לעלמין, ועלמא עילאה דדכורא הוא עלמא דאתכסיא שכל מעשה לאה באתכסיא והוא בבחינות התכסות בשערות אלא שגם השערות צריך להתכסות:

קסח ע"ב: בההוא זמנא הנצנים נראו בארץ אלין אבהן זכוון דלהון אתגליאן על שכינתא דאיהי ארץ החיים ועל בנהא דאתמר בהון והיה זרעך כעפר הארץ עת הזמיר הגיע (שמות טו א) אז ישיר משה ובני ישראל וקול התור נשמע בארצנו קול צופיך נשאו קול יחדיו ירננו כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון (ישעיה נב ח) בההוא זמנא קודשא בריך הוא משבח לה הה"ד ראשך עליך ככרמל (שיה"ש ז ו) דא תפלין דרישא ורצועין תליין מכאן ומכאן כזמורות דאינון ככרמל דתליין מגפן ודלת ראשך כארגמן דא תפילה דיד מה דהות דלת בגלותא עניה הה"ד (תהלים קב א) תפילה לעני כי יעטוף תהא לבושא כארגמן דאיהו סוד א"וריאל ר"פאל ג"בריאל מ"יכאל נ"וריאל מלך אסור ברהטים (שיה"ש ז ו) דא קודשא בריך הוא יהו"ה דיהא אסור בארבע בתיים דילה דאינון אדנ"י ארבע רהטי מוחא דיהא אסור ברהטים כגוונא דא יאקדונק"י כי שמך בך ובך שמך ודא איהו סוד אמן מן ארגמן.

תרגום: באותו זמן הנצנים נראו בארץ אלו האבות זכיותיהם התגלו על השכינה שהיא ארץ החיים ועל בניה שנאמר בהם והיה זרעך כעפר הארץ עת הזמיר הגיע אז ישיר משה ובני ישראל וקול התור נשמע בארצנו קול צפיק נשאו קול יחדו ירננו כי עין בעין יראו בשוב יהו"ה ציון באותו זמן הקדוש ברוך הוא משבח אותה זהו שכתוב ראשך עליך ככרמל זה תפילין של ראש והרצועות תלויות מכאן ומכאן כמו זמורות שהן ככרמל שתלויים מן הגפן ודלת ראשך כארגמן

– מאיר הכוונה –

תושבחתא דמטרוניתא (בעו לשבחא) ליהו"ה דא מלכא קדישא כי גאה גאה (כמה)² דסליק ואתעטר בעטרוי לאפקא² ברכאן וחילין וגבוראן לאסקא² בכלא כי גאה גאה גאה גאה בהאי עלמא גאה בעלמא דאתי כי גאה בההוא זמנא גאה בגין דיתעטר בעטרוי בחדוותא שלימתא:

תרגום: רבי ייסא אמר השירה הזאת לה' זהו הנהר שיוצא מעדן שכל שמן ומשחה יוצאים ממנו להדליק נרות ומשמע אחר כך שכתוב אשירה לה' זה המלך הקדוש העליון ועל זה לא כתוב אשירה לו. ויאמרו לאמר (זהו) לדורי דורות כדי שלא ישתכח מהם לעולמים שכל מי שזוכה לשירה הזו בעולם הזה זוכה לה בעולם הבא וזוכה לשבח בה בימות מלך המשיח בשמחת כנסת ישראל בקדוש ברוך הוא שכתוב לאמר לאמר באותו זמן לאמר בארץ הקדושה בזמן ששכנו ישראל בארץ לאמר בגלות לאמר בגאולת ישראל לאמר לעולם הבא. אשירה לה' היה צריך להיות נשיר מה זה אשירה אלא משום שהיו משבחים את תשבחת המלכה (הצטרכו לשבח) לה' זה המלך הקדוש כי גאה גאה (קמה) שעלה והתעטר בעטרויתו להוציא ברכות וכחות וגבורות להתעלות בכל כי גאה גאה גאה בעולם הזה גאה לעולם הבא כי גאה באותו זמן גאה כדי שיתעטר בעטרויתו בשמחה שלימה.

שְׁעָה"כ

זו תפלה של יד מה שהיתה דלת בגלות עניה זהו שכתוב תפלה לעני כי יעטף תהיה לבושה כארגמן שהוא סוד א"וריאל ר"פאל ג"בריאל מ"יכאל נ"וריאל מלך אסור ברהטים זה הקדוש ברוך הוא יהו"ה שיהיה אסור בארבעה בתים שלה שהם אדנ"י ארבעה בתי המח שיהיה אסור ברהטים כזה יאהדונה"י כי שמך בך ובך שמך וזהו הסוד אמן מן ארגמן

בהיה זמנא הנצנים כו' - קאי למעלה כי הנה הסתיו עבר כו' ואח"כ כתיב הנצנים נראו כו' ונתחלף המאמר זה וכצ"ל ~*~הגשם חלף הלך לו שלטונתא דע"ד בהיה זמנא הנצנים נראו כו' עד יראו בשוב ה' ציון ואח"כ בההוא זמנא יימא לגבה שובי שובי השולמית כו' עד ויאמרו בגוים ה' מלך (תהלים צג א) ואח"כ בההוא זמנא קב"ה משכח לה ראשך עליך ככרמל כו' וכ"ה הכתובים כסדר וכן הענין הזה כסדר שאמר כו' אתוון דילה דאינון אדנ"י ונחזה בך ארבע כו' שהן תש"י ותש"ר כמש"ל דז"ש ראשך עליך כו' ודלת ראשך כו' כמו שמפרש והולך ונתחלפו אלו בההוא זמנא המוקדם למאוחר: **דא תפילין דיד -** שהיא דלה דל"ל מגרמה יד כהה (מנחות לז ע"א) ואמר ודלת ראשך שתש"ר שריא בגווה וקשר של ראש הוא התחלה דילה שהוא דלת דו"ג דבה כידוע: **מה דהות דלת כו' בארגמן דאיהו סוד כו' -** הענין כי כאשר היא ד' בלא נקודה דבגווה וכאשר היא ה' אז היא עשירה והוא סוד ארגמן שהוא ה' ועבסת"א פרשת בראשית ה' ג' רזא דה"א אינון ד' כו'רתיכא דא {קסט ע"א} מיכאל גבריאל רפאל אוריאל אלן אינון ארבע וחדא נקודה דקיימא עלייהו ואינון ה"א ולא אקרי ה"א אלא ברזא דאלן ארבע ונקודה בתראה דשריא עלייהו ורזא ה"א דא דל"ת וההוא נקודה דשריא עליה באמצעיתא אתעבד ה"א והוא נוריאל דהוא מטטרון דהוא צדיק ועי' בפרשת משפטים ק"ד א' ובז"ח שיה"ש בענין רזא דא"ת ב"ש ואמר הה"ד תפילה לעני כו' דהוא תפילה של יד תפילה לעני דלת כו' וע"ל קמ"ג א' ומה דהות בגלותא דלת תפילה לעני ודא תפילה דיד דבה הוה מתעטף עני בצלותא הה"ד תפילה כו' ר"ל צדיק דהוא עני מתעטף בח"י ברכאין דצלותא דהוא ביה וצריך שיהי' בתפילין כדי שיתעטף בה שיהי' מדוריה בה: **מלך אסור כו' -** דהוא ד' פרשיין דהן ד' אתוון דהו"ה כמ"ש בכ"מ ואסור ברהטים כו' בתים דאינון ד' אתוון דאדנ"י וע"ל ח' ב' ט' א' הה"ד אז תקרא וה' יענה כו' כו' בתי תפילין דיד ואינון אדנ"י כו' יהו"ה ד' פרשיין כו' ולפ"ז מלך כו' קאי על תש"י. ואמר ד"א ראשך כו' מלך כו' על תש"ר: **סוד אמן של ארגמן -** דהן כוללן כל ארגמן דצפון נכלל בדרום ומערב במזרח דלכן לא היו תקיעות באלו ב' סטריין ובקרבות לא היו אלא מהנך ב' סטריין ונכללן בסט' דדרום ומזרח. אריה אכיל קרבנין ואדם מקבל כו' וזהו סוד אמן דנכללן דו"ג שמאלא בימינא. ד"א כו' ראש דבדך אמת. שהוא עמודא דאמצעיתא שנק' אמת וז"ש ודלת כו' והוא כק"ש שמע ישראל וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד דשם א'ל י"שוב דך' נ'כלם מלך אסור ברהטים ציצת ותפילין וכמו שמפרש והולך מלך דא אברהם כמ"ש נשיא אלקים כו' עמק שוה שהושוו כל האומות ועשאוהו למלך והוא בציצית והוכן בחסד כסא:

לג. עי' אד"ר קל סע"א: ותא חזי מה בין עתיקא לזעיר אפיין דא מאריה דחוטמא מחד נוקבא חייין ומחד נוקבא חייין דחייין

האי חוטמא הוא פרדשקא דביה נשיב רוחא לזעיר אפיין וקרינן ליה סליחה והוא נחת רוח דרוחא דנפיק מהכא מאינון נוקבי חד רוחא נפיק לזעיר אפיין לאתערא (ס"א חייין מכל סטריין חירו מכל סטריי חייין דחייין) ליה בגנתא דעדן וחד רוחא דחיי דביה זמין לאתערא לזמנא לבריה דדוד למנדע חכמתא ומההוא נוקבא אתער ונפיק רוחא ממוחא סתימאה וזמין לאשראה על מלכא משיחא דכתיב (ישעי' יא) ונחה עליו רוח יי' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יי' הא הכא ד' רוחין והא רוחא חדא אמרינן אמאי תלת תרגום: ובא וראה: מה (ההפרש) בין עתיק לז"א? זהו בעל החוטם, מנקב א' יוצא (הבל שנקרא) חיים, ומנקב א' (יוצא הבל) חיים של חיים. זה החוטם הוא עמוד חלול שבו נושב רוח (החיים) לז"א ואנו קוראים אותו "סליחה", והוא נחת רוח.

הרוח היוצא מכאן, מאלה נקבים, הבל אחד יוצא לז"א לעוררו בגן עדן, והבל אחד של חיים שבו עתידה להתעורר להזמין את בן דוד לידיעת החכמה. ומזה הנקב מתעורר ויוצא רוח ממוחא סתימאה והוא עתיד לשרות על מלך המשיח. שנאמר "ונחה עליו רוח יהו"ה רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יהו"ה".

שְׁעָה"כ

(נזכר) כאן ארבע פעמים "רוח", והרי רוח אחד אמרנו, מה ענין שלשה (רוחות היתירים)? ותא חזי מה {קל:} בין עתיקא לזעיר אפין, דא מאריה דחוטמא – ע"ק נק' מארי דחוטמא, שכן חוטמו כולל את כל החוטמים של כל האצילות שכן ע"ק הכללי כולל את כל הפרצופים (ב"ע עג ע"ב). מחד נוקבא חיינ ומחד נוקבא חיינ דחיינ¹ - פרט כאן את תרין נוקבין דהפרדשקא, שכן הם ב' תיקונים נפרדים (ובשונה מהעניינים שעליהם נקט בלשון "עינא" בלשון יחיד) (בהגר"א על ספד"צ ו ע"א ד"ה וההוא). ואכן מונה כאן ב' תיקונים המשמשים לב' דברים שונים (בהגר"א על ספד"צ ז ע"ג ד"ה ואמר בעינא חד). התיקונים המה התיקון הו' והז' של תיקוני גלגלתא דא"א, הרי הם תרין נוקבין דפרדשקא, הרי הוא החוטמא (בהגר"א על ספד"צ ז ע"א ד"ה תרין). ממילא המה ב' התיקונים דיסוד ומלכות דדכורא² ובהם מתלבשים יסוד ומלכות³ דעתיק (בהגר"א על ספד"צ ו' ע"א ד"ה וההוא). והנה, כאמור, הנוקבין דפרדשקא משמשים לב' תכליות נפרדות, שכן כאן הוא שורש ההבחנה בין כל ימין ושמאל (ואפילו במקום שהכל ימין ואין שמאל, הרי שבוודאי שהימין הוא יותר רחמים וכו"ל) (לש"ו ביאורים ח"ב צו ע"ד). והנה מכאן הוא שנובע חיות לז"א, וכאשר בחינה זו מתגלה לגמרי, ההנהגה היא כמו בדורות ראשונים שחיו באריכות ימים מופלגת (בהגר"א על ספד"צ לד ע"ב לא ידון). והנה בע"כ דבחינת "חיינ" גרידא היא בחינת הנקב השמאלי של הפרדשקין, ובחינת "חיינ דחיינ" היא הנקב הימני. ראייה לדבר שאין שייך לומר כי בנקב השמאלי הוא חיינ דחיינ, שכן הפרדשקין דא"א המה מקור השפע לפרדשקין דז"א, ובז"א הנקב הימני הוא שורש החיים לפרצוף ז"א ואילו בנקב השמאלי של ז"א אין חיות כלל שכן בו הוא שורש המיתה בסטרא דמלכות. ממילא בע"כ שבנקב הימני הוא החיינ דחיינ, כלומר חיינ לשורש החיים המצוי בנקב הימני דז"א (ב"ע עג ע"ב). והנה בת"ד דא"א אין שְׁעָר מתחת לחוטמא. וזאת, כדי שיעבור שם רוחא דחוטמא, ואז הפה יכול לומר "סלחת"י⁴ (בהגר"א על ספד"צ יח ע"ד קאים). שכן כאן הוא גילוי של סליחת כל העוונות שביום הכיפורים, וכמו כן כאן יש בחי' 'כתבנו לחיים' שכן בחינה זו היא שורש החיים (בהגר"א על ספד"צ לה ע"ג ד"ה וז"ס מלחמת). ואלמלא תיקון זה, היה השפע נשאר בבחינת פשע (וכדלקמן קלג ע"א) (בהגר"א על ספד"צ יט ע"א ד"ה ואמר דכתיב). האי חוטמא, הוא פרדשקא - בתוך החוטם מפסיק עמוד א' בין שני הנקבים. "פרדשקא" פירושו עמוד, וכמש"כ הגר"א בספד"צ⁵, וע"י העמוד הזה יש היכר והבדל בין ב' הנקבים, שאל"כ היה הכל נקב א'. והוא סוד (בראשית א ו) "יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים", כך ששני המימות עניינם בסוד מ"ד ומ"ן, ואילו הרקיע המבדיל הוא העמוד המפסיק⁶. והוא דוגמת היסוד שיש בו ב' נקבים, הא' להוציא זרע והא' להוציא פסולת (בכורות מד ע"ב) (ב"ע עג ע"ב). דביה נשיב רוחא לזעיר אפין – כלומר הארת א"א לז"א דרך הארחה (בהגר"א על ספד"צ יט ע"א ד"ה ואמר על פשע, וכן לד ע"ב ד"ה לא ידון)⁷. והנה שז"א מכונה רוח דהיינו יסוד האויר, ושורשו הוא ברוחא דחוטמא דע"ק, והוא בסוד רוחא דחיי. שכן בעולם התהו נפסקה הארת רוחא דחיי מע"ק ולא האירה לז"א (ב"ע עג ע"ב). וקרין ליה סליחה - העוונות פוגמים במלכים ושוברים אותם, שכן תכלית שבירת הכלים היתה לצורך הבחירה בטוב ורע ע"מ שתהיה אפשרות שווה לתקן או לקלקל ח"ו. והתשובה מביאה לידי ירידת אורות חדשים לברר את הביוררים מהסט"א. ועל כן היא נקראת "תשובה", ע"ש שיבת הניצוצות לשרשם למעלה במו"ס לאחר שנפלו לקלי' (עי' בהגר"א על ספד"צ ד ע"ד ד"ה ביה סליקו). על ידי העוונות מסתלקת אמא מעל בנין, ואח"כ חוזרת להיות חופפת עליהם בסוד חזרת המוחין אחר תיקון העולם (ב"ע עד ע"א). והוא נחת רוח - יסוד מכונה "נח", שכן הוא "ניחא דעילאין ותתאין" (זהר בראשית

- מאיר הכוונה -

- ¹ עי' בהגר"א על ספד"צ לד ע"ב ד"ה לא ידון.
- ² דהיינו עטרת היסוד. ועי' בהגר"א בספד"צ ה' ע"ג ד"ה ועוד נ"ל: אין מלכות ניכרת בא"א ושורש המלכות כלול ביסוד של א"א בעטרת של היסוד, ע"כ, ועי' עוד פת"ש א"א יב. ונראה לענ"ד דכל זה הוא מלבד פרצוף הנוק' ששורשו בפה.
- ³ עי' פת"ש א"א יב שאין כוונתו למלכות אלא לעטרת היסוד.
- ⁴ כדלקמן קלג ע"א. ועי' לש"ו כללים ח"ב קט ע"א, שכותב שכאן הוא שורש התיקון הג' דת"ד דא"א.
- ⁵ ז ע"א ד"ה תרין. וז"ל, פרדשקא הוא עמוד חלול פתוח כמ"ש הר"ש על אהלות (פ"ו מ"ז) ע"כ, ואם כן זה לכאורה דלא כב"ע, וצ"ע.
- ⁶ עי' בהגר"א על ספד"צ ז ע"ב ד"ה ואע"ג שאמרנו.
- ⁷ והוא רוחו של משיח (בהגר"א על תז"ח ל ע"ד ד"ה ורוח אלקים).

שְׁעָה"כ

מז ע"ב). ולכן החוטם, ששם הוא מקום בחי' מידת היסוד, מכונה אף הוא "נחת רוח" (ב"ע עד ע"א). דרוחא דנפיק מהכא, מאינן נוקבי, חד רוחא נפיק לזעיר אפין - יש בחוטם ב' נקבים, והם כנגד בחי' יסוד ועטרת היסוד¹, ועט' היסוד הוא שורש המלכות² (בהגר"א על ספד"צ ז' ע"ג ד"ה ואמר ואתער). לכן שורשה הוא בנקודה שתחת היסוד³, והוא בבחי' מיטתו של שלמה (שיה"ש ג ז)⁴. ויסוד הוא כנגד בחי' ז"א ודכורא, ולכן מהנקב הימני שבחוטם יוצאת הארה לז"א, ובנין הז"א הוא על ידי ה"ח דיסוד, חייך דחייך ושם אין מיתה כלל. ואילו מהנקב השמאלי יוצאת הארה לנוק', ובניינה הוא על ידי ה"ג דיסוד ובסוד "חייך" סתם (וכנ"ל). והענין, כי בנוק' הוא סוד עה"ד טו"ר הרי הוא שורש כל הפגמים ובראשם המיתה, ועליה נאמר כי "רגליה יורדות מות" (משלי ה ה). טעם הדבר, מכיוון שהנוקבא היא "דלה ועניה דלית לה מגרמה כלום" (זהר ויחי רמט ע"ב), וכמו כן המלכין דמיתו היו כולם בסוד נקודות, כלומר בבחי' המלכות של כל א' מהם בלבד (ב"ע עד ע"ב). לאתערא (ס"א חייך מכל סטרין חירו מכל סטרי חייך דחייך) ליה בגנתא דערך - כמ"ש (בראשית ב י) "ונהר יוצא מערך להשקות את הגן". ו"נהר" הוא כנגד בחינת החוטמא, שכן נהר הינו כינוי למידת היסוד⁵, וכעין מה שנאמר "נהר יוצק יסודם" (איוב כב טז). ויסוד הוא הנהר ה"יוצא מערך", דהיינו מו"ס לאתערא רוחא דחכמתא כדי "להשקות את הגן" דהיינו ז"א, כדי למתק את הדינים שבו ע"י רוחא דחיי הבא ממו"ס דע"ק, שם הוא מקום מיתוק כל הדינים. וכן יש מקום לפרש באופן אחר, שה"נהר" ה"יוצא מערך" הוא ז"א, שכן נוטל עט' דחסדים מאבא המכונה "ערך" ונותנם לנוק', והוא עניין מ"ש "להשקות את הגן". והנה שורש כל החסדים שנוטל ז"א הוא ביסוד עילאה אשר מקומו בנקב הימני, רוחא דחיי וכנ"ל. באותה העת היסוד הוא בסוד אבר חי⁶ המתעורר לזיווג, כלומר גינתא דהיינו נוק' שזהו כינויה. וכ"ז הוא סוד בניינה של הנוק' על ידי אבא והיינו סוד "אבא יסוד ברתא" (זהר פנחס רנח ע"א) (ב"ע עד ע"ב). וחד רוחא דחיי דביה זמין לאתערא לזמנא לבריה דדוד למנדע חכמתא - רוחא זה הוא מהנקב השמאלי שם הוא שורש הנוק' והוא בסוד "עטרת בעלה" ומשיח ב"ד. לכן מנקב זה דווקא הוא אשר תימשך למשיח הארה "למנדע חכמתא", שכן ע"י הרוחא דנשיב מתמן נמשכת הארה ממו"ס הנמשכת בשוה מן המוח דרך חלל החוטם. והוא בסוד הדעת, שכן היסוד עולה עד הדעת. והנה ב' הנקבים הללו הם שורש ב' המשיחים: משיח בן יוסף בא מהנקב הימני הרי הוא יסוד יוסף, ומשיח בן דוד מהנקב השמאלי. והנה אחרי שיופעו שניהם, יתחברו יחד "לזמנא לבריה דדוד" וכן "למנדע חכמתא" הרי היא התורה (ב"ע עד ע"ב). ב' נקבים אלו הם כנגד חיי עולם וחיי שעה, א' לא"א וא' לז"א. לכאן הוא שעולה ריח הקרבנות לריח ניחוח, ואף כאן הדבר מתחלק לימין ושמאל, שכן יש ב' סוגי קרבנות, הא' לתיקון הב"ן כגון חטאת ואשם, (ולכן מקום שחיטתן הוא בצפון שורש הרע) והשני לרצון⁷ כגון שלמים ותודה (פת"ש א"א יט). ומההוא נוקבא אתער ונפיק רוחא ממוחא סתימאה, וזמין לאשראה על מלכא משיחא - מדיבור זה ועד לד"ה "רוחא דעתיקא דעתיקין" מפרש האידרא והולך את גילוי ד' הרוחין הבאים מא"א, שכן כאשר הם מתגלים אין גילוי לה' הגבורות שבז"א⁸ (בהגר"א על ספד"צ לה ע"ג ד"ה חמשה מלכים). "אתער" נפיק" ו"זמין" המה ג' לשונות שקאי אמו"ס, והמה שורש לג' המוחין חב"ד, שכנגדם מושרשים שם ג' הויות. משם נמשכת הארה לחוטמא, ומשם למלכא משיחא. לשון "אתער" הוא כנגד חכמה שכן שם הכל בסתימו, וממילא אין שייך שם אלא לשון התעוררות

- מאיר הכוונה -

- 1 עי' בהגר"א על ספד"צ ו' ע"א ד"ה וההוא אורא.
- 2 עי' בהגר"א על ספד"צ ה' ע"ג ד"ה ועוד נ"ל, שאין מלכות ניכרת בא"א, ורק שורש המלכות כלול בעטרה דיסוד של א"א.
- 3 עי' ע"ח הארת המוחין דזו"ן פרק ז', שהיינו בחי' המלכות.
- 4 עי' זהר אחרי מות ס ע"א.
- 5 עי' ת"ז ה ע"א, וכן הוא בהגר"א על ספד"צ ז ע"ג.
- 6 עי' בביאור הגר"א על תיקו"ז נ"א ע"ב וז"ל, שאדם רגע ללא תורה דעת שלו היא אבר מת ונקרא מת, וכל האברים תמיד בתוקפם לבד הברית שאינו חי כי אם על ידי התעוררות הדעת לזיווג, וכן הוא באדם עד לעתיד לבא בזמן התחיה שהוא זמן התגלות העטרה וכו' דוד מלך ישראל חי וקיים, עכ"ל. כלומר שאין בחינת קישוי ללא הארת הדעת שאינו בא כי אם ע"י הארת א"א.
- 7 נלע"ד בביאור דבריו, שמש"כ שהחטאת והאשם תכליתם "לתיקון הב"ן" כוונתו לתיקון הקלקול שעשינו במעשינו, ומש"כ שהשלמים והתודה המה "לרצון" כלומר לתקן את הניצוצין של המלכין קדמאין שלא נתקנו במע"ב.
- 8 עי' לקמן ד"ה הא הכא ד' רוחין.

שְׁעָה"כ

גרידא. ולשון 'נפיק' הוא כנגד בינה ובסוד (אד"ז רפט ע"ב) "נהר דנגיד ונפיק" למימרא שהיציאה היא מהנהר והיינו בבחינת בינה המכונה "נהר". ולשון 'זמין' הוא כנגד הדעת המתפשט בגוף וממילא הוא אכן זמין ממש, לאשראה על מלכא משיחא (ב"ע עה ע"א). דכתיב (ישעי' יא) ונחה עליו רוח יי' - "רוח ה'" הינו רוחא דנפיק ממו"ס מחוטמא דא"א (יהל אור ח"ג לה ע"א). "רוח ה'" הוא בסוד הדעת וסוד העיבור, שבו יצא רוח דמשיח (בהגר"א על תיקו"ז קע ע"א ד"ה וביה). היא שורה בלב, שכן הלב כולל את הכל: המוחין, והזרועות והשוקים, וממנו חוזר ומתפשט השפע בכל, ואליו חוזרים הכל לשוב ולקבל. (בהגר"א על תיקו"ז ס ע"ב ד"ה והאי). "רוח ה'" הינו רוחא דחוטמא, ונח"ה בגי' חוט"ם. רמז נוסף, נ"ח הוא כנגד מידת היסוד, דהיינו נייחין דעילאין ותתאין (זהר בראשית מז ע"ב), והאות ה' הוא נשבא דפרדשקא (בהגר"א על ספד"צ כ ע"ב). וכן "נחה" הוא בלשון נקבה, שכן הוא בא מהנקב השמאלי ה"ה עט' היסוד (ב"ע עה ע"ב). רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יי' - כאן הוא בבחינת הרוח הנושבת כאשר לומדים את חכמת הקבלה בגלות (בהגר"א על תיקו"ז פא ע"ג ד"ה אינון). ואין מתעכבת ביאת המשיח אלא מחמת החסרון בלימוד חכמת הנסתר (בהגר"א על תיקו"ז פא ע"ד ד"ה ודא). והנה הרוח של המשיח כוללת ו' רוחות, והיינו ו"ק ה"ה בעלה של השכינה (בהגר"א על תיקו"ז פ"א ע"ד ד"ה ואיהו). וזהו ו"ק דז"א, וכמ"ש לקמן ד"ה 'כתרין קדישין דז"א' ש"רוח חכמה ובינה" הוא כנגד קו הימין, חכמה בחסד ובינה בנצח¹, "רוח עצה וגבורה" הוא כנגד קו השמאל², ו"רוח דעת ויראת ה'" הוא כנגד הקו האמצעי. "דעת" הוא בת"ת, "ויראת ה'" הוא מבועא דבירא דלא פסיק מן בירא. והנה בצירוף ל"רוח ה'" הרי שד' הרוחות הללו הן כנגד ג' מוחין דז"א ומו"ס, שהן כנגד ד' פרשיות שבתפילין וכמ"ש (לקמן קמ ע"א) (יהל אור ח"ג לה ע"א). סופו של דבר, נמנו כאן ו' דברים הבאים ממו"ס: "חכמה ובינה" הרי הוא בינה דא"א והיינו מו"ס (בהגר"א על ספד"צ ו ע"ב ד"ה וגבורה דרדל"א) והוא כולל את חכמה דא"א³. "עצה וגבורה" הרי הוא בוצד"ק שורש הגבורות וכמ"ש (מלכים ב' יח כ) "עצה וגבורה למלחמה"⁴. "ויראת ה'" ידוע שהוא במו"ס שכן כבר נאמר "ראשית חכמה יראת ה'" (תהלים קיא י) דהיינו שירותא דאצילות. והנה בפסוק זה כולל ג"כ את כל ז' תיקוני הגלגלתא. כולם נכללים בחוטמא, שכן כל תחתון כולל את כל העליונים ממנו. התיקון הראשון מז' תיקוני הגלגלתא הוא עצם הגלגלתא, הרי הוא בינה דרדל"א, וזהו מש"כ "נחה עליו רוח ה'", שעל כן היא העליונה מכולם שכן היא "עליו", ואח"כ הולך ומונה את כל התיקונים כסדרן, הרי הם "רוח חכמה ובינה", דהיינו קד"א, בוצד"ק ומו"ס שהם חו"ב דע"ק, ואח"כ "עצה וגבורה" דהיינו ב' עיינין, שנו"ה הינם כליות יועצות (ברכות סא ע"א), וב' עיינין הם כנגד תרין כולייין, ו"עצה" הרי הוא בימין⁵ "וגבורה" בשמאל. "רוח דעת" במצחא ששם מצוי ת"ת דרדל"א ה"ה דעת עילאה, ו"יראת ה'" בחוטמא "והריחו ביראת ה'" (ישעיה יא ג) - ריחא דחוטמא, והמה ב' נוקבין: "יראה" בנקב השמאל ה"ה מידת המלכות המכונה יראה, ו"הוי"ה" בנקב ימין סט' דת"ת דכורא, וכל הארת משיח באה מרוחא דחוטמא שבמו"ס. ולכן מכונה הוא "משיח" שכן הוא משוח בשמן המשחה ה"ה שמן המשח רבות⁶ הרי הוא השפע הנובע ממו"ס. והנה כל הדינים באים ממו"ס ובוצד"ק וכמו שנאמר (ישעיה יא ד) "ושפט בצדק דלים". ולכן יהיה משיח מורח ודאין (סנהדרין צג ע"ב) (ב"ע עה ע"ב). הא הכא ד' רוחין והא רוחא חדא אמרינן אמאי תלת⁷ - ד' גווינין דרוח המה הנקודות⁸ היצאות ממו"ס (בהגר"א בתז"ח כ ע"ד ד"ה מתני'). פי', בפסוק זה נזכרת התיבה "רוח" ד' פעמים, וד' אלה הינם כנגד ג' הוי"ות דמו"ס וע"ק דכליל לון

- מאיר הכוונה -

- ¹ בינה הוא שורש הנבאואה (ע"פ ת"ז נה ע"א).
- ² הנה הגר"א לא ביאר כאן כיצד מרמזים עצה וגבורה על פרטי הקו השמאלי, אמנם כנראה ש"גבורה" היא כנגד מידת הגבורה ו"עצה" כנגד מידת ההוד.
- ³ עי' בהגר"א בריש ס"י ב ע"א וז"ל, והם בספירות החכמה קדומה שהוא מוחא סתימאה ע"כ, וכן עי' בהגר"א על תז"ח יח ע"ג שמו"ס הוא חכמה ולא בינה.
- ⁴ וכמובן שדעת קאי על מו"ס, שכן המו"ס הוא שורש לכל בחי' הדעת. שכן המו"ס הוא שורש הדיקנא, ואילו הדיקנא הוא שורש הדעת.
- ⁵ עי' בהגר"א על ת"ז קכד ע"ג ד"ה רוח עצה, שהוא מלשון השקיה.
- ⁶ עי' לקמן ד"ה תאנא בצניעותא.
- ⁷ עי' בהגר"א על ספד"צ לה ע"ג ד"ה חמשה.
- ⁸ לאפוקי אותיות.

פְּעֵה"כ

(אד"ז רפט ע"ב), ולכן הם י"ג תיקונים¹. וכולם נמשכים דרך החוטמא. וע"ז מקשה האידרא 'והא רוחא חדא אמרינן', כלומר שהוא סותר למ"ש תחלה דמחוטמא נפיק רוחא חדא, וממילא צ"ב 'אמאי תלת'. ואף שנזכרו כאן ד' פעמים רוח, מ"מ אין בחשבון כי אם ג', שמ"ש "נחה עליו רוח ה'" אינו אחד מהרוחות והיינו "רוחא חדא אמרינן", אלא הוא כלל דכל הג' רוחות. עומק הדברים, שבאמת הינם ג' רוחין אלא שהם נחשבים לחד שכן הם באים ממו"ס, ששם אמנם מתגלים ג' הויות כנגד ג' מוחין, ואעפ"כ הם נחשבים לחד, שכן מו"ס הוא חד חללא (ב"ע עה ע"ב).

לד. עי' זהר ח"ג נד ע"ב: תו פתח ואמר (שם ח ז) מים רבים לא יוכלו לכבות וגו' מים רבים דא דרועא ימינא² דבעי לקשרא ביה קשרא דתפלה על דרועא שמאלא לקיימא וימינו תחבקני (שם ג):

תרגום: עוד פתח ואמר, מים רבים לא יוכלו לכבות וגו', מים רבים זו זרוע ימין, שצריך לקשר בה קשר של תפלה על זרוע שמאל לקיים וימינו תחבקני. ועיי"ש: בוז יבוזו לו כל אינון אכלוסין וכל אינון משריין דלעילא לההוא הון יקר³ דהא לית רעותא⁴ לכולהו⁵ אלא בשעתא דכנסת ישראל מתקשרא ביה בקודשא בריך הוא⁶ ומתעטרא בהדיה⁷ כדין כל אינון אכלוסין⁸ וכל אינון משריין⁹ וכלהו עלמין¹⁰ כלהו בחדו¹¹ בנהירו¹² בברכאן¹³ (ועל דא אמר¹⁴) כתיב (שיה"ש ב ו) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני:

- מאיר הכוונה -

¹ עי' אד"ז דף רפח ע"ב: ב"ג מכילן דרחמי אשתכח בגין דהאי חכמתא סתימאה דביה מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע והוא עתיקא כליל לון ושליט על כלא.

² פי' חסד דז"א ושיעור הכתוב מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, היינו הגבורות שבה שמחממים אותה לזיווג, ולכאורה כשמאיר בה חסד דז"א אנו אומרים שכלים הגבורות הראשונים שגורמים האהבה כמ"ש הרב ז"ל משל למעיין הנוסף טיפין ורובות השמים נפתחו עליו שאינם נראים אותם הטיפים, ולפי דבר אחר מים רבים הוא בינה יתפרש ג"כ על ענין זה וכמ"ש בפ' ויצא שאפילו הו ליה כסותי מרקמן וכו' שפי' שם שהאורות של המלכות נקראים תבן ולבנים לגבי הארות הבינה ולכך אמר לא יוכלו לכבות וכו' (מ"מ).

³ נשמר דלמאי דהשתא מפרשינן "איש דא קב"ה" לא מתיישבא "יבוזו לו" לאיש ח"ו, לזה אמר כי יבוזו אהדר אל ההון שלא יתרוצו בו, וז"ש "לההוא הון יקר" ואם תאמר למה, וכי הם נהנים אלא מהשפע והרי השפע למה יבוזו (אור יקר).

⁴ וירצה שהשפע, דהיינו הון, הוא נשפע מהבינה על ידי הת"ת להמלכות בחייליה. אמנם שפע רצון הכתר אינם משיגים אלא בהיות היחוד "דהא לית רעותא" דהיינו שפע הרצון (אור יקר).

⁵ יושפע לכל העולמות כולם יחד, ויתרצו ממנו (אור יקר).

⁶ לא קב"ה בכנס"י שזהו אהבתו אליה, שעליה נאמר לא יוכלו לכבות את האהבה, אלא "כנס"י מתקשרא ביה בקב"ה" דהיינו אהבתה וחיבוקה אליו, שעל זה נאמר "אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה" תמורת אהבה זו "בוז יבוזו", והטעם כי אחרי השנות האהבה מכופלת ממנו אליה, ואח"כ ממנה אליו כדפי' (אור יקר).

⁷ שמקבלת כל מה שבתוכו בה, דהיינו סוד עיטורין כדפי' בפרשת נח, וכל מה שמצוייר בזכר מצטייר בנקבה, ומחתים בה כל צורתו, ואז הרצון מתפשט בכל העולמות כולם, דרך כלל ופרט (אור יקר).

⁸ דלית אכלוסא פחותה מס' רבוא (אור יקר).

⁹ רבוא רבוון מתחלקת האוכלוסין למחנות, והעד, דגלי ישראל, וכן לא זו בלבד, אלא אפילו מציאות העולם ששכונים בו האוכלוסין והמשריין (אור יקר).

¹⁰ שכל מציאות המקום והעולם ששכונים בו גם כן חי בעצמו, ונהנה מהרצון הנשפע כדפי' (אור יקר).

¹¹ מצד הבינה השמאלית (אור יקר).

¹² מצד הדעת האמצעי (אור יקר).

¹³ מצד החכמה הימנית שהם ג' מקורו מהכתר חכמה ותבונה ודעת שורש לחסד גבורה ת"ת (אור יקר).

¹⁴ הוקשה לו, כי לפי הנראה אין ענין זה מהאהבה ממש אלא מה שנעשה אחר האהבה שהוא היחוד והשפעת הרצון, אם כן אמאי תלי בדלא תניא, לימא אם יתן איש את כל הון ביתו ברצון לא באהבה כיון שאינו העיקר, לזה אמר כדבריו לעיל "אלא בשעתא וכו'" שאותה השעה יגרום כל הטובה הנזכרת, ולזה ידוע להם שבאהבה תלוי הכל, שמיד בהיות האהבה מיד תהיה הרצון, ומטעם זה גם כן היא בעצמה לא תשאל מאת הת"ת הרצון או היחוד אלא האהבה לבד, שיודעת היא שאחר היותה בין תרין דרועין דמלכא תו לא צריכא דממילא תבא אליה (אור יקר).

שְׁעָה"כ

מאן דאנח תפילין כד מנח תפלה של יד בעי לאושטא דרועא שמאלא לקבלה לה לכנסת ישראל ולקשרא קשרא עם ימינא בגין לחבקא לה לקיימא דכתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני לאתחזאה בר נש כגוונא דלעילא² ולאטעטרא בכלא³ וכדין בר נש שלים בכלא בקדושה עלאה וקודשא בריך הוא קארי עליה (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר:

רבי חזקיה פתח ואמר (תהלים יז א) שמעה יהו"ה צדק וגו' כמה חביבה⁴ כנסת ישראל קמי קודשא בריך הוא דבכל זמנא⁵ דכנסת ישראל אתת לקמיה דקודשא בריך הוא⁶ קודשא בריך הוא אזדמן⁷ לקבלה הדא הוא דכתיב שמעה יהו"ה צדק הקשיבה רנתי האזינה תפלתי: תרגום: בוז יבוזו לו, כל אותם אוכלוסים וכל אותם מחנות שלמעלה לאותו הון יקר, שהרי אין רצון לכלם אלא בשעה שמתקשרת כנסת ישראל עם הקדוש ברוך הוא ומתעטרת עמו, ואז כל אותם האוכלוסים וכל אותם המחנות וכל העולמות, כולם בשמחה באור ובברכות, (ועל זה אמר) כתוב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני.

מי שמניח תפילין, כאשר מניח תפלה של יד, צריך להושיט זרוע שמאל לקבל את כנסת ישראל ולקשר קשר עם הימין, כדי לחבק אותה, לקיים את הכתוב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, שיראה האדם כדוגמא שלמעלה, ולהתעטר בכל. ואז האדם שלם בכל, בקדושה עליונה, והקדוש ברוך הוא קורא עליו ישראל אשר בך אתפאר.

רבי חזקיה פתח ואמר, שמעה ה' צדק וגו', כמה חביבה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שבכל זמן שכנסת ישראל באה לפני הקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא מזדמן כנגדה, וזה שכתוב שמעה ה' צדק הקשיבה רנתי האזינה תפלתי.

ועי' עוד זהר ח"ב קלח ע"ב: ורזא דא כוס⁸ של ברכה⁹ דאצטריך לקבלא ליה בימינא ובשמאלא וכל עקר לא אשתאר אלא בימינא¹⁰ ושמאלא (אתעדי מניה)¹¹ | אתער ימינא ולא אתדבק ביה בגין דאיהו אתיהיב בין ימינא ושמאלא¹² ושמאלא אתאחיד תחותיה¹³ וימינא אתאחיד ביה לעילא¹⁴ כמה דאת אמר (שיר ב ז) שמאלו תחת לראשי¹⁵ וימינו תחבקני¹⁶ זהב וכסף¹⁷ כמה דאת אמר (חגי ב ח) לי הכסף ולי הזהב והא אתמר:

– מאיר הכוונה –

1 וכן פי' בענין שתפלת ערבית רשות והביא ראייה ממעשה המצוה "מאן דאנח וכו'" שעושה בהניח היד החבוק הזה ומיד הראש בא יבא אליה ברנה אחר חבוק היד בין ב' זרועות (אור יקר).
2 בסוד חיבוק (אור יקר).

3 בהנחת הראש ואז נמשך אליו כל הקדושה העליונה שהכל תלוי בזה כדפי' (אור יקר).

4 שאין עכוב הזווג מצדו אלא מצדה שאין לה הכנה (אור יקר).

5 ואם תאמר ולמה ידחה אותה דקאמר "דכל זמנא" ויש לומר דהיינו שיש בעולם בלתי הגונים ועכ"ז כיון שיש לה מציאות מועט להתעורר לבא אל היכל המלך "אזדמן לקבלה" ואינו מסתלק ממנה ומתעלם ממנה אלא כאשר אין לה עזר כלל (אור יקר).

6 בהתעוררות הזווג אינו מחזיר פניה ריקם בלך ושוב אלא קב"ה אזדמן להזדווג עמה בסוד השפע והעיקר כי התעוררות הזווג תלוי במעשים הטובים ובהם מאירה פניה נגד בעלה בסוד אור חוזר (אור יקר).

7 בסוד אור ישר (אור יקר).

8 הקדמה א ע"א (הערת הזהר). מלכות שעולה אלהים (אור יקר).

9 להשפיע מהת"ת, וקודם לזה החבוק ונוטלו בב' ידיו, דהיינו שמאלו תחת לראשי וימינו וכו', ועכ"ז אל היחוד ואל הברכה "לא אשתאר וכו'" (אור יקר).

10 החסד גבורה, ולא תאמר א"כ ימצא בה החסד והגבורה, כיון שגם הגבורה התחילה בה, דכתיב שמאלו וכו' (אור יקר).

11 דהיינו שגובר החסד כ"כ בה, עד שבטלה כל כח הדין מכל וכל, והא כיצד, כי מפני הקדמת השמאל הוא מתחלש, ומאן דאלים גבר, כי תחלה יקדם הגבורה, מפני שהיא יסודה מן הגבורה כדפי', ואח"כ באה החסד על ידן הגבורה, והוא למטה והחסד למעלה וגובר על הדין (אור יקר).

12 כשנוטל הכוס המברך בין ב' ידיו, צריך שיכוון שתהיה יד שמאל למטה מהכוס, ויד ימין למעלה מן הכוס (אור יקר).

13 מפני שהגבורה דין ומקדמת ונוטלת בחינות אחרונות שבה, שהם דין (אור יקר).

14 בבחינות ראשונות שבה, שהם רחמים וחסד (אור יקר).

15 דהיינו למטה בבחינות תתאה (אור יקר).

16 בבחינות עליונות למעלה (אור יקר).

17 היינו תרומה מלכות, תחלה זהב, ואח"כ תהיה כסף כנדרש (אור יקר).

שְׁעָה"כ

תרגום: וסוד זה כוס של ברכה שצריך לקבלה בימין ובשמאל וכל העקר לא נשאר אלא בימין (והשמאל נעזב ממנה ולא וכו') והשמאל מעורר את הימין ולא נדבק בו משום שהוא נתן בין ימין ושמאל והשמאל נאחז תחתיו וימין נאחז בו למעלה כמו שנאמר שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקינה זהב וכסף כמו שנאמר לי הכסף ולי הזהב והרי נתבאר.

לה. ז"ל: מעילא לתתא יהו"ה אהי"ה תרוייהו חד בכתר עליון כגוונא דא יאקקויק"ק בחכמה ובינה יהו"ה אהי"ה בתרין דרועין יהו"ה אהי"ה בעמודא דאמצעייתא תרוייהו כחדא בנצח והוד יהו"ה אהי"ה דא לימינא ודא לשמאלא בצדיק תרוייהו ביחודא כחדא וכן במלכות תרוייהו ביחודא חדא כגוונא דא יהו"ה אדנ"י ובה מתחברין יהו"ה אהי"ה ובגין דא איהי קרית ארבע חבורא דארבע שמהן דאינון בארבע פרשיין דתפילין דיד ובארבע בתי דתפילין דרישא

תרגום: ממעלה למטה יהו"ה אהי"ה שניהם אחד בכתר עליון כמו זה יאהוהיה"ה. בחכמה ובינה יהו"ה אהי"ה בשתי זרועות, יהו"ה אהי"ה בעמוד האמצעי שניהם כאחד, בנצח והוד יהו"ה אהי"ה זה לימין וזה לשמאל, בצדיק שניהם ביחוד כאחד. וכן במלכות שניהם ביחוד אחד כמו זה יהו"ה אדנ"י, ובה מתחברים יהו"ה אהי"ה, ומשום זה היא קרית ארבע, החבור של ארבעה שמות שהם בארבע פרשיות של תפילין של יד, ובארבעה בתי תפילין של הראש.

ע"י שער מאמרי רשב"י (א ע"ג): שם בתיקון י"ח בדף ל"ד ע"ב וז"ל ובגין דא איהי קרית ארבע חבורא דארבע שמהן דאינון בארבע פרשיין דתפילין דיד ובארבע בתי דתפילין דרישא עכ"ל. הנה נודע כי במוחין דז"א יש אור מקיף ואור פנימי והנה כשהם בבחינת אור המקיף הם ארבעה מוחין מבחוץ כי הנה התפילין הם אור המקיף ואז הם ארבע תרין נצח והוד שנעשין חכמה ובינה ותרין עטרין הנכללים בדעת הרי הם ארבעה ואלו הם ארבע שמהן אלו הנו' שהם יהוה אהיה בחכמה ובינה ושם יאהדונהי כלול משתי שמות הוא בדעת ועיין במה שכתבתי בדרוש סוד התפילין בטעם למה ארבעה בתים דיליה הם בסוד אהיה ושם ביארתי כי זה היה עיבור שני לתת מוחין לז"א בתוך הבינה ולכן הם בסוד אהיה כי כל בחי' התפילין הוא בחי' אור המקיף ואין עיבור אלא בסוד אהיה ואז אותם הד' מוחין נעשים לו ארבעה בתים מקיפים ואז חסד גבורה ות"ת שלו נתעלו אז ונעשו בחינת פנימיים ובחינת נה"י דבינה נעשו לו ארבעה בתים אבל בנקבה הם פרשיין ממש כי נצח והוד דז"א נעשין לה פרשיין ולא בתים ואינם בסוד אהיה לפי שאין אהיה אלא בסוד עיבור.

ועי"ש בהגר"א: וכן במלכות כו' - ובה מתחברין כל כו' שמהן יחד בשילוב, וזהו קרית ארבע כו', וכמו תש"י דאינון רק בית א' לבד

י ע"ג

לו. ע' מול"מ פ"ד אות כא ואות יב (לש"ו). {שמאי}

תמצית דבריו באות כא: מצינו בפה דא"א ב' זיווגים בפה, זיווג דחין וגרון וזיווג דחין ולשון ושיניים [וה"ה בפה דא"ק ואכ"מ].

הזיווג דחין וגרון הוא זיווג נעלם מאד, כי חין וגרון הם בבחי' או"א עלאין שבפה, ונמשכים מאוירא ומו"ס. כך, שהחין וגרון הם חו"ב, והדעת הוא הרוחא שביניהם דנביעו תדיר מא"ס ומייחדם. מזיווג זה יוצאים ב' בחינות, הא' פנימי והשני חיצוני: החיצוני הוא חיות העולמות, והפנימי הוא הנשמות העליונות. הבחינה דחיות, עניינו הנהגת הטבע, ודרכו להיות בהסתר והוא תדיר, ואילו בחינת הנשמות הוא בחינה של הנהגה הניסית, והוא באתגליא ואינו תדיר. מבחינת הנשמות יוצאים שני מיני נשמה פנימיים, ה"ה נשמת הצדיקים ונשמת המלאכים המלמדים אותם תורה (ע"י זהר בראשית נה ע"ב ולז ע"ב), [ועל אף שנשמת הצדיקים למעלה מהמלאכים הרבה אמנם מאחר שהם מלובשים בגוף לכן צריכים הת"ח לקבל דרך המלאכים]. הזיווג הב' הרי הוא חין שיניים ולשון, וזיווג זה הוא בסוד דיבור. והוא בבחי' ישו"ת שבפה. כלומר בעת תיקון מעשה התחתונים, והוא זיווג חיצוני יותר מאשר זיווג דחין וגרון, ולכן אין יוצאים מזיווג זה אלא נשמות התחתונות בלבד. והוא באתגליא ואינו תדיר, שכן אינו בא לידי מעשה אלא בשעת הדיבור. והנה נשמות אלו אף הם יוצאים בשני מינים כעין הזיווג הראשון, ואף כאן הוא נבחן בפנימי וחיצון: נשמות רוב בני האדם והוא הפנימי, ונשמות המלאכים החיצוניים הרי הם השרים הממונים על כל מיני שפע שבעולם הזה - והוא החיצון.

שְׁעָה"כ

והנה לכל אחד משני הזיווגים הנ"ל יש שני בחינות של זיווג, דהיינו זיווג פנימי דהיינו ג"ר (חכמה ובינה ע"י הדעת) והוא זיווג דאו"א עילאין (ואז כולל ז"ת ואכ"מ), וזיווג חיצון דהיינו ז"ת (ו"ק ומלכות) והוא זיווג ישו"ת. מה שנתבאר שנשמות העליונות נובעות מפנימיות דחיך וגרון, הכוונה לזיווג ג"ר דחיך וגרון, ושפע החיות דהעולמות נמשך מהחלק התחתון דהיינו מהז"ת דחיך וגרון.

לפי היסודות הנ"ל נמצא לפעמים בדברי האר"י שאו"א עלאין לא מתפרשים, אבל ישו"ת לעתים מתפרשים זה מזו, ופעמים אומר להיפך. ועניינו לאור האמור, שכן הז"ת דאו"א עלאין תמיד בזיווג, ולכן אפשר לומר שאו"א תמיד בזיווג ואז הישו"ת שאינם תמיד בזיווג כוונתו חייך שיניים ולשון. אבל מאחר שהו"ק דזיווג דחיך וגרון הוא עצמו בחי' ישו"ת דאו"א עלאין (ע' לעיל שער או"א פרק ח כלל ה') אפשר לומר שישו"ת תמיד בזיווג, ואז הג"ר יקרא או"א, שכן הם עצמם לא תמיד בזיווג.

ואות יב: @ is this clear here? לכאורה משמע מדבריו שגם בחי' השפע דחיות דכתר הופך אחוריו למטה ונפסק וקשה מאד, אלא השפע אשר לצורך החיות הוא מבח' החיצונית ואחוריים וכן הוא ג"כ רק מהגילוי דהט' שרשים התחתונים אשר מאחר הכתר ולמטה, והשפע אשר לצורך זיווג הוא מבחי' הפנימיות, והוא כולל הגילוי דהשורש דכתר עליון עצמו, והשפע דחיות אינו נפסק לעולם, אך השפע דהזיווג אשר הוא מהפנימיות ומגילוי השורש דכתר עליון הוא רק לפרקים, ומש"כ שהכתר הופך אחוריו למטה, ר"ל שאינו מתגלה ומשפיע גם הוא אלא רק מהחיצונית שוב לבד המוכנה בשם אחוריים.

שפע דחיות נמשך רק ממדרגת העליון לבד ושפע דזיווג נמשך מלמעלה למעלה עד הנביעו דאור א"ס, ועי"ז התחתון עולה למעלה מדרגתו, ולכן אחרי דברינו שעצם עולם העקודים היא ט' ספירות דוגמת ז"ת דאצילות, לכן כדי חיות נמשך מהחכמה ולמטה, ולצורך הזיווג היא למעלה מזה, ולכן נחשב שבא הארה מפניהם של הט' תחתונות אפילו בתור חיות, אבל השתתפות הכתר מחויב שהרי כל שפע בא מא"ס למעלה למעלה אלא כשזה בתור חיות זה רק בא מאחוריים, ע"כ.

אור העיקרי הוא מהחיצונית דאור עליון והתוספת מהפנימיות דאור עליון, כי רק בזיווג הפנימי יש התגלות האורות מלמעלה למעלה עד הדעת עלאה (דע"ה ח"א לח ע"ד), וזה הזיווג התמידי דוגמת נשימת אדם (ביאורים ח"ב סז ע"ד).

לז. עי' נוסח הסיודור (תפילת מוסף לשלש רגלים): יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי, שתעשה למען קדשת חסדיך וגדל רחמיך הפשוטים ולמען טהרת שמך הגדול הגבור והנורא, בן עשרים ושתים אותיות היוצאים מהפסוקים של ברכת כהנים (אנקת"ם¹ פסת"ם פספסי"ם דיונסי"ם) האמורה מפי אהרן ובניו עם קדושיך וכו'.

ועי' שושן סודות (אות רפג): שם בן כ"ב והוא אנקת"ם פסת"ם פספסי"ם דיונסי"ם והוא יוצא מר"ת של יברכך ה' יאר ה' ישא ה' ואלה השש תיבות עולה כ"ג, כ"ב מהם לארבע שמות אנקת"ם כו' והאחד לרמוז על מקורם הנושא אותם הויה תפארת הנקרא קו האמצעי. וכשתחלק משש תיבות האלו הנזכרים שהם יברכך יאר ישא באלפא ביתא, תמצא ארבעה שמות האלו ונרחיב בזה הדיבור. ויש מפרשים כי ד' השמות ר"ל לאנקת"ם כו' יוצאים מאלו ה' תיבות יברכך ה' וישמרך יאר ה' בזה הסדר אנקת"ם מן יברכך פסת"ם מן יהו"ה פספסי"ם מן וישמרך די"ו מן יאר נסי"ם מן יהו"ה.

עי' רמ"ז (ח"ג קמו ע"ב): יברכך ה' יאר ה' וכו', יברכך ה' אנקת"ם זה הקב"ה, יאר ה' פניו אליך פסת"ם שוק ימין ברוך הוא, ישא ה' פניו אליך פספסי"ם שוק שמאל ברוך הוא, וישם לך שלום צדיק יסוד דיונסי"ם הנקרא שלו"ם, ושמו את שמי מלכות הנקרא שמי, וכולם כ"ב אתוון, ע"כ. ונלע"ד שהוא בסוד האור היוצא ליעקב ורחל מת"ת נה"י דו"א שמשם בנינם, וידוע שביעקב יש שם מ"ה וברחל אדנ"י מלא ושניהם כ"ב אתוון כנגדם שם הקדוש הזה.

שְׁעָה"כ

ועי' ספר הפליאה (&): אנקתם - אנא נורא קדוש תרבה מחילתך. פסתם - פשעינו סלחה תגלגל מדותיך. פספסים - פתח סליחה פתח סגב ישע מנותיך. דיונסים - דרוש יודעי ויעודך נא סמוך יחד מחנתך.

וז"ל תפילת ר' נחוניא בן הקנה: אקלסך בספירה הששית שהיא תפארת בתוקף שם בן עשרים ושתיים [נ"א ושמותיה] אנקת"ם פסת"ם פספסי"ם דיונסי"ם.

וז"ל הלש"ו: ע' פרדס שער כא ר"פ י"ד ובזוה"ק פ' שמות ט' ע"א בהגהות מהרח"ו שם ופ' תרומה קנ"ו ע"ב ובהגר"א בספד"צ פ"ג בדה"מ תקונין [כ"ב אתוון אתגליפו בגווינהון - ר"ל כנגדן כ"ב אותיות שבתורה, ט' וי"ג, הן כ"ב תקונין בז"א, וכנגדן כ"ב אותיות התורה שהן בז"א¹ כידוע (פע"ח שער עמידה פרק ז'), כמ"ש בא"ר (דף קלט ע"א) והאי דיקנא שלימותא דפרצופא עד עשרין ותרין אתוון דאורייתא קדישא, וכן (קלב ע"א) ותניא עד כמה זהירין אלין תיקוני דדיקנא עד בחושבנא דאלין תליסר אשתכח², ובפרשת נשא (דף קמו ע"ב) ובהני אתוון דהאי שמא סתימאן עד לקבל כ"ב אתוון מכילין דרחמי דכליל כלא ע"ש, ובא"ז (דף רצה ע"א) באלין תקרובין דבוסמא שארי דיקנא לאתחזאה³ עד כך יברך ישראל, וזהו שם של כ"ב בז"א כידוע בת"ת⁴, והן כ"ב תקונים דדיקנא שלו שהוא בתפארת כנ"ל (כד ע"ד), והן יוצאין מברכת כהנים כידוע⁵, והן יודי"ן שם בכל תיבה יו"ד עד וישם י"ג תיבות, ותשעה ווי"ן, וידוע שע"ק נקרא יו"ד וז"א ו', שלכן נגד י"ג תקונין הן יודי"ן, ונגד ט' תקונין דז"א הן ווי"ן, וכן השם כ"ב נחלק לט' וי"ג, ב' שמות הראשונים ט' אותיות וב' האחרונים י"ג⁶, וכן כד נהיר ע"ק בז"א נקרא ז"א ג"כ יו"ד⁷ בסוד יהי כמש"ל פ"ב⁸, וזהו יודי"ן ווי"ן ולכן הן ששה ווי"ן⁹ וג' ווי"ן בג' שמות כמש"ל (כד ע"ד), דט' תקונין דז"א ששה הן, אלא עם ג' מוחין הן תשעה, וידוע שהמוחין דז"א נקראים הוי"ה, שז"א עצמו נקרא אלקים¹⁰ וע"י המוחין נקרא ז"א הוי"ה כידוע, ולכן הן ג' ווי"ן בג' הוי"ת, וכן הן שם ג' יודי"ן כנגד י"ג תקונים דע"ק שהן ע"ס דע"ק וג"ס דרדל"א¹¹ נגד ג' יודי"ן דהוי"ת. ובתיקו"ז סוף תיקון ד' [ושם כ"ב¹² יוצא מברכת כהנים, שבו י"ג יודי"ן נגד י"ג תיקוני דיקנא דא"א, וט' ווי"ן נגד ט' תיקוני דיקנא דז"א, וכולין נכללין בו כידוע. והן כ"ב נגד כ"ב אותיות התורה והוא מסט' דת"ת, שם י"ב יוצא מפסוק (משלי יח י) מגדול עוז כו'¹³, ושתי

- מאיר הכוונה -

- 1 אפילו ששורשם בהארת א"א לז"א אבל הדבר נחשב כאילו שהם עצמם בז"א.
 - 2 זהו חידוש של רבינו בדיוק לשון האד"ר, שהרי הוא מבאר שכוונתו עד תליסר דלתתא, ובא להשמיענו שיש י"ג תיקונים בז"א. וע"ש בב"ע, וכן לעיל ג' ע"ד ד"ה ואמר שזה, מהם משמע שאלבא דאמת יש י"ג תיקונים גם בז"א. אמנם עי' ע"ח א"א יא, וכן קובע הלש"ו כללים ח"א כז ע"ד, שלעולם לא תמצא בז"א עצמו אלא ט' תיקונים בלבד, וכל ה"ג שיש בו אינו אלא הארת י"ג ת"ד דא"א שמאירים בז"א, ולכאורה צ"ע מכאן.
 - 3 [תרגום: באלה הקרבנות של ריחות טובים מתחיל הזקן להיראות].
 - 4 עי' כד ע"ד ד"ה ותוצא, שת"ת כולל את כל הפרצוף וכן את כל הדיקנא, והדיקנא נקרא ת"ת. עי' בהגר"א על ס"י ז ע"ג שהנוק' נבנית מה' אותיות כפולות מנצפ"ך.
 - 5 עי' שער הכוונות חזרת הש"ץ ה', ז"ל, בברכת כהנים יש י"ג יודי"ן כנגד י"ג תיקוני דיקנא דא"א ויש בה ט' ווי"ן כנגד ז"א הנק' ו' שבשם ויש בו ט' תיקוני דיקנא.
 - 6 וכן מדויק בלשון תפילת ר' נחוניא בן הקנה: אקלסך בספירה הששית שהיא תפארת בתוף שם בן כ"ב אנקת"ם פסת"ם פספסי"ם דיונסי"ם.
 - 7 עי' לעיל יב ע"ד ד"ה ושעשע, שז"א בגדלות אינו מכונה ז"א כלל.
 - 8 כ' ע"ד ד"ה ויהי, בעניין דשמא שלים.
 - 9 דהיינו חוץ מהאותיות ו' שבשמות הוי"ה.
 - 10 עי' לעיל א ע"ג מש"כ רבינו בשם האד"ר קמא ע"ב.
 - 11 דהיינו כח"ב דרדל"א שלא מתלבשים בא"א.
 - 12 עי' בהגר"א בסד"צ כ"ה ע"א וז"ל, כ"ב אתוון אתגליפו בגווינהון ר"ל כנגדן כ"ב אותיות שבתורה ט' וי"ג, הן כ"ב תקונין בז"א, וכנגדן כ"ב אותיות התורה שהן בז"א כידוע וכו', וזהו שם של כ"ב בז"א כידוע בת"ת, והן כ"ב תקונים דדיקנא שלו, שהוא בתפארת כנ"ל, והן יוצאין מברכת כהנים כידוע, והן יודי"ן שם בכל תיבה יו"ד עד וישם י"ג תיבות, ותשעה ווי"ן, וידוע שע"ק נקרא יו"ד וז"א ו', שלכן נגד י"ג תקונין הן יודי"ן, ונגד ט' תקונין דז"א הן ווי"ן, וכן השם כ"ב נחלק לט' וי"ג, עכ"ל.
- אנקת"ם פסת"ם פספסי"ם דיונסי"ם, תפילת ר' נחוניא בן הקנה: אקלסך בספירה הששית שהיא תפארת.
13 זהר ח"א לז ע"ב (לש"ו).

פְּעֵה"כ

תיבות יהו"ה צדיק, והן י"ב אותיות ביושר וי"ב למפרע וי"ב ביושר, והן בצדיק יסוד עולם (משלי י כה), שנק' זה (זהר ח"א נח ע"א), י"ב מזלות ו"ו, ויוצא מג' היות ה' מלך כו' כמש"ל (יא ע"א):].

ובנ"א מצאתי בזה השם ג"כ מסודר בדרך תפילה בכל ראשי תיבו' ובלשון זה. אנא נורא קדוש תרבה מחילתך. פשעינו סלחה תגלגל מדותיך. פתתי סליחה פתח סגב ישע מנתך. דרוש יודעי ויעודך. נא סמוך יחד מתנותיך.

ונראה לי עוד כי כל התפילות הנמצא בס' שערי ציון אשר הם בר"ת השמות המוזכר כאן הם כולם מתפילת רנבה"ק עצמו וע' עוד בספר ברית מנוחה בדף מב ע"ב עד דף מד ע"א מדפוס ווארשא תרמ"ד ישנו שם ג"כ תפילה נוראה ארוכה וכתוב שם בסופו כי יש אומרים שהוא ג"כ לר' נחוניא בן הקנה [וע' עוד בענין שם כ"ב בדברי האריז"ל בכוונת התקיעות].

ז"ל הזהר ח"ב ט ע"א: לבד בך ונזכיר שמך רזא דשמא קדישא כללא דעשרין ותרין אתון² וכנסת ישראל לא מתברכא אלא מגו שמא דא דאקרי בך כמה דאת אמר (שמות לב יג) אשר נשבעת להם בך (בראשית מח ב) בך יברך ישראל³ (תהלים יח ל) כי בך ארוץ גדוד. תרגום: "לבד בך נזכיר שמך", סוד השם הקדוש, כלל של עשרים ושתיים אותיות. וכנסת ישראל לא מתברכת אלא מתוך שם זה, שנקרא "בך", כמו שנאמר "אשר נשבעת להם בך", "בך יברך ישראל" "כי בך ארוץ גדוד".

וז"ל הזהר ח"ב קנו ע"ב: עשרה שליטין עשר זיני חכמתא⁴ אינון בה באורייתא בעשר שמהן גליפין¹ ואתכלילו בשמא חד דעשרין ותרין אתון [אתון] (שמהן) גליפין² רזין דעלמא דאתי

– מאיר הכוונה –

עי' ביאורים ח"א נה ע"ג ז"ל: וכ"ז הוא סוד המנצפ"ך, כי המנצפ"ך הוא בדעת, ושם הוא סוד שם י"ב שהוא בדעת. וכן הוא ג"כ שם י"ב ביסוד, והוא בפסוק (משלי יח י) מגדל עוז שם יהו"ה בו ירוץ צדיק ונשגב, וכמ"ש בזה"ק (בראשית לז ע"ב) ועי' בהגר"א בתיקונים (סוף תיקון ד). אמנם בתפילת ר' נחוניא בן הקנה, מבואר כי השם י"ב שביסוד הנה הם הי"ב צרופי הו"ה, והם יוצאים ג"כ מהג' שמות הו"ה מלך הו"ה מלך הו"ה ימלך, ג' צירופים מהג' יודי"ן, וג' מהג' ההי"ן, וג' מהג' וו"ן, וג' מהג' ההי"ן האחרונים, ומקורי דלהון הוא הג' יודי"ן דשם ס"ג, וכמ"ש בהקדמת תיקונים (דף יא ע"א) וע"ש בהגר"א. ואולי הוא כי אלו הי"ב צירופים הם הפנימיות להשם י"ב שבזהר בראשית הנז', אך עכ"פ הוא כי ישנו שם י"ב בהיסוד ג"כ, וכ"ז הוא משום שהיסוד והדעת אחד הוא, כי מהיסוד דאימא נעשה הדעת דז"א, וכן מהדעת דז"א נעשה היסוד שבו, וכמ"ש בזה"ק משפטים (דף קכג ע"א) מעוי בדעת אתתקנו. ולכן שם י"ב בדעת ושם י"ב ביסוד, כי שניהם אחד הוא, והם מהיסוד דאימא ומהמנצפ"ך שבהפה דז"א, כי מהיסוד דאימא נעשה הדעת שבו, והוא נמשך ומתגלה בפה, כי שם נחתמין ומצטיירין הפיתוחי חותם דאימא, ומהם נחקקין המנצפ"ך שהם שורש כל הה' מוצאות הפה, וכללות כל הפה כולו וכנ"ל, וזהו שאמר דעת גנוז בפומא דמלכא.

¹ עי' ביאורים ח"א פד ע"ג ז"ל: וזה סוד וקרא זה אל זה י"ב ב"ב דת"ת ודיסוד - כי זה גימט' י"ב, ומאיר הת"ת בהי"ב שבו להי"ב דהיסוד, ומזה הוא שם של י"ב ביסוד היוצא מפסוק (משלי יח י) מגדול עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב, וכמ"ש בזה"ק (בראשית לז ע"ב), והוא יוצא מהג' הו"ה דמלך מלך ימלך כמ"ש הגר"א בתיקונים (סוף תיקון ד דף כ ע"ב ד"ה כללי שמות), והם הג' הו"ה דהי"ב פשוטות כנ"ל אות י"א. ועי"ז מתגלה כבוד מלכותו ית"ש לעילא ותתא, כי היסוד משפיע תיכף להמלכות, וזהו שאמר (ישעיה ו ג) וקרא זה אל זה, שנמשך האור מהי"ב שבת"ת להי"ב שביסוד, ואמר (שם) קדוש קדוש קדוש, שהוא קדוש לעילא, קדוש באמצעיתא, קדוש לתתא, וכמ"ש בפ' בשלח (נ"ב סע"א), ועי"ז מלא כל הארץ כבודו, כי מקבל המלכות, שהיא הארץ קדישא, הארץ אשר נשבע לאבותינו, הנה מקבל היא את גילוי אורו מהיסוד, ומאירה ומתגלה למטה ויתקיים מ"ש (תהלים י טז) ה' מלך (תהלים צג א) ה' מלך (שמות טו יח) ה' ימלוך לעולם ועד, ואז מלא כל הארץ כבודו.

² פי' כי שם כ"ב הוא ז"א, ושמך היא מלכות אנו מזכירים השם שהיא מלכות אדנ"י לבד בך כלומר שלא נשלם ב"ך כי יש בעו"ה פירוד (רח"ו).

³ פי' על ידי ז"א שנק' ב"ך יברך א"ס ישראל של מטה (מ"מ).

⁴ הם עשר ספירות מהחכמה, הם עשר חכמות, והענין שמה שמאירה החכמה בחסד שבה אינו דומה למה שמאיר בגבורה שבה, וכו' בענין שעשר ספירות מיארות עשר מיני חכמות בתורה, והמשכיל בה ישתמש בכולם, פעמים יונק מחכמה בספירה פלונית ומפרש סוד זה בבחינה זו, פעמים יונק מחכמה בספירה אחרת, ומפרש סוד זה בענין אחר, והיינו שהם "בעשר שמהן" וכו' (אור יקר).

שְׁעָה"כ

באינון זיהרין דלא שלטא עינא למחמי ואפילו בסכלתנו למנדע ולאסתכלא בההוא עדונא וכסופא דקודשא בריך הוא אחסין לון לצדיקיא לעלמא דאתי כמה דאת אמר (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו:

תרגום: תרגום: עשרה שליטים עשרה מיני חכמה הם בתורה בעשרה שמות חקוקים ונכללו בשם אחד של עשרים ושתיים אותיות חקוקות סודות העולם הבא באותם זהרים שאין העין שולטת לראות ואפילו בשכל לדעת ולהסתכל באותו עדון ותשוקה שהקדוש ברוך הוא הוריש לצדיקים לעולם הבא כמו שנאמר (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו.

י ע"ד

לח. עי' זהר ח"ג רמח ע"א: ורזא דמלה בחכמה יסד ארץ חכמה אבא ארץ ברתא כונן שמים³ דאיהו ברא עם אימא דאיהו תבונה והאי איהו יהה"ו הויות באמצע⁴.
תרגום: וסוד הדבר, "בחכמה יסד ארץ" חכמה אבא, ארץ בת, "כונן שמים" שהוא בן, עם אמא שהיא תבונה, וזהו צרוף יהה"ו, הויות באמצע.

ועיי"ש רנח ע"א: ועוד שמע ישראל (דברים ו ד) שם ע' רבתי ד' מן אח"ד רבתי היינו ע"ד בין ש"ם מן שמע א"ח מן אח"ד עד י"י בכס ועל כל אחד ואחד דמיחד אותו בעולם ועל כן אמר דוד אנכי אשמח ביי' ש"מ מן שמע א"ח מן אח"ד הרי אשמח:

ועוד ד' רבתי ד' בתי תפילין דמנח להון א"ח ואתעטר בהו ואינון פאר על רישיה ואינון [יהו"ה] (יהה"ו) י' עטרא על ה' דאיהי ברתא והיינו יהו"ה בחכמה יסד ארץ אבא יסד ברתא ה' אמא עלאה עטרה על ו' דאיהו ברא⁵ והיינו כונן שמים בתבונה באמא כונן ברא והאי איהו דעולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתייה אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם⁶:

וברתא איהי תפלה של יד כה"ה י' קשר דיליה ה' עלאה אימא תפלין דרישא על ראש תפארת תפלין דיליה כסדר יהו"ה דאיהו קדש לי והיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע אבל בעלמא דאתי הויות באמצע⁷ דאינון ה' ה' ובג"ד אמר הנביא בזאת י"תהלל ה"מתהלל ה"שכל ו"ידוע אותי כי אני יהו"ה:

ובג"ד אוקמוה מארי מתניתין דאית ברישא אתר לאנחא תרי זוגי דתפלי⁸ ודא זכי לתרין פקודין דאוקמוה עלייהו לא כל אדם זוכה לשתי שולחנות⁹ דאינון י' חכמה ה' בינה ו' עמודא דאמצעיתא ה' מלכות קדישא רישא דאתעטר בארבע אתוון דא כתר ריהטא¹⁰ דרישא דאסחר לון

– מאיר הכוונה –

¹ יהיה עשרה שמות שאינם נחקקים: אה"ה, י"ה, אל, יְהוָה אלהים יהו"ה, צבאות שדי או אל חי אדני, הם י' שמות המחלקים עשר ספירות ודוגמתם בחכמה, ואפשר היותם י', יה, ה', יהוה היו יוה הוי ויה והי, יהו"ה הם עשר (אור יקר).

² שם בן כ"ב אנקת"ם וכו' ונודע ששם בן כ"ב בזעיר כמ"ש בפ' שמות וז"ש רזין דעלמא דאתי שזעיר יונק מבינה (רח"ו במ"מ).

³ דהיינו ליסד המלכות ולתקנה, וכן כונן שמים דהיינו תפארת בתבונה. אימא שהיא נקראת כן כאשר אין החכמה עמה, והיינו מה שיש בין בינה לתבונה (אור יקר).

⁴ והיינו ייחוד נחמד ודאי בסוד. התפילין שהיד לבדו והראש לבדו יהה"ו בסוד ארבע פרשיותו אמנם ראש ויד נקשרים ומיוחדים (אור יקר), היינו תפילין דר"ת (פע"ח תפילין ט').

⁵ הכח הזה להוציא דוגמתה להאציל הה' תתאה מה' עלאה הנה אין לה הכח הזה מעצמה, אלא הוא נתחדש ובא לה מאבא שהוא משפיע בה שפע וכח להוציא דוגמתה, וניתוסף ממנו בטיפת הזרע שבו שפע מיוחדת לזה. והרי נעשית מציאות הנוקבא רק משפעו, ולכן אמרו אבא יסד ברתא. ומ"ש ואימא ברא, כי ע"י תשוקתה אליו היא מעלה מ"ן לבחי' זכר כמו שיתבאר (כללים ח"ב כב ע"ג).

⁶ כנ"ל דעטרה על ו' אימא עילאה, עוה"ב (יהל אור).

⁷ ר"ל ב' הה"ן באמצע סבר' ר"ת. והוא דווקא בעלמא דאתי, ששם ה' על ו', עטרותיהם בראשיהם, משא"כ בעוה"ז, שהיא שימושא כידוע (יהל אור).

⁸ עי' בהקדמת תיקר"ז יא ע"א ובתז"ח יד ע"א (לש"ו).

⁹ כסדר העוה"ז, והויות באמצע העוה"ב כנ"ל. והענין שבתפילין כסדר זוכה לשתיהן, בד' פרשיות כסדר העוה"ז, ובבתים וקשרים העוה"ב. ותש"י י' על ה', ותש"ר ה' על ו', הרי י"ה ה"ו כנ"ל. וראש הוא כתר וז"ש רישא כו'. ועכשיו חוזר כל הע"ס בפרטיות. ד' פרשיות חבת"ם. רישא כתר. ק"ש ותפילין חו"ג. תכלת ולבן נו"ה. מזוזה והשער יסוד ומל'. וכלם כלילין בק"ש (יהל אור).

¹⁰ משמע מתוך לשון זהר ויחי ריח ע"א שזהו לשון של מקור שפע, ועי' מים אדירים ריח, שזהו מלשון ריצה, דהיינו שדרך השכל להשיג במרוצה.

שְׁעָה"כ

וכסי לון אהבה חסד ק"ש דשקילא לאורייתא דאתייהבת מימינא תפלין עז משמאלא דגבורה עמודא דאמצעייתא כליל כלא כנפי דמצוה נצח והוד תכלת ולבן מזוזה רשים שדי צדיק ושכינתא תרעא דמזוזה זה השער ליהו"ה:

תרגום: ועוד "שמע ישראל" שם ע' רבתי, ד' מן אח"ד רבתי, זהו ע"ד, בין ש"ם מן שמע, א"ח מן אח"ד, עד ה' בכס, ועל כל אחד ואחד שמייחד אותו בעולם, ועל כן אמר דוד "אנכי אשמח בה'", "ש"מ מן שמע, א"ח מן אח"ד, הרי "אשמח".

ועוד ד' רבתי, ארבעה בתי תפלין שמניח אותם א"ח, ומתעטר בהם, והם פאר על ראשו, והם יהו"ה (יהה"ו), עטרה על ה' שהיא בת, וזהו "יהו"ה בחכמה יסד ארץ", אבא יסד בת, ה' אמא עליונה, עטרה על ו' שהוא בן, וזהו "כונן שמים בתבונה" באמא כונן בן, וזהו שעולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם.

ובת היא תפלה של יד, כה"ה, י' קשר שלה, ה' עליונה אמא, תפלין של ראש, על ראש תפארת, תפלין שלו כסדר יהו"ה, שהוא "קדש ליי", "והיה כי יבאך", "שמע", "והיה אם שמע". אבל בעולם הבא הויו"ת באמצע, שהם ה' ה', ומפני זה אמר הנביא "בזאת י"תהלל ה"מתהלל ה"שכל ו"ידע אותי כי אני יהו"ה".

ומפני זה פרשוהו בעלי המשנה, שיש בראש מקום להניח שני זוגות תפלין, וזה זוכה לשתי מצוות, שפרשו עליהן, לא כל אדם זוכה לשני שלחנות. שהם י' חכמה, ה' בינה, ו' העמוד האמצעי, ה' מלכות קדושה, הראש שמתעטר בארבע אותיות זה כתר ריצת! הראש שמסבב אותם ומכסה אותם. אהבה, חסד, קריאת שמע ששקולה לתורה שנתנה מימין. תפלין עז משמאל של גבורה, העמוד האמצעי כולל הכל, כנפי המצוה נצח והוד תכלת ולבן, [ב]מזוזה רשום שדי צדיק, והשכינה שער המזוזה "זה השער לה".

ע"י תיקו"ז י ע"א: תפלין דרישיה דקודשא בריך הוא דאיהו ו' איהי ה' עלאה אימא עלאה עטרת תפארת עלה אתמר פארך חבוש עליך (יחזקאל כד יז) אלו תפלין שבראש.

תרגום: תפלין של ראש של הקדוש ברוך הוא שהוא ו', היא ה' עליונה, האם העליונה, עטרת תפארת, עליה נאמר פארך חבוש עליך אלו תפלין שבראש (ברכות יא ע"א).

בהגרא: עטרת תפארת - ר"ל שהיא עטרת על תפארת מצד הכתר, כמ"ש לקמן (יב ע"ב) מעוטר בכתר על רישיה: עלה אתמר פארך כו' - ר"ל פארך תפלין של ראש, שהוא ו', תפארת חבוש עליך, ר"ל על האדם:

ע"י תיקו"ז (יא ע"א): ועיקר דתפלין משמאלא ובגין כך נשבע ה' בימינו (ישעיה סב ח) זו תורה ובזרוע עזו אלו תפלין ומסטרא דשמאלא ה' תפלין על ו' אימא על ברה בגין דבה אתבני הדא הוא דכתיב כונן שמים בתבונה (משלי ג יט) י' אבא תפלין על ברתא ה' דביה אתבניאת הדא הוא דכתיב ה' בחכמה יסד ארץ ודא הוא הויו"ה ודא הוא רזא ארבע משמרות הויה לילה ואית דאמר הויו"ת באמצע כגוונא דא יהה"ו י' קדש לי (שמות יג ב) ה' ה' והיה כי יביאך (שם יא) והיה אם שמע (דברים יא יג) ו' שמע ישראל (דברים ו ד) הויו"ה ו"י באמצעייתא יהה"ו ה"ה באמצעייתא

תרגום: ועיקר של התפלין משמאל, ולכן "נשבע יהו"ה בימינו" זו תורה, "ובזרוע עזו" אלו תפלין (ברכות ו ע"א). ומצד השמאל, ה' תפלין על ו', אם על בנה, משום שבה נבנה, זהו שכתוב "כונן שמים בתבונה". י', אבא, תפלין על הבת, ה', שבו נבנית, זהו שכתוב "יהו"ה בחכמה יסד ארץ", וזהו הויו"ה, וזה סוד ארבע משמרות הויה הלילה (ברכות ג ע"א).

יש אומרים הויו"ת באמצע, כמו זה, יהה"ו. י', קדש לי. ה"ה, והיה כי יביאך, והיה אם שמוע. ו', שמע ישראל. הויו"ה, ו' י' באמצע. יהה"ו, ה' ה' באמצע.

בהגרא: ודא הוא רזא כו' - ר"ל, דלילה דהוא מסט' דשמאלא. ד' אותיות של השם, שהוא נגד ד' משמרות, הויו"ה, וזהו הויה לילה², ר"ל דה' דהלילה, שדי למלת הויה, דהלילה הוא ה' תתאה, והוא חוזר ומפרש כאן מה שאמר דבתפלין, הויה באמצע, וחוזר ומפרש בדרך אחר, וז"ש ואית דאמר כו': הויו"ה ו"י כו' - ר"ל דלכך קרא ה"ה שבאמצע הויות, מלבד הטעם

- מאיר הכוונה -

¹ לבדוק עוד פעם

² ע"י דע"ה ח"ב כד ע"ד שזה כאשר בריאה נפרד מאצילות, ואז רואים באצילות אש, ובבריאה רוח, ומים רק רואים ביצירה.

שְׁעָה"כ

שכתב התוס' שפרשיות הן והיה, מ"מ למה קרא הוי"ה בסדר הזה, אמר דהויה הוא ו"י באמצע, והוא מסט' דאות ה', לכך קראן ה"ה שבאמצע הויה, וז"ש יהה"ו ה' ה' באמצע:

ועי' תז"ח יד ע"א: מסטרא דאמא אנון הויות באמצע כמא דאוקמוה והא אתמר ובגין דלא בקיאיין אלין דדרא בתראה שוין תריין זוגין דתפליין דלא ידעיין ברזא דא ועוד מאן דשוין תפליין כדקא חזי האי איהו מקים מצוה כמאמרה.

תרגום: מצד האם אותם ההויות שבאמצע כמו שבארוה והרי נתבאר ומשום שלא בקיאים אלו של הדור האחרון שמים שני זוגות תפליין מספק שלא יודעים בסוד הזה (שניהם נצרכים) ועוד מי ששם תפליין כראוי זהו שמקים המצוה כמאמר.

בהגר"א: **דבגין דלא בקיאיין כו'** - ר"ל שאמרו בירושלמי הויות באמצע והן אין מבינים על מה רמזו וסוברין שב' הפרשיות והיה כי יביאך דהיה אם שמוע באמצע כמ"ש בתוספת והכל בגין דלא ידעיין ברזא דא: **ועוד מאן כו' מצוה כמאמרה** - ר"ל שאמרו כל המקיים מצוה כמאמרה וכאן הוא מצוה כמאמרה כמ"ש לעיל ד' בתים כו' וד' פרשיין כו' שהן ד' אותיות דמצוה:

יא ע"א

לט. **עי' תז"ח (מו ע"ג):** דרגא דעמודא דאמצעייתא ואיהו עקרא דתפליין ובה צריך לקשרא (נ"א לסדרא) לון כגונא דא חכמה קדש לי ודא י' בינה והיה כי יביאך ודא ה' שמע ישראל לימינא ו' והיה אם שמוע לשמאלא ודא ה' ובעמודא דאמצעייתא אתכלילין

תרגום: הדרגה של העמוד האמצעי והוא עקר התפליין ובו צריך לקשר (לסדר) אותם כמו זה חכמה קדש לי וזה י' בינה והיה כי יביאך וזו ה' שמע ישראל לימין ו' והיה אם שמוע לשמאל וזו ה' ובעמוד האמצעי נכללים

בהגר"א: ואיהו עיקרא דתפליין כו' - ר"ל כמ"ש ע"ג מחלוקת דאיהו בין חבר בתפליין כו' בימינא ושמאלא איהו אבל בעד"א לית תמן מחלוקת בגין דאיהו עיקרא דגמרא כו' ור"ל מחלוקת שהוא בין רש"י ור"ת בתפליין¹ הוא בימינא ושמאלא שימינא הוא דעת רש"י כסדר ושמאלא הוא דעת ר"ת הויות באמצע כמ"ש בתיקונים שהויות באמצע הוא בשמאלא ע"ש אבל בעד"א אין שם מחלוקת כי הוא מכריע והוא מכריע לימין כידוע והוא כדעת רש"י וז"ש כאן ואיהו עיקרא דתפליין וביה צריך לסדרא לון כגונא דא כו' וכן הוא בכל מחלוקת כמו ב"ש וב"ה כאלו ואלו דברי אלקים חיים והלכה כב"ה שב"ה מימין וב"ש משמאל כמ"ש לעיל ובימינא ושמאלא מחלוקתן ואלו ואלו דברי אלקים חיים בינה שמשם אצילתן אבל הלכה בעד"א ששם מקומה של הלכה כב"ה שהוא נוטה לימין כנ"ל דף פ"ה בספירות מסט' דימינא כו' ומסט' כו' ואי לא אסתכמו תרווייהו בעד"א כו' דאינון במותב תלתא כו' וכמ"ש הלכה כרבים אין רבים אלא שלשה בשער בת רבים בת ג' אבהן בת עין וכ"ה בכל מחלוקת של תנאים כל שהוא מסט' דנוקבא נוטה לשמאל ומשט' דדכורא לימין כמ"ש ל' או טפה דדכורא גוברת כו' ע"ש:

מ. **עי' ע"ח שער לב (הארת המוחין) פרק ט:** ונבאר בחי' אחרת שיש ביסוד של ז"א הוא בחי' אפרים בן יוסף. הנה נודע, כי ביסוד יש ב' עורות זעג"ז, וכשמוהלין כורתין הערלה והוא עור הראשון העליון והחיצון, ואז לא יש שם מחיצה מפסקת רק עור אחד לבד, ואז² מתגלה עטרת היסוד לבדה, אבל היסוד עצמה עם³ האורות שבתוכה עדיין הם סתומים ואין אורם יוצא לחוץ, כי ב' עורות אשר עליו מונעין יציאתן להאיר, אבל בעטרת היסוד שנגלית כנ"ל, אז יכולין האורות שבתוכו לבקוע מחיצות⁴ העטרה עצמה ולהאיר לחוץ דרך צדדי דופני העטרה⁵, לפי

- מאיר הכוונה -

¹ עי' ע"ח שער ה סוף פרק א.

² וכשפורעים גם עור הב' אז (נוסף בכת"י הגוב"י).

³ נמחק באוצ"ח.

⁴ מחיצת (אוצ"ח).

⁵ זה בגלל סירס את הזכר, והוא כל בחי' הארת היסוד דא"ק חוץ מיום הראשון שאז האיר ללא הסירוס (כללים ח"א קא ע"ג), ובו זן בחסדו את כל בשר והוא בהסתר פנים (דע"ה ח"ב מה ע"ג), וע"ח שער מ"ד ומ"ן דרוש ה' [שכל אור שיורד עד היסוד נשאר אותו מעלה ורק נגזז ביסוד (כללים ח"א ל ע"ג)] וזהר בא לה ע"א עי' הארת המהרח"ו ז"ל @, לעיתים רחוקים יוצא מעין עיקר האור

שְׁעָה"כ

שאינן שם ב' מחיצות כמו שיש ביסוד עצמו. והנה הארה זו איננה הארה היוצאת מפי היסוד, רק הארה זו¹ דרך צדדי דופני כלי העטרה עצמה. וזו ההארה היא בחי' אפרים בן יוסף, כי היסוד עצמו דז"א הוא יוסף², ואפרים בנו הוא ההארה היוצאת מדופני צדדי העטרה שבו. ושכחתי מה ששמעתי ממורי זלה"ה אם הוא מהארה היוצאת מצדדי העטרה דרך פנים או אחר.

ועי' בהגר"א בספד"צ יב ע"ב: סירס את הזכר שגנוז ביסוד³, ואינו יוצא ממנו, והוא סוד הסירוס שאין היסוד מוליד, והרג את הנקבה שאין מתפשט כלל למטה, ומלחה לצדיקים לע"ל, שאז יתגלו שניהם, והחילוק שבין הסירוס לבין הריגה, כי אע"פ שאין יוצא החסד הזה ע"י פי היסוד, מ"מ נהנין ממנו, כידוע בסוד⁴ נהיר לנוק' דרך דופן, והוא החסד שמנהיג את כל הדורות וזן בחסדו כל בשר מקרני ראמים ועד ביצי כנים, אלא שהוא בהסתר פנים, ואין נסים נגלים עד לעתיד, שאז יתגלה בפום אמה, אבל אור הנקבה נתבטל הכל עד לע"ל, ולכן⁵ הנקבה היא גבורה כנ"ל, וחסד הזכר אינו נפסק אפילו רגע אחת כנ"ל.

עי' בהגר"א בת"ז פא ע"א: וענין הסתימה בחול שמאיר לה מבחוץ דרך דופן היסוד⁶, וכן הוא בה ג"כ ההארה מבחוץ כדרך הנתינה. אבל בשבת, בזיווגא דעייל בגוה, ומכניס השפע דרך פי היסוד דרך אות ברית

ועי' זהר ח"ב קסו ע"ב: י"ש אלין תלת מאה ועשר עולמות⁷ גניזין תחות עלמא דאתי ועל¹ אינון מאתן ושבע דאינון מסטרא דימינא אקרוין אור קדמאה בגין דאפילו אור שמאלא אקרי אור

– מאיר הכוונה –

ג"כ והוא נשמת הרשב"י והאריז"ל וכיוצא והוא גילוי הזהר וכל תורת האריז"ל שהם מהאור הגנוז כמש"כ בתנא דבי אליהו רבא פ"ג שכל מה שאמרו דכל דבר שעתידי להיות הוא עתה לפרקים (דע"ה ח"ב קי ע"ג) אינו נמשך לנוק' אלא רק תמצית הארה דרך דופני הטרסה (ע' שער הארת המוחין פרק ט') והוא סוד סירס את הזכר ונשאר עיקר האור ביסוד שבו ואינה מקבלת הנוק' מאותו האור העיקרי עצמו מאומה ועי' זהר תרומה דף קסז (כללים ח"א פא ע"א).

¹ היא בחי' אחרת היוצאת (נוסף באוצ"ח).
² עי' הקדר"ש מה ע"א עי' זהר פ' משפטים (דף קד ע"ב), ויוסף ובנימין הם מיסוד ועטרה דרחל, ואח"כ [כשנלקח יוסף (בהגר"א בס"ד י ע"ג) ה' וענין אפרים] כלומר כשנמכר (ב"ע קלח ע"ב), ועי' הקדר"ש שער ז פרק ה' אות ז' שזה כאשר עמד בנסיון. [עלה יוסף ביסוד דז"א ובנימין עלה ביסוד דרחל].

³ עי' פת"ש א"א כד, שהכוונה כאן היא ליסוד דחיוורא הגנוז באוירא. אמנם בביאור כוונת דבריו יש לדעת, שהלוייתן הוא החוורתא ה"ג (עי' לקמן יב ע"ד ד"ה קולטרא) הרי הוא עטרת היסוד, ואם כן בע"כ שעיקר הסירוס הוא בעטרת היסוד דווקא, וממילא צ"ל שהאור הנשאר ביסוד לא נתגלה. וכן הוא מפורש בלש"ו כללים ח"א פב ע"ג, שנחש בריח שבחוורתא הוא ביסוד, אמנם לא בכל היסוד אלא בחלק היסוד שבתוך העטרה המקיפו, וכן עי' שם ע"ג שמהחלק הזה שביסוד הוא שיוצאת הארת החסד לנוק' מפום אמה דרך דופן.

⁴ ע"ח הארת המוחין ט', ועי' בהגר"א על ת"ז פט ע"ג, ועי' זהר תרומה קסו ע"ב וקסז ע"א (לש"ו).

עי' לש"ו כללים ח"ב עז ע"ג, שמה שכתוב כאן "דרך דופן" אין הכוונה דרך פומא דאמה ממש אלא דרך צדדי הדופן של העטרה, ויסודו ממש"כ בהגר"א על ת"ז פא ע"א ד"ה ביה איהו. וע"ש עוד שכתב שכל זה בימות החול, אבל בשבת מתגלה דרך פי האמה ממש ע"ש. והנה עי' פת"ש גדלות דז"א כט ז"ל, והכח הזה [זרע הבעל] אנו רואים שיש בו או"ר ומי"ם, שהזרע הוא מאור העינים וכח הגוף, והוא האור המושרש במוח שמשם בא האור אל העין, ואח"כ בזיווג כשנותן בה הטיפה נמשך האור והמים ביחד, ונשאר האור גנוז ביסוד בברית שלו, ויוצא מים לבד, ומ"מ קצת אור נכנס עם המים, והוא תענוג של האשה בזיווג דנהיר לה דרך דופן, ואור ומים הנ"ל הם חו"ג של הדעת, עכ"ל.

⁵ כלומר שזהו הטעם שנוק' היא גבורות החל מעת הריגת הנוק' דהלוייתן.

⁶ עי' ע"ח שער לה פרק ב: כי אורות אלו הנמשכין מז"א לנוקבא אינון יוצאין ממש, ומאירין ועוברין דרך דופני המחיצות דז"א כולם אל הנוק', דא"כ ברגע אחת היו ניתנין בה כל המוחין, אך הם ממש דוגמת מוחין דז"א.

⁷ דע כי י"ש עולמות הם בבינה והם כ"ב אותיות המתחלקים בחג"ת דז"א כמ"ש בפ' בראשית [טז ע"ב ועי' זהר הרקיע יא ע"א ושער הכוונות כט ע"ב (לש"ו)]. וכבר הודעתך כי עלמא דאתי הוא תבונה שתמיד בא השפע ממנה תוך ז"א ואמנם עיקרם בג"ר דז"א אך הארתם יוצאת לחין אחר

שְׁעָה"כ

אבל אור קדמאה איהו זמין למעבד תולדין לעלמא דאתי ואי תימא לעלמא דאתי ולא יתיר אלא אפילו בכל יומא ויומא² דאי לא הוה האי אור עלמא לא יכיל למיקם דכתיב (תהלים פט ג) אמרתי עולם חסד יבנה³:

האי אור זרע ליה קודשא בריך הוא בגנתא דעדנו⁴ ועבד ליה שורין שורין ע"י דהאי צדיק דאיהו גנא דגנתא ונטיל להאי אור זרע ליה זרועא דקשוט⁵ ועבד ליה שורין שורין בגנתא ואוליד ואצמח ועביד פרין ומנייהו אתון עלמא הדא הוא דכתיב (שם צז יא) אור זרוע לצדיק⁶ וגו':

וכתיב (ישעיה סא יא) וכגנה זרועיה תצמיח מאן זרועיה אלין זרועי דאור קדמאה דאיהו זרוע תדיר⁷ השתא אוליד ועביד איבין והשתא זרוע איהו בקדמיתא עד לא ייכול עלמא איבא דא אוליד זרועא דא ויהיב איבא ולא שכיך ועל דא [כל] עלמין אתזנו בספוקא [בההוא גננה] ודההוא גננא [בההוא גוונא] דאקרי צדיק [ד]לא שכיך ולא פסיק לעלמין בר בזמנא [דישראל בגלותא]⁸ (דגלותא):

ואי תימא בזמנא דגלותא כתיב (איוב יד יא) אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש היך עביד תולדין אלא כתיב (תהלים צז יא) זרוע זרוע איהו תדיר ומיומא [ההוא נהיר דאפסיק (נ"א דגלותא)] (דאפסיק ההוא נהר גנתא) וס"א בגנתא לא עאל ביה ההוא גנא וההוא אור דאיהו זרוע תדיר עביד איבין ומניה ומגרמיה אזרע כקדמיתא ולא שכיך תדיר כגנתא דעביד תולדין ומההוא זרועא נפיל ביה באתריה וואמגרמיה (ו)עביד תולדין כדבדקדמיתא ואי תימא דאינון תולדין ואיבין [הוון] כמה דהוה בזמנא דגננא תמן לאו הכי אבל לא אתמנע זרוע דא לעלמין:

– מאיר הכוונה –

כלות יסוד הבינה אשר בחזה דז"א ואז מתחילים הג' קוים ונמצא כי עיקר הארתה בחג"ת דז"א וז"ש בזהר שהם תחות עלמא דאתי שהוא בסיום יסוד הבינה בחזה דז"א גם פירושו שהם אחר הבינה דז"א עצמו (רח"ו).

¹ מוסגר בדפ"ק.

² קמט רע"א (לש"ו). תמצית הארה [תיקון המ"ה] מזה מוכרח להיות תמיד, כי בלא זה לא היה אפשר שיתקיים העולם אפי' רגע אחת וכמ"ש בזוה"ק (תרומה קמט רע"א ושם עוד קסו ע"ב) (דע"ה ח"ב עה ע"ד), באשר שכל גילוי הנה נעשה מאחר הפרסא ולמטה, והרי היה גילוי ע"י הפסק, לכן היה גילוי רק כרגע, וחזר ונגנז ואינו משתמש העולם בו אלא בתמצית הארה ממנו. ובה מתקיים העולם ונוהג בחסדו כל דור (ע' זוה"ק פ' בא לה ע"א תרומה קמט רע"א קסו ע"ב ופ' אמור פח ע"א) (כללים ח"ב עז ע"ג).

³ מ"ש אמרתי עולם חסד יבנה הכוונה הוא רק על מה ששיתף מדת החסד למדת הדין, אבל עיקר הבריאה היתה במדת הדין, בראשית ברא אלהים (בראשית א א), וכנ"ל אות א' שבשם מ"ב נברא העולם שהוא גבורה (ביאורים ח"א נט ע"ב).

⁴ שמ"ר פל"ה סי' א (לש"ו). בנקודת יסוד דהמלכות ששם נגנז האור (דע"ה ח"א ג ע"ד), עי' דע"ה ח"ב סה ע"ב, הוא היסוד דהנוק' כמ"ש בשע"ה"כ (דף נד ע"ב), והוא הי' דאדנ"י⁴, י' זעירא⁴, שהוא מהי' דהו"ה, כי כמו שהוא בז"א י' אתגלי בפומה דאמה (אד"ר קמב ע"א) והוא מאור הגנוז, כן הוא בה, ע' הגר"א ספד"צ (פרק ג ד"ה ו"ה כז ע"א, ובפ"א ד"ה כמה דה' יג ע"ג). ועכ"פ הוא כי האור שנגנז הוא בהיסוד דהנוק', ומשם הוא ג"כ כל שורש נשמת ישראל וכמו שאמרו בפ' בראשית (י"ג סע"א) (כללים ח"א פא ע"א).

⁵ שור"ק כולו זרע אמת ניקוד שהיסוד שורק (רח"ו).

⁶ הוא סוד עץ החיים שבתוך הגן (ביאורים ח"ב פא ע"ג). שם נפל וירד אור הדעת ונתעלם שם, והוא סוד אור זרוע לצדיק וכמ"ש בספד"צ (פרק א יא ע"ב) אעבר זעיר נטיל וגניז, ע"ש בהגר"א, וכן בתיקונים להגר"א (תיקון מ דף פט ע"ג), ובדברי הרב שער הארת המוחין (פרק ט), ודרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ה), וע' עוד בזוה"ק (פ' בא דף לה ע"א) (דע"ה ח"ב קח ע"ב), בזוה"ק בראשית בתחילתו (דף א ע"א) אור דאתברי ואתגניז ואתכלל בברית כו', וההוא זרע קיימא באות ברית ממש, וע"ש בדברי הרב במאמרי רשב"י, וכן בדברי הרב בשער הכוונות (בדף לב ע"א) ע"ש. והרי לנו מכ"ז כי נשאר גנוז ביסוד הזכר והוא בסוד סירס את הזכר כנז' (כללים ח"א פא ע"א), אינו מאיר מעתה להנוק' שהוא המלכות הנעלמת בו אלא רק דרך דופני העטרה, ע' הארת המוחין (פרק ט) [וכמ"ש בזוה"ק פ' בא לה ע"א, ע"ש בהגהות מהרח"ו אות ג' ד', ובזוה"ק פ' תרומה קמח סע"ב וקמט רע"א, ושם קסו ע"ב וקסז ע"א כל הענין, ופ' פקודי רכ ע"ב ופ' אמור פח ע"א] (כללים ח"א קא ע"ג).

⁷ עי' לעיל דף לה ע"א (לש"ו).

⁸ בעת שהזו"ן הם בגדלות ובמוחין שלימים, הנה אז נמשך בהנוק' מהאור שבו ג"כ, ע' זוה"ק (פ' בא לה ע"א, ופ' תרומה קסו ע"ב) ובדברי הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ה), אמנם הוא רק בסוד נהיר לנוק' דרך דופן כמ"ש בהארת המוחין (פרק ט), אבל הוא נמשך בה עכ"פ והוא החסד שבחסד כנז' (דע"ה ח"ב קלד ע"א).

שְׁעָה"כ

תרגום:

י"ש אלה שלש מאות ועשרה עולמות שגנוזים תחת העולם הבא (ועל) אותם מאתים ושבעה שהם מצד הימין נקראים אור ראשון משום שאפילו אור השמאל נקרא אור אבל האור הראשון עתיד לעשות תולדות לעולם הבא ואם תאמר לעולם הבא ולא יותר אלא אפילו בכל יום ויום שאם האור הזה לא היה העולם לא יוכל להתקיים שכתוב אמרתי עולם חסד יבנה. האור הזה זרע אותו הקדוש ברוך הוא בגן עדנו ועשה אותו שורות שורות על ידי הצדיק הזה שהוא הגנן של הגן ונטל את האור הזה וזרע אותו זרע אמת ועשה אותו שורות שורות בגן והוליד והצמיח ועשה פירות ומהם נזון העולם זהו שכתוב אור זרע לצדיק וגו'. וכתוב וכגנה זרועיה תצמיח מי הם זרועיה אלה הם הזרעים של האור הראשון שהוא תמיד זרוע ועכשיו מוליד ועושה פרות ועכשיו הוא זרוע בראשונה בטרם שיאכל העולם את הפרי הזה הוליד הזרוע הזה ונותן פרי ולא שוכך ולכן כל העולמות נזונו בספוקו של אותו הגנן שנקרא צדיק שאינו שוכך ולא פוסק לעולמים פרט לזמן שישראל בגלות. ואם תאמר בזמן הגלות כתוב אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש ואיך עשה תולדות אלא כתוב זרע והוא תמיד זרוע ומיום שנפסק אותו נהר לא נכנס לגן (בגן) אותו הגנן ואותו אור שהוא תמיד זרוע עושה פרות וממנו ומעצמו נזרע כבראשונה ולא שוכך תמיד כמו גן שעושה תולדות ומאותו הזרוע נופל בו במקומו ומעצמו עושה תולדות כבראשונה ואם תאמר שאותם תולדות ופרות היו כמו שהיה בזמן שהגנן שם לא כך אבל לא נמנע הזרוע הזה לעולמים.

עי' זהר ח"ב לד סע"ב: ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור נהיר נהירו דלעילא ובטש על גבי רוחא דנשיב ואסתלק! מעל תהומא ולא חפא ליה כיון דתהומא אתנהיר ואיהו אסתלק כדין הוה נהיר²:

דא נהיר על רישיה ומיא הוו נפקי מגו אפותיה ורוחא נשיב לעילא ונהיר מנהירו דא עד דהוה נחית נהוריה מנצנצא³ לשבעין ותריין נהרין⁴ דשמשא כיון דאינון [נהורין] [נהרין] אתרשימו בגו שמשא לתתא הו⁵ חייביא דעלמא ידעין בהו והוו פלחין לשמשא כיון דאסתכל קודשא בריך הוא באינון חייביא סליק נהוריה וגניז ליה אמאי גניז ליה בגין דההוא תנין הוה סליק ונחית ובטש באינון יאורין עד דגנזו [דגנזו] ליה ולא אתגליא: זרע ליה זרועא [בחד צדיק⁶] [לחד] דאיהו⁷ [גננא] [גוונא] דגנתא זרועא דזרע [בגנתא⁸] בגניזו בטמירו האי¹ אור איהו:

- מאיר הכוונה -

¹ היינו מן המלכים שנתבררו ונשאר רח"פ מ"ת והשאר נברר (רח"ו).

² נהירו (דפ"ו).

³ בסוד חסד דאתגלי בפום אמה שיצא בהדר (רח"ו).

⁴ נהורין (דפ"ו).

⁵ קפח ע"א (הערת הזהר).

⁶ לקמן קמט רע"א קסו ע"ב רכ ע"ב (לש"ו).

⁷ היינו יסוד דא"ק טיפת לובן (רח"ו). אותו האור עצמו שהוא הגילוי דהשם מ"ה העיקרי, הנה הוא חזר ונתעלם ונגנז ג"כ תיכף בהיסוד עצמו, וכמ"ש בפ' פקודי (דף רכ ע"ב) וההוא נהורא דאברהם גניז ליה קוב"ה כו' ע"ש, ונגנז בהיסוד עצמו, בסוד (תהלים צז יא) אור זרוע לצדיק, כמ"ש שם (רכ ע"ב וע"ש קמח סע"ב וקסו סע"ב ולה ע"א). ואינו מאיר מאז ולהלאה אלא דרך דופני העטרה, והוא החסד שמנהיג בו כל הדורות (כללים ח"א לה ע"א, נז סע"א, פא ע"א, ח"ב סח ע"ב), ע' הערת המוחין (פרק ט) [וכמ"ש בזוה"ק פ' בא לה ע"א, ע"ש בהגהות מהרח"ו, ובזוה"ק פ' תרומה קמח סע"ב וקמט רע"א, ושם קסו ע"ב וקסז ע"א כל הענין, ופ' פקודי רכ ע"ב ופ' אמור פח ע"א (שם קא ע"ג). ונשאר עיקר האור גניז בהיסוד לצורך תיקון העתיד, וגם האור שיצא ממנו בסוד החסד דאתגלייא בפום אמה לצורך התיקון דמעשה בראשית, הנה הוא נתלבש בהמלכות הנעלמת בו כמ"ש מהרח"ו שם, ויצא ע"י המלכות, ומזה נעשה כל התיקון דמעשה בראשית (שם ח"ב עו ע"א).

⁸ במ' הנעלמת בו שתקנה התהו (רח"ו). עיקר אור התיקון אשר ממנו נתקנו הנקודות וכל האצילות כולו וכל מעשה בראשית כולם, הנה הוא האור המ"ה הפנימי, כי הוא מבפנים לכולם וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) מלגאו איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו ארח אצילות איהו שקיו דאילנא כו'. וכן הוא נמשך ויצא דרך פנימיות כל הא"ק, והוא תולדות היסוד, שבו חסד דאתגלי בפום אמה, והוא באמת אינו עיקר אור הגנוז עצמו שהוא אור האוירא עלאה, אלא הוא רק תולדתו כי הוא יצא ונולד רק מהיסוד ומלכות דא"ק (כללים ח"א קי ע"ג), האור המקיף הוא מהזווג עליון דהמוחין אוירא ומ"ס, והאור הפנימי הוא מהזווג תחתון דהיסוד ומלכות (שם ע"ד)

פְּעֵה"כ

תרגום: "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור", האיר האור שלמעלה והכה על גב הרוח שנשבה, והסתלק מעל התהום ולא כיסה אותו. כיון שהאיר התהום, והוא הסתלק, אז היה אור. זה מאיר על ראשו, ומים היו יוצאים מתוך מצחו, ורוח נושבת למעלה, ומאירה מאור זה, עד שהיה יורד אורו מנצנץ לשבעים ושנים אורות של השמש. כיון שאותם אורות נרשמו בתוך השמש למטה, היו הרשעים של העולם יודעים בהם, והיו עובדים לשמש. כיון שהסתכל הקדוש ברוך הוא באותם הרשעים, סלק את אורו וגנז אותו. למה גנז אותו. משום שאותו תנין היה עולה ויורד ומכה באותם יאורים, עד שגנז אותו ולא התגלה. זרע אותו הזרע בצדיק אחד, שהוא הגנן של הגן. והזרע שנזרע בגן, הוא גניזת וטמינת של האור הזה.

מא. עי' זהר ח"ב כב ע"א: והאי עד תיאובתא דכלא² ביה כמה דאת אמר (שם כו)³ עד תאות גבעות עולם מאן אינון גבעות עולם אלין אינון תרין אמהן⁴ נוקבי יובל ושמטה דאקרון גבעות (דאקרון) עולם כמה דאת אמר (תהלים קו מח) מן העולם ועד העולם יובל ושמטה כל חד [מנהון] אקרי עולם ואלין אקרון גבעות עולם⁵:

ותיאובתא דילהון בהאי עד⁶ אדאיהו קיומא דכל סטרין (מ"ט) תיאובתא דיובלא⁷ [לגבי דעד] לאעטרא ליה⁸ ולנגדא עליה ברכאן⁹ ולארכא עליה מבויעין¹⁰ מתיקין הדא הוא דכתיב (שיר ג יא) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו תיאובתא דשמטה¹¹ לאתברכא מניה¹² ולאנתהרא מניה¹³ ודאי האי עד תאות גבעות עולם איהו:

בגין כך (ישעיה כו ד) בטחו ביהו"ה עדי עד דהא מתמן ולעילא אתר טמיר (הוא) וגניז ואיהו דלא יכיל לאתדבקא אתר הוא דמניה נפקו ואצטיירו עלמין הדא הוא דכתיב (שם) כי ביה יהו"ה צור עולמים והוא אתר גניז וסתים ועל דא בטחו ביהו"ה עדי עד עד הכא אית רשו לכל בר נש לאסתכלא ביה מכאן ולהלאה לית ליה רשו לבר נש לאסתכלא ביה דהא איהו גניז מכלא ומאן איהו יה יהו"ה דמתמן אצטיירו עלמין כלהו ולית מאן דקאים על ההוא אתר:

תרגום: וה"עד" הזה, תשוקת הכל בו, כמו שנאמר "עד תאות גבעות עולם". מי הם "גבעות עולם", אלה הם שתי האמהות, הנקבות, יובל ושמיטה, שנקראות גבעות עולם. עולם כמו שנאמר "מן העולם ועד העולם". יובל ושמטה כל אחד מהם נקרא עולם, והם נקראים גבעות עולם.

– מאיר הכוונה –

והנה בעת שהז"ן הם בגדלות ובמוחין שלימים, הנה אז נמשך בהנוק' מהאור שבו ג"כ, ע' זה"ק (פ' בא לה ע"א, ופ' תרומה קסו ע"ב) ובדברי הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ה), אמנם הוא רק בסוד נהיר לנוק' דרך דופן כמ"ש בהארות המוחין (פרק ט), אבל הוא נמשך בה עכ"פ והוא החסד שבחסד כנז' (דע"ה ח"ב קלד ע"א).

¹ דהאי (ס"א האי) (דפ"ו).

² בינה ומלכות (רח"ו).

³ בראשית נ ע"א רמז ע"ב (הערת הזהר).

⁴ בינה ומלכות (רח"ו). ונקרא בינה עלמא עלאה ומלכות עלמא תתאה, וכן בינה נקרא עלמא דאתכסייא ומלכות עלמא דאתגלייא (זהר ויצא דף קנב ע"א), וכן עולם הבא הוא בינה ועולם הזה הוא מלכות, וכמ"ש בזוה"ק בראשית (דף לד ע"א), ופ' ויחי (דף רמח ע"ב), ואמר שם, דעלאה עלמא דדכורא אתקשר בתתאה עלמא דנוקבא כו' תרין עלמין נינהו כדכתיב (תהלים קו מח) מן העולם ועד העולם ואע"ג דתרין נוקבי נינהו כו' דא שבע ודא בת שבע דא אם ודא אם כו' ע"ש (ביאורים ח"א נט ע"ג)

⁵ מ"יובל ושמיטה" עד כאן מוסגר בדפ"ק.

⁶ יסוד (רמ"ז בשם הזהר הרקיע).

⁷ לאה (רמ"ז בשם הזהר הרקיע). ואין יובל סתם כי אם אמא (רמ"ז).

⁸ קשה איך אמר "לאעטרא ליה", דאדרבה לאה היא מקבלת ממנו. וגם עד, שיהא ביסוד, אין בכאן ענין לזה דאיך יאמר בטחו בה' עדי עד. ולי נראה דעד הוא בדעת זעיר דתמן יסוד או"א ששם הוא עיקר ותכלית הכוונה (רמ"ז).

⁹ מנו"ה דידה הנקרא (משלי י ו) ברכות לראש צדיק (רמ"ז).

¹⁰ מת"ת דידה שהוא כתר שלו שהוא מבויעין של כל הד' מוחין (רמ"ז).

¹¹ היא נוק' (רמ"ז).

¹² משני חסדי נו"ה (רמ"ז).

¹³ מיסוד, וזש"ה (בראשית מט כו) ברכות אביך, שהוא בקו האמצעי, גברו על ברכות הורי, שהם לימין ולשמאל, וברכות אלו הם מן ע"ד שהוא דעת שבו תאות גבעות עולם, שהן אמא וברתא, זו להשפיע וזו לקבל, אבל משם ולמעלה הוא סתום וכו' (רמ"ז).

פעה"כ

ותשוקתם ב"עד" הזה, שהוא קיום של כל הצדדים. תשוקת היובל אל "עד" לעטר אותו ולהמשיך עליו ברכות, ולהריק עליו מעיינות מתוקים, זהו שנאמר "צאינה וראנה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו". תשוקת השמיטה להתברך ממנו, ולהיות מאירה ממנו, ודאי שה"עד" הזה הוא "תאות גבעת עולם".

לכן "בטחו בה' עדי עד", שהרי משם ולמעלה מקום טמיר וגנוז הוא, שלא יכול להתדבק. הוא מקום שממנו יצאו והצטיירו העולמות, זהו שנאמר "כי ביה ה' צור עולמים", והוא מקום גנוז ונסתר, ועל זה "בטחו בה' עדי עד". עד כאן יש רשות לכל אדם להתבונן בו, מכאן והלאה, אין רשות לאדם להתבונן בו, שהרי הוא גנוז מהכל. ומי הוא, "יה יהוה", שמשם הצטיירו כל העולמות, ואין מי שעומד על אותו מקום.

ועיי"ש קמג ע"א: פתח ואמר (תהלים קכה א) שיר המעלות הבטחים ביהו"ה¹ כהר ציון² לא ימוט³ לעולם ישב⁴ האי קרא אוקמוה אבל שיר המעלות תושבחתא דקאמרי אינון דרגין קדישין עלאי⁵ מסטרא דגבורין⁶ עלאי⁷ ואינון כגוונא דלואי לתתא⁸ ואינון מעלות⁹ דרגין על דרגין ופלחין ברזא דחמשיין שנין¹⁰ והאי איהו שיר המעלות הבטחים ביהו"ה¹⁰ כהר ציון ודא אינון צדיקייא דאינון מתרחצין ביה בעובדין דלהון כמה דאת אמר (משלי כח א) וצדיקים ככפיר יבטח:

- מאיר הכוונה -

¹ הבוטח בה' שם מבטחו, שהיא השכינה, המפרנסת כל העולם. "בה" ודאי, בת"ת והבטוח באדם, הוא מפרידה מן הת"ת ומשכינה למטה, ונקרא נרגן מפריד אלוף. ולכך קאים בארור, כאומרו ארור הגבר אשר יבטח באדם, ומסיק ומן ה' יסור לבו, דהיינו השכינה ומפרידה, אמנם הבוטח בה' כדוד, ודאי מצד הצדיק. והנה השכינה תלויה לפי הדין, ולפי זה פעמים שהיא בדין, הבטחתו מתמוטטת, מפני שגרים העוון והפרידים, ונתחייב בדין. אמנם לעתיד תהיה המלכות קבועה במקומה בלתי מתמוטטת, שאין עון גורם פירוד, ואז תהיה ההבטחה שלימה (אור יקר). עי' שעה"כ יא ע"א, דרושי פסח יב, זהר ח"ב כב ע"א, לקוטי תורה ישעיה, פת"ש עקודים יט.

² לא יהיה כזמן זה שההבטחה בלתי קיימת אלא "כהר ציון" מלכות הנקראת הר, שהיא מיוחדת ביסוד, והיינו הר ציון ודאי (אור יקר).

³ שהיא אז מיוחדת שלא ימוט, והנה היחוד העתידי, יש לו ב' מעלות טובות על היחוד הנמצא בעולם הזה, אפילו בעת עלותה למעלה להתייחד, יש מקטרגין ומעוררים עד שהם מפרידים. ואין היחוד נגמר, ואז "לעתיד" לא ימצא מזה כלל, שאין שטן ואין פגע רע, וז"ש "לא ימוט" אלא יעלה בלי התמוטטות כלל. השנית, כי היחוד בעולם הזה אפילו לא ימצא לא מערער ולא משטין מצד עצמו, אינו אלא זמן מועט. ומיד שכינה באה אל מקומה למטה, לנהל התחתונים, מלאה מן השפע שקבלה באותו רגע היחוד, ולעתיד לא יהיה כך, אלא לעולם ישב השכינה למעלה בחיק בעלה, ולא תדר למטה, אלא מלמעלה ינהיג התחתונים בסוד השבת (אור יקר).

⁴ ואז יהיה ההבטחה בלי בושת, שאין עון גורם לו שום פירוד, ואין צדיקים יראים מההבטחה, ולזה אינה כאריה וכשחל שההבטחה במעשיהם אלא כהר ציון, שהם בטוחים בו מצד יחודו ואין צריך כח מעשים, שאז המעשה הטוב הוא מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת (אור יקר).

⁵ הנה מן הגבורה ודיניה נמשכין כחות הרבה, ראשונה ממטה למעלה הם החצונים, ואינם בעלי שיר ושבח, שניה הם אותם שהם קדושים וממונים על החצונים, והם משוררים בכלל הקדושים, שלישית הם הקדושים העליונים למעלה מכולם, ואין להם חלק בחוץ כלל, אלא מתקדשים ומתטהרים מכל וכל, ועל אלו כוון ואמר "דרגין קדישין" לאפוקי חצונים, "עילאין" לאפוקי אותם שהם קדושים למטה מופקדים על החצונים (אור יקר).

⁶ לא מהגבורה שהוא דין חזק לכללות, אלא מצד גבורות הבינה המתמתקות בשיר הלויים ונהפכת לשמחה (אור יקר).

⁷ משמרות משמרות ממש, כמשמרות הלויים הימן וידותין ואיתן כדפרשו בפרשת אחרי מות (אור יקר).

⁸ כל הנדרש נרמז באומרו המעלות בה' הידיעה, לשלול כל אותם האחרים, וטעם אומרו המעלות ה' מעלות, שהם בסוד ועבד הלוי הוא, שעבודתו בסוד הבינה "ברזא דחמשיין שנין" (אור יקר).

⁹ אח"כ ישוב מצבא העבודה, ואפשר שהמעלות יהיו ג"כ חמשה מעלות או חמשים (אור יקר). בסוד ועבד הלוי הוא וידוע כי הוא היא בינה ובה נ' שערים ולכך מבין חמשים שנה ישוב מצבא העבודה (רח"ו).

¹⁰ "הבוטחים בה" זה תחילת השיר, ואמר "הבוטחים בה" בזמן זה אין בטחונם חזק, מפני שהם יראים שמא גרם החטא, ונמצא בוטחים מצד א' ויראים מצד הב', והם אומרים ידוע ודאי שיש בו כח לזה, וליותר מזה, אמנם שמא עוונותינו גרם שאנו חייבין מן הדין, אמנם לעתיד לא יהיה בטחונם בה' כזה (אור יקר).

שְׁעָה"כ

ואי תימא הא צדיקיא לא אתרחצן¹ בעובדיהון כלל ותדיר דחלין כאברהם דכתיב ביה (בראשית יב יא) ויהי כאשר הקריב לבא מצרימה וגו' כיצחק דכתיב ביה (שם כו ז) כי ירא לאמר אשתי כיעקב דכתיב ביה (שם לב ח) ויירא יעקב מאד ויצר לו ואי הני לא אתרחיצו בעובדיהון כל שכן שאר צדיקי עלמא ואת אמרת וצדיקים ככפיר יבטח:

אלא ודאי ככפיר כתיב דהא מכל אינון שמהן לא כתיב אלא כפיר ולא כתיב לא אריה ולא שחל ולא שחץ אלא כפיר דאיהו חלשא וזעירא מכלהו ולא אתרחיץ בחיליה אף על גב דאיהו תקיף כך צדיקיא לא אתרחיצו בעובדיהון והשתא אלא ככפיר אף על גב דידעין דתקיף חילא דעובדיהון לא אתרחצן אלא ככפיר ולא יתיר:

ובגיני כך הבטחים ביהו"ה כהר ציון וגו' לא ככפיר ולא כאריה ולא ככלהו שמהן אלא כהר ציון ואוקמוה מה הר ציון איהו תקיף ולא ימוט תדיר אוף הכי בההוא זמנא להו כהר ציון ולא כהשתא דלא אתרחיצו אלא ככפיר דדחיל ולא אתרחיץ (מתגבר) בחיליה ואתון בני קדישי עלינוני² רחצנותא דלכון כהר ציון ודאי זכאין אתון (עמא קדישא) בעלמא דין ובעלמא דאתי:

תרגום: פתח ואמר "שיר המעלות הבטחים בה' כהר ציון לא ימוט לעולם ישב" פסוק זה פרשוהו אבל שיר המעלות תשבחת שאומרות אותן דרגות קדושות עליונות מצד של הגבורות העליונות והם כמו הלויים שלמטה והם מעלות דרגות על דרגות ועובדים בסוד של חמשים שנים וזהו שיר המעלות הבטחים בה' כהר ציון אלו הם הצדיקים שבוטחים בו במעשים שלהם כמו שנאמר (משלי כח) וצדיקים ככפיר יבטח.

ואם תאמר הרי הצדיקים לא בוטחים במעשיהם כלל ותמיד פוחדים כמו אברהם שכתוב בו (בראשית יב) ויהי כאשר הקריב לבוא מצרימה וגו' כמו יצחק שכתוב בו (שם כו) כי ירא לאמר אשתי כיעקב שכתוב בו (שם לב) ויירא יעקב מאד ויצר לו ואם אלה לא בטחו במעשיהם כל שכן שאר צדיקי העולם ואתה אומר וצדיקים ככפיר יבטח.

אלא ודאי כתוב ככפיר שהרי מכל אותם שמות לא כתוב אלא כפיר ולא כתוב לא אריה ולא שחל ולא שחץ אלא כפיר שהוא החלש והקטן מכולם ולא בוטח בכחו אף על גב שהוא חזק כך הצדיקים לא בוטחים במעשיהם עכשיו אלא ככפיר אף על גב שיודעים שחזק כח מעשיהם לא בוטחים אלא ככפיר ולא יותר.

ולכן הבטחים בה' כהר ציון וגו' לא ככפיר ולא כאריה ולא כמו כל השמות אלא כהר ציון ופרשוה מה הר ציון הוא חזק ולא ימוט תמיד אף כך באותו זמן יהיו כמו הר ציון ולא כמו עכשיו שלא בוטחים אלא ככפיר שפחד ולא בוטח בכחו ואתם בני קדושים עליונים בטחונכם כהר ציון ודאי אשריכם בעולם הזה ובעולם הבא.

ועי' ספר לקוטי תורה (ישעיה כו ד) בטחו בה' עדי עד כי ביה ה' צור עולמים. צריך לכוון בטחו בה' עדי עד כמ"ש בזוהר פ' וארא ונקרא ז"א עד תאות גבעות עולם שהבינה מתאוה להשפיע בו תמיד בסוד ושמים לא זכו בעיניו כפי' הזוהר וגם הנוק' מלכות מתאוה להתחבר עמו להתקבל ממנו בסוד הזיוג וזהו עד שהוא הז"א תאות גבעות עולם ועיקר הכוונה לכוון באו"א וא"א י"ה שמתלבש בהן א"א שבו א"ס ב"ה שהוא מחבר הכל ונשמה לכל ועיקר הכוונה בו לזה אמר כי ב"ה ה' יוד אבא ה' בינה על ידם ובאמצעם צור העולמים צייר כל העולמות כולם ואפי' יש"ס ותבונה נחקקים ונצטיירים באמצעם לצורך התלבשות מוחין דז"א וזהו ה' שהוא א"א רזא דשמא קדישא באמצעות י"ה שהם או"א שנתלבשו המוחין בב' עולמים דאינון יש"ס ותבונה ואח"כ נתלבשו בזו"נ נמצא כשיכוון האדם בז"א לבד מספיק כי שם נמצא א"א וא"א מתלבשין זה תוך זה תוך ז"א ולזה ס"ת אין בו טעמים ונקודות כי הם רמוזים לשורש ז"א שבו א"א ואו"א כי הטעמים בא"א והנקודות באבא ואינו מתגלה רק האותיות שהם בז"א ותגין שהוא הארת בינה תגא דרישא, אמנם א"א ואבא דהוא טמיר וגניז תדיר לא אתגליא כלל וצריך שיכוון הקורא לטעמים ונקודות להורות דא"א ואבא מתלבשים שם אלא שהם נעלמים ובקריאתו מתעורר אור א"א תוך אבא ואבא תוך אמא ואמא תוך ז"א עד שמאירים לכל העולמות ולזה ארז"ל כל הקורא בלא נעימה עליו הכתוב אומר וכו':

- מאיר הכוונה -

¹ מתרחצן (דפ"ו).

² שאין ר' שמעון וחבריו בעולם התחתון אלא אחוז בסוד האצילות, ואז דבקים ביחוד העליון, והם עולים ויורדים עם השכינה והם מובטחים בה', שהם המייחדים תדיר ודאי (אור יקר).

שְׁעָה"כ

ועי' דרושי פסח יב.

עי' יהל אור ח"ג ה ע"א: האמונה והבטחון תלויים בחד. וסוד הבטחון הוא ענין סילוק האור, כי אף שאין מגיע לו הטוב והשכר למטה, הוא בוטח במה שעתיד להיות. והוא עיקר כוונת הבריאה, שיהיה האור בבחינת מטי ולא מטי, בכדי שיהיה הבחירה מסורה. ולכן, ההשגחה עם הבטחון קשורים זה בזה, כי לפי ערך הבטחון כך הוא ענין ההשגחה, כי לפי ערך התקשרות מחשבתו לתלות הכל בהשגחה עליונה, הוא בסוד מ"ן שגורם מ"ד באצילות (פת"ש עקודים יט).

עי' אד"ר (קלד ע"ב): שערוי שקילין סוחרנא דפומא ופומא אתפני מכל סטרוי ובהאי אתרחיצו אבהתנא לאתלבשא בהאי רוחא דמתפשט לכמה עיברין באתר דכל שערי שקילין בסוחרנוי.

תרגום: השערות שלו שוים מסביב לפה, והפה נתפנה מכל צדדיו. ובזאת בטחו האבות להתלבש בזה הרוח שמתפשט לכמה צדדים במקום שכל השערות שוות מסביבו. שערוי שקילין סוחרנא דפומא ופומא אתפני מכל סטרוי - זהו טעם ג' לכך שאין שערות בפה, מכיוון שעיקר תיקונם של שערות הדיקנא הוא לאתגליא, ולכן י"ג מידות הרחמים מכונים מדות של א"ס, משא"כ הפה שהוא סתימא ולא אתגליא (ב"ע קלג ע"ב). ובהאי אתרחיצו אבהתנא לאתלבשא בהאי רוחא דמתפשט לכמה עיברין - הפה הוא בסוד כללא דאבהן ושם הוא בחינת שבועת האבות. פי' 'אתרחיצו' הוא בטחונם של האבות בשבועת ארץ ישראל, והתלבשותם היא בהבל הפה, שכן בו היא הארת המו"ס ה"ה ג' ההויות שמתפשט לכמה עיברין ר"ל ליי"ב אותיות (ב"ע קלג ע"ב).

ועי' שער הפסוקים (פרשת בלק): כל הבל הוא בחי' אור מקיף, כי ביוצאו מן הפה הוא מקיף את כל הגוף, שהם ז"ת. וז"ס מ"ש באדרת נשא דף קל"ד ע"א, ובהאי אתרחיצו אבהתנא לאתלבשא, בהאי רוחא דנפיק מפומא וכו' גם בו מתלבשים נביאי מהימני, שהם למטה מן האבות. ועי' שער מאמרי רשב"י מה ע"ב: עתה אין כח להשיג ההיא רוחא והטעם הוא לפי שכיון שהוא רישא עלאה אינו יכול להתלבש כלל בשום אופן. ועיי"ש מט ע"ג: דעתידין לאתלבשא ביה לעתיד אבל לא עתה. ועי' מבוא שערים (ש"ג ח"ב פ"ג): עתה עדיין הוא סתום ואינו מתגלה רק להאיר לד"א.

ועי' ב"ע רט ע"ב שבטחון מושרש במילה בטוח, וזה רק מתייחס לחו"ב ולא לדעת, שדעת אינה קבוע.

ועי' דע"ה ח"ב קלה ע"ב: אין דבר עומד נגד הביטחון, וכמ"ש במדרש תהלים (מזמור לב) והבוטח בה' חסד יסובבנו, אפי' רשע הבוטח בה' חסד יסובבנהו. ואמרו שם עוד, רבים מכאובים לרשע לפי שאינו תולה בטחוננו בהקב"ה, והבוטח בה' אפי' רשע כו' ע"ש. וכן אמר הרמב"ן בספר האמונה והביטחון (פרק א) כי זהו שנאמר בטח בה' ועשה טוב, ולא אמר עשה טוב ובטח בה', כי הביטחון אינו תלוי במעשים טובים כלל אלא בטח בה', בין שתהיה צדיק בין שתהיה רשע, בטח בה', אלא שאח"כ אמר, ועשה טוב כי אל"כ הרי יפרע ממך עכ"פ, כי הקב"ה מאריך רוחיה וגבי דיליה, וימצא עת וזמן לפרע ממך עכ"פ וכו', זהו עצמו כל מלאכת האדם בעולמו, לסבול מנכלי הייצ"ר ולא לתור אחריו, ואין כפיית הייצ"ר גדול מזה, ועל זה הוא כל שכר התורה והמצוה.

יא ע"ד:

מב. [הוספות מפע"ח] שער התפילין פרק ג: ונבאר עתה כללות אחר בענין תפילין של ראש ורצועותיו והקשר שלו ותפילין של יד ותפילין של יעקב ורצועותיו והקשר שלו. כבר נתבאר במ"א כי המוחין דז"א נעשו מזיווג או"א. והנה יש בהן ג' בחי' שהם ו', והם ג' פנימים וג' מקיפים. בחי' ראשונה הוא כי תחלה כשנעשו ד' מוחין אלו תוך או"א, ע"י זיווגם, ונשאר הד' שם בסוד עיבור בבחינת מוחין פנימים.

שְׁעָה"כ

בחינה ב' הוא, כי כמו שהמוחין הנ"ל הפנימים היו מבחי' זיווג התרין מזלות דדיקנא דעתיקא, ואח"כ נמשכו אל המוחין דאו"א, ואז נתרבה הארת המוחין דאו"א, ונעשין מוחין לזו"ן. וכן עד"ז, על ידי אותו הארה דמזלא קדישא, ניתוסף הארה באלו המוחין פנימים אשר עומדים שם בסוד העיבור, ואז מתנוצץ מבחוץ להם שם במקומם כנגד הפנימים ונעשין שם א"מ.

בחי' ג', כי משם נמשכת הארתו עד למטה, בנה"י דאמא, והם נכנסים תוך פנימית של נה"י דאמא, ומתלבשים ועומדים שם, עד שיוצאין ונולדו ויוצאין לחוץ.

ודע כי כל בחי' אלו, אין הכוונה שנעקרו ממקומן ח"ו, רק ע"י ריבוי הארה דמזלא קדישא כנ"ל, ניתוסף בהם כח ומאירין למטה ממקומם, ושורשם נשאר קיים לעולם למעלה.

אך יש הפרש אחר, והוא כי השניים הנקראים תרין אחסנתא דאו"א, אלו הם שאינן יוצאין, הם עצמם רק הארה שלהם לבד. אך ב' עטרין הם עצמם יוצאים ונמשכין בז"א, כי אלו הם גנוזים באו"א, אבל אינם אחסנתוי דאו"א, רק הם של ז"א, אלא שנגנוזים תוך או"א, דרך גניזת פקדון לבד, והם נקרא תרין מוחין דחו"ג, הנכללין ונעשים מוח אחד, והוא דעת דז"א.

ונחזור לענין, כי כאשר אלו הד' מוחין יוצאין מן העיבור שבתוך הבינה העליונה, הנה הב' מוחין הנקראין חו"ב, שהם אחסנתוי דאו"א כנ"ל, אינם יורדים הם עצמם, רק הארה שלהם לבד, ושרשם נשאר למעלה בכל הבחי' כולם. אבל ב' מוחין הנקראים תרין עטרין, שהם חלק ז"א עצמו כנ"ל, הנה עצמותם ממש, הם אשר יורדין ונמשכין בז"א ולא הארתן לבד.

וביאור הענין הוא, כי אחר שהיו תחלה בסוד עיבור באו"א, נתלבשו שם בכח הארת או"א. וכאשר יצאו ונתלבשו תוך גולגלתא דז"א למטה, הוא בכח ההלבשה שנתלבשו תחלה באו"א, ואז נתלבשו ב' מוחין דחו"ב בנו"ה דאימא.

בחי' הד', כי שם ממש כאשר נתלבשו תוך נה"י דאמא, טרם שירדו ונתלבשו תוך גולגלתא דז"א, ניתוסף בהם הארה עצומה, ויצאו הארתן מבחוץ של נה"י דאמא עצמה, והאירו שם בבחי' א"מ ב' ג"כ, כי כמו שבהיותן למעלה תוך או"א, הם בבחי' א"פ ומקיפין, כך ברדתן בגולגלתא דז"א, נעשה מוח א' הנקרא דעת. והרי עתה הם ג' מוחין לבד, עם היותן ד' מוחין. ובצאתן משם מאו"א, נתלבשו תחלה בנה"י דאמא, ושם היו בב' בחי' שונות, בחינת מוחין פנימית בתוך נה"י דאמא, ובחינת מוחין מקיפין מחוץ להם.

בחי' ה' ובחי' ו', אחר כך נתלבשו הנה"י דאמא עם המוחין שבתוכם בתוך רישא דז"א, בבחי' ג' מוחין לבד, תוך ג' חללי דגולגלתא דז"א. ושם ג"כ היו בבחי' ג' בחי' מוחין פנימים ובחי' מוחין מקיפין כנ"ל, שלעולם כל מקום שהיתה שם קדושה, אינה מסתלקת. נמצא כי כל אלו הבחי', הם קיימות, אעפ"י שנכנסו המוחין אח"כ תוך ז"א, שרשם נשאר למעלה קיים, אלא שניתוסף בהם הארה, ונמשכה עד למטה ג"כ, והרי נשלמו ו' בחי' הנ"ל.

נמצא עתה, שיש ב' מיני מקיפים לז"א, מלבד הב' בחינות הראשונות של אורות מוחין פנימים ומקיפין בהיותן תוך או"א כנ"ל. כי אלו אין אנו עסוקין בהם, רק אחר צאתן לחוץ מאו"א, מסוד העיבור, כי אז הם ב' בחי' מוחין שניות, פנימית ומקיפין. וב' בחי' שלישית, מוחין פנימיות ומקיפין. הא' הוא בהיות המוחין מתלבשין בנה"י דאמא, טרם שיכנסו ברישא דז"א, כי אז מלבד המוחין הפנימים אשר בתוך נה"י, היה ג"כ להם א"מ שלהם מבחוץ נה"י דאמא. והב' הוא אחר שנכנסו המוחין מלובשים תוך הנה"י, והכל יחד נכנסו בגולגלתא דז"א, כי גם אז חזרו לצאת בבחי' א"מ שלהם.

והנה יש חילוק בין ב' מקיפים אלו האחרונים, כי המקיף הראשון מהם, כיון שהוא עומד למעלה יותר, לכן הנה משם נעשה בחי' א"מ אל כל הגולגלת מלמעלה הימנו, וגם את המוחין, לפי שהוא עליון על כולם, וחופף על כולם. וא"מ הזה הוא עיקר מציאת א"מ העצמי של ז"א ממש, ממקומו בהיותו למעלה בנה"י דאמא. אבל המקיף הב', היוצא אחר שנכנסו המוחין והנה"י דאמא תוך רישא דז"א, אין זה נקרא א"מ של המוחין, כי אדרבא מהן יצאו לחוץ, ואיך יהיו מקיפים אליהם. אמנם הם יוצאין ובולטין במצח דז"א, ושם הוא מקומם ממש, באמצעי בין השתי עינים, וזה המקיף נקרא א"מ אל כל הבחי' הפנים של ז"א, והבן זה.

וז"ש באדר"ז (דף רצב ע"ב), כי מן המוחין מנהירו נהיר אנפוי ואסהיד באו"א גוונא דאנפוי¹. וז"ש והיו לטוטפות בין עיניך, כי א"מ זה אשר במצח דז"א, הם עצמן סוד התפילין ממש, אשר הם במצח דז"א, שהם א"מ אל כל הפנים שלו, ומקומן הם בין שתי העינים במצח,

- מאיר הכוונה -

¹ הובא דבריו לקמן אות 85.

שְׁעָה"כ

במקום הנחת תפילין. ושם בולט אור מקיף הזה מכנגד בין שתי העינים. ומקיף הפנים של ז"א אשר הם למטה מן העינים כנודע, כי הם נקראין תרי תפוחין כנזכר באידרא (קלא ע"א).
ועתה יתבאר לך היטב, כי כ"א אזכרות שבתפילין הם כנגד אהי"ה, וד' פרשיות נגד שם הוי"ה, וד' בתים נגד שם אהי"ה, כנזכר בהקדמת תיקונים דף ט"ו¹. והענין הוא במה שהודעתך, כי כל בחי' א"מ של זו"ן כולם, הם מבחי' שם אהי"ה. והנה צריך שיהיו ג' מבחי' אחרונות באלו התפילין: א', היא בחי' א"מ הראשון העליון, היוצא מנה"י דאמא, טרם התלבשותן תוך רישא דז"א. והב', הוא בחינת המוחין הפנימים אחר שנכנסו בג' חללי דגולגלתא דז"א. והג', הוא בחי' א"מ הבולט מתוכם במצח.

והנה עיקר התפילין הוא א"מ אשר במצח, אמנם צריך שיהיה בו הב' בחי' שקדמו אליו וגם בחי' עצמו, ולכן הבחי' ראשונה של המקיף הראשון, הוא שם אהי"ה כנ"ל, כי כל אהי"ה הוא א"מ. אמנם מקומו שם למעלה מראשו דז"א, ואי אפשר לנו לעשות רמז תפילין כנגד בחינתו לרוב העלמם ולא נזכרו, רק עיקר מציאתם נשאר למעלה בסוד א"מ העליון, וגם הם מתגלין ומאירין למטה במוחין פנימים אחר שנתלבשו בחללי גולגלתא דז"א.

והנה כנגד ד' מוחין הפנימים, שמשם יצאו אלו התפילין, יש ד' פרשיות התפילין האלו, והם בחי' ד' אותיות הוי"ה, ואינם אהי"ה כמו המקיפין. וכנגד א"מ העליון למעלה מן המוחין פנימים, נכתבין בפרשיות האלו כ"א אזכרות, שהם ניצוצי האורות, הא"מ במוחין הפנימים, שהם בחי' הפרשיות. ויען הם מציאת ניצוצין ההם, בהיותן למטה, לכן הם ג"כ שמות הוי"ה. ולהיותן מבחי' א"מ, הנה חשובים כ"א אזכרות, כמנין שם אהי"ה, שהוא שם א"מ. נמצא כי אור הכ"א אזכרות גדול יותר מן הפרשיות עצמן, לכן נרמזו בבחי' שמות ואזכרות והבן זה.
וכנגד הבחי' הג', שהוא המקיף של מצח היוצא מן הא"פ, היו בחינת הד' בתים של הפרשיות, שהם בחי' א"מ, אשר הוא כעין בית, המקיף אל המוחין הפנימים, ונקראים אהי"ה לסבת היותם א"מ.

נמצא כי כל ג' בחי' של רישא דז"א, שהם ג' הבחי' הנ"ל, כולם נרמזו בתפילין בלבד, שהם מקיף עליון ופנימי ומקיף קטן, והם בחי' אהי"ה הוי"ה אהי"ה. ובמ"א ביארנו זה דרך הסתר והעלם, ואמרנו כי אהי"ה הראשון של כ"א אזכרות הוא נגד עיבור א', ואהי"ה הב' של בתים, הוא נגד עיבור הב', ושם הוי"ה שבאמצע הוא ד' פרשיות, ועתה גלינו לך סודו יותר בפרשיות.
כתב מהרח"ו כלל העולה שהתפילין ודיקנא הם אור מקיפין מפנימית ז"א בסוד אור חוזר, להיות לו מקיף, אבל הל"ם דצלם הם אור מקיפין, שמעולם לא נכנסו בפנימית ז"א ושומר חילוק זה.

שער התפילין פרק ד

ועתה נבאר מי הוא הגורם אל בליטת אור המוחין הפנימים לצאת לחוץ במקום המצח, להיות שם א"מ. וכזה נתבאר הטעם היות קטן פטור מן התפילין. והענין הוא, כי בחי' הז"א הוא בבחי' ו"ק לבד, שהוא זמן קטנות, היה ראש שלו במקום שהוא עומד הת"ת שלו בימי הגדלות, וקוצי דשערי דרישא דא"א דנגיד מאחוריו עד רישא דז"א, איננו מגיע ומתפשט שם. אמנם כאשר הגדיל ז"א, ונכנסו בו מוחין דגדלות ונשלם ליי"ס, אז ראשו נגדל ועולה למעלה, ואז מגיע עד חצי התבונה כנודע, ואז יש שם באחורי הז"א שהוא קוצי דשערי דרישא דא"א, ומסתיים שם ממש במקום הדעת דז"א, בהיותו הוא גדול כשיעור הזה הנ"ל, שמגיע עד חצי התבונה, ואז ע"י שהוא קוצי דשערי דרישא דא"א, המגיע אל הדעת דז"א, יוצאין התפילין. משא"כ בהיותו בזמן הקטנות, שראשו הוא למטה במקום שהוא ת"ת של זמן הגדלות, אז אין לו ההוא קוצא.
וא"ת והרי בזמן יניקה דז"א, כבר נתבאר שאז עולה ז"א ועומד בין שתי זרועותיה, דוגמת מה שמגיע ראשו בזמן הגדלות ויונק משם, ואז קוצי דא"א כבר מגיעין בדעת שלו, ולמה לא נתחייב אז בתפילין.

והנה התירוץ דקושיא זו כבר שמעתי ענין א' ממורי זלה"ה, ויש לי ספק איזה מאלו ב' דרכים שנזכיר הוא מה שמעתי, אבל בודאי שא' מהם אמת. והוא כי כבר נתבאר בענין הרביצה, שפירושו הוא שיוורת האם למטה ממקומה ומשפלת עצמה עד שיוכל הנער לינק מן השדים שלה. אבל בגדלות, הוא עצמו עולה למעלה יותר, בין ב' זרועותיה, שהם חו"ג, כדי שיינק מן הדדים אשר שם למעלה. ונמצא שהוא גבוה, ואין היא יורדת, ואז ההוא קוצא דשערי מגיע.

- מאיר הכוונה -

¹ עי' לעיל הערה 655, ולפי זה צריך לתקן את הדף.

שְׁעָה"כ

והספק אצלי אם אמר הוא להיפך מזה, והוא כי הז"א בגדלותו הוא מגיע ראשו עד חצי התפארת של התבונה, אבל ביניקה, האם מגביהתו למעלה בין ב' זרועותיה, שהם חו"ג, כדי שיינק מן הדדים אשר שם. ונמצא שהוא גבוה למעלה יותר ממקומו, ואין שם בחי תפילין, על דרך שביארנו בענין שבת שפטור אז מן התפילין לסבה זו, אך נ"ל שהראשון הוא עיקר.

והנה כדי שיתבאר לך האי קוצי דשער דרישא דז"א, שהוא הגורם בליטת אלו התפילין במצח דז"א, צריך שנבאר קצת ממקומות שבאדר"א, ולחקור קצת חקירות.

והוא, כי הנה המוחין הם ג' חב"ד, ואיך הפרשיות של התפילין הם ד'. גם מ"ש באידרא (דף קמ ע"א)¹ כי ג' מוחין דהוי בז"א עם חד מוחי דשקית על דורדייא דז"א, ומתחברין כחדא. ואינון ד' פרשיות שבתפילין וכו'. ומלבד זה כי זה המאמר סותר והורס כל הבנין שאמרנו למעלה, כי הד' מוחין דז"א הם הד' פרשיות, גם הלשון בעצמו הוא דחוק מאוד, כי איך אפשר שיתחבר מוחא דז"א עם ג' מוחא דז"א ויהיו ד' פרשיות שבתפילין ברישא דז"א, ואין לדבר זה שחר.

גם צריך להבין מ"ש באידרא דף קכ"ט ודף קל"א², כי שערי דרישא דז"א נמשכין עד רישא דכתפוי, בגין למיגד מן מוחא דיליה למוחא דז"א. וצריך להבין למה השערות האלו נמשכין דרך האחור בעורף של א"א, ועוד כי הנה מקום סיוס או"א הוא בטבורא דליביה דז"א, ומשם ולמטה מתחיל ז"א מטיבורא דליבא ולתתא, כנזכר באדרא. וא"כ על הלב היו צריכין להמשיך אותן השערות, כדי למיגד ברישא דז"א, ולא עד רישא דכתפין אשר אין ראש זעיר אנפין מגיע שם.

אבל הענין הוא מובן במה שביארנו בענין הדעת דז"א, הכולל הב' עטרין דחו"ג, ואמרנו שם כי אותן הב' עטרין הם בחי' ב' פרקין עילאין דב' זרועות דז"א, דהיינו כתפיים, שהם פרקין תתאין בסוד הגבהת ידיים על הראש. והנה נקראין רישי כתפין דז"א. נמצא, כי מה שכתב באדרא דהוא קוצי דשערי אתמשך עד רישא כתפין, אין פירושו שם למעלה בא"א עצמו, רק באותו רישא כתפין דיליה, שנעשו בחי' ב' עטרין דז"א, הנקרא דעת שלו. ונמצא כי סיוס קוצי

- מאיר הכוונה -

¹ ז"ל: כתיב חכמות בחוץ תרנה (משלי א כ) מאי בחוץ בהאי זעיר אפין דמתחברין תרי מוחי תרי מוחי ס"ד אלא אימא ארבע מוחי תלת מוחי דהוו בזעיר אפין ואשתכחו בתלת חללי דגולגלתא דרישא וחד מוחא שקיט על בורייה דכליל כל תלת מוחי דאתמשך מניה משיכין כלילן שקילן בשערי חוורי להאי זעיר אפין לתלת מוחי דביה ומשתכחו ארבע מוחי בהאי זעיר אפין בגין כך אשתלימו ארבע פרשיות דכתבין בתפילין דאתכליל בהו שמא קדישא דעתיק יומין עתיקא דעתיקין וזעיר אפין.

תרגום: נאמר "חכמות בחוץ תרנה", מהו "בחוץ"? בז"א הזוהר [בו] מתחברים שני מוחין. וכי יעלה על דעתך שני מוחין? אלא אמור ד' מוחין: ג' מוחין שיש בז"א, הנמצאים בג' החללים של הגולגולת של ראשו, ומוח אחד השוקט על מכונו וכולל את כל הג' מוחין הנמשכים ממנו בהמשכות כלולים ושקולים בשערות הלבנות לז"א זה, לג' מוחין שבו. ואז נמצאים ד' מוחין בז"א זה. ובשל כך נשלמו ד' הפרשיות הכתובות בתפילין, שנכלל בהם השם הקדוש של עתיק יומין, העתיק של העתיקין וז"א

כתיב חכמות בחוץ תרנה (משלי א כ) – 'בחוץ' היינו המוח דז"א שמשותף עם ג' מוחין דז"א שהם בחוץ (בהגר"א על ספד"צ לה ע"ד ד"ה ד' מלכין). כל המוחין נכללין בחכמה, וכל זמן שלא נתגלתה עדיין החכמה היו נקראים מוחין דז"א ע"ש ג' המוחין הסתומים תוך מו"ס (כלומר ג' הויות שבמו"ס), ובהתגלות החכמה נק' כולם "חכמות" (ב"ע ריג ע"ב). מאי בחוץ בהאי זעיר אפין דמתחברין תרי מוחי, תרי מוחי ס"ד אלא אימא ארבע מוחי, תלת מוחי דהוו בזעיר אפין ואשתכחו בתלת חללי דגולגלתא דרישא, וחד מוחא שקיט על בורייה – ג' המוחין הם בז"א, ומו"ס מתחבר עמהם (בהגר"א על ספד"צ ג' ע"א הגה"ה וכמ"ש ויתנצלו). כ"ז הוא כנגד חב"ד (יה"ו) דגולגלתא דז"א, והוא בכלל התיקון הראשון דתיקוני גולגלתא דז"א (בהגר"א על ספד"צ כג ע"א ד"ה תלת) מוחי דז"א נחלקים ל"ב וחד הכולל אותם, כמו מו"ס שהנחלק אף הוא ל"ב וא' הכולל את כולם (בהגר"א על ספד"צ יג ע"ב ד"ה תרין הוו). 'חד מוחא' הוא מו"ס הכולל את הגולגלתא והאוריא ומו"ס (לש"ו כללים ח"א צב ע"ג), וזהו הטעם שמו"ס הוא השורש לכל גבול – שהרי הוא שורש למוחין דז"א ששם הוא שורש הגבול שכן הוא מצומצם מצד עצם מהותו (לש"ו כללים ח"א צד ע"ג). דכליל כל תלת מוחי דאתמשך מניה משיכין כלילן שקילן בשערי חוורי להאי זעיר אפין לתלת מוחי דביה – דהיינו שנמשכת הארת ג' הויות דמו"ס, הרי הם סוד המתקלא, שכן שם הוא תחילת המתקלא (ב"ע ריב ע"ב). ומשתכחו ארבע מוחי בהאי זעיר אפין, בגין כך אשתלימו ארבע פרשיות דכתבין בתפילין דאתכליל בהו שמא קדישא דעתיק יומין, עתיקא דעתיקין וזעיר אפין - תפילין הם כינוי למוחין (בהגר"א על ספד"צ ג ע"א הגה"ה וכמ"ש).

² הובא לקמן בהערה אות מד.

שְׁעָה"כ

דשערי דא"א, הוא כנגד אחורי הדעת של ז"א, מוח הג' שבו, הנקרא רישי כתפין דא"א. והנה בהיות ב' עטרין אלו בבחי' מוחין פנימי דדעת, הוא מוח א' לבד, כלול מב' עטרין, לפי שהוא מלוכב ביסוד דאמא, וע"י ההוא קוצי דשערי, הגורם שיוצא מהם א"מ של התפילין, נחלק הדעת לב', בסוד א"מ, והיו ב' מוחין זולת תרין מוחין אחרנין שהם חו"ב דז"א, ואלו הם הד' פרשיות שבתפילין.

וביאור הענין הוא זה, כי הנה ההוא קוצי דשערי דרישא דא"א, הוא היוצא וצומח מן המוחא אסתימאה דא"א, וכל שערות ההם שבההוא קוצא, הם צינורות דקים וחלולים. ובמקום סיום השערות אלו, שם הם פיות כל השערות, ומשם יוצא הארת מ"ס דא"א לחוץ. והנה נודע ג"כ¹ כי ז"א מלביש את או"א הנה"י שלהם, ונה"י דאו"א מלבישים לנה"י דא"א². ונמצא, כי קוצי דשערי דא"א אשר מקום סיומו עד טבורא דיליה דא"א, אשר שם הוא רישא דז"א. ונמצא כי קוצי דשערי הנמשך דרך העורף מאחורי א"א, איננו מסתיים ממש בהתדבקות בגופא דא"א או או"א, רק ברישא דז"א ממש, שהוא מלביש את כולם כנ"ל, ושם כנגד הדעת מאחוריו, במקום העורף דז"א, שם נוגע קוצי דשערי דא"א, ושם הוא מסתיים. ואותן האורות דמוחין סתימאה הנמשכות דרך צינורי השערות הנ"ל, הם נגלים בסוף האי קוצי דשערי דיליה, והם מאירים בעורף דז"א באחורי הדעת שלו, אשר שם תרין רישי דכתפוי דא"א הנ"ל, שהם ב' עטרין בדעת. וכח אותן האורות העצומים היוצאות שם, שהם ממוחין דא"א, מכים ומבטשין שם במקום ההוא, ועוברת הארתם לפנים תוך המוחין דז"א, שהוא כנגד העורף, אשר שם הכאת קוצי דשערי ויוצאין שם הארתן בבחינת אור מקיף דתפילין.

ומכח הכאת קוצי דשערי באחורי הדעת, דוחה את הא"פ שיצא לחוץ במצח מכנגד מקום הכאה³, ודוחה את האור לצד הפנים של ז"א במצח שלו. ולטעם זה, נמשך קוצי דשערי דרך האחור, כדי להכות שם בעורף ז"א, ועל ידי ההכאה ודחיפה זו, יתנוצצו אורות המוחין דז"א מכנגד מקום ההכאה אשר בעורף, ואז מאירין במצח ז"א ונעשין בחי' התפילין. ונמצא, כי בתחלה לא היו מוחין בהיותן בפנים רק ג' מוחין, ועתה ע"י האור הניתוסף בהם ע"י ההוא קוצי דשערי דא"א כנ"ל, נחלקו הב' עטרין שבדעת ונעשו בחוץ ב' מוחין, מה שאין כן בהיותן בפנים. ועתה נעשו ד' פרשיות בתפילין, והם הם ד' פרשיות, שהם ד' מוחין דזעיר אנפין.

אמנם להיות שאינם רק ג' כנ"ל, ומי הוא שגרם להם להיות ד', הוא הקוצי דשערי, ולכן אמרו שם באדרא דף ק"מ כי האי מוחא עליונה דא"א עם ג' מוחין דז"א אינון ד' פרשיות דתפילין, ר"ל, כי ע"י התחברות האי מוחא עלאה עם הג' מוחין דז"א באמצעית קוצי דשערי, הוא גורם להיותן ד' פרשיין ולא ג'.

ובזה תבין למה יהא ד' בתים בתפלה של ראש מה שאין כן בתפלה של יד, כי כיון שעיקר אלו הארבע פרשיות הם הארבע מוחין עצמן דזעיר אנפין כנזכר לעיל, רק שנתלבשו תוך נצח הוד יסוד דאמא, לכן גם הבתים יהיו ד'. משא"כ בנוקבא כמ"ש בע"ה. ונמצא עתה כי המוחין האלו בהיותן תחלה בסוד אור מקיף הראשון העליון היו ד' מוחין, ואח"כ כשנתלבשו בנה"י של הבינה ונכנסו תוך הגלגלת דז"א, נעשו ג' לבד, כי הב' עטרין נתלבשו יחד ביסוד של התבונה, לכן בתפילין של ראש הם ב' שינין א' של ד' רישיין וא' של ג' רישיין.

שער התפילין פרק ה

ונבאר עתה ענין הרצועות והקשר של ראש. הנה ענין קשר של תפילין של ראש ענינו כך הוא, כי כל מציאת אור, יש בו אור חוזר. והנה האור הזה שיצא מקוצי דשערי כנ"ל, ונמשך עד תפלה של ראש במקום המצח, צריך שיהיה לו אור חוזר למקום הראשון, שהוא בההוא אתר דתמן קאי האי קוצא דשערי דא"א, אשר מכחם האירו בתפלה של ראש, לכן חזר האור של ד' פרשיות האלו, ומתנוצץ לפנים בג' מוחין הפנימים, ובלטו לאחור עד מקום הקשר של תפילין, ושם

- מאיר הכוונה -

¹ ע"י דע"ה ח"ב קטו ע"ד, קמא ע"א אמצע, כללים ח"ב טו ע"ד, יט ע"ד, סח ע"ג, בביאורים ח"א כה ע"ג.

² בספר עולת תמיד דף כח ע"א וכן הוא בשעה"כ ר"ה ו בדף צה ע"א ד"ה והענין וכן בנקודות פרק ג' ובתיקון נוק' פרק ב' אות יד וכן הוא ג"כ כאן בפע"ח לעיל דף ה ע"ג שורה ה (לש"ו).

³ הרי העורף אינו כנגד המצח, אבל למעשה שניהם סוף השערות###.

שְׁעָה"כ

נעשית ד' זו, שהוא סוד ד' דאחד, כדרך מי שמכה במקום אחד, שמכח ההכאה חוזר לאחור, וכדרך מי שזרק אבן בכח גדול למקום אחד, שחוזר האבן לאחור.

וענין הד' זו הוא כך. כי הנה, תמיד אנו אומרים שנה"י של התבונה נכנסו עם המוחין תוך הגולגלתא דז"א, אמנם המלכות של התבונה, שהיא יותר תחתונה מהן, בודאי הוא שגם היא נכנסת עמהם, והיא שם דבוקה עם הנה"י בדעת של ז"א, לפני מן הגולגלתא, אבל איננה בכלל המוחין. והנה כאשר האור חוזר, ר"ל של ד' פרשיות דתפילין של ראש חזר לאחוריו, ונכנס דרך המוחין פנימים, אז האירו ד' האורות שם מבפנים, ונתלבשו באור המלכות של התבונה, הנקראת גם היא ד', נגד האורות אלו המתלבשים בה, ואז נוקב האור שלהם באחור העורף מבחוץ, במקום קשר של תפילין, ושם נתגלית בחינת המלכות, שהיא בחי' ד' של קשר, ובתוכה מתלבשין ד' אורות של ד' מוחין.

אמנם, לפי שאין שם רק מציאת המלכות, לכן אין שם רק בחי' עור¹, כי העור הוא בסוד המלכות, ואין שם בחי' פרשיות כתובות, לפי שאין שם מוחין ממש כמו בתפילין. ועיין בדרוש ח"י נשים של המלך, ושם יתבאר ענין ד' זו². והרי נתבאר ענין הקשר. ודע, כי בחי' ד' זו, שהוא הקשר של תפלה של ראש, היא בחי' א"מ עצמה של המלכות, הנקראת רחל, שהוא עומד כאן למעלה, ומכאן הוא מקיף אליה.

והנה מן הד' זו, שהיא קשר ש"ר, והוא אור המקיף של המלכות הנקראת רחל, שהוא בחי' תפלה של יד כמ"ש, הנה יצא מד' זו הרצועות של תפלה של ראש, והנה הם כוללים הד' מוחין באופן זה: כי הרצועה הימנית שבו, הוא בחי' חכמה וחסדים של ז"א, והרצועה השמאלית שם הוא בינה וגבורה³ דז"א. והנה הד' מוחין נתלבשו בנה"י דאמא, אבל לפי שביסוד אמא, שם עיקרי עטרה דחסד, ולא ניתן אל הנוקבא, אלא אותו המיעוט הנשאר ממנו, ולכן אין אנו מזכירים רק הנה"ל לבד, ולכן אלו הב' רצועות נקראים נ"ה לבד⁴, ולפי שהד' בעצמה אינה רק בחי' עור כנ"ל, לכן גם הרצועות הם עור לבד, וכולם הם מבחי' א"מ מבחוץ.

וכבר נתבאר ענין נ"ה הנ"ל, בעת כניסת המוחין פנימים להתלבש בתוכם. ואמרנו כי תחלה נתלבש מוח החכמה בנצח, ואח"כ נתלבש מוח בינה בהוד, ואח"כ ב' עטרין ביסוד. והטעם הוא, כי לעולם בחי' נצח בין בא"א בין בכינה בין בז"א, לעולם הנצח שבהם הוא יותר גבוה מן הוד, ועי"ז נמצא שהנצח הוא יותר גבוה מההוד, ועליהם נאמר בתיקונים (דף ט') והקרנים גבוהות⁵, והא' גבוה מן חברתה, וז"ס שנקראים נ"ה שחקים⁶, שהם שתי הרחיים הטוחנות מן לצדיקים לעתיד לבא. וא"כ הוא, מוכרח שיהיו זו למעלה מזו, וזכור כלל זה לכמה מקומות שתצטרך אליו מאוד. והנה ע"י היותם כן, נמצא כי כאשר יכנסו הנה"י עם המוחין שבתוכם להתלבש גו גולגלתא דז"א, הנצח עם החכמה, היא הנכנסת תחלה, ואחריו ההוד עם הבינה ואחריו היסוד עם הדעת.

ונבאר עתה ענין הרצועות, כי הרצועה הימנית שהוא הנצח של הבינה, היא קצרה ולא נתפשטת רק עד טבורא דלבא דזעיר אנפין. ורצועה שמאלית, שהוא ההוד של בינה, נתפשטה עד ההוד של ז"א. וזהו ענין מ"ש בהקדמת תיקונים דף ט' ומתפשט וכו' דה' עילאה עד הוד אתפשטת, כי זה מורה שההוד שלה לבד הוא שנתפשטה עד ההוד דז"א, משא"כ בנצח, שהיא היותר קצרה ונשארה למעלה כנ"ל. וטעם הדבר הוא, כי לעולם הנה הנצח הוא בסוד התפארת, וההוד הוא בסוד המלכות כנ"ל⁷. ולכן לא נמשך הנצח בכינה אלא עד החזה, שהוא נקרא טבורא דלבא, לפי שעד המקום הזה, הוא בחי' ז"א לבדו, אך מהחזה ולמטה מתחיל בנין המלכות כנודע. ועד שם נתפשט הנצח לצורך הז"א. ואח"כ נתפשטה ההוד לבד, עד למטה, עד ההוד דז"א, לפי שמשם, מן הפרק הראשון דהוד ז"א, משם נעשין מוח בינה דמלכות. והנה ההוד ההוא מן הבינה העליונה שהיא אמא, ונמשכה עד מוח בינה של המלכות. ולפי שבטיבורא שלים, לכן שיעורה עד הטבור.

- מאיר הכוונה -

1 עי' הערה אות יח.

2 עי' לקמן הערה אות מה.

3 נדצ"ל גבורות.

4 עי' לעיל הערה לב.

5 הובא לעיל הערה לב.

6 עי' לעיל הערה יא.

7 איהו בנצח איהי בהוד.

שעה"כ

וסוד הענין מבואר יותר, כי הנה נודע כי ז"א רובו הוא מצד החסדים, אבל הנוקבא רובו שלה הוא מצד הגבורות, לכן הוא יונק ולוקח כל עטרת החסדים אשר בדעת שלו, ואינו נשאר אל הנוקבא, רק מעט מזעיר ממנו לבד. ולטעם הזה נקרא הז"א מטה כלפי חסד¹, ולכן הרצועה הימנית, שם הוא בחינת החסדים כנ"ל, היא נגזרת בטבורא דלבא דזעיר אנפין, ונכנסת תוך פנימית דלבא דזעיר אנפין, שהוא במקום החזה שלו, לפי שמשם ולמטה הוא התחלת ראש הנוקבא בחוץ. ולכן שם בחזה נפסק וכלה בחי' החסדים הזה שברצועות² הנצח. ומה שנשאר ממנו, שהוא דבר מועט מאוד, נכנס ונגנז שם בפנימותו דז"א, ומתפשטים שם בפנימיות עד היסוד דז"א עצמו.

אך דע, שאעפ"י שעטרא דחסד נשארה בז"א לבדו, עכ"ז בחי' מוח החכמה של ז"א, לרוב גדלות האור שלו, לא נפסק מפני זה. אמנם גם נשתלשל עד המלכות. אמנם רצועות³ הגבורות השמאלית, הנקרא הוד, גם היא מקפת מבחוץ ומתפשטת גם עד מקום הנוקבא, ונפסק עד מקום הטבור עצמו של ז"א. ואין זה טבורא דלבא הנ"ל כי זה נקרא טבורא דגופא. והנה טעם הדבר שנפסק הוא, לפי ששם הוא התחלת נה"י דז"א, ונכנסים הגבורות שם להתלבש ביסוד ז"א, כמו המוחין של ז"א, שנתלבשו בנה"י של אמא. ולפי שהז"א הוא רובו חסד כנ"ל, לכן לא לקח מהאי עטרא דגבורה רק מעט מזעיר, וכולה נשארת אל הנוקבא. נמצא עתה, כי לא יש להמלכות רק ג' מוחין לבד, שהם חו"ב וגבורה⁴.

והבן עתה היטב ענין זה, כי כמו שבארנו למעלה בתחלת דרוש זה, ענין ג' בחינות שיש אל המוחין דז"א, ובכל א' יש מוחין פנימיים ומקיפים, והמקיפין התחתונים שבכולם, הם בחי' התפילין שבמצח. כן הוא ברחל נוקבא דז"א, כי הנה תחלה, היתה בחינת המקיף העליון שבכולם בבחי' קשר תפלה של ראש כנ"ל, כי אותו הקשר הוא המקיף העצמי של רחל. והנה אחר כך, נמשכו בבחי' הרצועות בסוד א"מ עצמו, ובאלו ב' רצועות היו נכללין חסדים וחכמה מצד ימין, ובינה וגבורה⁵ מצד שמאל. ואותה של ימין, בחי' החסדים שבה, נפסק בטבורא דלבא, ומשם נכנס תוך ז"א, ונתפשט עד היסוד שבו. אך מוח החכמה אשר ברצועה הימנית, נתפשט עד המלכות, במקום שהוא מוח חכמה שבה. וכן הרצועה השמאלית, הכוללת מוח בינה ועטרה דגבורה, נתפשט עד הבינה שבמלכות, ומקום זה הוא טבורא דגופא.

ונמצאין עתה ג' מוחין לבד, שהם חו"ב וגבורות, ואלו נכנסו דרך טבורא דגופא דז"א, ונתלבשו תוך נ"ה דז"א, באופן זה חכמה בנצח ובינה וגבורה בהוד, וזהו בחי' מוחין פנימיים שלה נתלבשו בנ"ה דז"א. ואז יצא אור הארתו לחוץ מן הנה"י דז"א בסוד א"מ ב', ואחר כך נתלבשו ונכנסו נה"י דז"א תוך חללי דגולגלתא דרישא דנוקבא עצמה. ובתוכה ג' המוחין שלה בסוד פנימית, ואחר כך חזרו לצאת בבחי' א"מ שלה בסוד תפלה של יד כמ"ש בע"ה. והרי נתבארו כל בחי' המוחין של המלכות, איך הם ממש דוגמת מה שביארנו בתפלה של ראש ומוחין דזעיר אנפין בכל בחינותיהן.

שער התפילין פרק ו

ונבאר עתה ענין המוחין פנימיים בתוך גולגלת דנוקבא, ונבאר ענין התפלה של יד שהוא המקיף שלה במצח שלה. והענין כי הנה המוחין הפנימיים אינם רק בבחי' ב' מוחין לבד, לפי שהיסוד של ז"א אינו מתפשט עד מקום הנוקבא כנודע. וגם לטענה הנ"ל, כי העטרא דחסד נגנז אותו המועט שנשאר ממנו ביסוד שבו, לכן אין בה רק ב' מוחין שהם נ"ה דז"א. והנצח בו כח

- מאיר הכוונה -

¹ עי' תיקו"ז לה ע"א: מסטרא דעמודא דאמצעייתא איהו אות תלוי ארוך אם זכוון עובדין דעלמא מטה כלפי חסד ואם לאו כלפי דינא והכי אינון תלת אחרנין כגוונא דא ולחכימא ברמיזא. תרגום: מצד העמוד האמצעי הוא אות תלוי ארוך, אם זכויות המעשים של העולם מטה כלפי חסד, ואם לא כלפי דין. וכך הם שלשה האחרים, כמו זה ולחכם ברמז.

בהגרא"א: תלוי ארוך - ו' אריכא, וביסוד ו' זעירא (זהר שמות קטו ע"ב): **והכי אינון כו'** - שיסוד תלוי בין ב' רגלין, ולפי שהוא דבר שצריך לכסות ולא לדבר בגלוי, אמר ולחכימא ברמיזא.

² נל"ל סזרלועת.

³ נל"ל רלועת.

⁴ היינו עטרא דגבורות דדעת.

⁵ נדצ"ל וגבורות.

שְׁעָה"כ

החכמה וההודו בו כח הבינה והגבורות, ובזה תבין איך המלכות היא בשמאל, כי הרי רובה מן השמאל¹, כי יש בשמאל בינה וגבורה ובימינה אין בו רק חכמה בלבד.

ואמנם ודאי הוא, כי היסוד של זעיר אנפין, ודאי שהוא נכנס ברישא דנוקבא, ובתוכו נתלבש עטרא דגבורות. ובזה תבין מ"ש בזוהר (תז"ח כו ע"ד²) דיסוד נטל שמאלא ורובו הוא דין, והוא בחי' היסוד בהיותו כאן במלכות, לפי שעטרא דחסד שבו הוא מועט מאוד, ועיקר מה שיש כאן ביסוד למטה, בהיותו במלכות, הוא בבחינת עטרא דגבורה, ולכן נקרא בחי' היסוד בחינת דין.

ובזה תבין טעם למה נשים דעתן קלה³, והוא לפי שעדיין אין בה רק עטרא חדא דגבורות, בחי' חצי הדעת, לפי שהדעת הוא כולל ב' עטרין כחדא, בשביל שיכול להיות מכריע בין חו"ב, ע"י שכולל את שניהם בבחי' חו"ג. אבל הדעת שלה, אינה רק עטרא חדא דגבורה, וכמ"ש על פסוק בלחם הקלקל, כי דעת עליון יש בו ה' הויות חסדים, שהם גי' ק"ל אחת⁴, וה' הויות גבורות גימטריא ק"ל שנית⁵, וזהו קלקל. אבל זה הדעת דמלכות, אין בו רק עטרא דגבורה, שהוא ק"ל א' לבד, ולכן אמרו שדעתן של נשים קלה.

והנה נבאר תפלה של יד, כי הנה, כמו שנתבאר לעיל איך ע"י קוצי דשערי דא"א שהכה בעורף של ז"א, גורם יציאת הארת מוחין במצחו בבחי' תפילין של ראש, ג"כ יש חד קוצי דשערי דנחית מרישא דז"א לרישא דמטרוניתא, כנוכר באדרא דף קל"א⁶, והוא מכה בעורף שלה, ואז נוצצין וכולטין אורות המוחין במצח שלה, ונעשין שם בחי' התפילין שלה, הנקרא תפלה של יד, כמו שיתבאר. והנה מכת הכאת האור דקוצי דשערי דז"א ברישא דנוקבא, נגדל אותו המעט מזער מעטרא דחסד הגנוז תוך היסוד דז"א כנ"ל, ועי"כ נשלמו ד' פרשיות בתפלה של יד.

ודע כי אע"פ שאמרנו כי הב' עטרין הם ביסוד ז"א, עכ"ז עיקרם תליין בחו"ב שלה, שהם בנ"ה דז"א, רק שאח"כ הם מתחברים ביסוד של ז"א, לצורך הדעת שלה, כמ"ש בע"ה למטה בסוף הדרוש הזה, כי עיקרה אינה רק ב' מוחין לבד, שהם נ"ה דז"א כמ"ש בע"ה.

והנה טעם היות ד' פרשיות של תפילין שלה בבית א' בלבד, משא"כ בתפילין של ראש, שהם בד' בתים, הוא במה שנתבאר לעיל, כי בתפילין של ראש, נמשכין הד' מוחין עצמן של או"א בתוך הז"א, רק שנתלבשו בנה"י דאמא, ולכן נעשה להם ד' בתים ש"ר. אך המלכות, עיקר המוחין שלה, אינם רק בחי' התלבשות נה"י דאמא תוך ז"א, ואח"כ בלטו לחוץ במצח, ואח"כ חזרו להאיר בעורף דז"א, בבחי' קשר של ד' של תפלה של ראש, כי משם נמשכין המוחין של מלכות כנ"ל. ונמצא כי עיקר המוחין של נוקבא, הם בבחי' נ"ה דאמא ולא במוחין עצמן. וגם למטה בז"א, אין מתלבשים בה רק הנ"ה בלבד כנ"ל, ובשניהן בלבד הוא כללות המוחין שלה. וכבר ידעת, כי הנ"ה הם ב' פלגי דגופא⁷, ואינן רק גופא חד, ולכן אין במלכות רק בית א' בלבד, אבל הפרשיות הם ד', כי סוף סוף ד' מוחין אינן בגווה.

והנה כמו שבתפילין של ראש חזר האור בעורף שלו, ונעשה שם בחי' הקשר שלהם. כן בתפילין שלה, חזר בחי' האור החוזר מן המצח שלה, ומכה בפנימית במוחין שלה, ומתחברין אלו הד' אורות בתוך היסוד של ז"א אשר בה, ואז בולט בחוץ בעורף שלה, ואז נעשה בה הקשר דתפילין של יד, שהוא צורת י', לפי שנעשה מן היסוד דז"א אשר בה, שהוא צורת י'. ובתוכו הוא בחי' ד' מוחין שלה, שהם ד' פרשיות דתפלה של יד, על דרך שביארנו בתפלה של ראש.

והנה נתבאר כי התפילין של יד הם המקיפין של המוחין במצחא דנוקבא תתאה, רחל. וצריך לתת טעם למה נתינתה הוא בזרוע שמאלי של אדם. אך הענין הוא כמש"ל, כי ראש המלכות הוא בטיבורא דלכא, שהוא החזה של ז"א, והיא קרובה אל הלב ואל הזרוע שמאלי דז"א, מצד עטרא דגבורה אשר לה כנ"ל, כי רובה מהשמאל. לכן אנו מניחין אותה התפלה שלה בזרוע שמאל של הזכר, כי שם מקומה של ראשה.

- מאיר הכוונה -

¹ עי' זהר (ח"א ל ע"א): דכר מסטרא דימינא קא אתי, ונוקבא מסטרא דשמאלא.

² צדיק איהו נטיל לשמאלא דאיהו יצחק ק"ץ ח"י חי עלמין קשיר בשמאלא.

³ עי' לעיל כו סע"ד ועי' לעיל הערה אות ל. עי' שער הצלם ג: ודע, כי יש ג' חלוקים מן הדעת דז"א לדעת דנוקבא: א', כי הדעת שלו יש בו ה"ח וה"ג וכל א' הו"ה א', והם גימטריא ק"ל ק"ל, אך דעת שלה ה"ג לבד, שהם גימטריא ק"ל א' לבד, וזהו (שבת לג ע"ב) דעתן של נשים קל"ה.

⁴ {שמאי}

⁵ {שמאי}

⁶

⁷ עי' הערה בסוף הספר אות יא עמוד 55.

שְׁעָה"כ

והנה נודע מ"ש לעיל, כי מן הד' מוחין עילאין, כמעט אינה לוקחת מהם, רק עטרא דגבורה לבד. וכל הג' מוחין אחרים לוקחים הז"א כמעט כולם. והנה עטרא דגבורה, הוא בחי' פרק הזרוע השמאל הדבוק אל הכתף הנ"ל, ולכן מקום הנחתה הוא שם, בפרק הג' של זרוע השמאל דז"א, הדבוק אל הכתף כנ"ל, כי שם אחיזתה של עטרא שלה. וגם כי הנה ביארנו לעיל, כי ב' עטרין הם מתרין רישין דכתפין דא"א, ומשם נמשכו כתף ימינא, שהם עטרא דחסדים אל הז"א. והכתף השמאלי דא"א, שהם עטרא דגבורה, אל הנוקבא. ולכן גם בכאן, בז"א נקשרת באותו פרק של הכתף.

גם טעם אחר נתבאר לך במה שנתבאר לעיל בענין נט"י על ענין אחר, למה אין נט"י גם מן הזרועות ולמעלה, ושם נתבאר כי השמאלי הוא גבורות, ודרך שם בפנימית נמשך רוחא דחיי דע"ק אל המלכות, הניתנית שם בבחינת תפלה של יד בדרך סתום. אך לעתיד לבא, ימשך בגילוי אל המלכות, הנקראת אז מלכא משיחא, כנזכר באדרא בענין התרין נוקבין חוטמא.

שער התפילין פרק ח

ואחר שנתבאר כל הטעמים אל השאלות הנ"ל, וביארנו מה ענין של התפילין אלו כולם. נבאר עתה סדר יציאת תפילין אלו. אמנם תפילין של ראש דז"א כבר נתבאר לעיל היטב בדרושים הקודמים לזה, ונבאר עתה תחלה תפלה של ראש דיעקב, ואח"כ תפלה דרחל, כי כן הוא סדר יציאתן כמ"ש בע"ה.

והנה על דרך שנתבאר לעיל בתפלה של ראש, שהם יוצאין ע"י הכאת קוצי דשערי דא"א ברישא דז"א, כן הוא הענין כאן, כי גם ברישא דז"א, יש חד קוצי דשערי, ומתפשט דרך אחוריו עד מקום אחורי החזה שלו עצמו, אשר שם הוא רישא דרחל באחורי זעיר אנפין, ושם הוא נסתיים ונגמר, ההוא קוצי דשערי, המתפשט דרך אחוריו נגד המצח של רחל ממש, כנ"ל בדרוש יציאת, לפי שהיא עומדת אב"א עם הז"א, ונמצא פנימה כלפי האי קוצי דשערי.

והנה רחל אינה מלבשת את הז"א ממש, רק באחוריו עומדת בלבד. ואע"פ שגופה היא מחוברת ודבוקה ממש בגופא של ז"א, אמנם הראש שלה, שהוא עגול, אינו דבוק ומחובר לגמרי כולו בת"ת דז"א, רק אמצעית עגול שבראשו לבד, הוא המתחבר. אמנם ב' צדדי הראש בימין ובשמאל, אינם מחוברים, ויש שם מקום פנוי וחלל ואויר ביניהם, ונמצא אם כן, כי מקום הדעת שלה בלבד העומד באמצע, הוא הנדבק באחורי הז"א, אבל חו"ב שבה אינם דבוקים עמו.

גם יש ענין אחר, והוא כי הראש שלה הוא קטן, אך רוחב מקום החזה שלו, הוא יותר רחב מן הראש שלה כנודע. וכאשר ראשה נדבק בגופו מאחורי ז"א, יעדיף רוחב גופו דז"א מב' צדדי ראש הנוקבא. ונמצא כי ההוא קוצי דשערי דז"א נחלק לב', ומכה בגופו דז"א עצמו מב' צדדי המצח של הנוקבא, ואינו מכה במצחא דנוקבא כמו שמכה קוצי דשערי דא"א בראש ז"א עצמו, לפי ששם היה מלביש הז"א את א"א שם, והיה הסיכוב ראשו מפסיק בין ההוא קוצי דשערי לההוא גופא דא"א. אבל כאן, שיש מקום בגופו עצמו מב' צדדי הראש הנוקבא, לכן כל מה שיכול להתחבר עם בחי' עצמו של ז"א, הוא מתחבר ומאיר שם.

ועוד כי בז"א, שם האי קוצי דא"א, מכים בעורף דז"א, מקום שערות כמותם. אבל כאן, שהוא מצח דנוקבא, אינה מכה. והנה נודע כי הג' מוחין דז"א מתפשטין מראשו עד רגליו דרך ג' הקוין שלו, אעפ"י שבערך הז"א עצמו אין התפשטות ההוא נקרא מוחין, עכ"ז בערך יעקב ורחל, נקרא מוחין. ומההארותם היוצאין מהם, נעשין מוחין ליעקב ולרחל כנודע. נמצא כי האי קוצי דשערי המכה בב' צדדי גופא דז"א, הוא מכה בב' הקוין שמן הצדדין, שהם ב' פרקין אמצעים דנה"י דא"א, הגנוזים תוך ח"ג דז"א, ששם ההתפשטות חו"ב דז"א, הכלולים מחו"ב דא"א. אך בדעת של ז"א אמצעי, אינו מכה מפני ששם מחובר ז"א כנ"ל.

והנה בהיות ההוא קוצי דשערי מכה בב' הקוין דחו"ב דז"א עצמו כנ"ל, והוא מאיר בהם ע"י הארות הנמשכין דרך השערות שלו, מן המוחין שלו, ע"ד הנ"ל בקוצי דשערי דא"א, המכה בראש ז"א, ואז מוציא שם חכמה וחכמה דא"א ובינה ובינה דא"א, אז מוציא אותן כלפי פנים דז"א, ויוצאין לחוץ לצד הפנים שלו, ושם פוגעים באחורי רישא דיעקב, העומד אחור בפנים עם הז"א, כי אחורי יעקב הפוכים כלפי פנים זעיר אנפין כנודע. ואז פוגע הכאה ההוא קוצי דשערי בעורף של יעקב, ונכנס תוך רישא דיליה ובמוחא דיליה, ומוציאין אותה לחוץ במצחו של יעקב, ושם נעשין תפילין במצח דיעקב.

פְּעֵה"כ

ויש בהם ד' פרשיות, ואינם כמו ד' פרשיות של תפלה של ראש דז"א, שהם מחו"ב וחז"ג של אמא. וכן באבא¹ בסוד תפילין של ר"ת, ואכתוב לקמן בע"ה. אמנם בתפילין דיעקב, לא יש רק ב' חכמות ובי' בינות דאו"א, ואז פרשה קדש היא נגד חכמה דאבא, ופרשה והיה כי יביאך היא בינה דאבא, ופרשה שמע היא חכמה דאמא, ופרשה והיה אם שמוע היא בינה דאמא, וחז"ב דאמא הם בערך חז"ג לגבי חז"ב דאבא.

ואח"כ מכת ההכאה ההוא, חוזרות האורות אל האחור. וכמו שההכאה בהם, גרמו שילכו לצד פנים עד הסוף, שהוא רישא דיעקב. כן בחזירתן לצד האחור, חוזרין עד הסוף, שהוא רחל, ובכל מקום שפוגעין, עושין ההארה. הא כיצד, הרי שהם חוזרין אל אחורי רישא דיעקב במקום העורף, ושם הם מוציאים ההארה הא' הנקרא לאה אשת יעקב, ונקרא אצלינו דור המדבר כמבואר במקומו. ואז מאירין שם, ועושין שם קשר של תפילין דיעקב, שהיא בחי' לאה אשת יעקב, ע"ד הנ"ל בלאה אשת ז"א, שנעשית קשר של תפילין בעורף של ז"א, וכל זה נתבאר שם יותר היטב בארוכה במקומו וע"ש.

ואחר כך חוזרת ההארה יותר לצד אחור, עד שפוגע בז"א ונכנס שם, וחוזר ויוצא מן ז"א ונכנס ברישא דרחל בעורף שלה, כי הלא אחורי ראשה, הם כנגד אחורי ז"א, לכן תחלה פוגע בעורף שלה ונכנס ברישא ויוצא במצח שלה, ושם נעשין התפילין דנוקבא שבראש, הנקרא תפלה של יד כנ"ל. והנה אלו התפילין של רחל, הנקרא תפלה של יד, גם הם יש בהם ד' פרשיות, ואינם כמו ד' פרשיות דתפילין דרישא דז"א, שהם חז"ב חז"ג, אמנם הם ע"ד שביארנו בתפילין של יעקב, והם חז"ב דאבא הם קדש והיה כי יביאך, וחז"ב דאמא הם שמע והיה אם שמוע, וחז"ב דאמא הם חז"ג לגבי ערך חז"ב דאבא. ואעפ"י שבזהר פרשת בא (מג ע"א²) נתבאר כי גם ד' פרשיות דתפילין של יד הם חז"ב חז"ג, הוא לסבה הנ"ל, כי חז"ב של אמא נעשה בה בבחינת חז"ג לגבי חז"ב דאבא.

ובזה יתבאר מאמר באדרא זוטא (דף רצו ע"א³) וז"ל, ונהירו דתרין מוחין גליפין בה. והנה משם נראה כי אין בה רק ב' מוחין בלבד, ודעת אין בה. ובפרשת בא קאמר שם איפכא, דד' פרשיות ש"י הם חז"ב וחז"ג. אבל יתורצו ב' מאמרים במ"ש, כי אמת הוא שיש בה חז"ב וחז"ג, אלא שכל עיקרם אינם רק ב' מוחין לבד, כי החז"ג שבה אינם אלא ב' מוחי דחז"ב דאמא לבד, אלא שהם כפולים של או"א.

אמנם מה שקראם, ונהירו דתרי מוחין, ולא אמרו דתרי מוחין גליפו בה, הענין הוא, כי הם אור נמשך בסוד חותם מן הנ"ה דז"א, וע"כ בהיותה בה, נקרא נהירו דתרי מוחין. ועתה צריך לתרין קושיא אחרת יותר גדולה, כי הרי בפרשת שלח (דף קע ע"ג⁴) אמר דדעת של הנוקבא התחתונה נקרא ק"ל, ובסוד דעתן של נשים קלה. וגם אנחנו ביארנו במקומות אחרים רבים כי הם בחי' עטרא דגבורה, שהם ה' הויות, ה"ג שהם בגימטריא ק"ל. ואיך אמרו באדר"ז ונהירו דתרי מוחין גליפין בה. אמנם ענין זה נתבאר במ"א, כי יש חילוק בענין הדעת דז"א אל הדעת דנוקבא, כי הדעת של ז"א הוא למעלה בראשו ממש. אמנם דעת של הנוקבא הוא למטה מראשה והוא בגופא ממש, והוא באמצע בין ב' הכתפים שלה, שהם ח"ג שלה. ושם בשליש עליון של הת"ת, שם עומד הדעת שלה תמיד. אמנם למעלה בראשה, לא יש רק ב' מוחין לבד, שהם חז"ב דאבא, ועוד יש לה חז"ב דאמא תמורת חז"ג כנ"ל. ונמצא כפי זה, שאין בראשה רק ב' מוחין לבד, שהם חז"ב, ועכ"ז נחלקין לד' מוחין כנ"ל ע"ד הנ"ל. כי הדעת האמיתי שלה, שהם עטרא דגבורה, הוא למטה בגוף שלה, לכן אינו עולה בשם מוחין. וע"כ לא היה ה' פרשיות בתפילין של יד, כי התפילין הם כנגד המוחין שבראשו, וע"כ הם ד' פרשיות ממש דוגמת תפילין של ראש דז"א. אבל הדעת שלה, שהיא למטה בבחי' גוף ואינם בבחינת מוחין, ולכן לא היה פרשה כנגדה.

אמנם ענין הדעת שבה, היא בחי' הקשר בתפילין של יד, לכן הוא בצורת י', שהוא בחינת הדעת שצורתו י', כמו היסוד כנודע. ולהיותה למטה בגוף, אין צורתו רק י' מן העור בלבד, ואין בתוכו פרשה שהוא בחינת המוח כשאר הפרשיות.

- מאיר הכוונה -

¹ נדצ"ל של אבא, וצ"ע אם תפילין דר"ת הם בראש אמא או בראש אבא, ואז ממילא הם נז"ה דאבא או נז"ה דא"א, עי' לעיל הערה 325.

² הובא לעיל הערה ג.

³

⁴ הובא לעיל הערה אות ל.

פְּעֵה"כ

אמנם, דע כי אין קשר זה כקשר תפלה של ראש, כי שם הוא בחי' אחרת, שהוא לאה אשת ז"א, נפרדת ממנו, ועומדת שם באחוריו. וע"כ קשר תפלה של ראש, הוא רחוק מן התפילין עצמם, כי תחלה נמשכין ב' רצועות מן התפילין, ואחר כך רחוק מן התפילין, אנו עושין שם קשר שהוא קשר רחוק מאד מהם. אבל הקשר הזה, הוא עצמות רחל ממש, בבחי' הדעת בעטרה דגבורה שלה מצד הפנים שלה, ולא באחוריה, כקשר תפלה של ראש. אלא שלסיבת היותה למטה מן הראש, לכן לא היה תוך התפילין, המורים על המוחין. אמנם הוא למטה מהם בבחי' עור לבד, לסיבת שאינו מוח, אבל עכ"ז הנה הוא בחי' מוח, אע"פ שהוא למטה בגוף. וע"כ כתב בזוהר פרשת פנחס (דף רלב ע"ב¹) דאיצטריך דלא יעדי האי קשר מתפלה של יד ולא תתפרד ממנה כלל ועיקר, שאם יתפרד הדעת שבגופה מן המוחין שלה, הוא פגם גדול מאוד מאוד, לכן הזהיר שם בזוהר מאוד על י' הזו דלא לאפרשא לה מגו תפלה של יד. כי הכל הוא בחי' פרצוף רחל עצמה, אלא שאלו הם המוחין בה וזה גוף. משא"כ בקשר דתפילין של ראש, שאין בו בחי' ז"א עצמו, רק פרצוף א' של לאה. א"כ צריך להפרידו ולהרחיקו מן התפילין של הראש עצמו, אלא שיש לה דבקות עמו על ידי הרצועות לבד.

ואם כן, נמצא כי קשר תפלה של יד אינה דומה כלל לקשר תפילין של ראש, כי תפילין של יד הוא גם כן מכללות המוחין של רחל, שהוא הדעת של ה"ג שלה. ולהיותו למטה בגוף שלה, הוא בחי' עור, אבל על כ"ז הוא מכלל המוחין שלה, אלא שירד למטה. אמנם פרצוף של רחל עצמה, איננה נרמזה כלל בתפלה של יד, לפי שהיא נקודה קטנה של כתר, לכן אין אנו עושין לה זכר אלא למוחין שבה, עם הדעת שלמטה שהם תפלה של יד והקשר שלה. אמנם עכ"ז אנו קושרין תפלה זו בזרוע שמאלי, להורות כי שם גם כן נמצאת הנקודה ההיא ונקשרת שם כנ"ל. אך בתפלה של יד עצמה, אין לה שום זכר, רק אל המוחין שלה בלבד, לפי שהם מוחין שלמים בבחי' כל הפרצוף רחל שלימה. וזכור אל תשכח כי כל זה הוא מבחי' הרשימו של המוחין בלבד כנ"ל. @

והנה בזה תבין ענין האי קוצי דשערי דז"א שאמרנו לעיל, שאינו מכה באמצע כנגד הדעת, רק מב' צדדיו, שהוא בב' הקוין של חו"ב. והטעם כבר נת"ל. אמנם עוד הוא לטעם הזה, כי אחרי שאין שם דעת דנוקבא, אם כן למה יכה שם ויאיר על חנם, במקום שאין שם מוח. ואמנם למטה לא יצא בבחי' קשר כמו אותה של לאה בבחי' קשר ש"ר, שהרי אין הקוצי דשערי מגיע שם, ואינו מכה בו, ואיך יצא לחוץ בבחי' קשר. אבל ענינו הוא מוח הדעת עצמו של רחל², שנשאר במקומו ממש ואינו בולט לאחור כנ"ל. ואם תשאל ותאמר, כי הרי החסדים המגולים של אמא המתפשטין תוך ז"א, בכל הקוין ימין ושמאל ואמצע כנודע, וא"כ כאשר הקוצי דשערי דרישא דז"א הכה בב' קוין דז"א, איך אינו מכה אלא בחו"ב אשר שם, ואינו מכה בחסדים המתפשטים שם בנ"ה דז"א, ואז מכה ההכאה, יכול לעשות דעת דרחל למעלה בראש בבחי' החסדים. ואי תימא כי עטרא דחסדים הוא לז"א ולא לנוקבא, אי אפשר, כי הרי פשוט אצלנו, כי כל בנין גופא של רחל נעשה ע"י ב' חסדים. אבל הענין הוא, כי אדרבא מפני שהוצרכו לבנות פרצוף רחל עצמה, לכן הלואי שיספיקו לזה הענין. ומפני זה אין עוד כח בהם לעשות בה בחי' דעת.

- מאיר הכוונה -

¹ עי' לעיל הערה 393.

² עי' כללים ח"ב ז ע"ג: ונודע הוא כי כ"ז הנה הוא סוד תפילין של יד דז"א, שהוא תפילין של ראש דרחל מרושם אור שבה, והיא נעשית אח"כ פרצוף שלם באחורי ז"א, ר"ל כי מתחילה היא בסוד תפילין של יד דז"א, ואח"כ נעשית פרצוף שלם מאחוריו. ואח"כ הנה היא חוזרת פב"פ בתפילין בראשה, והרושם נשאר בו לעולם בסוד תפילין של יד, כמ"ש כ"ז בדרושי תפילין (שעה"כ דרוש ה), וכן הנה נשלמת ונתקנת ג"כ אח"כ מהתפילין של ראש דז"א מהקשר של ראש ע"י ב' הרצועות הנמשך מהקשר, {ז ע"ג} והם נמשכין עד ראש רחל באור מקיף, ונשלמת ע"י במוחין חדשים, ע' פע"ח (תפילין ספ"ח).

ונראה לענ"ד (וה"י יכפר) כי עיקר הקשר של יד, שהוא ג"כ בבחי' מוחין מוח הדעת דרחל כמבואר שם, הנה הוא נעשה ג"כ ע"י התוספות מוחין הללו אשר ע"י הקשר של ראש, כי משם הוא העטרין דחו"ג היורד בהיסוד דז"א, אשר ממנו הוא הדעת דרחל, וע"י הארת ה' הרצועות הנמשך שם, הנה עולה ע"י אור היסוד דז"א למציאות הדעת דרחל, אשר מקומה הוא כנגד הזרוע שמאל דז"א, ונשלם ע"י מוח הדעת שלה שהוא ה' דקשר של יד כמבואר בהדרושים שם. @לא עשיתי

שְׁעָה"כ

ועוד, כי הנה אפילו המוחין עצמן, שהם חו"ב, לא היו יכולין לצאת לולי על ידי הב' חסדים המאירין בהן, והם אשר נותנים בהם כח להוציא הארתן לחוץ, שיוכלו לעשות בהם בחינת התפילין לרחל, והלואי שייספיקו לזה.

וכבר הודעתך, שאל תשכח, כי כל זה הוא מבחי' הרשימו של המוחין בלבד. אמנם הקוצי דשערי דו"א, אשר האיר שם בחו"ב, שיש בב' קוים דו"א, לא היה בו כח להוציא אלו המוחין של חו"ב לרחל, אלא ע"י הארת של ב' חסדים אשר בפנים כנ"ל. וטעם הדבר הוא, לפי שקוצי דשערי צריך להוציא הארות רבות, שהם תפילין דיעקב, והקשר שלהם, שהיא לאה דיעקב ותפילין דרחל. לכן הוצרך אל אלו הב' חסדים הנ"ל, להוציא מוחין דרחל ולא יכלו החסדים לעשות דעת ברחל בראשה למעלה.

ובזה תבין טעם אחר למה קוצי דשערי דא"א לא הוציא רק הארות תפילין דזעיר אנפין והקשר שלהם בלבד וקוצי דשערי דו"א הוציא הארות רבות והם תפילין דיעקב והקשר שלהם ותפילין דרחל וגם למה כיון שהוציא תפילין דיעקב וקשר שלהם באור החזור למה לא הוציא קשר לתפילין דרחל ג"כ אך יובן עם הנ"ל והוא כי קוצי דשערי דרישא דא"א הכה בראש ז"א אשר שם האורות סתומים בב' מחיצות נה"י דאבא ונה"י דאמא כנודע וע"כ לא היה כח בקוצי דשערי דא"א להוציא רק תפילין דו"א וקשר שלהם בלבד אבל קוצי דשערי דו"א הוא מכה במקום שהחסדים מגולים בתוך ז"א שהם ב' חסדים הנ"ל וגם כי שם נגלה יסוד אבא כנודע ואורו גדול וגם הוא מאיר בב' הקוין ימין ושמאל וגם אותן הב' חסדים הנ"ל בנה"י דא"א אשר בתוכם חו"ב דא"א ונמצא כי כאן יש אורות רבות מאוד וע"כ היה בו כח לעשות כל הבחי' הנ"ל שהם תפילין דיעקב והקשר שלהם ותפילין דרחל

ואע"פ שבערך הז"א עצמו אינו שם בחי' מוחין עכ"ז בערך יעקב ורחל הם נעשין להם מוחין ממש גמורים כנודע בפרט לסבות היותם שם בגילוי גדול ובאורות רבים כנ"ל אבל עכ"ז די להם שהיה להם כח לעשות כל הבחי' הנ"ל שהם תפילין דיעקב ולאה אשתו ותפילין דרחל אבל קשר לרחל לא יכול לעשות לפי שכבר האיר דרך הליכה מכח הכאה באחורי ז"א ובלטו עד מצח יעקב שהוא מרחק גדול ואחר כך בסוד אור חוזר חזרו האורות דרך חזרה פעם שנית אל מקום שיצאו לכתחלה במקום רחל והוציאו את התפילין כנ"ל במצח שלה ואיך עתה יחזרו פעם שלישית לאחור אל העורף שלה להוציא קשר אליה וזהו נראה מחוש הטבעי שכשהאדם זורק אבן בכח גדול אל מקום אחד הולכת שם ואח"כ חוזרת לאחור מכח ההכאה הגדולה שהיה בעת אשר נזרקה אבל שתחזור פעם ג' לילך ולחזור ככתחלה זה אי אפשר ועוד כי הרי כח גדול היה לעשות כל הבחי' הנ"ל מה שלא עשו כן קוצי דא"א ומכ"ש שלא יכול לעשות יותר וע"כ לא יש קשר בתפלה של יד כדמיון הקשר בתפלה של ראש

אמנם הקשר של תפלה של יד שהוא צורת י' כבר ביארנו לעיל שאין קשר בולט באחורי התפילין כמו הקשר הראשון אמנם הוא מוח הדעת הפנימי עצמו של רחל אלא שלהיותה למטה בגוף שלה כנ"ל לכן הוא מוחין אל התפלה של יד שהוא בחי' מוחין שבראשה למעלה הרי נתבאר מכל הנ"ל כי בחי' התפילין הם לעולם במצח או במצח דו"א או במצח דיעקב או במצח דרחל כי אין התפילין יוצאין אלא מבחי' המוחין אשר בתוך הראש ובולטין ההארתן לחוץ א"כ התפלה של יד אי אפשר כמו שחשבו קצת חכמי דורנו שהם יוצאין מזרוע עצמו דו"א שהרי אין שם מוחין אמנם הם תפילין היוצאין מן המוחין דרחל עצמה במצח שלה אלא שלהיותה עומדת שם בזרוע שמאלי דו"א אנו קושרים אותו שם כנ"ל והנה שם למעלה נתבאר כי תפלה של יד הוא בכריאה ותפלה של ראש הוא באצילות וכפי הדרוש הנ"ל נראה שגם התפלה של יד הוא באצילות (א)

שער התפילין פרק ט

והנה הרי כשהיו החסדים מקיפים היו יכולין לצאת במצח קודם הגבורות וא"כ מה טעם כניסתן לפנים מן היסוד כי על ידי כן נתאחרו ויצאו אחר הגבורות והענין כי אי אפשר לצאת לחוץ במצח אם לא בהיותן מלובשים בלבוש שלהם שהם הנה"י עצמן דאבא שהם בחינת הבתים שלהם של התפילין בחוץ וע"כ הוצרכו לכנוס בפנים כדי שיצאו אח"כ עם לבושיהם

שער התפילין פרק י

שְׁעָה"כ

מע"ח וצריך להניח תפלה של יד מיושב מפני שמראים אנחנו שהיא בעת הבוקר בבריאה ואסמכיה רשב"י על פסוק ותתן טרף לביתה וחוק לנערותיה וכל דבר שבבריאה צריך מיושב כי להורות שאנו קושרין אותה בשמאל של הזכר ולמתק אותה ולתת לה הארה אבל הטלית שאינו נותן לה הארה לבד שהוא ביצירה בחי' ז"א עולם הזכר עולם האצילות צריך להיות מעומד כלומר צריך ליתן הארה ביצירה וממילא מתעורר למעלה באצילות ומורי זלה"ה צוה לעשות התפילין שבראשו שיהיו החריצים עמוקים עד המעברתא ויהיו נפרדים הד' בתים כל א' מחבירו עד למטה במקום מושב המעברתא שלהם גם צוה שיעברו הגידין בשעת התפירה מעבר לעבר להפסיק בהם באמצע החריצין בין בית לבית כאשר היו תופרים אותם וכבר ידעת כי הם י"ב תפירות ג' מכל צד להאר"י זלה"ה יש לכוין בש"ר בי"ב צרופי הויה צרוף בכל תפירה ובשל יד בכל תפירה מצד פנים צרוף א' מאדנ"י ומצד ב' עד שיושלמו כ"ד צרופים וככה יעשה מצד שמאל יכוין להקים סכת דוד הנופלת ואח"כ כשישים הגידיים תוך המחט יכוין שהמחט הוא סוד ו' של השם ואח"כ בראש עצמו בכניסת החוט במחט יכוין באות י' של השם ואחר כך בתפירה ראשונה שיכנס המחט תוך התפילין יכוין באות ה' ראשונה ובהוציאו מצד אחר של התפילין יכוין באות ה' אחרונה

ואחר כך¹ בתפירה שניה יכוין כזה יההו ובג' יההו ובד' הוהי ובה' הויה ובו' ההוי ובז' והיה ובח' וההי ובט' ויהה ובי" הויה ובי"א ההיו ובי"ב היהו ואח"כ בתפירות ש"י כשישים גידיים במחט יכוין באות ו' שבין ב' יודין של א' וכשיכניס המחט יכוין שמקום י"ב אותיות דאדנ"י אלף דלת נון יוד ומקיימו בב' ויין של ד כזה ואח"כ הנקב של התפירה יכוין לאות ו והנקב של מחט יכוין לאות י ועיין במשנת חסידים

שער התפילין פרק יב

כבר נתבאר באורך בדרוש הכולל כי ג' כלים הם והנה על הג' כלים הנ"ל מכסים העור דז"א הנה הנשמות נמשכין מפנימיות הכלים שהם נר"ן והעולמות נמשכין מהג' כלים עצמם והעור הוא החיצונית שני בפ"ע והוא נקרא חיצונית לחיצונית והם באחורי החיצונית וזה העור עצמו הוא עור א' עב שהם ב' עורות דבוקים הנקרא גויל והוא כותל המפסיק בין זו"ן והוא כולו שמות אלהים הנקראים כורסייא דשביבין הנזכר באדרא

ואחר הנסירה נחלק זה העור וננסר לב' כנודע כי אין החיבור בבשר אלא בעור כי כל א' יש לה גוף בפ"ע ואינן דבוקים אלא בעור ואז נחלק הגויל ונעשה ב' עור קלף ודוכוסוסטס לזעיר אנפין קלף לתפילין כי הלא היא בחי' מוחין והדוכוסוסטס למזוזה למלכות

והנה ענין כ"א אזכרות בתפילין כי היה בו אז בעיבור ראשון ז"ת דנצח ז"א וז"ת דהוד ז"א וז"ת דיסוד דז"א וכל אלו בחי' העשיה והם כ"א אזכרות ואלו לא נסתלקו מז"א אח"כ אלא אדרבא היה ניתוסף בו יותר ומתלבש היצירה תוך העשיה ובריאה תוך יצירה וכו' והכל יחד נקרא זעיר אנפין וע"כ הוא מוכרח שכל הבחי' יהיו רשומים בתפילין שהם כ"א אזכרות מבחי' מקיפים דמוחין דעיבור

ואח"כ ניתוסף בו ג"ר דנצח וג"ר דהוד וג"ר דיסוד והמקיפים שלהם שהם ב' שלישי ת"ת כתר לג"ת

ואח"כ ביניקה נכנסו בו ז"ת דחסד וז"ת דגבורה וז"ת דת"ת ואח"כ ניתוסף בו מוחין שהם ג"ר דחסד וג"ר דגבורה וג"ר דת"ת ואח"כ המקיפים שלהם שהם ב' שלישי הדעת כתר לג' אמצעית וכן בבריאה ז"ת דחכמה וז"ת דבינה וז"ת דדעת בק"ש ואח"כ ג"ר דחכמה וג"ר דבינה וג"ר דדעת בעמידה ואחר כך המקיפין שהם הכתר של ג"ר וזה הכתר של ג"ר הוא הנקרא כתר האמיתי דז"א ונקרא כתר דכללות של כל הז"א ואינו כתר הפרטי כנ"ל

והנה צ"ע במ"ש במ"א כי התפילין הם מוחין והם חיצונית ונלע"ד כמ"ש במ"א כי התפילין הם חיצונית לבד כי אין קליפה אחוזה בפנימית וגם זה מ"ש במ"א כי מוחין דתפילין הם רשימו לחוד דמוחין ולא מוחין עצמן וזה הוא קודם תפלה כי אחר התפלה ניתוסף בהם מוחין עצמן כנזכר במקומו והרשימו הוא אור פנימי דחיצונית וזהו אמת ואע"פ שלפעמים נקראים מוחין אינם רק רשימו דמוחין ואם כן אינו רק חיצונית העולמות כרשימו דמוחין

- מאיר הכוונה -

¹ עי' משנת חסידים פרק ט (לש"ו).

שְׁעָה"כ

הנה כשהמוחין דועיר אנפין מסתלקין עתה אחר החורבן כנודע כי אינן אלא בעת התפלה ע"י מעשינו ואח"כ חוזרין ומסתלקין ויוצאין ועומדין על ראש ז"א בסוד המקיף והמקיפים הראשונים שהיו לו כאשר היו מוחין בסוד פנימים הם ג"כ מתעלין למעלה יותר ממקומם מקיפין על המוחין שנסתלקו ונעשו מקיפים כנ"ל

אמנם כשמסתלקין אלו המוחין כבר נודע שכל דבר של קדושה נשאר רושם תמיד לעולם ולכן אפילו כשהמוחין נסתלקו נשאר הרושם שלהם בתוכו בסוד מוחין והן מקיימין את הז"א במדת גדלותו וגם בזה הרשימו נעשה בחי' המוחין עצמן ויוצא ממנו בחינת התפילין כנזכר בדרוש התפילין ויש בו הבחי' עצמה של המוחין אמיתים אלא שהם בבחינת רשימו לבד אמנם בלילה אף הרשימו ההיא מסתלק ממנו ועולה בסוד מקיף והמוחין שיצאו ביום בסוד א"מ מתעלין יותר למעלה והמקיפים האמיתיים גם הם עולין יותר למעלה ואז הרשימו שנשאר בנוקבא ביום אחר התפלה נכנס בפנימית ז"א ומשם נעשה בסוד מקיף אל הנוקבא ועי' במקומו כי לעולם אינו חסר בחי' ו"ק פנימית דאמא ע"ש נמצא כי כאשר בלילה יוצא אף הרשימו אז ז"א חוזר אל בחי' ו"ק ונוקבא בסוד נקודה וזהו תכלית המיעוט שיש להם כי המוחין שהם בג"ר נסתלקו לגמרי מהם באופן כי התפילין של שחרית הם נעשין מהרשימו שחוזר אז לכנוס בהם ואח"כ בק"ש חוזרין אז לכנוס המוחין עצמן דגדלות

והנה בענין הדיקנא דז"א לא נתבאר לי היטב זמן הוייתה אמנם מה שקבלתי ממורי זלה"ה הוא כי בתחלה יש לו ט' ת"ד בלבד ואח"כ היות לו כ' שנה שנכנסו מקיפים אבא ל"ם דצלם נעשה לו זקן גמור ב"ג תיקונים וז"ס עד שנתמלא זקנו כי זה ג"כ כוונת ברכת כהנים שהם מקיפי אבא כנזכר במקומו ונמצא כי מילוי הזקן אינו רק אחר כ' שנה אמנם היות בו ט"ד לא ידעתי פרטי זמן הווייתם אם הוא תיכף אחר שנכנסו המוחין פנימים דאו"א שהם צ' דצלם שהוא אחר שנת י"ג ויום א' או אחר שנכנסים מקיפי אמא וצ"ע

אמנם הכלל עולה כי הדיקנא דז"א וגם התפילין כנ"ל כולם הם אורות מקיפין היוצאין מפנימיות ז"א ואינם כמו המקיפים ל"ם דצלם שהם מקודם שנכנסו תוך ז"א כלל אמנם אלו המקיפים הם מהארת פנימים עצמן שחזרו לצאת בסוד אורות מקיפין והבן הפרש זה כמו שהודעתך במ"א

ובודאי כי תחלה התחילו לצאת המקיפים של התפילין שהם יותר גבוהים מאלו של הדיקנא כי הרי האיש נתחייב במצות תפילין אחר היותו בן י"ג שנה והדיקנא מתאחרת לצאת יותר אח"כ ואלו הב' מיני מקיפים שהם תפילין ודיקנא הם בבחינת הששית כנזכר בספר דרושים וע"ש כל הו' בחי' שהם ג' מקיפים גדולים לכל כללות ז"א לכל מה שתחתיו עד התהום והם שלימים גדולים יותר מהפנימים כלים והם סוד הטלית שמעולם לא נכנסו בפנים והם המוחין דעיבור ויניקה ומוחין דגדלות

ואח"כ יש ג' מקיפים יותר פנימים קטנים שיצאו מפנימותו שלא יוכלו להצתמצם בפנים וחוזרין מתתא לעילא בבחי' שערות ונימין וקוצין היוצאין ג"כ מגדלות ויניקה ועיבור והקוצין מקיף ארוך עד ראש רחל והנימין עד ראש לאה והשערות בראש הז"א עצמו ואח"כ ג' מקיפים דיושר בולטים במצח בבחי' תפילין והם ג' בחינות עיבור ויניקה ומוחין בתפילין עצמן כנזכר במקומו זהו דרך כללות

עוד יש דרך פרטיות כי יש תפילין דאבא ותפילין דאמא וציצית דחכמה דאמא תכלת וציצית דבינה דאמא לבן ועד"ז יהיו במוחין דאבא ועד"ז יהיו בכל פרטי המקיפין הנ"ל וכל זה בראש לבדו ואח"כ יוצאין מכל המינים הנ"ל מהיסוד דז"א אלא שאלו אינם לעצמו אלא אל נוקבא ויש שם כל הבחינות הנ"ל שבז"א עצמו ממש כי מיסוד דאמא יצאו כל מיני המקיפים הנ"ל אל הז"א גם יש מקיפים אחרים זולת אותן של הטלית והם ג' מקיפים א' סוד התפילין שהיו להם בהיותן תוך עיבור דאמא במצח שלו דוקא הב' הוא סוד התפילין שהיו לו בהיותן תוך נה"י דאמא טרם יכנסו בזעיר אנפין והיה להם אור מקיף במצח שלהם דוקא הג' הוא במצח דזעיר אנפין במקומו (א) באופן כי כל ג' מיני מקיפים הנ"ל שם אינם רק בחינת מקיף המצח והפנים לבד ואין אלו כמו המקיפים של הטלית

הגהה (א) ס"א יש עוד וז"ל ודע כי המקיפים שהם מבחי' הציצית הנ"ל הם גרועים ממקיפין של הטלית עצמן לפי שהציצית אינן מקיפים אלא לכל הראש

ס"א כי בחי' המקיפים אינם מקיפים רק המצח והפנים לבד ולא כל הראש ודע שגם התפילין הם ג' מקיפים והם א' בהיותן בעיבור תוך הבינה במצח שלו דוקא הב' בהיותן בנה"י דאמא

שְׁעָה"כ

טרם יכנסו בז"א ובמצח שלהם דוקא ג' בהתלבשות תוך מצח דז"א עצמו והבן מאוד וכנגד ג' מקיפים אלו יש ממש ג' בחינות פנימים היוצאין מן הפנים אל המצח ונמצא כי ג' מיני מקיפים הם א' הוא כל האורות טרם שיכנסו כלל בשום בחינה מהבחי' הפנימיות ואלו הם סוד הטלית והם אורות מקיפים גדולים מאוד מן הפנימית כולם והם המקיפים שלימים לכל הכללות כולו של הגוף דז"א ולכל מה שיש תחתיו והשניים והשלישים הם בחי' א' נחלק לב' והוא כי שניהם הם מהאורות שכבר הם מבחי' פנימים והא' שיצא לחוץ אח"כ דרך השערות שלא יכלו להיות שם מצומצם והם בחי' ציצית וטלית ואינם מקיפים רק לכל הראש בלבד של הפרצוף ההוא ומ"מ הם גדולים מן הפנימים שבראש ומן הפנים שבגוף ומן המקיפים של התפילין כי הוא המקיפים היוצאין מן הפנימים אל המצח בסוד תפילין כי אלו הם גרועין מן הפנים וגם שאינן מקיפים רק הפנים והמצח לבד ולא כל הראש והנה ג' בחי' אלו של המקיפים עם ג' בחי' הפנימית כמותם כולם הם נמצאים בג' בחינות אחרים שהם א' בהיותן בעיבור תוך הבינה במצח שלו דוקא הב' בהיותן בנה"י דאמא טרם יכנסו בז"א והיה להם א"מ במצח שלהם דוקא ג' בהתלבשם תוך ז"א עצמו והבן זה מאוד הנה התפילין הם מוחין פנימים עם מקיפים שלהם מבחינת העולמות ובק"ש הם מוחין פנימיים מבחי' נשמות ובעמידה א"מ מבחי' נשמות

שער התפילין פרק טז

ונבאר ה' דרכים בענין שם הוי"ה דרך א' הוא זה ובו יתבאר מה שאמר בספר יצירה הבן בחכמה וחכם בבינה הנה נודע כי אבא נחלק לשני פרצופים הראשון עד החזה והוא הנקרא אבא עלאה הב' הוא ישראל סבא מהחזה ולמטה ועד"ז הוא באמא שנחלקת לב' ועד החזה היא נקראת אמא עלאה בינה ומשם ולמטה נקרא תבונה והנה ב' אותיות ראשונות של הוי"ה שהם י"ה הם רומזים לאו"א ולכן צריך שיהיו בו כל הדי' בחינות כנ"ל וכל זה יתבאר כמש"ל בענין סדר כתיבת השם וביאור הענין זה דע כי באות י' שבשם בה נרמזו או"א עילאין ובאות ה' נרמזו ישראל סבא ותבונה

והענין כי האות יו"ד במילוי הם ג' אותיות י' הוא אבא הנקרא י' וגם הוא רומז לי"ס שבו וב' אותיות ו"ד מילוי היו"ד הם רומזים אל הבינה כי גם הם גימטריא י"ס של אמא וגם ציורה היא נעשית ה' בסוד ד על ו' כי כבר ידעת כי הבינה נקרא ה' ולפי שאמא עלאה טמירא יתיר מן תבונה לכן לא נרמזה בציור אות י' עצמה רק במילואה לבד כנ"ל משא"כ בשאר פרצופים וזהו להורות ההעלם הגדול

וגם נודע כי לעולם כל מציאות הנוקבא היא בחי' מילוי הזכר לרמז שהיא טפלה אליו והוא כדוגמת מלכות עם ז"א כי לקח תרין עטרין של ח"ג ואח"כ נותן הגבורות לנוקבא ותחלה היתה אותו עטרא דגבורה בתוכו ומילוי גופא של ז"א היו בחי' הגבורות לכן נקרא הנוקבא מילוי של זכר גם הענין הוא כי הז"א הוא שם מ"ה דאלפין ומילוי הוא י"ט ומשם נעשית המלכות הנקרא חוה גי' י"ט שהוא המילוי של שם מ"ה גם ענין כי מילוי גימטריא אלהים והוא דין ולפי שהנוקבא הוא דין לכן לוקחה המילוי שלו שהוא דין

וכן הוא הענין בכאן באו"א כי אבא הוא יוד ואמא לוקחת המילוי של אבא שהם ו"ד ונעשית ה' כנ"ל וזהו הענין הבן בחכמה ר"ל שאע"פ שנתבאר אצלינו כי היו"ד הוא חכמה עכ"ז הבן בחכמה ותשתף את הבינה עם החכמה כי גם באות חכמה הרמוזה באות יוד ראשונה של השם שם היא הבינה משתתפת עמו

ואמר עוד וחכם בבינה פירוש כי אע"פ שנתבאר שאות ה' ראשונה היא בינה עכ"ז תצרף חכמה עמה כי גם החכמה רמוזה באות ה' זו שנייה שבשם והענין הוא כי גם בה' זו יש או"א ביחד והם בחי' ישראל סבא ותבונה והוא ע"ד מש"ל ע"פ מאמר ויקרא דף י'

וגם בכתיבת צורת אות ה' דהוי"ה שבתפילין צריך לצייר בה תחלה בעוקף קרן זויות הימיני שלה כעין יו"ד ואח"כ ישלימנה ונעשה צורתה ה' כזה ונמצא כי העוקף שבאחורי הה' היא צורת י' מחוברת עם ה' והוא חיבור ישראל סבא עם תבונה והרי נרמזו ב' זווגים עליונים בב' אותיות י"ה וכולם יחד נקראו או"א בסוד הבן בחכמה וחכם בבינה כנ"ל

והנה סוד הענין הוא כי נודע שזיווג או"א לא פסיק לעלמין תדיר ולהורות על זה החיבור והקשר האמין הזה נתחברה הבינה באות י' של אבא ונתחבר אבא באות ה' של הבינה ומכח החיבור הזה נעשה ב' בחי' שהם או"א ויש"ס ותבונה כנ"ל

שְׁעָה"כ

ונבאר ענין זה יותר ונאמר טעם למה באות י' נטפלה נוקבא לדכורא ובאות ה' נטפל הדכורא אל הנוקבא אך הענין הוא כי נודע מ"ש זוהר דאו"א כחדא נפקין וכחדא שריין¹ ולא פסיק זיווגייהן לעלמין הוא באו"א עילאין אבל בישראל סבא ותבונה יש זמנים שאין זיווגם תדיר והוא בזמן יניקת זו"ן שאז התבונה היא בסוד האם רובצת על האפרוחים כי אז אמא היא בתוך ז"א ואין שם זיווג

ובזה יתבאר לך מה שאמרו רז"ל נשבע הקב"ה שלא יכנס לירושלים של מעלה עד שישראל יכנסו לירושלים של מטה שנאמר לא אבא בעיר וכו' ונודע שירושלים של מעלה היא אמא ושל מטה היא מלכות ואם כן איך אמר באדרא דאו"א לא פסיק זיווגייהו לעלמין דעלייהו אתמר ונהר יוצא מעדן וכו' אך הענין הוא מבואר עם האמור כי או"א עלאין הם שאין להם הפסק כלל אך ישראל סבא ותבונה יש להם הפסק ואין להם זיווג אלא לפרקים נמצא עתה כי אבא ואמא עלאין דזיווגייהו תדיר ולכן אמא נקשרה ונתחברה עמו יחוד גמור באות י' עצמו ולא באות ה' הנפרדת מן אות יוד אבל ישראל סבא ותבונה נרמזו באות ה'

וביאור הענין הוא זה והבינהו כי הנה ישראל סבא ותבונה מתלבשין זה תוך זה כדי לכנס בבחי' מוחין תוך רישא דז"א ואז נמצא כי ישראל סבא מוכלל ומלוכש תוך תבונה והוא סוד אות י' הנכללת בה' ראשונה שבשם כמצוייר לעיל והנה אח"כ ב' אותיות ו"ה שבהוי"ה הנה הם בחי' זו"ן

דרך ב' ועמו ניתוסף ביאור דרך הא' הנ"ל וזה הדרך הב' הוא בענין עיבור ז"א תוך אמא הנה נתבאר לעיל כי ב' אותיות י"ה הם או"א והנה האות ה' הרמוזה באמא הוא צורת ו"ד כנ"ל והנה עצמות הבינה היא אות ד' ואות ו' שבתוכה היא רמז לעיבור ז"א תוך אמא כי כבר ידעת כי ג' זמנים היו לז"א והם עיבור ויניקה ומוחין וג' זמנים אלו צריך שיהיו רומזים בשם הוי"ה כיצד הנה נודע כי ז"א הוא בחי' ו' נקודות לבד וכאשר נכנס בסוד העיבור במעי אמו אז אתכלל ג' גו ג' כנודע והנה בתחלה לא היה ז"א בבחינת קוין רק ו' נקודות זה על גבי זה כי לסבה זו היתה מיתת המלכים כנודע ואז היה צורת ו' ארוכה שהם ו' נקודות זו למעלה מזו וכאשר נכנס בסוד העיבור אז נכלל ג' גו ג' והיו ג' הנקודות בבחי' ו' זעירא² נמצא כי תחלה היה ו' ארוכה ועתה בהיותם תוך אמא נעשה ו' זעירא והוא בחי' ו' זעירא שבתוך ה' והיא ו' קטיעה בלתי ראש כי הראש הם ג"ר ולפי שלא היה בו רק ו' נקודות לבד לכן אין ראש לאות ו' שבתוך ה' ראשונה שהיא אמא ולא עוד אלא שאפילו אינה שיעור ו' ארוכה בלתי ראש אלא ו' קטיעה בלתי ראש כלל לפי שהוא בחי' ג' גו ג'

ולטעם זה הוא מ"ש בגמרא דכרעיה דה' היא תלויה ואינה דבוקה בגגה להורות שאינה מכלל גוף הבינה אמנם היא בחינת זעיר אנפין שהוא בתוכה בסוד העיבור ואחר כך יצא לחוץ ואז נעשה בחי' אות ו' שבשם אמנם בעת צאתו מבטן אמו לחוץ בא היניקה ואז נתפשט ונעשה ו' ארוכה כי מתחלה היה ג' כליל בג' ועתה נתפשט ונתארך אמנם היה חסר לו ראש³ ולא היה בו רק ו"ק מתפשטין והוא זמן היניקה⁴ ואח"כ ניתוסף בו בחי' ראש ואז הוא זמן מוחין כנודע ואז באו לו ג"ר ונשלם והיה בו בחי' י"ס גמורות הנכללות בצורת אות ו' בהיות לו ראש

ונבאר ענין המלכות כי הנה מתחלה היתה בבחי' אותה פסיעה לבר⁵ נקודה בסוף אות ו' בהיותה במעי אמה ואחר צאתה משם אז גם היא נעשית פרצוף ונעשית בבחי' אות ה' אחרונה של השם כנודע והנה עיקרה אינו אלא ד' וכנ"ל בענין אימא אמנם כאשר נזדווג עמה הז"א בביאה ראשונה והניח בה שרשו ורשימו והיא בחי' ההוא רוחא דשדי בגווה ואז נעשית תוך ד' שלה צורת ו' אחת ואז נעשית גם היא צורת ה' שלימה

דרך הג' ובו יתבארו ב' דרכים הראשונים והוא ענין מה שארז"ל אשה מזרעת תחלה יולדת זכר איש מזריע תחלה יולדת נקבה והענין כי הנה או"א הם ב' אותיות י"ה של שם הוי"ה ואות יו"ד במילואו הם ג' אותיות ואמרו בזהר ובתיקונים כי י' אבא ה' אמא ו' ברא ה' ברתא שהיא גנתא ופירוש הדבר הוא כי הנה עקר אבא הוא אות י' שהם י"ס שלו והנה כאשר הוא מזריע

- מאיר הכוונה -

¹ עי' אד"ז הובא בהערה בסוף הספר אות י' עמוד 54.

² כללים ח,ב נא ע"ג תחתון

³ הקדוש, מא ע"ב עליון

⁴ עי' שער העמידה פרק י' (לש"ו).

⁵ עי' שער תיקון הנוק' פרק ד וירח פרק א' ושעה"ק דף נ ע"ב וע"ג (לש"ו)

שְׁעָה"כ

תחלה טפת הזרע צריך שיהיו כוללת דכר ונוקבא בודאי שהם ז"ו ואלו הם ב' אותיות ו"ד שבמילוי יוד ונמצא כי כאשר האיש מזריע הזרע טפת דכר ונוקבא כחדא וכשנתנם גו אמא נתהפכו ומה שהיה ו"ד נעשה ד"ו ולכן צורת אמא היא ה' צורת ד' על ו' נוקבא על דכורא הרי כי כאשר האיש מזריע תחלה יולדת נקבה תחלה ואח"כ דכורא ואח"כ כשמזריע הבינה הוציאה לחוץ תחלה הזכר ואח"כ הנוקבא שהם ב' אותיות ו"ה שבשם הוי"ה

וביאור הענין הוא כי הנה כתיב כולם בחכמה עשית כי תחלת הכל היה בחכמה היוד וכאשר היו בניו נרשמים בתוכו שהם ז"ו היו נרשמים בבחי' ו"ד ו' על ד' פירוש כי ז"א הוא מכח ו' ראשונים שבו ונוקבא נמשך מכח ד' אחרונות שבו כי כבר ידעת כי גם בהיות הנוקבא אב"א עם ז"א נקראת הנוקבא ד' כי אין לה מקום רק בד' תחתונות שבו שהם תנה"י או נהי"ם וכן הוא שרשם באבא ואז היו ז"ו בבחי' ו"ד במילוי היו"ד בהיותן באבא

ואח"כ כשנבראת הבינה ונתנם אלו הבנים במעיה ואז אמא נעשית עצמותה מן אותן האורות הניתנין בתוכה של ז"ו ולהיות כי אמא היא נוקבא לכן מתחלפין בה האורות והד' של נוקבא עומדת לעולם בבחי' ד"ר שבה וו' של ז"א עומד למטה בבחינות ו"ק שלו ואז היא בבחי' ד' על ו' והוא צורת ה' ממש שהיא עצמות אמא

והנה אמא נקראת עולם הבא אשר שם צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם והנה בחי' ז"א נקראת צדיק עליון היושב בעולם הבא שהיא בינה ועטרה שלו בראשו והיא הנקבה שהיא בחי' ד' כעין עטרה על ראש הו' שהוא הצדיק וזהו ועטרותיהן בראשיהם פי' כי הד' עשויה כעין עטרה ממש ומקיף על ראש הו' הרי כמו שהיה בתחלה בתוך אבא שהוא הזכר בחי' ו"ד ו' על ד' נתהפך החותם בעת שנחתם באמא ונעשה ד"ו שהוא בת תחלה

אמנם כאשר הזריעה בינה והוציאה אותן לחוץ אז נתהפכו ויצא ו' על ד' ו' בתחלה שהוא זכר ואח"כ נוקבא ונעשה ב' אותיות ו"ה של הוי"ה כי האשה גורמת להיות יולדת זכר תחלה ולפי הדרך הנזכר הוא ענין סברת תפילין דר"ת והוא לפי שזווג או"א הוא לצורך הת"ת וכשהיא יולדת זכר אשה מזרעת תחלה והרי אימא נתנה בינה תחלה ואח"כ אבא נתן חכמה ובעת הלידה הנכנס אחרון יצא ראשון ולזה חכמה יצאה קודם שהוא פרשת קדש ואח"כ בינה שהיא פרשת והיה כי יביאך וכשנתנה ב' עטרין שהם חו"ג הם לצורך המלכות והיולדת נקבה איש מזריע תחלה לכן כשנתן אבא טיפת חכמה נתן תיכף טיפת חסד הגנוז בגויה ואח"כ נתנה היא טיפת הגבורה הגנוזה בגויה ולכן בעת הלידה הגבורה שנתהוה באחרונה יצאה ראשונה והוא פרשת והיה אם שמוע ואח"כ יצאה החסד והוא פרשת שמע ואהבת רומז חסד

דרך הד' הוי"ה הוא בענין החסדים והגבורות כי תחלה הוא אות י' בסוד הדעת של ז"א שיש בו ה"ח ה"ג הרי י' אח"כ אות ה' הם ה"ח המתפשטין תוך ז"א מחסד עד הוד שבו אח"כ אות ו' הוא היסוד שבו הנקרא ו' זעירא כי שם נקבצים הה"ג בסוד והיה האוכל לפקדון לארץ והה"ג האלו עצמם הם ה' אחרונה דהוי"ה (ז)

הגהה (ז) קשה לי כי ו' של השם אינו רומז ליסוד כי אם לז"א עצמו והוא ו' קטנה הוא יסוד מילוי של ו' הגדולה שהוא ת"ת ונלע"ד ג"כ כי זה רומז בסוד ב"ן כי יו"ד הוא הדעת מצד אבא הנקרא יו"ד ה"ה ה"ג מאמא הנקראת ה' ובאין לדעת ז"א ונקרא ו' ואח"כ יורדין ליסוד הנקרא ו' קטנה ומשם יורדין להנוקבא הנקראת ה"ה שהה"ג הם למטה

הדרך הה' הוא בחי' צירוף של הויה הוא יהה"ו היוצא מר"ת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי הנזכר בתיקונים בהקדמה כי אות י' הם ה"ח ה"ג ה' ראשונה הם ה"ח המתפשטין ה' אחרונה ה"ג הנשארים למעלה בדעת להמתיק ו' הוא היסוד באחרונה כי שם יורדין ומקבצין יחד כולם החו"ג ושם מתמתקים

שער התפילין פרק יז

בענין ב' שינין של תפילין נתבאר כי הם ד' מוחין דקטנות דז"א וג' לבושין דנה"י דאמא דקטנות וכולם הם שמות אלהים ומאלו המוחין דקטנות שהם אלהים נמשכין י"א סמני הקטרת שהם רוחניות הקליפות לכן כל בחי' הקליפות הם משם אלהים והקליפות עצמן הם אלהים אחרים ועיין שם בביאור אדרא רבא דף כ"ח על מאמר כורסייא דשביבין דנורא וכו' (א)

הגהה (א) יחוד אל ישראל הוא נותן וגו' פי' כשאדם הוא לובש טלית ותפילין יש בו כ"ב שמות של הוי"ה שהם גי' אל ישראל היינו כ"א בתפילין וא' בטלית וגם הוי"ה כזה יוד פעמים ה"ה ה"ה פעמים ו"ו ו"ו פעמים ה"ה גי' טלת ע"ה הוא היינו א"א נותן עוז ותעצמות לעם ברוך

שְׁעָה"כ

אלהים היינו שמברכים ומתקנים הגבורה שבז"א עוד ס"ת ותעצומ"ת לע"ם ברו"ך אלהים הוא מכת"ם היינו מילוי של שד"י וכן ברוך אלהים גי' שדי ע"כ
מכת"ם הרח"ו זלה"ה וז"ל אלו התגין ממורי זלה"ה פרשת קדש יד חמץ והיבוסים למען תורת למועדה מימים ימימה פרשת והיה כי יביאך ונתנה פטר הזכרים ישלאך יד הקשה לשלחנו ויהרג הזכרים ולטוטפת יד פרשת שמע שמע אחד פרשת והיה ומלקוש ואספת דגגך ותירושך ויצהרך יפתה וקשרתם ע"כ מכת"ם הרב ר' חיים וויטאל זלה"ה ועיין במ"ח

מג. ז"ל הזהר (ח"ג רצב ע"ב): ואלין מתחברין בתרי מוחין ומוחא תליתאה כליל לון ואחיד בהאי סטרא ובהאי סטרא ומתפשטין בכל גופא ואתעביד מיניה תרי גוונין כלילין כחדא ונהיר אנפוי ואסהיד באבא ואימא גווני דאנפוי והוא אקרי דעות ב' דעות וכתוב כי אל דעות ה' וגו' (שמואל א ב) בגין דאיהו בתרי גווני לו נתכנו עלילות אבל לעתיקא קדישא סתימאה לא נתכנו באלף מ"ט נתכנו להאי בגין דירית תרין חולקי וכתוב עם חסיד תתחסד וגו' (שם ב כב).
תרגום: ואלו מתחברים בב' המוחין ובמוח הג' הכוללם ואחוז בצד זה ובצד זה, ומתפשט בכל הגוף, ונעשה ממנו ב' גוונים הכלולים כאחד ומאיר את פניו, וצבעי הפנים שלו מעידים על אבא ואמא, והוא נקרא "דעות" - ב' דעות. ונאמר "כי א-ל דעות ה' וגו'" ומשום שהוא בב' גוונים - "לו נתכנו עלילות". אבל לעתיקא קדישא הסתום "לא נתכנו" - באל"ף. למה "נתכנו" לזה? משום שירש ב' חלקים, ונאמר "עם חסיד תתחסד".

ואלין מתחברין בתרי מוחין, ומוחא תליתאה כליל לון, ואחיד בהאי סטרא ובהאי סטרא, ומתפשטין בכל גופא ואתעביד מיניה תרי גוונין כלילין כחדא¹ - בכל דבר צריך שיתכללו בו ב' גוונין ה"ה "צח ואדום" (מ"א רב). חיבור של מוחין המתפשטים בגוף הוא בחינת החיבור של שמות הוי"ה ואלקים (פת"ש גדלות דז"א עד). ונהיר אנפוי ואסהיד באבא ואימא גווני דאנפוי והוא אקרי דעות², ב' דעות - תיבת "דעות" היא באותיות "עדות", שכן היא מעידה על הימצאותם של או"א על ידי החסדים והגבורות שבה שהם באו אליו מאו"א (בהגר"א על תיקון קיד ע"ג ד"ה ותרוייהו, וכן בהגר"א על ספד"צ יד ע"ב ד"ה וז"ש כאן). וכתוב כי אל דעות ה' וגו' (שמואל א ב) - שני הדעות הם דעת הכוללת את החסד בגבורה, והדעת השניה היא הכוללת את הגבורה בחסד (באר יצחק על מ"א ר). ז"א מכונה דעת³ (לש"ו גליונות), שכן ז"א הוא בבחינת הדעת הכללי דאצילות (לש"ו דע"ה ח"ב נו ע"א). בגין דאיהו בתרי גווני, לו נתכנו עלילות - בז"א, רצונו ית' האמיתי נסתלק ונעלם. והנה כמו כן יש בו פעולות ערמוניות ותחבולות (מ"א רב). אבל לעתיקא⁴ קדישא סתימאה, לא נתכנו באלף - האות א' כולל את כל הדעות בכח, וכולם כלולים בא', אמנם בז"א המה ל"ו (באר יצחק על מ"א ר). מ"ט נתכנו להאי, בגין דירית תרין חולקי - הדעת הוא זכר, דירית תרין חולקין בסוד זכר (בהגר"א על ספד"צ טו ע"ב ד"ה וזה יכתוב). וכתוב עם חסיד תתחסד וגו' (שם ב כב) - אם חסיד מתהלך בהנהגה של לפני משורת הדין, אף הקב"ה מתנהג עמו לפני משורת הדין, ובשורשו זוהי הנהגת ע"ק (מ"א רג).

מד. ז"ל האד"ר קכט ע"א: ובכל נימא ונימא אית מבוע דנפק ממוחא סתימאה דבחר כותלא ונהיר ונגיד בהוא נימא לנימין דזעיר אנפין ומהאי מתקן מוחיה וכדין נגיד ההוא מוחא לתלתין ותרין שבילין.

תרגום: ובכל נימא ונימא יש מעיין היוצא מהמוח הסתום [מכאן ואילך: מו"ס] דרך כותל ומאיר ונמשך דרך אותה שיערה לשערות ז"א, ועי"ז נתקן מוחו, ואז נמשך אותו מוח לל"ב שבילים.

ובכל נימא ונימא אית מבוע דנפק ממוחא סתימאה - שערות הם כלים וצינורות לאור הנובע בתוכם (דהיינו בחינת המשח רבות - עי' לקמן קלא ע"א) מהמו"ס (ב"ע ל"ח ע"א). ואפילו

- מאיר הכוונה -

¹ כן הוא בהגר"א על תיקון ובכת"י של בהגר"א על ספד"צ, אמנם בהגר"א על ספד"צ (הנדפס) יד ע"ב גורס "כליל בחדא".

² כן הוא בהגר"א על תיקון המובא כאן, אמנם בהגר"א על ספד"צ יד ע"ב גורס "דעות". ועי' ב"ע יח ע"ב שהוא כינוי לש"ע נהורין.

³ עי' בהגר"א על ספד"צ יד ע"ד ד"ה וכ"ה כאן.

⁴ גי' מים אדירים רג "בעתיקא".

שְׁעָה"כ

שעיקר המשכת הנימים הוא ממו"ס כמש"כ כאן, אמנם היותם נעשים לבחי' שערות הוא על ידי הקד"א (לש"ו ביאורים ח"א מ"ח ע"ד). דבתר כותלא - למימרא שאין הארת שערות הראש כאורות אח"ף והזקן, שכן אלו האחרונים יוצאים דרך נקבים פתוחים (בהגר"א על ספד"צ ה ע"ד ד"ה וידוע). וכוונתו לאחורי הקרומא שהוא סוד כותל המפסיק בין אורא לגלגלתא. והנה כמו כן הגלגלתא נקרא אף הוא כותלא המקיף את האורא ומו"ס, והשערות הנ"ל, דרכם נמשך מבוועא ממו"ס מתתא לעילא דרך הקרומא והגלגלתא דהיינו "בתר כותלא" (ב"ע לח ע"א). "בתר כותלא" פי' שנתמעט האור (פת"ש שער התיקון כ"ב). ונהיר ונגיד בההוא נימא לנימין דזעיר אנפין, ומהאי מתקן מוחיה¹ - דהיינו הארה הנמשכת דרך אחוריים לנימין דז"א, ואח"כ מתקנת את מוחין דז"א, כלומר שהיא מתחלקת לד' מוחין² (ב"ע לח ע"א). וכדין נגיד ההוא מוחא לתלתין ותריין שבילין - בחכמה דז"א יש ל"ב נתיבות, והם מאירים על ידי הארת מו"ס שמאירה בהם על ידי השערות. שכן כל ל"ב הנתיבות כלולים במו"ס בהעלם בציור האות א (וכמבואר לעיל דף קכח ע"ב ד"ה ועכ"פ), הרי הם שורש ל"ב הנתיבות שבחכמה³. ולכן אמרו בס"י (פ"א מ"א) בל"ב נתיבות פליאות חכמה וכו'. ר"ל, שהם מפליאות החכמה העליונה דע"ק, שעליו נאמר במופלא ממך⁴ (חגיגה יג ע"א) (ב"ע לח ע"א). על ידי הארת מו"ס מאירים ל"ב שבילין במוחין דז"א, וממוחין דז"א מאירים ל"ב השבילין ליסוד דז"א. שכן על ידי שיש לז"א מוחין, אזי הוא בגדלות וממילא ראוי לזיווג (ב"ע לט ע"ב).

וז"ל קלא ע"ב: כל נימין שקילין דרישא ודיקנא דרישא אריכין על כתפין למיגד מרישא לרישא דזעיר אנפין מההוא משיכא דמוחא למוחא דיליה ובגיני כך לא הוו קשיין וע"ד אתחזון למהוי רכיכי.

תרגום: כל הנימין שקולים, בין של הראש ובין של הזקן. של הראש ארוכים עד הכתפים, כדי להמשיך מן הראש (של א"א) לראש דז"א, מהמשכה של המוח למוח שלו. לכן הם לא היו קשים לכן הם ראויים להיות רכים.

אלא כל נימין שקילין דרישא ודיקנא - דהיינו ששניהם מסתיימים בשוה כנגד רישא דז"א (ב"ע צב ע"ב). דרישא אריכין על כתפין למיגד מרישא לרישא דזעיר אנפין מההוא משיכא דמוחא למוחא דיליה ובגיני כך לא הוו קשיין - זהו הטעם ששערות הראש הינם יותר דינים משל דיקנא, שכן שערות הראש דא"א יורדים לז"א (בהגר"א על ספד"צ ה ע"ד וידוע). מוחין דז"א מקבלים מהעמר נקי (בהגר"א על ספד"צ כא ע"ג ד"ה בעמר עד אתוון⁵), דהיינו שהעמר נקי ממשיך את ההארה ממו"ס למוחין דז"א. אין תכלית שערות העמר נקי אלא למיזן את המוחין דז"א משא"כ שערות הדיקנא אשר תכליתם גם לשבור את השונאים⁷. ולכן אין שערות הראש קשים כשערות הדיקנא. (ב"ע צב ע"ב). וע"ד אתחזון למהוי רכיכי - דהיינו ששערות הראש אינם כ"כ רחמים כשל הדיקנא, ורק למראה העין הוא ש"אתחזון למהוי רכיכי", למימרא שפעולתם אינה לתברא שנאין וכנ"ל (ב"ע צב ע"ב).

מה. עי' שער המצות - פרשת שופטים: מצות ולא ירבה לו נשים נודע מ"ש רז"ל (סנהדרין דף כ"א), שהמלך מותר לישא ח"י נשים. וראיתי לכתוב טעם אל חשבון הזה. דע, כי בהתלבש המוחין דז"א מצד אבא בנה"י דאבא, והמוחין דיליה דמצד אימא בנה"י דאימא, ואח"כ

- מאיר הכוונה -

¹ עי' בהגר"א על ספד"צ ג' ע"ג ד"ה ותיקון של, וכן כא ע"ג ד"ה בעמר.
² עי' בהגר"א על ספד"צ יח ע"ג ד"ה וידוע וז"ל, כשנהיר מוחא סתימאה למוחא דז"א שאז לו ד' מוחין וכלא כליל מ"ס דא"א שכנגדן ירית עוד ד' תיקונים.
³ שכן כלולים בציור א' זו האותיות י' ו' ו' י' העולים יחד ל"ב.
⁴ שהוא המו"ס, עי' בהגר"א על ספד"צ ד' ע"ד.
⁵ עי' בהגר"א על ספד"צ כ"א ע"ג ד"ה בעמר, שזה אינו לידת המוחין אלא תיקון המוחין, ועי' שם מה שהבאנו מהב"ע ראיה לזה.

⁶ זה לשון האדרא קכט ע"א: דנפק ממוחא סתימאה (דבתר כותלא) ונהיר ונגיד בההוא נימא לנימין דזעיר אנפין, ומהאי מתקן (ס"א מתזון) מוחיה, וכדין נגיד ההוא מוחא לתלתין ותריין שבילין.
⁷ נקט כאן בלשון שבירה לגבי שונאים, וקשה קצת, שכן אמנם לשון שבירה שייך כאן וכמ"ש בדף קלא ע"ב שם בעניין דיקנא דא"א הלשון היא "לתברא ולאכפייא כל גזרי דינין" אך לשון "שונאים" הוא שייך בעיקר לגבי דיקנא דז"א וכמ"ש לקמן קלט ע"ב "לאכנעא שנאוי" ואילו בדיקנא דא"א יותר שייך לשון "דינים" וכנ"ל, וצ"ע. ואולי רבינו לא דייק כ"כ בלשונו.

שְׁעָה"כ

מתלבשים נה"י דאבא תוך נה"י דאימא, ואח"כ מתלבשין הנה"י דאימא עם כל הבחינות הנזכרות אשר בתוכם, ונכנסין תוך ז"א, ונקרא צלם דאבא וצלם דאימא. ומוכרח הוא שגם, שני מלכיות דאו"א נכנסו עמהם, כי הלא הם למטה מן הנה"י. ואלו ב' המלכיות הם בחינת ב' העטרות של שני היסודות דאו"א כנודע. והנה בחינת נה"י דאבא או דאימא שהם ספירות זכרים הם בז"א לצורכו, ולצורך היותם כלים אל ג' מוחין שבו כנזכר. אבל ב' המלכיות, הם נוקבין כנודע, ואינן לצורך ז"א עצמו. אמנם, הם מוציאים לחוץ בחינת לאה אשר אחורי הדעת דז"א, כי המלכות קשורה ביסוד, ולכן לאה קשורה באחורי הדעת. וכבר נתבאר אצלנו בשער זה בסופו בדרוש כל המהלך ארבע אמות בא"י כו' ובדרוש קין והבל ותאומות יתירות כי ד' בחינות של לאה יוצאות מאלו שני המלכיות הנזכרות, והם אלו: לאה א' דבוקה ביסוד דאבא, והב' והג' ביסוד דאימא המלביש ליסוד אבא והרביעית באחורי ז"א.

הנה הא' והג' הם הארות דאבא, והב' והד' הארות דאימא, וסדרן הן או"א או"א. כי השתים אשר ביסוד דאימא, הראשונה שבהן, היא הארה דאימא. והשנית, היא הארה דאבא, שיצאת במקום ההוא. והנה ד' מוחין הם באבא, חו"ב וחו"ג, וכל הד' הארות אלו יוצאות בלאה הא', והג' האחרונות בלאה הב'. והב' האחרונות בלאה הג'. והארה אחרונה מכלם לבדה, שהן הגבורות דאבא, הם בלאה הד' החיצונה שבכלם. גם נמצא כי המלכות עצמה דאבא, היא נעשית פרצוף א' הנקרא לאה הראשונה, והמלכות עצמה דאימא היא נעשית פרצוף א' הנקרא לאה הב'. ואח"כ לאה הראשונה דאבא, מוציאה הארתה לחוץ, ובוקעת עד מקום לאה הב', שהיא מלכות דאימא ויצאה שם ונעשית לאה הג'. גם לאה הב' דאימא, מוציאה הארתה ובוקעת הדעת דז"א, ויוצאת מאחורי העורף דז"א, והיא לאה הד', הנקרא קשר דתפילין של ראש כנודע. ודע כי לאה החיצונה שבכולם, כיון שהיא בחוץ לז"א, אין לה זוג אלא עם ישראל, שהוא עצמו ז"א, או עם יעקב הנודע אצלנו, שיוצא גם הוא מן הארת יסוד דאבא מחוץ לז"א על דרך לאה הרביעית ממש, אלא שזה דכורא מן היסוד דאבא, וזו נוקבא מן מלכות דאימא, ולכן הם מזדווגין יחד.

ולאה הא' והג', שהם מלכות דאבא והארתה היוצאת ממנה, מזדווגים עם יסוד דכורא דאבא. ולאה השניה, שהיא מלכות דאימא ממש, מזדווגת עם היסוד עצמו דאימא. והנה היסוד דאבא הוא הבל בן אדה"ר, ולכן יש לו שני תאומות שהם הא' והג'. והיסוד דאימא הוא קין אחיו, ואין לו רק תאומה אחת, שהיא המלכות דאימא ממש, כי התאומה האחרת, שהיא הארתה היוצאת מחוץ לז"א, שהיא לאה הרביעית, אינה בפנים סמוכה עם יסוד דאימא, כי היא בחוץ, ואין לה זוג כלל עם היסוד דאימא הנקרא קין.

ודע, כי כל אלו הארבעה, נקרא בשם לאה, אעפ"י שיש לכל אחת מהן שם בפני עצמה, כמו שיתבאר. עוד צריכין אנו להודיעך, כי הנה כל ארבע בחינות לאה האלו, הם מבחינת מוחין דפנימיים דז"א, הנקרא צ' דצלם, אשר כבר נתבאר עניינו במקום אחר. ונחזור לכותבו פה דרך קצרה. דע כי המוחין דז"א יש בהם ג' בחינות, והם סוד ג' אותיות דצלם, ואות הצ' היא המוחין הפנימיים, ושני אותיות ל"מ הם שני בחינות מקיפים שלהם, והרי זה בצלם דמוחין דז"א מצד אימא, ועד"ז הם ג"כ במוחין דז"א מצד אבא.

ונמצא שיש צלם מצד אבא וצלם מצד אימא. אבל דע כי עיקר קריאת שם צלם, אינו אלא בלבושין דמוחין שהם נה"י דאימא, כי צלם גי' אהיה דיודין, שהוא באימא. ונמצא שהנה"י דאימא, הם הנקרא צלם. אבל המוחין עצמן, שהם האורות, אינן נקראים צלם. וגם הנה"י דאבא, שהם הכלים דמוחין האחרים, הם ג"כ נקרא צלם, לפי שכאשר נכנסין הנה"י דאבא תוך נה"י דאימא ומתלבשין בתוכה, כנ"ל בתחלת הדרוש, וכאשר הארתם יוצאת לחוץ, מוכרח הוא שיעברו דרך נה"י דאימא, הנקרא צלם. והארתם מתלבשת תוך הארה נה"י דאימא, אף בצאתה לחוץ. ולכן נקרא צלם גם הוא. באופן, כי הם צלם א' דאבא, וצלם א' דאימא, שהם בחינת הכלים הנקרא נה"י. אבל המוחין שלהם, אינן נקרא צלם. ונחזור לענין, כי הצ' הוא בנה"י דאימא או דאבא, והל' בחג"ת, והמ' בחב"ד, כי ג' אותיות צלם כוללים כל י"ס דאימא הנקרא אהיה דיודין, כמנין צלם. גם נודע שהמ' דצלם הם המוחין המקיפין העליונים, והם מוחין בלי לבושים וכלים דאימא, אבל הל' דצלם, הם מוחין המקיפים השניים, והם מוחין תוך כלים דחג"ת דאימא. כן הצ' דצלם הם מוחין פנימיים והם מוחין תוך כלים דנה"י דאימא.

ונמצא כפי זה, כי כמו שיוצאין ד' בחינות לאה ממוחין דפנימיים הנקרא צ' דצלם, כך יוצאים ד' בחינות אחרות ממוחין המקיפין השניים, הנקרא ל' דצלם, כי גם שם יש כלים דאימא.

שְׁעָה"כ

אבל במוחין מקיפין עליונים הנקרא מ' דצלם, אין יוצאין מהם שום בחינה של לאה כלל, לפי שאין בחינת לאה נעשית מן המוחין, אלא מן המלכיות של הכלים דאימא או דאבא כנ"ל. והנה אלו המקיפין העליונים הם בלתי כלל כנ"ל, ולכך אין בהם בחינת לאה כלל. אבל דע כי ארבעה בחינות לאה אשר במוחין המקיפין השניים, הנקרא ל' דצלם כנזכר, נקראות אה"ל, תמורת לאה, לפי שהם בחינת אורות מקיפין אל בחינת לאה דמוחין פנימיים, ולכן נקרא אה"ל כדמות האה"ל המקיף על האדם. כך בחינת לאה שבמקיפין נעשין אוהל אל בחינות לאה הפנימים, ועל אלו המקיפין רמז הכתוב באומרו ויבא באהל לאה. גם בחינות אלו נקראים ירושלים של מעלה, פירוש, כי נודע כי רחל נקראת ציון, והיא רחמים. ולא נקראת ירושלים, והיא דינא. ולא העליונה שבמקיפין נקרא ירושלים של מעלה. ונמצא כי יש חילוק בין ג' אותיות צלם והוא כי באות צ' דצלם שהם המוחין דפנימיים יש שם בחינת לאה ורחל כי הנה הנה"י דאימא מתלבשות תוך חב"ד דז"א.

ונמצא שמלכות דאימא מוציאה הארתה כנגד אחורי הדעת ונעשית לאה. והנה היסוד דאימא מגיע עד החזה, ושם נגמר ונשלם, והאורות מתגלים משם ולמטה, ואז מכנגד החזה ולמטה, שהם אורות מגולים, יוצא רחל באחורי ז"א. והנה רחל היא הספירה העשירית דעולם האצילות בכללות, ונקרא מלכות דכללות עולם דאצילות כולו, אבל לאה היא מלכות פרטית דאימא דאצילות. ובאות ל' דצלם, שהוא המקיפין השניים, יוצאת בחינת לאה, כי גם שם בחינת מלכות דאימא כנ"ל וממנה נעשית, אבל רחל אינה יוצאת שם לטעם הנ"ל. הא', הוא כי רחל אינה יוצאת ממלכות דאימא, אבל היא ספירת בפני עצמה, העשירית שבאצילות, ואינה יוצאת אלא למטה במקומה כנגד אחורי החזה דז"א. ועוד טעם ב', כי צ' דצלם נתלבשה תוך ז"א, ויש בה בחינת אור מכוסה עד החזה, שמשם יוצאת לאה, ובחינת אור מגולה מן החזה ולמטה, שמשם יוצאת רחל, אבל אות ל' דצלם לא נתלבשה בז"א, ואין שם בחינת גילוי וכסוי של אורות. ובאות מ' דצלם, שהם מקיפין העליונים, שהם אורות מוחין בלתי כלים, אין שם לא לאה ולא רחל לסיבות הנ"ל.

והנה נתבאר כללות צלם דאו"א, ועתה נבאר בחינות אחרות והוא כי נודע שיש מוחין וצלם דקטנות דזמן דיניקה דז"א מאו"א, ויש צלם ומוחין דגדלות דז"א מאו"א. והרי הם שתי בחינות ונחלקים לג', ואלו הן: בחינה ראשונה, הם המוחין דקטנות דיניקה, והם שמות של אלהים. בחי' ב', היא כאשר נכנסין בו הו"ק דמוחין דגדלות. בחי' ג', היא כשנכנסין גם ג"ר דמוחין דגדלות. וטעם התחלקות המוחין דגדלות לשני בחינות, הוא לפי שנודע, כי כשנכנסין ג"ר דמוחין דגדלות, הם דוחין את המוחין דקטנות למטה, ויורדין תחלה בגרון דז"א, ואח"כ יותר למטה עד היסוד כמבואר במקומו, ויתבאר לקמן. אבל כשנכנסין ו"ק בלבד דמוחין דגדלות, אין המוחין דקטנות נדחין למטה, אבל עומדין יחד עמהם.

נמצא כי שתי בחינות הם, לפי שבזמן היותם מחוברים ו"ק דמוחין דגדלות עם המוחין דקטנות, מחמת התחברותם והכאת אורותיהם זה בזה, מוציאין בחינות הארות אחרות, שאינן כערך בזמן היותם מוחין דקטנות לבדם, ולא כבזמן היותם מוחין דגדלות לבדם. והנה כפי הנזכר, נמצא כי בזמן היות קטנות לבדו, אז יוצאין ארבע הארות לבדו הנקרא לאה כנ"ל, וכן בבחינה הג', שהוא בזמן היות גדלות לבדו, יוצאות ארבע הארות הנקרא לאה ג"כ. אבל בבחינה האמצעית, שהם מוחין דקטנות עם מוחין דו"ק דגדלות, אז יש עשרה הארות הנקרא לאה, והם ארבע הארות דמוחין דקטנות ע"ד הנ"ל, והם מלכות דאבא דבוקה במקומה עם היסוד דאבא. ומלכות דאימא במקומה עם היסוד דאבא שבה. והארת מלכות דאבא שיצאה במקום המלכות דאימא סמוכה לה. והארת מלכות דאימא שיצאה לחוץ באחורי הדעת דז"א הנקרא קשר של תפילין.

ועתה שיש אורות רבים, והם מוחין דקטנות וו"ק דגדלות, נוסף כח במלכות דאבא להוציא עוד הארה אחרת שלישיית מחוץ לז"א הסמוכה עם לאה החיצונה, והרי הם ה' בחינות לאה דמוחין דקטנות, ג' ממלכות דאבא ושנים ממלכות דאימא. ועד"ז יש ה' בחינות לאה אחרת ממוחין דו"ק דגדלות ע"ד הנזכר ממש.

והנה הטעם למה מלכות דאבא הוציאה ג' הארות ומלכות דאימא שתיים. הטעם הוא, כי אין לה מקום שלישי במקום שיכה הארתה שם ותוציא הארה שלישיית, כי מלבד ז"א אין עוד מקום אחר. אבל מלכות דאבא, היו לה ג' מקומות להתפשט שם הארותיה, ולכן יש לה ג' הארות. וכבר נתבאר לעיל טעם למה אנו חוזרין למנות פעם אחרת כל ארבע הארות דקטנות וד' דגדלות, ולא

שְׁעָה"כ

היה לנו למנות רק שני הארות הניתוספות עתה, א' בגדלות וא' בקטנות. אבל הטעם הוא, כי עתה, שיש אורות רבים מעורבין בו, ודאי שאין אלו ההארות היוצאות עתה דומות אל הארות שהיו יוצאות בזמן קטנות לבדו, או בזמן גדלות לבדו, כי ארבע הארות דומות העירוב, הם מאירות ומעולות יותר מארבע הארות שיצאו בזמן הקטנות לבדו. והם גרועות מן ארבע הארות, היוצאות בזמן הגדלות לבדו. והרי נתבאר י"ח בחינות לאה היוצאות למעלה בג' זמנים הנזכרים, וכלם מן המלכיות דאו"א.

ובזה יתבאר טעם למה המלך רשאי ליקח י"ח נשים לפי שכבר יש דוגמתם למעלה, אבל יותר מי"ח אינו רשאי ליקח, כיון שאין דוגמתן למעלה, וא"ת א"כ למה הוא רשות ליקח י"ח נשים, ולמה אינו מצוה וחובה עליו ליקחם. והענין הוא זה, כי אלו הי"ח אינן נמצאות יחד בזמן אחד, אמנם הם בג' זמנים. ועוד שכל בחינה מהי"ח, היא נפרדת מחבירתה, ואינן במקום א', ולכן אינו מחויב ליקח כולם. גם בזה יובן טעם למה המלך נתחייב במצוה זו ולא שאר בני אדם כולם, והטעם הוא כי כל אלה הי"ח הם בחינת מלכיות כנוכר, והם ראויות אל המלך לבדו ולא ההדיוט בכלל זה. ועתה נבאר פרטיות אלו הי"ח נשים היכן נרמזים בתורה.

הנה לאה הרביעית החיצונה מכולם שהיא בחוץ באחורי הדעת דז"א יש בה שש בחינות וכלם חיצוניות. א' הוא הארת מלכות דאימא דגדלות גמור. ב' היא הארת מלכות דאימא דקטנות גמור. ג' וד' הם הארות מלכות דאבא דגדלות ודקטנות דזמן תערובת קטנות וגדלות. ה' וו' הם הארות מלכות דאימא דקטנות ודגדלות דזמן תערובת קטנות וגדלות. והנה לאה דאימא דגדלות גמור היא לאה אשת יעקב או אשת ישראל שהוא ז"א כנו"ל. ולאה דאימא דקטנות גמור היא אחות לוטן תמנע כמו שיתבאר. אבל ארבע אחרות שהם דמלכיות דאבא ודאימא דקטנות ודגדלות בזמן תערובת לא קבלתי פירושים. והנלע"ד בזה כי הנה מצינו לאה דגדלות דאימא מזדווגת עם ז"א הנקרא ישראל מן החזה ולמעלה וגם מצינו זווג שני דלאה דקטנות דאבא דזמן התערובת עם יעקב מן החזה ולמטה גם מצינו זווג שלישי דלאה דגדלות דאבא דזמן התערובת עם יעקב כשיעור כל קומת ז"א כולו והרי הם ג' בחינות לאה והרביעית היא תמנע כנוכר כנלע"ד. ובזה תבין ענין יעקב שנשא את לאה החיצונה מכולם שהיא מבחינת גדלות גמור דאימא אבל להיותה בחינה חיצונה מכולם לא היה כ"כ חפץ בה כמו ברחל לפי שרחל היא הספירה העשירית דכללות עולם האצילות הנקראת עקרת הבית ואינה בחינת הארה בלבד כדרך י"ח נשים הנזכרים שכולם הם הארות של מלכיות דאו"א ולכן כתיב ויאהב יעקב את רחל אבל לאה שאינה רק הארה בלבד ולא עוד אלא שהיא חיצונית מכלם לכן לא היה לו אהבה עמה. אבל כיון שאינה בחינת קטנות לכן לקחה, אבל תמנע אחות לוטן לא רצה יעקב לישאנה לפי שהיא תכלית הדינין לר' טעמים א' כי היא הארה בלבד כנוכר ועוד כי היא דאימא אשר דינין מתערין מינה ועוד שהיא יותר חיצונה מכלם ועוד שהיא בחינת קטנות גמור לבדו באופן שהיא תכלית הדינין יותר מכל הי"ח נשים הנז"ל וכו'.

וז' ל בטעמי המצות שם: בזמן היניקה שהוא הקטנות יוצאים ד' בחינות נשים ובגדלות דו"ק יוצאים י' נשים ובגדלות גמור ד' נשים הרי הכל ח"י נשים. ועתה נבאר אותן הד' דקטנות והם מלכות דאבא במקומו מלכות דאימא במקומו מלכות דאבא במקומו אמא מלכות דאימא מחוץ לז"א הרי ד' מלכיות דקטנות. ואלו ד' מלכות דגדלות גמור הם ממש ע"ד הנזכר, כי אין שם רק מוחין דגדלות לבד, ואז הם ד' מלכות: מלכות דאבא במקומו, מלכות דאימא במקומו, מלכות דאבא במקומו אמא, מלכות דאימא מחוץ לז"א. ואלו הם מלכות דגדלות דו"ק ודשל הקטנות ממש ע"ד הנזכר בזמן היניקה, אך עתה הוסיפה אחרת, והוא כי המלכות דאבא הוציאה הארה ג' היורד מאחוריו לז"א, נמצא כי מלכות דאבא הוציאה ג', ומלכות דאימא ב' לבד. וכן בענין הה' נשים אחרות הוציאו המוחין דגדלות דו"ק עד"ז דקטנות הרי הם י' נשים. ואמנם הטעם למה כשהוא קטנות לבד או גדלות לבד אינם מוציאים רק ד' ועתה מוציאים ה' והוא כמ"ש כי עתה יש הארות רבות מוחין דגדלות ודקטנות ולכן יש עתה היותר כח למלכו' דאבא להוציא אחרת גם באחורי ז"א בין בבחינת קטנו' בין בבחינת גדלות.